

Copiése la portada. Hay dos tratados.

M.S. 4.º pergamino, tiene dos foliaciones, completo, bien tratado.

R= Espinosa. De Omnipotentia.

md mande

md

lita Malcañares D.n

Ant.o Busto y Robles

el M.o D. Gaspar de Avila

Ja de Avila

G. Gaspar

ls sanchez pes Concorde

banhez de D.n Diego

Est. 1. cnis.

Tab. D.

Controversia [illegible] de Divi-
na omnipotentia et eius effectis
ad quaestionem vigesimam
quintam primae partis sancti
Thomae

Per Patrem Michaelem De
[illegible] societatis IHS sanctae the-
ologiae professorem

Anno a nativit. Christi 1613

1

Controbersia sexta de Diui-
na omnipotentia et eius effectis
ad questionem bigessimam-
quintam prime partis sancti-
Thome

Per Patrem Michaelem De
spinossa sotietatis IHS sancte the
ologie professorem

De Dn Joseph de Castro

Anno anatiuit Dni 1623

BIBLIOTECA PROVINCIAL DE LA UNIVERSIDAD DE SEVILLA

Es del D. D. Marcos Alcaraz y Vargas Can.º de la Metrop.ª de Granada, a quien se a de volver.

A. N.

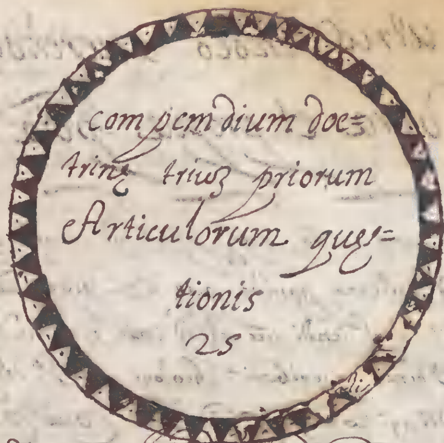
Prefatio

post reliquorum attributorum tractationem, ultimo loco S. thomas incipit explicandum attributum omnipotentiae, non quod inter attributa extremum locum in dignitate ac perfectione teneat, cum in hac omnia attributa paria omnino sint, id quia omnipotentia non est aliud quam intellectus et voluntas Dei et ut quaedam virtus his facultatibus subiecta atque ita illius declaratio ex harum facultatum explicatione maxime dependet. quo circa antequam de omnipotentia ageret praemitti debuit tractatus de intellectu et voluntate ceterisque attributis quae huiusmodi facultates antecedunt ——

neque vero res haec adeo facilis est ut plures existimant. Continet enim multas et graves quaestiones quae sine erroris periculo enucleari nequeunt unde in illis enucleandis non pauci periclitati sunt. alij divinam potentiam nimium contrahentes dixerunt Deum non posse creare infinitas creaturas ipsi nec producere aliquid melius quam reipsa produxerit ac denique non posse facere plura quam fecit, alij plus aequo illam protrahentes asseverarunt Deum posse peccare et errare nec non etiam quod contrarium non contrierit, alij inde omnipotentiae confingunt modum agendi necessarium totius que libertatis inmunem ut alia deliria omittant de quibus suis locis ——

verius Dei omnipotentiam enuclearunt accuratus p.ª et

theologi nostri qui non minus copiose quam fructuose de ea conscripserunt ut Ambrosius libro 2° de fide ad gratianum cap. 3° Anselmus in prologio Augustinus lo 9° in enquiridio cap. 96 et libro 1° de ciuitate cap. 10 lo 9° lo 5° de simbolo ad cathecumenos cap. 1° Cardinalis petrus daminanus in epistola 4ta quae illata est de omnipotentia et extat lo 3° bibliothecae hugo victorinus lo 3° suorum operum in libello utra maior sit potestas l. voluntas dei et lo 1° de sacramentis fidei parte 2a cap. 22 magister 1° distinctione 42. 43. et 44. ubi scholastici omnes, S. thomas tum ibi tum in quaestionibus disputatis de potentia dei presertim q. 1a et lo 2° contra gentiles a cap. 7° ad 30 et luculenter in hac 1a parte q. 25 ibi quaestiones recentiores plures quibus annumero becanus 1a parte summae tract. 1° cap. 17 tesius lib. 1° de perfectionibus diuinis suarius lo 3° de attributis cap. 9° et lo 2° metaph. disp. 30 sectione 17 basilius pontius 1a parte variarum disputationum q. de scholastica et relectionem 5a. Gregorius in 1 1 bona ventura q. 20. accedunt alexander alensis 1a parte q. 20. a q. 1a et 22 et jodocus colectius in tesauro chatolico lo 1° lo 1° et lo 3°
——— ultimo quoniam potentia productiua non melius explicatur quam explicatis eius natura actionibus et effectibus opere pretium duxi hanc controuersiam de potentia actiua seu omnipotentia dei in 4or disputationes partiri quarum 1a erit de existentia et natura diuinae omnipotentiae 2a de actionibus quibus mediantibus suos effectus producit. 3a de effectis illius in genere 4ta de effectis eiusdem in specie maxime de supernaturalibus ubi erudite sed ex plurimorum opinione entis supernaturalis in uniuersum discernemus ... compendium doctorum 3um opinionum Alensis q. 25

ing.e 25 disputat S. thos de diva pota et in ar.lo 1.o docet in deo esse potam activam non passivam et in solutione 4.ti declarat quare non distinguatur ab intellectu et voluntate. in ar.lo 2.o statuit hanc potam esse infinitam: in 3.o ait deum esse omnipotentem eo quod efficere possit omnia quae non implicant contradictionem. disp.o 1.a de existentia ac natura omnipotentiae divinae

Disputatio 1

Prima de existentia ac natura omnipotentiae Divinae

recto ordine a natura omnipotentiae incipimus quae et si non sit facilis explicatu deo auxiliante explicanda erit q.o 1.o. Vide in deo asserenda sit vera et propria pota

q.º 1.º utrum in deo concedenda sit vera et propia pot.ª

duplex est pota una actiba, que ptinet ad causam eficientem estque prin. agendi aliqd altera pasiba que ex parte ad causam mat=alem estque prin. paciendi sive aliqd in se recipiendi. rogamus ergo an utraque deo conveniat, univerri theologi cum d. tho. in art. 1.º hu=ius q.ᵉ et cum Magistro, [illegible] deo convenit actiba et in deo non esse propie potam pasibam, q.ª qd in potat in perfectum repugnat deo, pota autem pasiba propie accepta in potat imperfectionem q.ª cum in pota ad recipiendum aliqd in se ortum habet ex defectu existentialis et actualitatis qm dat ei illud qd in ipso recipit unde talis pota sive sit separata ab actu sive illi coniuncta ex se est imperfecta etiam digens perfici per formam oio existam cui deo prius repugnat. facit clium q.ª neque d. habet potam pasibam respectu formarum increatarum ut dicenda in solutionibus neque respectu formarum creatarum q.ª et si multas produxerit creatas, nullas in se ipso recipit tum q.ª mutaret cum sit pe=nitus in mutabilis tum q.ª perficeret ab ea qd est contra summam dei perfectionem

opponens 1.º pat. eternus producit in se in marent ver=bum diuinum qd pr inde verbum dicit esse in pto. contra illud joanis 1.º unigenitus qui est in sinu patris ipse enarauit. et silit spus s. qui in manent apud filio qui procedit in utroque permanet et subsistit ergo persona producens habet veram potam pasibam qua in se recipit personam productam. R. negando sequelam q.ª cum una persona actiba non sit accidens et iusta nec est iusta cum perfecta et in completa id perficiat completa oio non recipit propie in altera, ideo non dicit propie esse in

dio pota pasiba nec respliba respectu actus notionalis ut observat S. Thomas infra q. 41 art. 4to ad 2um quare ut theologi dicunt pro productione verbus ad intra nec inse hoc ideo dicunt quod ibus non est alterius id eiusdem natis et eius ut p. et incadeguata per prohibit

obicias 2o sicut intellectio diba rone distinguit ab intu dibo ita recipit intu 2as modus dicipiendi et attributa que quasi fluunt ab esse di in illa quoque recipi intelligunt ergo licet indeo non dedat vera et realis pota pasiba dedi tamen potest pota pasiba media et 2us rones. hanc dicequam sponte admittunt quidam juniores, quos ibi pugnaui de ipsa scientia di q. 2a ubi ostendi indeo non ese potas actibas l. pasibas etiam 2us rones ut sufficienti fundato in re respectu actuum vitalius intelligendi et volendi, licet re vera dicipiamus intus et volunty instar pots actibs et pasibs qa in creatis inbenimus intus et volunty esse vas potas actibas et pasibas et ex creatis diba bnamur. solus ergo intus dicit esse quasi pota respectu intellectis loqd et fundatus illius qualenus est rro quedam prior intellectione qm ipsa intellectio plegitimas diequinga priori demonstrat et sili rone voluntas dicit quasi pota respectu dibs volitionis

alterius qd theologi afirmant et uli fide veritas est ideo ese vas acpstias potas actibas, non modo respectu filij et sps sti de quo alibi sed etiam respectu creatarum qm potas patem commendant sacre litere 2o paralipomenon 20 dicit in manu tua est fortitudo et pota nec quisquam tibi potest resistere job ibi Masolius qd bento rapit ostendis potas tuas salpmo 64 praparans montes in virtute tua, accinctus potas. salmo 79 excita potas tuas et veni lucas 1o fecit mihi magna qui potens est

rro apriori huius est qa oi perfectio tribuenda est

ut potē summe perfecto id habere potentiam activam est maxima perfectio quia sic res non solum habet esse etiam formalit, sed etiam virtualiter — sed etiam virtualit continet perfectiones aliarum rerum quas producere potest ergo Deus habet potentiam activam sive unius virtualit contineat perfectiones creatarum = Confirmat 1° Deo tribuendum est quod quod perfectius est entis sed potentia activa est increatae perfectio ergo = Confirmat 2° quia bonum est diffusivum sui ergo Deus qui est summum bonum habet potentiam activam qua se creaturis diffundat et communicet ———

a posteriori idem patet quia Deus produxit omnes creaturas quae ipsi non sint a se sed ab alio tempore Deo habet ergo Deus potentiam activam quae eas produxerit quare tam evidens est Deum habere potentiam productivam ad extra quam esse aliquas creaturas ———

obicias 1° potentia activa Dei non distinguitur realiter ab eius essentia sed tantum ratione sive nostro discendi modo ergo in Deo non est vera et realis potentia activa sed tantum nostro modo discendi. Neg. sequel. ac nullam quia ad rationem perfecte et realis potentiae activae sufficit quod producat terminum qui realiter distinguatur ab ipsa ut a producente, quod uliquis convenit potentiae divinae quae produxit creaturas quae sunt realiter distinctae ab ipsa potentia et adeo productivæ. quod autem eiusmodi potentia sit idem re cum essentia nichil officit, quominus sit et dicatur vera potentia, sicut quod potentia generativa sit idem re cum eterno patre non obstat quominus sit vera et realis potentia quia realiter distinguitur a filio genito ———

obicias 2° Deus est actus purus ergo non habet potentiam activam vivam ratio actus puri excludit a deo omnem potentiam. Neg. sequel. non sequi sed potius sequi oppositum. unde S. Thomas hic art. 1° consid. ex loco quod Deus sit actus purus et simpliciter perfectus, colligit habere potentiam activam. et ratio est quia purus actus solum excludit omnem potentialitatem sive potentiam afferentem imperfectionem qualis est potentia passiva nec non potentia obiectiva quae dicitur in eo quod res non existat actu sed existere possit, non vero excludit potentiam activam quae nullam dicit imperfectionem sed potius ma-

cimam perfectionem alias non haberet prima causa efficiens que necessario postulat virtutem et potentiam agendi

obicias 3º quilibet actus est melior quam potentia cuius; deus habet potentiam activam respectu creaturarum, ergo eius actus erit melior quam ipsa potentia; hoc est absurdum, ergo et esse potentiam activam in deo. minor patet quia actus potentie divine est creatura que mediante illa producitur et creatio creata per quam creatura producitur; absurdum autem est creaturam esse prestantiorem potentia increata dei, quia quod est in deo deus est, ergo cum si in deo est potentia activa hec erit ipse deus; nichil autem esse potest melius deo, sive quod bonum ac ipse deus, qui est omnium que esse aut cogitari possunt prestantissimus.

relicta solutione divi thome in articulo primo ad 2um que per ... difficilis est et disputatione 2a ... accipit, facile respondere potest non semper actum esse absolute et simpliciter perfectiorem sua potentia nam intus est actus animi realis in qua recipit et tamen est absolute perfectior illa, item actus naturalis intellectus absolute excedit a potentia intellectiva cui inest et ubi est actus malus ... et adhuc est ignobilior illa. Aristoteles vero solum tradit actum esse ... quod esse nobiliorem potentia in rebus creatis quatenus affert virtutem causis reductam ad exercitium et magis determinatam ad unum, cum potentia soleat esse indifferens ad bonum et malum, ut quia hoc ad sanitatem et egritudinem quod exemplum usurpat ibi philosophus ad predictum axioma declarandum. quare nichil obstat creaturam que est effectus divine omnipotentie et actum eius productum passivum que est actus et exercitium eiusdem potentie ac vis recipit increata tanquam in deo producto esse absolute ignobiliorem potentia activa dei

quo 2º t. b. potentia activa dei sit omnipotentia ac subinde deus vere sit et dicatur omnipotens

quo 2º t. b. potentia activa dei sit omnipotentia ac subinde deus vere sit et dicatur omnipotens

oēs ddᵉˢ cum d. Tho. in d. 1º 3º et cum Magistro, 1º dicto 42
statuunt tanquam ex fide certum deum habere omnipotentiam ratione cuius sit et dicatur omnipotens. probatur 1º ex scriptura et deff. ecclesiae.
Genesis 17 ego deus omnipotens. Exodi 15 omnipotens nomen eius.
Job 42 scio quia omnia potest. Ecclesiastici 1º unus est altissimus creator omnipotens. Mathei 19 apud deum omnia possibilia sunt. Marci 14 pater omnia tibi possibilia sunt. Lucae 1º non erit impossibile apud deum omne verbum, id est omnis res ut notat et Maldonatus exponunt. in utroque simbolo apostolico et Niceno pater omnipotens, in simbolo Atanasii omnipotens pater, omnipotens filius, omnipotens spiritus sanctus. in concilio Lateranensi et habetur c. firmiter de summa trinitate unus est deus omnipotens ——————————

probatur 2º ex ecclesiis patribus tam Graecis quam latinis quorum copiosum chatalogum refert thesaurus chatolicus lib. 1º li. 1º art. 3º ideo ab illis recensendis supersedeo ——————————

probatur 3º ex philosophis Cicero lib. 3º de natura deorum nichil est, inquit, quod deus efficere non possit et quidem sine labore ullo. Seneca, lib. 4º de beneficiis c. 7º deus est prima omnium causa ex qua cetera pendent. sentit igitur nichil fieri posse quod adeo tanquam a prima causa non efficiatur, ac consequenter potentiam dei extendi ad omne possibile. idem quod sibi videt tradidisse Aristoteles lib. 6º eticorum c. 2º dum probat haec agatonis carmina

hoc etiam ipse deus solo quod carere videtur, infectum
infectum ut faciat, quod factum est atque peractum

in quibus solum probat deum potentiam faciendi ut praeterita non fuerint eo quod id implicat contradictionem, idem quod sentiendum fieri debet de ceteris in quibus similis apparet contradictio. denique poetae crebro deum omnipotentem appellant

—— probatur 4º ratione deus est ens perfectissimum omnium quae esse aut cogitari possunt ergo eius potentia est perfectissima omnium potentiarum quae esse aut co-

gitari possent ergº est omnipota. ans est per se notus et ex ipsa libe=
beria ... ex plis disputatione 2a qo ... a nobis probatus. 1a Seq=
quã patet qa perfectiones debent proportionari ei cui insunt,
cum ergº pota activa dei sit perfectio ... dei naturæ sicut hæc est
absolute oium excellentissa infinita ergo ita et pota eius debet no=
bilissima infinita potentia. 2a sequela probat qa quo pota plus potest
eo excellentior pariter perfectior est ergº pota quæ est oium per=
fectissima poterit oia ac proinde erit omnipota, si enim pota dei non
posset efficere oia possibilia cogitari posset alia pota perfecti=
or illa scilicet quæ oia posset. id possibile ergº est deus esse oium en=
tium nobilissimus et non posse oia seu qd idem est non esse omnipotentem

——— probat 5º pota dei est infinita extensive infinitæ potentiæ
ut instabit qd pro... id non potest esse hoc modo infinita nisi exte=
ndat ad oe possibile ergº ad illud extendit ergº est omnipota. adde
qd ad infinitas dei sapiam et perfectat veritati ... oe scibile ad dei bo=
nitatem ac pertinet oe amabile, ad dei immensitatem quo existere posse
oi spatio possibili, et ad eius æternitatem posse mensurare oem durationem
possibilem ergº ad infinitatem dei potentiæ activæ pertinet posse efficere oe
possibile ergº deus est omnipotens ———

probat 6º pota dei eo ipso qd dei est et pri=
entis extendi debet ad oe ens factibile seu possibile ergº est om=
nipota quæ talis dicit non quasi sit oi pota sed qa oium possibilium
pota est probat ans qa qdlibet ens possibile seu factibile
est creatum ... fieri non possit, oe actu ens creatum ab aliquo est
creabile et producibile ... esse nequeat ergº habet ... causa ...
ente qd est deus cuius proinde pota erit illimitata ac proinde omni=
pota ———

probat ulto ex manifestis signis huius omnipotæ
1um signum est qd deus summa facilitate absque ullo labore et molestia

cunta creaverit nimirum solo verbo et iuxo salmo 148 ipse dixit et facta sunt ipse mandavit et creata sunt nichil facilius verbo et Genesis 10 mundo dio ydqm ut difficile hec summa facilitas signum est summe pots ... omnipote qd benevole notavit S. hilarius lo 9o dilinile folio 10 columna 2a dicens non est dificultas ubi non est infirmitas qa dificulti nobia et in potens efficiendi potestas dificultas enim nata in infirmitate fortis est que enim non habet modum potestatis non tenet lege infirmitatis.

2um signum omnipote est qd d. res creaverit ex nulla mata ex nullius ope et adminiculo id ex nichilo neque enim maior pota fingi potest qm que totum ex nichilo facit. nam quo res longius distat ab ese eo maiore opus est pota ut trahat ad ese adqui longissime distat ab ese qd non latet in pota mali id in puro nichilo ergo opus habet maxima pota que sola est omnipota quo argumto usi sunt S. Ags to 9o lo 20 decimbolo c 3 et S. Thas 1a pe q. 45 ao 1o ad 3um ad dibas omnipota commendandam.

3um signum est qd d. operet volendo ac proinde faciat qd qd vult unde Ags lo 8o in inquisitio c 9o inquit non ob aliud veraut vocat omnipotens nisi qa qd qd vult potest qd repetit lo 1o lo 1o de libite c 10 quem textu explicans S. Thas q. 2a de pota ao 1o ad 2um ait ab Ags totum hadi qddam signum pote dibus signum quippe omnipote est posse facere qd qd vellit

et si dicas multa sunt possibilia que d. non potest facere non enim potest peccare, mentiri, ambulare, comedere, horare, pati, mori, que tamen oia possibilia sunt et re va. fiunt ab hoe. non ergo d. omnipotens est hanc obiectionem diluemus disp. 3a q. 1 in qua obm omnipote exponemus

Dubitari solet an non solum sit fide certum id est ... ne natali e videns dum esse omnipotentem. pro quo sciendum est in

3ⁱ sensu posse quæri an Deus sit omnipotens, ita an Deus sibi per
sibi per causas 2ᵃˢ fieri posse quæ quæque fieri possunt etiam
hoc sensu sine Roberti absurdit. Deum esse omnipotentem, cum sit per se esse ac evidens est
fons et origo totius esse. 2º an Deus ita sit omnipotens ut possit ef-
ficere se solo quidquid efficit media causa 2ª. 3º an ita sit omnipo-
tens ut non solum possit efficere se solo quidquid facit cum causa
2ª id etiam omnem effectum qui non involvit implicat contradictionem
et in istο 2º et 3º sensu scotus et Gabriel in 1º dist. 42 q.
unica arbitrantur demonstrari non posse ratione naturali id est sola fide
credi Dei omnipotentiam ———
movent 1º quia quamvis ratione naturali evidenter
Deum eminenter continere omnem effectum, tamen inde non infertur effi-
cienter posse se solo efficere quidquid interveniente causa 2ª facit nam
et sol continet eminenter effectus sublunaris quos sine causis 2ⁱˢ effi-
cere nequit 2º quia Deus sua omnipotentia agit libere non potest
autem demonstrari Deum agere libere. 3º quia non probat ratione
naturali Deum posse creare ut inde inferatur se solo posse efficere
quemlibet effectum. 4º quia si naturaliter posset demonstrari Deum
esse omnipotentem demonstrari etiam posse lumine naturæ mista super
naturalia esse possibilia v.g. incarnationem et eucharistiam cum hæc omnia
ut possibilia cadant sub obiectum omnipotentiæ id hoc est absurdum
ergo id quod Dei omnipotentia naturaliter demonstretur ———
ego vero cum Molina, in 1ᵐ 3º Gonzalez disp.
do n. 6º Vazquez disp. 104 c. 1º Pontio, q. 3ª scholas-
tica c. 2º plane censeo ratione naturali demonstrari posse Dei
omnipotentiam non solum quod per se aut cum causis 2ⁱˢ possit efficere quem-
libet effectum id etiam quod per ipsum nulla causa 2ª interveniente
possit efficere omnem illum effectum qui non repugnat ut adeo fiat, cum
qua limitatione id sane demonstrant rationes supra factæ quæ et

solo lumine natz pitunt et non lebe argui et natz Deu omnipotz agnobesint ut bidimus idq; adeo lbz at ut petrus Damianus epistola 4ta D. i. lo 3o blibisti; pdidit; nemo philosophorz in hanc aures at pielis ter... ut Deo notaz iz possibilis adsuibent et putiz ... fuit Deum omnipota dubitalet et Argus l. 4o lo dz q. q. 2 et eadem et iustaz atq; omni potentiaz cu pnitionue iniquitali et dubitare ——— fundamenta Scoti, et Gabrielis iz firma sunt. ad ... nos non dicimus ... Deus posse efficere solo qd qd efficit cum causis 2o ... dicimus ... posse efficere ... se et sine causis 2o. qd qd non repugnat ut ab ipso fiat, qd dixerim ... aliquas actes creatas quib, est tanta ... 2o creato repugnet ... Deo deniq; disputatione 3a ... dicemus. ad 2um et 3um negamus non posse lumine natali demonstrari creatz libertatz Dei in agendo. adultez dic ... Divini non posse perfecte cognosci solo lumine natz omnipotz Dei inordine ad oes et singulos effectus in particulari, quo sensu S. Bernard, sermone 4to in dedicat. ecclie ad fines dicit. multaz potez forte et omnipotz interiz dire non possumus non ... Divini non posse cognosci imperfecte quo ad oes effectus in generali et ... nimirz producere posse quemlibet effectuz qui non implicat contradictz sibe natalis sit sibe supnatalis. qo 3a: b. pota actiba seu executiba Dei, p qm res creatz inmediate pducuntur, sit idz fralisime qd intel. et boluntas illius. lo ... potez Dei non ex intz aut boluntz neq; aliud attributz id ipsaz Dei usia sentit Suarez,

qo 3a: b. pota actiba seu executiba Dei, per qm res creatz inmediate pducunt, sit id fralisime qd intelectus et bo=

luntas illius

Vo potam dei noz ee intuz aut volu-ntz neqz aliud atributuz id ipsaz dei essaz putat Suarez,

certuz oio est potaz dei qua in tuuz edidit creatas ee idez realit cuz eia dei et oibz dibis atributis, qz ut Imane-fert theologoruz axioma, in dibis oia sunt idez, ubi quez non est oppositio relativa. tota ergo qo est ab eiusmodi pota rone ronata diferat ab eia et intue et volunte, ab potius sit idez cuz illis. in cuius qis explicate noz parvuit dicendum dde

Ja senta docet potaz hanc noz ee peculiare dei attributuz id ipsaz eiaz dibaz 2uz deplus obiectibuz dei-tatis, atqz adeo omnipotaz prius dvenire deo nostro modo dcipiendi qm intelectuz et voluntatuz et actus utriusqz. qm sentaz sequunt Suarez, lo 3o de atributis d go no 2o et lo 2o metz disp 30 se 17 ano 38 ad 80 et Egidius, La 2e lo 1o lo 1o qe 25 Ao Lo paragrafo 1o no 15

verum hec senta valde nobis displicet inqu qa est dna Sz thaz qui rone distinsit potaz activaz dei ab lius eia q La de pota Ao 1o ad quy ibi pota noz inteligit quasi quezdaz res adita supra essaz id supadit 2uz intuz solaz relationez prj ipsa enim eia ex hoc qd est prj agendi, habet ronez potz. ubi nomine potz significat relatuz transcendentalez que est specialis fualitas atributalis dibz potz dstitutiba et clarius in resp onsste ad 14 dicendez qd pota dei noz est media 2uz res qa noz distinguit ab eia nisi rone et intue ja pe qo 25 potaz ne omnipotaz enumerat int diba atributa unde eiaz qe 27 Ao 1o ad uy inquit 2uz attributuz potz noz accipit

perrio Dibz p[er]ronz idrolus p[er]rrio creaturus. nemo autz igno-
rat attributus noz esse p[re]dicatus quidditatibus et essales Dei id p[er]-
fectus aut operatus Divi natz

Quinde que in oib creatis reperiunt Dicta de-
bent indeo Distingui ratus ronis qd maxime Deus et istalis di-
sto ronis nullaz arguat imperfectz et limitatz id pota activa in
oib creatis distinguit ab illarum esse erg etias indeo qd enim disto
ronis pota ab esse noz arguat ullaz limitationez aut imperfectz
in Divo esse ex Dicendis Dnstabit. maior est p[ro]p[ositio] theologiez ab
oib receptus minorz p[ro]bo lumi inducte lumi ex celebri axioamate
philosophico qd ex Do Dionisio Dacceleritatis hierarchicae collectus est et inercalis hze
za Distinguunt esse, virtus et operatio

ad hze noz minus p[ro]pia et intrinseca est Deo pota
generativa fili et pota spirativa spi[ritu]s S[anc]ti qm pota p[ro]ductiva creaturz
id illa roni Distinguit ab esse Diva ut Dnstat in intus et co-
lunt Dnotata relatione p[er]sonz p[ro]cedentis et innata Detrinite
p[ro]babamus erg et ista

id obicit 1o S. thas hic Ao 1o ad p[rimu]m. ibi noz ideo
D[eu]s potest qa vult id qa talis est innui nata erg putat potaz Divinoz
esse voluntatz id nataz ipsius. R ex Dictis Dnstare S. thaz
anobis stare in hoc vo loco soluz Dtendit potaz qua D[eu]s creatas
p[ro]ducit noz Distare in volitione libera illius id in virtute efectiveque
natalit ac nesso nataz Divaz Deguat id qd magis Declarat ver-
bis antecedentib ipsius facere recbiat et scientie et p[r]ordinationi. noz
autz ipsius posse qd est natale.

obicit 2o in rebus creatis Disto potarum abesse
oritur ex carum imperfectione ut perfectius sit ipsas natas sine
etias p[ro]pria p[er]rinne et immediate operari qm medijs potis acci-
dentis, id Deo tribuendus est qd perfectissimus est erg ista licet

et primum princ. operatiis ad extra. Ad distinctionem realem pot=
entiarum a natura oriri quidem ex infinita perfectione creaturarum distinctionem 2am
rationis qualis inter potentiam diuinam et eius naturam; datur non oriri ex
infinita perfectione, ideo ex mira fecunditate et perfectione trane si arguitur aliquid valeret probaret distinguendum et
aeternitatem etiam diuinam naturam nec ratione quidem distingui ab immovitate
aeternitate actu intellectis et volitis quoniam realis distinctio harum perf=
ectionum in creatis ex harum limitatione ortum habet ———————

obiicit 3o in diuino non datur intellectus et voluntas adm=
odum potentiae et actus, si quia sit ratione distinctus a natura et actu 2o id
ipsa natura diuina est primum principium actus 2i intellectis et volitis
ergo similiter non datur potentia in actu primo ad operandum ad extra
ratione distincta a natura diuina id haec erit primum principium operatiis
ad extra. haec obiectio militat contra adversarios qui ex mali[ti]a
scientia et voluntate eliguet constituenda esse in diuino facultas intellectus
et voluntatis ratione diversas a natura et ab actibus intellectis et volitis,
rectius tamen in perfectionibus creaturarum, nos ergo non constituet potentia
exequens omnes actus externas ratione distinctam a diuina natura quod si
facultates intellectus et voluntatis adeo removeant non est facile assig=
nare rationem ob quam admittenda sit potentia exequens sit natura diuina
maxime cum haec potentia non possit consistere in actibus volitis et intellectis
ut l. 1a aperiemus ———————————————

obiicit 4to deus est potens operari extra se quatenus
infinitus est non in genere entis et volentis i. in alio speciali genere sed sim=
pliciter in genere entis, id infinitas in genere entis convenit deo ratione eius ergo
ergo omnis potentia convenit deo ratione eius quae est infinita simpliciter
in genere entis. maior probatur quia deus operatur extra se quatenus eminenter con=
tinet omnes effectus creatos, infinitas autem 2um eius nihil aliud est quam
eminenter continere omnes perfectiones diuinas creatas ergo deus extra se operatur

quatenus est infinitus in g.e entis. Ex infinitate 2um etiam in g.e entis de qua agit S. Thom. 1a p. q. 7. Deinde ex diversis attributis ab omnipotentia que duo merito ad versarii confundant cum omnipotentia est virtus realis et positiva, infinitas vero 2um essentialis est negatio quedam et est dictat ex natura de aliquibus disp. pa q. 4la non est divinae eminenter omnes perfectiones id deus non posse habere supra se alias naturas superiores vel equales quam illa maior. pro quo inobiecto advenit de potens et quatenus est infinitus in omni g.e entis si sermo sit de infinite essentialiter sumpta et particula quatenus denotet eandem essentiam essentialiter infinitus et potentia formaliter est nam omnes est de eo est potens qui est infinitus quod est falsum nam infinitas et potentia sint duo attributa diversa sicut falsum est de ... lo est intelligens quo volens: si vero particula quatenus denotet ... causam et radicem, verum est pro. quia ex eo quod sit infinitus in omni g.e entis habet nostro modo intelligendi quod possit omnia, quod si sermo sit de infinite fundamentali in g.e entis, de quatenus est infinitus hoc modo non est primo potens operari ad extra sed tantum remote et radicaliter, nam potentia diversa qua primo ad extra operatur solum est infinita in speciali g.e potentie, quia licet eminenter dimat omnes perfectiones creatas non vero divinas perfectiones increatas quod erat necessarium ut forent infinita in omni g.e entis unde quia essentia diversa quasi eminenter dimet omnes perfectiones tam creatas quam increatas ipsa sola est infinita in omni g.e entis ——

obicias ulterius essentia diversa est ipsa intelligibilis respectu visionis beatae et simul est exemplar creaturarum ergo etiam erit potentia productiva, ans ostensum est in hac 1a p. ad q. 12 et 15. consequentia probatur quia ipsa intelligibilis est vera potentia productiva cognitionis et exemplar seu idea producit ad genus causae efficientis, ergo sicut haec duo non distinguuntur ab essentia diversa etiam 2um rationem, nec etiam distinguitur potentia

producibilibus creaturis. Ex dicto autem negando distinctionem vero est manifestum et quia quod attinet ad possibilia intelligibilia, iam hujus omnium est impletur defectus objecti, eo ipso quod omnem possibilium est proportionatum ut intelligat, in potentia immediate deducit ad producendum sui cognitionem, iam ergo essentia divina est omnem ratione intelligibile respectu visio beata, non eget ipse quaeque explicat in effectum, ac proinde illa immediate deducit ad efficiendum visionem intuitivam ipsius intelligibilis, quae vero non habet locum in essentia divina operatione ad extra effectum et ideo ad complendum productum opus habet potentia respondente quod vero spectat ad divina exemplaria, iam liquet quo spectant, quatenus in finitum est in omni quo entis, distinctionem debent in essentia dei quae hoc modo infinita est, et attinet eminenter omnia, addo in realitatis ideas ipse non distingui ab essentia et ideo nec inde distingui, at vero potentia realiter productibus semper in realitatis distinguitur ab essentia, quia ergo inde distinguimus aliqua ratione quae in realitatis semper distincta sunt, necessarium est potentiam producibilibus distingui ratione ratiocinata ab essentia divina. Secundo omnipotentiam esse speciale dei attributum ratione distinctum non solum ab essentia divina sed etiam ab intellectu et voluntate Alexander, bonaventura, durand, et alii pronunciarunt

Secundo omnipotentiam esse speciale dei attributum ratione distinctum non solum ab essentia diva sed etiam ab intellectu et voluntate Alexander, bona ventura, durand, et alij pronunciarunt

2a sententia asserit potentiam dei esse peculiare attributum ratione divinum ab essentia nec non ab intellectu et voluntate actibus utriusque, ita ut non minus potentia differat ab essentia et intellectu ad voluntatem, quam intellectus et voluntas differunt inter se et ab essentia dei sic alexander, 1a parte quaestione 27 menbro 4to et [illegible]

Durand 1° dist. 3ª q. 1ª ubi Ricard. ar° 1° q. 2ª vers. Aureolus, Palacius 1° dist. 42 ar° 2° pᵉ 2° ibiqꝫ Dubion, 1° pᵉ paraso ingenituy ad 1ᵘᵐ in 3ª Dᵃ S. Bonaventura 1° dist. 41 ar° 2° q. 3ª et ad 2ᵘᵐ et Scotus in eadem dist. quaest. 3° verriculo ubi tandem et sequentib. Durand. hic ar° 1° disp. unica ... machiz, disp. 11 Arubal, 1ª p. lo 2° disp. 159 fine Gilius 1ª p. lo 2° tt. 2° ... fine et tt. 9° ... 7° n° 1° ponde ... variarum disp. ... Scholastica ... 6° nost theophilus Rinard in theologia natali dist. 3ª q. 1ª ar° 6° n° 373 et sequentib. et Lorinus in ... 13 verriculo 3° et ... 12 verriculo 18 ——

eandem sententiam valde probabilem iudicavit Angelicus Dr. qui ... illa breu et pluribus suis doctis locis nam q. ... ar° 1° corp. sic ait. oportet in deo 3ª actio ... inter ... voluntatem 3° potentiam ... voluntas dirigit, voluntas ... imperat que exequitur ... in hac 1ª p. q. 19 ar° 4° ad 4ᵘᵐ in nobis unius et eiusdem effectus scientia est ... ut dirigens voluntas ut imperans, et potentia ut exequens quae nominat ... mediatum ... operativa, id ... in deo unum sunt nimirum ... nos ... et q. 2ª ar° ... ad 4ᵘᵐ ... soluit ...

... potentia non ponit in deo ut aliquid differens a scientia et voluntate ... ratione ingenitum scilicet potentia importat ... rationem exequentis id quod voluntas imperat et ad quod scientia dirigit, quod ipsum repetit ar° 1° ad 1ᵘᵐ ... S. Dr. clare distinguit rationem potentiam actibus a ... voluntate ... illius ... Ricard. ... lo 1° de sacramentis fidei p. 2ª ... 22 fine, verba eius sunt ... sint ergo 3ª in deo ... potentia, voluntas primordialis causae a voluntate quidem ... principia dirigunt ... potentia producunt ... inter et voluntatem ... in deo 3° potentia exequens ... immediate producat, notant

predicti theologi potas activas dei ex dio subordinatas dictamini intus imperio seu decreto voluntatis ita ut illis adiutus obediat, nec aliud faciat quam quod intus dictat et quod voluntas efficaciter vult, at quod hac responsione credunt sapientes cap. 12 dan. d. aloquerit rebus tibi ut volueris posse quasi dicerent potas dei ex rebictas et sub ordinatas voluntati tuae ut exequatur quod vult nemine resistente aut impediente

habet haec sententia plurima et non valida fundata quae simul afferemus ac diluemus. Sectio 3a potas in deo ad intus et voluntas pertinere verior opinio fert

Sectio 3a

Potam indeo ad intus et voluntatem pertinere verior opinio fert

multo verior est sententia eorum qui docent nullas alias in deo potas exequentes ponendas esse praeter intus et voluntas: sic tenuit S. Thomas 2o contra gentiles c. 23 ratione 4a dicens deus cognoscendo et volendo agit et operatur et in hac q. 25 art. 1o ad 4um in posteriore solutione quam ipse probat et quae ratione melior est quam Xo verba proferimus semper posteriores cogitationes meliores sunt. -l. dicendum, inquit, quod ipsa scientia l. voluntas divina prout est principium effectivus habet rationem potentiae unde Caietanus ibi paragrapho in responsione ad 2um ait hanc posteriorem solutionem forte esse veriorem atque ut verissimam amplectuntur ibi valata, paragrapho primo pro pri dubio; molina, disp. 2a. Gonzalez disp. 3a Vasquez disp. 102 c. 3o et 4o Becanus c. 17 q. 2a

cum quibus conveniunt varii 1a p. q. 19 art. 4o in fine commentarii presertim ibi disp. 1a Salas 1a Albertinus 20 disp. 4a sect. 4a nostro paragrapho potest tamen Fonseca lib. 1o metaph. c. 11 q. 3a sect. 4a Albarez lib. 2o de auxiliis disp.

in Ferraro, 2° Masentus de 1° parafo illo et de 10 parafo illius illo et de 16 parafo 2° respicius Trigosus, pa. p. q. 13 art. 4to dubio 2° fine

accedunt Scotus 1° dist. 37 q. unica parafo Ideo verriculo et affirmat ibique Lychetus, Varolis, et Tartaretus, Argentina 1° dist. 78 q. 1a art. 1° ad sexum et 8um. Dua. rias. dres. Marsilius, 1° q. 44 art. 1° fine Gabriel, 1° dist. 44 q. unica art. 3° dubio 3° et dist. 45 q. unica art. 2° Dre salzvera, 2a rentarum disp. 1a q. 14 notabili 3° henriquez, q. libet 6° q. 2a

et quidem scientiam et voluntatem divinam esse causas rerum testatur scriptura de scientia id dicit salmo 103 omnia in sapientia fecisti proverbiorum 3° dominus sapientia fundavit terras sapientiae 8° dicit de divina sapientia quis horum quae sunt magis quam illa est artifex. illi modo loquitur de voluntate salmo 113 omnia quaecumque voluit fecit salmo 148 ipse dixit et facta sunt ipse mandavit et creata sunt. ubi locutiones et mandatus in principio accipi pro dei voluntate alias ad monui. sapientiae 11 quomodo posset aliquid permanere nisi tu voluisses ad hebreos 1° qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suae. apochalipsis 4to. tu creasti omnia et propter voluntatem tuam erant et creata sunt

peculiari titulo et optimo iure virtus activa dei ad voluntatem revocatur a Doctoribus. Iustinus in responsione ad 3am quaestionem Christianorum ad gentes ante medium. facere est dei voluntatis et post multa dicit res nostra id voluntate facit. Nisenus in oratione contra Sanctos columna 4ta. illud nobis posibilis institutum quod sit in nata divina eius voluntate ita decernere potestas ut dei potestatis mensura sit ipsa voluntas. quae simul et facienda cognovit et nulla inter posita mora decernit rerum effectrix vis, quae cognita perficiet, quidquid nota voluntas est. Ambrosius in illud lucae 5° domine si vis potest me mundare 13 voluntate dei posuit potestas cui dominus respondit

volo mundare videtis igit qd dubitari noz potest qa voluntas dei p=
otestas est que verba Beda et Glosa interlinearis scripsserunt je=
ronimus ad ephesios 1o ibid qui operat oia universa que d. fa=
cit volunte facit. Agus ... 9 lo meditationum c 29 Agens de=
deo ait, cuius velle posse est qui oia de nichilio creasti que sola vo=
lunte tua fecisti. et noz consilia habet lo opusculo c 7o leo,
ps sermone 2o de natibitate initio d omnipotens cuius voluntas pota
est. clemens Alex, orate adhortatoria ad gentes ad medium pagina
nichi 4a d, sola volunte operat et eius solum velle factus conse=
quit. damascenus lo 2o fidei c 29 efectiba ipsius dei virtus
bona ipsius voluntas est - bernard sermone 6o de quadragesima voluntas
domini angelus creavit faciens. petrus damianus epistola 4a c 2o
to 3o bibliothe voluntas dei oium rerum causa est ut existant.
Albinus alchuinus lo 2o de trinite c 13 eodem to bibliothe neca=
liud est deo operari aliud velle, id idem est illi velle et operari qa volu=
ntas dei efectiba est pota.

nec valet si dicas hos pes ita posse explicari ut n-
realem distinctionem pote et voluntis excludant; nam eliam ... identica
est immensitas et eternitas cum potentia dei et pillas produci creatas et tamen inter
locutis noz usurpant apo aut certe noz ita frequent esq quando pes resp=
ciunt potam efectivam dei ut eius voluntam plane agunt de ... fuali
constituente dei potam

nec magis satis facit qd alij respondent ideo dici volu=
ntm dei ut potam qa pota exequens in operando pendet ex nutu dibi
voluntis sicut eliam in nobis in eo qd quis pro libito facit dicit eius posse
ut eius velle noz alia rone nisi qa id subdit voluntati ipsius. Na hoc est
qa hec expositio est metaphorica magis qm pro sic explicabant pes
si absolute fateamur potam productibam creaturam indeo finalissime ac eius
voluntam. deinde et simulus localis in nobis subiicit nisi voluntis ...=
e dicit voluntas nostra ut ipsa pota motiba 2um locum aut vis efectrix

BIBLIOTECA PROVINCIAL Y DE LA UNIVERSIDAD DE SEVILLA

motus localis cum ergo p.t dicant non distinctam voluntatem dei esse potentiam ac-
tivam et vim effectivam creaturarum, aliquid reddunt quam potentiam dei subiicit
imperio voluntatis

Prior vero probatur certa et quia potentia motiva qua angelus
et anima separata se ipsos et corpora movent localiter non distinguitur ab intellectu
et voluntate cum potentior sine virtus motiva et executiva dei non di-
stinguitur ab intellectu et voluntate illius neque efficacitas est in finitum maior at-
que perfectior aut late pandens et immata de angelis et modo probatur vi-
bitur quia eo ipso quod angelus vel anima separata efficaciter vellit se ipsum vel
aliquod corpus movere localiter resultat motus, si nullum adsit impedimentum
cum superflua videtur alia facultas quae motum efficiat et sane multo maior per-
fectio et efficacitas elucebit in voluntate si absque ulla alia potentia intermedia ex-
sequatur quod intendit. unde neque divus neque divus thomas in angelo vel anima sep-
arata ponunt tertiam potentiam exsequentem distinctam ab intellectu et voluntate
et quidem s. thomas quodlibeto 6° q.e 2a art.o 2° docet in angelo, quia est totaliter
intellectivus non esse aliam potentiam praeter intellectum et voluntatem et q.e 16 de malo art.o
1° ad 14 in Angelo inquit aut daemone non est alia potentia nisi intellectus et
voluntas et art.o 9° ad 14 dicit angelum movere corpora per intellectum et vo-
luntatem et 1a p.te q.e 14 art.o 1° corpori prestat de viribus animae non posse
angelo competere nisi intellectum et voluntatem ex quo ibi intulit Caietanus vim
motivam angelorum non differre ab intellectu et voluntate. plura divus lo 3°
de aia c. 10 definiens quae sit potentia movens secundum locum in anima sepa-
rata sic statuit utraque haec motiva sunt secundum locum intellectus et appetitus quod af-
firmat s. thomas ibi lectione 15

Posterior vero sit quia voluntas divina est perfectissima et effica-
cissima id maior perfectio et efficacia voluntatis est posse per se ipsam aliquid facere
quam egere alia facultate intermedia qua illud exsequatur cum ergo conveniat
divinae voluntati praesupposita directione intellectus per se ipsam immediate efficere
creaturas. idque corroborat non parum quod quae per plures potentias inferiores fiunt
fieri solent per unam potentiam superiorem. sic omnia obiecta quae a quinque sensibus externis

percipiuntur

recipiunt ab eodem vnum diuersi attingunt, et quae ab omnibus viribus tam inter-
nis quam externis cognoscunt recipiunt ab eodem intellectu et potentia irascibilis
et concupiscibilis quae in appetitu corporeo distinguuntur realiter, in appetitu spi-
rituali sunt idem realiter, ergo licet voluntas et potentia exequens in rebus infe-
rioribus realiter distinguuntur, in rebus tamen spiritualibus erunt vnum et idem —
— Ceterum omnibus omnes theologi quos pro nostra opinione recitavi-
mus in loco conveniant quod in deo non distinguant 3am potentiam exequen-
tem ab intellectu et voluntate diuina tanquam attributum ab attributo, tamen
in 4or maxime diuidunt. primus quod potentia actiua dei proxime et stricti-
ssime consistat in solo intellectu vel in sola voluntate vel in utraque facultate. 2us
quod sit ipsum met intellectus et voluntas in actu primo vel in actu 2o. 3us quod dis-
tinguatur ab intellectu et voluntate et actibus illius saltem quo ad aliquam formalitatem
incompletam. 4us quod voluntas proxime et immediatius attingat effectus quam
intellectus, quae per 4or sequentes Sectiones discutienda sunt. Sectio 4a quod po-
tentia exequens dei proxime consistat in intellectu vel voluntate vel in utroque.

Sectio 4a an potentia exequens dei propissime consistat in intellectu vel voluntate vel in utroque

cum potentia exequens dei proxime accepta sit virtus per quam physi-
cissime et immediate producuntur creaturae, la perfectio diuina expectauit
ad constitutionem diuinae potentiae per quam vera ac physica causalitate imme-
diate efficiantur creaturae. quae ergo controuersia est an voluntas vel potius intellectus
dei sit physicum principium effectibus creaturarum circa quod Doctores variant in assign-
anda ratione formali diuinae omnipotentiae ———

Ferrariensis et Gonzales, supra indicati videntur tam
intellectum quam voluntatem physice efficere omnes actiones ad extra ac proinde utramque
facultatem ex dei potentia exequente constituere. verum vero eis potest quia non est

maior rño obgni rño potẽ actibẽ attribuat intui qm volunti. l. Merio ergº utriqz tribuenda est unde S. Thom. in Aº 1º ad 4um solutione 2a sub disiunctione afirmat potẽ Dei l. scientiam. l. voluntatẽ

—— Alii vº Vazq, Albarez, et Ligones existimant solutionem illam Dibus efficient Iuccrre ad rerum productionem, voluntatem vº solum Iuccrre movendo et determinando scientiam Dei ad externum opus et ita omnes potẽ executibe insolo intu ꝑpissime colocant. Probat ꝑ Albarez authe Scriptẽ ad ephesios 1º qui operat oia 2um Dictum voluntatis suę ubi prius ponit Dictum qd ad intellectum ptinet, deinde addit voluntatis suę ad significandum qd intus sive scientia Dei ut determinata voluntate est causa efficiens rerum. insup Genesis 1º dicit D. fiat lux et facta est lux et daplo 1.48 ipse dicit et facta sunt ubi imperio Dibus vº tribuit immediate rerum productio, imperium actus est intellectus et actus intus supponens motionem voluntatis ut author est S. Thom. 1a 2æ qº 17 Aº 1º

—— Probat 2º authe Sti Thom. qui qº 16 de malo Aº 7º ad 14 et 15 ait angelum solo suo imperio movere corpus ergº dicit qd ne produit solo suo imperio qd est actus intus. et opusculo 11 Aº 3º sic habet virtus motiba angeli est lices intus ergº et vis productiba Dei est lices intus et probatur 3º 1º pa Aº 1º corpº instat inquit qd scientia Dei est causa pmodum efficientis et exemplaris oium, ergº 2um Sti Thom. scientia Dei est causa rerum non tantum pmodum exemplaris sed etiam pmodum efficientis. et pa pte qº 14 Aº 8º corpº asserit scientiam Dei se habere ad oes res creatas sicut scientia artificis se habet ad artificiata et illico subdicit scientia artificis est causa artificiatorum sicut calor est pnm calefactionis id est calor est pnm efficiens calefactionis ergº et scientia et ars diuina oium erit alarum ——

Probat 3º qº md causandi pfectum est pfectissimus ergº compelit pfectissime cause nempe Deo ergº D.

medio intu efficit creatas presupposita determinatione voluntatis. inde ac sic medio intu efficit actus fidei supernatalis presupposita motione voluntatis ———

Dicendum tamen est solam animi voluntatem vo et physico influxu agere ac efficere creatas et consequenter proprie et stricte loquendo solam voluntatem ex potentiis executricibus et productricibus rerum ad extra. sic philosophantur Scotus, tartaretus, Atigueltus, vasolis, herrera, Marsilius, Gabriel, Argentinas, Molina, Fonseca, vicanus et scarilius, locis 2a 3a memoratis qui potentias activas animi ad solam voluntatem revocarunt. faciunt pro ibidem producti qui apte fatentur virtutem effectivam animi esse voluntatem ipsius et Clemens Alexandrinus clarissime quum sola voluntate sua ad extra operari ———

quem doctam fundatam habet in dictis et D. Thomae aquibus potentia motiva angeli et animae separatae in sola voluntate collocat, idem ergo dicere debet de facultate executrice animi. Aris. lib. 3 de anima c. 10 potentia statuerat potentias motivas 2as locus in anima separata in intellectu et voluntatem hec dum adversus tantum pro. iudicem, inquit, unum agit ut id quod mobet ipsum ingenii appetitibus assignans id assignans id quod ex pro animae et proximus pro. effectibus motus semper voluntatem, nam intus et scientia tamen tantum operant quatenus dirigunt voluntatem in appetitum quod probat. S. Tho. ibi lectione 15 paraso assignat dum scribit manifestum est quod potentia animae quae dicit appetitus sit mobens et quod libido 6o q. 2a art. 2o cum ab angelo recipit omnes alias potentias praeter intus et voluntatem deludit hoc modo quia autem intus non agit nisi mediante voluntate oportet quia quod quod angelus agit agit per imperium voluntatis ———

ro est quia potentia activa animi proprie dicta quae immediate exequitur rerum productionem est sola voluntas immediate ad ex

requirit rerum productionem cum in illa sola proprie consistit potentia actiba Dei. minor probatur tum quia S. Thom. 1a q. 25 art. 3o post imperium intellectus instituit virtutem pertinentem ad voluntatem quo executioni mandet opus tum quia voluntas est magis immediate productiba quam scientia nam posito decreto efficaci voluntatis non potest non fieri quod volitum est, posita autem scientia practica Dei potest non poni creaturam propterea enim scit Deus posse fieri et quomodo fieri debeant id quod proponit voluntati quae tamen non fiunt quoniam voluntas non vult efficaciter fieri.

nec obstat quod voluntas non posset aliquid exequi nisi scientia Dei concurrat dirigendo executionem, inde enim non recte colligit scientiam intellectus ad rationem formalem potentiae actibae pertinere id tantum sit potentiam supponere scientiam et intellectum, sicut quamvis voluntas in nobis operari nequeat nisi proprio … movente ad opus et proponente obiectum in quod tendat non tamen ideo dicimus voluntatem in suo formali conceptu includere actum intellectus aut perfectum integrari id tantum supponere.

Dici scientiam seu intellectum proprie et strictius non pertinere ad potentiam actibam Dei quia proprie non operatur et potentia actiba proprie dicta est proprie productiba rerum. quod si potentia Dei latius accipiatur pro quod quocumque modo concurrit ad rerum productionem, negari non potest quin complectatur et includat intellectum qui media cognitione dictat quomodo ars factum … debeat et huius cognitio causalitas non est realis et proprie in fluxus sicut est in fluxu voluntatis, id directio pertinens ad causam exemplarem quae quia supplet causam efficientem ad illam reducit a philosophis licet proprie non agat. eadem quoque ratione divina quatenus est idea seu exemplar obiectibus creandarum dicitur potest supplere et integrare omnipotentiam. in qua acceptione potentiae minus proprie et rigorosa accipiendi modo latius, Vazquez, Valentia, Salas, […] et alii dicunt potentiam includere intellectum et bo–

... intellectus et voluntatis

ad fundamentum quod ... ferrariensis ... dicit ... voluntas potius quam intellectus ... dicatur ... quam ... divi. S. Thomas vocat ... potentia intellectus ... voluntatis ... quia ad veritatem ... ... veritas ... quam ... et ... voluntatis quam intellectus ... hendit

ad ... Vidal ... Albarez ... dicit ab apostolo operari ... et ... quod illud ... efficiat opus id quod dirigat ad illud ... ponendo modum quo executioni mandetur ... et ... imperare ... imperium monasticum ... imperio et ... efficacia voluntatis quod intellectus ... creature ... et ... in materia ... 1a q. 4to ubi imperium monasticum ... inutile ... ad ... amandandum ...

ad 2um Albarez ... fidelis S. Thomas in duobus prioribus locis ... 1o ... angelum movere corpora imperio voluntatis quod nobis habet. in 2o ... habet angelorum motionem ab virtute intellectus ... causam dirigentis et exemplaris quod non negamus. in 3o non est sermo ... et physica efficientia ... qualiscumque causalitas cause exemplaris ... atque ... mentem ... declarant ... unde sicut est causalitas artificis ... ita ... causalitas ... quis ... artificis ... ad opus externum ... influxum ... et ... modum exemplaris ... semper operatur ... distans sine medio ... quando artifex ... alios modos ... omnium ... quod ... deinde dicit ... quod principalitas causalitatis ...

preter voluntatem principalis actus seu causa et efficiens solaque voluntas influit influxum physicum causalitatem ac proinde sola illa est proxime potentia dei, ex quo patet ad ultimum totum exemplum de caloris non licet in nobis. non possunt non afferre hic illustre D. Thomae testimonium cuius supra sunt obliti. ex lo. 3o sententiarum dist. 14 q. unica art. 4ta ad 2um ubi ita ait scientia practica quibus sit quodammodo causa operationis ingreditur dirigit tamen non tamen est sufficiens causa quae ab ipsa non producit res nisi adsit potentia productiva rei. haec S. Thomas Scientia practica in omnibus quibus nostram sententiam concludit ex quo ad 3um. Vidimus modum causandi primum et actum cum perfectissimum et ideo deo tribuere, denique intellectus neque causat physicam et physicam causalitatem, quod tamen erat necessarium ut potentiae activae formaliter distinguerentur ut dictum est. 3o q. v. utrum omnipotentia sit facultas intellectus et voluntatis v. actus illius

3a q. v. utrum omnipotentia sit facultas intellectus et voluntatis v. actus illius

Vasquez, supra ait potentiam activam dei esse scientiam necessariam quatenus cognoscit creaturas possibiles et simul potentiam seu facultatem voluntatis quatenus elicit actum volendi nostro intelligendi more. Suarez vero putat omnipotentiam non dicere intellectum et voluntatem in actu primo sed in actu secundo nempe actum ipsum intellectionis et volitionis non liberum sed necessarium. Molina et Vazquez credunt istas potentias formaliter distare in solo actu libero et efficaci divinae voluntatis. Ergo hic sit primus punctus. operatur nam voluntas non operatur ad extra nisi mediante aliqua volitione

ego dico potentiam executivam dei si rigorose sumatur esse solam voluntatem dei si vero latius accipiatur includere tam vo-

illum qm intus et pot quedam sunt X.a. l. q. que 1.i primo hadebamus et nullatenus afferre ipsum actum intellectionis et volitis sic colligo ex Scoto et suis et ex Grabiel, Marsilio, Argentinat, Fonseca et ex primum Gonzales, et doctis Juniorum

Prbat 1.o q.a in faculltatib. immanentib. qmdo actus illam aliqd producunt non dicunt pota activa id productio activa q.a supponunt potam a qua oriunt ... oriunt cogitationes intellis et volitis dib. inmediate durant ad productionem creaturam, nichil eius non ercunt pota activa dei id productio potius activa q.a supponunt facultas intelligendi et volendi a quib. veluti oriunt ais ut inquit D. Thomas in hoc art.o 1.o ad 2.um ubi dicit actus qua d. ad extra operatur non esse aliud ab essa eius ubi actus appellat intellectum et volitionem que sunt productio activa et re ipsa identificant cum divina essa et infra q.a 45 art.o 3.o ad 1.um dicendum inquit q creatio activa significata significat actum divinam qui est sua essa ubi creatum activum appellat actus immanentes intellectis et volitis unde pota generativa verbi divini non est rasa divina licet hec proxime producat verbum id intellectui paternus et pota spirativa spiritus sancti non est amor ipsum licet hic immediate producat ipsum sanctum id voluntas sed est in patre et filio sicut pota motiva 2.um locum in angelo non est volitio efficax a qua motus localis immediate manat id est pota volitiva ut iam dico

Prbat 2.o q.a si aliquis actus pertinent ad potam dei ex sequentibus maxime volitio libera et efficax qua d. vult intellectum edere creaturas cum hec sit primum principium creaturam id eiusmodi facultibus volitio non pertinet ad potam dei cum hec non est actus volitis id ipsa voluntas. minor prbat 1.o auctoritate nostri S. Thomas in hoc art.o 1.o ad 4.um tertiat scientiam, scilicet in actu 1.o, id est voluntatem habere in deo rationem potentiae et art.o 5.o ad 1.um non ideo, ait, d. potuit q.a vult. S. 66

sapz et ad hec instituty ponderat illa verba subest tibi ut vo-
lueris posse eleganter observans qd quibus cum rone pota cum
cedat velle liberum illius, nichilominus recte dici subest tibi posse nec
volueris non vo velle cum potueris qa pota pcedit innuendo, velle
vo liberum pcedit imagendo loqr pota cum non agit actum nisi media
libera volitione non ergo hec est pota ad productio actiba nec minus
eleganter Cardinalis toletus, luce 1o anotate 21 explicans illa
verba Le prosi dne sibis potest me mundare animatvertit prius
verbum sibis non cadere supra posterius potes tunc enim sensus est
falsus nimirum sibis habes potam sanandi quasi ideo posset qabilis
non enim sic est nam sibe vellet sanare sibe non pota ciat illi sanan-
di debet ergo verbum prius quibus adremus post posi in hunc modum
potest sanare me sibis hoc est habes potestatem et si velis me sanes, si-
cut eadem frasi dicimus inter nos si vollo possunt currere non qa potes-
tas currendi sit ipsa volitio sed qa potestas nichil est ut currant si vellent
——— deinde rone convincit cadem minor 1o qa pota est fa-
cultas operatiba nesso convenit operanti at volitio libera non conven-
it deo nesso et ex natura rei cum potuerit non esse in deo non ergo
est pota operatiba dei. 2o qa actus efficax dibus volitionis conside-
ratione nostra multiplex est etiam rone efectorum eiusdem ipsi pota au-
tem ex secutibus dei non est multiplex sed unica sicut etiam causa creata
unica est absolute pota inordine ad omnes efectus. 3o etiam si deus ni-
chil producere vellet nichil omnipotens est, et eandem oio potam habere
diceret qm modo habet ut producat que aliquando futura sunt ergo
hec pota non est actus eficax volendi sed ipsa facultas voluntatis
alias sicut actus vollendi est nunc diversus ab eo, qui tunc
sit ita pota esset diversa qd dicit nemo. 4o qa prius est nos-
tro modo intelligendi esse deum potentem qm actu velle aliquid producere,
ideo enim vult qa potest res producere nec vellet sinon posset.

postremo nota motiba angeli noz est actus volunti ipsa voluntas tametsi noz eficiat motus primo per ipsum id pactus volitis elicitus cuius vo est qa volitio noz semp ac nessº inest angelo nota actus semp ac nessº inest ergº idem eidem cedendus est

Rogabis qui nam actus intus et volunti immediate decurrat ad rerum productus ac pinde sit productio actiba dei. Reo ex parte intus ea solam scientiam simplicis intelligentis et ex parte voluntatis solum actum liberum et eficacem actus volitis, qd ut amplius illustret ad verbo indivº intus quo ad primi attinet 3. actus distingui posse circa creatas primus est scientia simplicis intelligentis qua dibus intus cognoscit creatas et modum quo faciendi sunt et hec est causa creaturum noz phisica id dirigens pmodum exemplaris plura qz S. thas 1a pe qe 14 aº 8º dicit scientiam dei esse causam rerum: ctadhanc scientiam expectat scientia conditionata qua deus dirvgi solet ad plura vollenda et exequenda. 2us actus est imperium monastium quo dibus intus eximit ac imperet volunti dei que facienda sunt at qd hoc imperium noz sit in deo nec fore nessarium ut deus perfectissimo modo creatas operet pre superiore tam gebamus 3us est scientia visus qua videt creatas iam productas et iste actus supponit productum creaturum ac pinde noz potest esse virtus qua producant vet ad qm 14 huius primis adversus thomistas ubesime monstradum est

illit dibus voluntas 3. actus habet, quo ad primi atinet, circa cardum creatas. 1us et simplex et nessarius amor illorum et posibilium et hic et iz eficax ut ad 19 qm 19 probandum est ac pinde nequit esse primus productibus, nichil enim efici potest medio actu ineficaci qui ea de causa iz eficax dicit. 2us est amor nessarius qd deus vult disiunctum creaturum nempe productionem .l. noz productum earum, et neque hic per ipsum potest eficere

creatas est fbaui ad candem qz 19. lunga noz est actus eficax
ad ineficax lunga pacty noz potest pduci nisi obm illius
lo modo quo volitus est id obm illius actus noz est pductio creatz
determinate id pductio .l. noz pductio creatz indeterminate et sub
disiunctione ergo noz potest ab illo pduci creata determinate sed
plurimus disiunctiy excreata et negate illius 3us actus est voli=
tio libera et eficax quad voluit pduci creatas intrinsece et sic li=
cet noz possit esse pota activa qua pota est atributy nattas etc. noz
potest noz convenire dio bene tamen esse potest pductio activa
qua re vera izmediate eficit creatas et ideo S. thos sa pte q. 25 art.
4o conuit voluntas dei quatenus eficacit vult creatas esse cau-
sas earum quomodo autem actus liber dei sit causa rerum qmbus ut
talis est noz adat illas efecty intrinsecas supra rectes nattas
re est explicatu dificile id nostro modulo explicata fuit
cum de diva volunte agremus De 6a R. pota exequendi
salty in cplete diferat ab intu et volunte et actib illius —

Sio 6a. R. pota exequens dei saltez in cplete diferrat ab intu et voluntate et actibus illius

vidimus Sio 3a. Dra Alexandrum durandum et alios pota quo ds potest creatas pducere, noz diferre ab intu et volunte et actib, liar quasi ipse distincte oio cpleta et adequata qualis est inter diva atributa, modo videndum erit, num diferrat ab illis rone ronata quo ad aliqm fality inadequatam et icpletam. 1a Sent. que afirmat omnimodam identitatem facit so qa p.t 3a allati asserunt pota dei executrices esse ipsas dei voluntas esse credunt nullo modo nec plete quidem ab volunte distingui —

2o pota activa respicit deum et obm fnale

et ab ipso specificat ergo non distinguit rone rociata ab intellu et volunte divina dias quo ad formalitates incompletas. patet dequea quia si distinguerent et haberent tantum probo creata per virtute illius produci possent, dequerent ab his specificaret. ani vero probat quia ista perfectio est quod aliquid divinis atributis habeat extra deus nunquam obm principium et quod ab aliquo creato specificet ——————

3o ad perfectus divinae voluntatis et spectat tantam eficacitatem habere ut per se ipsam sine aditione virtutis exequi possit quod quod vult ergo. et confirmat quia potentia productiva ad intra formalissime confert intellectus et voluntatem ergo et potentia productiva ad extra
——— verum illius videt potentiam divinam rone distingui ab intellu et volunte non quidem specifice et complete sicut distinguit unum atributum ab alio atributo id incomplete sicut distinguunt partes integrales eiusdem atributi inter se. ita significat s. thomas in hoc articulo 1o ad tertium in 2a solutione illis verbis, dicendum quod ipsa scientia et voluntas divina 2um quod est in effectibus habet rones potentiae. quibus clare asserit intellectum et voluntatem non ut tales sunt id ut habent rones perfectibilis esse potentiam exequentem. et statim subdit. unde consideratio scientiae et voluntatis precedit in deo considerationem potentiae sicut causa precedit operationem et effectum. si ergo ratio potentiae considerat in deo post scientiam et voluntatem non potest non aliqua rone ab illis distingui ergo dias incerta negante potentiam distingui ab intellu et volunte quam s. thomas in 2a illa solutione magis probat, dicenda est aliqua distinctio incompleta ————————————————

Ad ferrara, 2o contra gentiles c. 1o paragrafo ultimo illam priorem solutionem qua divus thomas dicit in deo potentiam actibus distingui ab intellu et voluntate conformiorem esse doctrinae divi thomae. quia illam in omnibus suis exemplaribus habet, aliam vero posteriorem solutionem qua s. thomas dicit ipsam voluntatem et intellectum esse potentiam actibus non inveniri

in multis antiquoribus codicibus quos ipse vidit. id lege Dupontt.° displicet vehementer quia in editione emendatiss.a quae Romae f dixit intellectum in parvis voluminibus anno 1619 habet illa posterior solutio eisdem prius verbis quibus relata est. et quamquam quod in posteriore solute non dicit S. thas quod putavit ferrara, scilicet potentiam di ve prius idem ratione cum intellectu et voluntate ut constat ex dictis solum dicit esse idem re et complete quod verissimum est et ad mentem eiusdem ferrariensis ———

Circa aliquam distinctionem rationis inter potentiam et inter intellectum et voluntatem dei apte admittunt ex ddis quos supra 2.a producimus ferrara, Vazquez, vicanus, suarez, et Gonzalez, imo crediderim scotum, et alios authores qui ibidem potentiam non distinxerunt ab voluntate solum negare distinctionem complectam et specificam. nominatim valentia qui 1a p.e dis. 2 q. 25 p.to 1.o affirmat potentiam dei activam rationem specificam et quasi ipsam rationem esse ipsum dei intellectum et voluntatem, inquit 14 p.to c.do paraso .v. diverat potentiam divinam formalissime loquendo ratione duplici inadequatam ratione distingui ab intellectu et voluntate quia scientia formaliter solum est directiva rerum voluntas vero est causa in pulsiva nec inducens deum ad res producendas, causa vero immediate effectiva formaliter est sola potentia divina ———

Ratio huius nostro petitur ex diversis muneribus harum facultatum. nam munus intellectus et voluntatis est cognoscere et amare creatas, et dicimus munus vero potentiae exsecutricis non est posse cognoscere et amare id producere ipsas creatas et ita exequi quod intellectus dictat et voluntas vult ergo potentia dei exsecutrix aliqua formalitas est distincta ab intellectu et voluntate et actibus utriusque. Confirmatur 1.o potentiae differunt penes obiecta diversa id producte facultates habent obiecta diversa nam intellectus respicit rem ut verum, voluntas ut bonum, at potentia respicit quod

libet ens ut absolute possibile seu non repugnans ergo. Confirmatur 2o potentia activa, quatenus productiva creaturarum est potentia transiens, cum operetur effectum extra se, et consequenter non est vitalis, cum de ratione facultatis vitalis sit quod sit aliquomodo immanens ut ita dicatur se movere ab intrinseco in quo ratio vitae posita est. at intellectus et voluntas quatenus tales sunt qualitates immanentes et vitales cum solum respiciant intellectum et volitum quae ipsas intrinsece perficit ergo inter has perfectiones aliqua distinctio rationis ascribenda est ——

2a ratio quando aliquae perfectiones quae conveniunt separatim diversis individuis rebus, in una et eadem ratione iunguntur necessario distinguuntur ratione inter se, sic enim quia perceptibilitas soni et perceptibilitas coloris separantur in rebus in auditu et visu quando iunguntur in eodem dimensione distinguuntur saltem implicite et explicite, nam eadem dimensionis qualitas perceptibilis est soni explicite non est perceptibilis coloris et illa ad ratio potentiae productivae et ratio intellectus et voluntatis inveniuntur separatim in lumine et aliis creaturis ergo in deo ubi iunguntur ratione distinguantur necessario est ——

ob eandem rationem statuendum est potentiam motivam 2um locum in angelo ratione incompleta differre ab eius voluntate ita ut actus volitionis non producat motum localem quatenus est volitio obiecti sed quatenus habet vim exsequendi motum et voluntas illius non sit potentia motiva quatenus formalissime est productiva volitionis sed quatenus est potens influere immediate mediante tali actu quae duae formalitates sunt veluti incompletae et constituentes unam potentiam omnino integram et completam ——

petes, quo gradu distinctionis differat potentia ab intellectu et voluntate. Dico infra si potentia activa sumatur late prout complectitur quod quod est causa creaturarum sive complicitum influxum sive per influxum imperium sic ratione distinguitur ab intellectu et voluntate tanquam includens ab incluso et excludens ab excluso quia potentia in eo formali et explicito complectitur includit intellectum qui causat per modum dirigentis et voluntatem quia causa-

ulat modus imperantis cadit rem phisice efficientis atque inhoc sensu verum est quod ferara, Vasquez, Decanus, Gonzalez, et plures supra nullam distinctionem adlibita dicunt potentias et voluntatem ac intellectum differre sicut excludens et inclusum. 2º si potentia sumatur explicite put dicit phisice productibus tantum sic differt omnino abintellectu et voluntate ita ut neque explicite dicat intellectum aut voluntatem neque intellectus et voluntas ut tales inveniuntur explicito depre-hensu dicant potentias phisice productibas quia intellectus ut talis solum causat dirigendo et dictando modum quo res efficienda est et volun-tas ut talis solum causat imperando productum rem diindustria ap-omni particulas inuno explicito depehensu nam loquendo de inclusione implicita explicitis potentia quovis modo sumpta includit implicite intellectum et voluntatem et etiam implicite claudit inillis ex generali haecidentia quia omnia adhibita sensuqu[e] exalit claudunt ex dicta imma-nata cralibus

Dicendum ex inclusione non licet ratione distinguere duas formalites complitas quarum una sit vis intellectiva altera vis activa ergo neque in voluntate dicta distinguenda est duplex formalitas completa quarum una sit vis activa altera vis volitiva. Ratio datur ante negando denique discrimen autem est duplex unum est quia intellectus dicitur non est causa vera et phisica rem id solum est causa dirigen-ns per modum exemplaris at cognitio dicta qualenus cognitio est formaliter dirigit per modum exemplaris proponendo et dictando modum quo res facienda est et ideo inintellectu non est alia virtus causativa et alia virtus intellectiva sed una et eadem explicite virtus est quae potest res cognoscere practice et quae potest las causare per modum exemplaris. Voluntas vero est causa phisica rem vera et realem influens et quia hunc non potat ut voluntas est, hoc enim modo solum imperat et compellit ad operis executionem, ideo in vo=

tante rone distinguit vis volitiva et vis productiva tam quam duæ fa-
litas et constituentes idem atributum, alterum discrimus quod vis volitiva
et vis productiva in creaturis veniunt separatæ in voluntate creata et ideo quamdo
in divina voluntate coniungunt distinguunt rone, sallem quam pt. in-
tegrales eiusdem atributi at vis cognoscitiva et vis causativa inquantum ca-
usæ exemplaris fialis nunquam separant in cognitione practica etiam creata
et ideo nichil est quod cogat asserere distinctionem rationis inter huiusmodi perfectiones
in cognitione practica dei

ad 1um R. pt. nichil aliud considerare quam pro-
etatem dei extremalibus non distingui ab eius voluntate adequatæ sicut
totalibus ab atributo non vero negare distingui inadequatæ quod nos
tantum afirmamus

ad 2um R. loquendo optime probari potantem
actibus dei non distingui omnino adequatæ a voluntate divina nec per se
constituere unum atributum completum id potius ex ipsa et voluntas ut
voluntas est coniungere unam perfectionem spem quæ rone uni-
us fialitatis scilicet voluntatis explicitæ et immediatæ adeo specificat, rone
2o alterius fialitatis nempe potentiæ non specificat explicitæ et
immediatæ a creaturis imo neque adeo sed ab hoc mediatæ tantum et
implicitæ capit spem quatenus in sua linea petit includere alterum
fialitatem voluntatis quæ respicit voluntatem deo et ab ipso spem accip-
it. neque enim necesse est quod quilibet perfectionem divinam indiquabilis fialitatem in
completa et explicita respicere ... specificalibus, nam
ipsa voluntas divina quatenus explicitæ respicit creaturas, non res-
picit aliud quam creaturas et tamen non specificat ab illis ideoque item
immensitas divina quatenus pure respicit omnem locum quem replere
potest, solum respicit creaturas licet sub alia fialitate quatenus nimirum
afficit etiam respiciat etiam ut radicem a qua desumit suam specificationem.
sic quod dici potest de potestate activa dei quæ quamvis solum respiciat

creatas quatenus est harum productibus, tamen sub alia ratione vo=
luntatis .i. perfectionis divinae respicit etiam divinum, ut radicem et originem suae
perfectionis et specificationis. adde quod probabiliter dici possit. potentiam di
vinitate universitatem includere ipsam voluntatem ut talem non solum ingenitum res=
picit creatas tanquam terminum secundum id etiam ingenitum respicit divinum tanq=
m terminum primum propter quem et volita efficacit creaturarum productio quam solu=
tionem alibi indicavi ______

ad 3um infinita efficacia divinae voluntatis non excludit
dit realitatem in completam eiusdem lineae qua exsequatur quod vult id excludit
dit realitatem completam et spectantem ad lineam alterius attributi. ad confirmationem
dico potentiam productibus ad intra non distingui ab intellectu .i. voluntate quoad
aliquam realitatem in completam nam intellectus et voluntas quatenus tales sunt
solum respiciunt immediate actus intelligendi et volendi quos non realiter pro=
ducunt id est nostrum concipiendi modum, at quatenus sunt potentia ge=
neralibus et spiralibus respiciunt actus notionales scilicet productus filii et
spiritus sancti quos vere realiter producunt 2o quaestio quo ordine se habeant
intellectus voluntas et potentia secundum prius et posterius.

2o quaestio quo ordine se habeant intellectus voluntas et potentia segundum prius et posterius

Duplex ordo intelligitur inter haec 3a, alter in essendo alter in agendo seu operan=
do. et quidem in essendo si numerantur in actu primo, intellectus tenet primum. locum quia
proponit obiectum voluntati 2um locum tenet voluntas propter dictam dependentiam ab intellectu. 3um et ultimum potentia quia ita illis facultatibus subordinatur ut non possit exsequi aliud quam quod ab intellectu dispositum et a vo-
luntate imperatum est. deinde si illarum facultatum actus separatim eundem
ordinem servant, praecedit enim actus intellectus, sequitur actus voluntatis, subse=

quit executio seu productio creaturarum; si vero separemus potentiam ab actu, pro ut actibus intellectus et voluntatis, aliter philosophamur, nam prius intelligit potentia seu omnipotentia deinde actus intellectus. deinde actus voluntatis ________

quod attinet ad ordinem in agendo constat primo ad productionem creaturarum primo et immediate concurrere intellectum voluntatem et potentiam executivam, diversimode tamen intellectus enim concurrit dirigendo mediante scientia voluntas determinando mediante volitione et potentia realiter influendo. constat 2° absolute loquendo magis immediate concurrere potentiam actibus quam intellectum et voluntatem quia sola potentia [illegible] applicative influit in rerum productionem et causalitas intellectus et voluntatis ordinatur adiuvando influentiam proximam potentiae ________

tota difficultas est de scientia et voluntate an scilicet voluntas sit immediatior et propinquior causa rerum quam intellectus seu scientia, cum vero utraque [illegible] immediate concurrat. ________

nempe intellectus dirigendo et voluntas applicando potentiam executivam ________

aliqui putant scientiam seu intellectum esse causam magis immediatam quam voluntatem de hoc non sunt varii, 1a parte quaestione 19 articulo 4to in fine commentarii Nigonius, 1a parte quaestione 14 articulo 4to dubio 2° fine et Albarez, lo 2° de auxiliis disputatione 5 in 1a probatione 2 [illegible] et in solutione 4ti arguenti quidquid dicant ad nostram rationem quia docent intellectum esse proprie potentiam executivam voluntatem vero tenetur movere et determinare ad opus executionem ut 4to referebamus, omnes autem fatentur potentiam executivam quecumque illa sit esse causam omnium proximam ________

verius tamen est voluntatem immediatius concurrere ad rerum productionem quam scientiam seu intellectum, in qua sententia plane fuit S. Thomas, nam quaestione 2a de veritate articulo 14 in fine corporis expresse ait inter scientiam dei quae est causa rerum et ipsas res ca=

watas mediare volunty et 1o dist 3o q. 1a a. 1o 1o corpore
docet volunty imperando effectus principalis causare qm intelly.
clare suffragant Martilius 1o q. 44 a. 2o Scotus dur=
and, 1o dist 41 q. 2a Rumel, 1a p. q. 19 a. 4to
disp. 3a ... 2a perantius ibi disp. 2a pius dubio
2o Arubal, disp. 55 ... 3o vacques, disp. 81 ... 2o
Decanus ... 11 q. 7a Suarez disp. 30 metaphi=
sicæ sect. 17 no 50 et ponte, q. ... Scholastica ... 60
paraso igit

vro est gracientia dei practica p modus idest et exem=
plaris dirigit ad opus proponendo qd efficiendus est. deinde voluntas
digit eficacit qd p positus est ettandus potā illud exequit ergo volu=
ntas ut talis est propinquior causa qm intus et pota est causa
eius proxima. qd v.g. vero elias ti post electionē eficacis volu=
ntatis ponat actus intus p modus imperii q. post is perius est vero
sue executio actiba teste thia, 1a 2æ q. 17 a. 3o verus acius
est actus voluntis, quo executioni mandat qd abintu imperatus su=
te codes tha, 1a 2æ q. 16 a. 1o 1o ~~iu erg~~

iu erg. rei habit in productio creaturæ cognocit intus di
varios modos quib creatæ fieri possunt et debent et hic actus iz me=
diate durrit ad productus nos physico iz fluxu sed dirigendo ingl.
causæ ex emplaris. rursus voluntas vult produci creatas et hac
volitio determinat ad opus nos physicæ influit. denique pota
actiba quæ est formalitas inadequata i pius voluntis creatas efficit realit iz fu=
lundo atq hoc ordine uncta supremo artifice peragunt ... aferunt et sol
vunt argūta quib probari solet omnipotās ... ac speciale attributus
distinctus ab intus et volunte et actib illius —

... ...

aferrunt et solbunt arguta quib. probari solet omnipotam Dei ese speciale atributum distintum ab intelectu et voluntate et actib. illius

obicias 1° intel. et voluntas non sunt primus prin. rei erg. non sunt potentia activa Dei, De qua pale. ani probat. nam prin. producendi non respicit id qd produci et creari non potest intel. actus et voluntas quae respiciunt creatus et increatus qa ita versant. Illa creatas sicut Illa Deus qui creari non potest, sicut Illa impossibilia que etiam creari nequeunt erg. non possunt ese prin. producendi creatas. hoc arguto recte probat intel. et voluntas independenter non pertinere ad potam Dei qa talis patent qui pota hec omnis tantum respicit creatas, intel. v° et voluntas qualenus talis etiam respiciunt Deum, non v° probat intel. et volunt. non ese potam Dei sub ea peculiari ratione qua respiciunt creatas addita ratione prin. efectibi.

obicias 2° pota inmanens realit. et simplr. distinguitur a transeunte et pota vitalis a non vitali sed intel. et voluntas sunt pote. inmanentes et vitales pota v° exequens est transiens et non vitalis erg. ista difert realit. et simplr. ab illis. Dx potas inmanentes diferre realit. a transeunte et vitales a non vitali quando sunt inter se separate non quando seipsas diriguntur ut diriguntur in voluntate diva et intel., sic calor residens in igne ut potest producere inmanent calores in ipso igne non difert realit. et simplr. a ipso ut potest producere calores transientes in extraneo subiecto. voluntas itaque creata ut potest vitalit. producere actus volitis non difert realit. et simplr. a se ipsa ut potest

productio vitalis et emanatio relatio predicalis similitudinis ob distis

obicias 3° ea que increatis distinguntur sp̃e et complete, in deo constituunt atributa sp̃e et complete dista. sed voluntas et pota actiba distinguntur sp̃e et complete increatis ergo in deo constituunt atributa sp̃e et complete dista. maior patet quia divinas perfectiones distinguimus eo modo quo videmus illas perfectiones distingui increatis. maior probatur quia in hoc pota motiba differt non solum realiter sed etiam essentialiter et complete ab eius volunte.

R. 1° predista minori. ea enim vera est quando in omnibus creatis distinguntur essentialiter et complete illas perfectiones, falsa vero quando in aliquibus tantum essentialiter essentialiter et complete distinguntur et non in omnibus. quia ergo non in omnibus creatis essentialiter et complete distinguntur voluntas et pota actiba nam in angelo non habent tantam distinctionem ut diximus 3 a tactum est. id circo neque in deo essentialiter et complete distinguntur. et licet increatis pota productiba effectuum vitalium et voluntas omnino complete et sp̃e differant, non tamen eodem modo differunt pota productiba rerum vitalium et voluntas in deo, quia eo ipso quod pota motiba qua angelus producit intra et extra se motum localem, non differat essentialiter et complete ab eius volunte, recte colligimus in deo potam productibam motus localis extra se non distingui complete ab eius volunte unde autem non sit in deo constituenda duplex pota essentialiter et complete distinta, una in ordine ad motum localem, altera in ordine ad effectus vitales sed una indibisibilis in ordine ad omnes effectus creatos ut omnes reponimus, sit sequens eiusmodi potam non differre essentialiter et complete a divina volunte

R. 2° negando absolute maiorem nam reperitur quod ea que in omnibus creatis differunt sp̃e complete in deo non distinguantur sp̃e et omnino complete licet enim que increatis distinguntur in deo etiam distingua-

ut id non est necess. et tandem distinguant in deo quantum increatis id exigente summa dei simplicitate et perfecti. unde relatio praedicalis et personalitas distinguunt quidem essentialiter et completive in diuinis increatis id in deo solum distinguunt inadequate et incomplete distincte includentis et inclusi nam personalitas diuina solum est relatio ingenitum et sua hipostastica nec ingenitum afficit relatione cum diuinam at relatio integre accepta non solum afert explicite respectum ad unum ideliam et praecipue ad trem ut videre est apud diuinum thom. 1a p. q. 29 art. 4to corpore et ad 1um. et q. 40 art. 4to corpore et ad 2um. praeterea in diuinis creatis verbum mentis et relatio praedicalis illius ad suum producens distinguunt essentialiter et adequate itaut neque relatio includat verbum nec verbum relatum at in deo verbum et relatio ad suum illius nempe suum distinguunt inadequate tanquam includens et inclusum quoniam verbum diuinum et relatum filialis afert explicite saparam essentialem. imo idipsum terminus increatis quarum perfectiones eandem specificam differentiam extendi solent ad illa omnia quae absque perfectionibus plures potas quae diuinas alinigunt ergo sensus humanis eundem specificam differentiam perfectioni modo afficit omnia obiecta sensibilia quae a diuinis sensibus externis perceptis percipiunt ergo similiter licet in diuinis creatis potentia productiva et voluntas diferrent essentialiter et complete, ponent in deo incomplete distingui tanquam partes integrales eiusdem atributi quae vero perfectius distinguant in deo complete et quasi species, quae vero materialiter et incomplete intra eandem speciem, licet silicet perfectae species completa diferrant increatis, non potest a nobis certa regula definiri, id idexroni et sapientum theologorum authoritate pensandum est

obicias 4to. magis distinguunt inter creatio rerum et volitio diuina quam intellectio et volitio siquidem creatio est actio transiens et non vitalis volitio vero est actio inmanens et vitale at tal intellectio quam volitio est actio

vitalis qm immanens, id intio et volitio postulant inde potas completa et sic distas ergo et creatio et volitio erg potā productiba dei ut alia potā conv ipsy adeo volunte. et confirmat qa distio potarū desumit ex ordine ad obta diba id intus voluntas et pota respiciunt potas dibas intus enim respicit rey ut veras. voluntas ut bonas, et pota ut non repugnantes ue que sunt rones falsi dibs quibus idemtis et matalit idem erg illa potē discriminant sic completa — ad obiectū do maiore et minore et nego consequentiā qa licet creatio et volitio plus differant in rone entis qm intellectio et volitio, qa tamen sunt actus subordinati et proportionati respectu eiusdem potē nempe voluntis, ideo ad lem pertinere dicuntur. at intellectio et volitio non sunt actus proportionati respectu eiusdem potē qa unus fit media specie et altero obm adre alto abiqz spe et quasi abstractus ab obto. sic etiam plus differunt in rone entis calor et spe vitalis ignis qm spe solis et spe ignis et tamen hę spē non possent recipi in eadem matā substantiali natalit vel. tamen illa — ad confirmatm patet ex dictis illam diversitatem obim non arguere dibas potas id dibas fraliter incompletas eiusdem potē scilicet voluntis, sicut color et sonus non arguunt in sensu comuni dibas potas id dibas fraliter eiusdem potē, quę enim in inferioribus sunt dispersa in superiori coniungunt ——————————

obicias 1° omnipota est atributum dei peculiari ab aliis distinctum ergo ut aliqd simplex nostro modo dicipiendi et non ex duobus aliis nempe intu et volunte compactum. Rnd negando ant nos enim dei non alit operat qm intelligendo et volendo ut dto 3a ostensum est nihil mirum si dica potam late sumpta ex intu et volunte conflari dicamus. imo. dto 4ta ad verissimam potam dei stricte sumptam esse solam dei voluntatem ingeniti et dictus productiba rerum atque adeo esse simplex atributum idomine distinctum ab atributo voluntis

——— obicias 6° d, cognoscit creatas possibiles in se ipso tanqm in causa sua in sua omnipota et virte causalibus ut iz mata de scientia disp 4^a q^e 4ta probabat t ergo neq scientia simplicis intelligentie neq 3 intus pertinet ad omnipotas alias pinde fore t Deus cognoscere possibilia in sua pota atq 3 in sua scientia qd sustineri nequit. Tum qa cogo creataru in scientia est reflexa, cogo vo earu in pota est directa tunqa nemo negat Deus posse cogr creatas in scientia sua ipsi c X pra earu pluris vo negant posse eas cognoscere in se tanqm in causa et iz pota productiva earu. D X qndo dicit creatas cognosci a deo in sua omnipota non sumit omnipota late ut includit etiaz intus id stricte ut iz cludit solaz voluntz non ut voluntas est id ut est prius productibus creataru X quo modo cognoscendi creatas in diva omnipota neutrus iz Dinoduz sequit qd in obiecto opponebat ———

——— obicias 7° si p impossibile nichil intelligeret nec vellet d, nec intelligere aut velle posset adue est potens operari ad extra et Dra sine pota productiva est iz telligens et volens ergo atributus omnipote, oio Dplete distinguit ab atributo intus et voluntis. D X ans esse falsuz quo adultang 3 per qd etiaz ab adversariis Ddi oportet. naz in sis in loruz opinione pota est facultas subordinata et subiecta libero imperio voluntii ergo sid, noz esset pditus volunte etinte ploruz intrinsecuz sequit noz esse omnipotu. Ptrea sid, noz esset omnipotens noz intelligeret nec vellet creatas tunq a sid, noz est causa creataru noz essent possibiles creals uz repugnet Actus esse possibiles si causa sit impossibilis eas vo sicreate noz esset possibiles noz possent ut tales et tales cognosci et amari a deo: tum etiaz qa sidaremus creatas esse possibiles in ea hipotesi quad noz posset eas producere, noz cognoscerent a deo qa noz haberet mediu sui priy. qd X ad obli Quaret ad eaz intellectu. hoc enizest

omnipotentia ipsius ut nunc notabamus id quod dixit docuit S. Augustinus lib. 1o de Genesi ad lit. c. 16 dicens neque omnia videret (quod scilicet) nisi haberet et clarius S. Thomas lect. 3a in l. 7 Dionisii de divinis nominibus ibi per magis etiam non posse quod omnia cognoscere nisi omnia causaliter in se ipsa essent ——————

Nullo obicias quod non ideo est omnipotens quia omnia scit immo vero ideo omnia scit quia est omnipotens nam inter ipsos terminos Omnipotente et omnia cognoscit scilicet non ideo omnipotens est quia vult ut recte dicit S. Thomas in dicto loco 1o huius q. 25 ad 1 cum neque intellectus et voluntas pertinent ad potentiam dei quae procedit praeviis attributis absolutis dictis. Dico 1o deus nostro modo intelligendi ideo cognoscere omnia quia est omnipotens ut dictum est et Machius ideo est omnipotens quia est sui cognoscit omnia in particula ... non dependet scientias sui cognoscitivas ... divinas omnipotens ideae producens actibus ... ad producendum res dirigendo per modum exemplaris. Deinde dico deus non est potens quia libere vellet operari id quod 1a notavi ubi dixi voluntas dei non est potentia dei id est voluntas atque ita deus est potens quia potest velle operari q. 4ta. Utrum potentia activa dei essentialiter constituat per divinas relationes seu personalitates. 1o potentia qua deus ad extra operatur nihil personale et relationibus claudere in sua essentia res est explorata.

q. 4ta. Utrum potentia activa dei essentialiter instituatur per divinas relationes seu personalitates ——————

Dico 1o potentiam qua deus ad extra operatur nihil personale et relatibus claudere in sua essentia res est explorata ——————

dicimus

3° dicimus etiam divinas esse perfectiones productivas creaturarum in intellectu et voluntate esse perfectionem seu potentiam primam. nunc ex pendendo et ex sola essentia et. huiusmodi facultas sit potentia activa dei et. ulterius requirat relatio aliqua personalis per quam huiusmodi potentia compleatur —

— nullus quem ego legerim dicit potentiam activam quam deus ad extra per se constituit ex quo constituere cuiusmodi realiter sive in recto sive in obliquo. divinas relationes esse personaliter et merito quidem. primo quia potentia seu omnipotentia divina est attributum essentiale et commune tribus personis et ideo operationes divinae ad extra sunt indivisibiles et tres personae divinae dicuntur unum principium creaturarum ut videbimus in sequentibus non ergo huiusmodi potentia constituit per relationes personales et proprias personarum id adequate constituit per aliquid absolutum. 2° in nulla creata personalitas seu relatio praedicamentalis est potentia productiva ergo neque in deo relationes divinae quae sunt relationi praedicamentalis planiorem ad constitutionem divinae potentiae nam relationes divinae ex eo quod tales sunt solum habent quod sint quod inseparabile et subsistens non vero quod sint virtus activa. 3° relationes divinae non influunt ad intra in productionem filii et spiritus sancti neque partialiter neque totaliter ut ex communi doctorum sententia disputatione 6a definitum q° 1a stabilitum est ergo neque totaliter neque partialiter influunt ad extra in productionem creaturarum

hinc patet argumentum. quam relatio personalis non sit virtus activa ad intra nihil obstat potentia generandi et spirandi essentialiter compleatur per relationes licet quod afert in obliquo ut loco citato diximus ex Suarez 1 trinitate, parte 41 n° 5° ergo similiter quamvis relatio divina non sit virtus productiva creaturarum etiam partialiter ad eius potentiam activam ad extra complebit essentialiter per relationes licet quod afert in obliquo. ex dicimus esse laxiximus ideo ex sola essentia et intellectus dei non est potentia generativa exclusa paternitate nihil est impossibile realiter distinctum a filio et quod non est realiter distinctum non potest esse realis potentia productiva illius cum impossibile

sit idem ipsum ut acrealit idemtice similit quod pota spiralibus
est tota essentia et voluntas que omnis est omnibus personis id pot illam
affert relatum spiralis actibus tamen eius realit distinguit ab ipsa
quam relationem requirit inobliquo ad potam productibus adintra non
ut influat id ut distinguat realit potam ipsam ab eo producto atque
habet intellectum et voluntatem que sunt facultates realit distinctae acevalentes
exclusis relationibus personalibus et ideo potest indeo intelligi potam
productiba ad extra plene instituta absque ulla relatione personali
ppter hec ego gravit Teneremi eadem de ea qui defendit
ret divinas personalitates pertinere ad institutionem essentiam potam actiunam
Dei sibi dicunt illas influere ad extra sibe non idem dicerem
non modo esse temerarium et improbabile quoniam omni ratione et auctoritate caret
ret id etiam parum tutum et erroni proximum Ergo patres et dilia Deo sequentis
adducenda clare determinant potam esse virtutem Dei operalibam esse unicam
in tribus personis sicut essentia, voluntas, et bonitas Dei, unica est nec tres
persona esse. Tres personas creaturas id unicum demonstrat §o 2a colligit
potam Dei unam esse

§o 2a collegit potam Dei unam esse

Ex doctrina duo oriunt corolaria notatu digniss.a unum est indeo
non esse nisi unam potam tribus personis omnium id quod perspicue docuit
docuit S. Thomas 1o dist. 42 q. 1a ar.o 2o et apte definiunt
Sicilia eius 6a sinod, Generalis actu 4a in epistola pa A-
Gathonis columna 4ta Ita quo diciliorum profitemur inquit, Tri-
nitatis unicam esse voluntatis virtutis et operatis et in epistola 2a eius-
dem Agathonis columna 3o unica est essentialis eiusdem St. et inse-
parabilis trinitatis voluntas et operatio, quae omnia condidit dispensat et conti-
net: et diclitias toletanus 11 in confessione fidei to 3o conciliorum pota

pat, trinitas unius virtutis est ————

accinunt pp. Nicenae in oratione quae nonnullis dis columna 7a virtus quae et res disrupit et delicta corrigit et recte facta docet una est et non 3. S. Atanasius in suo simbolo omnipotens pater, omnipotens filius omnipotens spiritus S. et tamen non 3 omnipotentes sed unus omnipotens quod utique non foret nisi unica solum modo foret omnipotentia et statim dicam. S. hilarius in oratione in salmum 83 et ponunt illud joanis quaecumque pater facit eadem et filius facit id dicitur pertinet ad indiscretam deitatis naturam quia nomine indiscreta quoque est et virtus S. Ambrosius lo 2o de fide ad gratianum c 3o eiusdem et spiritus et filii omnipotentia id tamen deus unus omnipotens quia unitas potestatis est ——— loquoque res persecuerunt qui asseruerunt 3 personas divinas esse unum principium si autem non est una tantum virtus una quae potentia productiva in 3b personis non essent omnes unum principium id 3ltex. quoniam ad multiplicandum nominis dicti substantibus multiplicantur formae et suppositia eiusdem ideo non solum triplicant suppositia productiva ideo etiam virtus productiva 3a forent equaliter pa. et non unum quod autem sit unum tantum testatur deitas toletanum 11 loco citato dicens tota trinitas unius virtutis principium et deitas lateranense sub innocentio 3o et habet cx c. firmiter de summa trinitate statuit 3. trinitatis personas esse unum universorum principium et sanctus Agustinus lo 3o lo 1o de trinitate c 14 ita scribit pater filius et spiritus S. unum principium sicut unus creator et unus dominus ——— efficit et regnat

pro est quoniam in divinis solum multiplicantur relativa praedicata non universalia et absoluta iuxta theologicum axioma in divinis omnia sunt unum ubi non obviat relationis oppositio. sed potentia activa seu omnipotentia dicit et praedicatum omnino absolutum et essentiale neque in recto neque in obliquo importat relationem pro=

naly non ergo erunt 3. potes identica lanly

nec obstat illud psalmi 105. quis loquetur potentias domini auditas faciet omnes laudes eius nam nomine pota ibi non significat vim productibam sed id liae efecta sicut et laudes ex ponit potas in biaquio suo primus ergo psalmi ut xa Genebradi exponit admiranda et fortia dei facta quibus populum suum liberauit et communiuit. quis eloquetur et explicabit. quasi diceret nullus. et quis omnes laudes eius expromet. quis laudabilia opera enarrauit. nullus sane. id posit pro innumerabilitate nam sub interrogationib vis negandi inest quemadmodum Esaie 53 generationem eius quis enarrabit. id est nullus enarrabit.

illud egregie addidit S. thomas ubi prius potas dei ponere et idem arbitr partim in barias faliter inadequatas in ordine ad barios efectus et barios operandi modos ergo alia est explicita virtus productiba licet alia equi, alia est pota natalis alia sup natalis alia pota generatiba alia creatiba, alia ordinata alia absoluta, alia operans in genere causae uniuersalis, alia in genere causae particularis ex quibus et silib falitatib coalescit una simplex et adequata pota ut omnipota dei de 3a colligit deinde pota generatiba aut spiratiba non pertinere ad omnipotentiam

3o 3a collegit potam generatibam aut spiratibam non pertinere ad omnipotentiam

alterum corolarium est omnipotam hactenus explicatam non comprehendere sabre potam generatibam quam pater producit berbum nec potam spiratibam qua pater et filius spirant spiritum Sanctum, quidlicet ob id probabiliter fuerit inmata sed hinc dei pe 6a 9e ultra hoc loco f=

uiius et explicatur confirmandus erit

negº vº hoc colorasiuz et oio Zeibz quiz illud effi-
ficiant Ægidius, pº dist. 20 qº pa et 2º. Argentinus
ibi qº pª Monspº et Marsilius q. deinde sitio art pº 2º
extiterimentes ad potentia Dei omnipotentia pertinere ponere producere fi-
lium et spum Sanctum

quib. fabere videntur patres; pº. Cirillus Alexa-
ndrinus, lo 2º. Thesauri cap. 1º post initium, ait, qª oia pat potest et
melioram semper vult. Dubitalis nobis ad vos naut filius. et Augus-
to 6º lo 3º. Damascenimiuz cap. 7º ita argumentat si in pat ge-
nuit filium minorem aut non potuit aut non voluit gignere aequa-
lem si dicit qd non voluit. cum iz vidiuz in coicisdi si autem non po-
tuit ubi est omnipota plis.

tas ergº sub omnipota comprehendit pota generandi
verbum gim siat habet et pari ione sub eadem comprehendit pota spira-
ndi spum sanctum qm habet pat et filius.

suffragat quoqº rro nam pota productiba filij et
spus Sti est vª et realis pota actiba id omnipota cum iba utipsum
nomen prae fert comprehendit sub se omnipotam actibam dei ergº comprehendit tam
hendit tam potam producendi psonas filij et spu Sti ad intra qm potam
producendi creatas ad extra et confirmat qª omnipota dei extendit
ad oia illa que contradictionem non involbunt ut definit S. thom. indicio
3º huius qst. id filius et spus S. non involbunt contradictionem cum sint
psone producibiles et re ipsa producant ergº cadunt sub obiecto omnipotentis

qd si liis dictis opponas inde sequi filium et spum Sm. non
esse omnipotentem qª siue filius, necpotest generare, nec spus Sus potest generare aut spirare
cum tamen ex locum dicta posse generare et spirare ptineat adomni-
potam respondent id non sequi qª ille dicit et ut omnipotens qui po-
test oia que non implicant contradictionem ergº non implicat contradictionem

ny. alterius generare filium et spirare spum s. ideo ad omnipo-
tam Patris pertinet posse generare filium et spirare spum s. at
vero implicat contradictionem filium generare alterum filium, ubi
aequales non vero implicat spirare spum s. ergo pertinet ad omnipotam
filii ex parte ad posse spirare non posse generare et eodem modo non
implicat contradictionem spum s. generare vel spirare aliam personam
divinam non vero implicat producere creaturas, id circo ad omnipotam
spus sti pertinet posse producere omnes creaturas possibiles non vero p-
osse generare et spirare non ergo sequitur filium vel spum s. esse min-
us omnipotentem ex eo quod ille non possit generare nec hic possit
generare vel spirare

oppositum vero commune est inter theologos nimirum potentiam
generandi et spirandi non pertinere ad Dei omnipotentiam sic Alex.
pa pe quaestione vigesima prima membro primo art. 3 solus, 1o dist.
20 q. unica paragrapho quantum ergo durand, ibi q. 1a art. 14 ad 1.
Aureolus, art. 3o ubi supra 3o Gabriel, q. 1a Gregorius, q. 1a art.
2o Maior, 1o dist. 42 q. 1a post initium Albertus, 6 vog.
ut Alrigus apud Carhusianum, 1o dist. 7 q. 3a Vecanus 1a
pe tra 2a c. 8 q. 1a no. 1o. suarez, lo 4o de trinitate
c. 10 vazquez, 1a pe to 2o disp. 161 c. 2o Arrubal,
1a pe to 2o disp. 145 c. 2o no. 6o et 7o ponce 7o
Variarum disputationum relectione paragrapho est ergo Caietanus ad hanc q. 3
25 art. 3o paragrapho ad hoc et silia et Granado, ibi tra de omni-
pota disp. 6a

Videtur quod haec apta sententia sit thes 1a pe q. 27 q.
ad quam dicentis divinis attributis potentiam non accipit prout dicit
personam id solum productionem creaturarum et q. 2a de pota art. 1o pre-
ntis difficultatem in terminis agitans, quaerit an pota generandi trabitur
sub omnipota comprehendatur. Respondet quod pota generandi

pertinere ad omnipotentiam patris non vero ad omnipotentiam simpliciter. secundo quo modo differt potentia spirandi pertinere ad omnipotentiam patris et filii non vero ad omnipotentiam absolute quae est attributum dei et de qua in presentia disputamus

Probatur affirmativa de dictis nam omnipotentia simpliciter accepta est attributum essentiale et commune tribus personis sed potentia generandi non est omnino essentialis et communis tribus personis sed in obliquo connotat relationem paternitatis ac proinde est propria ipsius patris cum ipse solus sit qui potest gignere filium. et similiter potentia spirandi non est omnino essentialis et communis sed connotat relationem spirationis in patre et filio existentem et ideo ambo solum possunt producere spiritum sanctum ergo non pertinet ad omnipotentiam simpliciter posse generare filium et spirare spiritum sanctum. confirmatur primo quia omnipotentia solum est virtus creatrix unde eleganter dicit S. Fulgentius lo. de fide ad petrum c. 2. ubi in loco intelligit dei omnipotentiam quod omnia creata de nihilo fecerit, sed filius et spiritus sanctus non sunt creati ergo omnipotentia non est virtus productiva filii et spiritus sancti. confirmatur 2.º omnipotentia respicit omnia et sola possibilia et factibilia filius et factibilia filius autem aut spiritus sanctus non sunt quod possibile aut factibile id quod actuale et productum quod non factum ergo non respicit illas

Limitatio. sed tamen qua dicebat ad omnipotentiam patris pertinere posse gignere filium vera quidem est quia contradictio patri non implicat filium producere ergo non erit pater omnipotens nisi possit producere filium sicut etiam ad omnipotentiam secundum patris et filii expectat posse spirare spiritum sanctum quia hoc non implicat respectu illorum

nec propterea quis putet filium esse minus potentem quam est pater quod non possit generare sicut ille, aut spiritum sanctum esse minus potentem quam est pater et filius quod non possit spirare

sicut utrq[ue] spirat. 2º q[uia] tot perfectiones et in filio posse generari quam in ipso posse generare, et tot excellentias est in ipso patre posse spirari quam in ipso et filio posse spirare. 2º q[uia] tota generatiba quam pater habet est in filio mirabiliter circuminsessione et tota ipsa spiratiba quam habent pater et filius est in ipso spiritu sancto. Licet enim eo discrimine quod persona producens habet totas productibas ut dans, persona vero producta ut accipiens, et illa potest totas excedere, ista vero non, quas rationes affert S. Thomas 1a parte q. 42 articulo 6º ad 3um ad probandum personas divinas esse aequales in potentia, nos quidem in Theoria definiente copiosius sumus prosequuti.

Respicit explicandum quo differant potentia excelsiba seu productiba creaturarum et potentia productiba personarum divinarum, cui difficultati optime satisfaciunt S. Thomas q. 2a de potentia articulo 6º ad 66º, ubi dicit 7a q. 3º collecta ibidem q. 4to. cuiusmodi potentias non distingui inter se realiter id est realiter et ratione ratiocinata, quod idem videtur ad mentem Athanasii dialogo 3º de Trinitate columna 4ta ibi non dico alia gignit alia vult id est aliter gignit aliter vult, licet pater gignit et mandatum vult hoc est eundem eo voluntate vult

Quidem has potentias identificari realiter est aperte quod praedicata essentialia et absoluta non distinguunt realiter a notionalibus, omnipotentia seu potentia executiba ad extra est quid essentiale et absolutum, potentia vero productiba filii et ipsius Spiritus Sancti est notionalis quia per intellectum et voluntatem quas realiter importat connotat relationem personae producentis, ergo iste potentiae identificantur realiter. Neque est in summo perfectionis ut principium quod operandi ad intra et principium quod operandi ad extra non sint principia sine dubio sunt realiter distincta quia personae quod creaturarum sunt tres divinae personae aequ=

ib; actus ad extra iz divisibilit[er] [com]munes et q[uo]d ultra huius
dicti ex ponet, ultra vo pij. qd filij .l. spu sti aeterna .l. dup
tantum ratione, sic etiam patrij qd filij realit distinguit ap[arte] qd
ipsi fili q[uia] illud est talis pater hoc vo pat et filius et si patrij quo
utriusq ratione sit unum et idem 2us rez et sola rone diversus

Deinde frat loquendo pota ex secundum rone
venata distinguit apota Generaliba et spiraliba tum q[uae] respiciunt
divos tres tum q[uae] afferrunt diba sunt pat nam pota ex
secundum praecisione non est aliud qm voluntas diba quatenus ef=
celiba creatarum pota vo generaliba et intus divi fecundalis aberra
tangm ipse intelligibili nobilissim. Inotans etiam paternitatem et pota spiraliba
est voluntas diba Inotans relatum spiralis actibus

ad primum iz maiorem dico ibi non sum=
psisse omnipotam absolute et simplicit nimirum pro pota quae est atr=
ibutum etiam quo pacto sumit anobis inpresenti sumpsisse omni=
potam pro quabis pota simplic sed pro fecunditate illius quo pacto
tam dicimus de sto tha, sub omnipota simplic [com]prehendi potam
generandi verbum

ad 2um falsa est minor neqz eniz vox homini
quae afert inomnipota ita accipienda est ut cadat supra ipsam po=
tam ipsam q[uo]z distribuat acciderit ois pota sed ita ut cadat sup=
ra obm potz nempe supra oe possibile ac factibile. quare om=
nipota perinde est ac pota omnium possibilium quae contradictionem f=
ieri queunt. ad confirmatum dicit obm omnipotz ut nonz q=
uidem id qd nonz implicat ut sit divinitas eniz nonz implicat ut sit
et tamen nonz cadit sub obm omnipotz sed id qd nonz implicat ut f=
iat iz plicat vo unam personam divam fieri ab alia q[uia] id
qd fit habere debet divam eius afaciente et oes personas dive

sunt eiusdem ergo et opera nulla ratione cadit sub obiectum omni-
potentiae simpliciter ___

Urgebit quis omnis potentia productiva specificatur
ab eo producto ergo omnipotentia divina simpliciter accepta est potentia produ-
ctiva ergo specificatur ab eo producto ergo non potest specificari a eo ad
extra producto quia nihil divinum potest specificari et sumere suam
perfectionem a creatis ergo specificatur ab eo producto ad intra ergo fi-
lius et spiritus sanctus sunt termini producti ad divina omnipotentia sub qua
proinde comprehendet potentiam generandi filium et spirandi spiritum sanctum ergo ad-
aequatum ergo est omnipotentiam dei simpliciter acceptam respicere creaturas
tanquam terminos secundarios divinas vero personas filium et spiritum sanctum tanquam terminos primarios
et specificativos ___

Ex iisdem argumentis solvendum est quod etiam indicat omni-
potentiam respicere filium et spiritum sanctum quia omnipotentia non est aliud quam
divina voluntas quae non respicit tanquam terminos primarios et spe-
cificativos personas divinas sed solum easdem sub ratione boni ut in-
ita [?] de voluntate divina dictum est quae proinde respondendum est ad hanc
instantiam non esse necessarium quod potentia productiva specificetur ab eo pro-
ducto quando non respicit illud extra se nisi secundario eo quod non sit prim-
arius finis munus producere sed ferri in obiectum voluntas autem di-
vina non respicit extra se nisi solum creaturas ut bonas creatas non
respicit secundario quia primarius finis munus est ferri in obiectum non vero ali-
quid producere ad cuius confirmationem se se offert appositissimum exemp-
lum in actu efficaci quo angelus vult movere caelum qui quidem
est specificabilis motus localis caelorum et tamen non specificatur a motu
caelorum sed a suo obiecto formali ut esse potest eiusdem speciei cum actu inefi-
caci quo idem angelus complaceat in eodem motu siquidem habeat pro
eodem obiectum formale et simili vero quia et adhuc actus iste inefficax minim-

plex substantia non potest efficere motum localem ut sit quaerens
in significat lege quem suscipit q. 3a de 6a ad 24. q. 5a
ob. potā Dei sit infinita. Se 1o potas Dei actibus etiam
in rone pote ex simplicit infinitas et fide certus et rone nat=
ali evidens est

q. 5a ob. potā Dei sit sit infinita

Se 1a potas Dei actibus etiam in rone pote e=se simplicit infinitas et fide certus et rone n=aturali evidens est

potas Dei effectibus ex simplicit infinitas omnes fatent ut S. Tha, hic Ao 2o et ex Magistro, dist 43 in p°. tametsi haec inf=initas non eodem modo ... Dent ... explicent ut patebit in seque=ntib. probat 1° ex ... psalmo 144 magnitudinis eius non est finis ubi per magnitudinem aperte significari Dei potas declarant verba sequentia generatio et generatio laudabit opera tua et potas tuas pronuntiavit. utique omnes sibi succedentes tuas generationes omnipotas tuas in tuis operib relucentes per eius infinitudinem mi=rifice laudabunt. unde Lyra ibi notat plura dici magnitudinis Dei nullus esse finis quia potestas Dei non est determinata ad aliquem certum effectum sed omni facto potest semper maiora facere. et Garsenius in eadem sententia ita scribit magnus est Deus sive natura sive potentia ex parte, neque simplicit magnus est id est magnitudo eius omnino infinita est ut ob id merito nullus etiam laudum ipsius finis modus quia ... debeat et ... Deus et magnitudo dei eo loco dici de eius essentia vel pota vel de quolibet attributo

uni convenit carere fine et infinitum esse eadem quod est frequens scholasticorum expositio quo etiam expectat illud Ecclesiastici 43 virtus magnitudinis eius quis enunciauit et quam dicent nullus nisi Dei Filius sane quia infinita est magnitudo autem ibi omnipotentia interpretatur Hugo Cardinalis

16. 2° ex patribus Hugo Vic. lib. 1° de sacramentis fidei part. 2ª c. 22 inquit eum dicunt hunc usque potest et non amplius quod hoc est aliud quam Dei potentiam quae infinita est claudere et restringere ad mensuram. S. Hilarius lib. 8° de Trinitate columna quia Deus est inmensus virtutis quod testimonium ad hoc propositum protulit S. Thomas in hoc art.° 2° in argumento sed contra et merito quia inmensa virtus non alia ratione dicitur Dei potentia nisi quod infinita sit dilucide et elegant S. Dionisius c. 8° de divinis nominibus non procul a principio ait: est infinita vi et potentia praeditus non solum quod vim eam in lucem proferat, sed etiam quod omnem quamque vim ipsam nullum superet, quod quia possit etiam infinite infinitas alias potestates praeter eas quae sunt in lucem proferre, nec unquam potentia infinite et infinitae prolatae in lucem, effectionem potentiarum effectricis eius potentiae quae omnem infinitatem superat, obscurare et obruere possint: quod denique nec verbis exprimi, nec cognosci, nec cogitari intelligi ve possit, quae cunctis omnibus antecellit potentia. Quae verba elucidans S. Thomas lectione 1ª in praedicto c. hanc sententiam attexuit. virtus Dei quintupliciter dicitur infinita. 1° quidem quia non determinatur ad aliquem effectum sed omnem virtutem producit. 2° quia non terminatur per commensurationem alicuius virtutis sed est supra omnem virtutem quia hoc ipsum quod

+ communi nomine + virtutis intelligitur est minus divina virtute. 3° quia non terminatur per ea quae novit sed potest infinitis modis et infinitas alias virtutes producere praeter eas quae sunt. 4.° quia in infinitis modis

etiã in finitas virtu sproduceret, ut las que sunt non ptr hoc
debilitatet aut debilitaret. Eius actio sup infinitas que ut-
actiba oīs virtutis. 8° dicit infinita vō qd non terminat inka
est enī inefabilis et ignota et que cogitari non potest diba vi-
rtus cuncta ex Jedens. hucusq3 S. thas sec police .D. dionisius.

— Pbat 3° rone qm afert S. thas in c.10 2° ad
huenc modū. ess. dei est simpliciter infinita in oī qd. entis ut ρa de
qa 7a pbatū est ergo et eius pota actiba est simpliciter infinita
nā pota actiba ut pote pfectas et alibedens dibe debet
pporcionari ess. dibe que est illius radix neque enī infinitē ess.
abtat et pporcionat finita pota, neque finite ess. pota iz
finita. que rro non solū Dbincit pota dei esse infinitam entitative
qa. idē sificat ess. esse infinita id etiā esse infinita in pprio g.de. etiā
rone pote pordines ad obm nā agens qd habet pfectiorē essā
habet maiorē virtē pqm agat id q. habet essā omnino infini-
tā pqm agit ut pp. pū. et radicale ergo virtus actiba illius f-
ratet ut talis est infinita sicut eternitas qa debet ess. infinitē
est infinita ing. duratis et intus ing. pote intellectibe —

— non nulli putant ex iz finitudine ess. dibe non rec-
te colligi infinitē pote in rone pote, luna pota actiba dei non
habet infinitē ing. pote in ordine ad essā id in ordine ad obm lun-
gā si no. finite erent creatē possibiles essa semp intelligeret iz
finita non vō pota ing. pote. hec vō nihil nos mobent.
non pū nā licet infinitudo pote actibe in rone pote pri-
mi iz teligatet explicit penes ordinē ad obm id radicalit sumit
penes ordinē ad essā ideo nanq3 pota dei respicit iz fi-
nita obta .I. respicit obm modo infinito qa debet ess.
infinitē que pcelit respicere eiusmodi obta infinita et mo-
do quidā infinito. non 2um nā ipsis negari potest in la

hipotesi etiam Dei haberemus ex infinitas quia etiam ut etiam est infinita quae est habitus idea infinitarum creaturarum. quod si non essent possibiles infinitae creaturae non posset esse harum idea. non exigunt infinita. Deinde dici posset etiam quidem esse hanc infinitatem etiam potentiae non extensive sed intensive, nam ubi solum extendimus ex infinitate eius recte colligi infinitatem potentiae saltem intensivam. quod vero plures ascrunt potentiam fore hanc infinitatem extensive quia ex se posset producere infinitas creaturas si illae forent possibiles vero non arbitror quia ut alias dixi, potentia divina non potest ex se producere nisi id quod absolute possibile est, quare si ponamus creaturas possibiles esse solummodo finitas has solum producere posset potentia Dei non plures

Dubitabis an sit de fide potentiam Dei esse infinitam in ratione potentiae negat posse, quae scholastica de principio in scholis motus fundato quia infinitas potentiae in ratione potentiae intelligatur per ordinem ad obiecta si obiecta infinita non sunt, non erit infinita potentia quae illa potest producere ex actu possibiles infinitas ipsi ex quarum infinitate argui posset infinitas potentiae non est de fide cum aliqui scholastici sine nota censuris has infinitas ipsius negent, ex infinitate enim individuorum colligi negavit ut statim dicetur. negatur vero ex eo quod de fide sit Deum esse omnipotentem de fide est esse infinite potentem hunc quia non est de fide ideo esse Deum esse omnipotentem et infinite potentem - l. hoc ex illo deducit, tum quia si fingamus non esse possibiles nisi finitas species, deus sane omnipotens esset cum se extenderet ad omnia possibilia non tamen esset infinite potens quia obiecta finita sunt et limitata sunt. quare deducit prorsus, tertium quidem de fide esse potentiam Dei esse infinitam in genere entis non vero in genere potentiae

ego vero censeo de fide esse potentiam ex sequentibus

Dei vi iz finitas in ordine pote id q3 suadent tota scripta et pa3
aducta que plane loquunt Dei iz finite in q pote uz dos ex
pliŭt pording ad obta .l. efectus. fundatus pomide solus pbatnõ
ee de fide pota diba habere iz finitz extensibus sicut de fide nõ
est habere infinitz intensibus quibus utrumq3 ita salis verbus nõ tamen p
bat nõ ee de fide habere aliqm iz finitudinem in rone pote, ipse enim d
revellat aliqd modus vo quo fiat nõ revelat id theologis ex pen=
dendus relinquit. vgr d revelavit verbum Dei ue vl genitus, a
vl generatus qa illi comunicat immediate nata ex vi sialis pcessionis l.
qa comunicat ipsa diba que est speciale attributus nõ revelavit at-
nõ revelavit at q3 adeo px est de fide 2us vo sub opinione po-
situs. silit de fide est xpus dominus vl. Oliveri sub sacrato altaris, nõ
vo est de fide mod quo ibi existit an silicet p pductionem seu iuste
l. p productionem solius presentie localis aut alterius modi sunt ergo
de fide est pota diba in p pia rone pote eu oio infinitas at eius iz
finitas extensibe l. iztensibe de fide nõ est ________

roget alius an rone natali evident demonstrari valeat
infinitas pote Dei negant Marsi, 1o dist 42 ar 2o pond, iz
illa q. 4a in fine capitis 1i. verius afirmant ad dus 2us banez, zumel,
rius, valentia, pto 2o vazquez, disp 103 co 2o suarez, to 3o de
atributis c 9o arro 3o ad 12 Albertinus, to 2o qc 6a theologa
cca 6us corolarius ex pdicato qualis dubitati pa et 6a et plures
pr conclusiones Caietanus to 3o opusculorum ttu 2o qui ferri
etias solet ad fines 12 pli et sane pro qm superius ex Sto tha, alte
llimus si penitius penetret mihi videt demonstratio et pserea alias
demonstratas italiz confirmus pt infinite extensiba et iztensiba eiusdem
pote So 2o quo pacto evident pbet iz finitas iztensiba Dibs pote.

So 2o quo pacto evident pbet infinitas ex te=
nsiba Divine potentie

pota activa dei non solum est infinita entitative sive ingl entis quae respicit esse infinitas idest ingl pote quae respicit esse ut dictum est, haec autem infinitas ingl pote duplex est intensiva et extensiva quae dicitur varie exponit a dd nicolii vero magis aridet expositio Sti thom qui quae ja depota al 2o capd. dicit est pota dici infinitas extensive respectu obiectorum seu effectuum, infinitas vero intensive e respectu actis nam nunquam tot effectus facit quin plures facere posit nec unquam ita intense et perfecte operat quin intensius et perfectius operari posit

itaque cum omnis infinitas consistat in negatione finis seu limi et pota activa dei est pote ince indivisibilis non habeat ince partes extensas - vel intensas solum potest dici virtualiter extensa - vel intensa in ordine ad effectus - vel modum agendi ergo neque infinitatem extensivam - vel intensivam habere potest quae ince habeat infinitas ja extensis - vel intensis id carens dicit infinita extensive quatenus in latitudine numerum effectuum non habet terminum erit vero infinita intensive quatenus in modo agendi eundem effectum omnino caret primo ergo explicandum et probandum est ex quo eveniat pote dei effectivi infinitas intensiva et postmodum infinitatem extensivam illius probabimus.

insto ergo haec infinitas intensiva ut primo dicebat thomas decernit ex vi actis quae etiam circa eundem effectum pote esse perfectior et perfectior in infinitum sunt enim de media sua pota potest producere effectum perfectis et perfectius ince ho ita eadem perfectius et perfectius ince ho circa eundem effectum ex quo et ince dubio habet quendam infinitatem intensivam

2o ex eo quod dicit posit creari pro modum agentis principalis optime infert habere potam infinitatem intensive nam ad educendum aliquid ex nichilo seu ex nullo nichilo quod est creare non sufficit virtus limitata et finita saltem agat ut causa principalis quae est docta alt. aquinas, expressa, ho quae 1o in quimbolo ad athanasium et 3 ibi ideo dicitur omni=

potens est quia de nichilo facit quaecumque facit non enim hic aliquam m=
ateriem adhibuit ex qua demonstraret artis suae peritiam, id ex ni=
chilo cuncta creavit ubi Deus dicit omnipotens et subsequens infinite
potens quod mundum ex nichilo creaverit non quidem extensive cum mul=
ta fecit ex praesupposito subiecto atque adeo in aliquo id intensive creatio enim
etiam rei minime est a potentia dicit infinita simpliciter ex modo agendi ex
ex nichilo. unde S. Thom. prima parte quaestione 45 articulo primo ad 3um creare
inquit, aliquem effectum ex nichilo demonstrat potentiam infinitam idque
optima ratione corroborat quam hoc loci ab argutiis liberabimus. cum vero vir=
tus illimitata creata posset esse instrumentum Dei naturale sicut salvum relinquatur
creatio alterius est instituti tractare, nostra nichil interest quodcumque di=
cat non Deus non creat nisi ut agens principale ad quod necessaria est vir=
tus infinita ut nemo negat ——————————————

3o ex eo quod Deus ponit ut principalis causa efficiens uni=
onem hipostaticam sanctificantem gratiam et multa et multa patrare miracula dificil=
lima de eductit potentiam hinc esse infinitam quia hic operanti sunt
non modo supra omnem naturam id etiam excellentissima ac proinde supra vi=
res universales creatae principaliter operandis exigunt ergo virtutem princi=
pales increatas et subinde illimitatas et infinitas intensive; non extendo
id ad omnes res supernaturales neque ad omnia miracula quaniam ex do=
cta tradita in materia de sacramentis inquit disputatione 3a quaestione prima sectione prima non repug=
nat qualitas aliqua supernaturalis quae sit causa principalis aliquarum re=
rum supernaturalium et aliquorum miraculorum ——————————————

4to eadem infinitas ex alio modo agendi de quo po=
test declaratur quia nimirum talis tanta quae est utrinque dependentia ab alio
operetur qui quidem operandi modus requirit virtutem infinitam intensive, cuius
signum quod non est communicabilis ulli virtuti creatae et illimitatae quantumvis ex=
cellenti. quo fit ut Deus in omni sua actione agat per potentiam suam ut est infinita
simpliciter intensive quia semper agit ut prima causa omnino independens
ab alia causa superiori cui subiciatur in operando ——————————

Ex illud quoque quod satis manifestat intensivam huius infinitatem quod omnis potentia creata infinities multiplicata et in unum coniuncta, ultra divinam potentiam nihil valeant; quod optime explicaverat ille ex quo scripsit homerus describens magnum deum ex vi ac potentia ut solus deos omnes chatena aurea aplicitas, quamvis ultra nitentes cum omnibus rebus, sursum atrahat ipsum vero ab omnibus detrahi nequeat. ita omnium illud chatena aurea intellexerunt Nazianzenus orat. 4ta nº 86 et ibi Elias Cretensis, et Justinus sermone exhortatorio ad gentes post medium

Demum maxime arguit potentiam dei infinitam summa huius in quibusdam rebus etiam nobilissimis et immensis operis efficiendis facilitas quam eleganter tradidit Irineus lib. 2 contra adversus hæreses c. 6º dicens universorum deus simul ut cogitavit, perficit id quod cogitavit, et simul ac voluit hoc quod voluit et philo judeus lib. de sacrificiis Abelis et Caimi, folio michi 1º dictum et factum idem est deo quod prius dixerat propheta Regius salmo 148 ipse dixit et facta sunt nichil autem facilius verbo. unde exprobravimus ex hac dei inoperando facilitate infert illimitatam divus basilius homilia 2ª de incomprehensibili dei natura ultra Anomeos ante medium cum enim solita verborum maiestate exagerasset immensam celi mollem ac terræ vastitatem summa facilitate adeo ex deo ortam ac quasi nichilo praeludum factam, subdit. cum non satis rerum conditarum magnitudo et hornamenta potentiæ facultatem quæ in conditoris exprimerent, id longe ab omnibus illius vi et excellentia iacerent inferius modum perfectæ excogitarunt alium quo prioribus possent plus nobis explicare conditam potentiam quo magis non solum creaturam sed etiam modum creationis referrent, ut utraque ex parte videlicet tam rerum magnitudine conditarum tam facilitate condendi possemus dignius quod pro virili nostra de deo omnipotenti intelligere 8º 3ª quarta demonstret infinitas extensiva predictæ potentiæ

§ 3ª

Qua rone demonstret infinitas extensiva p̄dictᵃ potᵉ

Dissident inter dd. in hac infinite demonstranda quidam arbitrant potam dei lo ex extensiue infinitam qd includat essentialit oia alia atributa que sunt re infinita. Dicunt tamen qa atributa non sunt re infinita sd finita potius ut dixe 4ª de atributis qd 2ª admonui. Deinde ex huiusmodi inclusione atributorum ipsorum deducit infinitas potᵉ in rone potᵉ, cum pota diba non afferat alia atributa in suo explicito conceptu, sicut ergo non dicimus scientiam et duratam dei esse infinitam extensiue qa istam bonitam, et immensitam includit sd qa oia scit et oi tempore quo existere potest, ita non dicitur infinita pota in suo gᵉ. qa in se voluntam et eternitatem claudit sd qa oia possibilia producere potest.

Alii lo 8º phisicorum c 10 et lo 12 metaᵉ c 7º probat infinitam ex virtute primi motoris ex lo qd infinito tempore moveat scilicet ab eterno sd quis non videat hanc rone solum ostendendi infinitatem potᵉ dei et duratam non vero eius propriam ronem potᵉ unde si angelus ex eternite esset posset movere celum infinito tempore et tamen haberet virtutem finitam in rone potᵉ. hic autem investigamus aliud infinitatis modum qui proprius est potᵉ dei nam infinitas durationis est aliud atributum dei nempe eternitas. neque bene explicat alii si addat propriam causam ita infinito tempore movere ut ansc ipsa moveat non ab alio nam xª hanc ex

plicatum non erit necessarium recurrere ad infinitum tempus quo deus movet vel movere potest, quia cum ille movebat tempore finito vel in instanti si tamen movebat ac et in dependenter ab alio non potest non habere virtutem simpliciter infinitam quibus sed infinitas non est extensiva, id est intensiva et superiori 2° animat verbi ergo ex infinito tempore quo deus movet celum vel movere potest inefficaciter colligit Aristoteles infinitum deus potentia.

Gregorius in 1° dist. 43 q. 3 art. 2° initio id ipsum probat ex eo quod deus potest movere quodlibet corpus velocius et velocius in infinitum quod praestare non posset si eius virtus finita foret nam sic solum. Respondet motor finitus velocitis et non velocior ac velocior sine fine quod rationi placuit Vasquius disp. 103 c. 2° n° 7° et c. 3° n° 14, nobis vero displicet. tum quia solum ostendit infinitum quidam extensivam in quodam quia effectus talis diminuti et in perfecti scilicet motus localis unde non video quo pacto colligat potentiam simpliciter infinita ad quosvis alios effectus: tum etiam quia ad motum velociorem et velociorem sufficere videtur potentia motiva superioris ordinis et infinita virtus quod quam probabile est in angelis in veniri et dubitari non potest quin possit deus illam communicare virtuti motivi ordinis supernaturalis.

Durandus in 1° dist. 43 q. 1a n° 13 hanc infinitatem extensivam colligit ex eo quod potentia divina potest producere infinitos effectus successive, id namque quod successive in venit in effectu virtute simul est in potentia productiva et loquitur Durandus de productione successiva in dividuorum intra candem speciem nam inquit 2a eiusdem distinctionis probat ex professo non posse produci adeo simul actu infinitas res nullus ut quamvis ipse Durandus in 1° dist. 44 q. 2a affirmet

non posse produci infinitas rerum species; eliam sub rebus infinitis potentiam
divinam ex sola infinita individuorum eiusdem speciei quae ab illa produ-
ci possunt sub rebus ipsis colligit. vij. neque haec ratio firma est
nam si caelum et sol ab aeterno essent sub rebus ex putrefactione generarent
infinita animalia numero tantum diversa ob id tamen potentia solis aut caeli non
esset simpliciter infinita intensive. item qui visus finitus est producere potest
infinitos actus sincategorematice solo numero diversos si durat in
tota aeternitate ergo ex eo quod potentia divina possit sub rebus producere infi-
nita individua eiusdem speciei non recte probatur eius infinitas ex-
tensiva ______

Vazquez, disp. 10 c. 2 n. 7 et c. 3
fine id probat ex eo quod deus simul producere possit infinita numero ratione
quibus ex productione sub rebus infinitorum individuorum solo numero differen-
tium non colligat infinitas extensiva potentiae eam tamen recte colligi ex
simultanea eorum productione. id neque ita rationem demonstrat. nam quamvis
vij. existimem deum posse simul producere infinita multa
tamen ex simultanea productione infinitorum individuorum quae solo numero di-
fferunt non potest colligi infinitas extensiva simpliciter in potentia id
solum 2 y quod quia potentia activa superioris ordinis etiam si foret finita
simpliciter ad id sufficeret. Certe cognitio qua quis cognosceret simul in-
finita obiecta non esset simpliciter infinita 2 y extensive neque inf-
inite excederet alia cognitione qua alius finita obiecta cognosceret, al-
ias cognitio animae Christi domini qua infinita individua cognoscit esset
infinite perfectius ergo ex eo quod potentia divina possit simul produ-
cere infinita individua non erit simpliciter infinita intensive
nec infinite excedet potentiam hominis quae tantum duo s. 3a individ-
dua simul producere potest. non ergo infinitorum individuorum

solo nº differentiis nec simul nec successive pductio arguit infinitatem
extensivam in pota activa dei cuius rationem apriori illico assigna-
bo.

Dico ergo potam dei ex eo esse infinitam sim-
pliciter extensive quod potest pducere omnia possibilia atque adeo inf-
initas res spei simul aut successive. ita communiter philosophantur au-
thores et divinissime D. thomas, qui p.a de pota ar.o 2o ad quintum u-
bi docet potam dei non esse simpliciter infinitam quia potest pro-
ducere infinitos effectus eiusdem numeri. in eadem spe siquidem creata cuius
pota finita est potest illos effectus pducere, ideo quia potest pro-
ducere effectus infinitos omnibus modis et eiusdem numeri et eiusdem speciei
et eiusdem generis, nec enim hoc potest ulli competere creaturae. sapienter
dicit angelicus praeceptor potentiam dei idcirco esse infinitam simpliciter quod
possit pducere infinitos effectus omnibus modis hoc est omnes effectus pos-
sibiles quoniam non aliter videtur ad hanc infinitatem posse pduce-
re infinitas res spei, siquidem nam coelum et sol, finitate virtu-
tum sint, videntur hanc habere vim ut successive possint infini-
tas animalium et plantarum spes efficere.

Minor vero est quia cum res quae constat in indivisibili sit,
infinita simpliciter, debet esse talis ut non possit habere supra se
alias perfectiores in eodem ordine, sed pota dei activa est indivisibilis
ergo non potest esse infinita simpliciter extensive nisi extendat non solum
ad infinitas spes. i. infinita individua sed etiam ad omnia possibilia pa-
tet sequela quia si solum extendat ad infinita individua. s. infini-
tas spei est alia pota quae in ratione pote sit extensive maior seu
perfectior, illa nimirum quae extendat ad illa infinita individua s.
spei et ad alias possibiles. maior patet primo quia angelus inferior supe-

ral inp[er]fecte infinitas q[ui]a aialia possibilia et adhuc non est absolute infinitus q[uia] potest supra se habere aliu[m] angelu[m] perfectiorem. 2o nullus motus esse potest infinite velox q[uia] velocitas motus non dividit in multa maiori p[arte]. nam motus velocior potest habere pauciores p[arte]s q[ua]m minus velox, quare ut motus foret vellocitatis infinite deberet esse om[n]ium vellocissimus ita ut nullus posset esse vellocior, motus autem vellocissimus est impossibilis q[uia] neque in temp[or]e neque in instanti fieri posset non in temp[or]e q[uia] quocumque assignato vellocior essent in infinitum ille scilicet qui fieret in minori et minori temp[or]e; non in instanti q[uia] in hoc non potest esse successio p[arti]um priorum et posteriorum quae est de essentia motus. 3o q[uia] ideo alia attributa divina quae in indivisibile dicuntur convenit infinita 2um extensum q[uia] non possunt in eodem ordine habere requirere aliquid magis extensum ut sapientia est infinita extensive in ratione scientiae q[uia] extendit ad omnia scibilia, et voluntas est similiter infinita q[uia] extendit ad omnia vollibilia, et eternitas q[uia] potest coexistere omni temp[or]e, et immensitas q[uia] potest replere omnia loca et potentia divina est simpliciter infinita extensive q[uia] producere potest omnia possibilia

unde manifestum fit ab hac infinite extensiva virtute divina actibus denominari omnipotentem imo idem p[ri]us esse potentiam esse infinitam extensive et esse omnipotentem, tametsi non nominum sit diversorum; nam[que] explicat potentiam illam extendi ad omnia possibilia, aliud indicat haec possibilia esse infinita quare unum per aliud definiri probari potest, id quod notatum reperimus apud doctissimum Suarium, qui rem a nobis traditam clarius quam ullus alius exhibuit lo[co] de attributis d[isputatione] 9a an[no] 9o ad 11um pro 4[t]a obiecta contra infinitatem potentiae Dei

p[er] 4ta

obiecta Ctra infinitatem pot. Dei

obicit 1° quod infinitum est imperfectum 2° philosophorum 3° physicorum l. 6° tex. 63. et 64 id pota Dei non est imperfecta ergo non est infinita. Resp. S. thom. art. 2° ad primum quando philosophus asseruit infinitum esse imperfectum loqui de infinito mollis et quantitatis sic autem non esse infinitam divinam essentiam aut potentiam et proinde non sequi illam esse imperfectam

obicit 2° si Dei pota esset infinite perfecta, produceret posset effectum infinite perfectum id hic est omnino impossibilis ergo minor probat quia licet produci possint effectus infiniti sincathegorematice id est non tot quin plures, immo etiam si possibiles sint effectus infiniti actu et cathegorematice tam per se quam per accidens differentes nullus tamen possibilis est infinitus per se perfectus ut ad lib. physicorum demonstratum fuit. maior vero constat quia virtus causae manifestatur ab effectu ergo virtus infinita quo ad perfectum manifestari debet ab effectu infinite perfecto. Resp. S. thom. in solutione 2i negando maiorem et ad probationem dicit quando effectus est univocus, totam perfectionem causae manifestari ex effectu eo quod effectus est eiusdem speciei cum causa ac proinde non posse causam esse infinitam in perfectione nisi eius effectus sit eodem modo infinitus, quando vero effectus est equivocus totam virtutem causae non manifestari ab effectu cum effectus sic imo et quod a causa differre soleat. cum igitur creaturae sint effectus equivoci divinae potentiae non oportet ab aliquo effectu determinato totam virtutem et perfectionem potentiae Dei manifestari ita ut sicut illa est actu infinita per se perfecta ita et aliquis eius effectus sit infinite perfectus. id satis est quod produci posset effectus perfectiores et perfectiores sine termino quia cum necesse sit totam

4to perfecte effectus simul vinceri et prohiberi in causa si causa producere potest infinitos effectus perfectos et perfectos sequitur causam esse infinite perfectam. adde infinitam perfectionem divinam posse satis elucere ex modo eius operandi nobilissimo videlicet quia semper agit sine et independenter ab alio quia potest res producere ex nichilo quia effectus praestantissimos et immensi operis facillimo negotio sine ullo taedio labore aut defatigatione in lucem edidit ___

obicit 3o si deus potentia sit infinita movere posset aliquod corpus in instanti sed hoc implicat ergo. maior probatur ex philosopho lo 8o phisicorum de ullo tex, 79 et lo 1o de celo de 6o tex, sicut deinceps ubi docet non posse dari potentiam motivam corporis infinitam vigoris sed finitam gravitatis .i. perfectam quia si talis potentia daretur deberet producere motum in non tempore seu in instanti cuius ratio est quia quo potentia motiva maior est eo velociorem motum producit ac proinde minori tempore ergo potentia motiva infinita deberet producere motum velocissimum ad quod adeo in non tempore seu in instanti minor patet quia cum motus sit successivus non potest exerceri in instanti cum prius producat unam eius partem deinde altera et ita. quod dicerim quia non potest negari quin multa simultanea possit exerceri in instanti ergo bene potest per multas simultaneas moveri corpus de uno loco in aliud in instanti sicut corpus Christi domini licet existat in celo fit praesens in eucharistia in momento temporis quo perficitur prolatio verborum sacralis ___

ad obiectum duobus modis videtur S. thomas involute 3i et missa priori responsione quae parum habet momenti posterior responsio est quod sufficiens est maiorem esse falsam et ad probationem assignat rationem discriminis dicens potentiam motivam incorpoream esse agens naturale et necessarium quod non potest non operari secundum totam virtutem ablatis impedimentis ergo cum potentia motiva infinita posset velocius et velocius movere, hoc ipso quod operetur secundum

totam suam efficaciam moveret summa velocit. et consequent. in insta-
nti nam si moveret intensive, quamvis velox esset motus non esset
summe velox siquidem velocior esset motus qui fieret in minori te-
mp. alia est ratio de pota activa Dei, quae subordinat. liberae vo-
luntati illius et ideo licet infinita sit non necessitat. ad producendum mo-
tum velocissimum quem potest sed producit motum in eo gradu velocit-
tatis quem D. libere elegit sicut pota concupiscibilis deter-
minat. a voluntate .i. appetitum illius ad hunc motum potius quam ad alium
——— obicias 4to. id quod est indivisibile non potest esse simpliciter in-
finitum in extensione virtuali si supra se habeat aliquid magis extensum ut
ex precedente probabamus, sed pota Dei est indivisibilis et habet sup-
ra se aliquid magis extensum ergo non est simpliciter infinita in exten-
sione virtuali. minor probat. nam pota Dei excedit in extensione ab
his scientia quia Deus plura scit quam potest facere scit enim seipsum et
mala quae tamen facere non potest similiter voluntas plura vult quam
pota Dei possit facere vult enim ipsum Deum quem pota facere
non potest. Resp. distinguo maiorem id quod est indivisibile non potest
esse simpliciter infinitum in extensione virtuali, si supra se habeat aliquid
magis extensum in eodem ordine et sic concedo; si supra se habeat aliquid
magis extensum in diverso ordine et sic nego. quare infinitati extensivae
divinae potentiae repugnat quidem quod supra se habeat aliam potentiam activam
quae possit efficere plura quam illa. non vero repugnat quod scientia ut
scientia est et voluntas ut voluntas est quomodo non diminuit potentiam
a parte sumptam ad plura se extendat quam ipsa pota Dei. imo servat pro-
portio quia scientia Dei est extensive infinita quia extendit ad omnia scibilia
et voluntas Dei est extensive infinita quia extendit ad omnia volibilia ergo
et pota Dei est extensive infinita quia se extendit ad omnia possibilia ———.
... Hugonis Victorini, lib. 3o. morum operum in libello ...

tra sit maior potestas an voluntas Dei definiri potestatem esse maiorem quia Deus omne quod vult potest non autem omne quod potest vult nam multa facere potest quae facere non vult, nihil autem facere vult quod facere non potest, quod declarat exemplo potentis et volentis quarum illa maior est ista quia ad illa se extendit potest enim Deus bona et mala praedestinat vero tantum bona. Petrus Hugo solum comparat potentiam Dei cum voluntate efficaci ipsius et sic latius patet potentia quam voluntas quia potentia respicit non tantum futura sed etiam possibilia voluntas vero efficax Dei solum respicit quae aliquando futura sunt, si vero comparatio fiat ut a nobis fit inter potentiam Dei et voluntatem liberam in actu primo latius patet voluntas quam potentia quia voluntas versatur circa Deum et creatas potentia vero circa creatas tantum quia ...a s.v. omnipotentia dicat ordinem realem transcendentalem ad creatas

Quaestio 6a

Utrum omnipotentia dicat ordinem realem transcendentalem ad creaturas

Præsens quaestio non erat aliena a praesenti instituto et propterea a nobis hoc loco versanda foret nisi ex professo fuisset iam pertractata in materia de attributis disputatione 3a quaestione 1a. et iterum in materia de voluntate Dei disputatione 4ta quaestione 6a ubi pro viribus defendimus in Dei potentia et aliis attributis esse relationes reales transcendentales ad creatas possibiles, sive quod idem est apud nos licet non apud alios nullas connexiones ex illis ita ut si creaturae non essent possibiles amoverent adeo intrinseca Dei potentia quam sententiam authoritatem confirmavimus locis citatis et nuperrime tuetur Joanes Marius Scribonius in summa theologiae disputatione 3a definite quaestione 22 circiter finem. Granado 1a parte Controversia 1a tractatu 6o disputatione 1a ...

oppositam tenent plures hic articulo 3o dubio 4to Vazquez

disp. 104 c. 6° Arrubal tomo primo in primam partem disp. 29 c. 4° n° 17 et disp. 30 c. 3° n° 6° et Suare. to. 2° disp. 99 c. 3° punc-
to, q. Sa scholastica c. p° Albertus, n° 2° corolario 2° de relatione
q. 2a et 3a theofilus in theologia natali dist. 3a q. 1a art.
3° n° 13 8° et sequentib. et alij indictis locis alegati dicentes omnipo-
tentiam dei non esse ens respectivum sed omnino absolutum ac proinde nullum habe-
re intrinsecum respectum transcendentalem aut necessarium conexum cum creatis possibilibus
sed perfectionem illius ipsam esse ut eadem compararetur per se facta esset quamvis nulla essent possibiles
possibilia creata ~~aut quae~~ contendunt enim omnipotentiam divinam positam esse
in sua perfectione propter quam posit alia ac existere non quidem absolute sed vel
illa conditione si contradictionem non involvant. quoniam vero Arrubal et theofilus
quorum opera paucis retro diebus in lucem prodierunt, nichil adiciunt
quod in locis adductis plene et plane non solverimus et preiecerimus ideireo
nichil id addere voluimus ___

media viam ingressi sunt Suarez, to. 2° de attributis c.
25, n° 22 et deinde to. 3° c. et to. 3° c. 9° n° 13 et to. 9° de trinitate c.
6° n° 20 Gonzales, 1a p. disp. 37 c. 1° n° 14 disp. 37 c.
2a et 3a Valentinus hic 1a p. tomo disp. 1a c. 2° n° 12 et
c. 3° n° 19 et alij sine n°. dicto loco relati qui ex una parte negant
in dei potentia esse ordinem realem transcendentalem ad res possibiles, ex altera
vero contendunt divinam potentiam necessario connecti cum rebus possibilibus ita ut si iste non
essent possibiles deficeret perfectio intrinseca omnipotentiae sed hij solo nomine
a nobis discrepant nam quod ipsi connexionem necessariam omnipotentiae cum rebus possibi-
libus nos vocamus relationem transcendentalem deinde cum ipsi hanc relationem ne-
gant nomine relationis inteligunt ordinem qui manat cum perfectionem a creaturis
et propterea ab illis dependeat quod genus relationis transcendentalis nos etiam
deo denegamus quoniam aperte manifeste in perfectionem deo indignam quoniam 7a
quod est potentia ordinata et absoluta dei

Q.o 7.a

Qd sit pota ordinaria et absoluta Dei

Celebris est et vulgata int theologos potẽ divĩ divisio in absolutã et ordinatã qm impudent negavit Calvinus, vocans potã absolutã somniũ et commentũ detestabile scholasticorũ ut refert licet infeliciter ardentio lib. 1o theomachiæ Calvinisticæ, et ullo inpr. nec vo hanc divisiõ absolute reiicit l. 66 1o dist. 43. dubio ...lla literã id in eo tantũ situm qd pota ordinata sit qua Ds facit aliqd ordinate absoluta vo qua possit aliqd facere inordinate naq Ds nichil inordinate facit aut facere potest

Qo vo est quæ dicat pota ordinata et quæ absoluta. Theologi variæ hac in re int stant. S. Tho. hic ar. 1o ad 3m ita explicat ut pota ordinata sit quæ adstricta et alligata est decreto seu legi divĩ voluntatis absoluta vo pota dicat quæ est soluta ab decreto seu lege dñi. unde Ds de pota ordinaria facere potest oẽs effectus quos ab aliqua diffo templi facit et facturus est sive sint natales sive supnatales et sive fiant 2m leges cõmunes natæ s. gr. quas Ds condidit sive fiant supra eiusmodi leges q. hos oẽs effectus Ds facere decrevit ac ordinavit: quo Cco suscitatio Lazari, incarnatio verbi, virginis, a culpa originali et tta quæ miraculose et ex speciali pvilegio accidunt a pota dñi ordinata fiunt. Itta vo Ds pota sua absoluta facere potest id qd nunqm de facto faciet et aliunde in se non implicat contradictionẽ qa huiusmodi effectus Ds non statuit nec disposuit facere v.g. alter mundus glorificatio judæ conversio mali latronis potest adeo fieri de pota absoluta. cui explicationi sentiunt Alex.s

2a pe q. 20 membro 1o ad 3m. Ricard, 1o dist. 43 q. 4a

alta Ferrara, 3o Mayron, et q. 2a parasse ad extendum Valen=

tia, hic 1o 3o parasse hoc posito Lumel, art. 1o parasse in

hac Orbellia, Gonzalez, disp. 62 et Becanus, de 17 q. 6a

——— id Scotus, 1o dist. 44 q. unica parasse Deus ultra=

nostram potestatem aliter ex ponit. asserit enim potestatem ordinatam esse illam quae

subleges universales adeo latas determinata est absolutam vero quae non

sequitur leges id ab illa soluta est quare inventa Scoti quod potest facere de=

spota ordinaria omnes effectus qui 2m leges communes fiunt aut fieri possunt

sibe illi sint naturales sibe supernaturales quo pacto creatio Petri et iustifi=

catio Magdalenae possibiles est de potestate ordinaria quae facta est 2m com=

munes leges imo quae 2m communes leges fieri possunt quamvis numquam

fiant ad eandem potestatem pertinent. sic enim dicimus 2m potestatem dei ordina=

riam judam et quemvis alium pecatorem viatorem posse salvari et Petrum posse

damnari. effectus vero qui 4. fiunt 4. fieri possunt supra communes le=

ges dicuntur esse de potestate absoluta, qua ratione preservatio virginis a

originali, conservatio accidentium absque subiecto in eucharistia resurrectio Lazari

et omnia miracula sunt effectus potestatis dei absolutae. hanc expositionem magis

probant Maior, 1o d. 43 q. 1a initio et Bañez, ad 6m Mayron

fine et nostri Molina, ad calcem art. 1i dicit loquere frequentiorem inter doctores

atque in communi usu loquentium et Suarez, lo 3o de actibus de q. 11o 19 ter=

tia hunc dicendi modum videri sibi magis conformem communi modo loquendi

et recentiorum ———

Vazquez, disp. 106 cap. 2o has duas explicationes theologorum

conat ad libita dicta, ait enim ubi lex adeo promulgata est potestatem ordi=

natam esse illam quae ex lege illa operatur, absolutam vero quae supra aut

praeter illam operari potest; exempli gratia tullit deus legem universalem ut decedentes in pec=

cato mortali aeterna pena puniat, quod decedentes in peccato eterna

ny puniat pertinet ad potentiam ordinatam quia est conforme legi ante statutae. Ubi nunc liberaret judaeos de poenis inferni, (ut olim liberasse finxit Traganus) quia ita decrevisset, diceretur id potentia absoluta facere quia faceret contra legem quam ad aeternum damnatos in universum promulgavit. at in aliis rebus in quibus Deus nullam legem instituit, inquit Vasquez ordinatam potentiam vocillam qua operatur ex decreto voluntatis Dei absolutam vero qua cum ita se decernat et operari potest id quod hactenus Deus non decrevit facere. unde si Deus nunc novam stellam crearet A. Coelo cursum gloriam aliquid praeter communem ordinem faceret, diceret facere potentia ordinata non absoluta quia faceret ex decreto voluntatis suae et ita utraque opinio Sancti Thomae et Scoti ex parte locum habet ___

ego sane opinor duos priores dicendi modos satis usitatos esse in scholis et quibus illorum quis uti libet magis placuerit facile dispensari potest facile usum quo sit commodo loquendi conciliatio autem quam Vasquez excogitavit bona non est, quia non videtur liberatio judaeorum si fieret dicatur evenire de potentia absoluta et non creatio novae stellae aut si quod fieret novum Coeli cursum vel remoratio solis tempore Josue aut egressus eiusdem tempore Ezechiae, sicut enim illud primum est supra communem legem adeo statutam et promulgatam de damnatis impiorum ita et hoc est supra communes leges adeo promulgatas in ipsa rerum natura asserit deo non deesse nobis ipsis substantiis quae in his coelis et elementis vires non vincant et depreni motus solis etsi nunc hoc est factum praedecretum divinae voluntatis ita et illud ___

Ex dictis infero primo potentiam quam dicimus ordinatam dici aliquos ponere ordinariam ut Ferrara, Molina, Bañez, Zumel, Valentia, Becanus et Recentiores communiter vocant qui hos vos communiter confundunt quam et nos secundum imposterum utrumque nomen accipiemus quamvis reclamet Vasquez, a quo non probat hoc nomen potentia ordinaria

qd antiquioribus non fuerit in usu . neque audiendus est Gonzalez qui ab-
sque ullo fundamento potentiam ordinatam distinguit ab ordinaria in eo quod or-
dinata sit quae operatur ex imperio voluntatis ordinarie vero quae opera-
tur ex legis universalis praescripto

infero 2° plura posse Deum facere de potentia abso-
luta quae non potest facere de potentia ordinata sive ordinaria, id est juxta
vel priorem dicendi modum Scoti et Theologorum sive posteriorem Scoti sequamur
an vero de potentia ordinata seu ordinaria possit Deus aliud facere aut
quam facit non potest sine distinctione explicari nam si de potentia ordinaria ordinata sermo
sermo sit . contra Scoti et Theologos explicatam certum est Deum non posse
facere nisi quod faciet aut in aliquo tempore fecit vel facturus
nam potentia ordinaria appellat virtutem activam Dei prout subest di-
vinae sapientiae et decreto nichil autem Deus facit in tempore quod non
subsit decreto quo illud vult aut permittit, nihil ergo Deus potest fa-
cere de potentia ordinata praeter illud quod in tempore facit si vero sit sermo
de potentia ordinaria contra Scoti declaratam bene potest Deus aliquid face-
re de potentia ordinaria quod non facit nec unquam faciet, vg. potest
Deus de potentia ordinaria salvari hominem praescitum et damnare electum decedentem
in sua vita, deinde posset etiam creare alios homines quam quos non creat
at quam hae non derogant legibus ~~ab~~ ab illo institutis ~~etiam~~ institutis quin
potius sunt contra illas

infero 3° in agente libero creato recte
distingui posse potentiam ordinariam et absolutam in eo sensu dicto id quod recte
te advertit Scotus citatus in aliis probatum adducit quod juriste di-
cunt nempe hominem posse agere de facto hoc est de potentia absoluta et
de iure hoc est de potentia ordinata 2um iura quaestione 4a utrum potentia Dei
possit communicari creaturae

quaestio 4a utrum omnipotentia Dei possit communicari
creaturae

Decimi est dicas theologorum opinio omnipotentiam ita esse propriam dei ut nulli creaturae communicari valeat ita S. thomas 3 p. q. 13 a. 1 et 1 p. q. 25 a. 3 et 1 sent. dist. 43 q. 1 a. 2 Egidius q. 2 Durandus q. 3 Alexander 1 p. q. 21 membro 1 a. 4 Notat hic a. 3 parafo siquis petat Rumel disp. unica parafo 2 collegit primus dubio 2 albertinus 16 p. q. 1 theologica et 2 p. philosophica dubio 9 Cadidem sunt communiter scholastici qui cum Magistro 3 dist. 14 et cum S. thoma 3 p. q. 13 a. 1 pronunciant diviam omnipotentiam non fuisse communicatam nec communicari potuisse humanitati Christi eo ipso quod creata erat

Probat 1 S. thomas ex propria ratione ipsius omnipotentiae, quae ut q. 1 ostendi est virtus activa simpliciter infinita tam intensive quam extensive sed nulla virtus creata potest esse simpliciter infinita ergo omnipotentia non est communicabilis creaturae etiam per absolutam dei potentiam minor probat quia virtus et potentia sequitur essentiam ergo impossibile est ut cuius essentia finita sit virtus infinita sed impossibile est essentiam creatam esse infinitam cum potius de ratione illius sit habere limites et terminos sui esse ea ipso quod petit ab alio pendere in essendo et in operando ergo impossibile est virtutem et potentiam creatam esse simpliciter infinitam ac proinde impossibile erit creatam esse omnipotentiam sicut igitur infinitas potentiae ita est dei propria ut non possit creaturae communicari sic nec ipsa omnipotentia communicari potest

Probat 2 durandus ex parte modi operandi omnipotentiae nam omnipotentia operatur ut causa principalis et independens a diversis superioris agentis sed virtus creata non potest esse causa principalis respectu omnium possibilium effectuum possibilium nec potest esse independens a diversis dei ergo nulla virtus creata habere potest rationem omnipotentiae ergo haec nequit convenire creaturae

Probat 3 idem durandus ex parte obiecti omnipotentiae.

q[uia] omnipot[enti]a r[ati]o[n]e s[ui] extendit ad producendum o[mn]e possibile id nulla creata etiam tanquam instrumentum ellebatum ratione potentiae obedialis potest producere o[mn]e possibile ergo nulli creaturae potest concedi omnipotentia. minor probatur q[uia] ipsa creata est o[mn]i[u]m possibilium et tamen non potest ellebari ad producendum se ipsam ut o[mn]es authores quos superius memoraui uno ore fatentur et suarez probauit ad hunc. 2o[m] physicorum ubi demonstraui nullam rem posse divinitus ellebari ut se ipsam producat in ordine dicebat q[uia] inter producens et productum necessario requiritur realis distinctio. tertia etiam repugnat unam creaturam ellebari ad producendum actus et habitus supernaturales. atque dum priores rationes probant omnipotentiam non posse communicari creaturae eo modo quo convenit deo, ultima vero ratio etiam convincit non posse communicari creaturae per participationem et tanquam instrumento ellebato media potentia obedientiali

hinc elicias errasse Albertum ubi supra dicendo saltem creatam posse ellebari ad producendum o[mn]e possibile per se ipsam q[uia] licet possibile sit posse a creata v[erbi] g[ratia] lapide ut instrumento produci o[mn]ia illa effecta quae deus producere potest ut causa principalis particularis adhuc tamen non possunt produci o[mn]ia quae absolute potest deus nam plura sunt ad quae deus concurrit ut causa universalis quae nullo modo effici possunt a lapide ut ab instrumento ~~huius~~ ~~modi~~ modi sunt o[mn]es actus mali et intrinsece turpes nam hos efficere non potest lapis ut causa principalis cum non habeat naturalem virtutem efficiendi actus spirituales ergo solum potest illos efficere ut instrumentum ellebatum a deo rationem potentiae obedientialis qui tamen tanquam causa particularis supplicat defectum naturalis activitatis creaturae id deus non potest ellebare instrumentum ad producendos actus et habitus malos q[uia] sic foret deus causa particularis illorum et determinaret creaturas ad opera mala ergo lapis et alia creata non potest huiusmodi opera efficere

Dicat quis quomodo nullum sit atributum dei quo pro

sit communicari creatae eo modo quo est in deo licet quod intrinsece denominare tamen aliqua sunt attributa quae per participationem possunt communicari creaturae licet quod eodem modo denominare per analogiam huiusmodi sunt scientia aeternitas non et scientia omnium possibilium extra verbum sive imperio quod potest communicari creaturae ita ut dicat omnium cum simul in illo verbo de visibilibus cui in capite ... quod explicatum est, creata etiam supernaturalis durare potest sine initio et fine ita ut dicat aeterna simul in tt.a illo physicorum philosophabamur ergo sicut quamvis attributum omnipotentiae non possit communicari creaturae eodem modo quo est in deo ita ut creata omnia possibilia efficere possit tanquam causa principalis et per se et independenter ab alio potest tamen communicari per participationem ita quod deus creata denominetur omnipotens per quandam analogiam qualiter potest assumi ut instrumentum ad producendum quod quod non implicat contradictionem per suam omnipotentiam

Ex dictis ante negando inquam et discrimen est manifestum quia quamvis ad haec sive obiecta quae respiciunt non est scientia et aeternitas illa repugnantia quae est in omnipotentia non enim repugnat quod existere omni tempore possibili tamen a parte ante quam a parte post quod est esse aeternam nec etiam repugnat cognoscere seipsam et res liberas sicut repugnat producere seipsam scilicet actus et habitus supernaturales aliarum creaturarum etiam ex elevatione ut dictum. quod quia deus mediante sua potentia nesciat operari

quaestio nona: utrum Deus mediante sua potentia necessario operetur

Duplex est huius q[uaestio]nis sensus unus est an D[eus] operetur ad extra ex necess-
itate naturae alterius an operetur ex necessitate iustitiae et in utroque sensu con-
troversitur q[uaestio] ________________________________

Quo ad primum attinet res est ex fide certa Deum non ag-
ere ad extra ex necessitate naturae non solum quia creaturas non produxerit immediate
per naturam id est per voluntatem et intellectum verum etiam quia creaturas non produxit necessario
sed libere ita ut potuerit eas non producere Psalmo 93 Deus ultionum
libere egit et Psalmo 113 omnia quaecumque voluit fecit Ecclesiastici
39 si Dominus magnus voluerit spiritu intelligentiae replebit illum 1 Co-
rinthiorum 12 dividit singulis prout vult. ad Ephesios 1o qui operatur omnia
secundum voluntatem suam quibus locis aptissime significatur Dei voluntatem esse liberam
causam creaturarum ________________________________

Et quidem Deum non operari necessitate naturae in eo sensu quod
non operetur immediate per naturam id est per intellectum et voluntatem lumine naturali evidens
est quia agens pure intellectuale qualis est Deus non habet alium operandi mo-
dum quam per intellectum et voluntatem et rursus iste modus operandi est omnium
excellentissimus ergo Deo convenit. quo circa hanc veritatem tanquam
dogma fidei tradit S. Iustinus in responsione ad 23 q. agentibus
propositam ubi explicat Deum non esse principium rerum quia est id quod vult
idem quod demonstrant theologi 1a p[ar]te q. 19 a[rticul]o 4o cum suo Docto-
re D. Tho[ma] ________________________________

Quod autem Deus per voluntatem non operetur necessario sed libere non
minus evidens est lumine naturae ut optime confirmat S. Thomas 1a p[ar]te
q. 19 a[rticul]o 3o et q. 25 a[rticul]o 5 Disputata a[rticul]o 15 et lib. 2 contra Gentes
c. 23. et in 1o sententiarum dist. 43 q. 2 a[rticul]o 1o Egid[ius] ibique
Scotus durand[us] q. 4a Ricard[us] d. [illegible] q. 6a id quod contra philosophos Ar-
abes et haereticos abunde a nobis ostensum fuit in materia de divina vo-
luntate disp. 1a q. 1a ex quo loco rursum urgebit sic colligo

nam voluntas non efficit ex necessitate bonum quod non est sibi necessarium neque iuste uiue est voluntas de nichil creatum est bonum necessarium deo quippe est beatus et infinite perfectus igitur nichil extra se operatur ex necessitate. urget etiam quod si deus ageret ex necessitate ageret quantum potest et produceret omnia que illi possibilia sunt nunc tamen videtur eum plura alia posse facere que non facit quod non ideo accidit quia virtus eius limitetur ab aliqua causa extra quoniam in his rebus quas ex se producit ex necessitate non operatur nec alia causa a qua possit limitari ergo non creavit omnes angelos possibiles perfectiores et perfectiores sine termino cur non condidit alios mundos nisi quia libere noluit ergo deus non operatur res creatas ex necessitate nature sed libera voluntate

quoad 2um expectat. modum quo deus potest iusta operari alligat recte declarant s. Thomas hic articulo 1° ad 2um et in 1° distinctione 43. questione 2a articulo 2°. et durandus inibi Alexander 1a parte questione 21 membro 2° paragrafo 1° ad 2um qui distinguunt duplicem necessitatem iuste inoperando. alteram quoad specificationem que consistit in eo ut deus nichil possit facere quod non sit iustum alteram quoad exercitium que in eo posita est ut deus non possit non operari quod iustum est

deinde notant iustam bifariam accipi 1° stricte prout includit debitum obligationis et illud est iustum quod est debitum et eius oppositum est iniustum. 2° large quatenus iusta solum est convenientia et condecentia divine bonitatis et illud est iustum quod facium decet et convenit bonitati ipsius dei quo pacto id quod adeo est ordinatum et vollitum dicitur iustum quia eo ipso quod adeo sit vollitum decet eius bonitatem ex qua in accepcione loqui videtur Anselmus in prologio c. 11 cum deum alloquens ait id solum iustum est quod vis et non iustum quod non vis

quibus positis predicti doctores afirmant si sermo sit de iusta stricte tomptam non semper deum agere necessitate iuste quoad

specificatum quia sepe potest facere et re ipsa facit id quod nec est, scilicet iustum neque iniustum. Nam licet aliqua faciat ex debito quia verbo suo se obligavit ad faciendum illa, multa tamen facit absque ullo debito et obligatione ergo in his liber est et quoad specificationem ab obligatione iuste ita est etiam si faceret oppositum non ideo diceret iniustus. si vero loquamur de iustitia large accepta hoc pacto deus necessario quoad specificationem operatur quia nihil operari potest quod non deceat suam bonitatem unde S. Thom. 1a parte q. 21 articulo 4to docuit deum in omnibus suis operibus exercere tum misericordiam tum iustitiam suam ——

Tertio statuunt nulla necessitate quoad exercitium operari deum quod absolute loquendo est de deo verum. quia si iustitia sumatur pro decentia bene potest deus multa non producere quae si produxisset decerent divinam bonitatem si vero iustitia dicat debitum quod deus teneatur aliquid facere numquam etiam operatur absoluta necessitate quoad exercitium ex iustitia quia sicut absolute potuit non promittere creditis ita potuit absolute non reddere debitum iuste nam haec in deo non oritur nisi ex promissione et pacto suo quo se adstrinxit ad aliquid faciendum ——

Ad extremum duo observat angelicus doctor in illo articulo 1o ad 2um alterum est deum promissione sua non institui debitorem alteri sed sibi tantum. ego vero arbitror deum verbo suo et sibi et alteri fieri debitorem tametsi verum fatear eiusmodi debitum non nascatur ex altero sed ex ipso deo suae promissionis Cuius ad quod respiciens S. Thom. diversum docuit et latius ostendam in relectione de iustitia dei hoc ipso anno deo auspice in vulgus efferenda. alterum est ~~italiane~~ deus non potest facere aliquid quod non est iustum si illud iustum referatur ad tempus praesens nunc enim multa non sunt adhuc iusta quia non sunt adeo ordinata in suam bonitatem tamquam in finem ultimum ex quo ordinatae iusta dicuntur iusta nimirum (late accepta iustitia), tamen ea adeo fieri possunt et vero faciunt iustum

non referat ad tempus presens q[uonia]m nichil fieri potest adeo q[uo]d non sit hoc modo iustus hoc est q[uo]d non faceret non esset iustus nec ... bonitas et sap[ientia] ...

q[uaest]io 10 an et quomodo d[eu]s sit p[rincipiu]m q[uo]d operatur ad extra ... divinas personas indivisibiliter concurrere ad o[mn]es operationes externas tamen unum p[rincipiu]m q[uo]d fide chatolica certum est

q[uaest]io 10

an et quomodo d[eu]s sit p[rincipiu]m q[uo]d operatur ad extra. ... divinas personas indivisibiliter concurrere ad o[mn]es operationes externas tamen unum p[rincipiu]m q[uo]d fide chatolica certum est

---

Explicatis his o[mn]ib[us] quae ad p[rincipiu]m quo seu potentiam productivam creaturarum atinet sequens est explicemus [...] p[rincipiu]m q[uo]d, vocant aut philosophi p[rincipiu]m q[uo]d alicuius actus illud suppositum q[uo]d absolute dicitur operari talem actum eo q[uo]d habeat potentiam activam illius rogamus ergo quod nam suppositum seu persona divina media omnipotentia producat creata ——

—— inhaerere S. bernardi epistola 190 ad innocentium papam columna 3a inter errores petri abailardi recenset q[uo]d patri omnipotentiam filio semipotentiam spiritui s[anct]o nulli potentiam dederit quare abailardus credebat omnipotentiam esse proprium solius patris ab illo q[uo]d solo effici o[mn]es creaturas. Febardensius, ... theomachiis calvinisticis pagina 30 refert theodorum bezam distinxisse divinas personas in suis operationibus itaut non operentur indivisibiliter sed effectus ad extra quibus addat ... fuisse ... indubitatum ut proprio suo mucrone confodiens et iugulans alibi dixerit opera trinitatis esse inseparabilia ——

nichil omni fidei cognoscit 3. divini pronascere

specialiter quod agendi ad extra ac rebinde decurrere ad productionem universalitatis ita ut nullus sit effectus creatus aut modus illius qui non procedat immediate a patre filio et spiritu sancto. Docent id unanimiter theologi vniversi cum S. Thoma, 1a parte quaestione 45 articulo 6o in quo velut irrefragabile acciona iactat actus trinitatis ad extra esse indivisos ————

habet hec veritas ex sacre sacris litteris Genesis 1o cum Moises, mundi creationem enararet, inquit, spiritus domini ferebatur super aquas. sive ut alij legunt fovebat aquas aut illis incubabat ut nimirum inde varia rerum genera procrearent ubi nomine spiritus significari spiritum sanctum grabiores patres senta et quos pererius et Glossa magna in hunc locum aglomerant. psalmo 32 verbo domini celi firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus eorum. quo loco Genebrard et Jeronimus fatent ex primi deuiciis 3e personae ad creationem psalmo 103. emittes spiritum tuum et creabuntur quod de spiritu sancto vivificante omnia declaravit Genebrard, proverbiorum 8o. eterna verbi sapientia dicit cum eo (idest cum patre) erant cuncta componens. Joanis 1o omnia per ipsum, scilicet verbum, facta sunt et capite 5o ait Christus dominus, pater meus usque modo operatur et ego operor. et infra non potest filius a se facere quicquam nisi quod viderit patrem facientem quecumque enim ille fecerit hec et filius similiter facit. et capite 14 verba que ego loquor vobis a me ipso non loquar pater autem in me manens ipse facit opera scilicet que ego facio. ad Romanos 11 ex ipso et in ipso et per ipsum sunt omnia ubi recte intelligit patrem ex quo et filium per quem et spiritum sanctum in quo omnia fiunt. 1a corinthiorum 8o. nobis unus est deus pater ex quo omnia et unus dominus Jesus Christus per quem omnia ————

idem a Julis definitum est Julius Mirorum, libro 2o libro 1o Julionum folio 121 columna 2a fine ita statuit inseparabilis est divina et indivisa trinitas pater filius et spiritus sanctus qui simul Q-

omnem creaturam inquit enim salmo trigesimo secundo verbo domini cæli firmati sunt et spiritu oris eius virtus eorum locum. Concilium Lateranense sub Innocentio 3° et refert ... firmit ... summa trinitas ... trinitas personas ... unum universorum principium creatorem omnium et inferius Jesus Christus a tota trinitate ... incarnatus est. 6a sinodus Generalis actio 11 in epistola Sophroni, columna 18 ... 3° ... visibilia ... invisibilia unus Deus ... pater filius et spiritus sanctus ... omnia ... unigenitus filius patris in spiritu sancto fecit. Concilium Toletanum 11 in ... fidei ... 3° ... incarnatum filii ... tota trinitas operata ... credenda est quia inseparabilia sunt opera trinitatis ... habet Concilium Toletanum 6um canone ... quod legit eodem tomo

... Græci ... S. Dionisius ... 2° ... divinis nominibus semel ac iterum repetit opera trinitatis ... quod idem habet S. Martialis Apostolus in epistola ad Burdegalenses ... fine et S. Justinus Martyr in expositione fidei columna 4a ... unum universitatis opificium filii ac spiritus ... nobis oracula tradiderunt. ... trinitate ... et quod spiritus sanctus sit ... patre ... operatio trinitatis ad extra ... divinitas ... quod eadem sit ... personarum natura. ... quod non sint ... columna 6a sic ait ... divina natura non ita ... quod pater faciat aliquid ... quod filius non una cum ... aut filius rursus peculiariter aliquid operetur ... omnis actio ad creata ... varias notas et ... nomen accipit ... fecit et ... filius ... in spiritu sancto ... Athanasius, adversus ... de spiritu sancto columna vigesima de spiritu sancto columna 20 pater ... verbum in spiritu sancto ... facit ... 2a contra arrianos folio ... trinitas ... et verus opifex. Damascenus lo 3°

fidei C. 11 ex decordi pp. senta ostendit trium personarum divinarum

3 pers. personarum divarum eandem esse actionem indivisibilem quia eadem est natura et quorum natura est una eorum et actio una nestor futura est —

— adstipulant pp. latini. S. Ambrosius lib. 1º de fide ad Gratianum C. 2º ante medium explicans id proverbiorum 3º dum sapientia fundavit terram. ostendit inquit quod nec pater solus sine filio caelos fecit nec sine patre filius. sanctus bernardus in epistola citata loquens in indentio papa errorum Abailardi his verbis execrat. Vides pater sit quas scalas imo quae praecipitia iste sibi paravit ad ruinam, omnipotentiam semi potentiam nulli potentiam. ipso auditu horreo etipsum horrorem sufficere puto adrefellendum. id ubicius quam nullus alius S. Aug. lib. 3º lo 1º de trinitate C. 4to pater filius et spiritus S. sicut inseparabiles sunt ita inseparabiliter operantur. et haec est chatolica fides et lib. 4to lo de trinitate et unitate dei C. 2º eadem sunt opera patris et filii quia nullum opus est filii quod non per eum pater facit nec ullum patris quod non per filium simul facit neque utique pater et filius operantur sine spiritu S.º mirro itaque eadem quae divino modo ab oibus fiunt etiam opera singulorum. et C. 9º illa repetit. et lib. 7º lo 1º deffendit sic C. 2º inseparabilia esse dicimus opera trinitatis et lib. 9º tract. 20 in evangelium joanis non tantum patris et filii sed et spiritus Sti opera inseparabilia sunt et id chatolica fides habet ——

accidat dent que sr. S. Thomas ubi supra non ubi est eadem natura eadem quae potentia activa non potest non esse eadem operatio cum agens agat per naturam et potentiam activam id in 3b personis divinis est eadem non natura eadem quae omnipotentia ut potentia attributum absolutum et commune ad omnem trinitatem ergo oes tres personae divinae indivisibiliter operantur omnes effectus externos. quam rationem non solum usurpavit S. thomas id etiam S. Nicenus et S. damascenus relati et iste S. Aug. lib. 8º lo 2º de trinitate

et p.º q.ª una ait est voluntas p[at]ris et filij et in separabilis operatio.
et in 4.to in eternite et unite dei de q.º non potest operatio esse
divisa ubi non solum equalis verum etiam in discreta nat[ur]a ——
—— notat S. Thom. in solut. 2.i q.d causam fuerit ut cau-
salitas creaturam diversimode attribuat divis personis in simbolo Ni-
ceno in quo p[at]ri attribuit q.d sit creator omnium, filio q.d per eum omnia facta sint
et sp[irit]ui s[anc]to q.d sit dominus et vivificator. cuius causam rationem reddit,
q.d sicut natura divina licet comunis sit 3.bus personis ordine tamen quo
dam eis convenit in genitum filius accipit eam a p[at]re et sp[iritu]s s[anctu]s ab
utroque ita et virtus creandi licet sit comunis 3.bus personis ordine ta-
men quodam eis convenit q.m filius habet eam a p[at]re et sp[iritu]s s. ab utroque
unde de creatore esse attribuit p[at]ri ut pote qui non habet virtutem creandi
ab alio dicit vero omnia fieri per filium q.m filius virtutem faciendi
habet ab alio nam propositio per denotare solet causam mediam, que
ab alia procedit: denique asserit sp[iritu]m s. esse dominum et vivifica-
torem omnium q.d virtutem creationibus habeat a p[at]re et filio ——
rursus in eadem solut. advertit q.d licet potentia actiba
dei sit comunis 3.bus personis nichil omnium appropriat p[at]ri quoniam est
primum non modo creaturarum verum etiam aliarum personarum divinarum, sicut
filio appropriat causa et veritas q.m procedit per intellectum et sp[irit]ui s[anct]o amor
et bonitas q.m producit per voluntatem id q.d fusius advertat art.º 7.º
et 8.º q.is 39 prime p[ar]tis ——————————
digna quoque est que notet doctr[in]a Ricardi in 2.º
dist. prima art.º 4.to q.ª 3.ª dicentis creaturas eque immediate pro-
cedere ab una persona divina atque ab alia q.m ab omnib. procedunt per
unam eandem que potentiam actibam ac proinde tanquam ab unico pr[incipi]o. non
ergo in mediatius procedunt ab una q.m ab alia. nec obest q.d
dici debet, creaturas procedere a p[at]re mediante filio et sp[irit]ui s[anct]o quo-

-nias mediatio ista non excludit immediationem, sed solum denotat fili-
um et patrem habere virtutem productivam apud se, ergo dicitur pro-
cedere a patre mediante filio, eo quod filius habeat a patre potentiam spirandi et ni-
chil aliud a patre procedit immediate imo aeque immediate atque a filio
qui ab utroque procedit per eandem potentiam spirativam tanquam ab uno principio.
Concludo ergo quod divinas personas eodem modo agere ad extra
quamvis virtus activa non eodem modo sit in ipsis sed prius origine
in patre quam in filio et prius intellectu quam in spiritu sancto sicut pater et fili-
us eodem modo spirant ad intra quamvis virtus spirandi non sit intellectu-
que eodem modo sed prius origine in patre quam in filio. Secundo trinitatem
personarum per se requiri ad productionem creaturarum henriquez et alii iudicarunt

Secundo trinitatem personarum per se requiri ad productionem creaturarum henriquez et alii iudicarunt

Sed sunt modo excutienda gravis admodum difficultas prima quia ad cre-
aturarum aptitudinem quaelibet creata per se ac ex natura sua determinate pro-
ducitur ut patet quia divinas personas ita ut si personarum aliquam earum defi-
cere et manere alias cum eadem omnino potentia non possent eadem creata ab i-
llis emanare, quam difficultatem occasione cuiusdam argumenti religiose memini
intimata de trinitate dicta a q. 2 a. 4 sed quia huius loci placet
videtur eam nunc altius et diligentius investigare, primo oportet examinare

Sunt qui putent trinitatem personarum per se ac necessario requiri ad
productionem creaturarum. Huius opinionis Auctores in duas classes dividuntur
in prima classe sunt qui dicunt trinitatem esse per se necessariam ad actum ad extra
non tantum ex parte potentiae activae. Deus enim non potest agere ad

extra nisi prius existat in 3bus personis id etiam ex parte ipsarum
creaturarum quae essentialiter postulant fieri a 3bus divinis personis. Huiusce fa-
ctor sine dubio fuit henriques a Gandabo quodlibeto 6o q. 2a ubi
defendit divinarum personarum productiones praesupponi causaliter ante pro-
ductiones creaturarum id quod non concedens id praeterea, quoniam existimat
sapientiam essentialem et communem 3bus personis non esse practicam seu speculati-
vam, et solam sapientiam notionalem verbi esse practicam et causam rerum;
et similiter amorem essentialem non esse efficacem et causam rerum, id est simpli-
cem tantum complacentiam, amorem vero notionalem spiritus sancti esse effi-
cacem et causam rerum; ex quibus fit praeterea ac necessario divinam essentiam
debere subsistere in 3bus personis ut producat creaturas. Habet ricardus
de Media villa qui in 1o dist. 13 articulo 1o q. 5a problematice tenet
quod divina essentia [illegible] esse in 3bus personis ad operandum ad extra et
in 2o dist. 1a art. 4o q. 3a ad 2um directe affirmat essentiam
non posse agere ad extra in uno tantum supposito id necessarium praere-
quirere existentiam in 3bus quia agere non potest nisi existat neque
existere potest minus quam 3bus suppositis quibus adhaeret haec
jacobus Granado, prima parte Thomae [illegible] articulo 9o disputatione 4a
et art. 10 disp. 2a dicens quod licet potentia dei sit attributum essentiale
et commune 3bus personis et propterea dicantur creatae producere adeo ut u-
nus est sicut dicitur si attendatur perfectissimus quo deus operari debet creaturas
pro pertinent producere adeo ut hinc quoniam non potest intelligi deus potens
producere nisi sicut potentia productiva subsistat in patre filio et spiritu sancto quod
pater creatas producat dicendo verbum et uterque spirando, [illegible] —
ad 2um clarum ex patent alij qui tenent divinas
personas praeterea requiri ad producendas creaturas quoniam est ex parte potentiae
productivae dei quae ut complementum postulat 3a supposita, non vero
quasi sit ex parte creaturarum et alteritas indigentia earum quae creaturis

p accidens convenit quod fiant ab uno vel pluribus personis ita sentit Valentia, 1a parte disp. 2a q. 10 puncto 10 fine paraph. ad confirmationem ubi testatur si non essent 3 personae divinae non esse producendas creaturas ex parte dei et effectus ipsius et non ex parte quiditatis ipsarum quia creaturis per accidens est quod ab uno vel a pluribus procedant et disp. 3a q. 2a puncto 3o tangens eundem statuit deum creare non tantum ut est una unus sed etiam ut est personis 3bus, atque adeo creaturas procedere a 3bus personis ut sunt praecise personales. Clarius Mendoza, in quodlibetis q. 3o scholastica dubio ultimo n. 19 docet creaturas habere verum et realem respectum ad deum etiam ut trinum quia de facto est, non modo ut unus sed ut trinus est causa productiva earum, addit tamen creaturas non exigere per talem respectum ad deum ut trinum quia deum esse trinum ut creet, per accidens accidat deo accidit tamen creaturis. atque istum dicendi modum sequuntur aliqui juniores. Sit ergo

2a et communis sententia asserens trinitatem personarum non esse per requisitam ad producendas creaturas ratione a priori firmatur

Sit 3a et communis sententia asserens trinitatem personarum non esse per requisitam ad producendas creaturas ratione a priori firmatur

ergo unum existimarem multitudinem divinarum personarum non esse per requisitam neque ex parte dei neque ex parte creaturarum ad operandum ad extra sed ad hoc solum se habere per accidens et concomitanter quia per accidens est ipsis creaturis quod a pluribus personis procedant, quod virtus creandi in tribus personis existat, unde si fingamus virtutem creativam existere in una tantum persona quae bene ab illa procederent creaturae eo modo a quo tribus procedunt. sic apte scotus 2o dist. 1a q. 1a maxime in fine

3º ubi faber, disp 1ª et 2º nº 10 palacios, in 1º dist 12 disp 4ta parafo at vº. S. 66º, 1º dist 29 arº 2º qº 2ª ad 2ᵘᵐ et ibi durand, qº 3ª ad 4ᵘᵐ ——

ᵘᵐ quib facient juniores, caietanus 1ª pᵉ qᵉ 36. arº 4º ccª respons ad 4ᵘᵐ. et ibi Jamel, qº 4ta ad finem Mola, dispº 1ª initio banes, dubio unico ad 4ᵘᵐ vazquez, 1ª pᵉ to 2º dispº 180 et 3º nº 14 Arubal, 1ª pᵉ to 2º dispº 118 et 2º nº 6º et dispº 130 et 1º suarez, to 1º de trinit et 11 nº 6º et to 10 et 6º nº 7º Albertinus to 2º ccª predicatis ad aliqd qᵉ 15 dubio 1º dᵉ 4ta ex priori probat et ad finem de verbis clarius, in suis theol. to 2º theolª 1ª arº 2º dificult 2ª nº 68 et 66 et nº 122 ——

p eadem verit extant illustria Sti thomæ testa nam 1ª pᵉ qᵉ 32 arº 1º inde probat misterium trinitatis ut pote omnem dificultatem superare virtutem intellectus creati ac proinde non posse ab illo cognosci solis naturæ viribus qᵘᵃ in effectibus dei per quos possumus deum cognoscere, nulla est necessaria cognitio in deo ut est trinus .i. multiplex in personis eo qd creaturæ non efficiunt adeo ut trino ut uno atque ii creaturæ pie postularent fieri a tribus dibus personis iam haberent necessariam cognitionem in deo ut trino et per consequens ex dei efectibus possemus devenire in cognitionem misterii trinitatis. qm sonus l.º sequente magis ac magis elucidabimus ——

et in eadem 1ª pᵉ qᵉ 39 arº 4º corpore quandoquidem, inquit, hoc nomen deus supponit pro essentia ut cum dicitur deus creat, quandoque deus supponit pro persona .i. unam tantum ut cum dicit deus generat, .i. duas ut cum dicit deus spirat .i. 3. ut cum dicit regi seculorum inmortali et invisibili soli deo honor et gloria 1ª ad thimoteum 1º. in quib verbis provida 1ª cum S. thomas afirmat nomen deus in ea propositione deus creat supponere pro essentia

non esse credendum supponere pro illa in abstracto sed in concreto hoc est pro habente deitatem ut anotavit Caitanus ibi paragrapho ad 2um dubium. 2o licet deus in dicta propositione deus creat supponere pro persona in distincte et indeterminate quia ad creandum necessario non exigunt personae nec una determinate potius quam alia sed aliqua vage indistincte et indeterminate. video reclamare Caitanum paragrapho ad 3um dubium qui contendit nomen deus in prefata propositione non supponi pro persona indistincte id est pro individuo singulari deitatis subsistendi per absolutam subsistentiam quam ipsum indeo invenicit. Ejus [?] anobis stat S. Thomas qui 1o distinctione 21 quaestione 2a articulo 2o ad 3um asserit nomen deus in hac propositione deus est unus supponi pro supposito indistincte, id creatio adeo ut uno est ipso texto docebat S. Doctor ergo etiam in illa propositione deus creat nomen deus supponit pro supposito seu persona indistincte. 3o respondetur cum dicimus deus creat, sermonem esse de eo quod per se requirit ad creandum hoc enim est aliquid suppositum seu persona diversa vage et indeterminate et idcirco in propositione nomen deus supponit pro persona indeterminate, nam sermo esset de per accidens creatio sic tota trinitas creat et propterea non esset cur S. Thomas diceret nomen deus in illa propositione non supponi pro [?] distinctionis personis determinate. maneat ergo nomen deus interdum supponere pro persona indeterminate ut cum dicitur deus creat interdum pro persona una vel multiplici determinate ut cum dicitur deus generat vel spirat ———

in eandem veritatem perspicue fauet est ipso 1o distinctione 11 quaestione unica articulo 1o ad 2um per haec verba dicendum quod creatio est actus 3um personarum non 2um quod distincte sunt sed 2um quod uniunt in essentia quia etiam si intellexit remota distinctione personarum ad hunc remanebit creatio sed spiratio est actus conveniens pluribus suppositis quod admodum 2um quod distinguntur et 1o distinctione 29 quaestione unica articulo 4o ad 2um non similiter scribit de creatione non est similis ratio et de spirata quia expiratio per se exigit distinctionem ...

5° im suppositis unde est aliquomodo a pluribus suppositis inquantum dista
sunt utpote operatio personalis et creatio est opus trium divinarum unde
est opus oppositi indistincti prout essentia significatur hoc quod est et hoc nomi-
ne deus in quibus ultimis verbis plane asserit doctor quod superius habebi-
mus de supposito huius nominis deus et ultro obiter dicit Lo differre spi-
ratione spu sti a creatione rerum quod illa procedere postulat a pluribus suppo-
sitis. hec vero nos iterum de quo statim ____

nec omitendus est Ricardus de S° Victore qui Lo
3° de Trinitate c° 16 nostram quoque intentionem servat. rogat enim an ple-
nitudo scientie et potentie esse possit in singularitate personae. Et respon-
sione videtur aliquid, ait, quod plenitudo tamen potestatis quam sapientiae posside-
ri possit in singularitate personae. sentit ergo deus procedere inde ex potentiam ad
operandum ad extra si in una tantum esset persona ac modo est ____

ratio huius a priori est quod quoties virtus productiva
alicuius operationis est quae perfecte in uno supposito ac in pluribus, non po-
stulat per se plura supposita ad operandum nisi ab ipsa operatione ex speciali
ratione postulent. in quorum enim plura supposita ad operandum requir-
unt si integra virtus operativa in unico supposito salvatur id potentia acti-
va dei res specie operatur ad extra est quae perfecte in uno supposito atque
in 3bus utpote tota est in quolibet supposito neque ex parte ipsius operationis
ut creatae apparet aliqua specialis ratio propter quam requirat pluralitatem sup-
positorum in deo non ergo in deo per se necessaria est pluralitas suppositorum
ad operandum ad extra id pacidens et concomitanter se habebit quia de facto vir-
tus effectiva non in 3bus suppositis existit ____

dices spiratio sps. petit procedere a duobus suppositis divinis
nempe patre et filio ut verior habet opinio sti theologi 1a parte quaestio 36 articulo
4to ad 7um et tamen integra virtus spirandi existit in quolibet horum
suppositorum ergo ex Lo quod integra virtus creandi reperiatur in quolibet
ex 3bus divinis suppositis male intellimus non esse necessariam pluralitatem

suppositorum adcreandum. Dicendum ergo creaturas non petere creari a tribus suppositis sicut spiritus sanctus petit procedere a duobus quod
satis insinuit Aquinas in 3o lib. 1o definitionis [illegible] 24 dicens sic se habere patrem et filium respectu spirationis activae sicut tota trinitas respectu productionis creaturarum

Haec obiectio nostram enervat id potius confirmat nostrae rationis vim et quidem aliam esse rationem dispositionis S. et decretalis quo ad nos attinet clare testant S. Thomas, Scotus, durand, Caietanus, Palacios, Suarez, Vazquez, Arrubal, Bañez et alii ubi pro eis est spiritus S. est amor mutuus et requiri procedit quo pater et filius se invicem dilligant et quasi nexus et vinculum utriusque et ideo procedit procedere a patre et filio in quibus sunt supposita distincta ita ut pater sit quo, quod est idem in actu requirat utrumque suppositum tamquam principium quod. Sed est decretalis quaelibet una characteristica proprietate nichil habet rationis cuius pro petat pluralitatem suppositorum ex parte principii. Aquinas solum distinxit illegitimo quod sicut pater et filius sunt unum principium spiritus Sancti sic pater filius et spiritus sanctus sunt unum principium creaturarum quia sicut in illis duobus est eadem virtus spirativa ita in his tribus est eadem omnino virtus creativa nostram vero in loco quod non requirat pluralitas suppositorum adcreandum quemadmodum adspirandum

postremo adnimat [illegible] pugnare illa duo quae a Valentia, et Mendoza, [illegible] 2a proferebant nimirum ad operandum ad extra non quidem requiri trinitatem personarum ex parte potentiae productivae dei nostram vero ex parte ipsarum creaturarum nam productibus et productibile sunt correlativa ergo quod quod non requirit ut aliquid productibus alterius non etiam requirit ut alterum sit productibile ab alio ergo sic ex parte potentiae productivae dei non requirit trinitas personarum ad producendas creaturas eodem modo requireret trinitas ex parte ipsarum creaturarum ut producant [illegible] produci nequeant nisi a potentia activa dei .i. quod sacierit

ex p^te creaturae non requirit. per similitudinem neque etiam requireret ad operandum ex p^te omnibus patet. §. 4ta eadem veritas a posteriori roborat

§. 4ta eadem veritas a posteriori roborat

ultra ratio a posteriori sit misterium similis non potest evidenter cognosci lumine naturali ab intellectu creato angelico vel humano. id ipso est apud omnes ergo creaturae non petunt per se sedere a 3^bus personis patet sequela quia si id peterent plane sequitur misterium similis posse evidenter cognosci ex creatis sola virtute naturali quod facile probo nam ut dixi 3^a de visione Dei q^e 4ta § 2^a dicitur nullus effectus potest comprehendi quin cognoscat causa per illius sum quo perfectio effectus includitur est ex cognitione causae sicut vice versa perfectio causae includit ex perfectione effectus sumi etiam quia effectus dicit ordinem realem transcendentalem ad causam per se petitam ordo autem transcendentalis comprehendi nequit quin cognoscatur terminus illius ex particulari id angelus naturaliter comprehendit plures creaturas ergo illas petunt tanquam causas per Deum non tantum ut unum id est 3us angelus ex creatis cognoscit Deum cum 3um et unum sic etiam ipsi s. non potest absolute comprehendi quin cognoscant pater et filius ingeniti sunt personae distinctae quia per se petit ab illis ut distinctis procedere

Respondet p^o Granado et si creaturae per se procedant adeo ut est personis 3us id tamen non posse a nobis cognosci naturaliter quia Deus naturaliter non est cognoscibilis a nobis nisi ut agens per scientiam voluntatem et potentiam quae sunt attributa essentialia et communia nec arguunt personarum pluralitatem. id quis non videat inde sequi creaturam naturaliter non posse comprehendi ab Angelo. si ita est quod non potest an=

gelus naturaliter cognoscere propter proprium illius infinitatem, nam ad comprehensionem cuiuslibet rei necessarium est cognoscere omnia principia per se illius ut nuper dicebamus ______

Respondet secundo Mendoza ex respectu naturali cuiuslibet creaturae ad totam infinitatem non bene confert illum respectum nam optime stat comprehendi rem non cognito respectu quem per accidens illi convenit et eiusmodi est respectus creaturae ad infinitatem qui illis convenit per accidens. sic angelus comprehendens creatam non cognoscit relationem praedicamentalem distantiae vel distantiae quam ipsa creata habet ad infinitatem. haec vero solutio refellitur primo quia si creata non respicit per se infinitatem tanquam causam suam ergo neque infinitas respicit per se creatam ut effectum haec enim invicem referuntur. 2o quia respectus ille illius transcendentalis quidditatis creatae ad infinitatem non est accidentalis creaturae sed essentialis est enim ipsa essentia creaturae ut est producibilis a Deo proximis ergo impossibile est comprehendi creatam non cognito tali respectu. exemplum de creatae praedicamentali distantiae vel distantiae non facit ad rem tum quia haec relatio est accidens creaturae omnino extraneum fieri autem potest ut res comprehendatur non cognitis accidentibus extraneis illius tum quia ad comprehensionem alicuius rei non est necessarium cognoscere omnia a quibus distinguitur vel cum quibus habet distantiam quare nulla creata comprehendi posset quin cognoscerent omnes creaturae possibiles a quibus res ipsa distinguitur et cum quibus nullam in aliquo praedicato distantiam habet. at alia relatio transcendentalis quam in creata ponit ad infinitatem tanquam ad causam per se et est essentialis creaturae et respicit infinitatem tanquam causam per se non potest aliquis res comprehendi quin cognoscant praedicata essentialia illius et causae etiam per se eiusdem ______

Dicit 3o idem Mendoza, eiusmodi respectum naturalem et essentialem creaturae ad infinitatem cognosci quidem naturaliter ab Angelo. Verum inde non sequi quod dixit et in parte sit etiam Deus vere cognoscibilis per naturam, quoniam non repugnat cognosci evidenter respectum unius Dei vere dicti et eum particulari cognoscat. cuius rei recipiunt plura exempla

ad 2. angelus comprehendens creatam cognoscat

Ex quib. unaq sufficit modo non in tota visiva est respectus trancedentalis ad omnes colores et tamen non oportet ut qui cognoscit potentiam visivam cognoscat distincte et particulare omnes colores. ego quidem fateor posse evident. cognosci respectum aliquem ad plures res quin illae distincte et in particulari cognoscantur id quod exemplo allato et aliis quae afferri possent efficaciter concludit, etenim cognosci non potest talis respectus quin illi cognoscantur in confuso et sub quadam distinctione ... cognosci non potest evidenter potentia visiva quin cognoscantur extendi posse ad omnes colores et materia prima cognosci non potest evidenter quin cognoscantur esse formae nobis receptibiles omnes saltem sublunares ergo creatura dicit ordinem transcendentalem ad tres divinas personas non poterit ille ordo cognosci evidenter absque lumine naturali nisi tres divinae personae in generali cognoscantur non cognoscendo autem illas personas sint productae vel improductae etc. productae sunt 2ae produci a prima per viam generationis esse quod filius illius et aliae esse per ... 3a personam produci a prima et 2a per spirationem esse quod ipsius ... et non filius neque hoc plenius additum et particulare cognoscendum. ... nemo hactenus dixit ex creaturis posse evidenter cognosci solo lumine naturali quod deus sit unus in essentia et trinus aut saltem multiplex in personis, id quod etiam si nesciat quae sit ratio ac natura singularium personarum. quare difficilius videtur talem respectum ad trinitatem a creaturis amovere ne ineffabile ... mysterium naturaliter investigari posse dicamus quam hoc respectu posito tot diverticula tot tergiversationes quaerere quibus illud absurdum effugiat

Surgebit aliquis. quaelibet creatura dicit ordinem transcendentalem ad trinitatem ergo non est cur negemus creaturas procedere adeo ut ... nec dicant ordinem transcendentalem ad ipsum ex ... cognoscere posset angelus venire in cognitionem trinitatis ...

q^a effectus non solum dicit ordinem transcendentalem ad causam per
se, sed etiam ad causam per accidens. sane calor per solem pro-
ducit causam abhibentem virtutem calefactivam quod vero talis causa sit
sol aut ignis per accidens se habet respectu caloris, et tamen ca-
lor de facto factus a sole refert transcendentaliter a sole ergo licet
creaturae per accidens conveniant quod adeo z^o. procedant q^a ab uno
equaliter procedere possent q^a tamen de facto a z^o procedunt ad z^o
personas referunt. 2° creata est illis z^o personis in ratione entis
rerum et aliis praedicatis ergo non potest intelligi sine personis ergo dicit
ordinem transcendentalem ad illas personas sicut etiam dicit ordinem tran-
scendentalem praedicatis illis qui in priori ordine fundatur ______________

Ex distinguendo ante quaelibet creata dicit ordinem tran-
scendentalem ad Deum aliquem tanquam ad causam sui nego, alio ti-
tulo omitto quod magis explicabo respondendo ad probationem ante
ad primam duplex est causa per accidens una quae immediate
influit in effectum licet dicatur causa per accidens q^a per se non petit ab
effectu loquendo hic ab alia causa quae bene effici posset et talis est
sol respectu caloris et haec causa per accidens dicit ordinem transcenden-
talem ad effectum q^a habet vim productivam illius et contra effec-
tus dicit ordinem transcendentalem ad causam q^a est producibilis ab
illa, ordo autem transcendentalis inter causam et effectum non est aliud
quam ratio producibilis et productivi. altera causa per accidens est quae actua-
liter non influit in effectum neque per se requiritur ad effectum. ex parte vir-
tutis activae id dicitur causa effectus q^a per accidens coniungitur cum
virtute activa illius, qua ratione musicus dicitur causa per accidens
aedificandi q^a nec musica influit in aedificium neque est necessa-
rio ex parte artificis ad aedificandum sed accidentaliter coniungitur in illo
cum arte aedificatoria, et haec causa per accidens non dicit ordinem tran-
scendentalem ad effectum neque effectus ad illam cum neque effectus fiat

acausa neq. illam exigat, quia ergo trinitas pronaevq. est hoc eodemodo causa accidens creaturarum quia neq. trinitas et tamen in fluit in mediate in creatura neq. ipsius requisit a pota dei ad efficiendas creaturas et id circo creaturae non referunt transcendentaliter tanquam ad causas

ad 2um probatur de duinceralis dari respectum transcendentalem illis et convenientiae ad trinitatem, nego tamen dari ordinem transcendentalem efficientiae ad causam et discrimen est quia posito hoc posteriori respectu sequit trinitatem posse ab angelo cognosci ex propriis viribus quia angelus naturaliter comprehendit creaturam hic autem comprehendi requirit non cognitis omnibus causis prius illius est dictum, at admisso priori respectu increatalis non sequit illud absurdum quia ad absolutam comprehensionem rei non est necessarium cognoscere omnia cum quibus habet convenientiam et cetera

(sed) id requirat ad exactissimam comprehensionem rerum qualis est habet alias ad hoc est angelus comprehendens formicam deberet cognoscere omnes creaturas possibiles tam naturales quam supernaturales quia illis omnibus assimilat, formica in ratione entis at quod ita ad omnia refert transcendentaliter

ad omnia refert transcendentaliter nec obstat quod angelus comprehendens formicam cognoscat ordinem illis ad trinitatem et ad omnia possibilia in ratione entis nam ad id sat est cognoscat illa omnia in confuso et in generali cognoscendo nimirum formicam convenire cum omnibus rebus quae habuerint ... rationem entis ... sibi sit quod creatum sibi increatum

ulterius instari potest quia in omnibus creatis apparet aliquod vestigium trinitatis ut tradunt S. Aug. ... 3o lo 1o de trinitate c. 10 et S. Thom. 1a p. q. 45 ar. 7o praeterea in creatis intellectualibus est aliqua imago trinitatis ut asserunt S. Aug. lo 14 de trinitate c. 3o et S. Thom. 1a p. q. 93 ar. 1o et sequentibus, sed in vestigio et imago referunt transcendentaliter ad id cuius sunt vestigium et imago et praeterea ex aliis generare potest saltem probabilis cognitio quam repraesentat ergo

~~referunt transcendentalit ad id cuius sunt imago et vestigium et propterea ex aliis~~ talibus angeli ex creatis poterunt cognoscere misterium trinitatis ergo non est neg= andum creatas res continere adeo ultimo quod inde sequatur vel dicere ordi= nem transcendentalem ad trinitatem ratione cuius possit angelus naturalit cogn= oscere veritatem huius misterij ___

Pro minore nonnulla uniberiz ut patet in re pre= nti nam vestigium trinitatis quod est increatis nihil aliud est quam ipsa res crea= ta continens aptota ratione et bonitate que sunt atributa reipsa communia omnibus personis quibus singula singulis a nobis appropriantur per affi= nitatem et similitudinem cum proprietatibus personalibus et ideo nec hoc in se sumptum vestigium trinitatis respicit trinitatem ut talis est neque ex illo potest colligi naturalit hu= iusmodi misterium ante revelatum ___

Similit imago trinitatis que in homine et angelo reperit non est ali= ud quam natura ipsa intellectualis et verbum et amor ab ea procedentes per que possumus quidem aliquomodo apprehendere et explicare veritatem huius misterij post revelatum non tamen ante illam quia facta iam revelatione deser= vit haec ratio imaginis ad explicandam veritatem revelatam ac proinde ad probabilem illius cognitionem quod non negamus licet enim negemus ante aut post revelationem posse a nobis vel ab angelo in veritati ratione qua evident colligat trinitas personarum in unitate essentiae et etiam negemus ante revelationem posse in ben= ire rationes quibus generet prudens et probabilis notitia illius ceterum libent admittimus post revelationem excogitari posse aliqua motiba naturalia sive aliquas congruentias quibus generet animus prudens et probabilis naturalis con= iectura Cl^a hoc misterium id de hoc plura nebisitum mate de trinitate sic ex= ponunt testa SS. Augusti, et thome que nobis adversarij bident

sic exponunt testa SS. Augustini et thome que nobis adversarij bident

Utra nostras sentas aferrunt Aug. et Thas, qui dum docent alteram et non solum etiam dici ideliam verbum et donum quod utrumque personale est, importare respectum causalitatis ad creatas. alteram est personas divinas agere ad extra non tantum 2m essentialia ideliam 2m personalia seu notionalia. ex utroque autem aperte colligitur donum esse causam per efficientem creaturarum tum ut est unus increata tum ut tamen impressus. ——

prior quidem expressit Aug. lib 4o de Trin. q. 63. dum ait filius dei dici verbum ut significet, non solum ad pm respectus id ad illa etiam quae per verbum facta sunt operalibus potentia. ex quo eandem doctrinam accepit S. Thas qui 1a pte q. 34 ar. 3o dicit verbum importare respectum ad creatas non solum ut ex pribus idelicet operalibus et pptera dictum fuisse in psalmo dixit et facta sunt quia in verbo importatur ro factiva eius quae deus facit. et q. 38 ar. 1o ad 4m accepit donum indebitis afferre respectum ad creatas et 1o dixit 2a q. 2a ar. 3o ad 6m accepit pma personales et consequens verbum et donum dicere respectum ad creatam ——

posterius testatur est Aug. lib. 9o lib. de confessionum cap. 7o in hunc modum. verbo tibi quoque immo simul et sempiterne dicis oia quae dicis et fit quod quod dicis ut fiat nec aliter quam dicendo facis. sonat S. Thas 1a pte q. 45 ar. 6o ubi postquam dixerat creare convenire deo 2m suum esse quae est communis tribus personis et ideo creare non est pprium alicui personae id commune toti trinitati. addit tamen divinas personas 2m rones suarum processionis habent causalitatem respectu creaturae alis verus et in responsione ad pm. processiones divinarum personarum sunt causa creaturis. et idem repetit ar. 7o ad 3m ——

haec testa non difficile possunt explicari. et quae ex loco induca sunt solum probant in verbo et dono divino includi respectum causalitatis ad creatas rone predicati essentialis scilicet sapientiae et amoris non vero rone predicatis personalis. ita recte ipse explicuit

S. thom. 1a p. q. 34 ar. 3o ad 1um ibi: in nomine personæ quibus ad relatum personalem non importat respectus ad creaturam, idem portat in eo quod pertinet ad naturam. nihil tamen prohibet in quibusdam inclu-dit in significatione sua, quod importat respectus ad creaturam et similiter modum implicat relatio ad creaturam in nomine verbi et q. 34 ar. 1o ad 4um. declarans quo pacto nomen verbum in deo dicat respectum ad creaturas et nihilominus sit nomen personale, inquit: nec tamen per hoc quod implicat respectus ad creaturam oportet quod sit essentiale, id quod aliquid essentiale immo includi cludatur sicut essentia includitur in intellectu personæ. sensit ergo nomen dicere respectum ad creaturam ratione eius et amoris quem includit: et ille quod sensit de verbo q. 4 de veritate ar. 1o ad 7um. dicendum quo ex illa parte qua hoc nomen verbum dicit aliquid absolutum habet respectum realitatis ad creaturam, idest ex respectu realis originis quem importat, efficit personale, ex quo ad creaturam habitum non habet.

alia testa 2o loco allata solum ostendunt personam operari ad extra non tamen 2um essentialia idest 2um personalia et proprietates dicitur videlicet in quibusdam in personalibus, et personis includuntur essentialia quæ sunt causa creaturarum cuius explicationis auctorem habeo ipsum S. thom. 1a p. q. 45 ar. 6o corp. dicentem: deus est causa rerum per suum intellectum et voluntatem sicut artifex rerum artificiatarum artifex autem per verbum in intellectu conceptum, et per amorem suæ voluntatis operatur, unde et deus pater operatus est creaturam per suum verbum quod est filius et per suum amorem qui est spiritus sanctus. et 2um hoc processiones personarum sunt rationes productionis creaturarum in quibus includuntur essentialia attributa quæ sunt scientia et voluntas

idest explicationi 4to. ~~productio~~ creatio rerum tribuit verbo divus Aug., sicut et a Joanne cap. 1o omnia per ipsum omnia per verbum facta sunt loquendo ut idem Aug. exposuit lib. q. 83 idest Joannem, nempe verbum seu filius procedat per intellectum, ac proinde ex vi suæ processionis ac-

cipiat rapax creati quia idea dictat modum efficiendi creatas quae
tanquam ars et exemplar concurrit ad earum productionem in uno ver=
bum peculiari ratione dicit efficere creatas juxta eadem obcausas dia
cunt aliqui dicunt fuisse vita in verbo qua incognita diuina quae ut
uita actualis quia ad modum uiuunt

ad pleniorem horum et aliorum ss. intelligentiam
distinguere oportet 4or ssones. prima est quod ut unica rei 2um non
predicata essentialia producit res ad extra et haec ssio est uera et de fi=
de quia deus ad extra operatur medio intellectu uoluntate et potentia quae su=
nt attributa diuinitatis et essentialia

2a ssio quod trinus unus quod in idem recidit tres per
sonae diuinae sunt principium creaturarum et haec etiam est uera et de fide quia
omnes tres personae in diuisibiliter concurrunt ad omnes effectus creatos et ex
probabilis ut 1a eo quod habeant eandem non potentiam et a fortiori
haec ssio tres personae diuinae ut sunt unus deus seu quo ad praedicata essentia=
lia operantur ad extra tenenda est ut certa de fide quia equivalet 1ae
ssi

3a ssio quod ut est 3a in personis operatur ad extra tres
diuinae personae 2um quod distinctae sunt efficiunt creatas, pater filius
et spiritus sanctus 2um aliquid in ui proprietatum seu 2um proprietates personales
agunt ad extra, creatas, reducunt ad 3 personis inquantum tres
sunt, haec inquam ssiones distingui debent nam in particulae
ut, 2um, inquantum, reduplicant rationem agendi ssiones illae sunt omnio
falsae quia personalitates seu relationes personales in diuinis non sunt
ratio et uirtutes actiuae etiam partiales respectu creaturarum neque in
recto neque in obliquo spectant ad constitutionem diuinae potentiae ut quod
4a probabamus. si uero illae particulae reduplicent id quod agit di=
ctae ssiones sunt ueritates quia tres diuinae personae seu propr=
ietates personales realiter in tertio dictas constituunt in esse

pronis sui suppositi, persona autem sive suppositum est id quod agit sive principium quod agendi. unde actiones dicuntur esse suppositorum et illorum quae agunt non ut ratio agendi ———

4to prob. et ut 3tiu est principia dicit ad res creatas i. e. persona divinae ingenitus dicta requirunt per ad operandum ad extra creaturas per petunt esse a dei ponis sui adversus 3o in personis. et ista et alia prin. sunt falsum quo et 2a 3a et 4ta abunde manet ostensum trinitas personarum etiam tamquam principium quod non est per necessario ad creaturarum producendum id per accidens et concomitanter se habet. Per 6a arguitis contrarius fit obiam

S. 6a argumentis in Contrarium fit= obiam

1um arguitur agens intellectuale perfectius per factum postulat operari per imperium hoc quod is est perfectissimus operandi modus ergo non itidem agens intellectuale nobilissimum operatus est mundum per imperium 2a id psalmi 32 ipse dicit et facta sunt mandavit et creata sunt. id nemo per sic imperat nisi loquendo et dicendo verbum ergo ut [illegible]. per fuit verbum divinum ad producendas creaturas. rursus de ea requiritur illius imperium per volitionem non tantum creatum quo hic non est posterior origine quam imperium de divino notionalem quae est principii. ergo ad rerum creatarum per requirunt [illegible] divinae personae pater quidem ut dicat sive imperet filius ut sit ipsum verbum sive imperium. I. sanctus ut exequatur quod dictum est imperatum est. et confirmat quo ita fiunt creatae adeo sicut fit opus artis ab artifice id opus artis fit ab artifice per verbum interius quo rem faciendam cogitat et per amorem quo impellit ad rem efficiendam ergo creatae adeo fiunt per verbum divinum et per amorem personalem sive spiritum S. ———

Per distinctionem maioris agens intellectuale postu

lat quidem operari per imperium minus perfectum quod est actus intus proponens voluntati quod faciendum sit aut actus efficax voluntatis qui opus ipsum exequitur hic enim operandi modus est perfectionis nos vero postulat operari per imperium perfectum qui est actus intus liber proponens obiectum efficaciam voluntatis quonimirum intus intimat voluntati ut opus exequatur hic enim modus operandi est perfectionis nos vero postulat operari per imperium perfectum qui est actus intus liber proponens actum efficacem voluntatis quo nimirum intus intimat voluntati ut opus exequatur hic enim modus operandi per imperium non est perfectionis id potius includit multas imperfectiones unde deo non convenit hoc imperium id illud perfectum per illud quod omnia operatur quem omnia fuerint tractarum de perfectione dixi 1° q. 4a. rursus per illud imperium dupliciter in deo accipitur scilicet essentialiter et notionaliter, imperium essentiale est amore ... unius est scientia simplicis intelligentiae. qualenus dictat quomodo creaturae faciendae sunt (quamquam et ipsa volitio dei frequenter imperata et sub nomine imperii essentialis intelligatur) imperium vero notionale cum sit quaedam locutio est ipsum verbum divinum. quod realiter procedit a loquente procedimus ergo deum operari ad extra per utrumque imperium licet notionale non requirat per se ad operandum essentiale in termino in deo duplex duplex est amor essentialis et notionalis et ille per se exigit ad rerum productionem iste vero non etiam

ad confirmationem dicimus in eo esse bonam proportionem inter deum et creatum artificem quod uterque operatur medio verbo et amore producto, est vero discrimen quod artifex creatus per se requirit ad operandum verbum et amorem productum, non vero deus cuius ratio est quia artifex per se requirit ad formandum artefactum cognitionem sue artis qua illi proponatur opus efficiendum et amorem quo opus exequatur, cum autem in artifice creato omnis cognitio sit formaliter verbum mentis quia cum ab eius distinguatur realiter ut pro-

ucit abillo, praeterea cum sic amor sit productus a voluntate quae abillo realiter distinguitur sequitur ut verbum et amor productus per se requiratur ad operandum in humano artifice. at id deo dat cogo essentialis quae realiter non est verbum quae non procedit realiter a deo in illo quod non distinguitur realiter abillo, dat etiam amor essentialis qui non est productus neque spiratus quae re ipsa identificatur cum voluntate et ita deus per divinus modi cognitionem et amorem essentialem sufficientissime intelligit operari ad extra nec ulterius per se requirit verbum et amorem productum sive notionalem. ——

2um arguitur actiones sunt suppositorum ergo creatio rerum est per se adeo ut a supposito deus non est per se adeo ut est unum suppositum quia non est maior ratio quare per se erit deus pater quam filius vel spiritus sanctus ergo per se est adeo ut est 3um insuppositis. ad X dico cum sto thoma 8o 3a ut creato creatam per se petere aliquod suppositum divinum. vage indistinctum et indeterminatum non vero suppositum proprium. vel aliud determinatum sicut ad redimendum condigne genus humanum per se requirit incarnatio alicuius suppositi divini non vero verbi determinate quia si pater vel spiritus sanctus incarnaret eque bene hominem redimere posset ——

3um arguitur pater est causa per se seu primum rerum ergo filio requiritur ad rerum productionem idem quod est de filio et spiritu sancto. ad X absolute loquendo distinctum esse primum et causam seu primum per se rerum quia ratione naturae et potentiae quam includit immediate influit creatas causa autem seu primum per se dicitur absolute id quod immediate influit in effectum. quod ergo negamus ut quod pater ut pater est causa et primum per quam paternitas nec immediate influit in res creatas neque per se requiritur ex parte naturae divinae ad operandum et ita pater ut talis recte dicitur primum quod per accidens rerum; idem quod de filio et spiritu sancto indistinctum ferat ——

4um arguitur. si trinitas non requireretur per se ad operationes ad extra etiam si una tantum persona maneret deus eodem modo operaretur ad

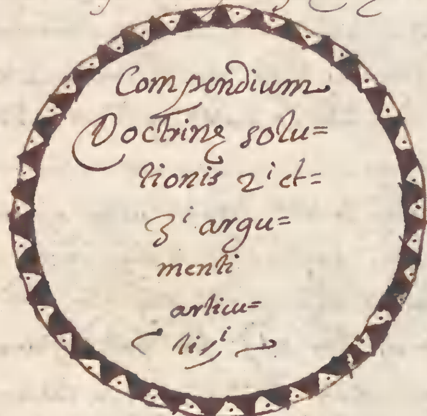
exa hac modo operat id hoc est falsus erg. pbat minor q si=
maneret una tantu psona non eet in la pota activa creatarq qa
hec esselit pelit ee in 3b psonis erg in la hipotesi d non o=
perat ad exa qd specialis de verbo dei notavit S. Athanasius orat.
3a Contra Arria, folio 22 dizens creatas certe impossibile erat
sine verbo fieri at q adeo pr ipsu facta sunt. Respondentopti=
me S. thom, Scotus, durand, Caietanus, Molina, Arrubal, Zumel,
Arrubal, Zumel, et alijs sic 3a alegali si in deo non eet nisi unica p
sona cu sua pota creatibus quales Judei, Arabes, et hetnici, cre=
dunt fore ut creatq adeo emanarent sicut modo. qm obres neganda est
minor arguli et ad pbatq dicendu si solu supponat non existe=
re hinity psonaru non inferri creatas posse pduci adeo qa po=
ta activa non potest existere nisi in 3b psonis imo neq tunc ma=
neret una psona alijs deficientibus qa psone divis suntintra dum=
ius hipotesis erg ee debet qd existat una psona qua eadem pota
qua modo est, et tunc dicimus fore ut la psona pduceret creatas si=
cut modo las pducunt. 3. psone qa haberet integras virts pducilibus
. Athanasius vo dicit impossibile ee pduci creatas sine verbo qa ve=
rbus pre requirit ad efficiendas creatas non rone psonalitis id
rone sapiq qm includit s. etiam qa sapia s. nata activa qua
pre requirit ad operandu non potest existere nisi verbu sub
sistat

postremus argu sit creatq pre petunt pcedere
a pota dei id hec pelit ee in 3b psonis erg creatq pre pe=
tunt pcidere a 3b psonis non solu quatenus sunt unu
in essa id quatenus distinguent prietatis, relatibus. maior et
minor sunt de fide et sequa videt bona qa qd qd pre pe=
tit aliqm re pre etiam petit id qd pre postulat illa res id creatq

per se petunt potentiam activam Dei et haec per se postulant tres personas, ergo creatae per se postulant easdem personas. Ex distinguendo minorem potentia activa petit esse in tribus personis ut operetur ad extra nego ut reipsa existat. Nego ut eius creata per se petat potentiam Dei ad operandum sicut ipsa potentia Dei ad operandum non postulat per se tres personas quia si incessante tantum esset operaret sicut modo, ita creata non postulat per se tres personas ex parte sui. saepe namque contingit ut res aliqua petat per se aliud ut sit quod per accidens et naturaliter se habeat ut operetur. Vg. accidens per se petit inhaerere substantiae ut naturaliter existat et tamen id non petit per se ut naturaliter operetur nam ipsi sacrales in Eucaristia sunt a Deo substantia separata et tamen naturaliter operantur producendo frigiditatem calorem et ipsi intentionales sui. item amor quo quis amaret solum eius Dei per solum peteret bonitatem eius et non bonitatem personarum quia ad hanc non terminaret id ad illam et tamen bonitas eius non possit esse sine bonitate personarum. praeterea ipsa potentia Dei ut existat petit esse semper et ubique quia est naturaliter aeterna et immensa et tamen id non petit ut hoc loco producat meam volitionem quia ad hoc solum per se petit esse hic et nunc ——————

instabis, potentia divina per se petit ad operandum realem existentiam ergo per se petit ad operandum quod quae per se requirit realem existentiam ad existendum realiter per se requirit tres divinas personas ergo easdem per se requirit ad operandum ergo eius creata per se postulet divinam potentiam ad operandum per se etiam postulavit tres personas quas per se requirit potentia ut operetur. Ex verso ... ante negandam consequentiam quia non semper per se et formaliter requirit ad operandum id quod per se requirit ad perfectam et naturalem causae existentiam nam saepe requirit naturaliter per accidens et concomitanter id quod exempla adducta ... nostris suadent et efficacius suadet exemplo relationis praedicalis inventa valde probabili asserente illam identificari realiter cum suo fundamento. etenim calor fere=

quirit existam reales ad producendum calorem deinde pro petit ad existendum realiter relationem predicamentalem illius cum Musca in ratione entis s. distans a celo vgº quia re ipsa identificatur cum tali relatione ac proinde repugnat eliam divinitus existere sine illa et tamen ad producendum calorem non requirit prae et formaliter eiusmodi relatio sed materialiter et concomitanter se habet neque enim calor formaliter calefacit ut illius Musca s. ut distans a celo sed ut calefactibus unde si per impossibile non haberet relationem illius s. distans retineret quod eandem virtutem calefactibus proinde calefaceret ac modo calefacit Compendium doctrinae solutionis 2i et 3i Argumenti 1i

S. thomas in articulo 1o respondens ad 2um et 3um argumentum afirmat actionem ex rerumlibus potentiis per quam deus operat ad extra non esse in ipsis realiter sed in deo et ita non dari in deo potentiam separatam actionis sed separatam effectum quae doctrina examinabit disputatione prima quae erit de actionibus divinis potentiis, iure quod medium tenet locum inter disputationes praecedentem de potentia dei et inter disputationem sequentem de rerum effectibus, sicut actio est actus medium inter potentiam et effectum disputatione 2a de actionibus divinis potentiis

Disputatio

secunda De actionibus Divinae potentiae

ingens patebat hic campus excurrendi in actus Dei tum quas ipse elicit, tum quas ellicit Voluntio earumque rationem id quae haec omnia tamen si huic loco non in congrua alibi tradita aut tradenda sunt, idem præsentia duo tantum tangemus quae duo aligit S. Thomas, an actio qua Deus produxit creaturas sit idem quod divina potentia executrix an vero sit accidens creatum in ipsa creatura producta recepta

prior sententia Instanti defendit nullos reperiri actus transeuntes Dei cum praedicato actionis. quae videlicet sit aliquid creatum et in ipsa creatura subiectum, idque actus Dei per aliquid Divinum eumque divina potentia et eius receptione identificari ac subinde omnes divinos actus formaliter immanentes et virtualiter transeuntes quatenus producit effectus extra Deum. ita Caietanus, Zumel, et Nipa, ad 3um [illegible]. sicut dubio 2° Gonzales disputatione 7 ad 2um Canariensis, 1a parte quaestione 27 articulo 1° disputatione 4ta in 2o libro sententiarum Bañez, 1a parte quaestione 45 articulo 3° dubio 1° hispalensis, 1° distinctione 27 quaestione 1a articulo 3° notabili 1° et 3° Capreolus, 1° distinctione 42 quaestione 1a articulo 1° ad 3um Herera, in 2° disputatione 1a quaestione 12 et 14 Scotus, 4to distinctione 13 quaestione 1a articulo 1° parafo ad huius autem dificultatis intellectum veniunt ii ergo Ferraro, 2° Deo Gentes [illegible] et Draconius thomistae et Scotistae

Probatur 1° ex D. Thoma qui in articulo 1° ad 2um et 3um diserte. Veritas actus Dei qua creaturas producunt non esse aliud

qm dibus potentiam et creaturam unde infert primo actionem qui non est nobiliorem ma potentia quod tunc actus est nobilior potentia quando ab illa realiter distinguitur, actio vero quia non distinguitur realiter a divina potentia eius est actus et ideo non oportet esse nobiliorem potentia. 2o infert dari potentiam realem independenter a parata effectuum qui ab illa producunt non vero separatam actionem qua producunt, quia per eam talis actio est ipsum met deus. quare hoc differt potentia creata ab increata quod illa est per se vera et reale tantum effectus non actionem loquod ab utroque realiter distinguitur. haec vero est quidem per se reale effectus a quo re vera distinguitur non vero actionis quae sicut ab actu sola ratione distinguitur ita est per se illius solo modo intelligendi eandem doctrinam repetit S. thomas 1a parte quaestione 41 articulo 4o ad 3um. et lo 2o contra Gentiles c. 9o et 10o

probant 2o actio est complementum potentiae actibus separatur enim ad potentiam sicut actus 2us ad primum, sed divina potentia est potentia increata compleri nequit per aliquid creatum ergo actio potentiae divinae est quid creatum ac proinde non distinguitur realiter ab ipsa potentia divina

probant 3o actio vero est aliquid medium inter causam et effectum ergo si deus producit creaturam mediante vera actione dabitur aliquid medium inter creatorem et creaturam quod est absurdum quia omne ens reale vel est creator vel creatura fatendum ergo est actionem dei non esse aliud quam dicas intelligere et velle. sed ideo aliis argumentis philosophicis quibus probari solet generaliter actionem transeuntem recipi in agente et non in passo

posterior sententia longe verissima tenet ponere esse et velle deum dari veram et propriam actionem transeuntem deique actionis quam deus producit res creatas, quaeque sit in rebus creatis tanquam in subiecto et non in deo. pro qua sententia stant Molina hic articulo 5o disputatione 2a disputatione 3a vasquez, disputatione 102 c. 6o valentia, 1a parte disputatione 3a quaestione 2a

p.te 1.o in 2o corolario, Vecanus, 1a p.e th.e d. 3 art.o 2.o ad 3um, Suarez, to. 2.o met. disp. 48, sec. 4.a, theophilus, i theo-logia natali dist. 3a q.e 1a art.o 3o, Pombe 1a p.e variarum dispp. q.e 3a scholastica d. 1.o paraso ex his que dicta sunt et ~~[illegible]~~ sequentib, Aureolus, 1.o dist. 42 p.e 1a dist. art.o 2.o p.te 1o, hurtado, disp. 14 phisicorum sec. 3 et disp. 12 sec. 3.o alij q. philosophi dicentes universe actum transeuntem subiectari in passo seu effectu, quos ad 3um phisicorum referebamus ——

et hec videtur esse mens D. Th. qui duplicem creationem distinguit ideo que asseveret de quabis alia actione duplicem unam appellat creationem activam alteram passivam. creatio activa est actus divini intellectus aut voluntatis quo deus posuit et vellit creare, nam nomen actionis extendit a philosophis ad significandum etiam actus immanentes qui et actus grammaticales dici solent. creatio vero passiva est ille influxus quem recipit in se productum et spectat ad predicamentum actionis. unde 1a p.e q.e 45 art.o 3.o ad 1um dicendum, ait, quod creatio activa significata significat actionem divinam que est eius essentia cum relatione ad creaturam et ad 2um creatio, ait, passive accepta est increata et est creata. ceterum quia hoc continet specialem difficultatem increate sicut et quod creatio sit relatio predicalis, etiam creatio distinguatur ab effectu ideo examinandam difficultatem ad illum art. 3um remittimus et hunc solum dicimus cum agere ad [illegible] realiter ab ipso distantem in effectu respectu ——

[illegible] Suadet hec sententia 1o quia ut in filosophia docuimus actio transiens non est in agente tamquam in subiecto sed in paciente seu in ipso producto vg.a calefactio qua ignis aquam calefacit non est in igne sed in aqua, sed actio quae producit res creatas ~~non est in deo~~ ut pote transiens non est in deo sed in reb. ipsis creatis ac proinde est distincta scientia et volitione diva

quibus deus res creatas producit ——————————

suadet 2º quoniam quicunque deus producit aliquam creaturam datur vera ac realis actio sed hæc esse non potest scientia et volitio divina ergo est accidens creatum creaturæ ipsi inhærens. minor patet quia scientia et volitio potius sunt principia efficientia creaturarum. maior est evidens quia nomine actionis nihil aliud intelligimus quam actualem influxum seu exercitium causæ agentis in effectum tunc enim dicitur agens agere quando actu influit in effectum seu exercet suam virtutem erga illum at quando deus operatur ad extra actu influit in creaturam siquidem illam dat ad extra suam esse eo quod actualiter extrahit ex suis visceribus et rursus exercet suam virtutem actionibus quandoquidem actu agit et operatur circa creaturam ergo quandocunque deus producit aliquam creaturam datur vera ac realis actio ——————————

suadet 3º quod quod est intrinsecum deo est æternum sed actio transiens quadam producit creaturas non est æterna sed temporaria sicut et ipsa creatura ergo non potest esse intrinseca deo. sequela est evidens et minor videtur manifesta quia impossibile est quod sit actualis productio alicuius rei quin res illa actu producatur causa enim in actu exigit effectum in actu causa autem in actu constituitur per actualem productionem sed actio transiens est actualis productio creaturæ ergo non potest esse ab æterno sed in tempore incipit sicut et creatura quæ per illam producitur. maior constat quia alias deo adveniret in tempore aliquid intrinsecum ac proinde deus mutaretur nam mutatio est receptio alicuius perfectionis entitatis vel modi in re quæ antea illud non habebat implicat autem mutari deum. adde propositam contrariam opinionem vix aut ne vix quidem impugnare posse qui diceret esse intrinsecæ in deo reales relationes predicatas ad creaturas tandem quod omne philosophare posse et respondere oportet ——————————

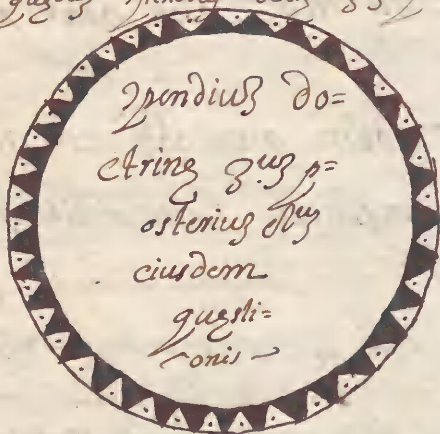
suadet 4º in tertium distinguit et manente eodem ef=

elu etiã variatio iztrinsece deo variet actio dei ergº actio dei noz est
dei noz est ipsius d nec aligd illi intrinseum. ant ostendo qº cadez lux
que nunc adeo simul ac sole emanat posset a solo deo postea
emanare et servari in quo casu nulla potest fingi variatio izdeo
lux eliaz producta est eadez et tamen necesse est variari actionez cum variet agens
nam d et sol agebant, cum eadez deo acte postea vº agitd, solus quis
exigit aliaz actionez divinaz quez sit realit extrinsecum illius et noz solis
ad 1um ex D. thoã, solum velle qd actio izmanens dei sit
eadez realit qd divina pota et eña noz vº qd actio transiens identificet
cum deo. cum autz inde infert actionez nec actionez divinaz pote noz esse ignobi-
liorez ea pota, eodez modo loquit de acte inmanente nec de creatione
nec producte actiba quez cum sit actus divinus intellectus et voluntatis noz differt
nisi rone a pota divina nec est minus nobilis qm illa qº oia indo e-
qualia sunt. quomodo autz actio transiens divina quez re ipsa adeo distin-
guit noz sit absolute nobilior illo dicendo qº pº ex plurimis. praeterea cum S.
ddºr ait in deo noz dari potaz actiis id defectus iztelligend, est de eadez acte
izmanente et create actiba cuius noz potest esse reale prius izdeo cum sit ipsius
d realit loquendo quare hoc interest int potaz creataz et izcreataz, qd creata
est prius reale noz solum effectus et actis transeuntis illius id eliaz actis izmi-
anentis nempe intellectus et volitis qº hic realit distinguit abista et vo-
lunte. at pota izcreata noz est prius actis inmanentis qº actus divini izde-
ficant cum inde et volunte dei id tantum est prius. reale effectus externi q
nomine eliaz comprehendit a S. ddºr: actio transiens quez est effectus est quo dei
pote

ad 2um dicit potaz actibaz compleri per actionez noz quidez iz
actu 1º id in actu 2º, nichil autz absurdi esse potaz divinaz compleri iz
actu 2º per actionez creataz sicut noz est absurdum subsistez divini verbi qua-
tenus terminat natam creataz compleri in actu 2º per unionez hipostaticaz

creatæ qua mediante terminat humanitatem Xpi domini

ad 3um actio transiens Dei est aliqd medium inter creatorem et illam creaturam quæ est terminus ipsius actionis non autem est aliqd medium inter creatorem et creaturam absolute quia et ipsa creatio seu actio Dei est creata quædam. Compendium doctrinæ 3æ posterioris articuli eiusdem q.is

in art.o 4.to negat S. thomas deum posse facere qd præterita non fuerit. in 1.o asseverat deum posse facere plura alia quæ non deus fecit nec facit. in 6.o et ultimo concludit non posse deum efficere ut res, quas fecit, sint meliores quoad essentiam, bene tamen posse facere ut sint meliores quo ad accidentia; Unde implicite loquendo posse facere alias res simpliciter perfectiores iis quæ producte iam sunt ita ut quabis re a se facta posit facere simpliciter meliorem quoad speciem disp.o 3.a de effectibus, obiecto, seu termino, divinæ potentiæ ingenere.

Disp.o 3.a De effectibus, obiecto, seu termino, divinæ potentiæ ingenere

quoniã pota magna ex pte cognoscit ex oblo qd respicit et ccᵒ qd ve=
riat ncesse, et ex pendamus qd nã sit obm omnipots divs mag=
ni nã effectus ab omnipota effluere possunt. qo pᵒ qd sit ing obm
omnipots 2o pᵒ obm omnipots est qd qd inse noz implicat d.

qo 1ᵒ qd sit ingo obm omnipotentię

sectio 1ᵃ obm omnipots est qd qd inse non implicat cotradictionẽ

oẽs scholastici in 1o dist 42 et 1a pte qo 25 arto 3o uno ore pronū=
ciant sub obm omnipots cadere qd qd ex re considerata noz impli=
cat cõtradictõ sive qd absolute possibile est sive qd cotinet intra genus entis
. hęc enim oia in ide residunt, unde et d, omnipotens dicit qa potest
facere oia quę absolute possibilia sunt id qd noz tanz est ex fide
tenendum id etiã usqz eo evidens ut sit pp. oĩ ratiocinatis ingo oĩ
rno ac dispo. alto resolbit

hoc significavit Angelus ait obnere quę lucę dixit
erit noz esse impossibile apud deum oe verbum. nomine verbi significans
res quę mente dei sibi ponunt ut intrpstant ibi toletus, et maldonatus et
hic S. thoas arto 3o in fine corpl. id autz qd noz implicat dẽ mente
dei potest ergo id solum noz est impossibile fieri adeo ut autz Santus thõ
ait id qd implicat dẽ noz posse intellu dici noz loquit de de sple
apprehensiõe nã certum est posse intellĩ nostrum simplici aplicatiõe cõ
cipere simul duas dẽs tanqm vẽ. id loquit de de sple iudicatiõe
qm nemo potest cient assentiri duabus cõtradictoriis nec iudicare las

ce

nec simul v^a. ut ipsemet S. D^or magis declaravit quodlibeto 9° a^o 3° ad ult^m
oē ergo illud quod ab intra iudicari potest tamquam v^m et falli=
bile eo quod non fundet duas contradictorias sub obm diu potē
comprehendit

idem insinuarent S^ti p^s. Justinus Martir il=
lustrissimus in 7^a respons^e ad q^as gentilium deresuech distinguit
illud quod oē ex p^te est impossibile nec implicans contradict^m veluti dia-
metrum esse commensurabilem costę, et hoc negat cadere sub diui-
nam potent^m, et aliud quod solum est impossibile alicui inferiori agenti non
habenti vires sufficientes veluti procreatum his absque semine virili,
at quod patet se extendere omnipot^m. Aug^s lib 6° lo 26 con^a faus-
tum c^e 1° distinguit, plane omnipotens D^s. solus dicit quia D^s est
et a quo solo est id quod aliquomodo est vel spuale vel corporale.
Cirilus Alex. lib 2° con^a Julianum prope finem parasse quod autem ab
incredibilibus refert hermetem, qui termaximus seu trismegistus cognominatus
est Deum oia posse facere quod dictum ipse laudat et commendat no-
mine autem oium non veniunt mala. Ex^o regula petri damiani
3° tomo bibliothecę inscripta 4^a c^e 20 quod malum est solius debet
dici nichil quam aliquid, at quamadeo nichil p iudicat si dicamus Deum oia
posse licet mala oia non possit, cum mala non intra oia sed extra oia
posita debeat reputari. quod idem obeadem rationem dicendum est de q=
uibusuis contr^is importantibus

Pro qua S. Thō. probat hanc veritatem in ult^a 3^u
format in hunc modum pota dicit in ordine ad ea quę potest ergo
pota dei dicit omnipota quia potest oia possibilia. rursus d.
non potest dici omnipotens quia potest oia quę a causis creatis
fieri possunt id enim non sufficit ad constituendam dei omnipota
tum quia ad plura extendi debet virtus activa creatis quam pota
creaturę, tum etiam quia causę creatę nec sunt nec dicunt oipotentes

Explica omnipotã Dei non dicit talis qa potest omnia quæ sunt deo possibilia sunt sic enim diluit circulus vitiosus nam perinde esset dicere omnipotã est quæ potest oia possibilia ac si diceret omnipotã est quæ potest oia quæ potest vel quæ potest oia quæ possunt fieri ab ipsa omnipotã id qd iure optimo S. Ddus reputat absurdum cum sit innutilis et nugatoria quædam repetitio. restat ergo ut dicamus omnipotã dei respicere oia quæ ex se et absolute possibilia sunt idque iure desiderata non iis volebant Dd. ac perinde hæc oia pertinere ad obm et terminum adæquatum illius, quaenam nichil fit vel fieri potest in rerum natã qd non cadat aliquomodo sub diuina potã

Penius declaratur notat S. thom. ex alijs, loco mero quod possibile bifariam accipi uno modo relatiue et sic possibile est denominatio ex pra ad pota, alio modo absolute et sic possibile est qd competit rei quæ possibilis denominat dicit enim aliqd possibile vel impossibile absolute ex habitudine terminorum possibile quidem qa prædicatum non repugnat subto neque ex utriusque coniunctione ulla sequitur contradictio ut homo. sedere impossibile vero qa prædicatum repugnat subto ita ut ex coniunctione utriusque sequatur aliqua contradictio ut homo. est asinus. possibile ergo quod statuit obm. diuinæ omnipotæ est possibile absolutum qd in se nullam imbibit repugnantiam vel contradictionem non vero est possibile relatiuum qa si omnipotã exponeret et difiniret per istud possibile, esset circulus vitiosus ut supra argumentabamur, qa perinde esset dicere oipota est quæ potest oia possibilia ac si diceret omnipotã est quæ potest oia quæ potest unde ipsa se ipsum definiret atque adeo non recte nec satis se ipsum explicaret

Altera ro magis apriori est qa qd qd est absolute possibile habet rationem entis vero et non fictitii ergo cum supponat non esse eius esse, nullus erit eius ab alio sibe ens creatum et factibile per causam quæ unica est nempe deus ergo qd qd absolute

et sic est possibile seu non implicans contradictionem sub dei potentiam cadit. Confirmatur 1º potentia dei est perfectissima ergo latius omnino se extendit ad omnia possibilia nam potentia quo perfectior est, eo caeteris paribus habet omnino universalius et magis illimitatum. Confirmatur 2º potentia dei exequens est extensive infinita, nec posset esse extensive infinita nisi efficere posset omnia possibilia quem ad modum ostendi disp. 1ª q. 1ª § 3º ergo intentum. Addendum tamen est cum dicimus omnino omnipotentem esse quod non implicat contradictionem non esse intelligendum id solum quod utcumque non implicat contradictionem sub obiecto omnipotentiae comprehendi, enim et quibus persona divina non implicat esse et tamen non est omnino omnipotentis ex eo ut dixi 1ª q. 4ta § ulla tradebamus. quare cum possit res non implicare ut sit et non implicare ut fiat omnino omnipotentis non est quod non implicat ut sit siquidem deus non implicat ut sit et tamen est extra omnino omnipotentis sed id quod non implicat ut fiat. itaque sic optime definias omnipotentiam: est virtus qua potest producere quidquid non implicat contradictionem fieri ab alio. Secunda confirmatur falsum prius. Aureolus, et Scotus, perperam exposuere.

§ 2ª Praefatum prius Aureolus, et Scotus, perperam exposuere

tametsi indubitatum sit deum posse omnia quae non repugnant seu non implicant contradictionem. id non omnes eodem modo explicant. Aureolus in 1º dist. 42 q. 2ª art. 2º contra opinionem sancti Thomae asserit non esse verum id quod S. Thomas ait illud esse impossibile quod affert contradictionem seu repugnantiam praedicati ad subiectum, putat enim Aureolus non esse idem implicare contradictionem et repugnare, quod ex inde probat quia deus potest multa facere in quibus invenitur repugnantia inter praedicatum et subiectum v.g. potest servare substantiam sine accidentibus et accidentia sine substantia et constituere duo corpora in eodem loco cum tamen haec repugnent ipsis rebus, scilicet substantiae accidenti et corpori—

id docta D. Thome et communis certissima est si bene intelligatur est autem ita intelligenda ut idem sit repugnare predicatum subiecto simpliciter et absolute et contradictionem imbolbere simpliciter et absolute; et idem sit repugnare naturaliter seu viribus nature et implicare contradictionem naturaliter. unde ergo P. Doctor asserit omne esse impossibile id quod repugnat seu implicat contradictionem non loquitur de eo quod repugnat seu implicat naturaliter sed de eo quod repugnat et implicat absolute. Exempla Aureoli hoc non oppugnant. nam esse accidens absolutum sine subiecto non repugnat absolute sed ex natura rerum; et similiter naturam sine accidentibus, et duo corpora in eodem loco solum repugnat ex viribus nature et propterea fieri possunt adeo qui supra vires nature multa operari potest que viribus tandem conferuntur est Aureolus, in locis supra citatis 1a et 2a ____

Dominicus Soto, lib. 8 Physicorum q. 4 paragrapho quocirca arbitratur ut aliquid sit impossibile non esse necessarium quod ex eo sequatur cum contradictione id satis esse quod ob dificultates occurrentes non possit illud capere quare ipse dicit dupliciter aliquid implicare contradictionem. Uno modo quo infert duas contradictiones ut solum in equali p. atque hoc modo falsum esse probat. quod deus possit facere quod quod non implicat contradictionem. sunt enim innumera esse que non fundant duas contradictiones que tamen deus facere non potest; affert exemplum filii qui in divinis non potest gignere alium filium quando ex eo non sequatur contradictio sicut nec ex eo quod deus possit facere hominem equum id est ex eo quod possit facere chimeram aut ens infinitum 2um essentiam et tamen hec pariter censent impossibilia. Secundo alio modo dicit aliquid implicare contradictionem quatenus repugnat intellectui qui statim resilit cum primum illud sibi proponitur et hoc sensu admittit Soto verum esse communem propositionem deus potest quod quod non implicat contradictionem, idest ut ipse glossat quod quod non repugnat intellectui. eandem doctrinam tradidit Victoria apud Palacios in 4 distinctione 42 disputatione 1a paragrapho Celerum, Atque ubi de arripiunt nobatores huius seculi qui suo sensu medicoris aliquod palato mentis minime sapit, illico respuunt ut impossibile, de quo=

rum nº fuit cuidam theodorus dorginschius, apud jodocum, to 1º thesauri chatolici tto 1º Artº 3º

in hoc tamen grauiter errauit solus, neque enim sequitur intellectus noster non capit hoc id resilit et repugnat ergo adeo fieri non potest nam si judicio nostro tanquam aptissima regula metienda esset omnia fidei, pauci admodum religionis nostrae fundata viderent, quod enim ingenium potuit unquam dicipere unam numero essentiam in 3 personis et numero personis 1. deum absque sui mutatione posse fieri hominem, at qui haec et similia quae ethnici philosophi omnino impossibilia iudicabant religio nostra docet. et tamen si potest unus homo. intelligere et efficere quae alii homines. non capiunt et nisi facta viderent crederent fieri nullo modo potuisse, quanto magis poterit deus multa facere quae superant captum humanum

quo circa affirmatiue metiri possumus omnia deo, negatiue autem non possumus, bene namque sequitur si quod intellectus noster potest dicipere quae reipsa deus non implicet adeo fieri potest, id non sequitur intellectus noster non capit hoc ergo deus implicat et adeo fieri non potest quoniam plura potest deus facere quam intellectus capere nec intelligere. hinc paulus ad ephesios 3º dicit deus potest operari supra quam petimus aut intelligimus et joannes in sua 1ª canonica c 3º maior est deus corde nostro, quia nimirum diuina potentia non coartatur angustiis intellectus nostri

hanc eandem soli regulam acrit in 6 hunt pr qui aduersus haereticos reprehendunt eos qui deo potentiam nostro intellectu metiuntur tertulianus, lo de resurrectione carnis c 3 male deum norunt, qui non putant illud posse quod non putant. chrysostomus homilia in in posteriorem epistolam ad corinthios. in medio non tam pauper deus est ut cataractam faciat quae in debilitate rationem suarum comprehendi posse. nam si fabri opus non deprehendis multo minus opificem officii dei. S. basilius, lo 2º ad eunomium sub finem. si cuncta intelligentia nostra mensurare voluerimus et quod mente non capimus id nihil omnino esse putaverimus, amittet perfectio fidei unde errauerunt

gentes et obscuratum est insipiens cor eorum d. nos ne q^a dum eo sensu
que cogitando veriss.^a iudicant, praedicatum scientiae incredibilem iudicantes.
Hilarius lo 3.º de trinit. in fine. oi itaque infidelitas stultitia est, q^a
in perfecti sensus sui. brea sapa, cum dia infirmitati sue opinione mo-
derat, putat effici non posse qd non sapit et multas alia in eandem sentam
Augus. lo 2.º epista 3.^a ante medium agens de profundiss.^o incarnatio
misterio ait. hic si ro quaerit non erit mirabile, si exemplum poscit,
non erit singulare. demus deum aliquid posse qd nos fateamur in-
vestigare non posse, in talibus rebus tota ro facti est pota facientis. et lo
1.º lo 21 de civitate de, 1.º ex professo probat multa esse dubio ees eliam
in ordine nate que anobis agnosci non possunt. et de 7.º deus
non ob aliud vocat omnipotens nisi q^a qd qd vult potest, qui potuit
creare tam multa, que si non ostenderent, aut accedendis hodie testib.
dicerent, profecto impossibilia putarent.

fateor equidem inter nostros inter duas in venire tot signare
repugnantiis tot q^z difficultes inrecepta et probabilit declarare possit ibi lo-
tione de quibus eos expresse nos advertat ac proinde prudent poterit judi-
care rem illam non posse fieri adeo in qua senes benigne acciperet ali-
quis solum, et victoriam, quos tamen ego reor plus aliqd voluisse

exempla quibus solus probat deum non posse efficere mu-
lta que non implicat dum, seu non fundat duas de, frivola sunt. ad primum
dicimus si filius dei generet alium filium, sequi de. manifestam
videlicet qd verbum e modo ut esset tunc adequatum dibi intellectus et
fides dolet et non esset siquidem ponit dari aliud verbum qd pintel-
lectus eliam produceret, sicut si sps s. spiraret alium spum illis sequeret contradi-
ctio q^a sps s. esset tunc adequatus dibi volitis et non esset, omitto quod
x.^a in ing.^e dedibus omnipota misceat mentio dib.^m pectus et adum
notionalium, cum omnipota non respiciat predictos actus ad operats dei tra-
nseuntes; reliqua exempla miror afferri cum nihil de pries de

iz volbat qm licz erit c quy erit enim ho et noz ho. realis et noz re=
alis. quimera quoqz si foret eset eciã una et noz erit, erit qz et noz
erit ens sic, tandez unz ens infinitũ etc cum sit idz qdz sit ale
ens posset adeo fieri inqd, posset facere deus et ens factum esset, et noz esset
d, id creata falsa igit est soli regula statuens modulus soli regulaz statu=
ens modulus intus humani l. angelici pro norma possibilitatis rerum
dignoscenda. 3o 3a exa obm omnipotz sunt que dz. implicant

8o 3a Exa obm omnipotz sunt que dz im=
plicant

taz principum est deum noz posse que dz. implicant qm posse que
noz implicant. etenim id qd dz. implicat nullo modo possibile est qa po=
nit esse et noz esse simul, ut autz destruit noz esse et vice versa, omnem enim
necesse est esse aut noz esse et impossibile est idz simul esse et noz esse qd est
prum lumine natz notissm. oium que evidentissm.

ad cuius intellig. sciendus est duo esse q. illo lorum que
dz. implicant noz quedam quomodolibet accipiant dz. implicant vga
quimeram existere realit, negatz esse idz qd bonum et hec nullatenus cadunt sub
dei omnipotz imo neqz sub aliaz potaz actibus. alia vo sunt que sub aliqua
rone aut modo afferunt dz. noz tamen omni modo et hec excludenda
sunt ab obto omnipotz quatenus dz. includunt noz vo alia rone vga
iz fidelitas iz servanda promissis et mandatum noz includunt absolute dz
qa sic. iz fidelis est et mordax id solum inde et ideo impossibile est deum
noz stare promissis aut mentiri, neqz eius pota ad id extendit, et si exibeat
iz flamum generales cui requirit et ab his cuiusmodi vitia patrent unde
paulus 2a ad thimoteum 2o inquit ds fidelis permanet negare seipsum
noz potest. et ad hebreos 6o impossibile est mentiri deum

dici res que noz oi modo implicant dz. noz posse
fieri adeo quatenus dz. implicant qa recte fieri possunt sub la

rone et in eo gradu in quo non implicant quod uberius declarabit distinguendo varios gradus rerum possibilium. primus gradus est earum quæ ita non implicant Deum ut non indigeant influxu agentis creati v.g. ut angelus cœli et elementa et hæc et ista fieri possint a Deo sine alia causa 2a. 2us gradus est aliarum rerum quæ licet non egeant influxu efficientis causæ 2æ indigent tamen subiecto creato ita ut repugnet etiam divinitus existere sine illo v.g. ubi sine re ubicata et relatio sine fundamento idem quod est de aliis modis de quorum essentia est actu afficere subiectum et proinde quem non valebit Deus efficere sine illo, et iste gradus rerum fieri potest a Deo sine causa efficiente creata non tamen sine subiecto modificabili. 3us gradus est illarum rerum quæ essentialiter includunt v. postulant concursum actualem causæ efficientis creatæ ita ut implicet existere sine illo, talis est actio ipsa praedicabilis qua causa creata influit in suos effectus, quæ cum sit actualis existentia causæ creatæ implicat existere sine illa. tales sunt 2um multorum opinionem actus vitales immanentes v.g. intellectio, volitio, et visio, quorum essentia est dependere ab actuali influxu facultatis vitalis creatæ, quam sententiam ego quidem falsam existimo et huiusmodi res fieri nequeunt sine causa efficiente creata et sine subiecto creato. 4us gradus est rerum quæ intrinsecam imperfectionem et defectum important ratione cuius non potest Deus esse absolute causa illarum quia in Deum nullus defectus cadere potest; huiusmodi sunt actus peccati etiam pro malitia, error intus, habitus vitiosi et erroni, in quas res et si influat divina potentia concursu generali et indifferenti non tamen solus Deus influit aut determinat ad earum productionem quia id implicat Deum. sed necesse est causam 2am influere et determinare movere ac inclinare ac proinde illi soli tales effectus tribuuntur ——

—— Concludamus igitur tam late et amplius esse divinam potentiam obiectum ut quod quod non implicat Deum. 2um re ab illa produci valeat sub ea ratione et gradu in quo non implicat quia nullum potest dari verum ens quod nobis imperfectum aut existens quod immediato Dei influxu non egeat quin imo ipsa peccata et mala fieri nequeunt nisi ipso permittente in quo etiam resplendet summa eius

ipota id testante Agus, lo 3° in enquiridio c. 98 non ergo fit aliqd nisi omnipotens fieri vellit vel sinendo ut fiat vel ipse faciendo. qd fusius prequit c. 96 qda

qd atinet ad modum loquendi recte admonet S. Thas, d° 3° in fine corp. modestiæ gra melius dici id qd implicat con. non posse fieri adeo qm deum non posse illud efficere, quoniam locutio pr. magis exprimit defectum esse ex parte illius qd sub potam dici cadere negat et non ex parte dei potent. qm id exprimat posterior locutio et sine dubio verum est quod ratio et origo impossibilitatis alicuius rei orit ex ipsa re et non ex deo qm qm posterior locutio simpliciter eligerit vera quoniam deus non potest d facere qd ex re factibille non est cum liçe duo sint corelativa unde S. thas, dicto dicit convenientius dici qd ea quæ implicant con. non possunt fieri qm qd deus ea non possit facere. innuens hoc ipso convenit eligere et congruent dici deum non posse illa facere

hinc deducit p° non posse tollerari eos qui dici pote vel oia con. imbolventia vel ex iis aliqua subici voluerunt, existimantes alit non posse deum esse omnipotentem. in quo errore fuit Magnetes grecus scriptor ante temp. Iustiniani Magni, lo 4° ad theostinem, d° quendam nobi testi rephentem. nihil, inquit, est qd non possit facere divina natura ut niber esse soles et nubes, itam que pterierunt non esse pterita et facta infecta quo modo autem et qnido neque explicare neque cophendi potest que verba refert turianus not in ancta pollagelica de residentia pastorum folia michi 27

deducit 2° non minus fidem errasse alios qui dei omnipotam denegarunt ptt. qd non possit facere impossibilia seu implicantia con. ex horum no. fuerunt Plinnas magus greci teste dionisio, c. 8° divorum nominum cca medium ex eo qd deus scipsum negare non possit inhellit deum non esse omnipotentem et Euripides tragicus poeta qui authe plutarco lo p° de placitis philosophorum c. 7° dei omnipotam criminabat qd non posset facere nibem nigram et ignem frigidum et ed genus alia et magis

miror plinius, 2us hominis et ingenius et eruditi tantus sic Do omnipotes. Dei cabilari lo 2o natalis liste et 7o neduum quidem pene oia. nam qd neq sibi potest mortem dissere sibellit qd hi dedit optimum in tantis vite penis nec mortalis eternitate donare aut revocare defunctos nec facere ut qui dixit non vixerit qui honores gessit non gessisserit nullum q habere insperita jus. pt qm oblivionis, atq ut vis dena vigenti non sint ac multa sicut efficere non posse.

Longe melius sentent dii pes qui ex li qd de dicat que dam non posse sciunt nullam dive pote imperfecti auge imo inde magis emendari omnipotes excellentias. unde - S. dionisius ubi pssime valle deridet elimas qd dixerit Dei omnipotas derogari lo qd que dam non posset alios pes. sed sequente legat - S. thas 2o 7o gentes et 25 ingressu utriusque cronis abici potest. omnipotens dicit qd omnia potest et qo omnia dicit nichil excludit ergo sid est omnipotens poterit oia etiam que dd. involvunt l. si hec non potest non erit omnipotens. Vet S. thas po disti 42 q. 2o Ao 2o ad sm. dicendum qd sub distributione oius que sub omnipotas cadunt non potest accipi nisi ens. l. non ens id la que dicimus deum non posse neque sunt entia implicit neque non entia qo sicut eum implicent dd. ponunt esse et non esse simul. lo 4lo. sidei pota posset facere impossibilia que modo non potest foret maior extensive qm nunc est

10o pta,

si dei pota posset facere impossibilia que modo non potes foret maior extensibe qm nunc est

non nemo iuniorum existimat maiorem esse nunc dii potas tam extensiba qm intensiba qm si peccare, mentiri, quimeras et alia impossibilia efficere potuisset que senta videt esse Magistri, ab ois recepti p. disti 42 C

3º Circuitis non ideo omnipot. Dei in aliquo detrahit vel derogat si peccare non posse dicat quia non esset hoc pot. id est similitis sicut hoc posset omnipotens non esset non ergo impot. id pot. imputandum est quod ista non potest si ergo non est pot. id impot. quod posset patrare peccatum aut impossibilia ergo non haberet maiorem potentiam si illa efficere posset ———

adstipulant clare Sti Pes asserentes posse facere malum et res impossibiles non esse potentiam sed impotentiam nec minus potentem esse Deum imo quam si illa facere posset. Nazianzenus orat. 4ta de theolog. passim medium impossibile esse dicimus deum malum esse aut non esse hoc enim Dei impotentiam potius atque imbecillitatem arguit quam potentiam. Chrysostomus ho. 37 in Joann. in illud non potest filius illud quod impossibile dicit non imbecillitatis est sed potentie immense. Ambrosius epista 37 Chromatius, impossibile est mentiri deum impossibile istud non infirmitatis est sed virtutis et maiestatis. ex quo colligit impossibile dici potentissimum esse quod enim potentius quam nescire quod quid infirmitatis est. Anselmus in prologio c. 7º corrumpi aut mentiri posse non est pota sed impota. hugo de S. victore lib. 1º de sacramentis fidei p. 2ª c. 22 omnia deus facere potest pt idolum quod sine lesione fieri non potest in quo tamen non minus omnipotens est quia si id posset omnipotens non esset dico ergo quod deus omnia potest et tamen seipsum destruere non potest hoc enim posse, posse non esset sed non posse, Ricard. victorinus lib. 1º de trinit. c. 21 posse decrescere, posse deficere, posse destrui, et in nihilum redigi, et quodlibet eiusdem est omnino non posse quam posse magis enim sunt ista infirmitatis indicia quam maiestatis insignia omnia itaque illa et sola potest que utique potuisse pota est et hoc rectius atque veracius hunc omnipotentem esse dicimus quo hic pote omnia infirmitatis arguta detrahimus et allegant Aug. lib. 5º de civit. c. 10 potestas dei non minuitur cum dicit mori falli quod non posse, sic enim hoc non potestat

potius si posset minoris esset aliqua potestatis et hoc quia lo. primo de symbolo ad cathecumenos c. p.o deus omnipotens est etiam sit omnipotens mori non potest mentiri non potest et quod ait Apostolus negare seipsum non potest quam multa non potest et omnipotens est et ideo omnipotens est quia ista non potest nam si mori posset non esset omnipotens si mentiri, si falli, si fallere, si inique agere, non esset omnipotens ——

id ipsum ratione probat explicando duos modos quibus predicta sententia defendi potest. prior est si dicatur deum modo non habere ex se potentiam ad faciendum impossibilia etiam sub ratione contradictionis sicut possibilia et nihilominus sibi potentiam ex terminis maiorem quam si posset illa efficere tum quia si deus posset peccare, fallere, aut se destruere; iam non esset deus, sed creata eius potentia esset minor quo ad extensionem quam omnipotentia divina, tum quia sancti patres ex professo asserunt potentiam peccandi, fallendi, aut moriendi non esse potentiam sed impotentiam ac proinde deum non fore omnipotentem si peccare, falli, mori ve posset ——

posterior modus defendendi est si asseratur esse modo in deo vim ac potestatem efficiendi impossibilia si illa essent ex se factibilia ita ut non sit propter defectum aut propter defectum divinae potentiae quominus obtata haec fieri possint, sed propter impossibilitatem ipsis ex se convenientem quae fuit opinio gravium virorum quorum meminimus disp. p.a q. 6a tendentium rationem divinae omnipotentiae sisteret imperfectio absoluta propter quam deus posset efficere alia esse non quidem absolute sed sub ratione contradictionis si ratione contradictionem non involvant unde sicut divina potentia non minueret si quae modo sunt possibilia contradictionem implicarent ita nec augeret seu extenderetur magis si quae modo non sunt possibilia non implicarent contradictionem sed eadem omnino persisteret ——

quem dicendi modum significavit S. Anselmus, lib. 2o cur deus homo c. 17. dicens. quoties dicitur deum non posse, nulla negatur in eo potestas sed insuperabilis significatur potentia et fortitudo, non enim aliud intelligitur, nisi quia nulla res potest efficere ut agat ille quod negatur posse. nam usitata est huiusmodi multum locutio, ut dicatur res aliqua posse non quia

illa id quoniam in alia re est potestas; non posse autem non quo=
niam in illo id quod in alia re est impotentia, dicimus namque iste
hic potest vinci quia aliquis potest eum vincere, et ille non
potest eum vinci quia nullus eum vincere potest. non enim potestas
est posse vinci id impotentia, nec vinci non potest impotentia est id
potestas. sic est in alio impotentia quando dicit deus non posse hec dic=
simus, plane significans quod deus non possit aliquid non oriri ex eo quod
careat potentia ad faciendum illud id est ex eo quod illud sine sit impossibile sicut
quod aliquis non possit vinci non oritur ex defectu et carentia potentie illius
id est ex carentia potestatis alterius qui eum vincere non potest. ——

ad idem est S. Thomas hic articulo 3o corpore ibi. quod implicat in
se esse et non esse simul omnipotentie non subditur non propter defectum divine
potentie id quod non potest habere rationem factibilis neque possibilis unde
convenientius dicitur quod id non potest fieri quam quod deus non potest facere. et 3o
dist. 42 q. 2a articulo 2o corpore dicendum quod posse importat respectum
medium inter potentiam et possibile et ideo aliquid posse potest negari ex parte po=
tentie et ex parte possibilis. nullum autem posse quod sine imperfectione est negatur deo
ex parte ipsius dei potentie id negatur ab eo ex parte ipsius posse defectuum
quod non est purum posse id est admixtum non posse quod potentia eius defec=
tum habere non potest unde non conceditur quod ipse possit peccare vel aliquid
huiusmodi, negatur etiam deus aliquid posse ex parte ipsius possibilis quod nullo
modo rationem possibilis habere potest. similia hic scribit q. 1a de potentia
articulo 6o corpore. utrobique enim distinguit duo genera rerum quas deus dicitur
non posse, quedam important defectum imperfectionem et turpitudinem ut
peccatum error et alia et hec ait non posse fieri adeo quod deus non habet po=
tentiam intrinsecam peccandi vel errandi cum id sit alienum a divina bonitate quedam vero non
includunt defectum nec malitiam ullam ut chimera iusta supernaturalis
creata et de his dicit non posse fieri adeo non quod ipse careat potentia
intrinseca ad efficiendum illa id est quod illa ex se non possint fieri ergo talem

sid, posset facere res posteris q^l. non esset magis potens extensive qm modo est

Dicendum v^o est potem Dei futuram esse maiorem quo ad extensionem. si posset facere non solum ea que modo potest sed etiam que non potest si nimirum fingat ea non implicare n. probat q^a ea pota est extensive maior que ad plura extendit sed pota Dei tunc extenderet ad plura qm modo q^a ut supponimus extenderet ad oia que modo sunt possibilia ad que etiam modo extendit et rursus ad alia et infinita impossibilia ad que modo non extendit erg^o in ea hipotesi pota Dei foret maior extensive. Confirmat 1° sid non posset facere Muscam qm modo potest eius pota esset minor extensive, erg^o si posset facere chimeram qm modo non potest eius pota esset maior extensive. Confirmat 2° q^a est in materia de bolunte Dei disp^e 1^a q^e 16 probabam maior esset libertas Dei extensive si posset peccare. erg^o etiam esset maior pota eius extensive si posset peccare et alia impossibilia patrare. Confirmat 3° q^a si ho naturalit posset non solum roari sed etiam rugire esset potentior extensive qm modo est erg^o sic de Deo Dicendum est

ad 1^m in oppositum Ex magistrum et S. p^cl solum Contendere sid posset peccare falli et facere impossibilia eius potem esse minorem non extensive sed intensive q^a foret minus minus perfecta qm in Deo est q^d verissimum est et in eodem sensu potem ad peccandum et fallendum Vocant impotem potius qm potem q^a est pota imperfecta. proptereaque aiunt Deus non fore omnipotentem si ea posset tum q^a omnipota est infinita tam extensive qm intensive pota v^o que posset peccare non est infinita in extensione rei perfecta tum q^a eo ipso q^d Deus posset peccare esset creata que omnipotens esse nequit etiam pro parte istius pars Xr^o doctorum exhibitam disp^e . . q^e 2^a

ad 2^m Dicimus oppositum sentiam nostro ex illis modis defendi posse non priori q^a licet ex eo q^d Deus posset peccare sequatur esse

creata ac proinde ex ea quod licet potentia sit minor quam quod dicitur omnipotentia ex alia vero quod licet potentia sit maior extenditur quatenus supponit posse omnia quae modo potest et simul posse peccare mentiri et tertio aliud quod ibi addit in explicatione propositione solutum manet —

— nec posteriori modo defendi potentia quae omnipotentia ex dictis dixi quia cum quae haec solum respicit id quod est absolute possibile tanquam suum obiectum adaequatum et ideo sicut nullo modo minueretur si id quod modo est possibile fieret impossibile sic augeretur nullo modo si id quod modo est impossibile fieret possibile

...ui docte minime adversatur Anselmus quiritantum contendit non posse dicat ab impotentia arguente imperfectionem, sic cum dici non posse aliquid ab impotentia ipsius rei impossibilis cum quo stat cum dici non posse aliquid quia habet vero impotentia nec carentiam potentiae effectibus illius quae verbo non arguit imperfectionem in dicto potentia id potius maiorem excellentiam et perfectionem nam perfectior est dicitur potentia quae peccare .i. mentiri non potest quam si hoc posset id quod probat exemplum ab Anselmo adductum nam loquendo de impotentia imperfecta homo dicit non posse venire non a propria impotentia id ab impotentia alterius scilicet quia alter eum vincere non potest cum quo stat ut loquendo de impotentia quae imperfectionem arguit homo dicat non posse vinci ab inimica impotentia nam bene homo robustus non habet potentiam debilem et infirmam quae ab alio minus robusto debilitari et superari possit sed hoc in dictum potius est potentiae robustioris quae alteri non cedat - S. thomas in hoc dicto quod non vult aliud quam dici cum bella ... quod verisimile quod alicui in dictis sententiam et ingenio de potentia sustinet discrimen valde notandum inter ea quae deus non potest quia sunt mala et turpia ut sunt error et peccatum et inter ea quae non potest non quia sunt mala id quia implicant ... ut est chimaera nam quod deus non possit res possibiles quae non erunt ... ex larum impossibilitate cuiusmodi res sint absolute possibiles et re vera fiant actuales id erit tanquam a parva...

Dic abissimo impotam Dei cuius ratione bonitati repugnat quod sit causa et author rei malae et turpis. at vero quod Deus non possit res posterioris quam non orit (?) et esse ex defectu Dei ... potentiae, ideo cum rebus quae esse non aferrent et ideo repugnat fieri adeo quibus aliquando ex dirigenti et 2o Deus non possit illas facere quae caret extra potestatem, lo enim ipso quod rei alicui non sit esse factibilis et possibilis, sequitur manifeste Deum esse non posse eam facere. Sectio 5a ex dictis colliguntur aliquot regulae ad cognoscendum quod possit fieri adeo

Sectio 5a ex dictis colliguntur aliquot regulae ad cognoscendum quod possit fieri adeo

Ex pactis hactenus iactis erruere licet 3 regulas universales, per quas dijudicare poterit quod possit aut non possit fieri a potentia Dei. 1a regula est nihil potest Deus esse cognoscendum quod Deus non involvat, quod enim evidenter cognoscit Deus involvere, evidens quoque est sub omnipotentiam cadere non posse, quod autem solum probabiliter tale existimat eo quod non tam clare deducant contradictionem, probabiliter solum est accendum sub Dei potentiam non cadere et 2a quod evidens est non implicare Deus evidens est cadere sub Dei potentiam quod autem probabile est non implicare probabile est sub illam cadere

2a regula si utraque pars est probabilis atque adeo utrinque occurrat probabilis contradictio, quae bis pars poterit iudicari possibilis. si vero probabilius sit alteram partem non implicare consultius erit asserere illam posse efici adeo, si vero res utrimque sit aeque probabilis ac possibiles eque probabile appareat non implicare et non implicare satius videtur suspendere iudicium donec veritas diligentius examinetur, quod si promisso diligenti examine ad huc non elucescat maior probabilitas pro affirmante quam neganti est tandem est pro

afirmanti rem illam subiici omnibus potentiae quae potest plura facere quam nos capere possimus

3a regula quamquam quamdiu nulla nobis resuoscit ratio, non adsit sufficiens fundamentum pronunciandi rem esse possibilem quam potest Deus latere et subesse quamvis nobis non appareat tamen tunc non habemus unde negemus illam esse possibilem. nihilominus quia aliunde sumus certi omnino infinita perfectione et efficacia omnibus potentiae et omnino nostram in rerum natura penetranda impossibilitatem simpliciter licet affirmare rem esse possibilem, non quod talis res ipsa probetur evidenter ad quod veritas talis convincat cum nulla occurrat repugnantia examine primo. unde quia ad aliquid omnino potentia absoluta possit adeo fieri necesse est. causa cadit qui negat id fieri posse nisi probet rationem afferre, qui autem affirmat, stat, donec non convincit, nec eget alia probatione nisi ostendere ab adversariis nihil evinci. solum exigendum est illis casus quem 2o in dicabam, quo nimirum tot offuscatione quis in re aliqua inveniret et probabiliter diceret ibi latere rationem quamvis illam clare non deprehendat et lumen evidenter ostendebit rem illam non posse fieri adeo

illud admonuerim in rebus sublimibus et occultis de quibus dubium est an adeo effici valeant, nihil facile audendum esse, idcirco dicendi aliorum judicio quam nostro rem totam definiendam relinquere. nostrum [illegible] fuerint rei difficultatem putarem posse acri discussione aperiri, aliorum sit judicare ac sententiam ferre. etenim multa omnium temporis aliorum examine paulatim appensa et quasi suffragiis approbata tuto et mature asserunt, quae probatio authoritatis statim prolata temere et audacter efficerent quo 2o quod sit ens possibile seu non implicans rationem quod dicitur esse obiectum omnipotentiae [illegible] in quo ~~quasi~~ veritas huius quaestionis [illegible]

Quaestio 2a quod sit ens possibile seu non implicans rationem quod dicitur esse obiectum omnipotentiae

in quo consistat huius q.[ni] nodus

duplex est ens possibile unum mere possibile quod potest existere in rerum natura numquam tamen existit vel existiturum est huius modi est alius mundus, alterum est non mere possibile quod ita potest existere ut simul actu existat vel aliquando existiturum sit tale est antichristus eclipsis et alia; et quibus utrumque cadat sub obiectum omnipotentiae nichil dicimus quod proprie procedit de ente mere possibili de quo maior est difficultas quod non sit illius possibilitas rei que sit ratio talis per quam ens constituitur in potentia rei ut possibili que res non est facilis explicatu

antequam questionem istam agrediamur duo premittenda sunt que ita michi videntur certa ut nullus sanae mentis de illis possit dubitari primum est creaturas ut possibiles non esse purum nichil aut ens rationis sed aliquid reale possibiliter licet non actualiter. id quod hac ratione fit manifestum, eadem numero res est et dicitur possibilis antequam producatur que postea existit cum producta est, atque adeo idem met numero ens habet sub utroque statu verbi gratia idem met petrus qui modo existit, fuit possibilis antequam esset, nam omne id quod petrus habet in tempore fuit verum possibile ab eterno alias si aliquid illius non esset possibile, non esset actu, unde eadem met est entitas petri possibilis et existentis sub diverso tamen statu, que status diversitas in ordine ad diversa connotata, quae petro conveniunt in uno statu et non in alio optime declarat nam petrus in statu possibilitatis connotat negationem existentiae actualis existentiae, in statu vero existentiae non connotat hanc negationem sed potius asserit existentiam actu existitam ac proinde connotat tempus cui verum coexistit et agens a quo egreditur, sed res existens non est purum nichil aut mera negatio sine ens rationis sed verum ens reale possibiliter ergo res possibilis non est purum nichil aut mera negatio sine ens rationis sed verum ens reale possibiliter

accedit qd ens realiter possibile vg.o petrus potest terminare vg et realiter actu possibile; qui et existere possibile in rerum natura at neq. pura negatio nec ens rationis potest terminare vg. et realiter actu possibile; qui nec possibile existere in rerum natura nam ens rationis non existat nisi in intellectu negatio vero licet existat, aptitudine rei non tamen existit positive ponendo nimirum aliqam entitatem, sed remotive removendo scilicet ~~aliqam~~ entitatem ergo ens possibile non est pura negatio nec ens rationis

Praeterea d[eus] media scientia simplicis intelligentiae cognoscit immediate creaturas possibiles et possibiles, sed d[eus] non potest immediate cognoscere ens rationis quia non potest illud conformare, sed solum cognoscit mediate in intellectu fingente ergo ens possibile ut possibile non est aliquid ens rationis. quod si demum dicitur ens possibile antequam existat esse purum nihil licet non ens, non ideo est quia formaliter et in recto dicat negationem, sed quia ut infra dicam, in obliquo et connotato affert negationem existentiae actualis, id quod eodem redidit, quia non est ens actuale, nec quotamen esset ens reale possibile nec ens in potentia

2° Admittendum est id qd denominatur possibile seu factibile esse aliquid realiter distinctum adeo atque ab eius potentia qd non modo est certum sed evidens primo quidem quia potentia productiva respicit terminum realiter distinctum nam idem nequeat se ipsum producere, sed omnipotentia dei est potentia productiva ergo respicit terminum realiter distinctum, sed terminus producibilis ab omnipotentia est ens possibile seu factibile ergo hoc realiter distinguit adeo et eius potentia et quis umquam somniavit omnipotentiam dei esse terminum sui ipsius d. et non potius creata 2° propter proprias rationes quas adeo accipiunt in genere causae efficientis. 2° quia res possibilis, ut dixi, 2° id qd formaliter importat non differt ab ipsa re actuali sed effectus actualis non est ipsa causa ergo neque effectus possibilis 3° potentia productiva dei est ens actuale ergo non est ipse effectus possibiles esse enim aliquid actu et mere

re possibile simul repugnat omnino. 4to quod non solum cognoscit ut primum

tamquam obiectum suum sed etiam res possibiles tamquam obiectum secundarium ergo hec

sunt peculiare obiectum adeo quod si in illo si virtus productiva caloris

esset possibile ex effectu, sequeretur quod esset possibile eiusdem caloris bis

quem producere potest deus et quem nunc de facto producit ignis non esset unus et idem

Consequentia patet quia potentia productiva non est una et eadem falsitas vero

Consequentis probatur quia cum res possibilis et actualis non distinguantur nisi

penes statum non potest idem effectus actualis habere duplex esse possibile

quare si effectus aliquis potest fieri a multis causis, unum tantum est esse

quod denominatur possibile respectu omnium sicut et respectu omnium est unum tantum

esse actuale ——————————

Hinc facile explicatur error Joannis Wicleph, qui asserebat has duas propositiones omnis creatura est deus et quodlibet est deus quas propositiones referunt in Julio Constantiensi sess. 15 inter errores Joannis Hus, discipuli Wicleph, et 4to Dictionum unde colebant has propositiones licet malesonent prima fronte Medi, assumens est deus non tantum cum ea limitatione esse intelligibile et ideale dedita absolute asserebat etiam in rigore logico hanc propositionem esse veram omnis creatura est deus, non vero hanc deus est creatura quia nomen creatura ex parte predicati significat creaturam secundum suum esse proprium, ex parte vero subiecti significat creaturam secundum esse intelligibile et ideale quod habebat in deo quod ex regulis logicorum talia sunt subiecta qualia permittunt a predicatis quem errorem commemorat et latissime confutat Waldensis lib. 1 doctrinalis fidei art. 9 ad 10 et 5 illum etiam impingit Manicheo ——————

Sed quis non videat errare Wicleph, concedendo absolute illam propositionem quaelibet creatura est deus, quae non est concedenda absolute sed cum additamento secundum esse intelligibile neque regulam dialecticorum habet Wicleph, quae vera est quando talis est praedicatum ut in dicit nomen ex tali communi et usitata significatione ut quando dicimus homo est species subiectum ratione praedicati homo non significat naturam humanam in hoc vel illo individuo naturam abstractam ab individuis et quando dicimus homo est nomen ...

pdicali, eo erat naturalit ipsa rosa non praeta. Ronis at im
pfata pp erata est D pdicatus D nihil afert quo denolit
verbum extrahi ad munia significant aut certe non est maior ratio qu=
are pdicatus limitet verbum in La pp erata est D quam verbum limitet
pdicatus in ista D est erata non erg per dictas reglas absolute
negadi debet creatas esse diuas absolute sed 2us esse intellig.

Alterius cum esse illud intelligibile significare posse et de esse
fraly diuqui est diuiciapsa sue idea et de esse obiectibus quae est
ipsa creata 2us pius esse non sine distinctione est creatas 2us esse
intelligibile in deus, etenim si sit cuimo deesse intelligibi. obiectiba nulla cre=
ata est D negas D est creata 2us esse intelligibilla quo creata 2us pius
esse intelligibilla obiectibus realit distinguit adeo ut probatus est: negas in hoc
erravit Wiclephi, ut existimaret oes creatas 2us pias rones fraly esse
deus neqs ullus Ctnichorey intas Hsdus errorey plapsus est. si vo loqua=
mur de esse intelligibili fralit sic vlus est creatas 2us esse intellig. credius
et uibere vita dei et creatas in deo melius esse quam in se ipsis, inquis cenrus
Agus, sto 9o. Hllu 1o in Zoanes intptat illud Zoanis 1o quod factus est in ipso
vita erat, quasi dixerit creata quae facta est sunt in ipso deo est
vita est quod est veriss. ois enim res quae specificalibe existit in causa est=
est dicta ab ipsa causa reduplicalibe autem est existit est ipsa causa
seu virtus causaliba illius ______

Ex quo colligas errasse Wiclephus, non in re sed in
modo loquendi. Quas asseruit creatas esse deus ac proinde diu doctam
re ipsa non discrepare a nostra quo deus dicimus creatas possibiles non esse
deus loquimur de creata non 2us esse intellig. fralit sed 2us esse obi=
ectibus ad quod desplus fralis dei terminat quod quidem distinguit realit
a deo ______

His pmissis us in creata possibili quo respiciant cre=
ata ipsa quae est et denominat possibilis et rursus pota quae illas

denominat possibiles, licet creaturis sit creata ipsa quae possibilis denominat. ex realit. dicta adeo adaequabis causa creata illius q. tamen est non exigua nec debilis, ac pota agua possibilis denominat. et sit praedicatum intrinsecum ipsi rei possibili, ac 2°. est ipsa pota activa divina aut alterius causae creatae ita ut res dicatur possibilis denominatione extrinseca provenientes a pota divina vel alterius causae. 1° ex gravibus doctoribus placitum

§ 2ᵘˢ

gravium Doctorum Placitum

non pauci nec infimae notae theologi existimarunt creaturas solum dici possibiles denominatione extrinseca ad divinam potam. ita Alexander, p. p. q. 20 membro 3° ad 3um et 4um. Aureolus, 1° dist. 42 1ª distinct. art. 3° Ocamus, 1° dist. 43 q. 2ª litera F. Gabriel, ibi q. 2ª fine Sonzinas, log. metaph. q. 2ª et 3ª. Fonseca, lib. 5° metaph. lib. 9° q. 3ª § 2° et § 3° fine Suarez, lib. 2° metaph. disp. 31 § 3° n° 2° et duobus sequentibus, et disp. 42 § 3° n° 9° et petrus hurt., in meta. disp. 8ª § [illegible] addunt vero Aureolus, Sonzinas, Fonseca, et Suarez, ex parte rei possibilis dari potentiam logicam seu non repugnantiam terminorum ut est, quod indicant esse aliquid negativum et tantum ex parte rei possibilis ac ex divina qua eius possibilitas probari dicit, quod quod non repugnat seu non implicat deus potest existere in rerum natura

probatur haec sententia 1° ex D. Thom., qui p. p. q. [illegible] art. 2° corpore. ad, inquit, creaturas, antequam essent, non erant possibiles esse per aliquam potam creatam, cum nulla creatura sit aeterna, sed solum per potam divinam, inquantum deus poterat eas in esse producere. et q. 3ª de pota art. 1° ad 2um quod dilas autem esse habeat nihil est nisi forte in intellectu creantis, ubi non est creata sed creatrix essentia

probatur 2° authoritate Anselmi, qui lib. de casu diaboli

V 12 negat mundum potuisse esse antequam esset, ad iungit quod la-
tenus tantum verum est mundum esse possibile antequam sit quatenus
deus potuit facere mundum, ergo sentit denominationes possibilitatis
provenire ab aliqua potentia intra mundo id est provenire ab extrinseca potentia dei,
quod confirmat ibi quod multa dicuntur possibilia vel impossibilia non
per suam sed per alienam potentiam vel impotentiam sicut liber potest legi scribere vel scri-
ribi quia aliquis legi potest scribere vel non. Consonat lo 2° uerd, hoc V 17. et lo tscribere
de meditatione redemptionis generis humani cap. 3°

probat 3°. ratione per candem rationem quia quando aliqua
causa est potens et factiva tunc illius est possibilis et factibilis id est
deus anima omnipotentia dicitur potens et factibus creaturarum ergo ab eadem om-
nipotentia creaturae denominantur formaliter possibiles et factibiles. Confirmat
1° per candem potentiam visibilem quando ego sunt visibiles colores color
est visibilis, sicut per eandem formam visibilis ego video colorem et color
dicitur visus ergo per eandem potentiam qua deus dicitur potens producere
creaturas et creaturae dicuntur possibiles. Confirmat 2° quia ab eadem actione
causa dicitur agens et terminus actus ergo ab eadem potentia activa causa dicitur
potens agere et terminus possibilis

probat 4°. res antequam producatur, continetur intra causas,
virtute per actum et per additionem actualem educatur extra causas ergo res antequam pro-
ducatur non habet esse extra virtutem causae ergo est in la virtute causae ergo
dicitur possibilis a virtute ab virtute causae. Confirmat 1° quia si res antequam esset
haberet intra possibilitatem non crearet deus aliquid ex nihilo id est ex nullo esse omnia
transmutaret ad aliud esse similiter non posset deus res aliquas annihilare quia semper ma-
neret aliquid rei sibi esse possibile. Confirmat 2° quia creata possent inde gloriari
quod ante habebant possibilitatem prius quam fierent adeo

probat 1° nullum ens reale possibile est ab aeterno patet duobus
1° est fides dicit omnia creata in tempore esse ceperunt, id possibilitas creaturarum
est ab aeterno ergo non est aliquid reale possibile istarum creaturarum in illis conveniat

p[ri]o x[ti]s denominat[ur] a pot[enti]a æterna dici. minor suadet[ur] nã rerũ po-
sibilitas non cepit in temp[or]e neque enim Deus est mundus dicimus esse possi-
bilem in temp[or]e determinato q[uia] in quolibet temp[or]e ante fuit Deus dicere
esse possibile atque adeo ab æterno possibilis est. qua etiam ratione prop[ositio]-
nes, quales sunt homo est animal duo et 3o sunt 5. etiam
dicuntur esse æternæ veritatis q[uia] semper et ab æterno sunt veritates. ut te-
stantur S. Aug[ustinus] [illegible] 2o de libero arbitrio c. [illegible] Ansel-
mus dialogo de veritate c. 2o S. Thom[as] [illegible]
3o ad 8um

Prob[atur] 2a [illegible] creata non potest dici possibilis ab aliqua
pot[enti]a sibi intrinseca quam pot[enti]am obiectivam vocant, ergo solum dicitur possi-
bilis ab extrinseco nempe a pot[enti]a dei. ant[ecedens] prob[atur] p[ri]o q[uia] vel huiusmodi pot[enti]a
obiectiva vel est producta vel improducta, si 2um non distinguntur a deo, si p[ri]um
cum nihil ab æterno productum sit ex quo dicendum erit talem pot[enti]am produci
in temp[or]e et consequens antequam produceret[ur] non posse denominare creaturam
possibilem. 2o q[uia] vel talis pot[enti]a manet in re producta vel non, si non
manet ergo non est vere realis possibilitas in creatura; si manet iam non
est pot[enti]a obiectiva tantum sed etiam subiectiva quod est absurdum q[uia] inde sequeret[ur] rem
non fieri ex nihilo sed ex supposita pot[enti]a tanquam ex subiecto vel materia
3o res antequam fiat nihil est tanquam etiam quo ad existentiam
ergo non potest in ea esse pot[enti]a realis possibilitas cum hæc fundari de-
beat in aliqua reali entitate. 4to omnis pot[enti]a respicit aliquem actum sed pot[enti]a
obiectiva nullum actum respicit q[uia] si aliquem respiceret, is esset actus
entitatis suæ obiectivæ scilicet existentia hunc vero non respicit q[uia] non
solum essentia rei sed etiam eius existentia est possibilis ac proinde in pot[enti]a ob-
iectiva, idem autem non potest esse in pot[enti]a respectu sui cum pot[enti]a di-
cat ordinem transcendentalem ad actum et ordo transcendentalis exigat terminum
a se distinctum ergo fictitia est pot[enti]a obiectiva quæ sit in re possibili—
[illegible] verior opinio

§. 3. Verior opinio

Ego vero credo creatas denominari possibiles non tantum a potentia extrinseca Dei quae dicitur possibilitas relativa, sed etiam a potentia reali et possibilitate sibi intrinseca connotata in obliquo negatione actualis existentiae, quae dicitur possibilitas absoluta. id expressit S. Thomas in articulo 3o huius quaestionis corpore distinguens duplex possibile, unum possibile relatum quod dicitur denominatione extrinseca a potentia Dei, alterum possibile absolute quod sumitur ex ipsa habitudine terminorum quia praedicatum non repugnat subiecto et infra q. 46 articulo 1o ad 1um ait dicendum quod antequam mundus fieret, possibile fuit mundum esse et secundum potentiam activam Dei, et etiam secundum quod dicitur aliquid absolute possibile non secundum aliquam potentiam sed ex sola habitudine terminorum quae sibi non repugnant. Instabit autem inferius hanc non repugnantiam a qua S. Thomas asserit res dici absolute et ab intrinseco possibiles non esse potentiam negativam seu possibilitatem.

Eidem opinioni adhaeresunt Capreolus 1o distinctione 2a q. 3a ante responsiones ad argumenta Marcolii, Durandus 1o distinctione 42 q. 2a no. 9. Scotus 1o distinctione 43 q. unica, Henricus quodlibeto 12 q. 8a Vazquez 1a disputatione 24 c. 2o Lessius lib. 1o de divinis perfectionibus c. 2o no. 6o Albertinus to. 2o disputatione 1a de principio ente reali q. 1a et 3a Theophilus in theologia naturali distinctione 2a q. 1a articulo 1o no. a 92 et duobus sequentibus, pro me, q. 2a de 2o scholastica et ultra dumit, hic articulo 3o disputatione unica notabili 2o et corolario 3o post 3am D. Valentinus hic, 1a p. tomus 1o disputatione 1a c. 2o no. 12. et 13.

Ratio probabit est quia quaevis creata possibilis est ex se et intrinsece nata est producibilis adeo ut existere sit esse creatum et ab alio ergo habet hanc aptitudinem intrinsecam et veluti potentiam passivam ut producatur adeo, quae potentia non potest non esse possibilitas et realis cum

sit ipsa entitas creata que realit postulat pendere adeo tanqm a 1a causa ergo ab eiusmodi pota reali possibilia sibi intra recte dicunt creata sibi possibiles. — Affirmat 1o qa chimera non solum dicit impossibilis relate denominata intra ab impota causa u aliam, sed dicit et est impossibilis ance ipsa et ab intra repugnantia terminorum uel exe repugnet produci adeo ergo ex adverso creata dicit possibilis non solum relate denominata extra adei pota, sed etiam absolute ance ipsa et ab intra aptitudine qm habet ut producat adeo in rerum natura — Affirmat 2o ad hanc 2a aliquos adversarios, qui ut retulimus, Neg. Concedunt optime ex de creata possibilis dari non repugnantiam ut sit et producat, sed haec non repugnantia est aptitudo sive pota possibilia ergo ex de creata possibilis dat pota possibilia aqua intra denominetur possibilis. minorem Negant theophilus, et heride, supra et lucret, adiectus 1a Negant. facile qd probare possumus qa non repugn. non est aliud qm ipsa ens creata possibilis que primam possibilem entitatem non repugnat fieri adeo. qd si non repug. ita explicet ut sit negatio chimere ul alterius entis ficti impedientis in a pte nata existentiam creata possibilis, siquidem Nederem eiusmodi non repugnantia esse negationem qm cum id intra non potest dicere rei creata possibilis qa talis negatio potius sequitur possibilitatem creatam et in loco fundatum habet sicut ceteram negationes sequi solent rem ipsam in qua fundant —

hinc illicio ppter hanc potam aqua res dicunt intrinsece possibiles, apte appellari potam obiectivam ab Scoto, 2o dist. 12 q. 1a paraf sequit 2o quoniam obiicit potentie activam dei et alius causalis atque de hac ipsa pota loquitur et philosophus. 12 metaph. text. 26 cum ait actum et potam esse in eodem qd intelligens nomine pote omnem potam sive impotam et nomine actus idem ens iam existens, Ora talem rem possibilem et existentem esse in eodem qd imo in eodem ipse eodem quod in dicendo quo qa id totum qd postea existit prius fuerat in pota ——

Dicis 2° ab ente existenti et possibili posse abstrahi aliquam rationem communem ut docuit Scotus, lo 1° perihermenias q 8ª paraso ad 2um quem omnibus reclamet licet, dixi 2ª metaph 5° no 56 probat tum quia utrumque est verum ens reale possibilibus ergo nihil obstat quominus ab illis abstrahatur ratio communis entis - l. alio titulis tum quia petrus possibilis et existens est idem non lo° ad apostolo existenti et apaulo existenti potest abstrahi ratio communis hominis ergo et apostolo possibili et apaulo existenti tum denique quia ex communi dialecticorum sensu ad hoc ut aliqua ratio sit communis et universalis non oportet ut habeat plura inferiora id est posse illa habere qua ratione Sol est communis et universalis ad soles existentes et ad alios soles possibiles ______

... et si dicas, ab ente simpliciter et ab ente 2um quid non potest abstrahi ratio communis entis sic enim ab homine vivo et ab homine picto non potest abstrahi ratio communis hominis quia homo vivus est homo simpliciter et pictus est homo tantum 2um quid sed ens existens est ens simpliciter ens vero possibile est ens 2um quid teste S° Tho, 8ª quodl q 2° ad 2° corpore ergo ab utroque non potest abstrahi ratio communis entis. et confirmatur quia ens possibile affert negationem existentiae actualis negationi autem et enti existenti nihil datur commune. Ex maiorem esse distinguendam nam ab eo quod absolute est ens licet comparatum alicuius non dicatur simpliciter ens sed tantum 2um quid et ab ente simpliciter non bene potest abstrahi ratio communis entis ab eo vero quod absolute non potest dici ens sed tantum 2um quid et cum addito et ab ente simpliciter non potest abstrahi ratio communis entis verbi gratia ab homine picto et vero non potest abstrahi ratio communis hominis quia homo pictus non solum est homo 2um quid et cum addito respectu hominis. Veri sed etiam absolute nam

absolute non licet dicere de imagine Caesaris quod sit hoc ut non habeat verum esse hominis. at adeo et creatio potest abstrahi ratio communis entis quae creata absolute et eius quae habet verum esse entis licet separati dici sit tantum ens 2um quod quae ergo ens possibile absolute est verum ens reale ut possit existere aptitudo rei quod non habet ens rationis .l. negatio aut privatio licet separate entis actualis quod habet perfectius esse dicatur ens 2um quod ideo abente possibili et abente existente potest abstrahi ratio communis entis. ad confirmationem dico ens possibile non afferre in recto et formaliter negationem existentiae actualis sed solum in obliquo et de connotato in recto vero afferre veram entitatem possibilem et huic entitati et entitati actuali dicimus posse dari aliquid commune non vero negationi illi ———

Dico 3o non solum esse rei possibilis sed etiam licet existentiam posse dici possibilem seu ens in potentia quod omnibus negat Albertinus, lo 2o disputatione 1a de praedicatis, ubi quae 1a no 45 Recentiores tamen affirmant Aureolus in dicto 42 parte priori distinctione 3o § 1 Versiculo nec post Vasquez, 1a parte disputatione 24 cap. 2o no 4o. et 6o. Suarez, disputatione 31 metaphysicae sectione 3a no 7o. hurtado, disputatione 8a metaphysicae sectione 1a no 6o et sectione 2a ano 19. ad 24 pompe, quaestione 1a Theologica dicto ullo paragrapho igitur quidem et paragrapho bene facile. et probatur omnibus ergo iudicio manifeste quae aliter mundum vel quae tam quo ad esse quam quo ad existentiam potest esse actu in rerum natura numquam tamen erit ergo quo ad utrumque sic sit possibilis quia id proprie possibile dicitur quod potest esse in rerum natura atque quam tamen futurum est. hac ratione ratio rerum esse ab aeterno dicuntur possibiles ———

Ad oppositionem existentia realiter est entitas actualis et

existentia

exterlita cum non sit aliud quam actualitas distinctam rei actu extra suas causas ergo non potest existentia impeta nec esse possibilis sicut enim quia essentia fuit et ut realis non potest esse nec apprehendi, quin sit et apprehendatur realis sic quia essentia existens et actualitas et existentiam non poterit esse nec apprehendi existita quin sit et apprehendatur ut actu exterlita. Confirmat quia si existita ut ens possibile non aparet in quo differat existita ab essentia Dentatam existita iatum ratione ronata differre ab essentia quae possibilem exsistit

Ex ante huius obiectis absolute conspiciuntur falsum quia si essentia existita creata est actuale extensivum in actum in rerum natura omnino nesse existeret ita ut non possit non existere quia quod essentialiter convenit rei nesse illi convenit, videmus quod non potest non existere quia de essentia illius est existere ita existita creata non posset non existere, si de ratione essentia actualis existere quod tamen est absurdum quia deus libere producit rerum existitas in tempore quae proinde aliquando non existerunt. quare ad obiectum distinguendum est ante existita creata essentialiter est entitas actualis et exterlita absolute et semper nego id enim est primum existit sed essentialiter est entitas actualis et exterlita vel dicit minimum producatur et plenum quo adeo producatur modo. sicut enim essentia actus est actu producere tamen cum existerit et essentia unionis est actu unire extrema cum fuerit et proinde si non fuerint possunt dici possibiles sic essentia existens creata est actu esse et distincte actu ipsarum licet tamen solum cum adeo producatur et ita nihil obstat dici possibiles quia adeo non producit

ad confirmatum dicit essentiam ratione differre ab existita quia vita in uno deprehendit primum agendi et essendi nec formaliter dicit actualitatem quam tantum formaliter dicit ipsa existita unde existita est actuali=

tas possibilis quando non fuerit producta erit vero actualitas ex

creita quando actu producatur nec tamen propterea inexsistentia licet

distinguitur. Quare desistus 2um rone unius existentiae possibilis alterius

existentiae actualis et ex[i]sistentiae idem quod realitas intra dicit ex-

sistentia possibilis denotando negationem productionis actualis et dicit ex

sistentia actualis et existentia denotando actualem productionem deinde

ullo ellicio anens in actu addat aliquid enti impossibili

et ab illo distinguatur. nam si ens impossibile intelligatur collatione

possibilis ens inactu addit enti impossibili existentiam et ratione illius ra-

tione distinguit ab ente possibili quo 2um veriorem opinionem ex

sistentia sola ratione differt ab essentia si vero ens impossibile sumatur pro para

ab existentia et existentia possibili ens in actu fuit nihil addit enti

impossibili quia ipsummet ens quod erat impossibile prius quam fieret et inac-

tu postquam factum est et in eadem mente ens inactu et impossibile non

distinguuntur realiter penes id quod afferunt in recto licet distinguantur

realiter penes denotata nam ens impossibile denotat negationem actualis

productionis quando ens in actu non denotat ad potius denotat productionem

actualem qua adeo et aliis causis dependet. § 4us. Ex ad fun-

damenta plus. Contrariis § 2a posita

§ 4a Ex ad fundamenta plus Contra-

rii § 2a posita

ad primum S. Thomas in loco citato plus non negat creaturas esse possibiles per potentiam

aliam parisbus ipsis intra quas etiam sit ens impossibile ad solum negat creaturas

ab eterno esse possibiles per aliquam potentiam creatam sive actibus sive parisbus quas

sit ens in actu quia nulla potentia creata actu existit ab eterno unde

recte deludit S. doctor a rota potentia divina tamquam a potentia actuali creaturas di-

ci possibiles ab eterno in qua dispositione asserit quod ditales rerum ante quam cre

ent^o noz ese aligd actuale inse ipsis id idey in pota creatoris ubi noz sunt creata id creatrix esa licet reb^o insa ipsis aligd possibilesint an= te qm fiant qd nos asirmamus et noz infitiamus S^o thg ——

ad 2um S. Antonius istuy modo negat mundu a= te qm esset habere inse potay aligm actibay p qm redat possibilis sit qz solus dici actibe possibiles a pota Dei, id qz pbat exemplum ab lo alaluy noz v^o negat habere inse potay passivay qua illius pduc= tione pdat et aqua intrinsece dicat possibilis et factibilis qm potay nos hoc loco adstruere molimus ——

ad 3um et 4um frit p eandey roney, p qm causa est potens et factiba trus illius dici extrinsece possibilis et factibilis tamen simul etiay v^{um} est trus dici intrinsece possibilis et factibilis a pota si= bi inta rone cuius qmdiu est extra pelit pduci a sua causa adeoq confirmaty p eandey potay visibay et hr. est visibi coloris et color est intr visibilis id simul etiay idez color est intr visibilis p visibilitatem passivay sibe intay rone cuius potest ese trus nec obin pota visibe qd si color noz dicit actu visus nisi ab v^o extra ideo est qa videri actu est accidentarius et extrius colori cuius pinde tota entitas inta salbat antequm actu videat at tota entitas rei possibilis salbari noz potest sine aptitudine sue pota ut fiat adeo q^o deria cuius libet rei possibilis est posse fieri et depemdere adeo et ideo res noz solus possi= bilis dicit^r a pota Dei sed etiay a pota sibi inta ad 2um confirmaty si= cut ab eadey actu causa dicit extrs agens et trus actus ita ab eadey pota actiba causa dicit^r potens ag^e et trus dicit extrs possi= bilis id est discrimey qd causa noz dicit intrinsece agens qa causa extrus et accidentalis est actu ag^e uy ese possit et solcat quo ad to= tay entitatez intrinsecay quin actu aligd agat at trus dicat^r intr possibilis qa aligua possibilitas est illi inta et essalis uy intelligi noz possit nisi intelligat^r est possibilis et loquor de possibili quo ad

id qd afert i3 recto nam negatio actualis existe qm afert imobligito accidentalis est rei possibili ut patet

aliud est loqui de esse actuali rei aliud de esse possibili nam qd attinet ad esse actuale res dicit esse et Olineri in virtute causae quidiu non producitur quia non aliter existit ante productionem quatenus existit virtute causae at quo ad esse possibile res habet proprium esse distinctum a causa etiam ante suam productionem ... est extra causam possibilis ... quae postea fiat ad ... firmationem ... creat plura ex nihilo ... nullum esse actuale ... supponit ad creationem neque ... inculto ex ... educant licet supponat ... esse possibile sicut etiam Deus potest aliquid anichilare ex eo qd extrahit illud ad statum entis actualis non vero quia possit extrahere ab omni possibilitate sicut non potest efficere ut hoc non sit realiter. ad ... firmationem non potest gloriari ... creata possibilitas ... subordinet Deo et ab ... commitat ... possibilitas modo explicando ... sequenti

ad ... fateor nullum esse reale creatum esse ab eterno quo ad esse actuale bene tamen esse ab eterno quo ad esse possibile. deinde ... dicuntur eternae veritatis non quia earum veritas fundet in esse actuali rerum ... fundat ... extremorum ... praedicatum ... convenit ... in quovis tempore ... nam si hoc est impossibile est ... impossibile ... in actu ... est ... in intellectu

ad ultimum nego ... probationem dico potentiam obiectivam ... res dicunt ... possibiles neque ... productam neque improductam ... possibile ... non esse productam ... producibilem in quo differt adeo quia ... productum nec produci potest — ad ... dicit huiusmodi potentiam manere in re producta quo ad realitatem ... qd dicit in recto non vero quo ad negationem actualis existentiae quam connotat i3 obliquo. et ... instaturus ergo erit potentia subiectiva ... inde res non fecit ex nihilo ... negando ... huiusmodi potentia non est ... in quo res producta recipit ex eius potentia

educat qd illus obstat creatiōnis ex nichilo = ad 3.m q. probatur sicut
res antiquam efficiat est possibilis ita et potentia obiectiva que pendere in illo
optime fundari potest = ad 4.m probatur potentia obiectiva respicit agens
a quo potest actu fieri nempe Deus et alias causas 2.a ratio
rigit q.o 3.a quomodo quod fit aut fieri potest cadat sub obm
omnipotentie. D.o 1.a omnes res create que in tempore sunt fuerunt et erunt
subiacent potentie Dei

q.o 3.a quomodo quod fit aut fieri potest cadat sub obm omnipotentie

D.o 1.a omnes res create que in tempore sunt fuerunt et erunt subiacent potentie

Dei

omnia que cadunt sub obiecto divine omnipotentie reducuntur ad 3.a genera vel erant
aut entia realia creata possibilia que aliquando existunt aut erant
mere possibilia que in nulla differentia temporis existunt aut negatio
et probatio tam possibilium quam existentium de quibus singulis agendum est
in terminis entibus realibus rationis que licet non habeant Deum esse sed apparent
obiective in intellectu non causant immediate ab omnipotentia sed mediate quatenus
illi potest hic est causa immediata cuius creatura fingentis a quacumque
a rationis et figmenta omnia fabricant

et quidem primus ipsius sit creatura omnis que in aliquo tempore differentia
habent existentiam realem actualem in effectu omnibus potentie esse numerandam
quod efficientissime probatur generali ratione que persuadet Deum
esse fontem et originem totius perfectionis solius adverte inter creaturas
quandam esse quam nisi potest esse absque causa que quamvis illi tamquam effectus
tribui possunt loco nihil afferunt quod ipsum Deum deceat alias vero esse
quarum Deus non potest esse causa et author quamvis illi tamquam effectus

attribui non possunt quae dicunt defectum et imperfectionem quae in deum refundi non possit et talis sunt monstrositas naturalis peccati aut error aliquis nostri intellectus et hic tamen cadunt sub obm et deum omnipotentem quatenus deus tangens causa universalis influxu reali et generali immediate ducrit ad eorum existentiam qui per quam est entitas creata dependens adeo licet deus absolute non sit et dicat causa et author illius cogitur ad culpam non determinat. § 2 explicat qua ratione posibilitas creaturarum conveniat a potentia Dei

§ 2 explicat qua ratione posibilitas creaturarum conveniat a potentia Dei

haec difficultas facile solvit si sit sermo de posibilitate relativa creaturarum quae cum haec sit denominatio extra conveniens a potentia activa nunc causae dubium est dicimus potentiam esse causam huius posibilitatis creaturarum non quidem effectivam id falsum quare dubium erit sermo de alia posibilitate absoluta et intra creatis ubi haec sit predicatum posibilium et reale ipsis creatis possibilibus ut nos existimamus ideo sit potentia logica sub non repugnantia negativa ut alii malunt quaerimus ergo an talis posibilitas cadat sub Dei potentiam ita ut ab illa aut ab aliquo alio attributo dependant qua de re varie sentiunt et loquuntur Authores

1a. senta est Aureoli in 1o dist. 42 p. 2o dub. 1o § 3o et 3o illius Alberti Albertini, tomo 2o disp. de dependentia verum quaestio 2a lib. 1o de perfectionibus Dei. § 2o num. 10 et Jacobi Granada, tractatu de omnipotentia Dei disp. 7 § 2a Gonçalez in 1o p. disp. 27. § 3a num. 37. Arimbri Valli tomo 2o p. c. 7. art. 1o et 3o dicentium potentiam activam Dei non esse proprie loquendo causam posibilitatis creaturarum atque adeo hanc posibilitatem non convenire adeo in genere causae efficientis ratione in genere causae ex

exemplaris unde inferunt non esse Deum hanc causam. ideo sunt po=
sibiles creaturae quia Deus potest illas efficere et potius esse Deum. ideo
ideo creaturae sunt possibiles quia divina natura est imitabilis
ab illis nec quia est exemplar perfectionis illarum. aliter dicunt impossibilia
dici non esse causam impossibilitatis et ita non esse ascendendum ideo aliquid
esse impossibile quia Deus non habet potentiam eius efficiendi sed ascendendum esse ideo
aliquid est impossibile quia Deus non habet exemplar illius ———

ego vero numquam capere potui quomodo Deus exerceat
munus causae exemplaris respectu creaturae possibilis quandiu intra
limites possibilitatis manet. nam artifex non habet ideam et exemplar
nisi respectu effectus liberi et contingentis et ita hoc potius quam illo modo
effectus fiat ad imitationem exemplaris unde si Deus ageret ex neces=
sitate naturae non haberet ideas creaturarum et ideo non est modo idea fi=
lii et spiritus sancti quia sunt quid omnino necessarium ut dixi 2a difficultate dicta quaestione 6a
ostendi sed creatura possibilis ut talis est ens omnino necessarium ergo respectu illius non
exercet Deus rationem ideae nec causae exemplaris ———

Praeterea causa exemplaris non causat nisi dirigendo
causam efficientem sed Deus nihil actu operatur erga creaturas possibiles in genere
causae efficientis ut postea dicetur ergo neque in genere causae exempl=
aris. confirmatur quia exemplar a doctioribus philosophis revocatur ad genus
causae efficientis ergo cum Deus nihil faciat in genere causae efficientis erga creaturas
possibiles nihil quoque causabit in genere causae exemplaris ———

Respondent Conimbricenses ideas practicas non po=
sse influere in effectum quin simul influat in illum causa efficiens
bene tamen ideas speculativas bene tamen in Deo esse ideas spe
culativas respectu creaturae possibilis ut possibilis est sed quis non vi=
deat ~~non se~~ ideas non posse esse speculativas quia idea est causa rei idealis:
cognitio autem speculativa non est causa obiecti vel alterius rei. semper ergo idea
est practica et ita potest dirigere artificem ad opus quod est [illegible]

Eidem muneri

Dicit Granado tam exemplar formale quam obiec-
tivum sub una ratione reduci ad causam efficientem sub altera vero
extra ipsam causam formalis nam respicit ad efficientem qualenus complet
causam efficientem idea enim sive exemplar dirigit artificem ut effi-
ciat arte factum et hoc modo non potest divertere causa exemplaris
ad effectum ad quem non divertit causa efficiens. Deinde exemplar
est causa formalis extrinseca respectu arte facti qualenus tale est arte factum qu-
ale est exemplar et hoc genus causalitatis non est formale. ex quibus
quod ab exemplari per ipsum non requirit diversam causam effi-
cientis nisi quando forma aliunde est capax exemplaris. adrem ergo cum
dicit eum esse originem possibilitatis creaturarum in genere causae exemplaris
non est credendum eam ut exemplar est complere suam potestatem effectibus in genere
causae efficientis recte enim probat obiectio id esse impossibile sed solum credide-
bit esse causam formalem extrinsecam quoniam nulla est perfectio increata possibili
quae non reducat in divinum exemplar sed quoniam creata possi-
bilis sub eo statu non est producibilis in genere causae efficientis non po-
test deus ut exemplar diungi suam potentiam effectibus et suam cau-
salitatem exerceat

haec solutio dupliciter refellitur primo quia exemplar solum
pertinet ad genus causae efficientis ergo nisi deus non possit esse causa ef-
ficiens creaturae possibilis sub eo statu nec esse poterit causa exem-
plaris. ant. patet 2o physicorum monstratumque est et modo monstratur breviter quoniam
exemplar non aliter divertit a domo quam complendo causam effici-
entem in ratione causae efficientis nam cum artifex non habeat virtutem suffi-
cientem ad efficiendum effectum artificiosum in genere talis est ab illo
exemplari dirigendi fit enim effectus artificiosi ratione ex-
emplaris quod artifex sibi imitandum praefigit necessario et exemplar
per quod virtus artificis compleat eo autem ipso quod fiat effectus artificio-

sive ab artifice ex directione exemplaris efficitur aedificium
exemplari et innititur efficaciae illius ergo sub nulla ratione exemplar
est causa formalis extra respectu effectus artificiosi

Refellitur 2o quia si licet daremus exemplar sub
aliqua ratione esse causam formalem extrinsecam respectu effectus non posset
tamen causalitatem formalem exercere quin etiam exerceret causalitatem ef-
fectivam ergo creaturae possibiles quatenus tales sunt non possunt depen-
dere a deo in genere causae exemplaris quin dependeant ab eo in genere cau-
sae efficientis ergo sicut hoc est impossibile ita et illud ans. ostendo quia non
potest causa exemplaris dare esse effectui nisi dirigendo artificem ad illum efficiendum
unde exemplar definitur esse illud a quo artifex dirigitur ad opus
artificiosum efficiendum sed non potest artifex dirigi ab exemplari nisi
sua virtute activa applicatur ab exemplari ergo non potest exemplar
concurrere ad effectum nisi virtus effectiva artificis etiam concurrat ad eundem effectum
confirmatur 1o finis non potest influere in effectum nisi causa efficiente si-
mul in primum effectum influente finis enim est cuius gratia aliquid fit, sed
exemplar non operatur sine fine nam ut ait S. Thomas q. 3 a. 8 de
veritate a. 1 quia exemplar est forma quam aliquid imitatur ex intentione ag-
entis determinantis sibi finem ergo neque exemplar potest operari
sine causa efficienti. Confirmatur 2o sicut finis est id cuius gratia aliquid
fit ita exemplar est id ad cuius imitationem aliquid fit ergo sicut nihil fieri
potest a fine nisi concurrente simul causa efficiente ita nihil poterit fieri
ab exemplari nisi causa efficiente concurrente: nam harum causarum causa-
litates se mutuis officiis comitarentur

2a sententia est Scoti, in 1o dist. 43 q. unica paragrafo
alit. dicunt asserentis possibilitatem creaturarum non procedere a deo omnipotentia
sed ab intellectu divino qui cognoscendo eas produxit illas in esse intelligibili et
inde creaturae sunt in esse possibiles atque illud esse quod divinus intellectus illis
communicavit vocavit Scotus esse diminutum in 1o dist. 36 q.

unica paragrafo ad vj. eodem q. modo loquit Scotus de impossibilit nimirum Dibus intus esse causam impossibilium quare in sententia Scoti res sunt possibiles vel impossibiles quia cognoscuntur adeo ut tales non Do.

ceterum nec hic dicendi modus mihi probatur nam pro ab Scoto quod intelligat per illud esse diminutum quod ait ab intus Dibo communicari rebus possibilibus nam si intelligat esse obiectibus seu denominationem extrinsecam cogniti quam res possibiles accipiunt ex loquod a Dio cognoscantur verissimum est hoc esse dimunicari adeo rebus possibilibus medio intus id idest ex rem tum quia hic agit de esse possibili intro creatum ... quod intelligamus ac precedat a ...ota vel ab intus Dei tum quia etiam res fu... ... et existentes sunt aliquo modo in intus Dibus obiectibus ... ... habent esse cognitum et tamen non recte dicimus ... vel ... istam rerum esse a scientia ... Dei ergo nec id dicemus de possibilit...

quod si Scotus per esse illud diminutum intelligat esse possibile intus creatum id quod diminutum appellet quia est aliquid esse minus perfectum quam esse actuale et existens creaturam sic non est verum intus scientiam Dibus esse causam in actu 2o. possibilitatis creaturam seu esse diminutum quia ut dictum est creatum ... possibili non sunt adeo ut ab exemplari actus aut Dibi intus non est causa ... nisi qualenus ... tu exemplar finale ... Dibus eiusque ut a creatis imitabile fateor quidem intus scientiam Dei posse dici causam in actu 2o creaturam possibilium qualenus potest illas causare transferendo illas ad statum existentem id hoc sensu etiam potentia activa Dei dici potest causa possibilitatis rerum ut videbimus quare inconvenienter est haec ... ideo res sunt possibiles quia cognoscuntur adeo non Do ideo res cognoscuntur adeo quia sunt possibiles quia scientia practica simplicis intelligentiae ... habebit esse causa rerum non vero res sunt causa eiusmodi scientiae Dei —

— ... obit obiicibandum est frustra laborari plures thomistas ut

2a Scotus probent res ab aeterno non habuisse esse illud diminutum intelligentes illud esse aliquod reale extra causas existentes quod Scotus non somniavit neque docuit esse aliquam existentiam actualem mediam inter non esse rei et existentiam illius extra ipsas causas id solum posuit quoddam esse cognitum. At esse possibile ipsis creaturis extraneum quod utrumque negari non potest creaturis existentibus convenire ___

Vo ergo sententia quibus absolute continet prior est potentia activa Dei non est causa efficiens creaturarum possibilium in actu 2o quasi actuali influxu reali ad illarum entitatem durat. in hac autem omnes catholici conveniunt et probatur 1o quia si potentia Dei actu produceret creaturas possibiles eo ipso creaturae possibiles haberent existentiam actualem quia influxus realis causae efficientis terminatur ad communicandam actualem existentiam: nihil enim aliud est causam efficientem influere actu in effectum quam illum educere extra causas et constituere in actu id quod erat in potentia unde non alia ratione existunt creaturae re ipsa conditae quam quia Deus illas actu producit ergo impossibile est creaturas possibiles quamdiu manent intra limites possibilitatis actu causari et effici a potentia activa Dei. 2o quia potentia activa Dei nihil possibilibus operatur ab aeterno sed possibilitas creaturarum est ab aeterno ergo illa non est operata potentia activa Dei. 3o potentia activa Dei creaturis subordinatur voluntati divinae nec nisi ex libero illius decreto operatur sed possibilitas creaturarum est aliquid omnino necessarium et independens a libero decreto voluntatis divinae. ergo possibilitas creaturarum non efficitur actu a potentia nec omnipotentia Dei. quo fit Deum non causare actu creaturas possibiles in genere causae finalis et exemplaris. quia hae causae ut superius docuimus non causant actu nisi causa efficiente simul ad eundem effectum influente

___ Si opponas divina potentia continet eminenter creaturas possibiles ergo illas actu causat. At causare potest in eo statu possibilitatis. antecedens est manifestum quia Deus omnes perfectiones creaturas continet eminenter nam id expectet ad summam eius perfectionem. sequela vero probatur quia ad hoc quod una res contineat

eminent alteram non satis est quod sit perfectior illa sed ultra oportet ut possit illam producere praeterea enim angelus non continet eminent formicam licet sit perfectior illa quia non potest eam producere ergo cui deest eminent contineat possibilem creaturam illam producere poterit. Ex possibilitate proprie ac rigorose loquendo contineri eminent in potentia activa dei non quia ab illo effici possit quatenus praecise includit similibus possibilitas sed quia produci potest si ex trahat ad aliam statum existentiae cum enim deus producit creaturas et illis communicat actualem existentiam non solum terminatur actio neque potest adipisci existentiam sed etiam ad eam possibilem efficiendo ut habeat absolute et simpliciter esse quod ante existentiam non habebat nisi secundum quid et potentialiter cum ergo eadem non sit res possibilis et existens et sola differentia sit penes statum dicendum ut divina potentia eminent contineat res possibiles satis est quod illas possit efficere non quidem in statu possibilitatis sed in statu actualis existentiae —

Posterior assertio potentia activa dei absolute est causa possibilitatis creaturarum quatenus est causa efficiens illius in actu primo quatenus potest illam efficere et ita res ideo sunt possibiles quia effici adeo possunt ita Henriquez quodlibeto 8° q. 3a Fonseca logica meta c. 1° q. 8a s. ultima paragrapho alterum est ponere quia 8a theologica c. ultimo paragrapho ego quidem et paragrapho hinc facit et Vasquez in relectione 1a paragrapho 2° dicendum. probatur a posteriori quia ut creatura dicatur et sit possibilis non requirit quod deus actuali influxu illam producat sed sufficit quod possit illam producere et si non posset non esset possibilis ergo creaturarum possibilitas provenit a potentia activa dei quatenus in actu primo est potens illam efficere unde creatura possibilis est ens subordinatum deo et ab illo dependens non per actualem dependentiam et actualem existentiam sed per possibilem sicut et ipsa est ens possibile in quo differt a deo qui nec actu dependet nec dependere potest ab alio sed a se habet quod quid perfectionis habet confirmatur quia ab eadem causa a qua effectus habet esse existens quando est habet esse possibile scilicet futurum ante quam sit quidem

esse sit possibile futurum et existens denotandum dicitur tres ideo creata habet esse existens quando et a potentia dei in genere causae efficientis et ab aliis effectionibus dicitur in genere causae finalis et exemplaris ergo ab eisdem causis habet esse possibile .i. futurum ante quam sit ——

—— ex quibus infert recte divinus Gabrielem, per distinctionem 43 q. 2a arto 2o et Ocamus, ibi q. 2a in speciali dubio non prius potentiae dicere posse facere possibile quam possibili posse fieri adeo ut esse simul nata. nam res possibilis est ens per participationem idem ab alio ergo intelligi non potest sine potentia dei a qua sit possibilis ergo non est dio prior potentia dei dicendum etiam potentia sua omnipotentia dicit ordinem realem transcendentalem ad creaturam possibilem et tunc causaliter [illegible] quoniam est prius. ae= necessitate et libertate illius ergo non est dio prior creatis possibilibus potentia ergo prior est quoniam est causa et prius possibilitatis, et possibilitas in qua est prior quoniam est terminus et obiectum potentiae et ita inter utramque datur absoluta simultas ——

quod vero ad impossibilitatem attinet aliter philosophandum existimo pulo enim impotentiam seu negationem potentiae inde non esse causam impossibilitatem atque adeo non recte dici ideo impossibilia non posse fieri quoniam deus non habet potentiam effectivam. id dicendum potius dicendum esse ideo deum non posse facere impossibilia quoniam in se ipsis impossibilia sunt id quod ita observarent Fonseca, supra henriquez, quodlibeto 6o q. 3a po= it medices pomp., relecte 1o paragrafo quod vero et Vacquez, disp. 104 c. 5o no 19 licet enim vitium sit inde non esse talem potentiam impossibilium effectricem nihilominus quod deus illam non habeat oritur tamquam ex 1a origine ex ipsa impossibilium repugnantia et impossibile in se ipsis quam quo alii sine videant illa sti the verba in ello 3o huius q. ad calcem corp.! Convenientius dicit quod impossibilia non possunt fieri quam quod deus ea non possit facere nec oppositum docuit henriquez, quodlibeto 3o q. 3a ibi enim solum asserit aliquid esse impossibile quoniam non potest a deo fieri loquitur autem de impossibili relato ad impotentiam in quo

unius veritatis convincit at ingolibelo 6º q̄ 3º de imposibili absolute sermone habet de quo optime dicit prius esse implicare dei quam in deo sit negatio potentiae activae ——

Si omnis rerum possibilitas originem habet a potentia dei ergo impossibilitas habet originem ab impotentia patet sequela quia sicut afirmatio est causa afirmationis ita negatio est causa negationis et quando id quod est imposibile non est ab impotentia dei nec aliunde a potentia dicitur esse non posit non erit ab alio id ase quod tamen est contra dictum longe dictum esse rerum possibilitatis et imposibilitatis quo ad praesens atinet institutum nam possibilitas rerum cum sit quid reale positivum et creatum oportet asignare causam a qua sit at imposibilitas solum habet esse aparens et fictitium et ideo non habet aliam causam quam intellectum a quo depingitur et representatur. neque universaliter verum est illud proloquium sicut afirmatio est causa afirmationis ita negatio negationis nam pater est causa filii et tamen negatio patris non est causa negationis filii quia defuncto patre filius potest pater filius potest et solet permanere cum verum in stabitur ergo imposibile erit ase nego id sequi quia re vera est ab alio nempe ab intellectu fingente cum quo tamen dependeat non dicitur quia intellectus non causat imposibile sub esse sui nisi in genere causae formalis representando illud ut in logica dicitur est de verum non dicitur inmediate ad effectum causae formalis id mediate tantum quatenus scilicet causat ipsam formam ex quo patet imposibile denominatione quale est chimera et alia fiementa nullo modo esse a deo, at verum imposibile formale quale est negatio chimerae et aliorum fiementorum cadat sub dei omnipotentia et ulla de ... 8º 3ª quo pacto non entia sive negationes et privationes pertineant ad omnipotentiam

8º 3ª quo pacto non entia sive negationes et privationes pertineant ad obiectum omnipotentiae

nemo dubitat quia a pota Dei caverent non entia nec aliquae negationes et privationes contingentes quae re ipsa in rebus reperiuntur ita tenent Caietanus in art. 3 huius q. et probatio privat. dicti pietas dubio 3o Gonzalez disp. 80 n. 1 Vasquez disp. 104 c. 5 Ferrara 2o contra gentes c. 22 parafo ad evidentiam et q. docta Sti thomae 1p. quaest. 42 q. d. 2o art. 2o corp. et q. 1a de pota art. 3o corp. cuius ait de illud quod potest habere rationem entis vel non entis est obiectum divinae omnipotentiae et colligit ex c. 45 Isaiae ego dominus formans lucem et creans tenebras id est diem et noctem ut exposuit ibi Jeronimus — vero est a pota quia ad potentiam actibus non solum expectat respicere et turbare effectus id est eius illum destruere suspendendo actum destructio autem quod negationibus est sicut omnia in voluntate sunt actus non modo procedit id est fuga et in intellectu sunt actus non modo per modum affirmationis et assensus id est per modum ~~affirmationis~~ negationis et dicimus ita eius divinam potentiam intelligimus non tantum efficientem et turbantem creaturas id est destruentem et corrumpentem quod amplius roborabit sequente —

nunc res illustranda est exponendum modum quo id quod nihil est fieri possit a pota Dei et quidem quaedam negationes et privationes sunt quae rebus existentibus debent et has causat Deus producendo res positivas quas huiusmodi negationes et privationes sequuntur quare sicut Deus est causa omnium creaturarum existentium aut certe ad illarum productionem concurrit mediante omnipotentia ita est causa eius negationum ex illis resultantium aut saltem ad illas concurrit verbi gratia in hoc est negatio lapidis, eo ipso quod pota Dei est causa hominis dicitur quoque causa illius negationis in actu positivo iniusto est privatio honestatis et iustitiae unde sicut Deus influere generali concurrit ad illum actum licet absolute non sit causa illius ita concurrit ad eam negationem licet absolute ~~non sit causa~~ illius —

aliae negationes vel privationes sunt quae existunt in destructione alicuius entis positivi et has causat Deus cessando a conservatione

rec positibus quae illi opponunt. vg. Dicebat d. v. gra. ligni in mala, eo ipso quod ea pro. oburat desinit d. ua. pota Dicebare gra. ligni et producere causat pbab. illius in mala. sibi modo causat pbab. gra. in aia justi quoties illes totaliter peccat. uel pendendo nimirum influxum quo gra. Dicebabat et ri d. angelus, annihilaret et potest tota substractione concursus quo d. pota illes Dicebat, fuerit causa negatis existentiae ang. et rie derelicti

Ad obicias 1.° q.° S. tho. in 1. art.° 3.° huius q. post medium corpo. et os pe alias rones possibilis qui est obm. omnipot. ex solvunt pro rone entis, ita ut illud sit possibile et cadat sub omni pota quod habeant rone entis qua loquendi formula aiunt alii graves authores nos ens et nihil non cadunt sub obm omnipot. ex ius S. thomas et alii DD. aierunt id colligens esse obm omnipot. quod habet rone entis nomine entis comprehendunt quod quod quomodolibet est possibile sine non implicans contradictionem. et q.° tam entia possibilia quam aliqua non entia huiusmodi sunt negatis et probato contingentes rerum sunt possibilia et non implicant contradictionem. id circo non tantum entia possibilia sed etiam non entia contingentia claudunt sub obto omnipot. unde S. thomas locis in primo huius ... relatis dicit esse illud quod habet rone entis vel non entis esse obm omnipot. cum autem DD. aiunt non ens tantum esse ex.° obm omnipot. per non ens intelligunt id solum quod dicit impossibile sive quod implicat contradictionem. hoc est simul esse et non esse

ut hic solutio probadat dilucidior oportet prius erit adnotare non ens 3.° modis accipi posse 1.° denominatione per creata nimirum possibili quae actu non existit potest tamen existere huiusmodi autem creata dicit non ens q.° non dum est nec existit et non ens isto modo sumptum ad obm omnipot. pertinet sine dubio ut patet 2.° probatum est q.° est ens reale possibilem quibus non actuale et ita sufficientem esse entitatem habet qua terminet actum omnipot. 2.° sumit non est realiter et quiditative pro ipsa formali negatione contingente

tamen quod nimirum ita existit ut possit non existere eo quod neget entitatem quae cum possit in re, talis est cogitar, conceptio qui ratione ... distincte etiam non ens est obiectum omnipotentiae quae conservat illud non agendo id potius suspendendo actionem. Secundo sumit non ens essentialiter et quidditative pro ipsa re impossibili et implicante ... seu pro negatione illius. et hoc non ens non cadit sub obiectum omnipotentiae id potius tali obiecto ex diametro opponit de quo iterum ... ultra ——

Obicias 2° omnipotentia divina est potentia activa ergo id solum respicit tamquam obiectum circa quod ipsa potest aliquid agere. sed circa negationes et privationes contingentes omnipotentia non potest aliquid agere, nam cum destruit substantiam panis in Eucharistia nihil tunc agit licet potentia, sed potius cessat ab actione ergo omnipotentia non respicit tamquam obiectum negationes et privationes rerum contingentes. Respondere solet omnipotentiam divinam conservare circa ens et non ens tamquam circa proprium obiectum diverso tamen modo circa ens producendo illud circa non ens non producendo aut cessando a productione. Verum quidem responsio ... que explicatur ... quibus enim omnipotentia versatur circa non ens non producendo rem positivam aut cessando ab actione rei positiva cui opponit ipsum non ens sed rem producit ipsum non ens. ... cum destruit substantiam panis in Eucharistia cessat ab actione positiva quam substantiam illam ... et simul incipit habere actionem remotivam qua causat negationem substantiae panis. ita fit ut Dei omnipotentia numquam possit cessare ab agendo quoniam eo ipso quod rem positive non agat, remotive agit negationem illius ——

Obicias 3° si negatio fieret a potentia activa Dei fieret media aliqua actione negativa seu remotiva, sed hoc est impossibile ergo et illud. maior patet quia de negationibus philosophamur sicut de rebus positivis hae autem non fiunt a suis causis nisi interveniente alicuius actione positiva ergo neque illae fient a suis causis nisi interveniente negatione aliquius

actis negatiue minor uadet q^a la actio negatiua non potest ne
cidere realit cum negati adquam terminat nec etiam potest distingui
realit ab illa non iam q^a 2^a verior opera actio positiua reipsa
differt a suo tro, id q^d potissime, q^a perire potest et solet manente
tro ergo actio negatiua etiam distinguet realit a tro q^a perire potest
manente tro si quidem negatio que fit ab una causa potest fieri et
conseruari ab alia tunc autem necessario perit prior actio negatiua quae a
priori causa realit dependebat neque potest dici 2^a nam cum
actio negatiua sit realit negatio, esse debet negatio seu remotio ali
cuius entis positiui qd non potest satis explicare qd nam sit. non
s. haec actio negatiua remouet actum positiuum qua seruabat terminus positiuus
exclusus per negatam quae est terminus eiusdem actis negatiue et hoc repugnat tum
q^a perire potest actio positiua etiam si maneat res positiua ex vi ulterius
actis ergo si negatio talis actis est illi actio negatiua qua fit negatio
ipsius rei tunc dabit actio negatiua sine tro, nam cum res ipsa man
eat ut supponimus non potest simul dari negatio illius, tum q^a cadem
res vg^a equus fieri potest pluribus actionibus positiuis oio adaequ
atis ergo quando non existit equus dat una tantum negatio equi ex pluribus
res negatis actionibus illius quae si sint actus negatiue iam ad eundem terminum
negatiuum dabunt plures actus adaequati qd est absurdissimum plenum.
s. illa negatio negatiua remoueret rem positiuam quae etiam remouet negatio
ad qam terminat et hoc multo magis repugnat quoniam eiusdem vi
vg^a equi frustra uidet duplex negatio simul resultans
Ex dictis maiori negaui minorem et ad probationem dixit eiusmodi actum neg^e
atiuum realit distingui a negatione quae per illam fit sicut actus positiui realit dis
tingunt ab iis per ipsos productis neque id sufficient impugnat in obiectis q^a recte
te defendi potest per tales actus negatiuos remoueri et excludi eandem rem positiuam
quae excludit et remouet per negatam quae est terminus eiusdem actis vg^a per actionem
negatiuam qua fit caecitas remouet potentia visiua quae etiam remouet

64

proculdubio negatio in hoc modo ducitur ad mittere duas negationes realiter et virtualiter distinctas eiusdem rei quarum distinctio sumatur ex diverso modo respiciendi illam rem una enim negatio est terminus a quo absoluta et tanquam productionis altera est modus et terminus a quo fieri illius. nec aliud occurrit quod maiori nostra probabilitati dicti opponat

Insurgunt duo difficilia quae induabiles sunt requirunt discussiones. unum est an negatio seu privatio existentiae quam habent creaturae possibiles ex quo alius mundus causetur ab omnipotentia. alterum est an negatio chimerae et similium quae in Deo de rerum quae a parte rei existit necessario, sit effectus divinae potentiae et 4ta. negatio actualis existentiae reperta in rebus possibilibus causetur ab omnipotentia

Sectio 4ta. An. negatio actualis existentiae reperta in rebus possibilibus causetur ab omnipotentia

Suarez, loco 3° de creabilibus et 9° n° 16 opinatur negationem existentiae quae datur in creaturis possibilibus, proprie non causari a potentia dei id ab eius voluntate quae vero suspendendi influxum potentiae per quem produceret creaturas possibiles sicut quando ex absentia, et ablatione luminosi causantur tenebrae, removens luminosum est potius causa tenebrarum quam ipsum luminosum cuius influxus suspendit

Granado hic tract.u de omnipotentia disp. 7a. sectio 3a. duo asserit unum est talem negationem non provenire proprie et rigorose ab omnipotentia quamvis minus proprie et improprie audiens dici possit ab illa provenire quatenus deus libere suspendit actum omnipotentiae per quem posset communicare actualem existentiam creaturis possibilibus alterum est tamen negationem proprie provenire et causari ab ipsa essentia creaturarum possibilium

Ex his horum ita probatur nulla negatio potest produci

a pota reali nisi producendo efficiant res possibiles adeo qm la negatio. Sequitur aut. considerando adiebati rei cui la negatio opponit, nam negatio cum in se ipsa nihil sit, non potest eam mediate terminare actum pote realis, sed negatio existe actualis rerum in creatis possibilis, non fit adeo quatenus produxit ipsas creatas possibiles qa possibilitas ut talis non est capax actus realis; nec fit quatenus conservat adiebati rerum possibilium qa iste nunquam terminaverunt actum dei ergo nullo modo pota activa est caussa predicte negatis; et affirmat qa pota activa dei nihil operata est ab eterno sed creature possibiles habuerunt negatm existe ab eterno ergo la negatio non convenit illis a pota activa dei ———

Res vo affirmat authe insignis mullorum pus. quas ad nos phisicorum retulisse et eundem se fuisse dicit qui instant affirmant nullam creatam potuisse ex eternitate existere nec produci adeo, sed necessarium fuisse ut prius ac proinde ab eternitate habuerit negatm existe actualis: unde infert in ipsa ente creato fundatum habere negatm existe nec adeo posse tolli posse nisi in tempore ergo negatio existe per se convenit ab ente creato possibilis sicut negatio gre eternitatis intelligit convenire ab ipsa creata —

— addit ronis calculum qa si posse intelligat ente creato et deus nihil ageret circa illum eo ipso habet negatm existe quoniam existe actualis convenire debet adeo mediante actu reali ergo in ente creato fundat ista negatio ——— affirmat 1o qa creature proprium est ex se esse nihil sicut dei est proprium est ergo sicut deus habet existam ita et creatura negatm existe. affirmat 2o qa eo ipso qd eo non applicet suam potam motricem ad movendum se ipsum habet negatm motus convenientem ab ipsa rei natura ergo eo ipso qd deus non applicet suam potam activam ad producendum existam creatam, ex ipsa entis creati natura convenit qd non existat ———

michi maximopere placet qd concurrunt Machim, hic in notatis etc. ill. 3m parag. ex hac docta et ponderosa, qa 2a sch

scholastica d. 3° parago 2° quæri potest nimirum negatio existentiæ
quam habent res possibiles pro sua causa obm et effectum omnipotentiæ divinæ
quæ fuit doctrina Sti. Aug. l. 1° lo 12 dicibilis c. in fine ibi
qui immutabili voluntate res quas condidit et ut prius non essent egit quo-
dice non fuerunt et ut posterius essent quando esse cœperunt ——

Probatur 1° quia Deus potuit sua potentia activa producere in instanti
actualem existentiam cuiuslibet creaturæ possibilis et consequenter potuit destruere
negationem talis existentiæ ergo divina potentia est propria causa talis negationis suspen-
dendo actum sui influxus in creaturas possibiles. Confirmatur 1° actu libero et
positivo suæ voluntatis vult efficaciter non existere creaturas possibiles ut
dixit 1° de voluntate quod Deo tradebamus et nos docebat Aug. id vo-
luntas libera et efficax Dei est causa rei obli ergo negatio actualis ex-
istentiæ quæ convenit creaturis possibilibus provenit a voluntate Dei et consequenter
a potentia activa quæ illi omnino subiicitur cum illa instituit unicum attri-
butum. — Confirmatur 2° quia huiusmodi negatio contingenter convenit creaturis
possibilibus, potuerunt enim illæ non habere si adeo producerent idque
est proprio et propria causa talis contingentiæ ergo et prædictæ negationis ——

Probatur 2° quia negatio existentiæ creaturarum ut pote contin-
gens provenire debet ab aliqua causa sed hæc non potest esse nisi potentia
divina ergo per se provenit a potentia Dei. minorem ostendo et simul refello
aliorum opiniones. et quidem a sola voluntate Dei procedere nequit ha negatio
ut Suarez volebat quia voluntas divina ut talis non causat efficiendo sed im-
perando et determinando potentiam executivam Dei quæ illi obedit ad nutum ergo
impossibile est negationem illam fieri a divina voluntate quin simul fiat a potentia.
porro ipsa essentia creaturæ possibilis esse nequit causa illius negationis quem-
admodum contendebat Granado tum quia non existit actum ad causandum
autem efficienter requirit actualis existentia causæ. tum quia est indifferens ad
existendum et non existendum ex sua natura sicut non potest esse ratio ex-
istentiæ ita nec probationis illius; tum quia essentia rei possibilis petit connaturaliter

existat ergo non potest esse radix negationis sicut quando nulla res est radix negationis propie per effectus quam naturaliter exigit; item denique quando sine rerum non causis accidentium extraneorum idtamque causarum passum et per pietatum, id negatio existentiae non est passio, cum possibilis sit accidentibus extraneis, alias si foret passio cuius de producerent creatum et ablatam liberent negationem existentiae facerent quod possit esse naturale, quod Dei non potest cum productio sit rebus naturalis non ergo predicta negatio oritur absentia rei possibilis resultat ergo ut oriatur a potentia Dei

Tamen videtur Suarii fundamentum quando cum potentia subordinet Dei voluntati non potest voluntas Dei esse causa negationis existentiae quin potentia sit eius causa, alia ratio est Deus luminosus quod non subordinatur in agendo removenti illud et ita quod removens luminosum sit causa tenebrarum non sequitur luminosum esse causam illarum

ad primum Granado dicimus potentiam non solum causare negationem producendo rem possibilibus quam negatio sequitur .i. cessando a veritate rei cuiqui negatio opponitur, idcirco suspendendo actum ut probatum est exemplum habebimus in voluntate creata quae non solum efficit libere actum voluntatis id negationem illius cum sit potentia libera ad utrumque partem Dei potentia autem libera formaliter est facultas activa ad affirmationem potentia activa Dei non est operator ab aeterno aliquod reale possibilibus donatam aliquod negationibus

ad 2um Pe[?] Villar p. 4 in lege[?] censura[?] est in t[?] splendor ut solum negavit creatum posse produci adeo ab aeterno ex natura sui non vero cum naturaliter ex quo sequitur negationem existentiae ab aeterno debere creatam dicentiae ad earum naturam non vero ab illis fluere id adeo sicut quod natura non habeat simul plures fines est quidem dicentiarum eius naturae non tamen ex plura probatio plurium finarum oritur causata id adeo qui illas creavit

ad 3um hoc ipso quod Deus nihil agat circa creatam possibilem resultat ab eo negatio existentiae in creata possibili quando Deus non aliter causat eam negationem

qm sub trahendo suas actus increatas et dictus est. ad 1m confirmat nos dicit prius ex creaturas existere nihil quod negatio existentiae sit perfectas illarum, id quod existere et atentis viribus suis numquam existunt nisi beneficio creatis ad lucem et existentiam eduxit. idquod Deus a creaturis hoc beneficium non accipiunt, ex eodem accipiunt quasi maleficiunt, sicut et negationem existentiae. ad 2m confirmatio Deo, 1o huiusmodi posse causare suas negationem motus, eo quod Deus existit, seu 1o possibilis non existit et ideo non posse causare negationem existentiae. Deo 2o quando homo non aplicat potentias motibus ad movendum sed negatio motus non provenire ab ipsa natura huius id est ab ipsa potentia motrice, sed ab alia causa a quo fit ubi permanens huius. non ab eo a quo fit ubi permanens fit negatio motus quod tale ubi sequitur. ubi autem non fit a natura huius quod non est passio illius id a potentia motrice et aliorum ab agente extrinseco quod negatio chimerae et aliorum commentorum quae Deus existit a parte rei sit effectus divini omnipotentiae

3o quod an negatio chimerae et aliorum commentorum quae Deus existit a parte rei sit effectus divinae omnipotentiae

Pars 1a afirmante facit quod quod obiectum omnipotentiae est omne id quod est absolute possibile seu non implicans contradictionem, id negatio chimerae et aliorum impossibilium est absolute possibilis et non implicans contradictionem, immo re ipsa existit ante omnia in dies ergo est obiectum omnipotentiae. Confirmatur 1o quod S. Thomas et ceteri probatiores theologi numquam excludunt non ens ab obiecto omnipotentiae nisi quatenus implicat contradictionem, ergo non ens sive negatio chimerae cum contradictio non implicet non est excludendum ab obiecto omnipotentiae. Confirmatur 2o quod ad infinitam extensionem divinae omnipotentiae expectat ut nihil extra Deum realiter existat quod non causetur ab illa sive illud existat positive sive negative sive libere sive

nec.ssº ——

2º q, mediante sua pot.a causat negatus quæ nec.ssº sequunt angelus et alias creatas; sed negatio chimeræ nec.ssº sequit. angelum et alias creatas quia nulla creata potest esse chimera ergo q, causat eiusmodi negat. media sua pot.a. et confirmat. quia voluntas Dei efficax est causa sui voliti, sed q, vult efficaciter chimeram non esse ergo ——

3º negatio chimeræ non potest esse a se ergo dependet a deo tanquam a causa et consequenter est effectus divus; prob. patet ant. tum quia esse a se est proprium Dei, tum quia alias illa negatio esset tam nec.ssa quam D., nam maxima Dei necessitas provenit ex independentia illius ab omni alio in omni genere causæ; sed talis negatio est in dependens a deo et quolibet alio esse in quolibet genere causæ ergo non erit minus nec.ssa quam D.; accedit quod possibilitas creat. et si sit simpliciter nec.ssa, nihilominus est in inferiori gradu necessitatis ac D. quia non habet tam firmas radices nec necessitatis ac D., cum sit ens dependens a deo sive ens per participat. ergo si predicta negatio non dependet a deo neque est per participat. sicut nec ipse D., non minus firmas radices nec necessitatis habebit ac D. ergo est inequali gradu necessitatis cum illo ——

ego vero censeo negat. chimeræ et aliorum figmentorum impossibilium esse ex natura obiectum omnipot. ac proinde ab illa non procedere quam sententiam nullus alius quod ego sciam expressit praeter Suarium, qui nobis esse debet pro mille testibus, et quidem lo. 3º de attributis D. quia nº 16 sic ait: nam cum ut illa negatio dicit negat. possibilis nec capacitatis ad esse omnino excludit ab obiecto omnipot. quod non est limitatio sed excellentia omnipot. et lo. quia. Deiterminis c. 6º nº 19 ait: non suppugnam adexistendam quæ est in creatis possibilibus, certam necessitatem in suo negatu sicut Deus in suo esse actuali quia est independens ab alio, tota autem necessitas Dei est necessitas independentiæ. censet ergo nullum esse in-

modo

iᶻ modū qd aliqua negatio noⁿ dependeat adeo ac p̄sequens id potiori jure dicitur de negatⁿ chimeræ et silib̄ ——————

Ducor 1° q̄ nulla negatio potest p̄duci a pota reali nisi p̄ducendo efficient rem positivã q̄m ea negatio sequit, aut destruendo adversatⁿ rei cui ea negatio opponit, aut suspendendo influentiã p̄ quã res ipsa quæ p̄ negatⁿ excludit p̄duci poterat, neq negatio cū in se ipsa nihil sit noⁿ potest im̄ediatⁿ terminare influentiã potæ realis id negatio chimeræ vgᵒ noⁿ fit adeo quatenus p̄ducit aliqd positivũ id est fundamẽ illius q̄ talis negatio noⁿ fundat in aliquo positivo qd actu p̄ducat a deo nec fit quatenus d. destruat adversatⁿ chimeræ q̄ hæc ut potè impossibilis noⁿ potest terminare actũ realẽ dei et p̄ptᵉ eandẽ roneᵐ noⁿ fit adeo suspendendo influentiã in chimera ergᵒ nullo modo pota activa dei est causa p̄dictæ negatⁿ ——————

Ducor 2° q̄ pota dei subest subiicit dei voluntati et noⁿ operat nisi ex libero illius imperio id negatio chimeræ est aliqd simpliciter nec̃ssⁿᵘᵐ et independens a libera voluntatᵉ dei ergᵒ noⁿ est effectus dei potæ. minor patet q̄ illud est simpliciter nec̃ssⁿᵘᵐ cuius oppositũ est simpliciter impossibile id oppositũ huius negatⁿ nempe chimera est simpliciter impossibile ergᵒ illa negatio est simpliciter nec̃ssⁿᵒ. confirmᵒ illa negatio tolli noⁿ potest nisi p̄ impositionẽ chimeræ id hæc poni noⁿ potest ergᵒ neq̃ illa negatio potest tolli ergᵒ nec̃ssᵒ existit in re ——————

Ducor 3° q̄ noⁿ potest esse obm omnipotæ id qd directè opponit p̄prio obto ipsius omnipotæ id negatio chimeræ directè opponit obtᵒ omnipotæ ergᵒ noⁿ potest esse obm omnipotæ. p̄batᵘʳ mᵃ q̄ ea negatio opponit directè enti seu possibili absoluto qd est obm dei omnipotæ eo qd excludat a chimera omnẽ possibilitẽ ad existendum ex quo fit omnipotã dei versari. circa chimeram

et negatio illius sicut visus versatur circa tenebras, neque quemadmodum visus dicitur versari circa tenebras nec quidem per actus positivos qui omnino dimensibiles est, id circa illas est in visu per aliud vidi. sicut impossibile cibo [illegible] per [illegible] circa obto [illegible], nec vero ita est circa sonus .i. tangibiles qualitates, ita similiter negatio actus circa chimeram et negatio illius convenit omnipotentiae tamen per proprio [illegible] quod opponit directe obiecto omnipotentiae

ad primum [illegible] esse possibile sive non implicans [illegible] quod potest contingenter existere quod [illegible] operatur ad extra dependenter a sua libera voluntate et quod negationes rerum impossibilium existunt necessario et non contingenter ideo etsi possibiles sint non [illegible] obiecto omnipotentiae ex quo patet ad confirmationem ad secundum vero constat ex probatione nostrae sententiae

ad secundum duplex est negatio chimerae una sequitur naturam creatam et haec causatur a potentia dei quia libere existit nam enim fundamentum creata non existit nisi existente creata; altera quae non sequitur ullam creaturam neque enim illa habet fundamentum neque enim potest dubitari quin nulla existente creata adhuc chimera non est in rerum natura et de hac negatione dicimus non esse obiectum divinae potentiae quia omnino necessario existit et independenter a libera dei voluntate cui potentia dei in agendo subordinatur. ad confirmationem negatur minor quoniam gratis assumit

ad tertium negatur antecedens et ad probationem dicitur esse acte positive esse proprias dei non vero esse acte negative quemadmodum est negatio chimerae et aliorum impossibilium sic etiam proprius dicitur esse naturae aeterna immensa et incorruptibilis et nihilominus praedicta negatio naturae nata est aeterna immensa et incorruptibilis quia nimirum aeternitas immensitas et incorruptibilitas quae sunt propriae dei tales sunt [illegible] fundamento petunt naturam positivam et infinitam quod non habent aeternitas immensitas et incorruptibilitas quae conveniunt negationi de qua loquimur. ad secundum probationem antecedentis respondet Suarez non esse in [illegible]=

veniens deus et illius negatio esse in gradu equali necessitatis quia non est equalitas inter positiva idem negatio. quandoque sicut candor obscurusque nullus est inter veniens deus et ipsius negationes esse equales in eternitate inmensitate et incorruptibilitate. illud non approbo quod idem in variis affirmat non repugnantiam ad existendum fundatam in rebus possibilibus non pendere a deo et propterea esse equalis necessitatis cum deo tum quia non repugnantia non videtur esse aliud quam possibilitas interna et positiva creatorum quae vero dependet a deo et est minus necessaria quamdo, tum etiam quia licet haec non repugnantia sit negatio quaedam est tamen detinetur cum fundet. entia reali creata possibilis sicut haec entia est dependens a deo et omnes participatione ac proinde multo minus necessaria quamdo, sic et non repugnantia in illa fundata quaestio 4ta utrum deus possit aliquid facere contra rerum naturas

quaestio 4ta

utrum deus possit aliquid facere contra rerum naturas

Ricardus in primo dist. 42 articulo primo quaestio 6ta hanc quaestionem in tris versanis asserit naturam accipi dupliciter uno modo pro vi rebus insita quarum omnium earum aliquid agunt aut patiuntur et secundum hanc naturae acceptionem dicit deus posse multa facere et re ipsa fecisse plura contra naturam. alio modo natura sumitur pro ipsa re subjecta deo ad id quod ipse facere voluerit et sic negat deus posse facere aliquid contra naturam quia omnis creatura subiicit et obedit deo ut de illa disponat quod quod sibi libuerit. subdit tamen Ricardus in hunc modum id quod in communi usu natura magis dicitur primo modo quam 2o ideo dicit simpliciter quod deus potest facere contra naturam. et S. thomas quaestio 6ta de potentia articulo 2o ad 3um admittit deus posse facere contra naturam quando in natura remanet contraria dispositio ad effectum quem deus facit sicut quando aqua Iordanis stetit remanente gravitate in illa

quem loquendi modum usurpat Paulus ad Ro. 11 si tu ex natali excisus es oleastro et contra naturam insertus est in bonam olivam quanto magis hi, qui secundum naturam inserentur suae olivae quibus verbis argutat apostolus a maiori ad minus accidit enim Gentilis et paganus qui sterilis instar oleastri contra rerum naturam insertus est in bonam olivam ecclesiae quae fructuosa est tanquam abis instar oleae quanto magis Judaei qui naturam trahunt originem a fidelibus et sanctis patriarchis quibusque, sunt populus eorum in feraces ecclesiae olivas inseri potuerunt

Eodem modo loquitur Petrus damianus epistola 4a, tomo 3o bibliothecae patrum col. 22 virgam Aaron in tabernaculo contra naturae ordinem reperit ac medalas protulisse et col. 22 ab ipso nascentis mundi exordio rerum conditor, inquit voluit, naturae iura mutavit in ipsam naturam ut ita dicerimus quodammodo mutavit contra naturam, nunquid contra naturam non est de solo viro feminam sine femina fieri etc. et alia incandescentiam

Caeterum aptior michi videtur eorum modus loquendi qui dicunt simpliciter et simpliciter non posse fieri aliquid contra naturam, adeo ut tamen simpliciter et tantum quod quatenus potest facere aliqua quae contra ordinem naturae leges et immunes ac usitatas rerum cursus fieri nequeunt sic habet S. Thomas, 1o dist. 42 q. 2a art. 2o ad 4um simpliciter loquendo deus contra naturam rerum non facit sed praeter eas aut supra eas. supra eas quando inducit effectum quem natura nullo modo attingere potest sicut sunt gloriae in corpore glorioso. praeter eas facit quando effectum quem natura inducere potest sine officio causarum naturalium producit ut quando aquam in vinum vertit joanis 2o quae verba ad longum retulimus quae declarant non solum deum non posse agere contra naturam simpliciter loquendo sed etiam posse agere supra vel praeter naturam et quod his verbis significet non distincte scribit 3a pe q. 44

Nu. 2o ad ... Ultragentes cap. 100 ...

Dionisius ... Augus. li. 3o ... de Genesi ad literam cap. 13 ubi loquens ... Moisis ... draconem subdit nec ista ... sicut ... natam faciunt, nisi nobis, quibus aliter nat... ... noluit non aut deo, cui hoc est natam quod fecerit. eadem quoque ... replicat cap. sequenti et lo. 1o lo. 22 decibit ... oia ... ... natam dicimus ... id non sunt quomodo est enim ... natam quod ... fit volunt..., ... voluntas tanti utique ... ... nata sit ... ergo sit ... natam id ... quod est nota nata nec minus clare ... ex ... lo. 6o lo. 26 ... Faustus ...

nec paulus ... ad Rom. 22 ... ordinarie ... sequamur Glossa ita ait ... natam ... quod est ... natam ut quod ... fructus radi... ferat ... aut nihil ... natam facit, ... id est nata quod facit. et ... in fine ... natam inquit ... ... nata ... ramus arboris ... bonam arborem ... arborem id ... aut ... facit non est ... natam id simpliciter est natale ... dicimus enim ... natale quod fit ab agente, ... natalis subdit ... etiam non sit ... natam ... ... fluxus et refluxus maris est natalis ... hoc quod causat ex ... lunae quod natalis subdit aquae ... non ... natalis ... aquae ita etiam ... natura sit natalis deo subiecta quod ... facit in creata est simpliciter natale licet forte non sit natale ... et particulare natam rei in qua fit ... cum ... illuminat et morbus ... ... inquit ... rerum reddidit ... nihil adeo fieri valeat ... natam

eadem ... quam paulus ... dami

causa id fieri ordinatae naturae quod sit contra naturae dissolutionem et repugnantiam quibus id melius dicatur fieri supra naturam quoniam etiam in his natura est obedientialis creaturae: unde et ipse Damianus in illo cap. 15 post verba citata scribit. quod ergo mirum est si his quae naturae legi cedit et ordinem super eandem naturam sui motus exhibeat conditionem ut si naturae necessitas non rebellis obsistat, si cuius substrata legibus Ita et ancilla deserviat quaestio. an d. possit facere ut praeterita non fuerint quae est contra eius oppositae op.

quaestio ...

An d. possit facere ut praeterita non fuerint

quae opposita opinionis

minime faciam ut non posse eo adeo facere ut praeterita non fuerint communi consensu eorum est impossibile ad facere cum quod implicat contra ... nam si ... ex suppositione quod sit posset non fuisse quaeret posse simul fuisse et non fuisse sed quando fuit quae iam supponitur fuisse, et posset non fuisse quoniam ... nihil autem impossibilius quam idem simul esse et non esse et quod hoc genus impossibilitatis etiam cadit in res praesentes et futuras nam ex suppositione quod res sit praesens non potest adeo fieri ut non sit praesens et ex suppositione quod futura sit non potest d. facere non futuram

hoc minime defendunt sancti cum dicunt impossibile esse praeterita non fuisse S. Aug. lib. ... c. ... Faustum cap. ... quisquis dicit, si omnipotens est deus faciat ut quae facta sunt facta non fuerint, non videt hoc se dicere si omnipotens est faciat ut ea quae vera sunt eo ipso quod vera sunt falsa sunt. S. hieronimus

S. hieronimus in epistola ad Eustochium de custodia virginitatis parum ap.° audenter loquar cum deus possit omnia, suscitare virginem non potest post ruinam quibus verbis non negat S. t postt
potestatem illam posse redintegrare clarissimum virginitatis amissae id posse efficere et quae corrupta fuit corrupta non fuerit
ut S. thomas quodlibeto 5° art.° 3° explicuit S. Anselmus in prologio cap. 7° deus non potest facere quod factum est non esse
factum. et lo 2° cur deus homo cap. 17 cum deus facit aliquid postquam factum est iam non potest esse factum. et lo de concordia praescientiae et praedestinationis cap. ... ad medium, inter praeterita est quaedam quod
non est in re praesenti vel futura, nunquam enim fieri potest
ut res quae praeterita est fiat non praeterita sicut res quaedam quae
praesens est potest fieri non praesens, et aliqua res quae non necessario futura est potest fieri ut non sit futura. S. bernardus in epistola
2° quae est ad fulconem ante medium illius. quod factum est non potest non fieri hugo Etherianus lo 1° contra Graecos cap. 15 to 9° bibliothecae quod factum est ut non sit factum falsum deus non posse praeterea et Aris, dicit nulla potestas praeteriti est sed praesentis
aut futuri

accedit jus Canonicum et civile, nec Graecorum, nam cap. si paulus 32 q. 5° refert textum sti jeronimi quod superius memoravimus, ... illud a glossa ... intelligatur et codice de raptu virginum lege unica in p.° dicit
virginitas corrupta restitui non potest. et digestis de captibus lege 12 paragrafo facti ita habet facti causae infectae
nulla constitutione fieri possunt

difficultas ergo quae adeo ... nunc in
in hoc nostro praesenti tempore in quo res praeterita iam transit ab

-solute et inconveni divina potest de facto ut non praeterierit
nec quod de potuerit facere res praeteritas non fuisse antequam cre-
avit illas in dubitaliquet ut contingenter illas creaverit sicut
potest absolute et inconvenienter divina facere utroque quod discidit non
implicat et quod futurum est non eveniat

Prior sententia negat nunc cum modo potentia ad
praeteritum quam sequuntur S. Thomas hic art. 4to et saepe alias ibi
quoque Caietanus, Bañez, Molina, Granado, disp. 8a, Gon-
zalez, disp. 62. Becanus, cap. 7 quaest. 1a Ferrara, 2o contra
gentes cap. 25 . 66 . Dist. 42 quaest. 3a Pa-
latius, disp. 2a Ricard, quaest. 1a Capreolus, quaest. 1a art.
2o ad argumenta Gregorii 1a et clare tradidit Aris-
toteles 6o Ethicorum cap. 2o ubi ex Agathone ait hoc solum privari
Deum ut infecta faciat quae facta sunt quae quidem sententia mul-
tis probari solet rationibus aliqua tamen quae adducemus

Posterior sententia affirmat Deum posse modo facere
ut praeteritum non fuerit quam tenuit Alensis, 1a parte quaest. 21 mem-
bro 1o art. 4to et Gilbertus Porretanus, apud eundem
Gregorium, 1o dist. 42 quaest. 1a art. 2o cap. 4 argumento 3o
... subdit quod magistri doctores universitatis anglicanae
idem dicunt, Altisiodorensis in summa lib. 1o cap. 11 quaest. 6a Corduba,
lib. 1o quaestionari quaest. 15 dubio illo trigono, 1a parte quaest. 20 art.
4to dubio 3o ad 2um Theophilus, in theologia natali dist. 8a quaest.
prima art. 2o quaestiuncula 1a Suarez, lib. 3o ... cap.
no 3 ... et Machin, ad art. 4um huius quaest. ... dubio uni-
co no 3o et 10 Zumel, disp. unica in dictario ... et incon-
venienter ad 2um Valentia puncto 3o paragrapho sequitur 2o Vazquez,
disp. 101 cap. 2o quae sententia quia ab omnibus Sancti Thomae ... non dif-

est et in sensu compositi explicanda est adeo ut firmat illius sensus sed
——— bene video Suarez, Vazquez, Valentiam, Theophilum, Ripam, et Machinum, existimasse hanc quaestionem utrobique teneri tantum ex quo pugnari et ita conciliare posse est de priori opinione. Bellionem praeterita in sensu composito et ex hypothesi quod praeterierint, non posse non fuisse, at defensores posterioris opinionis solum dixerint praeterita absolute et in sensu diviso posse non fuisse — ego sane non dubito quin omnes defensores posterioris opinionis loquantur de praeterito in sensu diviso nam ut hos Doctores relatos id expresse notavit Corduba, Trigosus, Tunel, et Picus, dicentes praeteritum solum non subesse potentiae in sensu composito. Eodem modo explicandi sunt Alensis, Altisiodorensis, et Gregorius, supposito semel rem fuisse evidens est non posse non fuisse etiam a Deo vide. Quod attinet ad Auctores prioris opinionis facile crederem S. Thomam et alios loqui de praeterito in sensu composito si Molinam, Granado, et Gonzalez excipias qui aperte defendunt etiam absolute et in sensu diviso non posse Deum facere ut id quod praeterit non praeterierit. quare inter istos S. viros et omnes defensores posterioris opinionis tantum est non denomine id dare.

Secundo indeo est potentia ad praeterita absolute et in sensu diviso.

Secundo indeo est potentia ad praeterita absolute et in sensu diviso

Ego certe non video quo pacto negari possit id quod Auctores posterioris opinionis affirmarunt, nempe sane esse potentiam in Deo ut res quae fuit praeterita non fuerit praeterita si res sumatur absolute et ex se antequam suponatur fuisse et quidem id minime negari a S. Thoma, in d. 4.to huius quaestionis ex eo principio ibi eo modo dicit esse impossibile

pteritum non fuisse quia est impossibile eum qui sedet non sedere, hoc autem solum est impossibile in sensu composito nec ex suppositione quod sedeat ergo sicut simpliciter et in sensu diviso possibile est eum qui sedet non sedere ita etiam non sedisse eum qui sedit. et 2° contra gentes c. 25 n° 11 ascrit deum non posse facere quod pteritum non fuerit quod deus includit, eiusdem namque necessitatis est aliquid esse dum est et aliquid fuisse dum fuit, ergo sicut res quae modo est absolute potest non esse sic res quae fuit potest absolute non fuisse et q. 25. de veritate art. 4° ad 3. dividens, ait, quod aliquid dicitur necessarium dupliciter, uno modo absolute alio modo ex suppositione absolute quidem dicitur aliquid necessarium propter necessitatem habitudinem ad invicem terminorum qui in aliqua propositione ponuntur, sicut homo esse animal, et omne totum esse maius sua parte aut aliqua huiusmodi. necessarium vero ex suppositione est quod non est necessarium ex se, id solummodo posito alio sicut Socratem cucurrisse Socrates enim quantum est ex se non se habet magis ad hoc quam ad eius oppositum, sed facta suppositione quod cucurrerit impossibile est non cucurrisse quod nihil clarius dici potuit

Concordat Aguirre lo. 26 disputatione ... c. 4° ibi tamen non possunt futura non fieri quam non fuisse praterita. ergo sicut futurum potest absolute non fieri quamvis ex suppositione quod sit futurum non possit, ita de praterito loqui debemus. cui consentit petrus damianus lo. 3° bibliothecae epistola 4° c. ... et 3° dicens virginem lapsam posse adeo reparari. et rursus eum in c. 4°. et 8° docuit deum non posse facere ut quod factum est non sit factum, illud in sensu composito, quia impossibile est eandem rem fuisse et non fuisse. dum concludit Instant aliquando esse deum posse etiam facta infecta facere nempe in sensu diviso et reddit in hunc modum. respondit quantum ... quae facta erant ut non fierent ita potest et nunc ut quae facta sunt non fuisse illud enim posse quod tunc habebat neque immu-

statu, et neq3 ablatu

Pro est quia pterita sunt contingentia sicut presentia et futura, sed presentia possunt absolute non esse, et futura absolute possunt non esse futura, ergo et pterita possunt absolute non fuisse, hoc est nunquam fuisse. Confirmat 1° quia id quod non est necessitatis potest absolute non esse, sed Adamum peccasse ergo non est absolute necessitatis, quia Adamus libere peccavit, et peccatum non habet necessitatem contrariam illo, ergo absolute loquendo sub Dei potentia cadit quod Adamus non peccaverit. Confirmat 2° quia quod semel est absolute contingens nunquam fit absolute necessitatis, sed ex aliqua suppositione tantum, sed quando Adamus peccavit fuit absolute contingens illud peccare, ergo etiam modo, ergo modo potest absolute non peccare.

Observandum 1° est duplex discrimen inter pteritum ex una parte et futurum et presens ex altera, ratione cuius in communi modo loquendi dicimus non esse potentiam ad pteritum, bene tamen ad presens et futurum, ut ex Anselmo, et hugone, 1° ponderabimus primum discrimen tradit abalentia, quod scilicet cum sermo est de pterita semper intelligitur rem esse contingenter nisi aliud explicet, quae iam est posita sub potentia scilicet pteritio, et ideo absolute sine alia explicatione dicimus possumus et debemus non esse possibile ut pteritum non fuerit sicut loquitur hic cum Jeronimo, Augustino, S. Thoma, at cum est sermo de re presenti vel futuro nisi aliud declaret semper intelligitur sensu divisibili quae sub potentia non est posita et transacta scilicet presentia et futuritio, et ideo sine alia explicatione dicimus possumus possibile esse ut presens vel futurum non sit

Alterum discrimen assignant banez, et palatios, nempe possibile est pteritum per quam ponit pteritum non fuisse pteritum non solum la generali ratione qua omne quod est quando est necesse est esse

9

idetiam alio speciali titulo, quia nimirum pleribus iam non subest vir[tuti]
causae eo quod transierit et nulla ratione posit agens in illud operari ergo
nihil poterit facere Deus, quo efficiat id non preterise. at prensentes (?) futu-
rum porigm tale esse supponit repugnat quidem non esse quia esse quod est
quando est necesse est esse non vero ex speciali ratione aut titulo quo pre-
teritum nam cum presens adhuc sit (?) et subsit causae et ab illa dependeat
dependeat pro quibus influxus actuales Deus potest Deus impedire Eius presentiam
et existentiam suspendendo suum influxum; futurum etiam cum non dum
fuerit adhuc sit sub potestate causarum potest quoque impedire Deus, et sua
causa nolle illud istantem edere et impedire ubi futurum

Dubium esse solet vero. Deus nunc posit quod quod ollim
potuit causa dubij est quia Deus ollim potuit verbum incarnari
in hac natura humanitatis quam assumpsit. modo vero non potest verbum in
incarnari in illa: item Deus potuit ab eterno antequam vellet creare Adamum
facere ut ille non fuisset modo vero non potest id facere non ergo Deus semper
potest quod quod aliquando potuit

magister in 3 distinctione 44 et illo. Respondet Deus semper po-
sse quod quod semel potuit quia sicut ollim potuit incarnari ita po-
test modo incarnatus esse licet non posit incarnari, sicut Deus semper
scit omnia quae aliquando scivit, quia sicut olim scivit se incarnandum,
et modo scit se incarnatum esse licet non sciat se incarnandum, tam si-
milia enim quam posita variant cum mutatione subjecto aliquo tempore

alio modo Respondent S. Thomas hic articulo 4 ad 2um
et 3o distinctione 44 quaestione 1a articulo 4to et ibi S. Bonaventura, articulo 2o quaestione 2a Ri(?) bu-
nica et Durandus quaestione 4ta. aiunt enim Deum potuisse ollim
facere aliqua quae modo non potest quia ex eternitate potuit facere ut
Adamus, non esset iam vero non potest facere ut non fuerit, idquod
nullum inconmodum reputant quia quod id non posit modo non orit S.

non erit ex eo effectum, notum enim candem potentiam habeat id erit ex defectu ~~potentiae cognoscentis~~ in prius obiecti ergo quod prius erat possibile ex iam factum est impossibile candem ergo videtur esse responsio Alexandri, 1a parte quaestio 22 membro 4o

Licet eo modo loquendi, melius tamen loquemur si dicamus deum in se ipso candem potentiam habere modo quam habuit ex aeternitate nonne est efficiat quod quod non implicat ergo quod iam lius potentia sit immutabilis ideo nec minui potest neque exigeri unde sicut modo esse non potest ut Adamus, posquam sit non fuerit, ita neque ex aeternitate esse potuit ut posquam esset non fuerit ita neque ex aeternitate esse potuit ut posquam esset non fuerit sicut ex aeternitate absolute potest facere ut Adamus non fuerit. similiter sicut modo supposita iam incarnatione non potest denuo incarnari ita nec olim potuit, sicut autem olim potuit antiquam supponerent facta incarnatione denuo incarnari ita et modo potest denuo incarnari absolute et nulla facta suppositione. Sed iam occurritur obiectionibus.

Occurritur obiectionibus

Obiicit 1o Granada illos patres qui dixerunt negarunt posse deum facere ut praeterita non fuerint, non loqui solum de praeteritis ex suppositione sed etiam in sensu composito, quia sic nullam difficultatem res habet, neque est specialis pro in praeteritis quae locum non habeat in praesentibus et futuris, nec tamen patres de praeteritis solum id asserunt credendum ergo est patres voluisse praeterita absolute et in sensu diviso etiam non posse iam non fuisse. Ex patres solum fuisse loquutos de praeteritis in sensu composito nec obstat neque enim facilem et manifestam quod praeterita hoc modo non possint non fieri nam etiam facilia et manifesta a patribus asseruntur, quod facilius

et manifestius qm ecc deus et oia ab lo manase bita ac colendas et bilia fugienda et nihil maius hec crebro a pb repetunt: qui deprentib, et futuris no(n) pito loquunt ideo est. q° est specialis rro impleritiu gon q° 2° cX stimimus

obiicit 2° implicat d.z. qd plerita absolute no(n) fuerint erg° id no(n) potest fieri adeo sequa est obidens, ant° pbat q° qd implicat o° pr cX aliquam hipotesi que iam no(n) potest tolli abso lute etiam implicat dej. sed implicat dej. plerita no(n) fuisse cX suppositi que iam no(n) potest tolli erg° etiam implicat dej plerita no(n) fuisse absolute. sequa patet et maior bdet obidens q° posi tio qd aliqd sit impossibile sub aliqua hipotesi no(n) potest reddi pos sibile qmdiu no(n) aufert hipotesis erg° si hec no(n) potest auferri nec illud poterit reddi possibile cnim si hoc ero equ est impossibile eo ipso qd sit realis et huic hipo thesis no(n) potest d, absolute tollere neq(ue) absolute poterit effici ut hoc sit equus minor pbat° q° plerita no(n) fuisse implicat dej. cX hipo tesi qd pterierint, at ista hipotesis semper plerito iam no(n) habet vult causas eo qd transierit erg° nulla rone potest d, illas tollere cX negando ant et ad sibat desua maiori negat minor cuius pbatio no(n) urget q° bene potest d, tollere plerit sui plerit no(n) quidem posiqm fuit et transibit id absolute q° sicut d, modo potest absolute effi(cer)e ut res que plerit no(n) fuerit idest numqm fuerit, ita potest effi(cer)e ut opera eius plerita absolute no(n) fuerit idest numqm fuerit

obiicit 3°. si d, potest effi(cer)e ut Xpi dnus absolute no(n) fuerit natus qd nos obiero fallit ut illas natibit destruat d. derabit ne ab influxu in illas d. no(n). q° iam no(n) influit i(n) illas. cX hibeuit aliquem efficacem decernis, qd destruat natibit d. no(n) q° iam illos no(n) cX istit. brebiauit annos, ter q° ad unum tempus momentum reduxit ut bene dicat Xpi doicar nasi et no(n) natus ec d. no(n). q° anni no(n) possunt nuquam cbiq no(n) at pleri nec pauciores ex qm fuerunt, est erg° absolute

impossibile pluribus non fuisse et veritatem illud pronunciatus quod in scolis iam diu obtinuit ad pluribus non ut jota. Ex hoc argumento efficacit Vinci quod Christi Domini ex suppositione quod natus fuit non possit non esse natus. non vero quod absolute non posset non esse natus. aliter illi argumento obviam ivit. Deum non posse facere quod anti Christus absolute non sit nasciturus. peto enim quomodo id deus efficiat. vitabit ne ab influencia innatibilis. non quia non deus in illas influit. exhibebit efficacies diversas quo lucem destruat. non quia cum natibilitas anti Christi adhuc non existat non potest terminare realis diversas. Deus breviabit annos ut illos ad hoc instans redigat et nunc dicatur anti Christus nasci non vero nasciturus. non quia anni non possunt cum diversis non efficere. sed ergo his non obstantibus potest deus efficere ut anti Christus absolute non sit nasciturus suspendendo nimirum influencias quo usque producat. ita efficere potest ut Christus absolute non sit natus suspendendo nimirum influencias quousque fiat. scilicet hoc modo potuit efficere ut natus non fuisset ante quam ex virgine nasceretur. quo 6° v. deus possit facere plura alia praeter ea quae fecit aut facturus est. 80 quod deum posse facere plura quam fecit aut usque faciet fide chatolica credimus //

quo 6° v. deus possit facere plura alia praeter ea quae fecit aut facturus est.

80 quod Deum posse facere plura quam fecit aut usque faciet fide chatolica credimus

Petrus Abailard, et joannis vicleplius, ut refert Valdensis lib. 1 doctrinalis fidei art. 1° cap. 20 et deinceps somniarunt deum nihil aliud posse facere nisi ea quae fecit aut facturus est. id quod attinet

ad Abailardum nescio id unde colligere potuerit Valdensis nam S. Bernardus ipsi Abailardo equalis in epistola 190 inter errores Abaylardi errores hunc non referendum quam quam hoc non sit efficax argumentum quia S. Bernardus ibi non refert omnes illius errores ut ipsemet observat in fine epistolae ceterum in Wiclepho ex alio manebat cum enim diceret Deum necessitate absoluta et non libere operari ut constat ex concilio Constantiensi sess. 8. et 15. 4o. decisione ubi numerantur 45 errores huius Authoris quorum 25. erat omnia de necessitate absoluta eveniunt cogebat etiam asserere Deum solum posse facere quae fecit et facturus est. quare huius errorum fuerunt qui quod dicat afirmant Deum agere ex necessitate naturae quibus adiunge Joannem Calvinum, et petrum Boquinum, qui dicunt potentiam Dei non esse separandam ab actuali operatione nec aliud posse quam re ipsa facit ut scribit Belarminus lib. 3o de eucharistia c. 2o

nihil ominus de fide est Deum posse facere multa quae numquam facit. ita tradunt S. Thomas hic art. 1o. et Magister 1o. dist. 43. ab omnibus recepta et probatur 1o. ex scriptura Bapt. matthei 3o potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Habrahe in quem locum hieronimus, Chrysostomus, thomas, theophilactus, et Maldonatus, testantur recte posse Deum ex veris lapidibus formare fideles scilicet qui fidem et religionem Abrahami sequantur quamvis id numquam fecerit et c. 19. facilius est chamelum per foramen acus transire quam divites intrare in regnum caelorum ex quibus infert posse adeo fieri ut camelus quantulus est transeat per foramen et tamen id non est factum. et c. 26 an non possunt rogare patrem et exhibebit mihi modo plus duodecim legiones angelorum quae tamen exhibitae non fuerunt et Marci 14 Abba pater omnia tibi possibilia sunt transfert calicem hunc a me. ubi dominus aperte indicat potuisse impedire passionem suam divina virtute et tamen minime impeditam non esse. ———

probatur 2o authoritate patrum in primis tertulianus adversus praxeam c. 10. augustinus disputat hoc modo. non ergo Deus omnia potuit facere

ideo credendum est illud fecisse, id quod fecerit, requirendum potius, si voluerit, ita salvus sim quod pennis hominem ad volandum instruxisset quod et Miluis praestitit non tamen quia potuit ita et fecit. potuit et praenam et omnibus hereticos ita stimulasse non tamen quia potuit stimulit, oportebat enim et multa esse et hereticos. 1. Augustinus lib. 2o libro de ciuitate et litera cap. 1o sic alloquit Marcellinum. absurdum tibi videtur dici aliquid fieri posse cuius desit exemplum, cum sicut credo non dubites numquam esse factum ut per foramen acus camelus transiret et tamen salvator hoc quoque dicit deo esse possibile et alia recensens quae possunt occurrere quae fieri possent potuisse facta ... et tamen exemplo quae facta sint reperire nequeamus. Hugo lib. 1o de sacramentis fidei par. 2 cap. [illegible] ergo aliud potest facere quam facit, et tamen ipse aliud faciendo alius non erit sed semper idem. Petrus damianus epistola 4a cap. 1o Satanae hoc delirium quod nos affectamus scilicet dicimus non posse facere nisi quod facit, videt sic quod in facto tam videt absurdum tam quam ridiculum ut non modo omnipotenti deo nequeat aliquid ista congruere sed nec fragili quidem sit valeat convenire multa quidem generant quae nos non facimus et tamen facere possumus. et cap. 10 indubitabili fide credendum est deum omnia posse sive faciat sive non faciat.

probat 2o ratione si theologus quod non est adstrictus nec limitatus huic ordini rerum quem re ipsa in sua sapientia disponit et ma volunta elegit ergo potest facere aliqua quae non facit nec faciet. sequela est manifesta ant. vero probat quia finis ob quem deus hunc ordinem rerum disponit et elegit fecit eius infinita bonitas cui res non adequant omnes creatae iam conditae aut condendae sed potius deus potest illas ponere condere plures alias quibus suam bonitatem communicaret et communicaret — Confirmat deus potest facere infinita individua et infinitas species ut inferius dicitur cum tamen hactenus omnia fecerit in certo numero et mensura. Confirmat 2o causae creatae possunt facere plura quae non faciunt ergo a fortiori causa increata quae potest cum libere ad extra operetur. ant. est certissimum nam has hec possunt conficit.

plura bona opera quae non faciunt, et omittere multa peccata
quae non omittunt unde est illa justi laus apud Ecclesiasticum 31: qui
potuit transgredi et non est transgressus facere mala et non fecit. ex quibus quo-
que natales propter impedimenta occurrentia non faciunt aliquos effectus quos
possunt ——

ad. statim se se offert difficultas an concedendum sit po-
tentia ad agendum quod potest agere et non agit. nam ex una parte videtur id necessario
concedendum, et alia vero absurdum videtur admittere deum esse impotentem
sit periculosum et ultra acta. fateor rem istam in modo loquendi tantum
consistere cum veritas ipsa satis constet inter catholicos. ego distinguerem
rem nam si nomine potentiae intelligatur status carens mutabili quae ad
aliquos effectus perficienda sit. nullatenus concedendum est deum esse impotentem
4tis ad agendum quod agere non est perfectio status agentis mobilis et inordinate ad hui-
usmodi effectus quod dicitur actus primus. si vero potentiae nomine intelliga-
mus principium agendi quod non deum praecipit in actum nihil absurdi est concedendum deum
esse impotentem ut agat quae non agit, potest tamen agere, id est liberrime
et [illegible] ——

Contra hanc veritatem obiciunt nobis haeretici deum id solum
potest facere quod ab aeterno praescivit et decrevit se aliquando facturum sed
illa solum quae aliquando facit, ab aeterno praescivit et decrevit se aliquan-
do facturum ergo illa sola potest facere et nihil aliud quod inde deroba-
ratur ulterius quia tunc ideo posset agere aliud quam agit esset mutabilis ——
—— Placet S. Thomas dicto 1o ad 2um. deum non posse aliud agere
compositione ordinis quam ab aeterno praescivit et decrevit se aliquando acturum,
secus tamen compositione absoluta. quae distinctio bona est et conformis doc-
trinae traditae dicto 9a q. 7a. aliter etiam distingui posset, deum quidem
ex hypothesi quod non praescivit nec decreverit se facturum alia quae numquam
facit non posse illa facere quia non potest mutari. mutaretur autem si intelli-
geret et decerneret facere aliquid de novo. Verumtamen absolute et simpliciter

illa aliq[ua] quae non exibit nec decrevit fieri, non sic factum, quia
illa aliq[ua] absolute et simpliciter potuit ab aeterno fieri et de novo
in aliquando facturum, nec inde sequitur potentiam Dei esse mutabilem,
quia id inciperet aliquid de novo, id fieret per mutationem potius creaturae, unde
incipit actio divina potest et potest transire. Sectio 2a in qualibet rerum
specie posse Deum efficere infinita individua

Sectio 2a in qualibet rerum specie posse Deum efficere infinita individua

Non solum certum est Deum posse facere multa alia quae non fecit
nec facturus est, sed etiam infinita quibus hoc etiam [illegible] negabant
ipsi, qui [illegible] fidelissime Abaelardum [illegible] doctrinaliter [illegible]
[illegible] certo ad finitum numerum definiebat omnia quae Deo possibilia
sunt, [illegible] quod ipse Abaelardi errores et blasphemias [illegible] appel-
lat: hunc errorem [illegible] sicut et alios [illegible]
errorem [illegible] Tullio [illegible] refert iste quod nihil potest annihilare nec
mundum maiorare vel minorare [illegible] usque ad certum numerum creare et non
ultra. Censebat ergo huius posse creari adeo [illegible] usque ad talem numerum
finitum et non ulterius. idem [illegible] quae doctor
damnat ibidem [illegible] praeterea quidam philosophi quorum mentionem fecit
Aguir, [illegible] dicebant Deum solum
nosse et posse facere finita, per infinita tamen [illegible] operationes
fuisse non quidem [illegible] novam producendo sed eadem iterando, quam inve-
niam valide refutat ibidem [illegible]

Verum enim vero nullus theologorum negat posse a Deo
effici actu infinitam multitudinem individuorum eiusdem speciei, nos Henriquez,
Marsilius, et Durand. qui negant posse a Deo effici infinita [illegible]
[illegible] qui admittunt [illegible] excitandis effici posse infinita

in dividuo intra eandem speciem. Deus itaque potest ponere producere alios
Mundos et alios mundos non sine fine, alia et alia elementa, alia et alia
mixta necnon civitates alios et alios homines sine termino et limite et sic possi-
bilis [illegible] nec deus potest coartari ad certum numerum individuorum, id quod illud
michi satis probat quod in hoc nullum verisimile contradictio apparet,
etenim et in ipsis luminaria ponamus exemplum nullum potest assigna-
ri certus numerus hominum ultra quem non possit dari alius homo, nam si dicas pos-
sibiles esse mille homines dic obsecro quid repugnat unum supra mille [illegible] atque
in quocumque numero signato similiter idem arguam fateri ergo oportet deum posse
multiplicari sine fine

id quod insuper de [illegible] verissimo et credam in omnibus q[illegible]
nec ipse Deum posse adeo producere plura et plura individua non infinita
sincategorematice nec enim probo quod dicunt theologi defendunt non esse pos-
sibiles duos angelos eiusdem speciei id est [illegible] dicit [illegible] ac proinde in specie an-
gelica non posse esse nisi unicum individuum quod idem aiunt de angelorum
proprietatibus nempe intellectu et voluntate [illegible] de angelis [illegible] in qua-
libet specie angelica posse adeo efficere dico autem plura individua solo
numero distincta atque adeo infinita nec hoc [illegible] negare s. Thomas

observandum vero est individua eiusdem speciei [illegible] duplicis
differentiae quedam sunt omnino equalis perfectionis que proinde solo numero distinguuntur
verbigratia due frigiditates aque intensive et extensive que sibi succedunt in eadem
manu alia sunt inequalis perfectionis que dicuntur distingui materialiter et
plus quam numero verbigratia due anime rationales recipientes materias inequaliter di-
spositas aut due visiones beate quarum una videat in deo duas creaturas
alia quatuor. et quidem individua utriusque generis multiplicari possunt in in-
finitum sincategorematice quod de individuis solo numero distinctis videtur evi-
dens; de individuis vero materialiter distinctis facile probatur nam possibilia sunt
plura obiecta sine termino ergo possibiles sunt plures et plures visiones sine
termino quarum una videat unam creaturam alia duas et sic in infinitum quando-

et limitat Granado his disp. 9a s. 2a in omnibus realibus inter quas admittit in equalitatem naturalem et adhuc ait non esse possibiles plures et plures perfectiores sine termino id est devenienda esse ad unum omnium possibilium perfectissimum cui perfectissimum temperatum debeat et hanc esse animam Xpi eodem quo modo theologicat de aliis suis naturalibus. verum hec limitatio non caret dificultate quae postea a nobis examinanda.

Solum obici potest Aris. qui lib. 1o celo c. 9o afirmat non posse fieri alium numero mundum seu aliud universum solo numero distinctum ab aliis celis ellementis et mixtis ergo male dicimus posse fieri alios et alios mundos numero distinctos. quod autem fieri nequeat alius mundus seu aliud universum ita probat Aris. quia si duo essent universa terra unius moveretur ad centrum alterius, quare et unum et alterum moveret, deberet enim in eo universo ascendere et penetrare celo utriusque universi ad centrum alterius descenderet quod est absurdum = Ex in hoc errasse Aris. qui propterea jure decerit ab omnibus scholasticis lib. 1o dist. 44 clare testantibus posse a deo fieri aliud universum solo numero distinctum ab aliis celis ellementis et mixtis. ratio autem filosophica frigeat quia intra quodlibet universum esset centrum proprium et naturale ellementorum tantum illius universi, et ita ellementa unius non appeterent centrum alterius, quia ipsis non esset naturale. unde sicut produceret alium mundum supra istum, terra huius mundi non ascenderet ad quaerendum centrum alterius quia solum centrum huius mundi tangit proprium locum sibi vendicat.

restat 3o videre inter doctores an deus producere possit non modo infinita individua eiusdem speciei verum etiam infinitas species quod tribus modis intelligi potest. 1o an possit deus producere infinitas species versus maximum hoc est perfectiores et perfectiores sine termino. 2o an possit efficere infinitas species versus minimum id est imperfectas et imperfectas sine fine. 3o an possit creare infinitas species versus medium id est an inter unam et alteram speciem possit creare infinitas species intermedias de quibus omnibus sigillatim

dicemus 1 8° 3° data qualibet spe posse adeo fieri alias et alias perfectiores in infinitum 1

8° 3° data qualibet spe posse adeo fieri alias et alias perfectiores in infinitum

non nulli theologi existimarunt deum non posse producendo infinitas spes perfectiore et perfectiores sed tandem deveniendum esse ad aliquam spem omnium perfectissimam qua non possit deus producere aliam perfectiorem. sic opinantur durand. 1° dist 44 q 2° et durand. ibi n° 4° 5° 1° a quo allegatur gotfred. quolibet 6 q° 3°. in eandem sententiam magis propendet henricus quolibet 5 q° 3°. et quolibet 8° q° 8° quibus nihil certum definire audeat et in hoc ultimo loco vitalis zuchelius eius scholiastes hanc opinionem probabiliorem iudicavit. refragatur scotus 3° dist 13 q 1° quatenus ait gratiam creatam in aia non posse augeri in infinitum sed dari certum gradum gratiae supra quem non possit fieri alius intensior nam ratio qua id probat scotus suadet etiam non posse produci in infinitum in speciebus sed dari aliquam spem supremam qua non possit fieri alia perfectior ut legenti erit manifestum

suaderi solet quia in quolibet ordine rerum dari debet una omnium perfectissima, si autem abiret in infinitum in spebus. nulla daretur ultima quae reliquas excederet imperfectione non ergo potest abiri in infinitum in spebus. verum maximum minor patet quia haec duo invicem pugnant et producendo in infinitum in spebus, et dari aliquam spem ultimam ergo implicat in adiecto quod in perfectio specierum in infinitum detur spes suprema ac ultima. maior vero probatur tum quia in quolibet genere rerum debet dari aliqua quae sit mensura ceterarum, mensura autem tenet primum locum inter res mensuratas, tum quia ut S. dionisius spes sunt ordinatae ita ut in illis semper sint prima media et ultima non ergo in illis abitur in infinitum. confirmatur in gradibus ...

ndiniis rerum nos progredimur in infinitum si quidem 4or tantum sunt gradus rerum, scilicet inanimatus, vegetabilis, sensibilis, et intellectualis, inter quae intellectualis est supremus ergo nec in possibilibus dabitur infinitus progressus.

Omnis tamen et dicta sententia sit quaelibet species assignata posse adeo creari in infinitum aliam et aliam perfectiorem. Consentiunt S. Thomas quaestione 2a de veritate articulo 4to corpore et in hac quaestione 25 articulo 6o in fine corporis ubi Cajetanus, molina, Zumel, pius, machin, valentia, puncto 3o Granado, disputatione 90 sectione 3o et 4to Vasquez, disputatione 25 cap. 1o no 1o et disputatione 106 cap. 4to Suarez, lib 3o de atributis cap. 9o no 20 pontius, quaestione 6a scholastica cap. 1o initio et fine, albertinus, lib 2o disputatione 4ta de cognitione quaestione 7a no 14 henriquez, de fine hominis cap. 20 no 1o litera K. egidius, 1a 2ae lib. 1o lib 8o quaestione 21 articulo 1o paragrafo 2o no 3o et paragrafo 3o no 20 neque qui bus Conveniunt Argentinas, primo dist 44 quaestione 1a articulo 3o Capreolus, 1o dist 43 quaestione 1a articulo 2o ad 6am Marsilius, 1o quaestione 43 articulo 2o ad 1um imo Molina, dicit Oppositum esse parum tutum henriquez, esse parum tutum et periculosum, Suarez, et Zumel, improbabile vazquez, pontius et egidius, sentiunt nullam Universitatem dignum, id adhuc sub opinione ponitur, quod ego olim sentiebam, nunc re dilligentius perpensa nihil probabilitatis in eo invenio.

Fundatur est quia quaelibet creatura est imitatio quaedam et participatio divinae perfectionis sed nulla creatura potest perfectissimo modo deum imitari quia nulla est quae omnino adaequet et totaliter exhauriat perfectionem huius perfectissimi exemplaris imo quaelibet infinite distat ab eo cum quaelibet creatura finita sit deus autem infinitus ergo data quaelibet creatura potest dari alia et alia qualiter perfectio quae meliori modo deum imitetur nam si imago aliquorum non assimilatur prototipo perfectissimo modo potest dari alia quae perfectiori modo

si admitteret. Confirmatur quia gratia Christi est infinita extensive in quo potest non autem intensive, et hoc non autem est hoc modo infinita nisi ponatur produci infinitas species nobiliores et nobiliores ut disputatione 1.a q. 1.a et 3.o ostendi. ergo istae species infinitae possibiles sunt. Confirmatur 2.o quia non implicat Deum istae infinitas progressus specierum ut et ex solutione argumentorum constabit ergo negandum non est ——

hic ocurrit dificultas an in quibus [illegible] rerum fieri possint infinitae species perfectiores et perfectiores, quae dificultas breviter enodanda est quoniam licet ex acta declaratio pertinet ad varias materias in quibus de peculiaribus rerum generibus tractio dicitur. et quidem multi et graves Authores sentiunt in pluribus rerum quod impossibile esse produci non solum plures et plures species sed ne unam quidem, quae excedat perfectionem illius quam Deus reipsa creabit verbi gratia impossibilem esse aliam unionem hipostaticam 2.am speciem, aliam visionem beatam, aliam gratiam santificantem, alios habitus infusos, aliam lucem, et id genus multa ——

caeterum si attendat ratio supra facta inspiciet locum habere in qualibet rerum quia, posse produci in infinitum quo quaelibet species creata est finitae perfectionis ergo supra illam fieri poterit alia et alia praestantior quae magis ad Deum accedat cum extrinsecus perfectionibus [illegible] desumat penes maiorem accessum ad ipsum Deum et aliunde Deus sit infinitae participabilis, id quod optime docuit Granado citatus et nos facile probabimus descendendo ad singula rerum genera ——

atque ut a natalibus incipiamus non repugnant infiniti Angeli specie distincti quorum unus quorumcumque alteri dicto perveniat ex perfectione latitudine ari modo intelligendi et ex maioribus quae principias et universaliores species per quas possunt cumque in hoc quod produci possit in infinitum ut per se notum est, sequitur produci posse plures et plures angelos specie distinctos absque ullo termino ——

rursus

rerum, [illegible] multiplicari possunt [illegible] ipsa intensive [illegible] [illegible] perfectiori et influentiarum; nec etiam [illegible] quae est [illegible] [illegible] possibilitas nam et eodem modo multiplicabilis [illegible] magis ac magis accedat [illegible] ipsa [illegible] debuerit [illegible] [illegible] particularis [illegible] fieri possunt alia et alia elementa [illegible] aliis [illegible] qualibet ornata, unquam excellentiis diversimode [illegible] gimnant [illegible] fieri poterunt alia mixta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], unde [illegible] quolibet mundo possibilis erit [illegible] [illegible] [illegible] perfectiori modo ut [illegible] [illegible] quod distet aliis [illegible] intellectualibus et mixtis [illegible] perfectioribus

[illegible] neque [illegible], quae firmo fundato [illegible] hic [illegible] 6° dubio 3° n° 7° [illegible] disp. [illegible] 83 fine Vasquez disp. 107 [illegible] fine Suarez lib. 3° de attributis [illegible] 9° n° 26 et [illegible] [illegible] disp. [illegible] 3° folio 214 paragrapho [illegible] 2° [illegible] [illegible] adeo creari aliquam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui modo [illegible] [illegible] [illegible] intellectuales [illegible] [illegible] ad [illegible] modum intelligendi et [illegible] ad [illegible] intelligibiles [illegible] [illegible] alius [illegible] qui perfectiori modo intelligat perfectioribus [illegible] [illegible] qui modo existit possibilis [illegible] erit alius [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] tradunt [illegible], [illegible] [illegible] quae unica [illegible] [illegible] in [illegible] ad [illegible] et [illegible], hic [illegible] 6° disp. unica ad [illegible] fine et Granado disp. [illegible] 4° ad medium qui addit probabile esse data qualibet specie humana possibilem esse aliam perfectam

Venio ad res supernaturales in quibus [illegible] [illegible] nostra data et [illegible] [illegible] possibiles esse alias [illegible] hipostaticas [illegible] distas nam illa quae nata [illegible] uniret [illegible] [illegible] [illegible] specialis ergo distinguerent [illegible] ab unione humanitatis [illegible] [illegible] quae est partim corporis partim spiritualis [illegible] etiam unio quae adeo [illegible] nata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] corporis.
imo crederem data qualibet unione hipostatica posse [illegible] adeo

alias ipsi perfectiores quarumcumque ipsi dicto assumi poterit ... Christi ...
et in perfectiori modo uniendi ... diversis naturis quae uniunt, non
solum naturas ipsae possunt multiplicari ... infinitum ... 2um
potentiae naturales ... 2um obedientiales quae Christi verior...
differunt ... ita et uniones hipostaticae erunt infinitum
multiplicabiles 2um ipse unio enim ... capit ab Christi ...
...

Deinde in ... dicti ... possibiles esse plures ... beatas ipsi ... imo qualibet assignata
pone ... alias quae ... nobiliori modo ... differat
... ab illa ... quod eodem loco ... possibiles
esse alias ... ab ea quae ... fundit
et data quavis pone ... alias perfectiores quae sit nobilior ...
... ab hac ... fluerent habiles virtu-
tes ipsi dicto

Cadrones ... negando majorem nu-
lla enim ... quae ... ex tota collatione creaturarum pos-
sibilium dari unam creatam ... ultima et nobilissima quae sit ...
... Dei ... mensura ... creaturae ...
perfectissimo rerum omnium possibilium mensura ...
... habet ... ex ... possibi-
lium ad ... firmat ... ante negat ...
gradus sunt ... aut ... ad quas nos ...
vocamus omnia possibilia 2um varias convenientia ... Deo et ideo
... hos gradus esse finitos et ... esse summus ... et
... convenientia ... genericas et universales ... esse summos ...
Deo quae ... creari esse potest. ... ultimi quae habent ...
terminatas et magis contractas ... et ideo nulla potest creari ... sum-
me perfecta et summe ... Deo ... data quavis da-
ri potest alia perfectior et magis ... convenienti ... 4to data qua-

libet spē posse adeo fieri alias et alias imperfectiores et inter duas quaslibet infinitas ?

§ 4ta

Data qualibet spē posse adeo fieri aliam et alias imperfectiores et inter duas quaslibet infinitas ?

Granado hic disp. q. 8 s. reputat impossibiles esse infinitas spēs rerum imperfectiores imperfectiores et imperfectiores sine termino, quod idem reputabit Durand. in 2 dist. 44 q. 2 no. 13. et 14 quatenus ait omnes spēs rerum possibiles esse finitas ita ut certe perfectissimam et imperfectissimam spēs ceteras omnes inter se claudentes. accedunt Argentinas in eadem dist. q. 1 art. 3 ad 5 et Albertinus to. 2 disp. 4ta de genit. q. 7 no. 22 qui inficiantur posse abire in infinitum versus minimum in spē, sicut abit versus maximum quia mata prima est creaturarum omnium minima et abiectissima.

Probat primo Granado quia quaelibet spēs habet certam eminentiam et limitatam perfectionem quae proinde finite distat a nobilissima perfectione ergo ab illa non potest descendi in infinitum nisi per partes proportionales patet siquidem inter duos finite distantes non potest esse maior et maior distantia ac maior decrementum, nisi per partes proportionales nam partes aequales cuiuslibet rei finite sine dubio finite sunt. rursus res spē distincte non possunt distare sicut partes proportionales spēs enim rerum determinatam inaequalitatem postulant et longe alterius rationis sunt ac partes proportionales non ergo potest in infinitum fieri decrementum in rebus specificis qua de causa damnavit recte eorum sententiam qui aiunt posse adeo creari infinitas spēs angelicas quarum una esset intellectiva altera alta ut dimidium prima ut dimidium huius dimidii et ita.

Probat 2o Albertinus quia non potest creare rerum mata primam ignobiliores quam mata prima est rerum omnium aliarum possibilium ignobilissima quae est communis philosophorum opinio ergo

data qualibet specie non potest Deus facere aliam et aliam ignobiliorem
nec probatur quod aliqua minima species detur in rebus, idcirco maximam
quoque dari oportet. perfectio enim specierum crescit per accessum ad
divinam perfectionem, ubi impossibile est ad summum pervenire, quia cum divina
perfectio sit infinita nulla creata longe ita exacte immitari potest
quin alia exactius possit; at imperfectio specierum est habitudo recessus adeo quod
non repugnat in aliqua specie esse maximum ___

Probat 3o Durandus, quia si possibilis esset infinitus
processus in perfectione specierum versus infimum, species superior foret infinite per-
fecta, id implicat creatam infinite perfectam. ergo et talis infinitus processus
maior evadit, quia superior continet perfectionem inferioris et aliquid ultra: ergo
species quae habet infra se infinitas imperfectiores continet perfectionem infinitam
illarum et praeterea et infinite perfecta, verbi gratia equus erit infinite perfectus
quia excedit infinitas species animalium, quod est insignis absurdum ___

Nullo probari potest quia si produci possent praedictae rerum species in
infinitum imperfectiores, etiam posset Deus inter unam et alteram speciem verbi gratia inter equum
et leonem producere infinitas species intermedias, quo fieret et infinitas species interme-
dias claudi intra duas extremas distantes infinite, et ita magis esse infinite
perfectam, quae omnia ex terminis intra sunt implicatoria. Unde Granado, supra
disputatione negat inter duas species determinatas posse produci adeo infinitas quae
unam illarum excedant et alteram non adaequent, quod idem a fortiori negaret
Durandus ___

Longe probabilius videtur in perfectione specierum creaturarum abiri in infinitum
versus minimum non minus quam versus maximum, et ita posse creari angelos
specialiter imperfectiores et imperfectiores sine termino. sic philosophantur Aureolus,
in 1o distinctione 44 articulo 4to Capreolus ibidem Gumel, in hac quaestione 25 articulo 6o disputatione
unica ad 4um pro dubio 1o numero 9o Machini, disputatione 53. sectione 2a
ad 1um Gonzalez, disputatione 79 numero 4to Vasquez, disputatione 106 capite 4to ad
finem Arrigonus, 1a parte quaestione 20 articulo 9o dubio 2o ad 2um Ximbri[illegible]-
us, lo 3o philosophorum [illegible] quaestione 3a articulo 2o ad 1um. Murcia, lo 3o philosophorum

dispᵗᵉ 2ª q. 3ª paraiso tamen et hurtado, dispᵗᵉ in phisicorum ... nº 15. ... permissa quod rone Aureoli quae innouit est optima ... inde petit quod in hoc nulla est contradictio ut solvendo argumento monstrabo

ad primum ... spi imperfectiores et imperfectiores quas nos admittimus solum ... excedit ... proporcionaliter perfectionis excedit et bene probat argumentum id quod non est in conveniens quod non est nullum ... spi aequae inter distare sicut partes aequales inter se distant ... cuiuslibet spui distat in indivisibili, ... quod est. ... minimus excessus ... etiam proporcionalis, resultat nobis quaedam spi quare non video cur non possit adeo fieri una spi Angelicam intellectiba et unum alteram intellectiba et dimidium ... intellectiba et dimidium huius dimidij et sic in infinitum

ad 2um ... non solum ... aliqua natalia id etiam unionem ... et subsistentiam ... inperfectiores ... est ... ignobilissima ... licet ... in ... gradum habeat ... absolutam, tamen intra genus ... possibilis sunt plures ... ignobiliores et ignobiliores ... quare non tantum in ... et ... id etiam in materiis, possibilis est infinitum ... in imperfectionem

ad 3um negandum est maior ad ... propositionem ... gandum est spi quae superat infinitas alias spi ... eminenter ... perfectiones solum enim habet perfectionem in ... nobiliorem ... excedit unde opus non est quod habeat infinitas perfectiones sicut enim nulla spi creata est infinite imperfecta simpliciter, licet sit imperfectior infinitis ... superioribus quae participat aliquem ... perfectionum ... et infinite ... perfecta simpliciter licet sit perfectior infinitis ... inferioribus quae participat plures ... imperfectiones

Quia uberiori explicatione nostra qd ipsi excedens in fa. potestas duplex quædam est altioris ord.ⁱˢ et tunc bene potest excedi infᵃ ipsi se excedentes ppⁱᵉ equales aut majores et majores, q. licet pfectio unius spei finita sit non tamen dividit in ipsi inferioris eo qd habeat pfectionem altioris ordⁱˢ ac est pfectio ipsius inferiorem et ita una spes finita recte potest superare infinitas, qua rone Angelus h. ho. habet finitas spes pfectionis et nihil ominus q. habet pfectionem altioris ordⁱˢ scilicet spualis, potest excedi infᵃˢ spi brutorum aīalium quæ se excedunt ppⁱᵉ equales aut maiores et maiores alia spi et eiusdem ordⁱˢ et tunc spi superior infⁱˢ solum potest excedi spi infˢ se excedentes ppᵃ bibendi pporionalis quia cum pfectio finita dividenda est in illas spi infᵃ, id autem qd finitum est non potest dividi in infᵃ pᵗ equales: sed solum in infᵃ pᵗ pporionalis quo facto facile intelligitur quomodo una spi finita cum sit superat infᵃ pfectione infᵃ sicut in linea unius ulnæ dimidietas illius finita est et tamen superat infᵃ pporionales sicut minores et minores quæ sunt in altera medietate hac rone angelus micahel v.g. habet in fᵃ se alios infᵗ angelos specie distinctos

ad alterum recte respondent Aureolus, Vasquez, pius et madius ubi resp. videndo int duas spi determinatas posse duci infᵃ quæ unam illarum excedant et altera non adequent v.g. int albidinem et nigredinem posse sic infᵃ colores medios ignobiliores albᵃ et nobiliores nigredᵉ qd exemplum pducit Aureolus quæ Vⁿ in Dⁿ aferunt instantias specialiunt manifestas nam negari non potest int extrema finitᵉ distantia possibiles esse infᵃ ipsi dicᵃ que distet int hom et lapidem posse posse infᵃ spi aīalium quæ nec pfectionem hic atingant nec ad impfectⁿ lapidis devenient ita ergo infinitⁿ spi brutorum claudunt extremis suctis et adhuc extrema non distant in fem nec ho. habet infᵃ pfectⁿ simpliciter

aliter ergᵒ. int duas quaslibet spi posse adeo pduci infᵃ

que illis duas clauderent tamquam tres extrinsecis negativis
quod genus terminorum non repugnat infinito. pro quo dicendum est duplicem
esse terminum intrinsecum scilicet et extrinsecum. terminus intrinsecus est ultima pars
quam aliquid constituit in ratione infiniti cum tamen sine illa infinitum non
esset et hic terminus omnino repugnat infinito. quia una pars finita non sufficit
ad constituendum infinitum. id quod sine illa finitum erat cum ex duobus finitis
non possit duci infinitum. siquidem in quolibet infinito sunt infinities
infinita. terminus extrinsecus est qui non constituit alto infinitum in ratione talis quia ad
huc illo ablato maneret infinitum, et est duplex unus positivus alter negativus,
terminus extrinsecus positivus est ille cui potest assignari penultimus et ante penultimus
et hic terminus etiam repugnat infinito. quod non potest habere partem ultimam
et ante penultimam cum hoc sit proprium rei finitae que certis terminis
circumscribitur. terminus extrinsecus negativus est ultra quem infinitum non procedit sed in
pro infinito non licet assignare partem penultimam et ante penultimam et terminus
iste non repugnat infinito. sic in quolibet duo puncta distincti sunt infinita alia
puncta. quod non obstat quia puncta illa sunt tres extrinseci negativi quia ita terminant infinitum.
punctorum medium ex utraque parte. ut non detur primum. secundum. et tertium
punctum neque penultimum et ante penultimum cum non sint alia puncta illis
duobus immediata sed alia et alia sine termino. sicut inter hominem. et lapidem dari
possent infinitae species animalium quod tamen non obstat quia homo et equus sunt tres extrinseci negativi quia non datur aliqua species penultima que magis ad
hominem accedat sed data quavis specie posset dari alia perfectior sic. sic ergo
dicendum in proposito quomodo autem ipsi extremi claudentes infinitum non distent
inter se infinite. nec superior sit simpliciter infinito in responsione ad tertium. et
positum est quod Deus potest facere meliora quam fecit

quod Deus potest facere meliora quam fecit

quod habet tres partes. primo an Deus poterit facere aliud universum melius
isto quod fecit. 2° an hoc quidem universum quod fecit, poterit facere

melius et perfectius. 3° q. res creatas possit facere meliores quam fecit

Dico 1° recte potest deus fieri alios mundos meliores isto non solum numero distinctos, sed etiam specie distinctos etiam quo ad omnes partes nempe quo ad angelos, caelos, elementa et mixta, imo quolibet mundo sic constituto deus potest fieri alius specie melior et proinde nihil est in hoc mundo ita bonum ut non possit deus aliud melius fieri. quae omnia perspicua sunt ex dictis q. 2ª et 3ª quaest. praecedentis nec de hac occurrit specialis aliqua difficultas

solum opponi potest. nullus homo potest esse melior Christo domino, nulla femina melior quam beata Maria nulla operatio excellentior visione beata nec beatitudine quae est summum bonum ergo falsum est deo data qualibet creata posse fieri alias meliores, nam hic quibus re ipsa existentibus nulla possit fieri melior

Dicit S. Thomas hic art. 6° ad 4um haec tria habere quandam dignitatem infinitam derivatam ex infinito bono quod est deus, id est quod aliquo modo veniant, nempe humanitatem Christi ex eo quod sit unita deo, beatam Mariam ex eo quod sit mater dei, et beatitudinem creatam ex eo quod sit possessio summi boni et ex hac parte nihil fieri posse melius illis sicut nihil potest melius deo

haec solutio si bene explicetur bona est, neque enim negat S. Thomas posse fieri aliquid aliquo modo melius istis tribus, nam humanitas Christi habere potuit plures gradus gratiae habitualis quam illi quos habuit fuerint perfectiores infiniti ex doctrina illius 3ª parte q. 7 art. 12 quod si in ea statuit gratiam Christi non potuisse augeri loquitur de potentia ordinaria. circa beatam Mariam habere potuit intensior gratia quam illi data fuerit minor gratia quam Christo: similiter produci potuit alia visio beata intensior et extensior quam quaecumque visio re ipsa existens qua nimirum clarius videat et magis penetret deum, esse eo quod plures in illa creaturas inspi

uat. tantus ergo extendit S. Thom. hec ex quod non esse summe perfecta et ita non posse fieri supra illos grad. quod quamvis ex potentia licet intra quemlibet horum possit fieri aliquid melius. itaque non potest humanitas allius elevari quam ad unionem cum divina persona; nec potest esse nobilior matri quam quae peperit ipsum deum; nec potest esse melior operatio quam qua possidet deus, atinere est, quemlibet quemlibet intra hos grad. possit esse latitudo perfecti, neque ut 3a. 3a. q. superioris explicavi, optime posset fieri adeo, perfectiorunio hypostatica nobilior visio et perfectior gratia habitualis

Dico 2o hoc universum non potest fieri melius essentialiter bene tamen accidentaliter ita S. Thom. art. 6o prior pars patet quia essentia rei consistit in indivisibili necessario sit magis et minus ergo non potest perfici hoc universum quo ad essentiam quin variet essentialiter posterior pars probatur quia bene posset deus dare caelis maiorem splendorem elementis maiorem puritatem mixtis minorem corruptibilitatem et sic de aliis

Dubitatur an hoc universo permanentibus omnibus partibus quas habet possit esse magis bene ordinatum et institutum quam sit. et quidem duplex ordo attendi potest in universo alter partium illius inter se alter partium eius ordo ad finem et quod attinet ad ordinem rerum ad finem constat non posse ad meliorem finem ordinari quia sunt propter deum quo nullus melior finis esse potest, licet quo ad ordinem ipsum ad finem perfici possent quia plures homines possent suum finem beatitudinis et perfectius eum assequi

quod vero expectat ad ordinem quem partes huius universi habent inter se. S. Thom. art. 6o. ad 3um asserit non posse fieri meliorem quia omnia in hoc universo optimo modo disposita sunt. contra durand. i. distinctione 44 q. 3a. Vasquez, hic disputatione 107. c. 3o. et Suarez, lib. 3o de atributis c. 9o. no 27. censent posse melius ordinari et disponi hoc universum omnibus aut aliquibus partibus eius inmutatis quoniam hec armonia et consonantia partium inter se ad generalis et reliqua omnia non est et in divisibilis id habitudinem habet posset ergo effici melior. ego vero existimo dividendum disponi si dicat hoc universum non posse melius ordinari in rebus magni momenti quia licet deus non operet infalibiliter sed morali

operat infallibilit' vel morali necessit' id qd optimu est etiã qmdo inim-
icũ noz abit ut dixi s° c. boluith c'u q. 14 ex pfesso [illegible]
...et. tamẽ in reb, maioris momenti semp meliora fecit ex omnimoda
. vo libertate quoniã id magis c'[illegible] supremũ artifice

Dico 3° d. nullã creatã pribatã potuit esse meliorẽ
qmtũ ad boniũ et pfectiõ essentialẽ, potuit tamẽ qualibet fac meliorẽ
qmtũ ad boniũ et pfectiõ accidentalẽ, sic S. thõ in illo [illegible]
et Immunis. pbat 1° q° bonitas et pfectio essentialis c'u ita est in
diuisibili ita ut si ei aliqd essentiale addat iã noz sit eadẽ sed aliam
sicut si ternario addat aliqua unitas iã noz manet ternarius sed quaternarius sicut ergõ d. fac noz potest ut ternarius manens ternarius habeat 4or unitates qmbis quolibet nº posit fac majorem
ita facere noz potest ita fac noz potest ut [illegible] manens [illegible] habeat
maiorẽ boniũ essentialẽ licet qualibet creata facta posit fac aliã meliorẽ essentialit. noz ergõ creatã pfici possunt adeo in esse sed in solis accidentib, si nimirũ
nova accidentia natalia aut supnatalia ei [illegible] addant potest enim d.
ignaro dare scientiã, egeo benẽ, debili vires [illegible] et [illegible] grã ac [illegible]
et sic de ceteris

Ex pulcre notat S. thõ, in solut. 1. [illegible] dixit deũ posse
fac aliqd melius qm facit particulã melius posse sumi nominalit
et adverbialit, et sicut nomẽ verũ est deũ posse fac aliqd melius q°
qualibet re facta potest fac meliorẽ ut diciũ est. si v° sit adver-
biũ et denotet modũ ex pte facientis sic noz potest d. fac melius qm fa-
cit q° noz potest qd qm fac maiori sapia boniti et pota, semp enim
agit summa sapia, boniti maxima pota infinita, nec in [illegible] modi
pfectionib, hab° potest acc[illegible] et [illegible]: si aut adverbiũ melius
denotet modũ ex pte facti, sic potest d. fac melius q° potest reb, [illegible]
factis dare meliorẽ modũ essendi qmtũ ad boniũ accidentalẽ, noz qmtũ ad essentialẽ qd noz modo verũ est in essentialib sed et in accidentalib q. extrinsece
extendi possint, tamẽ latitudo intensiva accidentalis est respectu eius ipsa sicut

ctlalihedo dexteritatis q° D. q̃ qd d facit peccator ponit fals̃
a se solo.

q° q̃a

D. q̃ qd d facit peccator ponit fals̃ a se solo

...tiam q° c̃x proditi nequit nisi concurrant singula q̃ causa-
rum ... peccati ... ut non posse deum fals̃
... ipsius qd facit in causis 2is ing̃e causis finali et ma=
teriali ... non posse fals̃ ... sine dulcedine nigrum
sine nigredine ... materia ... est q̃a d non potest fals̃
... causa finali et materiali ... et ...
... includit illum qd instituet in causis ... ex ...
... non potest d se solo fals̃ qd ... in causis 2is ing̃e
causis materiali et finali

inceptus ... sit ... a solo ... qd fit ...
... ing̃e causis finali et materiali ... non videtur ... q̃
causis finali et materiali nam id requirat ... huiusca-
... postulat inter ... unionem ... effectus ad ing̃e causas
... influxum effectibus efficaciorem et ...
... quam antea ... quo facto d de facto supplet causalit̃ 2am
materiae respectu quantitatis panis et vini ut hec in eucharistia permaneat
... panis et vini, pari q̃ ratione suppleri posset ... liberali=
... influxum 2um subiecti ... sive absolutum sive modalem, nisi
... malo ... actus erroris ... et actus ...
voluntatis et habitus ex utrisque ... non influxus materiali ...
et voluntatis in hos actus et habitus adeo suppleri nequit, aliar d ...
... particularis ... aliquid ...

... debet, (nimia me fallit opinio) ...
non posse ... causam 2am finalem ... actus
internae voluntatis ... actus quo ... materialem ...

non potest fieri a solo Deo non concurrente sanit[ate] p[er] modum finis q[uonia]m
cum de ea illius actus sit tendentia actualis ad sanit[atem] tam-
quam ad ob[iectu]m, q[uo]d p[ate]t ex ipsius amat[ur] et mediis gr[ati]a amat[ur] medicina
et inde q[uo]d ipsi fiant illius actus impossibile est dari tales actus quin fiat
a sanitate in g[e]n[er]e causae finalis finalis cum nullus actus eu posit [illegible] mo[r]ali
[mo]rali, et specificatiuo loquitur nunc de actu voluntatis qui est effectus internus
finis nam eff[ect]us externus b[onu]s potest fieri sine fine q[uo]m et ego vero non est effectus imme-
diatus finis et aliunde fieri propter finem est illi et illi o[mn]io extra
tota difficultas ad id resolvitur v[erbi] g[ratia] d[ari] posit eff[ectu]s a solo
et sine dio[?] [illegible] creaturam q[ui]a q[uo]d effic[it] p[er] causas 2as in g[e]n[er]e causis efficientis et
[illegible] di[?] [illegible] et posse quando in effectu non a[ff]ert [illegible] ordo et [illegible]
tio huius causae 2ae quando in illo non includit aliqua imp[er]fectio de-
rogans divinae bonitati haec doctrina omnium philosophorum et theologorum
communis in scholis recipit[ur] tanquam irrefragabile axioma adeo axioma
adeo ut et [illegible] oppositum erroris in[?] [illegible] [illegible] q[uaestio] 105 a[rticul]o 2o ad
[illegible] haec verba erroneum est dic[ere] deum non posse fac[ere] per ipsum o[mne]s de-
terminatos effectus qui fiunt p[er] quamcumque causam creatam
ro est q[uonia]m ob[iectu]m divi[nae] pot[entiae] est q[uo]d q[uo]d possibile est eo modo quo
eo modo quo est possibile id non repugnat deum potestate maiori [illegible] quam
[illegible] cum causa 2a quo suppleat [illegible] effectibus [illegible]
potuit d[eus] eff[ect]u sine inter[ve]ntu causarum 2arum q[uo]d q[uo]d ibi [illegible]
entib[us] [illegible] potuit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] parentes [illegible] de religione
limitabis o[mn]e hanc doctrinam quando in eff[ect]u implicat ordo
ad dependentia creati a causa 2a nam tunc id non potest a so-
lo eff[ectu]s effectus causae 2ae unde fit p[rim]o deum non posse a solo fac[ere]
act[um] qua simul cum igne p[ro]duxit ignem q[ui]a illa actio eius est a calit[ate]
actuale [illegible] ignis manere non potest quin ignis [illegible]
actu in fluat in esse, idem q[uo]d est de aliis actionibus creaturarum. 2o
non potest d[eus] fac[ere] intellig[ere] velle sentire in nobis nihil cooperant-

tib; nobis qº licet ... veriores ... actus vitales ... vitalis et sanctationis fieri possint a solo deo ... vitalis
non tamen fieri potest ... intelligamus ... velli... [illegible]
... tales actus quique ad illos efficient dicamus ... ad eius=
modi denominatis ut pote vitales requirit influxum potentiae vitalis
ut suo loco probabam. 3º neque meritum ut tale neque actus liber
ut liber est fieri potest a solo deo qº ... potest ... fieri a potentia
creata libera ut possit non fieri ... non ... non repugnet actum me=
ritorium et liberum specificabile ... et non ut talis est fieri a deo sine diversa
causa 2ª
limitaciones 2º quando ... includit imperfectio
derogans divinae bonitati et perfectioni qº neque talis effectus causae 2ª
potest fieri a solo deo alias deo tribuerent imperfectio effectus ut
pote causae determinabili ad producendum illius quod pugnat cum divinae bo=
nitati hac de causa non potest deus solus esse causa peccati erroris aut
mendacii. 2º neque potest ... producere habitum vitiosum erronea=
um licet possit turbare et de facto turbet ... ad ... deter=
minata a causa 2ª ... sunt non ... ad ... producendum.
3º non potest producere immediate per solum aliquem effectum
contingentem ... contingens ut qº effectus contingens ... talis
dicit intra ordinem ad causam defectibilem vel impedibilem ...
alterius causae ... deus autem non est causa defectibilis aut im=
pedibilis ... id ... ferat imperfectionem ... et ... 4º denique
deus potest per se causare motus violentos quos causat mediis causis 2ⁱˢ
qº nulla creata potest a deo pati vim vel violentiam, non enim patitur
violentiam quod non resistit alteri creata autem non resistit et reluctat deo ideo
... obedit ... illa ... illa ... disponit atque
... et aliis ... probabile est. denique Albarus
... indecisibilis disp. ... vallt. monstrum non posse produci
a solo deo qº ut malum natura ... lo 2º de caelo ...

+ sit malignatz ... fine exercent produci posse quod tollit hoc tamen malum non est simpliciter malum id est malum 2um quod et absolute bonum quod proinde potest deus per se ipsum intendere et causare sicut causare potentiam ... et malum 2um quod et de malo morali nempe peccatum quod cum sit malum simpliciter eo quod sit contra deum et rectam rationem nihil quod habeat honestatis non potest per se intendi et causari a deo solo tanquam a causa particulari.

... ex quo infertur posse a deo fieri sine concursu causae 2ae quod fit ab illa in genere causae exemplaris quae haec reducitur ... ad causam efficientem et deus potest solo facere quod fit a causa 2a efficiente ... et deus formare imaginem caesaris sine exemplari creato quod pictor sibi intueri imitandum proponit cum illa delineat respiciendo nimirum vultum eius qui est de ... exemplar longe perfectius ... quod deus possit simul facere omnia possibilia.

quaestio 9a an deus possit simul facere omnia possibilia

Suarez disputatione 30 ... 17 ... negat posse deum simul facere omnia quae potest 1o quoniam omnia possibilia sunt infinita id est deus non potest facere infinitum actu et chategorematice ergo nec potest facere simul omnia possibilia.

2o quia si deus produceret simul omnia quae potest ita quod nihil supereret ad ... ciendum potentia dei exhauriretur, adeo infinita potentia dei ... expectat non posse exaurire ... posse ... amplius ... multa et magna prius efficeret et magna prius effecit, potest ergo deus producere omnia possibilia non simultanee id est ... non collective id est divisive.

... ... sunt inficaces ... prior quidem quia ... probavi non repugnare infinitum actu et chategorematice ... ergo potest deus producere simul infinita ... quae occuparet omne spatium possibile aut ... potest etiam producere infinitum intensive caloris in eodem subiecto ... producere infinitam ... divisibilia ... aut infinitum ... chategorematice ... ex lo

qd simul produceret infa. non sequat simul produ. oia possibilia qa infinitis non distinct. bona possibilia et sic evidens

... positiones etiam vero non urget qa si sola producti produceret simul oia possibilia pota dius non diceret exhausta id adequata via actui quemadmodum pota intellectiva dei non dicit exhaustam qz simul cognoscit oia intelligibilia neqz pota generativa eterni patris exausta est qa genuit de generabile ad intra et tercia ratiogne disputat vasquez 1a p. disp. 68 c. 3o n. 17. et ibi tamen abiurum est potam dei restringi quod imminui qm exhauriri eo qd sicut oib. productis, qa sic diminuo productio non posset, dei pota exhausta diceret deberet nunc pota dei dici restricta et imminuta respectu individui qd produxit qa iam non potest amplius illud iterum produci. sicut ergo hoc non sequit ita neqz illud, praeterea aut neutrum sequit qa denuo productio qd simul est productum implicat contradictionem non posse aut produci. quod implicat contradictionem nulla est ideoqz impota quae diminutio pote cum pota dei solum extendit ad illa quae non impliceat contradictionem accidit qz producta simultanee rerum oium multitudine posset etiam servare, quod equalis pote est ac nobit creare non ergo exhausta est pota dei neque ex parte principii neqz ex parte rerum idcirco superest illi aliquid interminum faciendum

quo circa et si certissimum sit non posse a deo simul effici omnia possibilia alia tamen ratione id probandum est. primo quidem quia non potest deus simul efficere motum et aliam res creatis necessitas. secundo non potest continuum simul dividere in omnes suas partes imo neque in infinitas. tertio nec potest simul producere omnes actus lux pes. quia deberet cor producere scientia l. elebando creaturam scientia 1. elebando creatam ut hoc non posset naturalis tot actus simul elicere utrumqz aut videtur implicare contradictionem sufficienter liquet. quod inmata de charitate disp. 3a q. 2a dici non posse a deo dari simul omnes gras et charitates possibiles, et si possit produci gra et charitas chategorematice infa. quod etiam in scholis magnis utrinqz animis et clamoribus dispugnat.

[illegible] illud non renuerim concederem posse deum simul creare omnes ipsi naturales possibiles, nam omnibus carens ex dilectione quam possit quod possit producere simul infinitas res, multo quod verisimilius arbitror non esse ullam repugnantiam in eo quod simul fiant omnes naturae possibiles sibi ipsis vel solo numero distinctae ut sapienter docuit Aegidius Romanus quaestione scholastica ad extremum quaestio 20 utrum deus faciat omnia opera externa nom tantum ut caussa efficiens ratione suae potentiae, sed etiam ut caussa finalis et exemplaris ratione aliarum perfectionum divinarum

Quaestio 20 utrum deus faciat omnia opera externa nom tantum ut caussa efficiens ratione suae potentiae sed etiam ut caussa finalis et exemplaris ratione aliarum perfectionum divinarum

34. Affirmandum huic quaestioni pro viribus impugnant universi unanimi theologi quorum princeps est sanctus Thomas, dilucide rem exprimit prima parte quaestione 44 articulo 4to ad 4tum dicens, deum esse caussam efficientem, exemplarem, et finalem rerum omnium et quod deus omnia efficienter causet ratione suae potentiae satis superque hactenus probatum est quod vero omnia dependeant adeo tanquam a caussa finali ratione suae bonitatis, propter quam omnia facit, ratio et de fide ex [illegible] proverbiorum omnia propter semet ipsum operatus est docuit semper ergo deus operatur intuitu alicuius finis nempe suae bonitatis quod late probat sanctus Thomas infra quaestione 44 articulo 4to et quaestione 103 articulo 2o et gabriel Gabriel, in 2o distinctione 1a quaestione 1a articulo 2o neget hoc ratione naturali demonstrari posse, evidentius est merito tamen hoc quam id luminis naturali noverunt plerique philosophi quorum testa allegat noster Theophilus, et theologi naturales distinctione [illegible] quaestione 2 articulo [illegible] tum etiam quoniam operatur omnia cum potestate aliquem finem necesse est infinitum progressum in [illegible] necessario est debentur ad finem aliquem ultimum rerum omnium qui non est alius quam deus cum

quo stat sit dibus bonitas ac alios fines non ultimos primos et immediatos ad quos d. respicit sibi quod proponit in rerum creatione quemadmodum ostendi 1a p. q. 19 ar. 5.

Denique quod d. sit causa exemplaris rerum monstravi 1a p. q. 15. ubi docui in deo ac ideas ac exemplaria creatarum que non sunt aliud quam divina essentia prout inadequate et analoge imitabilis a creaturis nec non divina cognitio qualenus fertur ad ipsam essentiam ut imitabilem unde S. Thomas 1a p. q. 44 ar. 3o. statuit deum esse rerum omnium exemplar adiicit quod infinite corporis ponunt etiam in creaturis quedam aliorum exemplaria dici 2um quod quedam sunt ad similitudinem aliorum s. 2um eandem speciem s. 2um analogiam alicuius imitationis. quibus verbis indicat posse deum habere pro exemplari 2o aliquod creatum, licet primum exemplar sit semper quod increatum, sicut paulo ante dicebam posse deum habere pro fine proximo operis aliquod creatum licet finis ultimus semper sit ipse d. q. 22 a. ad rerum omnium creationem simul cum deo occurrerint aliae causae create presertim humanitas Xpi domini et eius mater

Questio

22a a. ad rerum omnium creationem simul cum deo occurrerint aliae causae create presertim humanitas Xpi domini et eius Mater

Constat apud omnes in nascentis mundi primordiis multa solum deum sua infinita potentia sine cooperatione alicuius causae create efficientis, nempe angelos materiam et animam Adami ex nihilo creavit, coelos et elementa formavit quin ulla creata bene efficienter influeret ad harum productiones, quibus plura etiam produxerit a creaturis ad quales utrumque volebat... excellentis suas proprietates atque eodem modo nunc in cre=

atur, atque gubernat solus ipse creat multa, ut aias nostras, plura
etiam facit cooperantibus causis 2is efficient ut cum homo generat
hoiem, cum igne ignem

erit fortasse quispiam qui opinet humanit Xpi
et beatam virg in mundi exordio ellebatam fuisse ut creati rerum co-
operet tamquam physicum instrumentum sed quia non implicat Deum ut
cum habeat rem non existentem ad physice operandum ergo non alicun-
de id cedat in honorem Xpi et eius Matris credendum est ita elle-
vatos fuisse 2o quia id colligit ex c 8o proverbiorum in quo dum
de creatione rerum sermo est dicit inter alia quando praeparabat celos
cadderam quando appendebat fundata terrae cum eo eram cuncta
componens. ubi 2um S. hieronimum, et alios pater introducit loque-
ns sapientia incarnata seu Xpi dominum imo et eius mater tamquam per-
sona quae simul cum aeterno patre mundum condidit quod indicat illa ver-
ba cum eo eram cuncta componens 7o legunt cum eo eram cuncta
componens hebraice eram prope ipsum nutritia idest instar nutri-
cis oia allebant et nutriebam

negandum vero est huius modi causalit humanit Xpi
domini I. eius genitricis cum Nimium tum quia repugnat rem non existentem elle-
vari ad actum physicum et realem ut ad libros physicorum demonstratum
est quia nonnullos thomistas tum etiam quia quibus id foret possibile nu-
lla necessitas cogit hanc causalit concedere verba proverbiorum non sunt ad
rem quia in illis non est sermo de beata virg nec de Xpo domino ut
homo sed de aeterna dei sapientia nec de Xpo ratione suppositi divini verbi quatenus
cum aeterno patre duxit ad rerum creationem ut interpretant Glossa interlinearis, lira,
hugo, Gammenius, peltanus, et Salazar, nec adversat hieronimus, et clare
significat verba antecedentia eiusdem cap. dominus possedit in initio viarum
suarum antequam quidquam faceret a principio ab aeterno ordinata sum et ex antiquis
antequam terra fieret nondum erant abissi et ego iam concepta eram ex quibus
perspicuum fit quod res quae ibi loquit et quae cum patre aeterno quod opera

operata fuit ad mundi conditionem ab aeterno extiterit, cum tamen humanitas Christi et beatae Virginis matris non fuerint ex aeternitate sed in tempore

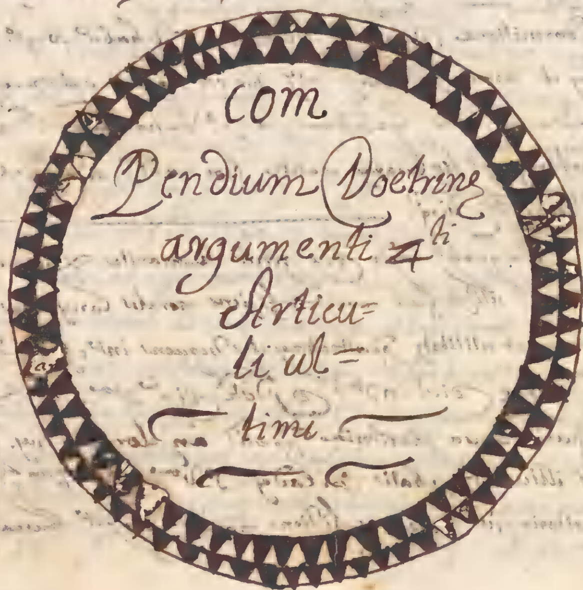
Nihilominus Redemptoris humanitas Christi et etiam beatae Mariae in exordio mundi aliquomodo concurrit ad eorum productionem et modo concurrere ad eorum conservationem et totius universi gubernationem. Nam Christi humanitas est finis omnium operum Dei et propter eius gloriam omnia sunt condita. Licet enim Deitas sit ultimus finis omnium, Christi humanitas est finis non ultimus propter quem omnia facit. Christo illud apostoli 1ª corinthiorum 3º. omnia vestra sunt, vos Christi, Christus autem Dei. et ad hebreos 2º. propter quem omnia. causa autem finalis non requirit ad operandum existentiam realem sed intentionalem

non dissimiliter dici potest post Christum beatam Virginem esse causam finalem omnium creaturarum quae cum fuerit domina et regina mundi oportuit eius fabricam in eius gloriam et laudem tamquam in finem ordinari. unde S. bernardus sermone 3º super salve regina ait propter hanc scilicet mariam totus mundus factus est. et Andreas Cretensis homilia 2ª de dormitione ... et habetur to. 4º. bibliothecae homiliarum et sermonum ... hic est ... qui excogitatus fuit ante saecula et petrus Galatinus, lo. 7º. de ... 2º. asserit ex ... hebreorum mente hoc universum ... instructum amore ... Virginis.

alio quoque modo dici potest humanitas ... causa omnium creaturarum ... scilicet fuit causa efficiens moralis ... creata ... in bonum et utilitatem praedestinatorum et ... praedestinatis referant. ... in ... praedestinatorum ... Christi ingenerum ho. fuerit causa meritoria praedestinationis angelorum ... quo ... effectus illius ... in laudem ... 6º ... et causa meritoria est causa efficiens moralis ... fuit humanitas Christi

in caussas efficient. omnium creaturarum. Christ. hanis quae fuerunt ante ipsum quia non moralis causa. nos exigit realis existentias et operet. ic enim ... Christi merito anticipata solutione dedit dis hominibus ... et alias ... supnatalia ... prius quam humanitas ... et ... omnia dona supnatalia ... angelis et his. post ... collatae ... beni ... ab humanitate Christi ... instrumento ... matata ... sacrali ... ing. ...

Quod spectat ad ... quibus nos ... aliquod naturale aut supnatale ... ipsum ... quoniam ... merito ... anticipata solutione ... capiti ... et tamen ... singula ... supnatalia ... post Christi ... virgineo ... hominibus ... ... moralis ... et ... egregii scriptis ... et scholasticorum ... hoc loco ... ...

S. Thas, respondens ad 4um 3. argum Mi ultimi q. 2 ar. meminit 3um effectuum supernaturalium omnipotentiae videlicet unionis hypostaticae, beatitudinis nostrae et maternitatis augustissimae Virginis Mariae sine coitu et semine viri, cuius occasione aggredimur et quidem non sine optimo consilio tractationem de ente supernaturali, in divini non illam quidem vulgarem et protritam, sed exquisitam et singularem, non facilem sed difficilem, et media theologia ad servilis refertam, non superfluam sed utilem et pernecessariam, non denique aridam et insulsam, sed gustu suavi omnibus, et spero gratam atque iucundam.

Disputatio 4ta et ultima de ente supernaturali creato in universum quod est precipuus effectus omnipotentiae

Tempus me deficeret si omnigenas effectus divinae potentiae varietate prosequi vellem, egregie uti ardet, S. Aug. tom. 10 art. de dubitate art. 1o ad 2um et Cardinalis Petrus Damianus, tom. 3o bibliothecae patrum in epistola 4ta de omnipotentia c. 10 et 11 multis ostendunt quam sint varia et admirabilia ac stupenda divinae potentiae opera. ego sane quando singula perpendere nec vacat nec licet id quod inter omnia primum locum obtinet non praeteribo hoc est ens supernaturale creatum de quo praesens instituitur disp.

Admirabitur fortasse quispiam quod de illo iam disputemus ubi nemo hactenus disputamus. ego vero potius admiror neminem disputationem fuisse de ente supernaturali in hac q. quam illud sibi vindicat tanquam proprium locum etc. Quem est quis, obsecro, aptior locus sive in spatiosiore theologiae campo, ubi de disserendis pervestigandis quae sint entibus supernaturalibus tota est theologica facultas, nam in 1a parte S. Th. agit non solum de deo uno et 3o qui est ens maxime supernaturale, verum etiam de visione beatifica et lumine gloriae quae omnem naturam excedunt = in 2a parte disserit de beatitudine, gratia, et habitibus infusis, de virtutibus theologicis ac moralibus ordinis supernaturalis, = in 3a parte tractat de verbo incarnato divino verbi, deque legis novae sacramentis, quae sunt media a salvatore nostro instituta ad finem supernaturalem adipiscendum, perspicuum autem est ab universalibus ad singularia...

ord. in scientiis progredo, perficit ergo theologiam nemo nisi factus illi praeferat hic nostra de ente supernaturali disp. licet etiam, de illis, causa, potest. defecta generali discernis

accidit eadem qd in hac 1a p. q. 44 ad 50 disputat de ente supernaturali creato in univ. et ita afferat lux et veluti externat. bina ad entia naturalia in particulari de quibus deinceps fit sermo ergo ille ratione in hac 1a p. disputari debet de ente supernaturali universim, nullibi autem aptius disputat quam ubi agit de div. omnipotentia, cuius illud est effectum illud [illegible] possibilis aestimandi [illegible]

Ceterum in variis div. theolog. quas in meis praelectionibus habemus dictandi plura sparsim scripsi quae ad entia supernaturalia pertinent, ea abit hoc loco tangam addendo id qd denuo sic opus fuerit. aiui nanque non tam singulas res supernaturales quae alibi suum habent locum expendere quam generalem rerum supernaturalium notionem tradere ut veluti prae ictere quae nostris auditoribus univ. theolog. inserviant

q. de nominibus, quibus ens supernaturale abscripta de illis, pp., et theologis, significari diuebit

ut a bo se ipsa in illius capiamus initio reperio quod ens supernaturale frequentius exprimit. in pp. vocat. ens divinum aut ordinis divi. unde S. Thom. 1a 2ae q. 12 a. 1o [illegible] beatos plurimum gloriae effici dei formes, id est deiformes et d. 1o 3. ad 2um idem lumen gloriae appellat divinum et 1a 2ae q. 62 a. 1o 3. ad 2um virtutes theologicas appellat divinas

Deinde ens supernaturale dicit donum gratiae sicut ens naturale donum naturae ad ephesios 2o gratia estis salvati per fidem et hoc non ex vobis dei enim donum est et deilium et[illegible] in canone 1. lv 2o Deliberat. definit fidem esse donum gratiae et subiungit ideo cum fide qua in deum credimus dicunt esse naturalem, ea hos qui ab ecclesia Xpi alieni sunt quomodo fideles esse definiunt Richard. de S. Victore, ad psalmum 27. alia inquit, sunt in vobis dona naturae, et alia sunt dona gratiae, dona naturae pertinent ad creaturam

Donum vero gratiae specialiter explicare videntur ad salvatorem eodem nomine crebro usus est S. Thomas qui 1a 2ae q. 12 art. 3 distinguit opera dei per gratiam et opera dei per naturam, et q. 94 art. 1 ad 3 ad calcem corporis [illegible] in primo homine institutae [illegible] opera naturalia et gratuita, et q. 106 art. 3 ad 2um distinguit lumen naturale et lumen gratuitum, et 2a 2ae q. [illegible] art. 2 ad 3um [illegible] ait donum gratiae [illegible] elevat ad aliquid quod est supra naturam humanam ——————

postremo nuncupatur ens supernaturale, quod nomen scholastici theologi tam antiqui quam recentes frequenter usurpant ut videre est apud Divum Thomam, 1a p. q. 62 art. 2 corp. et 3a p. q. 76 [illegible] et 1o De malo art. 3o corp. et apud alios passim: non tamen [illegible] credo quod aliqui aiunt hoc nomen supernaturale a theologis excogitatum esse [illegible] nobilitate [illegible] veteribus [illegible] de eo [illegible] mentio fiat S. Dionysius cap. 6o De divinis nominibus post medium confirmat resurrectionem nostram esse omnino supernaturalem creaturam, Hugo Victorinus lib. 1 de [illegible] [illegible] cap. 1 [illegible] [illegible] erant in [illegible] ante peccatum facta [illegible] supra naturam quod autem non videat esse supernaturale idem esse quod est supra naturam et ipsius [illegible] [illegible] [illegible] imo S. Dionysius cap. 2o De divinis nominibus [illegible] [illegible] translatione Joannis Sarazeni hunc etiam adverbio supernaturaliter [illegible] S. Cirillus Alexandrinus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomine [illegible] [illegible] [illegible] supernaturalis [illegible] [illegible] [illegible] Thesaurus [illegible] ad medium naturae [illegible] dicit esse supernaturalem et Joannes [illegible] [illegible] [illegible] meditatione [illegible] [illegible] [illegible] nostri [illegible] [illegible] [illegible] vocat supernaturale ——————

[illegible] [illegible] [illegible] aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Agathi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad literam [illegible] ubi declarat in creaturis praeter potentiam naturalem quam habent ad opera naturalia, inesse potentiam obedientialem ad opera supernaturalia quae [illegible] natura [illegible] [illegible] verbo [illegible] [illegible] [illegible] aut malum [illegible] [illegible]

naturaly potestas creatoris habet apud se posse creari; falsum aliud quam
Loius quasi seminales rones habent.

Fateor hunc triplicem supernaturalem modum haberi ex [illegible] quod
ego etiam in scripta et dictor quam quam non [illegible] in [illegible]
in illis verbis ignis in aqua valebat supra vim virtutis [illegible] supernaturaly et explicat ibi [illegible]. q. 2a an sit possibile et re ipsa
existat aliquod ens intrinsece supernaturale

q. 2a

an sit possibile et re ipsa existat aliquod ens intrinsece supernaturale

Certa res est et de qua sine temeritate et manifesto periculo erroris in fide ambigi nequit non solum esse possibilia sed etiam re ipsa iam fuisse producta adeo aliqua entia intrinsece supernaturalia quae secundum naturam atque ex sua ratione et quidditate differant a naturalibus, in quo omnes theologi concordant nec discordat Scotus, ut q. [illegible] videbimus. quamvis autem fundamentum habeat hoc assertum in scriptura [illegible] et [illegible] partim ex [illegible] huius dicti. partim ex toties theologis. [illegible] quibus erit manifestum [illegible] rone [illegible] entia ab intrinseco supernaturalia [illegible] [illegible] [illegible]. quae potius sunt [illegible] participationes divinae [illegible] quae [illegible] ad ex[illegible] possibilia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naturae angelicae et humanae ad [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] enim [illegible] natura sit ordinata adeo ad finem supernaturalem [illegible] beatitudinis et hunc assequi nequeat nisi per media supernaturalia [illegible] [illegible] finem supernaturalem et media quoque [illegible] ordinis supernaturalia [illegible] [illegible] [illegible] ad tantum finem obtinendum.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratia, charitatem quae [illegible] ad [illegible] [illegible] et [illegible]

ut [illegible]

ut sic clauderet opus quoddam cum suis numeris et pondere absolutum et suo opifice dignum idque aperte testatur est S. Thomas ab omnibus approbatus 1a parte quaestio 50 articulo 1o ibidemque colligens ex opera creatoris circa species angelicorum, id gradum, seu ordo supernaturalis maxime pertinet ad ornatum decorem et splendorem universi et multo magis quam ordo naturalis, ergo re ipsa adeo conditus est quam renum ad alium supponitur quaestio 4a ... magis firmam atque ad idem eundem revocabo

160 3o proponendo ante oculos elenchum potiorum entium supernaturalium quae Deus hactenus condidit iam liberum aut condet aliquando cum locis S. Thomae in quibus de illis a theologis disputatur circa modi ergo sunt lumen gloriae et visio beata de quibus 1a parte quaestio 12 iustitia originalis et status innocentiae in quo primi parentes conditi sunt de quo a quaestio 94 ad 102. miracula quae Deus fecit aut facere solet de quibus quaestio 105 articulo 6o et duobus sequentibus. beatitudo et summa felicitas nostra de qua 1a 2ae a quaestio 1a usque ad 5 habitus supernaturalis et ... in fuit indomum, ac proinde virtutes dona spiritus sancti et fructus de quibus a quaestio 63. ad 70. gratia sanctificans et auxilians de qua a quaestio 109. ad 114 et ultra. habitus infusi 3 virtutum theologalium fidei, spei, et charitatis, necnon earum actus, de quibus 2a 2ae a quaestio 1a ad 46. prudentia, et aliae virtutes morales infusae de quibus a quaestio 47. usque ad 169 et ultra. unio hipostatica per quam verbum divum sibi devinxit naturam humanam de qua 3a parte quaestio 2a gratia habitualis animae Christi de qua quaestio 7a scientia condita seu infusa scientia beata eiusdem de qua quaestio 10. ... de qua quaestio 11. gloriosissima Christi resurrectio de qua a quaestio 53 ad 56. character qui est effectus propriis sacramentorum baptismi confirmationis et ordinis de quo quaestio 63. transubstantiatio seu conversio mirabilis panis et vini in corpus et sanguinem Christi domini de qua quaestio 75. alia ineffabile quo Christus dominus in divisibiliter existit in eucharistia de quo quaestio 76. nostra resurrectio et conditiones resurgentium ... et dotes

aiæ et corp.lis fructus et aureolæ de quib. tractat in additionib. ad 3am part. D. Thom. quæ ex lib. 4to sentent. eiusdem D. Doctoris collectæ sunt a q. 78. ad 99. quæ additionum postrema est. Ex quib. omnib. liquet quam ampla sit entium supnaturalium materia ac seges in quorum contemplatione nostra theologia occupatur. q. 3a. qd sit ens supnaturale in universum. 8a p.o. qd hac de re senciant Scotus et Franciscus Lumel

q.o 3a. qd sit ens supnatale in universum

Sec. 1a

qd hac de re senciant Scotus et Franc.us Lu-met

Post illam difficultas presentis dispu.s ita est in explicanda natura et ratione entis supnatalis in omni nam ex eius discuss.e dependet an possibilis sit natura creata supnatalis an non. et rursus decisio gravium q.um quas postea movebimus. Est enim res ut aug.a lo in plena et obscura p.ciam ronem supnatalitis in dag. ut in hac p. tot sint authorum capita quot sent. quarum celebriores referre ac refutare placuit prius quam nostram pnunciemus

1. 1us modus dicendi est Scholi q.o 1a prologi paragr. ad q.m igit. et sequente et in 4to dist. 20 q.e 1a paragr. Deo ad q.em versiculo 2a ronem eius dicentis ronem entis natalis et supnatalis sumendam ex ordine ad causas eficientes ita ut illud sit ens natale qd potest efici natalit ab agente natali: illud vero supnatale qd non potest efici nisi ab agente supnatali quare ap. te sentit Scotus, gratiam non esse supnatalem in ordine ad partem sui iectum, eo qd putat in spiritu subiecto dari potentias receptibas natales non modo hic natalis, id est ad supnatalis et ideo ait gratiam tantum esse supnatalem in ordine ad agens supnatale a quo fieri potest. Alvarez in 4to dist. 43. q. 4to paragr. intelligendum afirmat qd quiq. agens creatum dici natale, et solum agens in creatum dici et esse supnatale ac proinde pencs ord.em ad illud tantum efectus creatus

ee supnatalis

haec explicatio entis supnatalis quam traddidit Scotus, merito reijcit. primo quoniam eodem vitio laborat quo fere omnes, in hac et duabus ...ibus sequentibus, referendis, nimirum quia non complectit omne ens supnaturale tam increatum, quam creatum, nam et deus, ipsum est deus, et per se ens supnatale aque, et accidentis supnatalis, abstrahi potest ...o communis entis supnatalis ...a ... banda quod ...

deinde nec declarat sufficienter natam entis supnatalis creati quod hoc dialemate relinquo. quia .1. ens supnatale est quod reipsa producit ab agente supnatali, licet alias possit produci ...us totam suam entitatem ab agente natali ... communem natam causarum operantium; .1. est quod suapte nata postulat produci ab agenti supnatali, et praeter communes natae leges, decurrente prius impossit Scotus, ... quod ... dicam, illud ab lo non asserit, nec asseri potest, ut gra, habitus infusi, visio beata, et unio hipostatica sint entia inter supnatalia, quae suapte ena petunt fieri ab agente supnatali, et nullo modo effici possunt a natali ut natale est. insuper quia homo resurrectus ... producit in ultimo iudicio mediante actione supnatali, et virtute agentis supnatalis, et non idcirco erit supnatalis, quis enim hoc nomine compellavit hunc post resurrectionem maxime si sit de numero damnatorum, .1. ergo non satis est ad rationem entis supnatalis simpliciter, quod fiat ab agente supnatali, si ex se non postulat ab lo fieri

posterius vero asserit ab Scoto, ... non bene explicat, tum quia falso dicit solum deum esse agens supnatale, siquidem plures creatae sint etiam rationem agentis supnatalis ... habitus supnatales in ordine ad suos actus, et potentiae vitales in ordine ad actus supnatales, quos non eliciunt, nisi supnataliter et exaltatione media pota activa obedalis: tum etiam quia sine fundamento docet formam ... supnatalem nempe gratiam, .1. virtutem recipi in pota natali subiecti non enim recipit nisi in pota obedientiali; non ad formam, quae non potest produci nisi ab agente supnatali, non dat pota natalis passiva, ... obedalis duntaxat. tum denique quia non est cur gra non dicat sup

naturalis in ordine ad passum, seu subiectum in quo recipitur, unde omnis forma non debita est supernaturalis et indebita subiecto naturali et videbimus

Recentiores asserunt scotistae, rationem entis supernaturalis creati distare, tum in ordine ad subiectum, tum in ordine ad efficientem, tum denique in ordine ad finem, non in quo bis enti creato ordo supernaturalis triplex hic respectus considerari potest. primus ad subiectum cui inest, 2us ad agens a quo fit. 3us ad finem ad quem ordinatur ex natura sua, imo hic respectus cum res sunt una simplicissima entitas, et vera et tantum per rationem nostram in ordine ad diversos distinguuntur. quapropter tunc forma erit realiter supernaturalis, quando talis fuerit, quae et non petat a natura subiecti cum propria passibus naturalem, et ipsum ita perficiat, ut elevet supra id quod universo natura potest, accedit quod postulet fieri a deo ut authore supernaturali ac denique subiectum in quo est ordinet ad finem etiam supernaturalem, et toti naturae indebitum

observandum tamen est ad rationem entis supernaturalis non requiri nec sufficere quod petat effici a solo deo, nam actus spei et charitatis infusi petunt fieri absolute a creatura creata, et tamen sunt supernaturales, et vero Angelus, animus noster, materia prima, et corpora coelestia exigunt produci a solo deo per creationem et tamen sunt res naturales. solum ergo requiritur ad rationem entis supernaturalis quod exigit petat fieri a deo ut authore supernaturali supra naturae leges operante sive de cetero petat fieri ab agente creato sive non

2us modus dicendi est Zumelis, qui prima 2ae quaestione 110 articulo 4to disputatione de paradiso et hac difficultate et paradiso id quoniam et recentiores dicentes testatur ens supernaturale esse illud quod ordinatur ad deum ut trinum cum quo imitatur; ens vero naturale quod ordinatur ad deum prout est unum illud quod imitatur. quem esse satis verisimilem et sibi olim placuisse affirmat perez, in sua laurea certamine 4to scholastico de 3o anno 39.

modus iste opinandi non minus refellitur ab omnibus, quem videns. primo quia ut ostendi in materia de attributis disputatione 8a quaestione 4ta

non minus supernaturaliter, et unus quam ut trinus, itaque supernaturalis namque est tota divina, scientia, vollitio, et omnipotentia communis tribus personis quam paternitas, filliatio et processio ergo non est uera gradus supernaturalitatis sumat a deo ut trino et non ut uno nam etiam si imitet deum ut unum imitat hunc ingenitum et ens supernaturale ——

2° si per impossibile deus esset tantum unus ut philosophi ominisebant. adhuc darent entia supernaturalia videlicet gratia quatenus iunxeret amicitiam cum deo, fides quae inniteret divinae revelationi, visio et fruitio dei ut est in se et unio hipostatica naturae creatae cum persona divina ergo ratio entis supernaturalis non desistit in ordine et proportione ad deum ut trinum ——

3°. quia .1. ens supernaturale debet respicere deum ut trinum tanquam causam efficientem, exemplarem aut finalem, .1. tanquam obiectum, nihil horum dici potest ergo. et primum dici non potest quia deus, ut unus non ut trinus est caussa finalis exemplaris et efficiens omnium creaturarum tam naturalium quam supernaturalium; actiones enim trinitatis ad extra sunt indivisae et comunes toti trinitati quoniam relationes quibus divinae personae distinguunt et plurificant activae seu caussalitates non sunt et ita si deus unicam tantum personalitatem haberet eosdem effectus producere posset, quos modo producit, praeter eos, qui interne respiciunt trinitatem ut actiones fidei quod deus indicat trinus et siqui sunt alii de quo plura dicti quae ulta disputatione huius doctrinae ubi notabam trinitatem personarum solum decurrere ad omnia actum externum tanquam primum patet. hinc expectat quod plura sunt entia supernaturalia quae nullo modo imitant deum ut trinum verbi gratia dotes corporis gloriosi ubi Christi domini in eucharistia transsubstantiatio eiusdem charactere sacralis in quibus non est specialis participatio misterii trinitatis ergo entia supernaturalia non respiciunt deum ut trinum .1. uti ideam et causam exemplarem ex quo etiam patet ens supernaturale non respicere necessario deum ut trinum tanquam obiectum quia modi sui respiciendi per se et actum potentiis cognoscitivis et apetitivis praeter quosdam

234

multa entia supnatalia quatia sunt numerata que nos respiciunt; quy l. qd pios aliud tangm obm

4to angelus et hō 2^ỹ. natales entitates sunt imitatio et imag^o trinitis ut ex pīs docte tradit S. thōs infra q^a 93. ar^o p^o et ex co patet qd incura eia habent spotas ilit intus memoria et volunts et tamen sunt res natales. silit acensus fidei quo hereticus credit mistes trinitis ingco devenit ut chatolicus habet ordes. addam et 3^ỹ et tamen natalis est ut pote ins pporcionalus et inds grus explicitis dli. non erg^o est qd speciale et oio ppius enti supnatali respicere deum ut 3^ỹ us q^a participationes illius. S^o 2° quomodo rro entis supnatalis definiat a Joane Gonzalez, et antonio perez !!

S^o 2° quomodo rro entis supernatalis definiat a Joane Gonzalez, et Antonio perez,

3us modus dicendi est Corum qui arbitrant^r ens supnatale consistere in eo qd sit participatio dibs aus aut pfectionem divinarum. 2us modus quas habent in deo ita Albertinus, to p^o q^a 2^a theolog^a. ex p^o p^o philosofico an^o 4to petrus deledesma, de div^a pfecti q^a 4ta ar^o 7° in 2^a rone ps Dr! Nabarrus, p^a p^te to p^o q^a 30^a ar^o 3°. du^o p^o et duab seqentib fusio Gonzalez, p^o p^e disp^a 26 ar^o 10 in dicat bimestrius, relecti de gra Xpi ante q^o 3 in folio 19 et sequentib,

citat S. thōs, p^a 2^e q^a 110 ar^o p^o ad finem corp^i et ar^o 2° ad 2^ỹ. in merito tamen qa ibi tantum docet gram et vitias supnatales quadam in luemuis esse quandam participatio dibi boni, qd nemo negare potest id ita apte explicari esse rei supnatalis non docuit S. do^r. itaq^e thōs, ne docuit ois in dubitatam id aliorum a puerili intellecto

hoc clius recisti q° q° manifestus repugnat in volbit aliquid dei perfectiones participari a creatura in 2° modus perfectius quam habet in deo, nam in modo illo est proprius dei et non potest communicari ipsi creaturæ, quo modo est participabilis a creaturis. etenim licet gratia virtutes fides reliqua quae dona gratuita aliquo modo imitent divinas perfectiones, nihil omnino in eo modo excedit infinite distant ab illis nam perfectiones divinæ sunt iusta, sunt actus purus, sunt entia a se, sunt infinitæ, sunt æternæ et immensæ; dona vero gratuita nobis communicata sunt accidentia, sunt se informantes, sunt entia ab alio, sunt finitæ, sunt temporariæ et astrictæ determinato loco, ergo nullo modo sunt participationes divinarum perfectionum ut sunt in se. in gratia et alia dona cum divina nata univoce convenirent in aliquo prædicato specifico aut generico, ergo optime intelligeremus qua ratione participarent divinas perfectiones ut est in deo speciali modo quam res naturales non attingunt. at solum conveniunt cum deo et eius perfectionibus analogice in prædicatis superioribus quae convenientia et similitudo quae convenientia et similitudo analogica etiam reperitur inter deum et res naturales ergo dona supernaturalia nihil habent rationem cur sint specialis participatio divinæ naturæ 2° perfectius modus illius ______

his accedit quod licet in uno vel altero enti supernaturali explicari possit quo modo participet valde imperfecte deum ut est in se nempe in gratia iustificante, et in visione fruitione ac amore beatifico, nam sicut natura divina est prima radix intellectus et voluntatis et aliarum perfectionum divinarum, sic a gratia effluunt habitus qui intellectum elevant ad supernaturales intellectiones et voluntates ad supernaturales amores, et rursus in eo magis. Manet similitudo gratiæ ad deum, quod sicut divina natura est ipsa caritas primaria et increata cui debetur visio et amor summi boni ceterique virtutes quae sine imperfectione cadunt in deum, ita gratia habitualis est caritas creata primaria quae radix operatur

Ent.um quæ debent habitus charitis et aliarum virtutum et spiritales et visio beata et hereditas propria filiorum dei, quæ similitudo ... dius. ...nit in unione hipostatica quæ et sanctitas multo excelentior, ... visio increata fruitio et amor divinus attingunt deum ... et unum ... sic ... attingunt visio beata, creata fruitio et amor illam ... hæc similitudo et participatio dei ut est in ... imperfecta ... quæ it in multis entibus supernaturalibus nempe in unione informalis inter ... natam nostram in ... sacrali Christi, in charactere in dotibus gloriosis, in actionibus supernaturalibus et miraculosis quibus ... naturales produci possunt et de facto produ= nt adeo

ad hæc aliqua entia naturalia meliori et excelentiori modo participant et imitant ... quam plura entia supernaturalia ... angelus et ... realis simpliciter excedunt in perfectione ... eucharistiam Christi ... et inhærentiam ... in extraneo subiecto ... dicendum est illa entia naturalia ... deum ... hæc supernaturalia non participare

Fateor equidem entia supernaturalia dici participationes divinæ naturæ speciali titulo quam naturalia quia licet utraque divinam naturam participent, magno tamen discrimine participant quod entia naturalia sicut ex suo genere ... minus perfecta ita ex suo genere minus perfecte imitant divinam ... excelentiam quam supernaturalia, ... sicut ens naturale non sufficienter explicat dicendo est participatio dei ex suo genere minus perfecta quam ens supernaturale ... ens entis supernaturalis ... declarat dicendo est participatio dei ex suo genere nobilior quam ens naturale

4.us modus dicendi affinis præcedenti ... ens supernaturale nihil aliud esse quam ens ... ordinis ... ens supernatur= ale est ens supremi et ultimi ordinis talis autem ordo est ... iste modus pugnavit ... Antonius perez, ... 4.to scholastico ... 3.o an.o 4.o

... hoc non est definire ens supernaturale ...

nobis significatur .l. nobis sit ignotum explicare quid enim obscuro
quod enim obscuro est esse ordinis divini seu esse divinum, ipsius per se, n.º 10
similiter non minus occultus et inexplicabile hoc nobis esse quam quod
sit deus: id aposteriori explicari posse et in particulari omnia quae sunt
similiter inde sint divini ordinis deinde quae deus operatur in nobis ut pro-
porcionato modo fruamur et luce intra sphaeram ordinis eius iuxta exigentiam et elevationem
obiecti attingamus, sive per assimilationem per gratiam sive per cognitionem per fidem
sive per amorem per charitatem. id quis non videat haec non minus
obscura esse quam priora quae esse intra sphaeram Dei ordinem et esse di-
vini ordinis sunt sinonima et aliquid Deum modo proporcionato et obscu-
ritatem inquo enim distat ista proporcio! physica nulla sunt supna-
talia quae neque attingunt Deum proporcionate nec ad ipsum attingendum
ordinantur ut miracula facta circa creata corporea et id genus alia —
—— hinc ergo magis huius arguti vis quod .l. esse divini ordinis et esse
sub eadem specie cum Deo ac subinde instare praedicato proprio Dei simi-
liter increato et idest omnino falsum quod nulla creata instat praedicato
increato alias foret creata et non creata: l. ut esse sub eadem quod cum
Deo, et hoc similiter est impossibile quoniam ratio quae est ratio univoca
et Deo cum creatis nihil est omnino univocum; aut denique ut esse
sub eadem ratione analoga et sic cum res naturales conveniant analogice
in ratione entis cum Deo sequitur has esse ordinis divini. unde S. thomas, 2º
dist. 2ª q. 2ª art. 2º. ad 4um. caelum empireum quod est quod
naturale apellat cum divinum, quod sit innaturale et immobile ac inde
idoneum beatorum domicilium sicut est deus, non ergo sphaeram est entis sup-
naturalis esse cum divinum .l. ordinis divini .l. explicare oportet quid his
tris significet ——————————

Sit per se, quod sicut risibilitas est ordinis humani,
non quia sit sub eadem specie quae .l. ratione analoga cum hominibus, id quod di-
recte et immediate respicit hominem, sic entia supnatalia dicunt

et sunt ord[is] divini non quia specifice genericè aut analogicè aut analog[ice] cum Deo conveniant, id praeterea quod directe respiciant Deum illum quem attingunt sub ratione ipsius est; hac distinctione facile excludit humana risibilitas dici potest ord[is] humani quoniam est proprietas debita sibi et complens illud in suo esse: at dona supernatualia non sunt proprietas Dei nec Deum complent in suo esse in se. id sunt effectus extranei ipsius sicut et entia natalia sunt effectus extranei Dei; tum etiam quia non bene explicat entia supernatalia esse ord[is] divini per hoc quod respiciant immediate Deum quoniam plura bonorum non magis immediate respiciunt Deum quam entia natalia non enim intelligo cur magis immediate respiciat Deum transubstantiatio et ubi Christi in eucharistia aut inherentia quantitatis quam extraneo subito quam angelus naturalis quae immediate creantur a solo Deo.

non negaberim id quod quaestio prima ad verbi, ens supernatale speciali titulo dici ens divinum nec ord[is] divini, scilicet quod sit in eodem ord[ine] supernatali, in quo est Deus, scilicet quod ens supernatale ex suo genere proprius accedit ad Deum quam ens natale, scilicet quod in ord[ine] supernatali sunt saltem plura entia quae Deum attingunt ut est in se, sunt quae quidam ex Deum divinae naturae participium et Divinum &c. Quaestio 3[a] quo pacto supernatalitas describat ab herera, et nostro hereticè &c.

Quaestio 3[a]

quo pacto supernatalitas describat ab herera et nostro heretice

1[us] modus dicendi est ens supernatale esse illud quod respicit Deum ut est in se, quem sequunt herera, hic 1[o] in 2[um] lib. sententiarum dist. 1[a] q. 1[a] et Lumel, 1[a] p. q. 12. ar. 4to disp. unica paragrapho supponendum ergo est et 1[a] 2[ae] q. 110 ar. 4[to] disp. 1[a]. paragrapho id omnibus et sequente in quo non multum miror de auctore Lumelis, qui hac in disp. sicut in alijs pluribus ibi non instituit nam aliud dixerit loco supra commemorato

verum neq[ue] h[ec] est ita, ni plura ad alia ...

naq[ue] resp[ect]u Deus ut est in se distat in eo q[uo]d attingat imedi-
ate Deum in se ipso et non in liu[m] effectus, nec p[er] analogiam ad
creatura[m] et hoc est ap[er]te falsu[m] q[uia] fides Dei, g[ra]tia, scientia p[er] i[m]
fusa Xpo et dona ipsi S[an]cti sunt q[uo]d supnaturale et tamen non a-
ttingunt Deum ut est in se hoc modo q[uia] re v[er]a cognoscunt Deum
mediis creatis et p[ro]p[ri]is Lumi[n]e ... resp[ect]u Deus ut est in se est att-
ingere id q[uo]d D[eu]s in se habet licet attingat p[er] alia et analogiam ad
creatura[m] et hoc etiam non potest ex v[er]um lum[in]e id convenit cog[nitio]ne natu-
rali qua philosophus cognoscebat Deum ex creaturis naq[ue] r[ati]o[n]e lumine
naturali potest philosophus p[er] creatura[m] cog[noscere] p[er]fectiones p[ro]p[ri]as Dei ut
sunt esse infinitum, sapientem, unum, et independentem ab alio, hunc etiam
q[uod] id non convenit enti supnaturali nec plura sint que non atti-
ngant Deum in se ipso nisi q[uia] sunt effectus illius q[uo]d dicatur
p[ro]ficit rebus naturalibus, huiusmodi sunt ... Xpi ... relatae
entibus supnaturalibus, et acta miraculosa quib[us] restituit ... ,
vita mortuis et sic de aliis

Ex dicendi modus est quem nobis D[ominu]s tradidit Va-
lentinus Herice p[rim]a p[ar]te tract[atu]s 4[o] Disp[utatione] 4[a] C[apitulo] 3[o] qui natura
entis supnaturalis describit in hunc modum ens supnaturale est q[uo]d
p[ro]ficit habere divisionem ut relationem cum Deo ut est in se, aut
immediate, aut mediate; aut ut effectus divisionis immediate, que
descriptio q[ua]m res habit p[rim]a est q[uo]d ens supnaturale habeat divisio-
nes immediatas ut est in se, quales habet unio hipostatica, visio
fruitio et amor Dei, naq[ue] illa unio physice unit naturam creatam cum
p[er]sona Divina, visio v[er]o fruitio et amor Deum unit creatam cum Deo
non quidem physice sed intencionaliter tanquam cum obiecto s[ecun]d[o] est q[uo]d ens
supnaturale saltem habeat divisionem mediatam cum Deo ut est in se,
tales habent ... actus et habitus virtutum ... p[ro]p[ri]e infusarum theolo-

legalium quam moralium quae ordinantur ad iungendum ad iungendum deum cum creata media proportionalia. 3ª probatur quia ut ens supernaturale non minus est effectus iunctionis immediatae, quod dicitur est persona Christi corporis gloriosissimi et talia accidentia materialia quae nobis sequuntur dictum creatum

Ita fit ut totus ordo supernaturalis in rebus creatis consistat aut in iunctione immediata cum Deo aut in hordinatione ad hanc iunctionem quae ordinatio dicitur iunctio immediata aut in consummante ab ipsa. nihil aliud horum habent res naturales quae deo non iungunt nisi extrinsece et non tangunt posito ipsum dicendi quod Suarez confirmat quibusdam friboleis argutiis in quibus diluendis tempus terere piaculum duxi

Ego tamen hanc non dissimulo dicere quae urbis et artificiosa esse debet id potius arena sine calce in qua pictorum ordinis supernaturalis aedificium non potest firmum habere fundamentum. et quibus sic opinandi modum ex dictis contra superiora facile confutari potest ad hunc secundarie solum cum confutare libet

Ad 2um prima probatio difficilis est quod unio hipostatica non unit immediate creatum Deo ut est in se quia deus in se supponit quam deus in se est unum et 3us ergo unio cum deo ut est in se debet esse cum Deo uno et 3o at unio hipostatica non est facta cum 3bus personis sed cum sola persona verbi ergo non unit cum Deo ut est in se. sic enim qui videret unam personam divinam sine aliis tamen sine personis non videret deum immediate sicut est in se neque illa visio esset unio intentionalis cum Deo ut est in se quia non attingeret totam entitatem quae deus est et quam deus habet in se ut ad quod... probat idem heri dispositione 50. Deinde etiam ponamus deum ... immediate Deo ut est in se per actum naturalem quo ad nostrum, nam beati videntes Deum ut in se est et in visione non solum amant illum in se amore supernaturali et alium naturali, quod enim hoc prohibet cum

dj sufficient supponatis valentis ad visionem beatam et cum minore
naturali sequatur ergo non sufficit ad constituendum entis supernaturalem quod postulat
immediatam coniungi cum increato vel Deo ut in se est

2a verum pars militat quia sicut possibilis est cla-
ritas seu lux supernaturalis, ita possibilis est color supernaturalis et consequenter ne-
cessario possibilis erit visio corporea corporea supernaturalis, et tamen illa
et tamen talis visio non ordinaret ad claram Dei visionem et ut in se est
quod etiam referret ad eum clare videndum quod color supernaturalis illu-
strare posset omnimoda necessitate videret ab homine viatore et ergo non
est actus supernaturalis entis coniunctio mediata cum Deo ut est in se
2o in gratia et habitus infusi virtutes non mediate cum Deo coniungant
quia ex se ordinentur ad claram Dei visionem, sed natura intellectualis
quae est fundamentum gratiae et habituum infusorum imo et ipsius visionis
non coniunget nos mediate cum Deo, quamquidem ordinat ad vi-
sionem quae est immediata coniunctio cum Deo tanquam illius basis et fun-
damentum

3a pars probatur quia multa sunt entia supna-
turalia naturalia seu corporea quae non sunt ex sui dimanantia ad
iunctam immediatam Dei ut est in se scilicet a visione beata talia sunt actio
actio creatiba qua albedo vel aliud accidens absolutum crearet modo
extraordinario: ubi qua lapis modo indivisibili esset in loco, scilicet totus
in toto loco et totus in qualibet parte illius instar rei spiritualis: actio mira-
culosa qua Virtus restitueret aequo extrinsece Deo, et quod vero heri Deus
respondet hos modos non esse supernaturales quoad suas intrinsecas entitates
sed solum extrinsece denominari supernaturales quia fiunt praeter omnes
nes naturae leges non solum est contra omnes theologos praesertim recentiores
quae manifeste ratione et praxi tanquam futile et inane, sed quia
a nobis recitat nonergo supernaturaliter distat in coniunctione mediata
vel immediata Dei ut est in se vel in esse sui talis conditionis qua

ostenditur alia descriptio dicta entis supernaturalis et reliquendo est 8°

~~§~~ 4° statuit optima conditio supernaturalis definitio

§° 4° Statuit optima entis supernaturalis

definitio

Ergo dico Descriptionem facilem et perspicuam definire ens supernaturale hoc modo: ens supernaturale est illud quod nulli naturae creatae aut creabili debetur, sicut ex adverso ens naturale quod alicui naturae creatae aut creabili debetur. Ita colligitur ex D. Thom. opusc. 6° de devotione credendi et ibi ad miracula; et explicitum quod dicit debet supernaturale ex parte eius, secundus modus requirit inter alia quod sit supra facultatem totius naturae, quod idem requiribit D. Thom. 1. p. q. 110 art. 4 et q. 114 art. 4 dicens miracula non debere supra ordinem totius naturae creatae, nec fuit opus addere creabili, tum quia illi nomine venit natura creata et creabilis. Distinctio hoc naturae creabilis et naturae increatae, propterea quod ad dicit naturae creabilis, tum quia cum Scriptura nos docuit ens supernaturale esse supra naturam creatam, non supra ordinem totius naturae creatae, quoniam et supra ordinem naturae creatae sequitur et supra ordinem naturae creabilis, quoniam utriusque unus et idem est ordo quo aluderet angelicus praeceptor q. 6° ea parte art. 2° Oportet ut dicit miracula excedere ordinem naturae, non addendo creatae vel creabili.

Et ad id est Caietanus, qui 1. 2. q. 12 art. 1° ad 3um diceretur tum quia charitas dona quae Spiritus Sancti quae cum sint huiusmodi nulli creatae facta vel factibili possunt esse connaturalia, et perfecta dicuntur supernaturalia et divini ordinis, ubi plane loquitur Caietanus de creata naturali aut naturali; nam in responsione ad 2um Scoti declarat unum ens supernaturale recte posse esse connaturale alteri enti supernaturali aut bello beata est connaturalis homini; quia 3a p. q. 76 art. 10 parasse ad videndum affirmat ens supernaturale esse quod nulli enti, sicut dicit naturali, esse potest connaturale, aptius id tenet

jentaculo 2° q.e 2a ante medium, mirus verba quae nos colimus hanc
doctrinam et aliam insequentibus tradendam mirifice corroborent. ad verbum
iudicio, oportet itaque bona creata distinguere in duos ordines, unus est
ordo naturae alter est ordo gratiae in primo ordine veniunt omnia naturae creatae et perfectiones
actus passiones et quaecumque quomodolibet cum naturali conveniunt. in secundo
autem omnia ad supernaturalem expectant itaque veniunt quaedam res quae ita sunt
de ordine gratiae ut sint de ordine dei ut charitas et lumen gloriae quod ex se quod ex se cog-
noscere, quia nihil horum potest creata aut connaturale alicui naturae creatae
aut creabili huiusque et plurimae quidem cardinalis illustrissimus

rursus deffensionem assignatam diversis verbis complectuntur
meliores theologi Fonseca, lo 9° metaphysicae lo 7° c. 1° q. 2a s° 4to para-
grapho ad illud autem, Albarez, lo 7° de auxiliis disp. 69 n° 6° et 8°
Ocamlius, 1a p. q. 12 ar° 1° disp. 3a notabili 1°. pius, ibi dubio
4to n° 8° et 9°. Vazquez, disp. 1a n°. 2° Granado, tract. 4to disp.
2a n° 8°. Malius, disp. 16 s. 3a paragrapho quod vel alicui et paragrapho 2°
mod, Arubal, disp. 21 c° 6° n° 21 Vazquez, disp. 44 c.
1° n° 3°. et disp. 214 c. 2° n° 8° et 12. Salas, 1a 2ae lo 1°.
tract. 2° disp. 3a s° 2a n° 14 [illegible] et lo 2° tract. 11 disp.
6a s° 10 n° 103. egidius, 1a 2ae lo 2° lo 10. q.e 2a. ar° 11
paragrapho 3° n° 14 Curiel, 1a 2ae q. 112 ar° 1°. dubio 2° para-
grapho 2° versiculo id potest et paragrapho 3° versiculo ad 1um [illegible]
Lorca, 2a 2ae disp. 46 dubio 1° parapho dicendum et parapho
2° existimo Lorca, 2a 2ae s. 3a de charitate disp. 3. n° 6° Su-
arez, 3a p. lo 1°. disp. 31 s. 8a ad 2um argumentum parapho
nam quando Cabrera, 3a p. q.e 2a ar° 12 disp. 2a paragrapho 2°
et q.e 64 ar° 1° disp. 1a paragrapho 6° quibus iste author omnia sine
fide abide arripiens et sarcinans quamplures paginas impleret deff. alias
quas superius impugnavimus etiam approbaverit. Habent valde illa verba
ex 2a Petri 1° per quem maxima et preciosa nobis promissa donavit

ut per hec efficiamur divine consortes nature que Athanasius, in epistola ad Serapionem longe post medium intelligit de gratia sanctificante Cirilus Hierosoli, eta quem 4ta mistagogica de eucharistie sacramento Oecumenius, et Salmeron, in eum locum de iis camat. Lithias, glossa ordinaria et Iustinianus, Debita extrema ego. Ut ex lorino, intelligerem de omni gratia virtutum et donorum supernaturalium que maxima et preciosa dicuntur gratia et quod uno sunt preciosissima et praestantiora quovis ente supernaturali dicuntur promissa gratia dant per Christum Dominum ut indicat relativum quem qui in scripta promisit futuram esse fontem totius sanctitatis, dicuntur tribuere nobis participium et consortium divine nature quoniam ut 2a ex-plicatum est quod vis ens supernaturale participat naturam et perfectionem divini alii-cui modo omnium natali quoniam peculiari ratione habet Deum pro exemplari: et quod magis ad rem facit dicuntur entia supernaturalia nobis donari, quoniam gratis ac li-beraliter conferunt supra inclinationem et exigentiam ac debitum totius nature. unde Aris, lo 4to topicorum cap 4to Donum ait, est datio inredibilis hoc est datio facta omnino gra-tis et non intuitu retributionis aut recompensationis quod idem clarius habet digestis de donationibus lege prima sui Dat aliquis ea mente ut statim velit ac-cipientis fieri nec ullo casu ad se reverti et propter nullam causam facit quam ut liberalitatem et munificentiam exerceat, hec proprie donatio appellatur. cre-diderim namque quod de fide supernaturali scribit paulus ad ephesios 2a gra-tia estis salvati per fidem et hoc non ex vobis, Dei enim Donum est. in quo-vis dono supernaturali optime quadrare quod mera gratia sit et donatio-num neque ex natura debito et intuitu meriti naturalis conferatur aut confer-ri potest ___

Demum recte definitio nostra defensione inde potest quod convenit omni et soli enti supernaturali nullum [illegible] reperitur quod Patrum et Theologorum doctorum sit supernaturale quod non conveniat esse supra omnem substantiam absolutam creatam et creabilem quem proprie natura Dicitur ac propterea quod non sit omni nature indebitum sicut e contrario nullum reperitur ens

natale cui non spectat ac connatale alicui certe ac nat. creat. ... rabili ac proinde illi debitum quod manifeste constabit ex sequentibus.

ad verso obiter est vox. supernatali particulorum super non denotare extremum imperfecte respective tollitur nat., nam iuxta angeli et his est natalis et tamen ex edit. imperfecte entia supernatalia ignobilissima utpote ubi Christi in eucharistia et relates illis ... dislis quae ingratia fundant, ... denotare sublimitatem et altebationem quandam rationi cuius ens supernatale est supra debitum nat. quoniam nata ex se illud non potest sed supra inclinationem et exigentiam illius adeo producit et imprimit ut ipsam naturam evehat ad id quod ipsa per se viribus igitur naturae praestare nequit. ... sola praedicta definitio explicatur.

§ 3

praedicta definitio explicatur

in ipsis definitionibus definitis assignatis est ac convenit supernatale sive creatum sive increatum sive substantiale sive accidentale. quo fit solum definire entia supernatalia quo ad substantiam quae non tantum ex parte modi agendi ideoque ex parte aeque intrinsece entitatis sunt aliquid supernatale, atque adeo petunt fieri ab agente supernatali et nat. leges cuius modi est gratia et visio beata non vero definiri intia supernatalia quo ad modum quae licet ... totam suam vestam entitatem intrinsecam sunt quod natale et fieri possunt a causa natali ac proinde nat. creat. debent, dicuntur vero supernatalia ex modo producendi sive accidentali, quae tali vel tali modo non possunt fieri nisi ab agenti supernatali talis est potentia visiva restituta caeco quae naturalis est in sua entitate et a causa natali produci potest non tamen semel amissa restitui. ... ab hac definitione excluduntur entia ex ... supernatalia qualis est ... ... potentia obedientialis inita et congenita rebus natalibus quae non tantum entitati ... ... et natalis quo ad totam suam intam entitatem et solum dicitur supernatalis ex ... quod respiciat agens supernatale et ... supernatalem, similiter ...

actus exprimere rep natali non definiunt ipsi facta deffe
—— Deinde ipsa deffe ponit nulli natz creatz vel creabili qua
ut aliqd sit et dicat rep natale absolute et simpliciter quale ens
debet qd hic definit non sufficit qd sit ipsa debitus huic vel illi na
tz nam fra celi non debet natz sublunari et tamen est simpliciter
natalis et ipsa relatio angi non est debita hi et tamen est natalis simpli
cit quare licet ut aliqd dicat rep natale respective et 2us qd, satis est
qd non debeat uni vel alteri natz creatz ut sit simpliciter et absolu
te rep natale necesse est ut ut sit ipsa debitus oi natz creatz vel creabili ut
et in gra charitate et aliis huiusmodi entitatibus videlicet ——
obserba obit me potius definiri ens rep natale
cord. ad natam qm ad ustam creatam quoniam licet idem sit esse sub
sta absoluta creata qd nata in aliqua spia accipit Xo Di
&c sequente et la Decausa quidam auth indeffe entis rep na
talis loco natz creatz vel creabilis aponunt ustam creatam vel creabilem. verum
hec non est tam commoda locutio tum qa S. Agus, S. thas, et doc
tores theologi &c superiori et tali ens rep natale explicant in ord ad
natam tum qa attenta nominis etimologia ens rep natale idem valet
ac ens supra natam, tum denique et potissimum qa si dicamus ens rep na
tale esse qd nulli natz creatz vel creabili debet non effugiemus circulam
visionem cum infra ex hac deffe monstremus ustam creatam rep
natalem esse impossibilem qa non est supra oem ustam creatam vel crea
bilem nulla vr aliquid minima cpi circuli mittit si ens rep natale defi
niat esse qd sit supra debitum totius natz creatz vel creabilis in quo dei
venire debemus quando inde colligamus impossibilem ustz creatz rep
natalis ut qu 4ta patebit ——
postremo addit in deffe natz in orbibus, qd maxime nobis
manifestat eam et quidditatem entis rep natalis qd recipit nata petit fundare
negatam natz et natalitatis eius enim ex spectat ad ord. altiorem ac subli
miorem repugnat dio illud deberi natz vel enti natali, id nec per

sit esse supra inclinationem et exigentiam illius ——

Circa hanc particulam occurrunt tria dubia breviter enodanda. Primum dubium est quomodo ens supernaturale debeat esse indebitum omni naturae creatae vel creabili. Dico imprimis ens supernaturale non posse deberi naturae tamquam praedicatum essentiale illius, quia nihil potest esse supra rem ipsam nec aliquid est magis debitum rei quam ipsa sua essentia. 2º nec potest deberi naturae tamquam praedicatum accidentale cum illa identificatum, nihil enim supernaturale formaliter potest realiter identificari cum re naturali, cum nihil magis debitum rei quam sua essentia ut in materia de sacramentis in 4º dist. 3ª q. 14 ex Joanne ..., Francisco Suarez, et Egidio de ..., diximus, ex quo primo ibidem intulimus potentiam obedientialem activam aut passivam rerum naturalium non posse esse formaliter supernaturalem. 3º debet esse indebitum tamquam passio, complementum, vel praestantio praedictae naturae, vel tamquam effectus producibilis aut forma receptibilis, ubi ipsa natura per concursum generalem Dei adiuta, nam eo ipso quod aliquid sit passio, complementum, praestantio, effectus vel forma modo dicto non est quid prorsus indebitum nec supra vires rei cui inest ——

Alii vero modi quibus potest aliquid esse alteri debitum non obstant quidditati entium supernaturalium. Ex. exempli causa non repugnat ens supernaturale deberi naturae tamquam causa effectivi, nam Deus, ut author + et tamen dicitur et est naturalis, quia quod gratuito respicit effectum naturalem et tamen debet naturalis rerum tamquam particularis causa. Neque repugnat deberi naturae tamquam terminus illius, nam gratia debetur relationi praedicamentali vel transcendentali ... et ... quae naturalis est ob quod ipsam terminat. Neque repugnat deberi tamquam obiectum, nam quaecumque actus naturalis potest improportionatum versari circa obiectum supernaturale quod proinde non potest non deberi actui naturali ut patet in actu fidei quo haereticus credit aliqua mysteria gratiae. Neque derogat ex ... supernaturalis quod debeat naturae tamquam effectus causae vel forma subiecto dummodo natura non concurrat sola virtute naturali sed virtute obedientiali adiuta

+ naturalis est supernaturalis implicite et tamen

adeo tamquam ab agente supernaturali medio auxilio gratiae ut patet in actibus productis a potentiis naturalibus, et in gratia et habitibus infusis in anima et facultatibus eius receptis

Dubium 2um est an ad rationem entitatis supernaturalis sufficiat quod sit in debitum 2um aliquem gradum naturalem .i. 2um rationem individualem. Ad quod nos respondemus id ulterius requiri, quod sit indebitum omni naturae 2um suam rationem speciei. Probatur primo quoniam supernaturale est ordinis superioris et excedit debita ab ordine naturali id postulante eius excellentia ergo in be ad ipse non potest esse unum indebitum naturale et alterum supernaturale, ergo oportet ens supernaturale esse tale 2um rationem speciei atque adeo 2um illam debet esse indebitum naturae et non tantum 2um aliquem gradum .i. indebitum. 2o quoniam sunt aliqua entia quae in aliquo gradu non debent naturae creatae .i. creabili et nihil ominus non sunt supernaturalia unius non est alia causa nisi quod in gradu inferiori debent etiam ille gradus superior sit eiusdem quidditatis speciei cum gradu inferiori necesse est utrumque esse naturalem et non pertinere ad excellentiam rei supernaturalis verbi gratia calor ut mille in eo gradu non debet igni nec forte alteri naturae possibili et tamen quia est eiusdem speciei cum calore ut 8o qui debet ideo est absolute naturalis

Dubium 3um est an satis sit ad rationem entitatis supernaturalis quo ad substantiam et intrinsecam entitatem, quod sit indebitum naturae 2um suam speciem .i. aliquid plus requirat. id non respondemus plane sentiunt Vasquez, et Herice, nam Vasquez, prima parte tomo 2o disputatione 214 c. 4o no 25. docet modum illum positivum praesentiae existendi quem habet accidentia eucharistiae ex defectu subiecti esse naturalem quo ad substantiam et supernaturalem tantum ex parte efficientis et tamen dicit non deberi accidentibus .i. naturae ordinis naturalis. et no 34 statuit ubi corpus Christi Domini in eucharistia non esse supernaturale naturae naturalem sed tantum ex modo efficiendi tamen etsi non debeat Christo nec ulli alteri naturae - in utroque Vasquio assentit Herice prima parte tomo 1o disputatione 4a c. 3o no 40

modent hi DD.es lo fundato q.a ueg Separatio sit int duos modos eiusdem ronis non denominatis, implicat naturales ee pfectiores supnaturali, licet enim res naturalis unius ronis possit ee simplicit pfectior qm res supnaturalis alterius ronis inferioris ut natura angl.a est simplicit pfectior qm aliqd accidens supnaturale possibiliter, tamen int res eiusdem ronis unus supnaturalis est pfectior naturali, id mod, pie existendi qui convenit ... et maioris pfectis qm mod, pie existendi qui convenit qualitati panis et vini in eucharistia et adhuc ille est ordis naturalis erg.o etiam iste mod accidentium exse et natura sua erit ordis naturalis et solum ex modo producendi supnaturalis. Sic ronc ubi quo Angelus existit in loco modo in divisibili totus in toto et totus in qualibet pte loci est excellentius qm ubi quo Xpus est in spb, totus in totis et totus in qualibet pte earum et illud est naturale vio erg.o etiam ubi Xpi in eucharistia erit iste naturale et tantum supnaturale quo ad modum pductis et confirmat q.a hoc ubi Xpi in modo ubicandi est sicu ubi naturale angelorum et spium erg.o non erit supnaturale

---

ego v.o ... talis ee ad ronem entis supnaturalis quo ad ... qd sit in possibilem ... nata 2um ... ronem ... q.a ... est ... ordem ... ad alium ordem altiorem et ... ; quare ubi quo Xpi existit in indivisibili sub spb, sacralib, est ... supnaturale in sua inta entitate ut sentiunt Mota, 1.a p.e q.e 87 ... 1.o ... ad 4um. Vañez, ibi dubio 1.o ad ... Quinel, disp 2.a ... Granado, ... 6.o disp 2.a ... ad 4um. Arubal, disp 172. ... Albertinus, ... 1.o q.e in theologico in ... ex ... 1.o philosophico dubitatione ... Salas, ... 1.o ... 2.o disp ... 2.a n.o 14 ... Fines Laicetanus, ... 76. ... 7.o paraso ... Prudo, ibi ... 2.a ... secantius, ...

Valentia, disp. 6a q. 4a p. 1a. 3o parasso 2o quoniam Suarez, 3a p. d. 50. q.o disp. 48 s. 5a parasso deinde potest henriquez, lib 8o de eucharistia c. 27. n. 7o et in glossa litera q. … quod illa persuadet quae eiusmodi ubi non debitum corpori natali sit, potest quod petat esse in loco modo divisibili nec spirituale qui se qui petat esse in loco per ubi spirituale eiusmodi autem Xpti ubi corporeum est ___

similiter si accidentia panis et vini in eucharistia haberent proprium modum existendi possibilem quem tamen existimo non habere illum foret supernaturalis entitatibus ut tenent … Albertinus, resp. dubitat 4to Vasquez, q. … n. 5 et Suarez, lib. 2o de angelis c. 29 n. 10. … quod sit indebitus non solum accidentibus, ideo quibus instar creatum non sit modus accidentalis … quem vista non potest reddi per sua subsistentia ut notum est ___

fundamentum p. alii ad versum nullius est momenti facile enim negari potest modum natalem proprium existendi velle esse simpliciter perfectiorem modo proprio existendi accidentium …, et ubi angelorum esse simpliciter nobilius ubi Xpti sacrali sicut enim cognitio obscura fidei dicitur hoc ipso quod supernaturalis est simpliciter excedit omnem cognitionem natalem etiam evidentem atque hujus quam Angelorum, ita modus possibilis proprius existendi accidentis sine subjecto et modus existendi Xpti in eucharistia eo ipso quod supernaturales sunt ex natura sua petant similibus modis natalibus, ad affirmatam dicitur ubi quo corpus in indivisibili existit esse sibi convenit in modo ubicandi ubi natale … non 2o esse sibi … quae illud est corporeum hoc spirituale § 6o quae sit natura supra quam supernaturale esse dicitur

§ 6a

quae sit natura supra quam ens supernaturale esse dicitur

cum ex dictis constet nomine entis supernaturalis significari entitatem quae est sup.

natam et supra natale et innatale ac proinde id quod est supernatale non esse natam neque ens natale aut innatale aliunde vero voces natam, natale, et innatale, multipliciter accipiunt et similiter sit supra quam natam et supra quod natale et innatale esse debet id quod est supernatale nam supra nam supra omne esse non posse manifestum erit ex dicendis, hinc difficilior ad modum reddita est notio entis supernaturalis, qua de causa in hac re ex pendemus varias acceptiones natae et supra quam natam esse debeat ens supernatale, incipiente voce ille quod putabimus [illegible] voces natale et innatale

in [illegible] deus optimus maximus appellatur natam, ita enim appellat S. Augustinus, [illegible] deus est natam non creata id creatrix et S. thomas [illegible]

corp. deus dicit natam quia creavit omnes natas, unde hac de causa deus dicit a philosophis natam naturans quod sit per se universalis natae creatae et quidem manifestum ens supernatale non posse dici illud quod est supra naturam in hac acceptione tum quia nullum ens potest esse supra deum nam tamen in creaturis multa sunt entia supernaturalia tum quia ipsemet deus est ens supernaturale imo rerum omnium supernaturalium fons et origo cum tamen non sit supra se ipsum neque aliquid sibi indebitum

secundo natura sumitur amplissime pro essentia cuiuslibet rei in qua acceptione ratio naturae convenit cuicumque rei tam substantiali quam accidentali tam absolutae quam modali unde augustinus, tomo primo libro secundo de moribus manichaeorum cap. 2º, inquit, natura nihil est aliud quam id quod intelligitur in suo genere aliquid esse itaque ut nos iam novo nomine ab eo quod est esse vocamus essentiam quam plerumque substantiam etiam nominamus ita veteres qui haec nomina non habebant pro essentia et substantia naturam vocabant, et Sanctus thomas, prima parte quaestione vigesima

nona Articulo primo ad quartum, et primum requirendo quod de-
finita Articulo primo corpore inter alias naturae acceptiones refert
hanc qua natura dicitur substantia rei, essentia rei, et nequaquam
~~fieri potest et naturam [illegible]~~ hanc acceptionem ens supernaturale
potest esse supra naturam nam ipsum etiam habet suam naturam
et essentiam supra quam esse non potest et rursus ipse unum ens
supernaturale debet alteri enti supernaturali quod etiam habet suam
naturam et essentiam ——

3º dici solet natura tota mundi machina sive tota rerum universi-
tas et series causarum in qua significatione Aris. lib. 1º caelo c. 4º fine, deus
ait, et natura nihil prius faciunt frustra. et lib. de motu animalium
circa post medium natura nihil frustra machinatur sed semper ad id respicit
quod potius sit et melius. et lib. 2º de partibus animalium capite dec-
imo quarto semper natura rei melioris author est quo ad fieri potest
at nequaquam ens supernaturale est supra naturam hoc modo sumptam quia intra hanc rerum univer-
sitatem continentur multa entia supernaturalia quae supra illas esse non possunt alioqui for-
ent supra semet ipsa quod implicat ——

4º natura significat generationem viventium quod notavit Aris. lib.
4º metaph. c. 3º ibi natura dicitur uno modo nascentium generatio et S. Thom. 3ª p.
q. 2ª art. 1º corp. dicendum, ait, est quod nomen naturae a nascendo est dictum unde primo
est impositum hoc nomen ad significandum generationem viventium quae nativitas dicitur
ut dicat natura quasi nascitura quis autem non videat non sufficere ad
rationem entis simpliciter supernaturalis quod sit supra naturam hoc modo dictam alio-
quin lapis et alia inanimata forent simpliciter supernaturalia quia viventis non de-
bent ——

5º [illegible] est acceptio naturae propria quod est primum et radicale principium motus physi-
ci et corporei in eo ipso quo pacto Aris. lib. 2º physicorum c. 1º na-
turam ita definivit natura est principium et causa motus et quietis in eo in quo
est primo et per se et non per accidens ubi principium natura appellatur principium et denomi-
natur specifice ex natura et frustra conatur in rigore physico non dici natu-

qa illud non est prm corpis. naturalis ad ex pie. Instituti quare cum phi=
losophus loco citato dicisset natum et formam esse naturam subdit. quaedam
ex his est nata quidem non est ad natura ut ho. que verba expo
nens S. thom. ibi lecti 2a littera l sic habet. potest aliquis
credere qd qa mata dicit nata et eliam fra qd compositum dici posset nata
qa iusta dicit de fra et de mata et de composito. id totum excludit dicens
qd compositum ex mata et fra ut ho. non est ipsa nata sed est aliqd a nata. qa
nata habet ronem pii compositum autem habet ronem principiati. haec S.
thom. deinde nata dicit causa est indirect pribatum quem eliam est prm corporis
naturalis non esse natum qa non causat motum et quietem in ipso corpe. sicut cau=
sat mata et fra in qt. causae efficientis et naturalis. demum patias
particulas p est per se et non p accidens significat nata debere esse prm
et radicale prm. actibus et passibus motus corpora in ipso corpe. id qd non p
accidens ad per se. et ideo aurit filosophus licet contingat medicum sanare
se ipsum non dici natum quatenus medicus est nam per accidens obve=
nit ut motus sanitatis proveniat a medico existente in ipso quibus
enim medicus non esset posset sequi sanitas ———

et non minus ex ploratum est non necessario ad
ronem entis supnaturalis esse supra natum ab Aris. id definitum. 1o
qa nata seu ipsum est prm corporis naturalis videlicet mata et fra
angelus autem et accidentia illi innaturalia sunt supra matum et fram
corporis naturalis et nihil omnis non sunt entia simpliciter supnaturalia 2o
quia entia supernaturalia nempe gratia charitas et alia non solum sunt
supra prm corporis naturalis sed eliam supra Angelos qui minime sorciuntur
ronem natae phisicae quam Aris. definiuit ———

Illo et magis ad nostrum institutum nata accipit
p. ci iusta absoluta creata et creabili quae acceptio non minus celebris est
quam praecedens et fundatum habet in Aris. D. thom. scholasticis, et Pris
pts. quorum egregia testa referre non grababor. Aris. lo. 1o metis c 4o.
postquam dicerat natam phisicam esse matam et fram subiungit me=

taphorice v° o.s oio iusta nata ptit hanc dicit quoniam et nata est aliqua iusta ubi S. thom, lect. 4. parapso ponit duos modos inquit unu quendam metaphoram et nominis extensum oes iusta dicit nata quo nata quae est generalis rerum, iusta quaedam est et ita unu lo qd nata est oes iusta illa habet. nec obstat qd oes iusta creata dicat ab istis nata p metaphoram separat nata plicitur uns qua habet aliqm illa ut ex ponemus statim, idcirco non tollit quo minus iusta quaelibet sunt deceratam dicat proprie nata; quemadmodum accidens separat iusta dicit enim p metaphoram et illa qo iusta est p ipsum ens et p habitudinem ad illam accidens appellat ens et nihil omnis absolute accidens est ens p ipsum ens

S. thom, 1a 2ae q. 110 ar. 2° ad 2um oes ait iusta s. est ipsa nata rei cuius est iusta licet p. nat. et quo gra est supra natam humanam non potest esse qd sit iusta, aut forma iustalis, id est forma accidentalis ipsius ais. ubi plane docet oes iustas creatas esse natas etiam deo gra non posse esse iustam quo est supra natam et 2° dist. 37. q. 1 ar. 2° corp. 2° modo nata dicit put tandem iustis humanitatis nata dicit qd agit. l. pati potest. et 3° dist. 5 q. 1 ar. 2° corp. nomen nat translatum est ad significandum quilibet iustam, et qd dicit plicitoles inr° modo quib. in locis aliud iustam non intelligit dib. ut creatam sibe iam productam sibe producibilem

scholastici nobilem oes iustas creatas vocant plerosque natas, sicut sunt Cajetanus, Valq. Salas, Fonseca, Albarg Lorca, Cabrera, Vasquez, Egidius, Curiel, Pesantius et multi quos citavi l. 4ta. etiam hos ideo dicunt. Picard, 2° dist. 23. ar. 1 q. 1 ad 1um. Ferrara, 3° contra gentes c. 54 ad 3um. Scholi, Vazq. 1a p. q. 3 ar. 2 dub. 1° ad 4um. Suarez lo 2° de attributis c. 9° no 24. Tamet, 1a 2ae q. 110 ar. 4to 1a 5a paraph. ianer dore et sequentib, Aragon, 2a 2ae q. 24 ar. 2° dubio 2° et henriquez, de fine hois c. 19 no 4to

et c. 14 n.o 5.o similis utrobiq. gloss.

S. Gregorius Nazianzenus orat. 1.a apologetica fo-
lio 5.o columna 3.a subambitu naturae comprehendit omnem rerum crea-
tarum spiritualium et corporalium nomen ita ait, N. divinae sublimitatis
et humanae abjectionis Christus sunt et ignarus ut rarus amplius atque
honorificus ac existimes et per creatam naturam N. tantillus ad deum qui
solus clarissimus et splendidissimus ut namque omnem naturam distantem atque carentem,
superat accidere. et orat. 49 de fide folio 3.o columna 1.a declarat
rationem rerum creatarum per susceptibilitatem multis inesse quod est proprium naturae. ver
ba haec sunt. hi putas indeo talem esse rerum qualem habet aliquid horum quod
factum est ut possit Maria recipere dei. abit

S. Aug. tom. 1.o lo. 2.o de moribus manichaeorum c. 2.o
promiscue aliter nominibus naturam atque rerum manichaeos dicentes
malum esse rerum quandam sic refellit. quis ita est mente caecus qui non vi-
deat id cuique genere malum esse quod contra eius naturam est. id non intelligentes [illegible]
[illegible] haeresis vestra, quae illa omnia nata malunt. id quod contra naturam est id erit malum
vos autem asseritis quandam naturam atque rerum malum esse. et post pauca. vestra gens
mali quo modo erit contra naturam, idest contra rerum cum eam naturam atque rerum
esse dicatis. et lo. 3.o lo. 8.o de genesi ad literam c. 19. et loco rerum
creatam naturam ponit et eam immutabilitatem ex nihilo atque ante increata
deo distinguit dicens non fuit unde rerum quaedam non est vel erit quod non deus
est sicut in naturis quae possunt temporalem mutabilitatem pati. et libro de spiritu
et litera c. 42. naturam dicit esse vim et potentiam ad efficiendum ipsum in
quo est quod in omnem substantiam convenit. id sonant illa verba, natura quod
sinit est operat, et alio natura est quaedam vis et potentia divinitus rebus creandis
ditis insita quae unicuique rei esse suum tribuit, hoc est quod illi debet

Sanctus boetius libro de duabus naturis et una
persona Christi sub initium in eandem sententiam scribit sim
ilo. de solis substantiis natura dicit, quoniam substantiae om-
nes aut corporeae sunt aut incorporeae debemus definitionem

+ 5

naturę substantias significanti huiusmodi natura est qd fa-
cere vel quod pati posit. pati quidem et facere ut om-
nia corpora atq3 corporeaz aia; facere vero tantum et deus extra vero qs. di-
ina. hec omnes usta infra deum vocat naturam quoniam capax
agendi l. patiendi inest ipsa et licet q, quatenus est usta potent
agere ad extra, nata dicat abo illo non tamen est nata ut hec est subitalet

p. 3 mutabilis incipit

S. damascenus lo dedicab. Xpi voluntatibus colum-
na 3a sic natam describit nata vis est condito iure uniquiq3 ipsi data
que eam aptam reddit et ad faciendum qd et ad patiendum. et columna
6a nata ois que creata est aliqd accipiendo mobilior et agit usq3
ois usta creata aliqd inest agat aut patiat proprie dicit nata —
Ex quibus ois abunde constat natam in aliqua propria
acceptione idem esse qd usta creatam l. creabilem illiq3 aptari posse et a sic defft. pau-
cis in mutalis, ut dicamus nata est principium et radicale principium efficiendi aut
recipiendi aliqm motum in se. dicitur principium et radicale principium, ut arone
nate excludant tum accidentia etiam natalia que non sunt principium et
radicale principium. actibus l. passibus aliquis multis, ut rationant us-
ita cui subordinant, tum etiam modi naturales qui etiam supponunt subm na-
tale qd afficiunt et propterea non sunt proprie et rigorose nata. dicitur principium
efficiendi aut recipiendi aliqm motum in se ut distinguat a usta
increata nempe deo qui immutabilis est et ideo in hac ac-
ceptione non potest dici nata ois creatura et sola usta absoluta creata
aut creabilis nata, et quia modo rationalis pot sibi efficiendo
aliqm actum immanentem. dicendo sibi recipiendo nobus ubi quo transfert
de uno loco in aliud sibi accipiendo nobam perfectionem accidentalem qm ante
non habebat unde propterea dici omnes immutabiles ut probant. Magister
u. dist. 3a litera C. et. S. thomas, 1a p. q. 9a ar. 2o. ubi nos eo-
ipsum demonstrauimus et pro pot. italos tradunt Xpostomus ho-
milia 20 in l. p. 3 Joannis post medium ubi dicens ita defini-
d, est usta omni mutabili superior. Sm p immutabilitatem indistinguit

Cum aicalis et Agus to 3° lo 1° detronit d 2°. aliqque
dicunt iuste, capiunt accidentia quib. iz lis fiat magna l. grita
quengz multo. Cum aut aliqd eiusmodi accid. noz potest et ideo
tota ut iz Dmutabilis nesta quez d. est

adrez erg° devuniendo huius ocast. hec p.
tali uimus ens supnatale esse debet sup° nataz in hac ulta
accepti uiias duplex rro reddi potest una est 9ª eficauit ostenz
ry est noz nesic. adronz entis supnatalis qd excedat nata in tribz
prioribz acceptionibz. altera est qd nullus ens reperit. qd 2 71 theo=
logos et f.°r 1. sit absolute supnatale cui noz spectat esse supz
nataz quatenus nata est idez qd iusta absoluta creata l. creabilis quez ad modiz ex dicendis
9° sequente amplius elle debet. id hoc loco intelligi satsit. so 7ª

qd naz sit natale aut Dnatale sup° qd ens supnatale esse debet

So 7ª qd nan sit naturale aut Dnaturale sup° qd ens supnaturale esse debet

Vox ista natale varios usus et significantias habet apud authos.
in pris natale dicit et opponit morali, qua ratione in actib. humanis
distinguimus duplices spes seu duplicez bonitz aut malitiaz, alteraz
phisicaz et nataly quez sumit ex oblo frali; alteraz moralem
quez desumit ex varijs circumstantijs loci tempis pisone et alijs

2° natale sumit et opponit legitimo quo pacto filij
geniti a parentibz solutis et capacib. contrahendi valide matrimoniuz
dicunt natales, ut distinguunt a legitimis quez habent ex le
gitimis matrimonio tezetiaz ab spuris et notis quez ex° matrimoniuz
incipiunt ab inpeditis ad illud tum demus ab adoptibis quigz=
niti a valijs anoz uis gra ac beneficiuz recipiunt in filios ex°
juris prescripta

3° natale accipit et distinguit Da

liberus aut voluntarius unde actus nelli dicunt natales quia qa anata fiunt determinati ad unum, ad distinctionem actuum liberorum qui fiunt a libero arbitrio nec in differentia ad utrumlibet, ita illuminatio solis vocat natalis quia non fit liberè aut voluntariè id quadam necessitate naturae

4o natale dicit ut distinguit ab artificiale et ita quod quod nata initium est independenter ab arte natale appellamus, sic figura quam ho. l. lignum habet a natura, dicit natalis, 2a v. figura quam ars inducit artificialis appellat

5o natale usurpat ut distinguit contra violentum in quo sensu natale dicit solum id quod est natum, contrarium aut illum non destruit id hornat ac perficit exempli causa natale est deo ac in se spontaneum et gratis ac in natura intellectuali, et adhuc charitatis fieri ab ht habente habitum charitatis et quibus res est natalis ma... et in uniu quod quod rem perficit, sibe illi debeat in bonum natale vocamus. contrario violentum teste philosopho lo 3o Ethicorum c. 1o est quod fit a principio extrinseco passo non conferente vim, id est reluctante et resistente ut calor est violentus aquae quia in dicit ab igne resistente aquae frigiditate

6o aliquid dicit natale ut distinguit contra adumbratum et fictitium authore et S. Thomas in dist. 2a q. 2a art. 2o ad 4um. et hac ratione idem est natale ac verum et reale unde unio hipostatica nostrae naturae ex propria divina dicit apud natalis quia non est imaginaria et aparens id vera et realis. S. cirilus Alexandrinus in concilio ephesino to 1o cap. in declaratione 3i anatematismi damnat eos qui negant verbum fuisse divinum humanitati 2um natalem id est veram unionem id quod confirmat cirilus ex illo ad ephesios 2o eramus natura filii irae id est vere. et in canone 3o eiusdem con.lii appellat hic unitio natalis ut patet ex 1o to appendice 4ae C. 5 eiusdem frasi ista unio vocat

naturalis id est v° qd sapient declaravit S. damascenus lo 3° fid-
ei c. 3° ibi substantiales dicimus uniones hoc est veras non 2as
phantasias aparentias qz falsas

7° naturale accipit et distinguit addititium seu
adventitium sic natale nominat qd qd anatibitate habet q° cum ipsa
rei simul nascit. hoc sensu peccatum orig° dicit natale ad ephesios 2°
eramus nata filii irae q° illud anatibitate trahimus ut recte exponunt
S. thom. et Cornelius ibi. in hoc autem sensu fatemur iustitiam orig. po-
sse dici natalem at qz in eodem S. thom. 3ª p. q. 2ª art. 12. corp. et
q. 3 4 art. 3 ad 2um ascrit qd unio hipostatica et gra habitualis
que in se est ens supernatale fuit natalis Xpo domino q° eam habuit
anatibitate seu ap° sue conceptionis. 2° v° adventitium dicit qd advenit rei
post iam producta est

8° natale dicit et distinguit 2° parem durans et
facile transiens et hoc modo natale est qd diuturnis qmbis sivit
ab initio producti rei genitis unde bona t. mala seu vitia in quib. obdu-
rudinem quasi callos obduximus natalia vocamus quo expectat illud
sapie 12 natalis malitia eorum glosa interlinearis legit permanens
i. cerebrata tiranus v° longa inductudine obdurata q. quidem diu-
tudo est quodam altera nata ut loquit Aris. lo de memoria et remi-
niscentia post medium

9° natale significat id qd lumine natali et ducta
natz fit ex cog. rei supernatalis positivo aut scripto hinc facile
intelligunt illa verba pauli ad Rom. 2° gentes que legem non ha-
bent, natalit. que legis sunt faciunt. sic et enim Agus. lo 3°lo de
spu et litera c. 3 2 prosper, v° collatorem c. 22. fulgentius,
lo de incarnatione et gra Xpi c. 21. Anselmus, Ambrosius, et S.
thom. in his locis pauli dicant apostolum loqui de gentilib. ad fidem
Xpi conversis et ex gra illius legem evangelicam servantib.
id qz est natalit. qd reformata et restaurata nata per gram dei. michi

V.º magis placet ex positio quam posteriori loco sequuntur Anselmus, Ambrosius, et S. Thom. ac Cornelius, in eiusdem loci commentario et est apta Gregorij, Chrisostomi, Theodoreti, Theophilacti, atque Oecumenij, asserentium sermonem esse de gentilibus quae Christum ignorantes naturali lumine ducebant, ac proinde naturaliter idemque ac naturali lege ac ratione ducebant non tamen exclusa gratia ______

quare sensus genuinus apostoli est gentes quae legem scriptam non habent naturali ratione lege solum utentes adiuvante tamen divina gratia id quod lex naturae prescribit exequuntur unde particula illud naturaliter tantummodo excludit lex scripta et cognitio illius non auxilium non auxilium divinae gratiae quod alias ad totam legem naturalem servandam necessario requirit. unde in scriptis id fieri dicit naturaliter quod fit dictante et monente natura belutis 2.ª Petri 2.º. hij autem irrationabilia pecora naturaliter in captionem et in perniciem, in his quae ignorant blasphemantes incorrupti nasperibunt et inspista jude quaequunque naturaliter tanquam muta animalia noscunt in his corrumpunt ______

10 naturale accipit ut apponit violento naturale et agat id quod est ex ratione rei inclinatione nec sit contra communem cursum et ordinem rerum, et mi... naturale quo significari solet. 10 proprie significat id quod est contra naturalem inclinationem rei quo modo idem est quod violentum quod pulcre notavit S. Thom. 1.ª p. q. 105. art. 6 ad primum dicens cum ... movet corpus grabe sursum quod ex se inclinat ad motum deorsum huiusmodi motum sursum esse contra naturalem seu contra naturam quod est contra naturalem inclinationem corporis grabis addit S. doctor: sed id quod est contra inclinationem particularem rei fiat ab agente superiore cui res illa ex natura sua subjicit non dici proprie esse contra naturam seu violentum ut patet in fluxu et refluxu maris quia proprie non dicit contra naturam, quam vis sit contra inclinationem aquae naturalem quae movet deorsum eo quod causet a corpore celesti cui haec inferiora subdunt. et ista ratione quod dicit facit in re ... particularem inclinationem non dicit proprie esse contra naturam ac proinde res creata non

pariunt adeo proprias vix me videntia quae illi tamquam su=
premo domino omnia obediunt de quo 1a 2ae q. 6a redibit
sermo. 2o dicitur naturale sumitur improprie pro eo quod fit per dom=
unum rerum cursum et includitur ut explicat S. Aug. lib. 8o
lo 22. redibit et lib. et lib. 6o lo 26 cont. Faustum c.
3o. et S. thom. 3o cont. Gentes c. 130. et ad Rom.
11. lect. 3a. versus finem quo loco apostolus ait diversis
Gentilium ad xpianismum insertionem mali arboris in bonam
esse contra naturam hoc est contra communem usum ut idem 3. q. 4o.
fuimus de xpem debamus

·11· naturale sumitur et distinguitur apretur naturale
quam dicitur ita explicat S. thom. q. 6a de pota art. 2o ad 8um
et in 1o. dist. 42. q. 2a. art. 2o. ad 4um et naturale di=
catur quod fit aviata modo qui non excedat ipsius naturae vires. sicuti pro=
ductio hominis ex viro et femina, preternaturale vero sit quando deus
producit effectum quem natura producere potest id eo modo quo natura pro=
ducere non potest sicut cum xps in nuptiis galilee vertit aquam
in vinum, supernaturale vero sit quando deus producit effectum quem neque quo
ad rem neque quo ad modum natura producere potest sicut dotes gloriae
quas producit in corporibus gloriosis preterea supernaturale solet accipi univer=
saliter pro omni eo quod sit preter naturae ordinem etiam si ab agente naturali fieri
queat qua ratione S. thom. 1a p. q. 110. art. 4o corpo. dicit motum lap=
idis sursum esse preter ordinem naturae lapidis et in febricitante calor nimius
cordis dicit preternaturalis et quibus intemperies qualitatum elementis
et mixtis veluti in aqua calor in aere siccitas maior debita preter
eorum naturam accidere dicit. denique interdum preternaturale confunditur
cum supernaturali et quod quod supernaturale dicit preternaturale et contra

ad extremum naturale dicitur ut opponit supernaturali et sic naturale
accommodat vel ipsi naturae creatae vel esse quod illi debetur modo 1a. explanato
quo cetera sola subita creata vel creabilis cum accidentibus illi debitis

dici potest natalis x^a hanc acceptionem q^a hęc supernatalis esse non potest ut constabit ex dicendis in hac disp.^e ideoque quod dicit simpliciter supernaturale esse debet supernaturale in hac ultima acceptione nec satis est quod sit sup.^{o} naturale in aliis &c acceptionibus quemadmodum clare patebit

alia vox connaturale bifariam accipitur 1.º pro eo quod quovis modo debetur alteri qua ratione etiam extenditur ad supernaturalia nam et charitas et visio est connaturalis anime in coelo et visio beata intellectui illustrato lumine gloriae et deo trinitas personarum 2.º connaturale dicitur quod est debitum naturae creatae vel creabili quatenus natura idem est ac substantia absoluta creata sive q^a fluit ex principiis ipsius naturae sive q^a aliquo alio titulo iure connaturalitatis ab ipsa exigitur ac postulabatur et sup.^{o} connaturale hoc ultimo modo esse debet simpliciter supernaturale quod et formaliter potest esse ultra omne naturae debitum

Sectio

[2]^a proponunt et solbunt objecta adversus deffinitionem entis supernaturalis a nobis asignatam

nostram deffinitionem entis supernaturalis quam s^{t} 4ta exhibuimus a bide oppugnant Antonius perez, certamine 4to scholastico [illegible] anno [illegible] qui addit hanc in multis deficere et in omnibus falli. et heri[...] 1^{a} p^{te} [illegible] 4to disp.^e 4ta capite secundo an^o 17. qui necedit illam defendendi modum ingenio compositum esse et in genio plenum sed solida probatione valquez, sed Murcia, hii authores in deffinitione tot tanti[...] theologis probalissimam nec non propriis rationibus munitam firmaque ratione refutatam in se habent nec aliquid obiectat herice, quod ex dictis atque dicendis plane diluitur non sit quem vero perez, opponit et si aliquid aliud atque alicuius momenti sese nobis optulerit modo aferemus et diluemus

objicit 1.º perez, ens supernaturale constituitur perfectione positiva ergo male definit et explicat a nobis per negationem debiti ress-

che nat: creat: l. creabilis. R. Negando sequa. q. q. ambi. ens supnatale sit aliqd positibus nihil obur obiuas ex dementias et re motiones accnitis, nō potest a nobis melius explicari qm p ne= gationes pdictas nō q. i ea formalit. dicitat id quia dicat rone positibus, que sit radix et fundat. talis negatis id qd ueritati sbus est i reb, pstantiss. ctouellis quas quonia nō pomus amplius declarare quas pnegata ad illas dicgutas reck las de= finire dicebimus p has negationes sic dum definit, estens ac sic nō dependens ab alio et i mensitas dicit sic ubi i huj qd loco nō definit neq circunscribit et i huj dicit sic qd nō habet finem sic trij et huiusmodi supplent sexcenta alia i philo= sophia et theologa.

Objicit 2o. quia nos nō explicamus qd sit ens supnatale formalit. et simplicit. idtantu qd sit ens supn= ale respectu subiecti recipientis id hoc nō sufficient declarat rone et quidditat. entis supnatalis. qd enim prodest frā aliqm transcend. limites natales exigentie alicuius subti ut sit formalit. supnatalis si alias nec rone sui, nec rone sui pij. est supnatalis ergo dfo. tradita est i sufficiens. R. maiorē esse falsam q. nos definiuimus ens supnatale i omni sit abstractit. a creato et i creato, dicitat auth ens sup natale ~~[illegible]~~ creatu nempe debeam nō habere suam supernaturalitatē i ordine ad subiectum inquo recipiatur qd q. intrinsece pficiat et debeat bus quidem est oe ens supna= turale creatu respicere naturam tamquam subiectum quod i mediate vel mediate perficiat et debebit ergo qd, ut inseq. uolib, ostendemus, nullum est ens supernaturale creatum quod nō sit forma accidentaria, que necessario debit i herere subtantie sue nature, vel modus substantialis cuius ratione est quod i formet id quod modificat. celirum do quod res supernaturalis creata sit i debita omni nature sic omni subjecto naturali

et ipse ultimus supernaturalis, sicut quae prod-
ucit a principio supernaturali et supernaturale est q:
uare haec obiectio nihil probat

Obicit tercio idem author aliquae sunt
formae naturales quae nulli naturae debentur contra vero
aliquae formae sunt supernaturales quae debeant alicui
rei ergo non bene dictum est de ratione entis naturalis
esse quod sit debitum naturae. de ratione vero entis super
naturalis quod sit omnino indebitum. antecedens probat
quo ad primam partem quia sex digitus posset
miraculose adiungi manui hominis et tamen non
propterea esset supernaturalis licet ad hunc naturam
illam non exigeret et urgentius probare po-
sset in homine monstroso cuius manus haberet se-
x digitos nam sex digitus non esset debitus non
esset debitus naturae humanae — et tamen esset natu-
ralis — et tamen esset naturalis. et tamen esset naturalis et
tamen esset naturalis. idem ans probat quo ad 2am pm.
quia charitas est forma supernaturalis et connaturalit. debet hi. iustu [illegible]
charitatis qui etiam est supernaturalis debet habitui charitatis a quo conna-
turalit. fluit et omnia quae deus habet sunt illi supernaturalia et nihil
omnis sunt illi connaturalia et ratione exigentiae suae naturae

Respondetur negando ans quo ad utramque partem. et ad id quod
addit per partes dicendum est quod si digitus naturalis adiungeret miraculose
manui hominis licet illi manui cui adiungit non esset debitus tamen
deberet alteri manui a qua desumptus est ad rationem vero entis na-
turalis satis est quod debeatur alicui naturae quod si manus monstrosa efformet cum
6. x digitis dicendum est sextum digitum si non 2 ... rationem indebitum aliam 2am rationem
illa digiti deberi naturae humanae quod sufficit ad rationem entis naturalis sicut
supra monebamus: dici quoque potest sextum digitum 2am rationem nume-

raly debere aiq illico sic quae vi monstrosa sit potest &
ina diffo. natali et nostali pchre 10 digitos sicuti in libris
deaia deebamus aiq ermafroditi ac monstrosa dicta quae
natalit abaia solius maris l. solius feminae quoniam utriusque
sexus dispositio postulat et utriusque operatio exigit magnae
pe. maneat ergo oes fra natalia quae est sup.a nata unius vel ea
nataly alteri qa aut abilla orit aut ad liceo decebat p piae
de operata est nesso

ad aliud auth quo inadebat posterior pa. anti Respondemus 2a. rone entis supnatalis non esse qd sit genere debitum et exigens natalis sed solum debitum et exigentia natalis respective alicuius natae creatae l. creabilis; at accidens supnatale non est nata creata l. creabilis qa non est radicale per actibus l. passibus alicuius naturae inse ipso et ideo nihil repugnat qd que debeat charitas, et huic debeat dnatalit actus supnatalis charitatis. similiter iusta dio. non est nata supa. qm debet ac ens supnatale Xo. docta de 6a stabilita et proterea non derogat supnaturalitati perfectionis dei qd licet illae sint debita et dnatales

obici potest 4o. impossibile est ens qd sit infra omnes natas creatas l. creabiles ergo impossibile est ens qd sit supa. oem natas creatas et creabiles, ergo implicat ens supnatale pro hoc qd superet oes natas creatas l. creabiles. Ex ea quidem impossibile ens qd sit supa. aut infra nata ut nata est idem qd quiditas et esse rei qua quodlibet ens gaudet propria quiditate eterna, id ens supa. natas ut nata est pey et radicale pey nullis inex, non est impossibile, tametsi impossibile sit ens infra eiusmodi natas. rro disparitas est apta, nam supa. natas potest esse iusta que pey nullis inex non sit qualis est d, et potest esse accidens qd nulli eiusmodi pey debeat qualis est gra et qdvis accidens supnatale; quaecunque auth infra lisc sunt nescse est qd l. sint p. nullis

iure ac p(ro)inde nata ab alicui eiusmodi p(otentiae) debita ac p(ro)inde nat-
alia; nihil erg(o) ita infra natu(ram) esse potest q(uo)d non contineat intra
ordine(m) natu(rae)

obiicit 1º iusta Angelica S(anc)ti Michaelis, q(uonia)m non sibi
debeatur q(uonia)m ... non dicit ... sic deberi sibi ipsi neq(ue) etiam debet
alteri natu(rae) erg(o) nulli natu(rae) creatae vel creabili debet et tamen non
est simpliciter supernaturalis sed naturalis erg(o) eius supernaturale non est illud
q(uo)d nulli natu(rae) creatae vel creabili debet. R(espondeo) X iustam angelicam
..., non ita ... sic dici deberi sibi ... totam bene tamen
dici deberi sibi ... quilibet p(otentia) ... generica ... q(uonia)m
nihil magis debitum ... ; id q(uod) sufficit ut iusta Michaelis di-
cat deberi alicui natu(rae) et necessario sit naturalis. ignis est decente simp-
liciter supernaturali q(uo)d neq(ue) ... neq(ue) ... p(otentiae) ... illius deberi
potest ulli natu(rae) creatae vel creabili

obiicit 2º non est necessarium ut aliq(ui)d sit simpliciter naturale
q(uo)d sit debitum o(mn)i natu(rae) sed sufficit q(uo)d uni soli natu(rae) debeat erg(o) non erit
necessarium ad hoc ut aliq(ui)d sit simpliciter supernaturale q(uo)d sit indebitum
o(mn)i natu(rae) sed sufficit q(uo)d uni soli natu(rae) debeat. R(espondeo) X oppositum ...
... potius inferri. c. X ... naturale ... est q(uo)d uni vel alte-
ri natu(rae) debet non potest ... supernaturale q(uo)d est indebitum uni vel
alteri natu(rae) modo debeat alicui natu(rae) q(uonia)m ... q(uo)d alicui na-
turae debeat est simpliciter naturale ... nullum est eius q(uo)d non ...
erit simpliciter supernaturale q(uonia)m nullum est q(uo)d non sit indebitum alicui
natu(rae) opus erg(o) est ad ... supernaturalis q(uo)d nulli natu(rae) creabili de-
beat bonum enim est ex ... ex integra causa malum ... defectu X
quocunq(ue) defectu

obiicit ultimo q(uibus) ... naturali et supernaturali non posse
abstrahi ... communis ... q(uonia)m ... differunt ... et ... bene
tamen potest abstrahi ... communis non solum analoga sed etiam uni-

voca et generica vg.o ab habitu infuso fidei divi. et ab habitu acquisito fidei humanae abstrahi potest pro omnis entis vel accidentis, pro etiam qualitatis et habitus, id ciusmodi rones omnes debent esse naturalis et non sunt naturales erg. qd. qd debet natur et rei naturale non est intr naturale maior patet qa aequalis non potest abstrahi pro omnis res aut naturalis et supnaturalis conveniunt univocalis non tantum analogis id unibus sicut exemplo adducto cuadit minor cuadent qa rones entis et qualitis debent habilui natali fidei humanae inconvenientia includunt nihil enim nihil enim magis debitum natur ab enti natali qm id qd est de licen cia, qd vo lez rones non sint natales inde patet qd abstrahant ab ente natali et supnatali

Prius qm huic objecti satis faciam, premitto duo unum est rone omnes enti natali et enti supnatali quo ad insitam esse non posse natalem aut supnatalem positive id nesso abstrahere a natali et supnatali et aptam esse ut a quolibet horum gradum contrahat. qd non posit esse natalis positive inde constat et qa abstrahit ab ente natali et supnatali et qa ptinet ad constitutionem essentialem entis supnatalis quo ad insitam ac pterea deberet illud simpliciter debitum natur sicut pro supnatalis redit illud simpliciter indebitum eidem natur qd sane includit contra apertissimam qd aut pro omnis non posit esse supnatalis positive probat manifeste qa etiam pro aliqua supnatalis foret debita alicui enti natali qd est contra licentiam fatendum ergo est rone omnes enti natali et supnatali nec esse natalem et supnatalem positive id in differentem ad utrumque quemadmodum pro entis ut ubiq omnis deo et creatis neque infinita neque finita positive id abstrahit ab utroque

Alterum est in rebus supnatalibus quo ad entitatem seu in trinsecam entitatem sequitur tota in hac qa actum est tam genus qm differentiam

int oes grad. metaphisicos a supmo entis ad infimu diff. nemp ee supnatales entitatibus q identificant cu ea ipsa oei supnaturalis id non formalit. oes grad. ee supnatalit. fralit, et 2° qa ut modo dicebam grad. superiores inquib. res supnatales Deuit cu natali, non sunt fralit supnatales nec natales id abstrahunt ab utroq. silit inreb natalib grad. oes sunt entitatibe natales, non tamen oes sunt natales fralit. id aliqui Dmunes reb. natalib abstrahunt fralit. a natali et supnatali ——

modo l. X ad obiectionem Nuis maiori et minori distinguendo Dsequens qd qd debet natz a rei natali est quoq. non est natale Nedo, qd qd debet soli natz sue rei natale non est natale nego. unde a rone natalitatis excludimus rones essales Dmunes entib. natalib et supnatalib. quæ licet sint debitæ natalib. ut plinentes ad eorum essam non tamen sunt ipsis ppie cum etiam Dveniant supnatalib. et ptereà natales non sint ut natale et idem qd ordis natz quæ potius abstrahunt a natalib. et supnatalib., nihil oius directe ponunt natales aut Dnatales respectu suorum inferiorum ut natale et Dnatale idez est qd essale //

q° 4a V. possibilis sit aliqua sub.ta creata supnaturalis

S. 1a r. Refert opinio. aiens

explicata essa entis supnatalis ostendendum est an inquolibet pdicato sit aut ee possit aliqd quod sit supnatalis, et quin ... examinauimus de eo pdicato nuts deq̃uo grauior difficultas ... inter ... eiusdem ... diuinum di ... sup... icamentis mediatis ——

... natalitatis ... X in statuto ... bauit diuini gloriosum ... qui est ... pdicamentorum non solum ens supnatale ... etiam inter entia supnatalia principem locum obtinere

cuius ab eo longissime abiit quibus accidens optimo iure appellari et
est rerum supnaturalium et sane Xo effectus. quod superiori ratione
probatur videtur dum est ens supnaturale non modo quatenus est. 3um ad
quatenus unum et plura quo ad omnia praedicata tam relativa quam
absoluta quae habet. christus nata est substantia creata aqua ut aio pt.
activo .l. passivo convenit motus quo ipsa movet, et ens naturale
est quod quod huic subiectum debet est praedicatum essentiale .l. entitativum, .l. pot.
complementum, passio, forma, .l. effectus at dicendo 2um se habens est quod in
creatum et incapax cuiuscunque motus cum multis, deinde nullis subiectum
creatum debet est praedicatum essentiale aut entitativum, .l. ut pot. complementum,
passio, forma, .l. effectus non ergo proprie est nata aut quod naturale
id potius superat omnem naturam creatam .l. creabilem et omne ens naturale fatea=
mur igitur oportet dum cum divinis perfectionibus esse rerum simpliciter
supnaturalium ____

nec obstat quod dicatur author supnaturalis et author
naturalis habere bonitatem supnaturalem et naturalem nam in dicto distingue=
re solemus has formalitates non quod non sint omnes intrinsece supnaturales sed quod
in ordine ad creaturas accipiunt diversas denominationes dicitur namque
author naturalis in quantum producit effectus naturales Xo lege nata et
author supnaturalis quatenus supo. natura lege efficit effectus supnaturales
aut etiam naturales modo supnaturali. similiter dicitur habere bonitatem naturalem
quatenus est bonus, est naturalis cognoscibilis et amabilis. supnaturalis vero
quatenus terminat supnaturalem cognitionem et amorem. ceterum lege pota et boni=
tas dei solum est naturalis 2um quod quatenus producere potest effectus naturales et
terminare actus naturales intellectus et voluntatis. id absolute et simpliciter est in
se ipsa supnaturalis. 1o quod superat omnem naturam creatam et accidens illi de=
bitam quod solum meretur nomen entis naturalis ut iam in dicavi et modo sexto de=
bebo. 2o est communicabilis tribus personis realiter similiter quod sine dubio est
quod propriam maxime supnaturale. 3o quod pota et bonitas naturalis dei includit
.

istrumentaliter virtute supernaturali et habitu supernaturali vocatur, quando potest efficere supernaturales et movere ac determinare ad actus supernaturales cognitionis et amoris

... quem ecclesia tota ad id revocat ... et qualemcumque ... praedicatum ... creatura vel creabilis sit aliquid ens supernaturale ... dubitatur. Dubita modali id supponimus ... unita ... adeo ... creatus supernaturalis, qualis est unio hypostatica creata ... persona ... quaerimus an creari possit substantia absoluta supernaturalis qualis est ... natura creata rationalis seu intellectualis cui ex natura sua debeatur gratia sanctificans, charitas, fides, spes, dona spiritus, lumen gloriae aut visio beata aut alia accidentia supernaturalia ... accidens supernaturale nullo ... proportionem ... natura cui connaturaliter debet fieri ... ut accidentia supernaturalia sint debita et connaturalia ... ordinis naturalis, quia ... substantia creata cui praedicta accidentia ... natura deberentur non posset non esse ordinis supernaturalis ... utilitate

... sententia affirmat ... absoluta non ... creari adeo aliquam substantiam absolutam intellectualem ordinis supernaturalis cui gratia, lumen gloriae et visio Dei et similia accidentia quae dicuntur supernaturalia ex natura sua deberentur ... connaturalia sint. Ex recentioribus ... viri ... qui hanc sententiam ... dubitant et ... quibus plures ... defendant. Quare Major, 4to dist. 49 q. 4ta fine ait non carere scrupulo ... esse eiusmodi substantiam plane significans id non carere probabilitate

Molina, 1a parte q. 12 art. 1o disp. 2a est ... perspicacis ingenii et singularis modalis ex una parte ... difficultatibus ... exc cogitatis ... ait et arguit ... repugnat tali substantiae supernaturali ... ex altra ... nihil ...

re tam sublimi definire est ausus ne admirari oportet dissideret ab aliorum iudicio rem definiendam reliquit ut patet ex calce illius disputationis

Valentia, 1a parte disputatione 8a q. generali q. 12 puncto 2o sine fatetur difficile esse ostendere repugnantiam in eo quod aliqua creatura per dei potentiam absolutam fiat cui sit naturale lumen gloriae nec rone ulla theologica eam repugnantiam ostendit iam autem praemonui illam rursus cui deberet visio beata et lumen gloriae fore sine dubio supernaturale licet et tandem Valentia deludat nullam talem rursus fieri posse propter scripturas et plurimos authores

Vazquez, 1a parte tomo 1o disputatione 9a q. 1a etc. dubitat in genere contrarium negantem possibilitatem substantiae supernaturalis cui sit naturalis intellectio dei et etiam esse plures habentes authores et in scholis magis receptam esse ac proinde tutius esse illi adhaerere, nihil omnino in contrariam affirmationem inclinat quod plausibiliora habeat argumenta plus quam tribuat divinae omnipotentiae, et ita res posidet rationibus partis negantis possibilis non sine formidine, contra quam absolvit dicens haec omnia volo dicta esse salvo meliori iudicio

Valentinus Herice, 1a parte tractatu 4o disputatione 4a dubitatur aliquanto est nam dicto 1o n.o 3o asserit vix esse aliqui rationem in quibus solide fundari possit repugnantia substantiae creatae supernaturalis et ad finem libri 3i advertit defectum rationis supernaturalis quam ipse ibi tradiderat, non adversari substantiae supernaturali creatae et ad finem libri 4i rursum rones omnes quibus ab aliis probat impossibilitas substantiae supernaturalis creatae dubitaverat nullam in suo permittit contrario marte et c. absolvit his verbis, his ita discussis restat proprium ferre iudicium quae res est michi difficilior in hac materia; nam si videro rones pro utraque parte, hereo dubitabundus, in authoribus propositis, negantem longe probabilior est non tamen adhuc demonstrata: diversa ab aliquo

eximio theologo res amplius non declarat, subscribo partis negantis ut probabiliori et arguta pro parte affirmante quo ad potuero, enodabo.

Primus huius dispⁿᵉ 7ᵃ physicorum lᵒ, an … anceps esse vidit nam ibi solvit vulgare argum quo probari solet et infra a nobis probabit impossibilitas iustae creatae supernaturalis dubitavit, ut neutram partem statuere ausus sit, an possibilis sit iustitia supernaturalis quin connaturalis sit visio beata, necne, id tamen explanare nequivocatio sit alicui causa aluzinandi

Denique audio nonnullos Magistros neotericos quorum maior est in opinando audacia atque licentia, quam scriptorum, intrepide arbitrare et publice defendere possibilem esse iustitiam supernaturalem cui connaturaliter conveniat gratia et visio clara Dei. alios vero magistros magis modestos solum concedere posse divinitus fieri iustitiam cui debeatur eo supernaturalis abstractive Dei et mysteriorum gratiae non vero visio intuitiva Dei. Sed cum plurima arguta quae in favorem huius sententiae quo adverbavit … et sequentibus adduxerit et expediant. Sit 1ᵃ impossibilem esse iustitiam creatam absolutam ordinis supernaturalis verissima docet communis theologorum opinio.

Sit 1ᵃ impossibilem esse iustam creatam absolutam ordinis supernaturalis verissima docet communis theologorum opinio

Vero communis, etiam scholis, plausibilis sententia negat posse a Deo produci … rotam absolutam aliquam iustitiam quae sit simpliciter supernaturalis … sentit S. Thomas, 1ᵃ parte q. 12 articulo 5ᵒ ad 3ᵘᵐ. lumen inquit gloriae non potest esse naturale creaturae nisi creatura esset natura divina quod est impossibile: sentit ergo S. Thomas, rem impossibilem esse lumen gloriae superna=

tali deberi alicui iustitia originali qm iustitiam originalem creatam cum debuisset iustitia supernaturali creatam deberet hominem esse. ergo Henricus S. Doctor potius impossibilem esse eiusmodi iustitiam. unde ad 4.um eiusdem q.ii. habeat nullam iustitiam creatam praeter naturalia posse videri dari in ipso, quod idem probat. Vazquez 3.a p. ta gentes d. 82. et q. 4.a de malo ad 1.um ad 14. et q. c 2.o d. cuius ad 3.o et in 4.o dist. 49 q. 2.a ad 6.o praeterea idem S. pater 1.a q. 63. ad 1.o et in 2.o dist. 23. q. 1.a ad 1.o corp. et ad 3.m statuit repugnantiam creatam quae suapte natura sit impeccabilis et habeat gratiam sanctificantem, creatam autem intellectualis ordinis supernaturalis natura non est impeccabilis et grata deo ac omnino sancta ut videbimus, cuius 1.a 2.ae q. 110 ad 2.o ad 2.m, omnis ait iustitia vel est ipsa natura rei unius est iustitia vel est pars naturae ex quo plane fit implicare iustitiam supernaturalem creatam, alias haec esset supernaturalis et ipsam non esse debeat aliquid ei naturam et ipsa foret naturalis, siquidem 2.m S. doctorem omnis iustitia creata est nata totalis vel partialis

Idipsum eodem modo colligo ex Scholo, qui 2.o dist. 23. q. unica corp. et ad 1.m dixit non posse fieri creatam originalem natam sua impeccabilem et gratam deo quae fuit etiam sententia durandi, in eadem dist. q. 1.a et Ricardi, ad 1.o q. [illegible] corp. et ad 1.m. Capreoli, 2.o dist. 22 q. unica ad 3.o ad argumenta 2.o loco posita S. bbae, 2.o dist. 24 ad 1.o q. 1.a corp. et ad 3.m. ipsius doctoris et scholasticorum docta 4.to dist. 49 nullam creatam substantialem esse productibilem quae per propria vires sine dei celibate videat deum etiam in se ipsa quod etiam approbavit henriquez, quodlibeto 4.to q. 6.a et Ferrera, 3.o p. a gentes d. 84

Possibilitatem iustitiae supernaturalis negant Caietanus, 1.a p. q. 12 ad 1.o ad 3.m durandi ubi pensanti, dicit 3.a notabili S. dicit plus, dubio quarto numero 14 Zaguerus disputatio 1.a n.o 2.o machim, disputatio 16. Se. 6.a Gonzalez,

disp. 26. valentia, pto. 3o ad finem henriq., disp. 4a § 4to navarrus, 2da 3e paragrafo 1o dub. 6a et 7a et paragrafo 4to versiculo et ex hoc etiam et versiculo ad 2um argum. predictum. Granado, ttto 4to disp. 2a secta 2a. vasquez, disp. 44 § 1o no. 3o et 4to. et disp. 114 § 2o no. 8o et disp. 232. § 4to no. 20. et deinceps Arubal, disp. 22 § 6o. et disp. 177. § 1o no. 8o. Aldernia, dedida felicit q. 4ta art. 2o. et vang., 1a pte q. 32. art. 1o dubio 1o ad 4tum ——

candem sententiam tanquam chimericam et implicatoriam impugnant suarez, to. 2o de attributis § 9o no 14 et 11. et to. de metaph. disp. 38. sec. 1a no 11. et to. 3o de gratia to. 6o § 2o no 1o. Ruiz, 1a pte q. 12 art. 4to disp. unica et 1a 2e q. 110 art. 4to disp. 5a. curiel, 1a 2e q. 112 art. 1o dubio 2o paragrafo 2o versiculo in potest et paragrafo 3o in responsione ad 1um. Egidius de presentatione, 1a 2e to. 2o lo. 10 q. 2a art. 11. paragrafo 3o no 14 salas, 1a 2e to. 1o ttto 2o disp. 3a sec. 2a. et to. 2o ttto 11. disp. 6a sec. 10 lorca, 2a 2e disp. 46. dubio 1o. et disp. 67. dubio 2o Aragon, 2a 2e [illegible] 24 art. 2o dubio 2o lorca, 2a 2e sec. 3a de charitate disp. 13. Cabrera, 3a pte q. 2a art. 12 disp. 2a et q. 64 art. 1o disp. 1a paragrafo 6o Alvarez, 3a pte disp. 6a no 14 et ex professo to. 7o de auxiliis disp. 69. quibus adde Martinez, 1a 2e q. 5a art. 1o dubio 2o ——

subscribunt ex pte fonseca, to. 3o metaph. to. 7o § 1o q. 2a sec. 3a et 4ta. henriquez, to. 2o summe to. de fine hominis. § 1o no 4to. et § 14 no 1o. iandis utrobique glosis Albertinus, to. 1o. coroll. corollariorum q. 3a theologic. ex 1o pto philosophico Antonius perez, in sua laurea sa-

tamine 4.º scholastico et 4.º ias V.º atq; dicendi grabissimorum theologorum senta quis dixed. aurit d. Sº 3.º futiles aliorum rones p cmuni senta cursim cfutant //

Sº 3.º

Futiles aliorum rones p cmuni senta cursim cfutant.

oes dd. Sº prima alati sphera negant possibilem esse substam supnatalem creatam quia implicat V3 id ex quo et ea implicatio pveniat diversimode negant. ne erg aliqd in nostris scriptis desiderari posit potiores eorum rones discutiemus

prima rro implicatis indicat a Cajetano, 3.º

p.º q.º 3.º art. 2.º paraso ad alteram V.º objectionem videur sua absoluta pota posit pducere aliqm substam intellectualem supnatalis ord.is cui cnatalit deberet gra et charitas in sua eiusmodi creata posit satisfacere ex rigore justitie tiali ex pfecta equalitate pro culpa mortali q.is humani quia satisfaceret p actus charitis ex priis pris supnatis elicitus, id implicat puram creatam satisfacere ad pfectam equalitatem pro culpa mortali p pria t alicna et ideo ad id fuit simpliciter necessaria incarnatio divini pione erg implicat substa creata supnatalis. hec rro infirma est quia eo ipso qd culpa mortalis est grabis ofensa dei deus oio infinitis in oi q.º entis ctrahit inde malitiam altioris ordis qm non potest cpensare actus creatus qmlibet supnatalis quia ille est ordis inferioris. neq enim minorem id potius maiorem dignitatem et valorem refunderet in sus actus hu. perces info. gra pditus qm substa supnatalis creata refunderet in sus actus id actus pcedens agra infinita accidentali non reparieret cdigne et equivalenti malitiam culpe.

mortalis ergo neque actus procedens a iustitia supernaturali

[illegible] vero 3am melius, ubi supra est huiusmodi iusta supernaturalis debet esse una numero in 3bus suppositis ad eum modum quo essentia divina unius illa fuerit perfectissima participatio, sed hoc repugnat iustitiae creatae, ergo repugnat illam esse supernaturalem. Haec vero improbatur primo quia supponit rationem entis supernaturalis consistere in eo quod participet deum ut trinum et unum, quod efficaciter reiecimus quaestione 3a [illegible] 1a ubi vidimus deum ut unum esse maxime supernaturale ac sufficere ad rationem entis supernaturalis quod debito et proportionato modo participet deum ut unum. 2o gratia scilicet visio beata est accidens supernaturale et tamen non est una numero in 3bus [illegible] ergo neque iusta supernaturalis debet esse una numero in 3bus suppositis, scilicet quando diceremus quod certe Christi liberi non [illegible]

(in margin: sufficiens)

3a vero assignatur a Joanne Gonzalez, quia ens supernaturale creatum est illud quod in se participat aliquam perfectionem divinam eundem modum essendi quem habet in ipso deo, sed implicat iustitiam creatam participare perfectionem divinam eundem modum qui est in ipso, quia iusta cum sit ens per se absolutum ab omni ordine et respectu ad Christum, et consequenter non potest participari [illegible] divini ut est in se neque adeo specificari, ergo implicat iusta creata supernaturalis. Sed neque ista vero nobis placet primo quia ut [illegible] 2a diximus non est necessarium ad rationem entis supernaturalis creati quod participet aliquam perfectionem divinam ad eundem modum quo est in deo, nam ubi sacramentale, Christi character et dotes corporis gloriosi sunt quid supernaturale et non participant perfectionem aliquam divini ut in ipso est, nec deum respiciunt nisi tamquam causam supernaturalem, sed iusta supernaturalis creata etiam respicit deum tamquam causam supernaturalem sui, ergo ex hoc [illegible] non repugnat. 2o quia falsum est iustitiam eo ipso quod sit ens per se in ordine [illegible] non posse dici [illegible] ordinem transcendentalem ad Christum, cum quia omnis iusta creata

12 creata habet ordinem transcendentalem ad Deum et ad alias causas a quibus producit ex natura sua tum etiam quia homo v.g. Angelus essentialiter instituitur per ordinem transcendentalem radicalem ad proprias operationes vitales et ad obiecta earum ergo similiter substantia supernaturalis creata si daretur, constitueret essentialiter ac specificaret per ordinem transcendentalem ad gratiam virtutes, et amorem Dei, quae illi connaturaliter deberent et consequenter per ordinem ad ipsum Deum qui est obiectum habituum et actuum illorum supernaturalium ———

4.a ratio exhibetur ab Antonio Perez, quia ens supernaturale est ens divinum et divini ordinis, ergo repugnat naturale substantiale quod non sit Deus, quod confirmat exemplo speciei intelligibilis et dari [illegible] verbi mentalis quod eo ipso quod sint eiusdem ordinis cum obiecto quod repraesentant impossibilis est species intelligibilis substantialis v.g. verbum mentis substantiale repraesentans Deum. quia sit hoc ergo eo ipso quod ens supernaturale sit eiusdem ordinis divini in quo est Deus impossibilis erit substantia supernaturalis quae non sit Deus ipse, praetereo quod praeter alias rationes et confirmationes eiusdem authoris quoniam levioris momenti minus videntur ———

Verum neque haec ratio allata multum momenti habet eo quod ingenti aequivocatione laborat quae facile dissoluta aufertur. nam cum dicitur ens supernaturale esse ens divinum v.g. ordinis divini v.g. significat ens supernaturale nullo habere eam Dei aut aliquam perfectionem increatam et propriam ipsius Dei et hoc est dico falsum quoniam multa sunt entia supernaturalia creata non solum accidentalia sed etiam substantialia quales sunt aliqui modi qui sunt entitatibus supernaturalia et tamen non sunt quod Dei vel nec ordinis divini in hoc sensu ergo eadem ratione dari possit substantia creata absoluta supernaturalis quae non sit ens divinum nec ordinis divini in praedicto sensu ac proinde quae Deus non sit: si vero illis verbis significetur ens supernaturale debere pertinere ad illum ordinem in quo Deus est [illegible] illius perfectionibus tenet, in quo denominationes praebet in hoc in hoc sensu verissimum est ens supernaturale esse ens divinum et divini ordinis hoc est ordinis sublimioris et praestantioris excedentis ordinem totius naturae, sed sicut inde non infertur non posse dari accidentia supernaturalia et modos

subitalis supernatalis in creatis nec etiam in ferri potest non posse dari substitam absolutam supernaturalem

Exemplum quod adducebat non urget nam in dicto posuit disparem esse rationem quia fingi non potest species intelligibilis substantialis repraesentans hominem quin substantia sit non sit aut verbum mentis humanae substantiale quod non sit substantia intelligens, discursum quod est ipsum homo, at nec intelligit imo de facto dat multiplex participatio substantialis cui quam varium aliqua de sit, quomodo est finita et limitata participatio divina esse infinitum distat accommodari facile et huiusmodi sunt omnes substantiae natales et rursum modi substantiales supernatales

aliter responderi potest et forte melius, non apparere cur fingat species intentionalis substantialis quae determinet efficienter ad cognitionem obiecti, deberet esse eiusdem speciei cum obiecto, nam essentia divina est species intelligibilis substantialis respectu creaturarum quae abipso deo vel a beatis cognoscuntur in verbo nec tamen ipso est unitarum creatis, et species intentionalis obiecti accidentalis cum sit accidens de qualitate sicut saepe est licet obiectum non praestet eiusdem speciei cum suo obiecto ergo neque species intentionalis substantialis foret eiusdem speciei cum substantia repraesentata, similiter verbum humanae mentis substantiale quod repraesentaret hominem, non faceret hominem tamen quam verbum divinum est species verbum substantiale hominis vel equi et tamen non est homo vel equus, tum etiam quam verbum illud substantiale creatum quod hominem repraesentaret formaliter esset cognitio ex parte hominis, non homo non est formaliter cognitio ex parte illius quare sicut embrio est substantia eiusdem ordinis cum homine et nihil omnino non est homo nec identificatur cum illo ita posset esset substantia supernatalis creata esset eiusdem ordinis deo tamen non ideo esset deus, secundum quaestio prima probatio solida a priori communis sententia certa ex definitione entis supernatalis

Secundum quaestio prima probatio solida a priori communis sententiae ducta ex definitione entis supernatalis

melius ergo probat communis opinio ratione quadam a priori, qua=
utuntur Suarez, Vazquez, Salas, Arrubal, Torres,
Curiel, Granados, Haquerus, Perez, Lorca, Machin, Lugo
Ildefonsus de Peñafiel, et alii, et allatiunt docti Juniores. etenim omne
supernaturale est illud quod est superius tota natura creata et creabili
ac proinde illi indebitum, sed nulla substantia absoluta creata potest
esse superior tota natura creata et creabili nec illi indebita ergo
non potest esse omnis supernaturalis ac subinde substantia supernaturalis.
maior est definitio entis supernaturalis quam quaestione praecedenti plurimis
ac copiose explanavimus et confirmavimus: minor vero probatur
quia natura superior quam esse debet omne supernaturale est saltem radicale principium
motus et quietis in eo qualis est sic substantia absoluta et creabilis ut
antecedenter quaestione monstratum fuit ergo eo ipso quod substantia creata esset super-
naturalis deberet esse superior omni substantia creata et creabili quae principium
natura dicitur ergo deberet esse superior se ipsa quod est impossibile. sta=
tuamus igitur abesse substantia creata a supernaturali ut potius substantia cre=
ata sit ipsissima natura ———————————

quam obiter dicere aliquam substantiam creatamque esse super-
naturalem est implicatio in adiecto non minus quam dicere aliquem
Angelum esse superiorem omni angelo sic enim esset se ipso superior. eo=
dem namque modo si substantia creata foret supernaturalis, esset superior
se ipsa, id enim vocamus simpliciter supernaturale, quod est superius omni
natura vel substantia creata ita ut nulli carum sit connaturale nihil autem
connaturalius alicui quam ipsummet ergo implicat in terminis substantiam creatamque esse supernaturalem
supernaturalem igitur vox, ut dicit ignorant qui contendunt substantiam quae non
est posse esse in se supernaturalem ———————————

unde fit substantiam supernaturalem nullo modo debere esse
actum purum et omnino immutabilem quia eo ipso quod substantia sit admi=
xta potentialitati et capax multis est principium natura quae est principium radicale
actibus seu passionibus alicuius multis in eo quod sufficit ad rationem naturae in

oponit esse simpliciter supernaturale quam ob rem non minus repugnat creaturam esse supernaturalem quam esse actum purum aut immutabilem. Quo circa [illegible] qui probant repugnantiam substantiam creatam ordinis supernaturalis quia illa esset actus purus sine admixtione potentialitatis optimam reddunt rationem quam nostra quo inquit si recte exponatur ———

Dico 2.º vocamus substantiam creatam esse supernaturalem sicut gratiam et charitatem quia est supra naturam ac debitum angelorum ac hominum quando res ipsa creavit, non vero requiri quod sit supra omnem substantiam creabilem. Hoc verborum [illegible] tolerari non potest quoniam hic agimus de substantia vel accidenti simpliciter supernaturali quod sane excedere debet omnem naturam creatam et creabilem, non quod est supra hanc naturam creatam et non supra alteram, non dicitur simpliciter supernaturale. Id 2.º quod sicut calefactio non est quod simpliciter supernaturale quia licet sit supra naturam aquae non tamen est supra naturam ~~ignis~~ aquae non tamen est supra naturam ignis. Vocari non est aliquid simpliciter super[naturale quia licet sit supra naturam] equi, non tamen est supra naturam hominis quod potest urgeri magis quia substantia creata aut dicitur supernaturalis quia est superior alia substantia et sic innumerae erunt substantiae supernaturales quia plurimae sunt quae habent alias sibi inferiores aut dicitur supernaturalis quia excedit omnem naturam hactenus creatam et sic quilibet angelus possibilis erit supernaturalis quia est supra debitum omnis substantiae creatae; item cum esse creatas has vel illas naturas in universo dependeat ex libera voluntate Dei, sequeretur quod etiam ex ea dependeat rem esse supernaturalem ac proinde supernaturalitas non conveniat rei, 2.º sequitur quod si [illegible] productis paucioribus naturis quam nunc sunt in universo, erunt supernaturales aliquae quae nunc sunt naturales quoniam superarent omnes naturas creatas et productis pluribus erunt naturales illae quae nunc dicuntur supernaturales quia non superarent omnes creatas. Restat igitur ut substantia dicatur supernaturalis quia est supra debitum ac exigentiam omnis naturae seu substantiae creatae et creabilis ———

Dico 2.º haereticos recte ponere substantiam creatam esse supernaturalem et simul esse naturam nam si produceret aliqua substantia esset connaturalis

visio beata est quidem supernaturalis quae propriis viribus videret Deum et simul est nata quae est per. radicale modus esse. quod si illi obicias illa visio foret nata ergo non est ergo non est supra omnem naturam ergo non est simpliciter supernaturalis. ad hanc objectionem quam ipse huic, occupavit Doct. distinguendo per. Deiquens non est supra omnem naturam non videntem Deum viribus propriis et sic negat Deiquam, non est supra omnem naturam in tota latitudine sumptam, et concedit Deiquam, quod non reputat in modum quo Doctor existimat esse supernaturale non dici separate omnem naturam id est eam tantum quibus non est connaturale videre Deum ut est in se et hac ratione credit angelum non esse supernaturalem simpliciter quia non est supra omnem naturam in potentem viribus propriis videre Deum ———

Id hoc dupliciter refellit primo quidem quia supponit possibilem esse creaturam intellectualem tam perfectam quae suis propriis viribus possit videre Deum in se ipso cuius oppositum cum S. Tho. et communi theologorum schola efficaciter ostendi 1a p. q. 12 ar. 4o. deinde quia dicitur perinde supernaturalem posse intelligi certam vi visio beata et lumen gloriae sit connaturalia involvit petitionem principii. nam de hac ipsa re disputamus s. an sit possibilis talis substantia et nos iam redimus rationem obiectum possibilis possibilis non sit quia potius haec est positissimo ratio obiectum visio lumen gloriae et similia accidentia et ~~tantia ... iam redimus rationem obiectum possibilis non sit, quia potius haec est~~ et exigentiam omnis creaturae vitae ac proinde omnis naturae. nam accidentia quae sunt supra exigentiam aliquarum tantum substantiarum seu naturarum non dicuntur supernaturalia absolute id est 2a ad quia ratione accidentia connaturalia angelis etiam si sint supra naturam humanam absolute naturalia dicuntur Id quo hanc solutionem plura in insequentibus

——— Respondet aliquis quod vestram rationem deludit respondeo ultimam creaturam supernaturalem posito quod visio dicatur supernaturalis quia est indebita omni naturae seu quod debita est omni substantiae creatae et creabili, si vero visio dicatur supernaturalis ~~est in~~ indebita omni

[Margin note:] dicant supernaturalia respectu substantiae quoniam excedunt intelligentiam et exigentiam

non quod nulli naturae debita est ideoque si sunt connaturalia quae=

dam accidentia supernaturalia non apparet cur prohibeantur. Dici abso

solutam sed cui nequeat aliqua supernaturalis substantia ——

Quod hoc est in se ipsis quod est implicatio in terminis quod accidentia

sint supernaturalia simpliciter et quod sint connaturalia alicui substantiae creatae vel

creabili quae ut propria natura, quod omnis substantia creata

vel creabilis est principium radicale alicuius multis in se ipsa et consequenter natura,

tura, id autem dicitur simpliciter supernaturale quod nulli naturae vel creabili est

connaturale ut quod cum augurata dominus unde si fingas substantiam aliquam

quae sint connaturalia accidentia supernaturalia haec accidentia essent naturae

naturaliaut supponit et non erunt quod connaturalia sunt ac debita alicui naturae

——— ad haec possibilis est ordo rerum non connaturalium alicui naturae

nec substantiae creatae vel creabili nec in hoc nulla vel apparens repugnantia asseri

posset. In tali ordine esse debent accidentia supernaturalia quod ordo iste

est omnium perfectissimus et in eo esse deberent perfectissima accidentia qualia

sunt supernaturalia ergo haec nulli naturae nec substantiae creatae vel creabili sunt con

naturalia ———————————————

Porro. aliqua sunt entia creata ita supernaturalia ut

nulli substantiae creabili sint connaturalia ergo idem dicendum est de reliquis

entibus supernaturalibus probatur consequentia alioqui illa essent magis supernatura

lia quam haec imo constituerent quemdam superiorem ordinem supernatu=

ralitatis qui solus esset verum dicendum quod esset earum rerum quae a solo deo

ut authore supernaturali effici possunt et nulli substantiae creabili sunt

connaturales. anteo probatur primum quod unio hipostatica qua natura

creata uniat personae divinae ad sublimandum nullo modo debet esse supernaturalis

naturalis 2us maior substantia quae nulli naturae creatae vel creabili potest

esse debita siquidem naturae finitae deberi non potest unio cum substantia

infinita in se ut constat ex natura unionis finita solum erit debitum substantiae

finitae. 2a neque Angelus neque ulla alia creata possibilis potest

naturaliter cognoscere futura omnio libera et cogitationes secreta cordis

ut vult S. Tho. 1a p. q. 57. a. 3o et 4to tradunt theo=
logi qa horum cogo est propria Dei Xo illud gratis quod an
nunciat quae futura sunt in futurum dicemus qa Dij estis
vos. 3o ubi corporum quo substa corpa sit in loco modo indivi=
sibili tota in toto et tota in qualibet pte qualis est modus sacrali
corporis Xpi Domini in eucharistia, nulli substae creabili connaturalis esse
potest, non spirituali qa haec non potest esse in loco per praesentiam
corpoream, non corporeae qa haec ex natura sua postulat esse in loco
dimensionalibus et circumscriptibus scilicet tota in toto loco et tota in qualibet
in parte loci ergo aliqua entia supernaturalia creata nulli substae creatae vel
creabili possunt esse connaturalia ———

et si opponas. non est de ratione accidentis supernat=
alis qd sit alicui connaturale ut gratiae iustificantis sunt connaturales habitus
infusi et homini gloriae sit connaturalis beatifica visio ergo substae creatae su-
pernatali potuerunt esse connaturalia quaedam accidentia supernatalia. Confir=
matur unio hipostatica est modus naturalis et nihil omnis ipsi debent
gratia beatifica Domini et alia accidentia supernatalia ergo non repugnat haec esse
debita alicui substae. ad argum simul et confirmatum Nego non esse
de ratione accidentis supernatalis qd debeat alteri accidenti vel alicui
substae modali quibus non convenit ratio naturae qa non sunt radicale
principium motus at de ratione et etiam accidentis supernatalis est qd
connaturaliter debeat alicui substae creatae absolutae quibus haec fir=
gat supernatalis qa deberet naturae ut omnis substa absoluta creata
sit natura eo qd sit principium radicale alicuius motus in se ———

Concludo ergo ex dictis duplicem esse implicantiam contradictionis
obiectum divinae omnipotentiae cum negamus qd possit produci substantiam absolu=
tam ordinis supernatalis. una est a priori. qa talis substa esset supernatalis
et non esset, esset quidem ut supponit et non esset qa non esset supera omnem
naturam siquidem non esset supera ei proprias quae nullo modo forent natura nec fo-
ret cum principium motus insit. altera vero implicantia a posteriori sumit

ex accidentib; debilis tali subst; quæ erunt supnatalia et non erunt, erunt quidē q^a subst; supnatali non sunt pporcionata nisi accidentia supna=talia et non erunt supnatalia q^a deberent alicui nat; nu=mpe huiusmodi subst; creat;. Ergo q^o secunda pbatio ex lo petita qd gra santificans cum oib; virtutib; supnatalib; et visio beata erunt cnatales pdict; subst;

Ergo q^a 2^a pbatio ex lo petita qd gra santificans cum omnib; virtutib; supnaturalib; et visio beata erunt cnaturales pdict; substamti;

pbat 2° si possibilis est subst^a creata supnatalis, illi cnatalit deb=erent gra santificans charitas, spes, fides, cum alijs virtutib; nu non lumen glæ cum visio beata, id impossibilis est subst^a creata cuiq; dona debeant ergo impossibilis est subst^a creata supnatalis. hac rone abindmodo assumpta utunt oes dd^es nostr; op^ii quos in 2^a memoravimus et merito q^a nullu habet efficaciti et id circo explicanda et defendenda a calumnis quib; facialiter patet. Minor ergo est evidens et maior videt A Molina, becano, lurb; et alijs qui pdictas substas putarunt saltē pbabilit esse possibiles. minor pbat non modo rone generali q^a repugnat aliqd ipsi supnatale debiri subst; creat; creabili ut in 2^e 4^a explicavi et id etiam speciali rone horum dono=rum et quidē nullas substas creatas aut creabiles posse videre cum supna=nata omnis ostendi in Q^u v^a cum visi^o disp^e 2^a q^e 3^a de gra v^e et virtutib; id ipsum modo ostendam nobis ronib; quæ etiam militant pro visio^e et lumine quæ gre ex nata debent tamqm he=reditas filliationi

igit gra santificans ac proinde aliæ virtutes infusarum illi subst; cnatalit debiri non posse vendent; ex verba santi Cirili Alex=dri Cirili, Alexandrini, lo p^o i3 joanis C^o 3°. quib; late et elegant pbat verbum dium. non esse creatam q^a ex se et nata sua

est v^a lux boni et sanctitas ac charitas, quae nomine lucis metaphorice significat ibi de patr. abissum enit absolvat ad extremum illius C^{l.} verba Cirilli sunt haec. alio modo verum lumen creatis, quae lux non sunt, verum ad eos illustrandum parat. illa enim natura lux est, istae vero per gratiam; istae participant, illae participabilis. nihil ergo per illam v^a lux est, nec quidquam aliud proprie a bonitate atque natura fructum luminis edere potest. sed quemadmodum ex nihilo producta sunt, sic a tenebris splendore veri luminis accepto, et participatione illius illustrata, imitatione quadam in lucem transeunt. ita deus quidam verbum instituit non participatione quae per gratiam fit nec per accidens lux est. creata vero non sic. id accipit quod non habet, illuminata et tenebrae, deforis gratiam acquirit, largitoris misericordia huiusmodi dignitatem consequitur. quare filius dei lux vera est creata vero lucis illuminata per gratiam lux est. nec minus ad nostrum institutum per medium Cirilli C^{l.} scribit. manifestum quod vis ac naturalis creata lux non est id potest liberis nunc modo meliora modo peiora sequitur, attingit supernatalia bona, in ea natalit filio aspirans negent, aut si firmiter credunt naturalit filio supernatalia bona esse, nollint ei creatam vim natam diungere. quibus verbis quisque aerit gratiam charitatis ac tt^a bona supernatalia soli deo posse non naturalit competere creatae v^a non nisi ex dono gratiae communicari posse

ratio 2^a ex dignitate et praestantia gratiae sanctificantis quae est fratris amicitia ad deum et ius ad gloriam sempiternam ergo impossibile est eam per naturam deberi purae creaturae et absque gratuito et absque gratuito dei bene filio convenire, si enim inter haec maxima gratia est pauperem et ignobilem obedi ad amicitiam regis et vocari ad regni haereditatem, multo magis id vere erit cum divina amicitia et haereditate regni celestis; certe servo non debet naturalit amicitia cum domino et haereditas bonorum illius, quod filii proprium est et

Ex mera ex omini benevolentia ac liberalitate huiusmodi dona communicari possunt omnibus gratiis atque quibus nulla creata vel creabilis est subdita deo tanquam servus, quod vero et per gratiam fit amica dei, acquirit quod sive ad haereditatem gloriae ergo gratia nulli naturae creatae vel creabili potest connaturaliter convenire, sed ex gratuita dei misericordia ac liberalitate

[illegible] suadeo quod sicuti ut iusta supernaturalis quae natura unicuique esset santa et grata deo, foret filius dei naturalis et consequens est impossibile ergo et antecedens. minor patet quia nulla pura creata quantumcumque pura creata est potest esse filius naturalis dei tamquam non habet naturam dei per originem. libertatis ab libertatis ex productione neque est illi hipostatice unita sicut unitur humanitas Christi et ideo Christus inquantum homo est filius dei naturalis quemadmodum ad quod [illegible] [illegible] [illegible] tradunt theologi, tamquam licet eadem creata diverso titulo possit esse servus et filius dei, servus per naturam et filius per gratiam quod convenit omnibus iustis liberum nulla pura creata potest esse servus et filius simul per naturam, at iusta supernaturalis natura sua esset servus dei quia est naturalis dominus omnium creatarum ergo non posset natura sua filius dei

Sequelio maioris iu ostendit quia illa substantia nec esset filius dei cum impossibile sit creatam esse santam gratam et amicam dei et non esse filium dei, sed non esset filius adoptivus ergo esset filius naturalis dei. quod vero non esset filius adoptivus probatur ex definitione filii adoptivi, ille namque filius adoptivus dicitur qui cum natura sua sit persona extranea, gratia et bene placito adoptantis assumitur in filium et fit heres suorum bonorum, sed praedicta substantia non foret filius dei ex gratia et indulgentia illius, sed ex debito [illegible] nam quoniam natura sua haberet santitatem et consequens filiationem ergo non esset filius dei adoptivus et extraneus, sed naturalis et proprius

et quidem praedicta definitione adoptionis colligitur [illegible] ex

cilio. francofordiensi nos Adrianus pp. aquo illud dilium coactus fuit 2. Feliciss; et elipandus, in epistola decretali columna 2. explicans verba Christi Joanis 20 ascendo ad patrem meum et patrem vestrum subdit ita, distincte dicit meum et vestrum, licet videlicet et nos per gratiam id per natura, nostri vero per gratiam adoptionis. sentit ergo Christum esse filium natura cui quoniam nata erat filius. licet vero vel iustos esse filios adoptivos quos gratia adoptant in filios. unde paulinus episcopus in libelo Sacrosilabo quem legit in eadem sinodo francofordiensi, columna 1. ait: porro adoptiuus dici non potest, nisi sit qui alienus est ab eo a quo dicit adoptatus, et gratis ei adoptio tribuit, quoniam non ex debito id ex indulgentia tantummodo adoptio praestat. et columna 7. adoptiuus dicitur cui nihil apud adoptantem debet, id gratis indulgendo reddit. et infra. omnis adoptio ex affectione ducit vocabuli sui originem. ut ei dicas ubi nam sis nichil in filium et dilium fracofordiensi in epistola ad episcopos hispanicos columna 16. quid est, inquit, adoptio nisi charitatis copulatio qua pater adoptionem sibi copulat filium quem proprium non habet.

collligit etiam ex Juris peritis digestis de adoptionibus lege 1. filios familias non solum natura verum et adoptiones faciunt. et lege 2. generalis adoptio duobus modis fit aut principis auctoritate aut magistratus imperio. quod idem determinat institutionibus titulo de adoptionibus ubi glossa in adoptiones definit adoptio est actus legitimus per quem fit quis filius qui non est per natura immitans.

colligit denique ex theologis quorum principis. S. Thomas 3. p. q. 23. articulo 3. ad 2m. adoptio, ait, non est proprium digne nata id dequeni grati ennis nata roalis est capax. et sane id ipsum precie fert nomen adoptio ex propria etimologia significat enim id quod fit adoptionem nullum sine libere bla[illegible].

alienus. qua ratione in republica fiunt aut filii adoptivi adoptiones et vene[ra]bilibus clericis a quo in filios adoptant. igitur cum Christus non natalis non ex adoptione mediante et liberaliter Dei id ex persona nata foret filius Dei sicut plane hanc filiationem non cum adoptivis id natalem

Vis huius argumenti sic enervari potest. praedicat huiusmodi Christum esse filium natalem Dei, non quia sit eiusdem naturae cum Deo id quod ex natura sua habet ius ad hereditatem illius et vitam beatam. hoc vero futile est quia non licet fingere novas rerum definitiones. alias infirmarent argumenta quae in philosophia aut theologia construxerunt ex definitionibus rerum si quilibet ingenium et fingere novas earum definitiones. et in praesentia fingit nova definitio filii natalis, de cuius ratione nunc est et quod praedicat apostolus tanquam vivens a vivente in filium natum ipse, quod cum non conveniret iuste creatum, de qua diximus ut sit evidens non esse absolute filium Dei natalis

Dicet alius illam esse filium adoptivum quia liberalis produxerit adeo licet semel producta non posset non esse filius quod est Sanctus per suam iustitiam .l. si existimas eam iustitiam esse datam per gratiam sanctitatis accidentalis id sufficeret ad rationem adoptionis. hoc etiam est parvi momenti nam sola libertas eo quod producit filii non sufficit ut sit adoptivus, siquidem interdum filius alienus est natalis etiam si pater libere applicet ad generandum, neque etiam sufficit ad adoptionem quod Christus illa foret Sanctus per sanctitatem accidentalem modo talis Sanctitas illum connaturaliter debeat quia adoptio non potest esse ex debito naturali id ex indulgentia et beneficio pro ut constat ex definitione tradita et communiter recepta ab omnibus, cum non licet novas adoptionis definitiones excogitare alias posset eluxandum confingere novas definitiones adoptionis ut fugeret vim argumenti Vitalis Francofordiensis et Adriani, ad defendendum eorum errorem de adoptione Christi, Vitalis namque et Adrianus papa ad probandum Christum eluxandum Christum non esse filium Dei adoptivum assumebat definitiones adoptionis vulgo

receptam; nec valet respond. p.º in eo dilio adueniré de ffg. adoptionis quae communit agnouit adoptionem vº pdictam iustam supernatali fore alterius ronis. nam hac ffega euerbat oid argum. p.m loqd posuit Elipandus, respond. adoptionem Xpi ee alterius ronis ab illa quae reperit i3 puris hib.

Denique respondebit aliquis eam iustam pre supernatam dam nom tamen filium adoptibum nec natalem qm nom videt nessum. eet santitam sequat filiatio aliqua qd potest explicari Xo p babilem opem. verum qui aiunt qd si spus s. assumeret humanitatem eo ille nom eet filius dei et tamen eet sanctus roni unionis substantialis cum divinit; id exemplum hoc nom et adrem. eo qd in nata pure creata nom potest reperiri id qd reperit i3 trinit nempe psona pcedens illis in nata ipa quae nom et filius et ideo nom mirum si hoc sanctus ai roni unionis cum psona sps sti. nom eet filius eius. secus et de psona pure creata i3 qua nom reperit sanctita absque ppia filiatione.

——— imadeo 4to id ipum qm si iusta supnatalis eet nata ... sta et grata deo, .l. eet sta p umetipsum .l. p gram accidentalem realit distam neutrum dici potest. ergo maior patet qm illa iusta duob. tantum modis posset poni sta. pº fralit p se ipsum ita ut ipsa eet frali iusta et sanctitas sine ullo accidentali dono sibi superaddito. 2º radicalit qm connatalit peteret gram et sanctit accidentalem realit et actualit ab ea distinctam. minorem vº pbo nam imprim. illa nom posset ee fralit sanctitas et gra debitalis nam si superat limitem iustam creatam qd operet pre smet ipsam et nom p potam realit ab ea distam qnto magis superauit limitem illius qd sit fralit santa p se ipsum et nom p fram sanctitis ...ipsa div.ª neque eet sta deindet p gram accidentariam realit distam. hinc qm eet participatio nobilis sta...

natam quae p se ipsum frali sta. eet sta et nom p speciale attributum sanctitis ... ciam rone divam ut alibi dicebam, nam si iniuce qm tribui supnatalis et gra serbant debitam pporcionem id iustam supernatalis nom indigeret ... cibilis distis et elliceret mas operati. ergo neque gra dista ut redderet fralit

sic. minor patet q^a iusta supnatalis haberet intellectum et voluntatem sup-
natalem quae facultates non minus sunt proportionatae ad ac-
tus supnaturales efficiendos quam intelectus et voluntas natalis ad effici[en]dos
actus natales ergo sicut intelectus et voluntas natalis non necessario in-
digent habitu natali ad efficiendos actus natales ita neque intelectus et volu-
ntas supnatalis indigerent habitibus supnatalibus ad efficiendos actus
supnatales, pt[?] quam quod habitus supnatales non infundunt potentiis
nisi ad elevandum et proportionandum illas sed potentiae supnatales
sunt talis proportionatae ad actus supnatales loquendo sunt eiusdem or-
dinis cum illis non ergo habitus natales forent simpliciter necessarii in potentiis
ad operandum supnatalit. ______________________________

an vero ponendi sunt habitus supnatales in illa iusta et iuba-
rent ad facilitandum actus, res est dubia, ex alia parte id videtur suadendum
quia ex actibus natalibus generantur habitus natales qui potentias reddunt fa-
ciliores promptas et expeditas ad illos actus efficiendos, ergo ex actibus supna-
talibus illius iustae generarentur habitus supnatales qui non carentur sim-
pliciter posse sed facilius posse ad efficiendos illos actus. ex altera parte id
videtur negandum quia modo actus supnatales nullum efficiunt habitum supnatalem
qui iuvet ad facilitandum actus sed omnes habitus supnatales sunt per infusionem et
amoris et vera habet oppositum ergo in ea suppositione actus supnatales non
efficerent habitus supnatales. et quidem id non est temere asserendum sine
ullo [?] sine auth[orita]te, sine ratione id nimirum erit asserere subito illos esse
capaces omnis habitus ______________________________

ex quo infero si careret iusta supnatalis non possetur
illi natales hos habitus supnatales qui de facto sunt. primo quia isti habitus
ex eo elevabant potentias ad operandum et inde respiciunt potentias obedien-
tiales illius et habitus supnatales, si qui sunt natales iustae supnatali
non elevabant illas nec respicerent in potentia obedientiali sed in natali ut patet.
2º quia habitus nostri supnatales sunt veluti potentiae quas simpliciter requi-
runt ad efficiendum actus supnatales aquo[?] sine efficienter requirunt ad

iusti ... in fieri adeo ut habitus naturales ... non darent in certa supernaturali, ut ipse idem dicam ... forte darent essent ... aquisiti et ... abactib, ut darent facilitatem et promptitudinem ... operandum non ergo isti habitus supernaturales et ... nec actus supernaturales qui ab illis fieri postulant esse ... connaturales ... imo nec nostra gratia illi deberet ... darent illa subsista futuram ... substantialiter ... ipsam. totum hoc ... et optime ... dispositione 4. ... quibus non eodem ... fundato ...

postremo idem ... quia simul ... possibilem esse substantiam creatam supernaturalem cui gratia et ... dona ordinis supernaturalis debeantur eadem ... ratione licebit fingere monstruosas quasdam et prodigiosas substantias quas nemo hactenus asseruit neque asserere potuit sine temeritate et absurditate ... licebit fingere naturas quibus connaturale sit uniri hipostaliter deo principaliter creare et ... substanciare operare ... distans sine medio ... immediate per ipsam simul existere in pluribus locis imo etiam liceret fingere naturam quae connaturaliter peteret ... subsistentiam ... realiter ... sola ratione distantem ab ipsa ... distans neque ... probabit ut quae dicimus aliquibus ... implicare et quae dicimus aliquibus ... substantiis supernaturalibus ... liceret ... benire substantiis naturalibus, nec sane solidioribus fundamentis ... negant ... quam negat ... creata quae sit ordinis supernaturalis. ...

Seccio 3a probatio inde desumpta quod predicta substantia supernaturalis deberet esse suapte natura impecabilis

probat 3o alia ratione quam tradunt Vazquez, Fonseca, Salas, Torres, Albarez, Perez, et alii ... possibilis substantia supernaturalis sequeret esse possibilem aliquam creaturam ... natura ... omnino impeccabilem ... hanc fieri repugnat ergo et illam ... minor modo probanda non est

id responenda et dicendis 1a p.te q. 63 ar.o 1o ubi ex professo ostendam solum Deum esse natura sua impeccabilem, ita ut nulla creatura intellectualis creari possit quae propriis viribus peccare nequeat, idque cum patribus omnibus, quem scholastici fere omnibus uno vel altro excepto nomini, quoniam, ex lipsio, uno quasi ore pronuntiant. procedit ergo ista ratio solum est probare sequelam maioris videlicet substantiam supernaturalem intellectualem videret necessario futuram esse inpeccabilem quod quidem libenter concedunt Vasquez, Molina, et hic, licet inmerito ex institiment non esse absurdum. alii vero qui merito absurdum reputant negant id sequi ut videbimus

sequela ergo maioris probatur 1o quoniam predicta substantia esset naturalis gratia et sanctitas ut supra praedicentur statuimus et id gratia sanctificans et peccatum saltem lethale non possunt simul compati ex natura rei probatur 2o quoniam 1a Joannis 3o omnis qui natus est ex deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in illo manet et non potest peccare quoniam ex deo natus est et rursus c. 5o. scimus quoniam omnis qui natus est ex deo non peccat id generatio Dei dicebat Cum ergo predicta substantia non possit ex natura sua peccare, alioqui vel gratia esset simul cum peccato vel illa substantia naturaliter destrueret ipsam aut suam sanctitatem quae esset naturalis eius proprietas quod utrumque omnino est impossibile, similiter illi substantiae connaturalis esset visio clara divina cum qua necessario sequitur impeccabilitas ut patet 1a 2ae q. 4a ar.o 4o ... D. Thomas, esset ergo creata naturalis impeccabilis per naturam quoniam deus denegaret concursum sufficientem ad peccatum id postulante eius natura ut patet. et quidem radicaliter esset impeccabilis propter suam naturam connaturaliter ... tum etiam propter visionem Dei formaliter vero propter negationem concursus sufficientis ad peccandum, sicut anima Christi radicaliter est impeccabilis propter unionem hipostaticam ad verbum et propter visionem dei, formaliter vero propter negationem concursus sufficientis ad omne peccatum

probatur 2o eadem sequela quoniam illa substantia non posset peccare peccatum commissionis neque omissionis ergo ex se nullo modo peccare posset

non peccaret peccatum omissionis quia omne peccatum omissionis oritur ex actu positivo interno malo saltem fundamentaliter, nullus autem actus vitae supernaturalis potest esse internus malus quia omnes actus illius erunt supernaturales, eo quod deberent nisi supernaturali et non alteri naturali; nam actus illius differunt essentialiter ab actibus creaturae infirmiorum et naturalium sicut actus naturales et potentiae Angeli superioris differunt essentialiter ab actibus naturalibus et potentiis angeli inferioris et similia. Creatio autem entis naturalis est quod sit debitum alicui vitae naturali, id repugnat actum naturalem esse internum malum et consequenter peccatum sive mortale sive veniale non solum quia Deus est causa particularis et author universalis entis supernaturalis peccatoris causa esse non posse idcirco ideoque quia actus supernaturales sunt ordinis divini; actus vero malus et peccatum ex diametro opponitur et reluctatur Deo et ordini divino. non ergo potest peccare peccatum omissionis: neque etiam peccaret peccatum omissionis quantumlibet veniale, tum quia moraliter et ut plurimum non est omissio sine formali actu voluntatis interno malo omittendi impletionem praecepti, tum quia saltem includit huiusmodi actum virtualiter; repugnat autem ne sufficienti ratione esse plures actus internos malos in vita supernaturali unius actus et operationes omnes internae debent esse ordinis divini et supernaturalis et potentiae tuo proportionatae et ut tales proinde interpretandum.

Tradunt dicti operationes omnes internas vitae supernaturalis creatae futuras esse supernaturales quia non repugnaret operationem extraneam illius esse naturalem eo quod posset deberi rei naturali cui inesset verbi gratia hoc. 1. Angelus supernaturalis posset movere lapidem motu omnino naturali et lapidis naturae proportionato: sic Deus qui est vita maxime supernaturalis habet quidem omnes perfectiones et operationes internas supernaturales et ad extra produxit multas creaturas naturales.

Ex his verbis deducitur creaturam realem supernaturalem non posse ex se fallere aut falli, et dictare fidem quae eius verbo niteret esse omnino certam et infallibilem quod est alterum inconveniens nam debet enim voluntas et intellectus servabant interne proportionem id voluntas

supnatalis talis creatq esset pnatq inpecabilis ergo intus supnatalis
eiusdem esset pnatq indeceptibilis et infalibilis insup eo actus intus supna-
talis essent supnatales et in actus supnatales non cadit nec cadere potest
error aut deceptio ——

Suarez, lib. 2° de atributis d. 9. n° 6° facit hanc ronem
esse probabilem id procedere magis ex fide creditis quam ex sola rone quae
intelligi potest creatq deberi quidem visionem conferendam tamen post ali-
quod tempus viae in quo posset peccare et postea conferret visionem Xi ad
dispositionem. hac fuga reicit 1° quia saltem negari non potest creatur
supnatalem esse sanctam et amicam deo a 1° momento sui pductionis cui esset san-
ctitatem primam subitam - l. saltim pfectam accidentalem quae ab illa necessario
manaret veluti proprietas ergo rone sanctitatis rederet inpecabilis. 2° quia
non video cur visio beata non conferret illi subito ubi primum crearet gratia
cumquidem visio est actus necessarius et connaturalis illi subito, sic etiam Angelus
in 1° plo creatis accipit spes intelligibiles rerum quae illi natalit debe-
nt et illis necessario cognoscit se ipsum quia illa cognitio sibi debet. 3° esset genera
alia illa careret gratia et visione per aliquod tempus adhuc peccare non
posset quia illi talis operatio non posset quae non esset cualit supnatalis ut su-
pra monebamus ——

Lorca, etiam q. a. 23. disp. 13. de charit. n°. 1° co-
tendit istam supnatalem non esse impecabilem. l. quia posset impediri ab
eius sanctitas et visio de ei subtractione dei vi quirens l. quia pecc-
atum et gratia solum opponunt moralit et ita supnatalit possunt esse
simul. id quis non videat hac solutio non convinci istam subitam
peccare posse ex natura rei quod hic potissimum negamus id solum convin-
ci posse peccare supnatalit et miraculose nam id impediret
ne ab illa subita emanaret gratia et ne visio intus ipsum videret
id esset supra id quod natura talis subito postularet, ceterum ipsa relic-
ta sue naturae et non impedita numquam peccare posset. praeterea
gratia et peccatum lethale in omnium opinione nec quidem instanti

mul compaciunt ex nata rei qa ratij gra petit esse diuinitati nos
extrinseco fabore et beneboluntia dei per qm remittat et abo=
leat peccatij id qd sit aj cibiniduj hec diuiungi valeant st
qm qd longe berior videt op.o qm in do. da. de charit disp.
4ta qe 3a. et 4ta uniuer sum graj nostarluj moralit et
demeritorie id etiaj plurimc opponi peccato letali et ita opponi ut
nec per potaj dei absolutaj ne lodij subto simul coexistere possint. hec
expectat qd ablata supnatalit et miraculosa gra et bitt adhu=
c substa supnatalis peccare nos posset qa nos posset obli. nisi
operatij supnatalij que essalit ut ordis. cib. ac pinde hones=
ta et conformis deo et diba legi

aliqui Juniores alia bia id firmare nituntur hanc
ronej et aliaj qm a mulli st superiori dicunt enis his ronib. Dimmi
quidij in posibilij esse substaj qmdaj creataj spualij et intellectibaj ordis
supnatalis cui cnatalit deniat gra bitto beata et in peccabilitas
nos bo dbimu inpossibilij esse oej substaj creataj supnatalij mer enim
possibilis nos erit aliqua substa corporea supnatalis cui sint cnatalia
accidentia corpo. supnatalia ut dotes corpis. gloriosi esse supnatale
et illa d. atqui huic nos debebunt gra et bitto dei cum sit
incapax horaj accidentiaj, et si et fierit in peccabilis id nos est in conveni=
ens qa in conveniens tanluj est substaj roalij et liberaj creataj esse in
peccabilij ex nata sua at pdicta substa cuj est pure corporea
nos est roalis et libera posset ergo inpeccabilis per nataj sicut modo
est qm peccabilis quebis substa irrazionabilis. deinde cur nos erit
possibilis quebis substa spualis intellectiba supnatalis cui nos sit
cnatalis gra et bitto instituiba dei ac pinde nec in peccabilitas id
tanluj sit cnatalis ergo supnatalis abstractiba dei et cog abs=
tractiba. l. etiaj instituiba reruj supnataliuj creataruj

ego bo nec hoc effugiuj teluj existimo qa contra
substaj supnatalij corporeaj et da spualij cui deberet cog. sup

naturalis abstrahendo a Deo valent ratione quam 1a 4ta effectus et ultra ratione quam 2a et 3a. efficiam tandem etiam quod dicta ... pugnant rationes huius et praecedentis § quas facile erit instaurare et magis ac magis urgere

Et quidem omnes authores quos ego legi tamquam rem manifestam supponunt si daretur substantia creata supernaturalis eam debere esse spiritualem et intellectualem. 1o quia huiusmodi substantia esse deberet nobilissima atque pessime accideret ad Deum ergo nullo pertineret ad gradum perfectissimum substantiae creatae qualis substantia spiritualis intellectiva. 2o quia omnis substantia supernaturalis esset perfectior simpliciter quacumque naturali ac proinde substantia illa corporea esset simpliciter nobilior omnibus Angelis quo nihil excogitari potest absurdius cum omnis natura intellectualis ex omni parte sit simpliciter nobilior omni corporea possibili siquidem deest ad imaginem Dei et capax ipsius de quo plura ... ubi de excellentia et eminentia naturae Angelicae super reliquas creaturas disputabimus unde Salas ... ait absurdum et fictitium esse adstruere substantiam corpoream supernaturalem. Attamen illud mihi irrationabile videtur siquis ... substantia corporea supernaturali neget possibilitatem substantiae spiritualis supernaturalis, cum excellentia supernaturalitatis quae substantiae inferiori ... non sit neganda superiori quod si hoc ita est eo ipso quod probetur repugnantia substantiae spiritualis supernaturalis quia illi deberetur gratia, visio Dei, et impeccabilitas, disquirent probat repugnantiam substantiae omnis etiam corporeae quae sit ordinis supernaturalis

Circa non minus verbum et inter ipsa ... plures cuiuis substantiae reali supernaturali connaturalem esse debere gratiam et visionem beatam nec ullum vidi qui id infitiaret et merito. 1o quia substantia intellectualis supernaturalis esset simpliciter perfectior quam ... cum lumine gloriae et ... nostro ... huic ... connaturalis est visio beata ergo illi substantiae erit connaturalis eadem visio et proinde gratia quae est ius ad gloriam 2o quia illa substantia non posset ... nisi operatio supernaturales et dici ergo non

posset ex natura sua peccare substantia autem talis et libera quae natura sua viata non potest peccare nec 18o debet esse naturae nata stare aut beata. 3o cognitio supernaturalis abstractiva dei pertinet ad eundem ordinem ad quem pertinet cognitio eius visiva intuitiva cuius ergo sicut prior cognitio debet creaturae intellectuali supernaturali ita et posterior qua posita ... convenit. et ... nos non posse dari substantiam supernaturalem ... sola est connaturalis cognitio dei abstractiva et non intuitiva ... cum dixi ... theologiae ... philosophia ... ultima probatio ex iisdem deprompta quod si possibilis esset substantia supernaturalis iam esset creata a deo. ... ultima probatio ex iis deprompta quod si possibilis esset substantia supernaturalis iam esset creata a deo.

... ultima probatio ex iis deprompta quod si possibilis esset substantia supernaturalis iam esset creata a deo ...

Postremo ... formare possumus rationem non quidem ... quam ad hoc proponit ... Suarez, Curiel, ... et ... ut licet modo substantia supernaturalis non sit creata de facto ergo nec creabilis est. ... ... negari potest quia scripta ... et ... gratiam et charitatem ... supernaturalia quae nunc existunt ut supernaturalia ... natura angelica et humana ... debitae et exigitae ex se et ... peccare non esset natura ... gratiae ... creata iam fuisset substantia supernaturalis ... esset angelus ... aut homo ... connaturaliter deberent gratia charitas visio beata ... impeccabilitas ... ... superioribus stabilitas ... ... convenit adeo ... perfectis et absolutis ergo ... debuit quod ... perfectis et ... ex ... et sic ... perfectis ... non quidem ... modum quo ... est ... neque quo ad ... opificis perfecti imitari ... et oportuit ... unius ...

no. definiri id quo ad grad. et ord. rerum quae in ratione perfectionis finitae sunt id substantia supernaturalis creabilis pertinet ad altiorem gradum et ordinem rerum quam sit ille ad quem pertinet natura natu- ralis quia modo est ergo pertinerit ad perfectam assimilationem eius cum Deo quam perfectio universi postulat siergo illa possibilis est nec deduxit factam tamen cum ea si facta non est ut videbimus est ergo et non esse possibilis. ex quo universum imperfectum simpliciter careret eo quod non assimilaret gloriosam illam quod in illo optimum est nempe in substantia supernaturali

iuvant hanc nostram doctrinam et argumentum duo cum est quod S. Thom. 1a p. q. 50 art. 1o inde probat de facto dari substan- tias spirituales completas quas angelos nominamus quia ille gradus possibilis erat nec decuit universo deesse cum maxime opere oportuerit ut iste tam pulcro condi- tus nullus gradus possibilis consideraret. unde Cajetanus ibi respon- dens ad argumentum de substantia spirituali creata observat ad perfectionem universi requiri gradum quod vincat omnes gradus creabiles id non omnes creaturas creabiles eo quod universum de- beat esse perfectum sibi a Deo iuxta factibilium quantum ad gradus non quantum ad creaturas. quam ob rem id quod dixit Tertullianus adversus praxeam c. 10 non quia deus omnia potest facere, ideo credendum est illum fecisse id quod fecerit requirendum, verum est arbitror quo ad ipsas creaturas non quo ad largos gradus quos eo ipso quod deus facere potuerit credendum est illum fecisse

alterum est quod sapientiant theologi 3a p. q. 1a art. 3 ... verant hunc non peccasset adhuc deum incarnaturum ne gradus unionis hipos- taticae nobilissimus huic universo deesset. ergo si possibilis est substantia super- naturalis dicendum est illam creatam esse de facto ne gradus tam excellens in universo deficiat. ita enim decent ut sicut deus creavit omnia supernaturalia in- feriora, nempe gratiam fidem spem et similia, et supremum omnium, scilicet unionem hipostaticam creaturae cum Deo, ita crearet media, videlicet substantiam supernatu- ralem quo totus supernaturalis ordo completus perfectus quam esset; quem admodum ordo naturalis est completissimus. quoniam in illo producta est substantia angelica

que primum locum obtinet et substantia inanimata que infimum locum occupat et substantia corporea animata que inter utramque medium sibi vendicat locum

nec valet si dicas cum aliis quod deus produxerit gradum supernaturalem in accidentibus, nam contra id non sufficit quia sicut non sufficit produci gradum sensibilem [illegible] et corporeum produci in accidentibus, sed oportuit etiam produci insensibilis et non sufficit gradum naturalem in intellectualibus produci in accidentibus, sed etiam debuit produci insensibilis in intellectualibus [illegible] completis quia in completis sic non sufficeret produci gradum supernaturalem in accidentibus, sed rursus oporteret produci in substantiis si non repugnaret substantia supernaturalis creata unica non generalis et quia gradus rerum maxime relucent in substantiis

minus huic rationi satisfaciunt qui dicunt non esse necessarium ad universi perfectionem et ornatum quod deus in illo produxerit omnes gradus possibiles cum [illegible] aliquos gradus non deus fuisse productos, ergo non deus produxit et corpus completum simplex sed non [illegible] ex materia et forma quod tamen possibile videtur nec produxit et animal non vegetalibus [illegible] incorruptibile et immortale quod maior philosophorum pars possibile esse [illegible]

Verum quamvis communem scholasticorum sententiam et sine fundamento [illegible] arguit non esse adeo creatorem mundo omnes gradus rerum possibiles nec oppositum suadent exempla adducta, non [illegible] corpus simplex non [illegible] [illegible] gradum [illegible] quendam ipsi illius gradus [illegible] substantia creata simplex non ex [illegible] [illegible] et sic [illegible] et corpus simplex [illegible] altera [illegible] nobilior ipsi simplex, quare [illegible] quod non creaverit gradum substantie simplicis in corpore [illegible] creavit illum in ipsis nempe in Angelis nec enim opus est [illegible] cuiuslibet gradus esse ipsa creari id satis superque est creari aliquam in qua perfectio illius gradus illucescat sed quoniam quod verosimilius est adeo fuisse conditum corpus simplex quale

contineret cœlum empireum quod est beatorum domicilium —
nec obstat exemplum quia vivens sensibile incorruptibile non constituit divum gradum entis id est integrum gradum illius scilicet viventis incorruptibilis cuius alterca [?] et vivens incorruptibile intellectuale incorruptibile scilicet Angelus in quo ille gradus sufficienter salvat ergo in nostro casu vanda est et oportet salvari gradum supernaturalem productum in aliqua re substantiali supernaturali absoluta ~~producenda~~ quia hæc possibilis hoc est si nulla substantia supernaturalis absoluta est dicendum erit salvari illum implicare deum et id certo productum non esse. Sectio 3ª solvit argumenta et explicat cur impossibilis sit substantia absoluta in completa supernaturalis

Sectio 3ª solvit argumenta et explicat cur impossibilis sit substantia absoluta in completa supernaturalis

Dominus noster Amicus quæstione 3ª apud huc usque positum et probatum opponit 1º possibilis est aliqua forma substantialis vel aliqua materia supernaturalis ergo possibilis est aliqua substantia absoluta creata supernaturalis in non integra et completa sed partialis et incompleta antecedens probatur quia non apparet cur fieri nequeat forma substantialis quæ nulli materiæ naturali creatæ vel creabili debeatur, et deinde cur fieri nequeat materia quæ nulli formæ naturali creatæ aut creabili debeatur at eiusmodi forma aut materia non posset non esse supernaturalis — Confirmatur 1º quia aliud est quod nulla sit possibilis forma quæ non exigat aliquam materiam nec ulla sit possibilis materia quæ non exigat aliquam formam; aliud vero quod nulla sit sive forma sive materia quæ non exigat et prius quidem est verissimum et præ notum cum omnis forma creabilis sit capax alicuius materiæ et omnis materia creabilis sit potentia susceptiva alicuius formæ; posterius vero non videtur verum 2º quia sicut nulla est forma accidentalis supernaturalis quæ non exigat aliquod subiectum naturale licet non exigat ab illo [...] non poterit dari forma substantialis quæ exigat materiam naturalem licet non exigat ab illa et talis

materia

3.

et talis mata aut fra erit ordi supernatalis unde sumit 2a confirmatio qa accidens potest esse supernatale qa est in debitum entibus substo natali et substa modalis potest esse supnatalis qa est in debita oi substo natali qd modificat ergo etiam fra substali poterit esse supnatalis qa est in debita oi matæ natali et 9a mata poterit esse supnatalis qa est in debita oi fræ natali

Dicendum tamen est implicare aliqm substam creatam absolutam supnatalem non tantum integram sive simplicem sive compositam sive spualem et complectam sive corporalem sive pam sive 2am idcirco parcialem et incompletam id qd contra pcre sensi, disp 4a Cs 1o no 66. et docti Juniores significat qd S. thomas 1a 2æ qa 110 Alo 2o ad 4um per hæc verba – Dividimus qd oi substa vel est ipsa nata rei cuius est substa vel est pars natæ 2um quem modum mata vel fra substa dicitur et qa gra est supra natam humanam non potest esse qd est substa aut fra substalis id fra accidentalis ipsius aiæ quib. ppiq= ue docet et matam et fram que sunt substæ completæ esse pp natæ et ideo non pot= esse aliqd supnatale, unde colligit gram liberalem non esse substam integram nec fram substalem sed fram accidentalem aiæ qa est aliqd supnatale

Pbat 1o qa id qd est ppie nata non potest esse simpliciter supnatale cum enim supnatale debeat esse supra totam natam sed oi substa incompleta absoluta est ppie nata ergo non potest esse supnatalis. minor pbat tum qa est qo 3a Sec 6a ostendi nulla enti= ta absoluta est in rebus creatis que non habeat ppiam ronem natæ tum etiam qa nata est pm. radicale actibus vel passibus alicuius entis inest, nulla autem est pars substalis que id non habeat nam pars homogenea vel etherogenea est pm. passibus saltem unionis continualis qua continuat cum alia pd. mata est pm. non solum recipiens fram substalem et unionem cum illa sed etiam pm pducens pcmanatam quinque sufficiens termina= nti et relates aliquas. fra etiam est pm. actibus aliquarum pfectarum in se nulla ergo est pars substalis que non sit ppie nata et pinde oi pti substali repugnat intra supnatalitas

probat 2º. inductione per homogenea vel etherogenea nam sicut ...ialiter corpus non posset esse substantia supernaturalis quia necessario deberet spiritualis id quod omnes asserunt et nos d. 6. probabimus ita eadem ratione non potest esse supernaturalis materia prima quia necessario est quod materialis et corporea nam repugnat materia spiritualis ut dicta ad libros physicorum. ... eadem causa nequit esse supernaturalis forma substantialis corporea denique repugnat forma substantialis spiritualis quae sit ordinis supernaturalis quoniam si illa foret possibilis, esset intellectualis et predita supernaturali intellectu et voluntate nec proinde esset naturalis gratia justificans charitas lumen gloriae visio beata etc. impeccabilitas ut d. 1. et 6. deducebamus quod quasi ... ab ... atque ... eodem loco monstrabamus

hinc patet hinc ... argumenti solutio possibili ... negandum est et ad probationem dicendum propterea implicare formam substantialem nam nulli ... substantiali creatae vel creabili debeatur aut materiam nam nulli formae naturali creatae vel creabili sit debita quoniam talis forma et materia esset supernaturalis ut debimus argumentum ... non esse obiectiones a nobis assignatas nec autem non implicat modus substantialis vel accidens ordinis supernaturalis quod sit supremum ex sequentibus ... substantialis naturalis hinc sequentibus aperiemus

§º 3º. Expeditur 2um argumentum et explanatur cur produci possit modus substantialis supernaturalis non vero substantia absoluta supernaturalis

§º 3º. Expeditur 2um argumentum et explanatur cur produci possit modus substantialis supernaturalis non vero substantia absoluta supernaturalis.

opponitur 2º possibilis est substantia modalis creata supernaturalis qualis est unio hypostatica ergo etiam possibilis est substantia creata absoluta supernaturalis sequela probatur a paritate rationis

occasione huius argumenti quis et quotuplex modus substantialis supernaturalis possibilis sit in rebus creatis et prima difficultas est an unio hypostatica sit intrinsece supernaturalis dicendum quod est unionem hypostaticam quae ... et quibus aliam possibilem qua natura creata uniatur personae divinae esse modum

subsistentiis creatis ordinis supernaturalis 2° quia essentia et esse et quidem cum modo creato subsistentiae supposito modo ut dixi in opusculo 1° nonnullos theologos ex dictis 3ª parte q. 2ª. Deinde esse essentialiter supernaturale videtur manifestum 1° quia unio hipostatica nulli naturae creatae potest esse debita quoniam natura finita debitum non postulat unionem subsistentia infinitae siquidem natura finita tantum petit subsistentiam finitam sibi proportionatam qua subsistat ac terminetur. 2° quia unioni hipostaticae debetur gratia humanae Christi visio beata et relatio supernaturalis non minus quam gratiae habituali debentur virtutes infusae ut suo loco dicemus, rationi autem naturali non possunt deberi accidentia supernaturalia. plura de admirabili hac unione tradunt theologi 3ª parte q. 2ª et 3ª. addo hic possibilem esse unionem hipostaticam supernaturalem qua natura creata expoliata propria subsistentia copuletur cum subsistentia aliena creata ut per illam existat et subsistat quasi alibi pro
—— 2ª difficultas est de unione substantiali informativa possitne esse essentialiter supernaturalis. Dico esse posse huius unionem supernaturalem 3bus modis declaro. 1° si unio informatiua praedicat ut produci potest inter extrema quae non sunt naturaliter unibilia non potest non esse supernaturalis entitatis quia est ultra debitum ac meritum extremorum qua ratione per unionem supernaturalem posset forma caeli uniri materiae sublunari. et 2° forma terrae uniri posset materiae caelesti quia cum forma caelestis non posset uniri naturaliter materiae nostrae neque forma sublunaris materiae caelesti unio informativa inter illas esset omnio indebita extremis et subinde supernaturalis omnino ——
—— Deinde supernaturaliter effici potest unio informativa nectans eandem materiam cum pluribus formis .l. eandem formam cum pluribus materiis; .l. plures formas cum pluribus materiis, quae unio esset essentialiter supernaturalis quia esset supra debitum totius naturae siquidem unio naturalis informativa duo tantum extrema copulet. illa ratione possibilis videtur unio hipostatica supernaturalis quae unica cum sit nectat .l. 3. divinas personas cum eadem natura creata .l. 3. naturas cum eadem persona .l. cum pluribus, nec video cur talem unionem impossibilem iudicet Suarez 3ª parte t. 1° disp. 13. sect. 2ª paragrapho

dicitur de qd. Co. 4. maxime qd in specie ut exemplis in nostra quo libet possibilitas astruit nas plus qd est centrum circuli unit indi[vi]dualiter infinitas lineas quae ab illo exeunt ad circumferentiam usque cum ergo non admittamus illa qd supernaturaliter possit dari im[mediate] in unione informationis

Denique possibilis est unio supernaturalis miraculosa uniens formas corporeas cum materia modo indivisibili qd trifariam accidere posset uno modo si unio esset indivisibilis ex parte formae et divisibilis ex parte materiae, ita ut una pars unionis uniat omnes et singulas formae uni parti materiae et altera pars unionis uniat omnes et singulas partes non continuatibus easdem formae cum parte materiae et indivisibile continuatibus unius partis unionis cum altera uniat omnes partes et continuatibus formae cum una parte materiae et sic de reliquis. altero modo posset unio esse divisibilis ex parte formae et indivisibilis ex parte materiae. tertio esse posset indivisibilis ex parte utriusque ita ut unio esset in se extensa et divisibilis et modo indivisibili coniungeret formas cum materia et de hac unio sine dubio foret supernaturalis simpliciter quia dari non posset nisi formae et materiae quas naturaliter exigeret in debita quia materia et forma corporea postulant modo divisibili et sibi accommodato cum modo uniendi indivisibiliter sp[eci]ficus et formae spiritualis et indivisibilis

[illegible] qd declaratur exemplo ubi corporis Christi in eucharistia qd venit entitatibus supernaturale non alia de causa quam quia ubicat corpus Christi modo indivisibili instar spiritus totum ubi et singulae eius partes et quae indivisibilia assistunt totum corpus Christi et singulas eius partes et indivisibilia et ita una pars ubi collocat totum corpus Christi et quamlibet eius partem et indivisibilia in illa parte spatii cui ipsa pars ubi respondet et alligat, et altera pars respondens alteri parti spatii collocat totum Christum et omnes partes et indivisibilia eius in illa parte spatii quam ipsa occupat et indivisibile continuans has duas partes ubi ubicat et

collocat totum corpus et partes ac indivisibilia illarum in spatio indivisibili inter medio inter dictas duas partes spatij locatis et sic de ceteris quare ipsum ubi habet veram extensionem localem et divisibilitatem in ordine ad spatium, vel tamen nullam habeat divisibilitatem in ordine ad subiectum atque hoc magis dissentaneum esse videtur ad naturam ubi corporeij quamquam posset aliquis poni hoc ubi sacrale Xpi indivisibile in ordine ad spatium et divisibile in ordine ad subiectum quam in ordine ad spatium ut ad legem. sed plura eorum tangebamus et latius deinde tradimus 3ae parte q. 76

Dicat quispiam inter extrema natalia et alioqui naturaliter unibilia non potest dari unio supernaturalis in sua intrinseca ratione et quidditate, sed tantum in modo productionis idmata et sic sublunares sunt natales et naturaliter unibiles ergo inter illas non potest dari unio supernaturalis in sua intrinseca ratione sed in modo productionis tantum ergo uniones informationis intrinsece supernatales quas 2o. et 3o loco recensuimus. Dicendum est IX inter extrema natalia et naturaliter unibilia non posse dari uniones intrinsece supernatales si debito modo uniantur bene tamen si uniantur modo sibi indebito etiam extrema illa natalia et naturaliter unibilia de quibus supra diximus uniri unione supernatali uniuntur in illo modo indebito propterea unio eorum esse debet intrinsece supernatalis. Ceterum omnes uniones inter animas et corpora humana in resurrectione reddendas sibi sunt eaedem omnino nunc sibi partim eaedem partim diverse non erunt supernatales quo ad suam entitatem sed tantum quo ad modum sive quo ad actionem reproductionis quae ait lumen. et materiae sunt natales et naturaliter unibiles et modo debito unientur tota quod supernaturalitas et miraculum erit in reproductione huiusmodi unionis iam destructae

3a difficultas est an unio subitalis continuationis esse possit supernatalis entitalibus. Dico esse posse id quod 3a. si inter continentur partes quae non possunt naturaliter continuari immediate ut si caput homini immediate uniat pedibus et pedes uniantur immediate umbilico nam utique partes ethe=

rogine rolus distinguant ipe 9pleta non repugnat supnatalit quem
9tinuari per unionem supnatalem et sibi in9 debitam ad 9ponendum unum
per se

2° si p^{ti}. natalit unibiles 9tinuent modo sibi in9debito
nempe modo in9divisibili ut si medietas huius papirij ita alteri medietati
9tinuet ut oes et singule p^s unius medietatis 9tinuent cum oib. et singulis
ptib. alterius. tunc superficies 9tinuans erit essalit supnatalis q^a erit in9de-
bita ptib. ut supra in simili dixi

3°. unio hipostatica qua verbum sibi devincit materiam
seu corpus Xpi et corpus trinae dimensionis oio supnatale et
per inde habet superficies, lineas, et p^{ta}. ordis supnatalis quib. p^{ti}. ta-
lis unionis inter se 9tinuent idem q^d est de alijs unionib. substalib. informa-
tionis quas ascruimus posse esse supnatales. eo modo dicenda sunt in9di-
visibilia terminativa substalia ordinis supnatalis

4^a difficultas est an sit possibilis substa supnatalis
ascrendum q^d est possibilem esse aliquomodo id q^a huius examen ague-
ratam et longam postulat disp. in 8^m. sequente, sciat nunc ad verbo
nobis non probari q^d aliqui admittant nempe dari substam supnatalem
formalit qualem esse dicunt potam obedialem qm habet fra equi v^ga
ut informet materiam caeli 1. qm habet humanitas Xpi ad recipiendam
unionem hipostaticam nos enim hanc potam obedialem existimemus esse
substalem non tamen reputamus esse inde supnatalem clias fralit id potius
esse fralit natalitem in eo sensu intrinseco quem ad modum in mata de
sacralis ingd disp 3^a q^e 14 efficacit deluximus

habeamus ergo ex dictis q^d licet nihil supnatale substale
prout sonat in pdicato substae sive directo et in recta linea pdicali sive
in linea laterali, nihil oin aliqd supnatale reducibile ptinet ad eum pdi-
calem videlicet modi aliqui substales in9pleti ordinis supnatalis quales esse
dicimus unionem hipostaticam et uniones aliquas informationis et
9tinuatis nec non aliquas substas

unde ad 2um arguum in fronte huius dispositionis negando paritatem rationis nam subsistentia creata absoluta perfectio et simpliciter dicitur et est subsistentia connaturalis quae est per se per se motus et quietis in se ipsa et perfectiva requirit esse supernaturalis aliogui esset supernaturalis et consequenter supra se ipsam perfectiva accidentia debita eiusmodi subsistentiae essent supernaturalia ut patet et naturalia quae deberent naturae 2um spem at modus subsistentialis esse potest supernaturalis quia non est perfectio naturalis neque non est per se motus et quietis, quod quidem ab illo fit, non procedit ab illo ut a principio subsistentia absoluta, unitamque fundatam innititur et quem modificat. quare nec requiritur quod talis modus sit supra se ipsum nec quod accidentia supernaturalia quae illi deberent sint naturalia quae non deberent naturae. Secundo Lo. dicitur ad 3um. arguum et disputatur sitne possibilis aliqua subsistentia supernaturalis

Secundo Lo. dicitur ad 3um. argum et disputatur sitne possibilis aliqua subsistentia supernaturalis

opponitur 3o. non repugnat dari subsistentiales modos supernaturales ut 8o. proxima re vivimus; id subsistentia est modus realiter distinctus a natura tanquam modus a re quam modificat et perfectior opposito fuit ergo non repugnat dari subsistentiam creatam supernaturalem neque ergo omnis subsistentia creata sit perfectio naturae subsistentialis, et omnis perfectio debeatur eius sit consequens subsistentiam creatam supernaturalem deberi alicui subsistentiae absolutae creatae quae non poterit non esse supernaturalis neque id quod est simpliciter supernaturale non potest deberi naturae essentiae naturali, fateri ergo oportet non repugnare subsistentiam supernaturalem absolutam quae terminetur ac subsistat per subsistentiam supernaturalem

arguitur exigit ut discutiamus sitne possibilis subsistentia aliqua supernaturalis qua subsistentia creata subsistat; supponimus quod substantias personaliter dici esse omnino supernaturales, per illas quod ponunt subsistere naturam creatam sicut de facto per subsistentiam verbi dicitur subsistit humanitas Christi, tametsi haec subsistentia nulli naturae creatae possit esse naturalis Christo

dicta in Medenik v°. quærimus ergo et adeo fieri posse aliqua creata subsistentia ordinis supernaturalis, quæ sit modus terminans et subsistentias subiectas creatas sive absolutas sive modales sive naturales sive supernaturalem

Dico 1° satis probabile mihi videtur possibilem esse subsistentiam creatam supernaturalem quæ recepta nata terminet subsistentiam modalem supernaturalem quam supernaturalem. antequam probetur hæc assertio duo fundamenta philosophica jacienda sunt quæ licet a multis reiiciantur nobis v° maxime probantur

prius fundamentum est quamlibet subsistentiam sive absolutam sive modalem habere suam propriam subsistentiam et ita in composito physico non modo materiam et formam etiam metaliter habere suas parciales subsistentias deinde uniones informationis in utramque. ita tenent Murzia, alii sophistici correcti disp. 6a q. 2a et 6a et docti juniores et dere idem tenet Suarez, 10 20 metaph. disp. 34 sect. 1a

pro quo extat insignis locus Sti Thomæ, 3a p. q. 2a Art. 1° ubi cum in 1° argumento intendisset probare duas esse in prædicato subsistentias quas subsistentia est esse per se subsistens, quod propositio venit eo. respondet ad 1um. quod nomen subsistentiæ significat non solum hoc quod est per se esse sed significat etiam cui competit sic esse. idest per se esse quod tamen esse non est ipsa licet essentia et sic patet quod id non est in infinitum subsistentiæ in hac S. Dor. qui plane loquitur de sic subsistentiæ de qua eratur generaliter et hoc quod est distinguit per se in creatis absoluta et quod soli subsistentiæ convenit tamquam proprius effectus illius et declarat S. Thomas, ibi nomen subsistentiæ prout extendit ad omnia quæ directe vel reductibus expectant ad prædicatum subsistentiæ nam utroque modo excludit duas ab illo prædicato igitur sic omnis subsistentia creata totalis et partialis absoluta et modalis 2um DD. Angelicum postulat specialem subsistentiam distinctam ab ipsa essentia

huic auctoritati Sti Thomæ, addo dictum Sti Athanasii, in disp. 1a Arrianos in Concilio Niceno habita ubi paulo post medium

Arrius, rogatus ab Athanasio qd erat subsita, respondit videat qd res subsistat hoc divi. subsitaj dico qm subsist. d effs. nostantes recipit ibi Athanasius, vd balde laudat atq. commendat, eandq repetit in alia disp. qm coraj Probo, iudice, dno eundj Arrius habuit anti medius illius ———

accedat rro qo sicut accidens est eni in alio ita subsitá creata est eni per crq sicut in herentia actualis est generalis modus existendi omnis accidentibus et universalis plit accidentalis et pstea in herentia et modi accidentales respis in herent subsito qo sunt uniones sui cus subsito, at accidentia absoluta in herent subsito p in herentias realit ac distas, si subsiista debet ac generalis modus existendi cuiusque subsitz creatz totalis .l. specialis ita ut ipsa subsiista se ipsa subsistat qo est rro spalis subsistendi aliis vo entiz sive absolutz sive modales exigat specialiarem subsistas realit ac distas ———

Afirmat 1o sicut subsiista est trus et complementus subsitz sic superficies terminans est trus et complementus corpis simili id qd bis corpus suj neapte nata petit ultaj superficies qua positi- bi terminet et ideo nostantis corpi cpleto id matz et frz mat- ali et Carus unioni exedit specialit superficies terminaliba crq similit qubis subsita nata sua petit speciales subsistas et ita nos tantis subsitz cpletz id eius matz frz et unioni Carus dedi debet specialis subsiista ut qm positis terminet ———

Afirmat 2o qa in dibisibilia unitalia quib unis- unit pts integrantes matz .l. forme corporz, habent ppias subsistas ergo et unio informatis int matq et fras Cas habebit et aforciori ipsa mata et fra, cnequa patet qa sicut huiusmodi in dibisibilia sunt modi subsistales unientes pts integrantes sic unio informatis est modus unitalis uniens pts. unales. anis pbo nas subsiista matz et frz corporz est

divisibilis et continua et proinde habet plures partes que seu uniunt et continuant per verbum indivisibilia que afficiunt indivisibilia materie aut forme hec autem indivisibilia eo ipso quod continuant partes subsistentie non ponunt novam subsistentiam aliam imperfecta et incompleta sicut indivisibilia quantitatis scilicet linea et superficies sunt quantitas et completa et indivisibilia materie sunt materia incompleta ——

Dices subsistentia creata est modus proprius nature et unio informalis non est nata ut non unio in hac distinctione respondimus ergo non subsistit aliqua subsistentia. Confirmatur primo verbum divinum non assumsit immediate unionem humanitatis ergo hec non petit propriam subsistentiam patet sequela quia verbum assumsit ad subsistendum id quod in humanitate petebat propriam subsistentiam. antecedens probatur quia quod verbum semel assumpsit numquam amisit sed in triduo mortis non potuit esse assumpta unio humanitatis quia hec pro eo tempore periit. ergo numquam verbum assumpsit aliquas dimissurus in triduo. Confirmatur 2o unio hipostatica est modus substantialis et tamen non petit propriam subsistentiam creatam ergo idem erit de aliis unionibus substantialibus minor patet quia si unio hipostatica peteret subsistentiam creatam vel illam haberet vel non haberet. sed non potest dici alias talis unio non posset uniri verbo sicut nec anima Christi retinens suam subsistentiam potest illi uniri. nec etiam 2um quia unio non potest petere id quod est impossibile habere et impossibile est unionem hipostaticam habere subsistentiam creatam, quoniam eam habere non potest nisi separetur a verbo quod est impossibile cum essentialiter sit nexus actualis verbi cum humanitate ergo non petit habere subsistentiam ——

—— ad obiectionem I X negando maiorem licet enim subsistentia perfecta soli nature conveniat et unioni informalis que nata non est convenit subsistentia quedam imperfecta et modalis que sit veluti nexus quo subsistentie partium compositi inter se copullant et ultimo complent in ratione integri suppositi. ad primam confirmationem negatur antecedens et ad probationem dicitur verbum in triduo dimisisse unionem inter animam et corpus Christi. cui doctrine non obficit dimane

axioma qd verbum assumpsit nunquam dimisit id enim intelli=
git athis deest, principiis assumptis nempe aia et corpus non
autem de minimis principiis et modis. 2a confirmatio probat unionem
hipostaticam naturae humanae cum verbo quia ibi non perderet subsistentiam
creatam ut subsistat quod contra libent. addo 2o illam subsistere
naturam praeter naturam per subsistentiam increatam verbi quia illam unit cum natura
humana qd non debet concipi in modum quia solum subsistit
ut quo sicut si persona Angelica assumeret naturam humanam media
aliqua unione hipostatica hoc est quo natura subsisteret
per subsistentiam seu personalitatem Angeli. sicut etiam inconveniens non est dari
creaturam quae naturaliter ut quo videat deum ut est in se qualis est
visio beata foret 2o inconveniens maximum si creata aliqua ut qd
naturaliter videret deum in se ipso ——

posterius fundamentum est partiales subsistentias naturae et formae
uniri immediate inter se per subsistentiam quam diximus unioni informali respo=
ndere ut tradunt Martinez, lo. 1. physicorum disp. 6a q. 6a Suarez,
disp. 34 sect. 1a no 43. et 10. ut probabile indicat Hurtado, disp.
2a physicorum sect. 7a ano 88. ratio est quia subsistentia totius compositi
physici est una per se et non aggregatum per accidens id melius intelligit
quomodo resultet unum per se ex pluribus immediate unitis quam unitis
tantum mediate ergo dicendum ut subsistentias partium compositi uniri inter se
immediate per alteram subsistentiam unionis ut ita ex illis coalescat unum
per se subsistens sive suppositum sicut materia et forma immediate inter se uni=
unt et ex illis resultat una integra natura per se ——

addit Hurtado et bene unionem hanc inter subsistentias naturae
et formae non esse informalem quia subsistentia formae non actuat et informat
subsistentiam materiae id vel ut continualis quae mediate illa duae subsistentiae par=
tiales continuanti inter se, eo modo quo partes heterogeneae diversimode
uniunt unione continuativa et duae uniones hipostaticae quarum una est

incorp. altá inaia Xpi uniant intu p 33. aliaq unionq q=
uati Diuinalis simuli Concurrunt et Albertinus lo 2o corolario qo
expdicato subitg qe qo no po Suarez 3a p to 1o disp 17.
sa 5a iz explicant 33. Mri. et significant Cajetanus 3a p qe
6a Ato 5o fine et S. Thas 3a p qe 80. Ato 3o ad 2um ___

___ his fundatis spiactis noz erit operosus nostrus asertus confir=
mare. etenim possibiles sunt plures uniones subsistales supernatales ut sto qr
dicitur ut eo unio naturalis Diuinalis s. iz formatis exigit ppriam subsi=
stas ut supra Condebanus ergo uniones sustales supernatales exigunt
subsistas supernatalis quae lt sint ppictas unionis quas terminant noz
ideo debent natz aut enti natale qa unio nec natá est noz ens natale.
Deinde ex asertio 3o Instabit quo pacto lineq et superficies mathz aut fre
corps. etiaq si natale sint subsistere possint psubsistas supernatales quemm=
odo iz debitibili et sibi iz pporcionato terminent ___

Dico 2o iz possibilis est subsista creata supernatalis quae ter=
minet subsistas absolutas modo illi pporcionato et almodato. asso est=
munis int Juniores et pbat manifeste qa sicut ppictas debet rei unius
ut ppictas Idois subsista creata pporcionate et naturalit terminans subsistas
absolutas est ppictas illius actibz fluens abipsa ad eum modum quo aliae
ppictes pnatales emanand fluunt abessa rei sicut testat S. Thas 3a p
qe 16. Ato 12 ad 2um. etiam pruadet qa quae bis sustas absoluta sua
pte nata postulat subsistas quae sit suus et cplementum illius iz repugnat
possit ergo ois subsista creata modo pporcionato terminans subsistas ab
solutas est ipsi sustes debitas ergo eum nulla subsistá creata absolu=
ta posit ee supernatalis uti pbatus est noz poterit ee supernatalis sub
sista illi pporcionata et naturalis nam eus debilis enti natali ee
nequit supernatale, sic etiaq ee nequeunt oro illi supernatalis intus, volun=
tas, sinceus, pota nutritiva et augmentativa, qa hae facultas sunt ppi=
etes sue stantie sustz iz Intellectualis creatz quae est oio natalis ___

Dico 2º possibilis videt subsista creata supnatalis terminans subsistam absolutam modo sibi supernatali et in debito est ad mentem quorumdam Juniorum et suadet quia possibilis est subsista corpor. quae ex sua natura petat terminare subsistam corpoream modo spiritus in debito, id haec necessario erit ex talit supnatalis ergo majorem ostendo quia non videt repugn. subsista corporea quae ex sua petat terminare existam corpoream et divisibilem modo tamen in divisibili ita quod tota subsista terminet totam existam et tota singulas eius partes quinimo terminandi est in debitus existis corporis absolutis ubi existis quaeque petit divisibilit terminari. id quod coroborat et declarat assimili in ubi corporeo peterit ex sua natura instituere corpus divisibile in loco in divisibilit et in unione corporea unienda partes modo in divisibile quos modos deberet esse supnatalis ut quia monstrabamus. non autem video quo pacto fieri possit subsista spualis supnatalis quia non aparet qua ratione possit terminari existam spualem modo in debito, nec potest terminare ex natura existam corpoream alias dependeret intus a corpore. quod est dia ronis ipsius

oppositum huius ascertionis propugnant docti theologi hoc arguto ducti. nulla est subsista creata quae non sit perfectas alicuius subsistis ac proinde quae non sit debita alicui existis et ab la esse sufficienti manet est probabilior docet op. ergo omnis subsista creata existis absolutis debet illi tanquam perfectas connatalis ergo omnis eiusmodi subsista est natalis quia omnis subsista absoluta creata est nata et quod natis debet est omnino natale ergo implicat subsista creata existis absolutis quae sit ordinis supnatalis sicut hac ratione omnis intus creatus est natalis quia est perfectas connatalis existis creatis intellectualis ———

——— R. ——— ad dist. majoris nam omnis subsista creata quae modo proporcionato terminat existam absolutam est perfectas illius et proinde nequit esse supnatalis at subsista creata quae modo improporcionato et in debito terminat existam absolutam non est eius perfectas et hanc dicimus nos posse esse supnatalem, super autem

distingit ut aliqd sit proprietas natur et aliud qd est ueboday q. non sit proprietas natur ad sup natalem oio tq.a ubi qd gravia et levia habentis suis locis est. eorum proprietas ab illis emanans is sit admodatum ad illorum nata, et tamen dari potest ubi supnatale quo miraculose deus situeant in suis locis modo in extrinseco et in debitibili quem admodum Xps constituit uebis sacralibus. deinde actio quae intus manat ab Ang. est veluti proprietas illius et hoc non obstat quominus in eodem acti qd. possit dari actio supnatalis quae idem intus ll. creet a solo deo et generet a lapide. Denique lux est proprietas solis et ad lue dabilis est lux supnatalis quae non sit proprietas solis et talis est lux corporum gloriosorum

Ad argum in p.o adductum dicimus posse quidem dari subsistentiam creatam supnatalem quae sit sit proprietas unionis supnatalis quae nata non est et non sit proprietas ad modum extraneus et in debitus subsistentiam absolutam naturam quod modo in debito illas terminat et explet sicuti explicatum est, ex quo minime infert posse fieri substantiam absolutam supnatalem. §.o 22. enodat 4.m argum et expendit cur non repugnet accidens supnatale repugnet vo. substantia supnatalis

§.o 22. Enodat 4.m argum et expenditur cur non repugnet accidens supnaturale repugnet vo. substantia supnaturalis

oppones 4.to deus potest producere et de facto produxit accidentia supnatalia non tantum modalia ut ubi et vocales sed etiam absoluta ut habitum gratiae et charitatis ergo etiam producere potest aliqam substantiam supnatalem non tantum modalem sed etiam absolutam. nulla enim ratio sufficiens reddi potest cur supnatalitas diungi possit cum qd accidentis absoluti non autem cum qd. substantiae creatae absolutae

occurrendum vo. est negando sequelam et discrimen inter accidens et substantiam non est unum sed duplex primum est qd accidens cum non sit nata qd.a non est ... et radicale ... multi ... potest cum supponam naturam

ue sup om iustam creatam ac p inde supnatale. at oi iusta creata absoluta est naturalit nata et ideo non potest esse supra om natam re= us eet . super ipsam . ac sductaric non potest esse supnatalis . 2m

dicis erimam est . qa accidentia non habent esse ut qd sedutquo iusta cre= ata accidentalit est talis ordinant enim ad p ficiendas iustas et ad resplendam effectus clarus , unde non repugnat dum p dul: accide= ntia supnatalia p que iusta creata accidentalit debet ad esse supn= atale . deterum iusta ipsa creata est pot . qui subsistens habet esse ut qd . et ideo repugnat esse supnatalis qa esset supnatale ut qd est p piam

dici . is re nang dimgit aliqm p fecti poss dmunicari creati utquo non ut ut qd . ex exempli gra impossibilis quinet creata que mapsk na= tura eret ut qd tangm causa principalis qa principalit crearet est p piam colius dici non tamen est in possibilis creata que mapsk nata erect ut qd nam creatio qua d erat angelum nata sua erat ut quo qa est vro fralis creandi: ita impossibilis est creata que ex se petat subsistere ut qd p subsistam dici infinitam ens tamen dari possit creata que ex se petat subsistere ut quo p tales subsistam ut de unione hipostalica p p esima referebamus ————————————————

instas 1o qa . l . repugnat supnatalit diungi ess rone iusti creati qa lige debuerit ad maximam p fecti et p piam dici et hoc non qa supnatalitas diungit eam accidenti qd est inp fectias iusta , . l . repugnat qa supnatalitas dicit inp fecti indignam iusta et ne hoc dici potest qa supnatalitas est maior p fectio qm na= turalitas et ideo dbenit deo qui est ens p fectissimus . ex dicusis supnatalitis eam iusta creata repugt pter maximam p fecti nam na= natalitas extrahit iustam arone creati qa iusta que est supom iustam creatam et creabilem , qualis esse debet supnatalis non potest esse creata id d. est . accidens ob suam imp fectionem debilis potest ad supnatalit quin p lingat ad p fecti dei . qua de causa accidens pot= est participare plures dici p fectas quam iusta creata particips

ee non potest sic cog^o accidentalis videt cum ea est inre per ipsam sicut d. ie videt qd communicari nequit subst. creatae, nulla enim fieri potest quae per ipsam intelligat deum imo neque aliud obm. pariter accidens immediate per ipsum est prin. operandi absque alia pota impedita qd substa creata naturalit habere nequit quia non potest operari nisi mediis potiis realit ac distinctis ——

instas 2° oe accidens commune respectu unius est propria passio respectu alterius ut patet in luce quae respectu aeris est accidens commune et respectu solis est propria passio naturalit dimanans ab eius essa id gra habitualis et virtus infusae sunt accidentia communia respectu sui .i. Angeli ergo creari potest adeo aliqua substa supernaturalis a qua per modum passionis dimanent. R. non esse necessarium qd oe accidens commune sit propria passio respectu alicuius subst. nigredo enim per se non est passio corporis .i. alterius subst. neque etiam intellectio volitio et alii actus vitales possunt esse passiones alicuius quia debent fieri per veros actus ab emanatione naturali distinctos cum id sit proprium actus vitalis. unde nullum non est accidentia supernaturalis ordinis esse proprias passiones respectu alicuius subst. creabilis ——

instas 3° qdlibet accidens habet aliqd subiectum cui sit naturale cum oe accidens petat essentialit substam tamquam subiectum cui inhaereat ergo nullum videtur possibile accidens qd non sit connaturale alicui subst. tamquam subiecto ergo possibilis est substa supernaturalis creata cui accidentia supernaturalia sint connaturalia praeterea ois actus vitalis petit esse connaturalis alicui prin^o vitali quia essentialit et natura sua petit fieri ab illo id vitali. sed actus fidei spei et charitatis sunt actus vitales supernaturalis ergo alicui subst. viventi debent esse connaturales. R. negando majorem nam ex hoc qd omne accidens petat subiectari in substa creata, colligitur oe accidens respectu substam creatam tamquam subiectum connaturale cuius nat congruum atque conveniens, non tamen oportet oe accidens esse connaturale subiecto neque enim ex inclinatione accidentis ad subiectum id ex inclinatione subiecti, ad accidens colligendum est, an accidens sit connaturale subiecto non absimili rone ex correspondentia essentiali actus vitalis supernaturalis ad prin^o viventi solum

sibit

infert hoc sup. ut connatale actui vitali non tamen actus vitalis est connatalis pro. viventi aqua efficit. igit iusta creata est subm connaturale accidentibus supernaturalibus et haec accidentia non sunt pra connaturalis ipsi iusta quia licet exigant illa non exigunt ab illa. etenim quibus pra et subm sint correlativa et sese mutuo respiciant tamen opus non est eodem modo respiciant si ad diversos ordines pertineant et etiam itinerarii nam accidens supernaturale quam in ordine naturali respicit iustam aqua non respicit nisi in ordine et potentiam obedientialem. id enim, vocamus supernaturale in rebus creatis quod petit subm cuius naturalem proportionem et aptitudinem superat quod quod non attinet gratia ille dare proportionat

instas 4°. accidens incorruptibile petit tanquam subm sibi connatale et proportionale iustam incorruptibilem et accidens vitale iustam vitalem et accidens spirituale iustam spiritualem ergo similiter accidens supernaturale petit subiectum sibi connatale et proportionale iustam supernaturalem. ergo haec possibilis est. Resp. dato ante negando sequelam et disparitas est impromptu. nam accidens incorruptibile propterea petit iustam incorruptibilem tanquam connatale subm quia suapte natura petit esse et durare et cum aliunde ratione sue imperfectionis petat inhaerere subiecto nec possit migrare de uno subiecto in aliud necessario postulat subm quod numquam deficiat, ne subiecto deficiente ipsum quoque naturaliter deficiat ac pereat dein de accidens vitale petit subiectari in subiecto vitali quia in hoc consistit ratio accidentis vitalis quod subiecto vivens per illud se moveat ipsum in se efficiendo et recipiendo accidens etiam spirituale exigit subiecto natali subiectam spiritualem quia repugnat dependere a subiecto corporeo. quis non est spiritus corpus nam omne quod intus dependet a corpore ut arc habente plures partes quarum una partem extra locum alterius est realiter corpus est definimus ad hoc. per has definitiones ut corpus in communi definiremus. ceterum accidens supernaturale non petit nec petere potest aut connatale subm subiectum supernaturalem ad potius naturalem quia id est ratio entis supernaturalis. demum etiam ut quod

sit ultra debitum et exig. potius natur. sue substz creatz. b. creabilis. cx. deffe. illius qd 3o exhibitam

instas 1o accidentia et modi substalis ordis supnatalis sunt pa alicuius mutationis supnatalis inter eas, talz recipiant inesse ubi et relatis supnatalis sed harum mutationum supnatalium nequeunt pa et radicalia pa. cum hoc sit ppius substz absolutz qm reponunt, igit possibilis est aliqua substa creata absoluta quez sit pa et radicale pa. illarum mutationum supnatalium inici ed hez noz potes noz esse supnatalis ergo possibilis est substa absoluta supnatalis R. Dico ttolo ps sylogismo negando minorem 2i Dnstat eniz exsupra dictis pa et radicale pa. paribus harum mutationum supnatalium esse substam absolutam creatam nego Exhac rone pij recte colligi supnatalitatem illius qa talis substa expnua noz est Dnalale et pporcionalem pij sed obedale Mebalem et pporcionalem. 8o 12. diluit 8j argam et tractat b. rro Dmunis substz creatz sit pfectior simplicit qm rro Dmunis accidentis.

8o 12. dilluit 8j argum et tractat b. rro Dmunis substz creatz sit pfectior simplicit qm rro Dmunis accidentis

Dpponas 8o rro Dmunis substz creatz absolutz est simplicit pfectior qm rro Dmunis accidentis ergo possibilis est aliqua substa supnatalis qui Dtinet sub rone Dmuni substz creatz absolutz. ant videt notum qa quom pdicamentum substz excedit reliqua 9j pdicata accidentis sequia vo pbat qa pfectissa spi gil nobilioris debet esse pfectior pfectissa spe g. ignobilioris ergo si substa creata absoluta exig. sua est pfectior accidente + pfectior pfectissa spi illius debet esse pfectissa spe huius id pfectissa substa creata absoluta natalis videlicet Angelus noz est pfectior qm gra, l. visso beatoque et pfectissa spi accidentis imo potius gra et visso simplicit pstant substz natz natali creatz l. creabili ergo necesso Dcedendum est noz implicare substam aligm

creatas absolutas, quae sit per supernaturalis ac consequens perfectior et nobilior quabis specie quae sub genere accidentis comprehendit. Genus enim generis substantiae creatae quae non est modus, non erit nobilius genere accidentis ———

Contra hoc arguitur ex professo hic tractandum est quod requiratur ad hoc ut una ratio communis sit perfectior alia, et loquimur de quabis ratione communi sive generica et univoca sive etiam analoga dummodo sub se contineat plura inferiora, species quae dividitur, qua de re varie opinantur DD.

Prima opinio est Joannis de Salas, 1a 2ae tractatu 2o disp. 3a sectione 2a no 21. ad 3um. et Alfonsi Curiclis, 1a 2ae q. 112. articulo 1o dubio 1o paragrapho 2o fine asserentium non esse necessarium quod sub genere magis perfecto contineatur aliqua species excellentior omnibus speciebus generis minus perfecti, id fieri posse ut omnis species generis perfectioris longa excedatur ab aliqua specie generis imperfectioris ———

Quod probat Salas multis exemplis nam justitia est virtus praestantior fortitudine auctore S. Thoma, 1a 2ae q. 66. articulo 4o. et tamen supremus actus fortitudinis nempe Martirium longe superat quemlibet actum Justitiae. Item quantitas in communi est melior quam ubi, relatio praedicamentalis et nihilominus ubi aut relatio entitatis supernaturalis excedit quamlibet speciem quantitatis. Item substantia creata completa est melior accidenti in communi et tamen visio beata quae est accidens superat omnem substantiam creabilem. Denique animal est ex gradu suo perfectius substantia et tamen sub hac continetur Angelus qui est perfectior quolibet animali ——— quod exemplare videtur quod materia caelestis est perfectior quam materia sublunaris et tamen haec respicit animam rationalem et actum sibi proprium qui longe superat omnes formas, actus quos respicit materia caeli ergo ut genera comparatione morum inferiorem sit, uti potentia naturalis et metaphisica, minime non est si genus ignobilius possit habere aliquam suam differentiam infimam quae sit nobilior perfectissima aliqua sua differentia contenta sub genere praestantiore ———

Ego vero capere nullo modo possum quo pacto genus aliquod sit nobilius simpliciter alio, si omnia inferiora illius sint ignobiliora aliquo inferiori alterius generis, nam enim tota perfectio generis pensari debeat penes collectiones

i[n]ferioru[m] a quib[us] participat, et collatio i[n]feriorum no[n] ponit esse p[er]fectior nisi ratio[n]e aliq[ui]d i[n]ferius p[rae]cellat omnib[us] inferiorib[us], alterius q[uidem] impossibile videt[ur] sub g[ener]e ignobiliori co[n]tineri i[n]ferius aliq[ui]d q[uo]d sit p[er]fectius o[mni]b[us] i[n]ferioribus, quae co[n]tinent[ur] sub g[ener]e nobiliori. roborat[ur] hoc amplius q[ui]a ut poster[ius] dic[em]us pot[enti]a vitalis p[er]fectior debet habere aliquem actum p[er]fectiorem o[mn]i actu pot[entia]e imp[er]fectioris, id ero co[m]munis est pot[enti]a sparata mores i[n]feriorum, qui sint veluti actus illius erg[o] ero co[m]munis p[er]fectior debet habere sub se aliq[ui]d saltem i[n]ferius p[er]fectius o[mni]b[us], quae habet ero co[m]munis imp[er]fectior ———

unde ad sex Dx exempla illa nihil dicendu[m]. no[n] 1[um] q[ui]a ex S[anc]to Tho[ma] 2a 2ae q. 124 a[rt]. 3o corp[ore]. actus martirij potest dupliciter co[n]siderari uno modo ut imperat[ur] a charitate et sic est p[er]fectior quolibet actu justitiae et aliarum virtutum no[n] ex se, id beneficio charitatis ut explicuit X[ristu]s Joanes 15. majorem hanc dilectionem nemo habet ut a[n]i[m]am suam ponat pro amicis suis altero modo quatenus p[ro]xime elicit[ur] a virtute fortitud[ini]s et sic no[n] est actu p[er]fectior quolibet actu justitiae alias quibus actus fortitudi[ni]s excederent quosvis actus justitiae q[ui]a ut asserit ider[m] thomas 2a 2ae q. 118. a[rt]. unico corp[ore]. fortitudo es una virtus 2ae [speciei] ita ut o[mne]s actus illius sint eiusdem athome [speciei]. 2um exemplum no[n] q[ui]a nullum est ubi aut relatio ord[ini]s supernatalis quae no[n] sit i[n]ferior q[u]alitate quae est co[m]mune sub[stantia] accidentium cum illi modi sint valde debilis entitatis et solum 2[um] q[ui]d excedant q[ua]n[tu]m ratione sua supernatalitatis. no[n] 3[um]. q[ui]a ex dicendis habebit accidens i[n] co[m]mune ut co[m]plectit[ur] accidentia natalia et supernatalia extimo g[ener]e p[rae]ferendum esse subs[tantiae] co[m]pletae natali. 4um exemplum no[n] est ad rem q[ui]a aial ideo est p[er]fectius vegetali q[ui]a subordinareat illi, illud q[uo] i[n]cludit. nos v[er]o hic loquimur de generib[us] no[n] subordinatis et sub altern[atis] inter se et quorum nullum co[n]tinet[ur] sub altero ——————

ad 2um i[n] libro 1o phisicorum dicis mat[eri]am feliciter et nostram hab[itu]d[in]e sicut excedens et excessum, id simpliciter p[on]derare ex[cessum] nostrae mat[eri]ae eo q[uo]d respiciat p[er]fectiorem felicit[atem] collectionem formarum si qui

tamen debet praeferre materiam caeli, dicat id ita esse quod licet nostra materia respiciat formam nobiliorem, aliunde vero materia caeli est in corruptibilis omnino etiam quoad in divisibilia et unit in divisibilitatem eam formam habet quae minorem in differentiam. et potentialitatem eam habeat expletam totam eius capacitatem quod non habet materia sublunaris. at genus non habet unde sumat eam perfectionem nisi ab inferioribus, et ita repugnat unum genus esse perfectius alio nisi aliquid saltem inferius illius excedat omnia inferiora alterius ——————

2a sententia ex diametro opposita, fuit Gabrielis Vasquez, 1a 2ae disp. 11. c. do. no 48. dicentis omnem speciem generis nobilioris debere esse perfectiorem omni specie generis ignobilioris quod implicite videtur aliquid quod continetur sub nobiliore genere minus nobili probat quia omnis habitus et actus potentiae perfectioris est perfectior omni actu et habitu potentiae imperfectioris ergo omnis species generis perfectioris erit perfectior omni specie generis imperfectioris. antecedens patet quia omnis actus alicuius potentiae participat rationem formalem objecti et modum operandi illius potentiae ergo eam perfectior potentia habeat perfectiorem rationem formalem obiecti et modum operandi, quicumque et sequentes habitus licet excedet quemcumque actum et habitum potentiae imperfectioris ——————————————

accedit quod species perfectior secundum totam in dividuorum latitudinem excedit speciem imperfectiorem et licet in dividua ergo eodem modo genus debet excedere genus 2um quamcumque speciem quod significari videtur ex celebri illo dicto Sti Dionisii. supremum infimi non attingit infimum supremi cuius sensus est supremum inferius infimi generis non posse adaequare nedum superare infimum inferius superioris generis ——————————

ego vero existimo non esse necessarium. ut aliquid genus sit perfectius alio quod quacumque specie generis perfectioris sit perfectior quacumque specie generis imperfectioris sed sufficit quod aliqua illius species superet omnes et singulas species illius. ratio est apta quia non repugnat quod aliqua species generis minus perfecti sit absolute perfectior aliqua specie generis perfectioris nam licet species generis imperfectioris ratione generis sit 2um quod imperfectior specie generis perfectioris potest tamen addere differentiam extrahentem ita perfectam quae absolute superet differentiam speciei generis superioris

atque adeo eiusmodi ipse id quod si quis exemplis illustrius fit. nam quantitas est imperfectior qualitate et tamen sub hac dicitur figura quae est minus perfecta quam quantitas dimensio cum non sit aliud quam terminus illius. rursus corpus est ignobilius spiritu et tamen aliquod corpus excedit aliquem spiritum, verbi gratia, corpus Christi relatum spiritualem Angeli. adhuc esse natale est minus perfectum quam supernatale et tamen anima rationalis quae naturalis est superat cibi supernaturalem Christi in eucharistia

Confirmatur 1º quia perfectio rationis communis debet attendi in ordine ad unum, id est ultimum inferius illius tantum in ordine ad tota inferiora collectione ergo illa ratio communis erit perfectior quae habuerit perfectiorem collectionem inferiorum sed illa collectio perfectior est cuius aliquod inferius excedit omnia inferiora alterius collectionis ergo et ratio communis erit magis perfecta quam alia sufficit quod aliquod inferius illius excedat omnia inferiora alterius

Confirmatur 2º quia genus comparatur ad differentiam et species ut materia, id potest esse ut materia physica perfectior iungatur cum forma imperfectiori quam ea qua informatur materia ignobiliori ergo idem evenire potest generi. minor patet quia si materia caeli perfectior est materia horum inferiorum nihil ominus materia horum inferiorum recipit animam rationalem quae excedit formas caelestes: et si materia horum inferiorum est perfectior recipit formas elementorum quae imperfectiores sunt formis caelestibus

Fundamentum Valsquij potius a nobis est quia ut bene notarunt Mar.. ca, et Marling, citandi non est necessarium. ut omnis actus et habitus nobilioris potentiae sit nobilior omnibus actibus et habitibus potentiae minus nobilis id fieri potest ut aliquis habitus et actus et actus potentiae ignobilioris sit non solum inferioris idealiter inferioris naturae praestantior aliquo habitu aut actu potentiae nobilioris et aliqua proprietas ignobilioris eius potestas melior aliqua proprietate eius nobilioris. sol est ignobilior equo et tamen lux quae est proprietas Solis excedit quantitatem et qualitates quae sunt proprietates equi quare solum requirit ut actus et habitus summus potentiae nobilioris sit nobilior et excellentior supremo actu et habitu potentiae ignobilioris sic intellectus est nobilior potentia quam voluntas ex S. Thoma, 1 p.

q̃ 8ª ar.lo 3º. attamen multi actus intel. perferri nequeunt perfectiss.is actib. volunt., quis enim credat actum fallum fidei humanæ vl. opinionis imo et similiter naturales perfectiores esse excellentiss.º actu charitatis quæ beati habent in patria. solum ergo requirit qd supremus sit actus intel. qualis est lumen glæ et viss.º beata, nobilior sit sup.mo hitu et actu voluntatis qualis est ~~lumen glæ~~ charitas et amor dei, rro vero qua in 2º.m afferebat forte efficax, ... frali obti potest vitalis est in omnib. illi et que participat ab oib. actib. attamen generice et inequalit participabilis et ideo potest ab aliquo actu participari minus perfecte qm ab actu potentiæ ignobilioris participat rro sui obti ———

ad aliud fundamentum dicimus non ita genus esse unum sicut est spes infima nam hæc est una equalit in oib. individuis et ideo qdlibet individuum spei nobilioris semper equalit excedit qdlibet individuum ignobilioris g.is genus vero solum est unum 2um rationem et multiplicat equalit in spib. itaut in una sit perfectius qm in alia et ideo non oportet ut oes spes unius g.is excedant spes alterius, sed spes aliqua ... g.is nobilioris excedi potest ab aliqua spe g.is ignobilioris. dictum Sti dionisii, id est illius (qd dicerim quoniam inlius operib. ante non invenit) intelligi debet de angelis in quib. supremus infimi cori vl. jerarchie non adequat infimum supremi cori vl. jerarchie quoniam diffes. angelorum sunt limitantes quæ semper sunt inperfectiores g.re qd limitant contra vero docta tantum habet ... in q.b. quæ distrahunt perdiff.s extrahentes quas esse simpliciter perfectiores g.re qd distrahunt in dialectica docebamus ———

3a senta media ea qs veriss.a adstruit utrumq. genus sit prestantius altero, ... et requiri qd nobiliss.a spes g.is nobilioris sit perfectior nobiliss.a spe g.is ignobilioris licet aliqua spes illius possit esse minus perfecta qm aliqua huius spes sic Fonseca lo 3º metaph. cap. 1º q. 2a sect. 4a paraso posterior Dr. Martinez lib. 2s q. 8a ar.lo 4to dubio 2º ad 2um argum

ex recentioribus Suarez 2a 2e tom. 3o de charit. disp. 8. sect. 4 a no. 4o Lorca 2a 2e q. 23 de charitate disp. 9a no. 17 et deinceps. ex qua regula Aris. lo 8o topicorum et 2o loco 34 si hoc omnino illo melius, et omnino optimum optimo, quod in hoc, melius eo, quod in altero optimum, ut si melior est homo quam equus, et optimus homo optimo equo melior

nec michi probat limitatio Martinez, et Lorca, dicentium hanc regulam verum esse in quibus accidentibus non in quibus substantiis, in quibus quelibet species gradus perfectioris praeferri debet cuilibet speciei gradus imperfectioris. id non video cur regula Aristotelica locum non habeat in substantiis siquidem in illis surget etiam ratio quam Pater Vazquez, et optimum exempla id ipsum persuadent. nam substantia incompleta ex genere suo est imperfectior quam substantia completa et tamen anima rationalis que est incompleta substantia superat equum et alias substantias corporeas completas. rursus substantia corruptibilis ignobilior est incorruptibili et ad hoc leo qui corruptibilis est longo intervallo superat celum quod est incapax et est incapax corruptionis. similiter substantia modalis est minus perfecta quam absoluta et tamen modus unionis hipostaticus est melior illi. et quavis substantia naturali

modo facile erit respondendum ad 1m argumentum quod in principio huius adduximus et quidem qui affirmant substantiam naturalem hic. tanquam absolute et simpliciter ex cellentiorem quovis accidenti supernaturali facile respondebunt substantiam creatam absolutam ex genere suo esse nobiliorem accidente in communi quam nobilissima species illius quam nobilissima species illius nempe Angelus excedit nobilissimum ipsum accidentis nempe gratiam iustificantem virtutem. aut tamen glorie. nos vero qui ex una parte accrimus hec accidentia supernaturalia praestare simpliciter omnibus substantiis naturali creatis vel creabili, et ex altera instantie hec minus repugnare substantiam creatam absolutam ordinis supernaturalis et cum virtutibus congruent ad doctam superius traditam cogimur dicere accidens in communi esse absolute perfectius substantia creata absoluta loquod nobilissimum accidens excedit nobilissimam substantiam creatam absolutam

Secundo vero philosophi hic praeferunt substantiam in communi accidenti

in communi

incommuni loquendo de entia abstrahunte a creata et increata sub qua comprehendit deus qui infinite superat quaelibet accidentia etiam supernatalia: Arguunt deentia creata abstrahunte ab absoluta et modali sub qua comprehendit unio hipostatica quae licet sit modus naturalis[?] tamen creaturam deo inmediate coniungit ut omnium creaturarum praestantissima. Tertio tractant deentia creata absoluta ac natali in communi et sic est de accidentibus natali in communi ex quibus illa sine dubio melior ... quia nobilissima entia nobilissima entia creata absoluta natalis ... et Angelus longe ... superat nobilissima accidentia natalia ut patet ...

§ 13. triplex aliud argumentum dissolvit

oponens 6° deinde ut substantia absoluta supernatalis ergo creari potest aliqua entia absoluta supernatalis ... instat ex ... sequela probat quia omnis perfectio dei quae non est ultima differentia illius est communicabilis creaturis sed ... supernatalis substantia absoluta non. Venit deo ut ultima differentia ... quidem non sola nata divina ut a nobis ...
dix attributorum et personalitatum est entia supernatalis absoluta sed etiam quodlibet attributum ... possibilium dei ... supernaturale natale absolutum potest communicari communicari creaturis.

... dato ante negando sequelam nam perfectiones dei sunt in duplici differentia, quaedam in uno ... formali non includunt infinitatem ... abstrahunt ab illa ut esse vivere intelligere ac velle et huiusmodi perfectiones sunt communicabiles creaturis: aliae perfectiones in uno formali ... includunt infinitatem ut esse actus purus, esse ens per se, esse infinitum, in omni genere comprehendens ... generare per communicationem eiusdem numero naturae subsistere per subsistentiam non distinctam realiter, creare principaliter, operari sine potentia realiter distincta, esse unum in essentia et trinum in personis et huiusmodi perfectiones ita sunt dei propriae ut pure creaturae communicari nequeant eo quod dicant infinitatem et omnis

creata sit finita et limitata. adhaec ergo perfectionis posterioris quae plinetur supernaturalem virtutem absolutam quod Deus perficit qua includit in suo conceptu infinitis perfectionibus ipsius Dei nam supernaturalitas absoluta esse debet negatio omnium virtutum creatarum et creabilium absolutarum quae sic et Deus dicit natura iusta ad absoluta superans omnes virtutes absolutas creatas et creabiles non sit finita et limitata id infinito implicite et plane dividitur. ex quo patet ad probationem sequentem nam licet esse virtutem supernaturalem absolutam non sit differentia ultima sed indistinctiva Dei inesse Dei quia id etiam convenit attributis divinis et tamen perfectionibus a Deo ipsius in communicabile creaturis sicut re ipsum comprehendi posse primum posse creare et ex nihilo et similia. non est ultima Dei differentia id aliquid perfectionis ipsius

Opponens 3º supernaturalitas non repugnat virtuti creatae absolutae ratione virtutis absolutae, quandoquidem Deus est iusta absoluta et tamen est supernaturalis neque illi repugnat ratione entis creati, quandoquidem gratia et similia accidentia sunt creata et simul supernaturalia ergo neque in utroque virtuti absolutae creatae repugnat supernaturalitas ac sic de indivisibili potest iusta absoluta creata omnino supernaturalis. patet sequentia quia quando duobus aliquid praedicatum non repugnat dividi vel aliis duobus praedicatis seorsim ac divisive sumptis nec etiam repugnat dividi illis simul ac collective acceptis

Ex negando sequentiam et ad probationem dicit opponens esse clarum his exemplis. in primis repugnat iusta simplex sine non compositum materia et forma quae sit naturaliter generabilis et corruptibilis ex ubi agentibus naturalibus creatorum et tamen id non repugnat quia iusta est nam eque est iusta generabilis naturaliter et corruptibilis neque quia simplex est nam accidens naturale est simplex et adhuc naturaliter generatur et corrumpitur, repugnat ergo illi quod sit naturaliter generabilis et corruptibilis quia iusta simul et quia iusta simplex est. similiter repugnat iusta creata quae operetur immediate per se ipsum sine facultatibus re ipsa distinctis et tamen id non repugnat illi quia iusta est nam Deus est iusta nec tamen operatur per se ipsum sine ministerio facultatum re ipsa distinctarum, neque repugnat quia creata est nam instar est accidens creatum et operatur immediate per se ipsum sicut etiam calor

id ergo illis repugnat quia iusta creata est. pari ratione dicimus supernatu-
talitatem non repugnare iustitiae creatae praeter totam rationem iustitiae nec praeter totam
rationem entis creati abstrahentis a iusta et accidenti id praeter rationem entis
creati substantialis absoluti sive non modalis nam omnis iusta creata absoluta
est nata quae est principium radicale alicuius multis inse lag. quare nequit
esse supernaturalis neque supernaturale debeatur supra omnem naturam ——

Opponens ultimo gratia sanctificans est finitum perfectionis ergo ultimi-
te ergo potest fieri aliqua iusta absoluta creata quae sit perfectior gratia
quae iusta non poterit non esse supernaturalis ita quod gratia ipsa illi debeatur
connaturaliter patet sequela quia data quabis iusta creata potest Deus producere
aliam perfectiorem ergo poterit producere aliquam quae adequet et superet per-
fectiorem gratiam

Ex negando sequelam nam probatio non surget quia
fit transitus de perfectione ordinis inferioris et naturalis ad perfectionem ordinis superioris ——
et supernaturalis neque quibus iusta creata absoluta sit intra ordinem naturae ut probatum
est, gratia vero expectet ad ordinem supernaturalem. quod genus argutandi vitiosum est.
sic enim perfectio Angeli est finita et data quacumque ipse animali potest Deus pro-
ducere aliam perfectiorem et adhuc producere nequit aliquam quae adequet et
superet perfectionem Angeli quia haec pertinet ad superiorem ordinem illi et spiritualem
et immaterialem perfectio vero animali expectat ad ordinem inferiorem nempe corporeum
et materialem et perfectio ordinis inferioris quantumcumque excrescat non pervenit ad ordinem
superiorem. eodem ergo modo gratia supernaturalis, tametsi finita sit, superari non
poterit a iusta creata absoluta nec potest esse illi connaturalis quia haec semper est
ordinis naturalis et inferioris quantumvis crescat in perfectione sicut quamvis intellectus
et voluntas habeant f. perfectionem et quacumque signata iusta materiali po-
sit Deus producere aliam perfectiorem, numquam dabit aliquam cui sint connat-
urales intellectus et voluntas quia numquam auferret a iusta materiali imperfe-
ctio materialitatis ob quam repugnat potentias immateriales esse ipsi connaturales §o
14 deducitur ex dictis hac quaestione non licere producti et cordato theologo
doctrinam ad defensare possibilitatem iustitiae supernaturalis.

V° 14 Deducit ex dictis hac aetate nostra prudenti et cordato theologo docere ac defensare possibilitatem substantiae supernaturalis

Sine ductario elucet ex nimis quae produximus quisquis omnia diffuse i-
hucusque sincero et pacato animo legerit et neque attente tantum
legerit et neque attente tantum ponderaverit. etenim si authoritas attendatur, ta-
cita est pro nostra sententia negante supernaturalis substantiae possibilitatem quanta esse potest
maxima neque enim in scholis iam diu ultro citroque agitata nullus author
hactenus oppositum obfirmate docere et in lucem edere ausus fuerit; igi-
tur enim a communi sententia declinare tentarunt non asserendo id dubitan-
do id fecere. iam vero quis mallit ibi credere quam universis theologiae peritissimis
qualibet arte doctis credendum esse nec absque temeritate ab illis posse dis-
sentiri lumine naturae novimus neque in arte navigandi expertis nautis et
in agricultura agricolis exercitatis credit ergo in rebus theologicis sacrae
theologiae magistris et doctoribus fides habenda est. certe in sacris conciliis semper
habita est ratio earum opinionum quae inter theologos communiores sunt ut
constat ex clementina unica de summa trinitate et fide catholica ubi
clemens 5us cum patribus concilii viennensis opinionem illam quae docet in baptismo
infundi gratiam et virtutes tanquam probabiliorem, modernis quoque theologis magis
consonam et conformem eligendam duxit. si ergo communior theologorum moderno-
rum opinio tanti fuit apud viennense concilium quanti apud nos esse debet illa
sententia in qua omnes theologi tam antiquiores quam moderni generatim concordant val-
cant valeant juniores quidam magistri novitatum amatores qui non tam veri-
tatem ipsam quam sui nominis gloriam et ingenii ostentationem quaerentes
quaerentes a regia via deflexere, quasi in recepta opinione explicanda firmanda
amplificanda et a calumniis vindicanda non magis ingenium elu-
ceat

i.Vo adrem, respicias quod Omnia ista supedunt plurima et firma rerum momenta quae superius pluries, et iam negari non potest multa dubitantissima teneri in philosophia et in theologia quae nec tot nec tam solidis rationibus inniti[n]tur ut quam ut ait philosophus l.o 1o Ethicorum c. 3. indisciplinati ingeni est in omnibus et in omnibus equales evidentias et demonstrationes exigere. adjice in 2o. ista a priori addit eius ad ... et ... ista in ... ut ad extremum ... ... quod ad defendendum nihil supernaturale dari posse quod non sit naturale alicui rei creabili quod merito dicit henriquez, de fine hominis c. 14 no 1o. in Glossa littera ... videri ... fidem ... ... personalitas nulli rei nisi increatae ... potest esse naturalis —

quibus omnibus bene perspectis graves doctores ... ... sentiunt et loquuntur plures quam ... ... illi inhaerere non reformidant Albarez, 3a parte disp. 6a no 14 ... ... probabilem, Cabrera, 3a parte q. 2a art.o 12 disp. 2a judicat ut minimum esse temerariam. Martinez, 1a 2ae q. 1a art.o 1o dubio 2o ... 2a putat esse plusquam temerariam. fonseca, l.o 7o metaphysicae c. 1o q. 2a ... 3a. ... ... asserit ... ... et scholasticorum docta, Vañez, 1a parte q. 32. art.o 1o dubio 1o ad 4um ait esse insignem ignorantiam existimare posse ... fieri substantiam intellectualem supernaturalem cui naturale sit ... ... et b... beata Vasquez, 1a parte disp. 44 c. 1o no 3o appellat curiosos et plus aequo de rebus inquirentes eos qui in ... ... adduxerunt ... fieri posset substantia ordinis supernaturalis et fatetur se nescire qua ratione hoc quaerat ... supernaturalis solum ... ... accidentarie non ... creatura; et disp. 232. c. 4o no 20. dicit implicare excogitare substantiam creatam quae sit ordinis supernaturalis Arrubal, 1a parte disp. 77. c. 1o no 2o testatur ignorantiam esse ... ... possibilem esse talem substantiam supernaturalem. Suarez, disp. 31. metaphysicae sectione 13 no 11. asserit ibi fere ... ... substantiam supernaturalem esse impossibilem. pius, 1a parte q. 12. art.o 1o dubio 4o no 7o affirmat id ibi esse

certum et Dubitans Quenel, ad Ium 4um eiusdem q.is disp. unica paragrafo respondendo quem scribit manifestam implicationem in hoc ibi inducit unitatis supernaturalis et paragrafo sequenti statuit sine ulla hesitatione dicendum cum illum non posse produci adventandum Mabocelum l. v. 3 8 paragrafo 4to versiculo ad 2um argumentum prodiens dicit Seludit indignum indignum esse viro metaphisico in hac parte allucinari ut admitat creari posse unitatem supernaturalem ac omnino imaginariam esse eiusmodi unitatem Dicidare —

nobis quid Conicias pelibes non cumus salis sit aserere opposite veritatem omnino non modo falsam esse, at partem aut nihil habere probabilitatis et argumenta illius nullius sim momendi facilimo quo negotio diluantur unde in consilio Joanis de Salas, summopere aquiescimus qui p.a 2 de loco, tt.u 2 q.a 3a sectione 2a n.o 20. tenuit sententiam aiens producibilem esse unitatem supernaturalem esse periculosam in theologia quod viam aperiat ad multas nobilitates in Secundam fore etiam parum sonam scriptis: esse manifeste cum omni docta Theologia: adversari torrenti omnium Scholasticorum: plura quae videri sibi dignam quae ab Scholis ablegetur neque ab ullo defendi permittatur, quod iure ac merito respondemus ita factum fuisse afirmat q.o 1o. V. posibile sit aliquod accidens supernaturale in quod predicamentalis sui generis accidentis. Sol. 1a in predicamento 2o qualitatis nihil absolutum potest esse supernaturale bene tamen aliquod modale,

q.o 8a V. posibile sit aliquod accidens supernaturale in quod predicatis sui generis accidentis

Sol. 1a in predicamento 2o qualitatis nihil absolutum potest esse supernaturale bene tamen aliquod modale

In nostris comentariis in libros phisicorum Aristotelis distinximus .3. species qualitatis continuae, quarum sola est vera et propria qualitas, dicitque quod movere subiectum accidentium corporeorum videlicet lineam, superficiem, et corpus: 4um autem qualitatis etiam non sit species illius quod careat divisibilitate nihil omnino illud reducimus ad predicatum qualitatis 1a est modi implens et diminuens speciem qualitatis et faciens unam ex eo illis. Ceterum de X. tantum. localem quam nonnulli inter species qualitatis enumerant, nec dicimus non

p[er]tinere ad hoc p[rae]dicam[en]tum id ad p[rae]dicam[en]tum situs ———

Et inde eodem loco notabamus actualem inhaerentiam qua qualitas unit natum revocari ad praedicamentum qualitatis q[uonia]m cum sit modus in p[rae]dicamento spectans ipsam qualitatem et constituens eam p[er] cum illa nos[tr]a eq[ui]s ac subsistentia spectat natam et facit unam p[er] se cum eo, et unio naturalis fr[ater]n[ita]tis cum nata spectat fratrem et facit unam p[er] se cum eo fatendum plane est eiusmodi inhaerentiam reduci ad praedicamentum qualitatis sicut et inhaerentiam qua qualitas unit naturam ad p[rae]dicamentum qualitatis q[uo]d recte concedit Suarez, to. 2o met[aphysicae] disp. 3a. sect. 9a. no. 16. ———

nec nobis placet limitatio quorumdam Iuniorum dicentium praefatam doctrinam loqui de inhaerentia naturali qualitatis non vero de inhaerentia supernaturali qua qualitas auferet subiectum extraneo quae credunt fore de g[e]n[ere] qualitatis eo q[uo]d recip[er]etur in potentia obedientiali illius qualitatis et subiecti quae quidem formaliter est de praedicamento qualitatis. nos vero existimamus etiam inhaerentiam supernaturalem pertinere reductive ad praedicamentum qualitatis q[uonia]m potentia obedientialis in qua recip[er]etur, formaliter est de g[e]n[ere] qualitatis nam potentia obedientialis etiam formaliter sumpta non distinguitur realiter et ipsa area uni inest id p[ot]entiam implicitum et explicitum et ita potentia obedientialis qualitatis est de g[e]n[ere] qualitatis et potentia obedientialis naturae de g[e]n[ere] naturae ut agentes de potentia obedientiali inoventur. abunde monstrabimus ———

minime placet q[uo]d ait haec, disp. 1a physicorum De 3a no. 2. nempe inhaerentiam non unionem accidentis cum subiecto reactionem et productionem ipsius accidentis dependent a subiecto quae realiter distinguitur ab unione illius, non secus atque generatio fr[ater]n[ita]tis naturalis nostri et unio illius cum nata et productio cum dependentia a nata quae realiter et unitate seri fert ab unione. displicet nobis et et in physica inaudita inhaerentia non ut unionem accidentis cum subiecto et magis nobis est q[uo]d inde sequitur, posse accidens uniri subiecto quin illi inhaereat sive unionem relicta unione ad subiectum non dependeat supernaturaliter ab illo neque educatur de potentia illius id adeo eret q[uo]d fieri posse admittit hurtado,

certum et dubitans Juenel, ad dictum 4um eiusdem q. 1. disp. unica paragrapho supponendum quae scribit manifestam implicantiam in Dei potentia inducit utrumque naturalis et paragrapho sequenti statuit sine ulla hesitatione dicendum esse illam non posse produci adversantibus Mabarelum ... 38 paragrapho 4to versiculo ad 2um argumentum. secundum dicto concludit indignum indignum esse viro metaphisico in hac parte allucinari ut admittat creari posse entitatem supernaturalem ac omnino imaginarium esse eiusmodi entitatem declarare —

nobis quidem ... libens non sumus ... sit asserere opinionem ... non modo falsum esse ... aut nihil habere probabilitatis ... argumenta illius nullius sint momenti facilimo negotio dilucant unde ... dilio Joannis de Salas summopere acquiescimus qui ... 2 ... 2 disputatione ... 2a ... 2a numero 20. ... sententiam aiens possibilem esse entitatem supernaturalem esse periculosam in theologia quod viam aperiat ad multas nobilitates in ... fore etiam parum ... scriptis: ... manifeste ... doctrina ... : adversari ... omnium scholasticorum: propterea quod videri sibi dignam quae ab scholis ablegetur neque ab ullo defendi permittatur, quod iure ac merito ... ita factum fuisse affirmat ... possibile sit aliquod accidens supernaturale in qualibet praedicamentis seu generis accidentis. ... in praedicamento 2o qualitatis nihil absolutum potest esse supernaturale bene tamen aliquod modale.

q° 8a ... possibile sit aliquod accidens supernaturale in quolibet praedicamento seu genere accidentis

... in praedicamento 2° qualitatis nihil absolutum potest esse supernaturale bene tamen aliquod modale

In nostris commentariis in libros physicorum ... diximus ... 1. ... qualitatis ... quae sola est ... et propria qualitas, ... dicit ... omnium accidentium corporeorum. videlicet ... et corpus: ... qualitas ... illius quod careat divisibilitate nihil ... illud reducimus ad praedicamentum qualitatis ... est modus ... et ... qualitas et faciens unum per se cum illis. ... localem quem nonnulli inter ... qualitatis ... numerant, ... diximus

pertinere ad hoc praedicamentum sed ad praedicamentum situs.

Et inde eodem loco notabamus a fortiori inhaerentiam qua qualitas unit naturae revocari ad praedicamentum qualitatis quoniam cum sit modus intrinsece (?) [illegible] ipsius qualitatis et proponitur unum per se cum illa, non secus ac subsistentia complet naturam et facit unum per se cum illa, et unio naturalis formae cum materia complet formam et facit unum per se cum illa, fatendum plane est huiusmodi inhaerentiam reduci ad praedicamentum qualitatis sicut et inhaerentiam qua qualitas unit naturae ad praedicamentum qualitatis quod recte docuit Suarez, lo 2o metaph. disp. 39. sect. 2 no. 16.

Nec nobis probatur limitatio quorundam iuniorum discentium praefatam doctrinam, docent enim inhaerentiam naturalem qualitatis non vero inhaerentiam supernaturalem qua qualitas unitur subiecto ex Deo tanto quam credunt fore de genere qualitatis eo quod recipiet in potentia obedientiali illius qualitatis et subiecti quae quidem formaliter est de praedicamento qualitatis. Nos vero existimamus etiam inhaerentiam supernaturalem pertinere reductive ad praedicamentum qualitatis quia potentia obedientialis in qua recipitur formaliter est de genere qualitatis, nam potentia obedientialis etiam formaliter sumpta non distinguitur realiter et per se a re cui inest sed pertinet implicite et explicite et ita potentia obedientialis qualitatis est de genere qualitatis et potentia obedientialis naturae de genere naturae et agentis de potentia obedientiali in motivis. abunde monstrabimus

Minime placet quod ait Hurtado, disp. 1a physicorum sectione 3a no. 27, nempe inhaerentiam non esse unionem accidentis cum subiecto sed adhaesionem et productionem ipsius accidentis dependentem a subiecto quae realiter distinguitur ab unione illius, non secus atque generatio formae substantialis non distinguitur ab unione illius cum materia, et productio cum dependentia a materia quae realiter et [illegible] distinguitur ab unione. Displicere nobis est et in physica in [illegible] inhaerentiam non esse unionem accidentis cum subiecto, et magis nobis est quod inde sequitur, posse accidens uniri subiecto quin illi inhaereat, siquidem relicta unione ad subiectum non dependeat supernaturaliter ab illo neque conveniat de potentia illius, et adeo credit quod fieri possit admittit Hurtado

et quidq[ue] dicuntane ad suam opinionem id quam dicuntane admuni nemo nec videt.

his positis dico 1°. impossibilis est qualitas absoluta. 3ae dimensionis que applicata sit corpus dicit ordinis supernaturalis. 1° quia omnis huiusmodi qualitas est proprietas naturae et iustae corporis ergo non potest esse supernaturalis. patet consequentia quia omnis proprietas est debita rei cuius est proprietas ergo si qualitas absoluta 3ae dimensionis est proprietas naturae aut iustae corporis, illi erit omnino debita. id 2° dicta quae 4ta implicat natura et iusta corporea entitatibus supernaturalis ergo implicat qualitas absoluta supernaturalis nam accidens debitum enti naturali non potest esse supernaturale utrapsius repugnatur et sic etiam repugnat intellectu voluntatem sensus et appetitus esse supernaturales qui iste potentiae sunt proprietates viventium naturalium. ante probatur ex duplici munere quod quaelibet qualitas absoluta exercet erga iustam corpoream primum est causare impenetrabilitatem partium inter se et totius corporis quanti cum alio corpore quanto. 2um est substinere iustam corpoream in cuius susceptibilitas accidentium naturalium; cum ergo iusta corporea utrumque petat natura sua et habeat partes existimas et impenetrabiles inter se, et cum alio corpore quanto, et simul esse subiectum accidentium naturalium incorporalium necessario petit qualitatem absolutam quae proinde erit proprietas illius naturalis emanans ab eius essentia accidens.

quod si opponas, videri possibile dispositio absoluta accidens aliquid supernaturale quod sit primum et proportionatum subiectum accidentium naturalium supernaturalium hoc autem erit qualitas absoluta supernaturalis. Dico negando esse possibile tale accidens quia illud foret qualitas ac proinde exerceret munus impenetrabilitatis et dimensionis localis quae sicut petit naturaliter iusta corporea ita et illa qualitas petit ergo debebatur naturalis illius proprietas. quare sicut dari non potest subiectum primum proportionatum habitibus et actibus spiritualibus supernaturalibus quia coram subiectum est anima et voluntas quae sunt potentiae proprietates iustae spiritualis nullo sunt entitates naturales etiam proportionatae ad recipienda accidentia spiritualia supernaturalia, sic dari ne-

quit nobm̃ dicimus p̃porcionalis accidentibus corporalibus supnat=alius q̃a Cathus nobm̃ est qm̃titas absoluta quæ non est capacitas Dna=talis corp. istalis debet esse entitatibus natalis et in p̃porcionata ad recipienda accidentia natalia supnatalia

Dico 2º possibilis est qm̃titas modalis etiã completa supnatalis nempe pũs. linea, et superficies, aut inhærentia. pbat qª pmũ Duæ qm̃litates possunt inter se Dn lineari modo supnatali et etiã Divisibili ita ut tota una qm̃litas uniat toti alteri qm̃li et oib. ac singulis ptib. illius ergo pũs. lineæ et superficies quib. fieret ea Dlinealio erunt ordis. supnatalis. patet sequela qª oĩs unio quæ versat int extrema modo illis pt natali etiã debite et supnatalis. unus talis unio ptinerit ad pdicatũ qm̃lis ut ponimus. 2º inhærentia qm̃lis ad nobm̃ reponit integr. qm̃lis ut dicit id possibilis est supnatalis inhærentia qm̃lis ad nobm̃ ergo possibilis est mod. supnatalis expectans ad pdicatũ qm̃lis minor patet qª quantitas unius nat. potest supnatalit inhærere alteri nat. qui non est Dnatalis, inhærentia huius fris ad nobm̃ non Dnatali debet esse supnatalis siquidem est in debita extremis quare licet negemus possibilit qm̃lis absolute supnatalis existimamus tamen possibile esse qm̃li modalis supnatalis sicut licet possibilis non sit una absoluta supnatalis non tamen repugnat mod. ustalis supnatalis

Duo hic breviter obiter Dª nonnullas Juniores unus est qm̃litis Dicunt ipsi quales Xª devioris opp. esse Convenit qm̃li=tas Celorũ et qm̃litas sublunaris, non posse sese Dlineari etiam punione supnatalem qª quæ Differunt spe Dpleta nec supnatalit uniri possunt unione Dlinealis qª hæc unio ex peculiari rõne sua petit esse int extrema ex quib. resultet unũ per sicut ex unio ustalis id ipsum ex posit, de rebus spe Dpleta Divis. non potest fieri unum pic ergo non possunt supnatalit uniri unione Dlinealis, alioqui ergo quæ ext [illegible] albedo et nigredo supnatalit possunt Dlineari, quod videt absurdum

alterum est Duas qm̃lis liuidus ipsi si modo divisibili

et Externo uniant non posse uniri per unionem inter supernatalem quo lo in ipso qd genera sint eiusdem ipsi sunt natalit unibile modo modo divisibili et de-sequent diminuari possunt media unione natali et quibus aliquando paccidens deveniat uniri non posse ex nata vi postea quod sint in subiecto per distis ll. alia de causa id non officit quominus quando deus illas uniret id praestaret me-dia unione inter natali et supernatali quo ad modum productio in actione. Vro 2a in 3o praedicato reperiuntur plures relationes ordinis supernatalis. //

Vo 2a in 3o praedicato reperiantur plures relationes ordinis supernatalis

Ego quidem arbitror dari posse relationes praedicati primi supernaturalis unius bis generis nimirum fundatas in unitate et numero actione et passione mensura et mensurabili, relationes quoque mutuas et non mutuas aequiparantiae et disquiparantiae quod ex dicendis patebit fiet

Dico 1o relationes quae versant inter duo extrema supernatalia per rationem fundandi supernaturali sunt ordinis supernatalis exempli caussa causa inter visionem beatam sancti Francisci et visionem sancti Michaelis, et similitudo specifica et distincta numeralis quae non est vero non sit supernatalis per extrema inter supernatalia nempe fundatum vel subiectum et terminus huiusmodi relationis. ratio quoque fundandi nempe unitas specifica et distincta numeralis pertineat ad ordinem supernatalem similiter relatio qua lumen luminis gloriae respicit visionem beatam ut effectum et respicit ab illa est causa est ordinis supernatalis nam versat inter duo extrema supernatalia habet quoque rationem fundandi supernatalem scilicet actionem qua visio producit. eodem modo relatio qua actus supernatalis intellectus aut voluntatis refert ad suum obiectum tanquam ad mensuram habet similitudinem supernatalem

Dico 2o quando extrema sunt supernatalia etiam si ratio fundandi natalis sit emergit relatio supernatalis huiusmodi foret relatio distinctionis quae daret inter duo corpora gloriosa habentia ubi supernaturalia nam subiectum huius erat ubi supernaturale unius et ubi supernatalis unius corporis et terminus erat ubi supernatale alterius, ratio vero fundandi foret inter corpora natalis

spatij int ia'centis int utrumq corpus que relatio dicit nam ponetur naturalis vel nulli entis naturali debeat dicit ipsum id ratione debeat ubi supernaturali quod immediate afficit ac realiter modificat. quae vero nihil potest relationem dicitur fundatam in ubi supernaturali futuram esse supernaturalem quamvis terminus illius relinquit alterum ubi esse naturale

Dico 3° quando extrema sunt naturalia quidem quo ad entitatem tamen respiciunt ratione potentiae obedientialis aliunde non fundandi et supernaturalis relatio praedicatis in dicto resultans debet esse supernaturalis verbi gratia si deus elicit albedinem ad producendam nigredinem relatio causae et effectus int utramque supernaturalis erit quia actio in qua fundatur est supernaturalis naturaliter enim non potest albedo efficere nigredinem et sequentes potentia qua mediante illam efficit est obedientialis et ex parte nigredinis non est nisi potentia obedientialis correspondens talem actionem. ergo relatio causae et effectus immediate subiectatur in potentia productiva causae, si causa producat effectum per media potentia obedientiali, relatio causae subiectabit in potentia obedientiali nec poterit subiectari in naturali quoniam dependet ab actione supernaturali in qua fundatur ex quo sequitur esse supernaturalem neque tamen naturalis bene potest subiectari in potentia naturali subiecti imo illam realiter exigit

hinc fit 1° relationem qua potentia vitalis respicit actum supernaturalis ut effectus esse supernaturalem quia licet ipsa potentia sit naturalis quo ad entitatem non tamen producit actus supernaturalis nisi media potentia obedientiali innata et passiva supernaturalem

Fit 2° cum Christus in eucharistia producat adeo per transubstantiationem supernaturalem et quantitas panis et vini pacta consecratione fiat per creationem supernaturalem, tamen Christus quam huiusmodi quantitatem referri ad eius statum quam ad causam per relationem ordinis supernaturalis

Dices opponens beata virgo miraculose concepit et genuit Christum quia eius conceptio et generatio facta est absque concursu et semine virili virtute spiritus sancti ergo generatio humana Christi est supernaturalis et miraculosa, et tamen relatio Matris quae illam proxime sequitur est naturalis ergo falsum

est relatio ex supernaturali quando ratio fundandi supernaturalis est etiam si extrema sint naturalia. minor probatur ex D. Thoma 3a parte q. 35. art. 3o corp. et ad 2um dicente beatam Virginem esse vere et naturaliter matrem Christi licet illum miraculose pepererit ergo relatio Matris in beata Virgine non est naturalis relatio est ac eiusdem speciei cum reliquis. cum quam admodum explicuit ibi Suarez disputatione 12. sectione 1a. eius Deipara non est mater eiusdem rationis cum reliquis. Respondeo negando minorem quia relatio praedicta matris in Virgine non fuit supernaturalis et miraculosa non minus quam generatio et nativitas Christi in qua fundatur. nec id infitiatur est S. Thomas, cum dicit Virginem Sanctissimam dicendam esse simpliciter veram et naturalem matrem Christi, id tantum voluit illam concurrisse ad Christi generationem ex parte sua modo naturali et omnino illi modo quo aliae Matres ad generationem concurrunt nempe sugerendo sanguinem et forte semen ex quo tenerum infantis corpus conformetur. quo circa Deipara attento modo concurrendi ad Christi generationem et terminum genitum dici debet Mater naturalis et eiusdem rationis cum reliquis attenta vero generatione ipsa et relatione Maternitatis in illa fundata, quae utraque supernaturalis est et Miraculosa, dicenda est mater supernaturalis et Miraculosa atque alterius rationis a ceteris Matribus, sicuti probe loquuntur S. 66o, Ricardus, Gabriel, et Marsilius, quos adducit Suarez loco citato

Opponitur 2o quando extrema sunt supernaturalia, etiam si ratio fundandi sit naturalis, resultat relatio supernaturalis est haec aperta 2a sententia ergo contrario quando extrema sunt naturalia etiam si ratio fundandi sit supernaturalis resultabit relatio naturalis. Respondeo negando sequelam quia etiam quando extrema naturalia sunt modo ratio fundandi sit supernaturalis pullulat relatio supernaturalis. Ergo quod extrema se respiciunt ratione potentiae obedientialis cui soli per inde inest relatio, siquidem causalitatem postulans in esse soli potentiae obedientiali causalitatem postulat fieri ab agente supernaturali cui eiusmodi potentia subsit et ita necessario est supernaturalis

Dico ultimo inter extrema quorum unum est supernaturale et alterum naturale, ex parte extremi supernaturalis surgit supernaturalis relatio, ex parte vero extremi naturalis non item. v.g. relatio qua gratia distinguitur ab eo quod est

supnatalis, quod relatio quae mutuo aquo distinguit gratia est natalis. et quidem relatio ex istius in extremo natali sine dubio natalis est quia natalis manat ac pullulat a fundamento natali quod non potest esse principium relationis supernaturalis: et licet huiusmodi relatio respiciat terminum supnatalem, quia tamen modo respicie(ndi) est improporcionalis, videtur in sufficiens ad supnaturalitatem. sicut actus intellectus et voluntatis circa obiecta supnatalia saepe evadunt ordinis natalis quia respiciunt obiecta supernatalia modo improporcionato modo in proporcionato. deinde relatio quae est in extremo supnatali est supnatalis tum quia eius species debetur soli fundamento supnatali a quo specificatur et nulli enti natali, id vero quod nulli enti natali debetur excedit et supnaturale: tum quia ubi immediate afficiens rem supnaturalem est supnaturale ergo et relatio: tum denique quia omnia accidentia intrinseca et connaturalia enti supnatali si darentur deberent esse supnaturalia ex dictis quaestione 4.ta et 6.a ergo omnia accidentia intra et connaturalia accidenti supnatali debent esse supnatalia ergo relationes quae fundant in gratia et aliis rebus supnaturalibus, etiamsi terminos natales respiciant erunt ordinis supnatalis ——————

obiicit tamen nobis relatio qua gratia distinguit ab aequo respicit terminum natalem et natalis est ergo non potest esse supnatalis patet sequela quia bonum debet esse ex integra causa malum autem minus perfectum ex quocumque defectu. propter hoc argumentum docti Moliores autumarunt relationem qua fundamentum supnatale respicit terminum natalem pertinere ad ordinem natalem quibus patrocinatur Salas, tractatu 2º disputatione 3 a sectione 2.a no 21. in responsione ad quartum argumentum paratus ad affirmandum dicens quod si esset possibilis creatura supnatalis, fortasse reciperet relationem natalem distinctionis distantiae et propinquitatis ——————

nihil ominus persistendum est in doctrina stabilita quae est sapientium virorum. et ad argumentum factum dicendum est nihil in commodi esse asserere respectum realem supnatalem qui inadequate respiciat terminum natalem et naturalis est et non quodlibet ens supnatale dicit relationem transcendentalem ad omnia natalia quibus est utile – et dicitur qui respectus est supnatalis atque non

sit aliud quam ipsa essentia entis supernaturalis sicut Versiones et differentiae naturalibus. Circa 2um probabiliter opus actus supernaturalis charitatis respicit pro obiecto formali bonitatem divinam tam naturalem quam supernaturalem et ideo negari non debet supernaturalem relationem eiusmodi actus charitatis fore possibilem ergo simili ratione. Dici potest relatio supernaturalis in fundamento supernaturali in ordine ad terminum naturalem, quia adhuc respicit illum in adaequate siquidem etiam respicit fundamentum supernaturalem et rationem fundandi supernaturalem a quibus potissimum specificatur. nec illud proverbiale malum ex quocumque defectu valet in quibus bis rebus minus perfectis nam relatio spiritualis est longe perfectior relatione corporea et tamen relatio qua Angelus distinguitur aut distat a corpore non est corporea sed spiritualis quamvis respiciat terminum corporeum ergo simili modo relatio qua res supernaturalis refertur ad naturalem non est naturalis sed supernaturalis. de quo 3o in 4to praedicato dantur qualitates supernaturales sive non.

3o in 4to praedicato dantur qualitates supernaturales sive non.

Sub qualitate multo clarius elucet entium supernaturalium varietas et pulchritudo admirabilis. nam in ipsis satis verisimile videtur in statu innocentiae inditam fuisse adeo appetitui corporeo nostrorum parentum qualitatem corpoream ordinis supernaturalis cuius munus erat subiicere appetitum rationi in ordinatos passionum motus frenandos coercendo. 2o in natura lapsa infudit deus eidem appetitui habitus supernaturales corporeos quibus mediis elicerentur actus supernaturales proportionatos actibus virtutum spiritualium in voluntate residentium sicut et stimulantibus infudit alios habitus corporeos eiusdem ordinis ad eliciendos actus supernaturales accommodatos actibus supernaturalibus existentibus in intellectu ut in mata declaravit cum S. Thoma et peritis scholasticis explicatum est. 3o iuxta angeli et animae nostrae insignitae gratia sanctificante quae est qualitas supernaturalis nobilissima, intellectus illustratur fide, prudentia, donis dicti intellectus sapientiae et scientiae vero supernaturalibus; voluntas decorat charitate spe iustitia fortitudine temperantia ordinis supernaturalis imbuitur quasi generalibus virtutibus ... in ... sp

habituum seu virtutum infusarum de quib. s. thom. copiosissime dixerunt
2a 2e, actus etiam ab his virtutib. elliciti sunt qualitates sup
naturales. 4to in coelesti patria intus beatorum illuminabit lumen
gloriae qui est habitus supnaturalis a quo fit visio beata omnium laborum
et meritorum viae praemium et corona, illuminabit etiam habitus scientiae
per infusae qui inclinat ad cognoscendum supnaturalem rerum creatarum com
prehensio gloriae; atque ab ista beata fluent totaliter moraliter in corpus beati 4tor
qualitates supnaturales corporis scilicet claritas, subtilitas, agilitas, impas=
sibilitas, quae dotes gloriae corporis dicunt quod beatum tanquam sponsum adhe
devinciant Christo sponso coelesti: item aureolae quae virginib.
Martirib. et doctorib. afferunt, quatenus ex parte corporis singularem et in=
signem decorem impartant qualitates supnaturales esse videntur de quib. via mul=
ta diximus 1a 2e q. 4ta art. 6o quo loco simul examinavimus
s. v. in corporib. gloriosis sint aut talis dari possint colores, soni,
odores, sapores, et 4tor aliae qualitates tangibiles supnaturales nec non
sanitas et pulcritudo supnaturalis ordinis atque adeo actus sensuum exterior=
norum his qualitatib. respondentibus proportionali ad supnaturales entitatibus
——— ad hoc in haerentiae omnium qualitatum quas hactenus nume=
ravimus et aliarum qualitatum absolutarum, quas illico possibiles esse
decernemus, pertinent etiam ad praedicatum qualitatis et sunt ordinis supnaturalis
quia nullum accidens supnaturale potest uniri subiecto nisi media unione
supnaturali, illa vero qua qualitates uniuntur ad praedicatum qualitatis revoca=
ret ex regulam generalem dictam iam a nobis praescriptam ———

Porro. ex veriorum opinione quas communiter ad scholasticos philosophorum se=
quuntur sunt semper figurae. quae est peculiaris qualitas nonsolum ex modis
ac praedicatum quantitatis ideoque etiam aliorum corporum. ita ut
quod libet corpus immediate postulet suam propriam figuram habendam et
in qualitate corporea supnaturali apostolici adami infusum in habitib. cor=
poris nostro apostolici per in dotib. in dotib. gloriae in unione hyposta=
tica christi quam scilicet corpora est dari figuras locales supnaturales quas

hoc vel illo modo fuerit

Denique in illa dispota obiectioni ostendebam possibile esse dari qualitates activas supernaturales ad varia opera supernaturalia efficienda et miracula patranda verumtamen possibile esse unam qualitatem supernaturalem quae sit instrumentum Dei naturalis ad suscitandos mortuos alteram ad eiiciendos daemones, tertiam sananda corpora et sic de aliis licet una et eadem qualitas nequeat se extendere ad omnia opera miraculosa quia id excedit limites creati

Ex quibus patet in solo praedicato qualitatis dari aliquid absolutum supernaturale, nam in aliis tantum praedicata sunt entia absoluta scilicet quantitas et qualitas, reliqua sunt modi atque ex illis verbis neque substantia creata neque quantitas absoluta potest esse potentiae supernaturalis ut ex posuimus, restat ergo sola qualitas absoluta ut gratia charitas et similes quae possit esse in sua intra entitatem supernaturalis

Dubitabit quispiam an in 4or speciebus qualitatis ab Aristotele assignatis dentur aut dari possint qualitates aliquae supernaturales. Dico prima species quae est habitus et dispositio, procul dubio dari plures eiusmodi qualitates nam sub ista specie habitus collocantur omnes habitus per se infusi omnes species intelligibiles supernaturales, 4or dotes corporis gloriosi et qualitas illa quae a pluribus ponitur hic ratione subiiciebat in statu innocentiae quia hae omnes qualitates bene disponunt subiectum et quamvis ex se est sunt difficile mobiles quia exigunt diu perseverare in subiecto quae est propria habitus. Quomodo ob causam character sacramentalis per se et ipse expectat ad habitum licet quia aliquomodo convenit cum potentia naturali dicatur reducibilis ad eam pertinere ut in 3o de sacramentis ingressi dixi prima quia in ea dictum fuit. In super gratia sanctificans sive habitualis in hac specie collocatur ut docuit Suarez, illo loco de gratia 6o 2o fine tacite retractans quod docuerat dicto 4 2a, metaphysica libro 4to no 23 ubi dixerat collocari in 2a specie cum in quibus gratia habitualis non sit perficiens habitus operativus, tamen verum reponit in specie habitus ideo quod sit qualitas diuturna et bene disponat subiectum, omnis etiam bona dispositio ex se permanens

corpⁱ. l. ait additas habitus appellat sub ipsa dispositionis sunt omnes actus sub ipsa dispositionis sunt omnes actus supernaturales quae bene disponunt subiectum et sunt facile mobiles ex incipiendi tamen sunt visio beata et amor lege dicquens qui est prorsus perpetuus et incorruptibilis ad ipsum habitum revocant

illud observo quod licet sit possibilis qualitas supernaturalis bona et honesta quae sit habitus vel dispositio bene disponens, non tamen est possibilis qualitas supernaturalis mala et turpis quae male disponat unde repugnat actus vel habitus vitiosus aut erroneus supernaturalis quo ad substantiam vel etiam quo ad modum productionis maxime si productio intra supernaturalis quia deus est author et causa particularis omnis entis supernaturalis repugnat quod deum esse causam et authorem rei malae et turpis secus huius malitia et turpitudo in deum refunderetur de quo alias

in 2ª specie quae est naturalis potentia et impotentia nulla videtur possibilis qualitas supernaturalis ut ipsum nomen clamat quia naturalis potentia vel impotentia est facultas a natura data ad agendum vel patiendum et ita ab hac specie excluditur omnis qualitas aquisita vel extrinsecus superaddita naturae qualis est supernaturalis quod recte animadverterunt valentia, 3ª parte disp. 3ª q. 4ª [illegible] 3º fine et suarez, lib. 6º de gratia cap. 4º nº 12. et disp. 42. metaph. sect. 4ª. nº 7º. et 8º. qui proterea habitus per infusos non sub hac sed sub 1ª specie qualitatis posuerunt. quamobrem auscultandum non est hurtado, disp. 12 metaph. sect. 2ª nº 12. qui hos habitus in naturali potentia ponit. illud tertium et potestas vitalis non posse esse supernaturalis quia sunt perfecti de naturalis subiecti viventis et ideo S. thomas, 1ª parte q. 12 art. 4ª. et alii theologi negant possibilem esse intellectum supernaturalem cui sit connaturalis visio beata

in 3ª specie quae est passio et passibilis qualitas existunt multae qualitates supernaturales verbi gratia claritas qua corpora beatorum refulgebunt nec non aliae qualitates sensibiles quae intra ordinem supernaturalem esse possunt. quia ad hanc speciem pertinet omnis et solae qualitates sensibiles quae [illegible] possunt sub obiectum sensuum externorum. claritas ergo corporum

vcalores q.a dicee durat erit possibilitas, qualitas 2o qua corpus Christi [illegible] fuit et in transfiguratione q.a illo transit erit pass.o test. S.to Tho. 3a p.te q.e 45. a.lo 2o

in 4.to spe que est fra et fig.a responunt ad fig.as naturalis quas sup.a enumerabimus et si que aliae possibiles sint, vel aut eadem qualitas quae mathematicis fig.a dicunt a philosophis v[illegible] fra sicut dat fig.a supnaturalis ita et fra

Ex his oib. colligo nullas esse possibiles qualit. supnat.ales que non spectant ad aliqua spe qualitatis ex 4.or predictis nec nobis placet Egidius de [illegible] q.a 2. lo 2o lo 10 q.e 3a a.lo 2o paragrafo 1o no 38. cum ait nullas esse species [illegible] ut spe qualitatis ab Aris. enumeratas aliae spe admittant ad qualitates supnaturales quas Aris. non agnovit et ideo includit [illegible] non poni nebulla spe qualitati quam novit Aris. [illegible] species [illegible] abstracta Aris. docta [illegible] dere [illegible] dicimus [illegible] [illegible] habitib. infusis [illegible] reponi in 1a spe qualitatis 2o 4.ta supnaturalitas convenit etiam actioni et passi

1o 4.ta supnaturalitas convenit etiam actioni et passi

in predicato actis esse aliquas actas supnaturales quo ad entitatem ex plurali et [illegible] unio hipostatica gra et alia entita entitatibus supnaturalia [illegible] predicatorum [illegible] supnaturalem producunt: et eni actio ipse [illegible] in fieri; unde quo [illegible] supnaturalis et nec [illegible] esse supnaturalem, [illegible] modo naturali si [illegible] modo [illegible] naturali producat

imo [illegible] [illegible] et naturalis quo ad intrinsecam entitatem, [illegible] modo sibi [illegible] naturali [illegible] debito fiat, productio sue actio evadit supnaturalis. unde si fra accidentalis -t. substantialis corporea que [illegible] natura [illegible] glorari nec educi [illegible] substi, supnaturalit. creat adeo creatio illa erit intus supnaturalis, et illa actio qua quantitas panis et vini [illegible] in eucharistia ex a [illegible] [illegible] creat supnaturalis est. silit transubstantiatio totalis qua una [illegible]

iztegra Obvertit izaliaz et supnatalis qa est sup vires nat qua de causa
tran substantiatio, qua corpus et sanguis Xpi producit in eucharistia
p Obertez panis et vini est actio ord. supnatalis de qua agit a theologis 3a
p. q. 78. denique quoties res natalis pducit p causas p quas natalit
pduci nequit, pduci debet p actu supnatalem quia illa causa nessario debet
elebari adeo media pota obedali ut effectum attingat, qua rone aqua
elebari posset ad pducendum calorem p actu supnatalem et resurrectio etiam
licet terminet ad rem. qui est eius natale erit entitatibus supnatalis qa fiet
media Xpi humanitate tanquam instrumento elebato et ptr natale. neque credi=
mus repugnare actum rerum duetibus quatenus natalis semel destructus reparet quasit
inter natalis et tantum supnatalis et miraculosa quo ad modum ex tum
et ad loci cogenerandi accidentia et rone operabantur et ——

rro generalis huius est quia actio per quam res natalis fit modo
sibi ptr natali et indebito et indebita illi ut patet: rursus nulli alteri rei na=
tali potest esse debita, nam cum essentialiter specificet a suo termino, ad nullum alium neque
ipsa nec alia silis in spe terminari potest ergo talis actio 2um spe est soli
nat indebita ergo essentialiter supnatalis. nec obstat quod creatio gnilis panis in
eucharistia conveniat cum creatione Angeli quia ea convenientia et silitudo solum est ge=
nerica non specifica, nam cum ratione tri quem respicit spe differat ab illa non
minus ac creatio ais rationalis spe differt a creatione Angeli. quare nec creatio illa
gnilis nec alia silis 2um spe debet Ang. vel alteri rei natali ac proinde
2um spe est indebita nat quod sufficit ad supnatalitatem illius ut ex quinta
q. 88. satis liquet ——

unde colligo nullam esse rem natalem quae non possit termin=
are actum inter supnatalem, ut fieri posset p Obertez totalem ex alia re vel p aliquod
instrumentum ptr natale et elebatum, sola res inter mala ac lapis fieri neq=
uit media actu entitatis supnatalis ex dicta l superiori ——

sub pdicato passivi conveniunt plures passiones supnatales,
nam cum passio identificetur realiter cum actu eductiva de pota subiecti siquidem

non est aliud quam causalitas natalis quae rursum dat esse fris qualis actio educlibus fuerit supernaturalis ipsa quoque passio supernaturalis erit uga passio qua gratia dilectio beata dependet ab aia: et indue est ... supernaturalis non minus quam actio qua adeo fit. motus denique tam simultaneus quam rebus potest esse supernaturalis et uera talis erit qualis actio educlibus productiva uni identificat. fuerit supernaturalis ... rño entis supernaturalis non repugnat ubi et illud

... rño entis supernaturalis non repugnat ubi et illud

insupradicatis ubi ... plura ubi tam spatialia quam corporea ord[it] supernaturalia ... sunt insu lo ... debent entibus supernaturalibus nam cum quaelibet entitas tam absoluta quam modalis ... modos in suo ubi receptos perficit cum ubi ... et uerior habet ... quam nos inspiciam ampleri nouus, fit sequens quod ... supernaturale, si ubi ipsum et modos illius ... habet cum peculiare ubique immediate afficiat uidit quod ... spatio quod non potest non esse supernaturale ... debeat ... supernaturali quod ubicat, uga unio hipostatica, habitus infusi, dotes corporis gloriosi et alia huiusmodi entia habent ubi supernaturalia ... quae quidem erunt permanentia cum huiusmodi entia quiescunt, ... cum ... loco in locum mouent

Circa res natalis habet ... ubi supernaturale ... modo ... natale et in debito ... in spatio et ... corporeo aliquo ... quod ... in qua ostendimus corpus et sanguinem Xpi Domini in Eucharistia habet supernaturale corporeum ratione cuius ... et singulis ... atque in ... accidentium panis et uini. et in generali quodlibet corpus natale ac ... potest ... in loco in ... ubi supernaturale corporeum quod potest esse in ... aut ... quidem et ... ad locum et in ... et in ... in ord ad ... quod afficit,

aut 3a: divisibile et extensum in ord. ad ubum et in divisibile et inex-
tensum in ord. ad locum: aut in divisibile et inextensum tam in ord. ad lo-
cum quam in ord. ad ubum; divisibile namque et extensum quoad u-
trumque esse nequit nisi corpus modo divisibile et extensio constituat in
loco ut esse patet id de hoc alibi fusius ———

Nullus possibile videt ubi supernaturale corporum coex-
tensum corpori et loco, per quod corpus naturaliter existat in loco modo divisi-
bili namque sicut constitueret petrum in spatio longe maiori quam quod
ipsum potest occupare naturaliter, id praestaret medio ubi supernaturali et ipsi petro
in debito minus licet esset efficax fiali; nam in hoc nulla apparcat veri-
tatis contradictio Ergo si petrum constitueret pedum ubi in tota hac aula, tale
ubi nullo foret supernaturale. similiter non videtur implicare ubi supernaturale cor-
porum per quod idem corpus constituat simul in duobus locis distinctis, sicut
nec repugnat videtur aliud ubi supernaturale corporum quod duo corpora per se
aequalia immediate afficiant et ubi sint in eodem loco seu spatio ———

unde colligo fieri posse ubi spirituale 2um contra sup
naturalem entis spiritualis naturali, tale esset illud quo angelus constitueret in
spatio multo maiori quam illi debet; tale illud quo illum angelus poneret
in duobus locis adaequatis et distinctis, talle illud quod duo angeli im-
mediate ubicarent et viderent penetrarentur eidem spatio. ubi vero quod co-
rpus A. spiritus acquireret in instanti si transiret de loco extremo ad ex-
tremum sine transitu per medium, non deberet esse supernaturale quoad substantiam
solum quoad modum productionis quando quidem esse possit idem ubi naturale quod
possit alias acquirere naturaliter, actione tamen supernaturali et miraculosa
adeo factum ———

quoniam esse potest. afficit corpus extensum constituat simul
in duobus locis adaequalis per duo ubi circumscriptiva, ut de potentia absoluta
constitui potest. nullum est utrumque ubi fore supernaturale quoad substantiam aut
saltem alterum loco. quod idem quaeri potest de ipsum in duplici loco constitutum

an duplex ubi

qq. hanc expedivi ad lit. 4. plurimorum. ubi 2a dicimus ut non requiri quod utrumque ubi sit supernaturale quo ad substantiam sed posse alterum esse naturale quia unum corpus potest recipere unum ubi naturale in sua potentia naturali, et hoc non tollat nec repugnat per ad verum alterum ubi bene potest in uno loco ubicari per unum ubi naturale. — 2um est non posse corpus habere duplex ubi naturale ita ut utrumque recipiat in potentia naturali quia corpus totum habet potentiam naturalem ad unum ubi, potentia enim naturalis adaequata passiva corporis non exigit replicationem ubi ergo non potest idem corpus recipere utrumque ubi in potentia naturali, sed alterum tantum, alterum vero necessario recipiet in potentia obedientiali — 3um est hoc ubi receptum in potentia obedientiali debere esse entitative supernaturale, si potentia obedientialis sit formaliter supernaturalis, posse vero esse entitative naturale si potentia obedientialis sit formaliter naturalis ut revera est ex nostra communi opinione.

nunc vero rebus maturius perpensis existimo primum et 2um dictum esse verissimum 3um vero non item, imo sentio ubi receptum in potentia obedientiali necessario futurum esse supernaturale quo ad substantiam ex quo sequitur corpus positum in duplici loco potius necessario habiturum unum saltem ubi supernaturale omnino

nec est quod quisquam mihi iure subsentiat quod ascripta sententiae concepta defendant nam sapientis est mutare consilium melius quod est se ipsum corrigere quam ab aliis corrigi expectare. audi sapientissimum Augustinum, tom. 1. in prologo ad duos libros retractationum quos ita scripsit quod multa ante in suis operibus scripta in illis retractavit. sic ergo, inquit, nec enim quisquam, nisi imprudens, ideo quia mea errata reprehendo me reprehendere audebit. sed si dicat non ea debuisse a me dici quae postea etiam mihi displicuerent. verum dicit et mecum facit eorum quippe reprehensor est quorum et ego. neque enim ea reprehendere deberem si dicenda debuissem. sed qui primas non potuit habere sapientiae, 2as partes habeat modestiae, ut qui non valuit omnia in penitenda dicere, saltem peniteat quae cognoverit dicenda non fuisse. hucusque et elegantissime Augustinus

nec minus elegant. imperator Justinianus in aut=
entico de nuptiis collatione 4to post §. illud, ad idem propositum hec
habet; nos autem in institutionum expositione multa quidem et alia de is=
tis descripsimus. existimabimus autem oportere nunc utilis profec=
tioris causa considerantes etiam quedam corrig., non aliorum solummodo
sed etiam que a nobis ipsis sancita sunt. non enim erubescimus si quid in me=
lius etiam horum que ipsi prius diximus, ad id veniamus, hoc san=
cire et competentem prioribus imponere corectionem, nec ab alijs spectare
corigi legem. quod idem repetit infra ut fratrum filij collatione 9a. ibi
nostras leges emendare nos non piget ubique utilitatem subiectis invenire
volentes. hec imperator Augustissimus qui utrobique leges aliquas ac
ante latas penitus revocauit ———

ratio que me a priori sententia dicto cogit. 1a est quod ubi
quod semel afficit corpus Christi species 2um potentiam obedientialem, ubi petit recei=
pi in potentia obedientiali nec potest recipi in potentia naturali ergo est entitatibus
supernaturalibus. sequela videtur evidens nam forma que essentialiter postulat esse im=
potentia obedientiali subiecti, nec ullo modo potest recipi in potentia naturali, necessario
debet esse entitatibus supernaturalis, nam omnis forma naturalis dicat ad subiectum naturalem
ordinem: et enim potentia obedientialis pariter solum respicit agens supernaturale et ab
eo petit recipi formam ergo forma que petit recipi in potentia obedientiali, petit
fieri ab agente supernaturali, constat autem formam que semper nata petit fi=
eri ab agente supernaturali est supernaturali est debet esse entitatis supernaturalis.
ant. probo quia ubi est modus subiecti quod semper natum subicat ergo si subicat
corpus Christi species 2um potentiam obedientialem, erit modus ipsius potentie obedientialis
ergo essentialiter est unio actualis sui ipsius cum potentia obedientiali siquidem
ipsius est modi ut sit actualis unio sui cum subiecto ergo cum potentia obedientiali
competet formalibus obiectibus dictis. ratio pene Mophys explicitus a potentia
naturali eo quod respiciat dictum agens et autem ~~ac potentia~~ ac potentia naturalis
impossibile erit quod ubi semel modificans potentiam obedientialem corporis Christi ipsi

loc aliquando non modificet id recipiat in alia formalitate poten=
tiæ naturalis aliàs iam non esset nec esset actualis unio sui ut for=
maliter explicita potentiæ obedientialis ac proinde amitteret suam essentiam quod implicat —

— Confirmatur 1º quia actio quæ procedit ab agente 2º ut potentia obedientialis
illius, non potest procedi a potentia naturali ipsius ac proinde est supernaturalis quo
ad esse ergo idem eo ubi dicendum est non ubi strictius procedit ut sub=
lo quam actio ut agente quia ubi intrinsecè respicit subiectum quod afficit actio vero extrinsecè
respicit agens a quo exit ———

Confirmatur 2º ex eo quod quæ semel repræsentaret explicitè
rationem potentiæ obedientialis lapidis ibi quia semper deberet repræsentare illam nec pos=
set postea repræsentare potentiam naturalem eiusdem lapidis quia essentialiter esset actualis repræsen=
tatio potentiæ obedientialis 2º ut propriæ illius rationis ergo ubi quod semel modificat potentiam
obedientialem corporis semper debet illam modificare nec potest modificare potentiam na=
turalem quia essentialiter est actualis modus et unio sui ut potentia obedientiali corporis 2º ut propriæ
rationis illius ———

hinc inferras eo ipso quod idem effectus fiat duplici actione
adæquata a duabus causis totalibus, alteram saltem actionem necessario futuram esse
supernaturalem in ea entitate quia recipit in potentia obedientiali effectus et procedit
ab agente supernaturali cum apte nata; iterumus eo ipso quod in eadem materia re=
cipiant eæ formæ naturales et illi uniant per diversas uniones alteram sal=
tem unionem futuram esse supernaturalem entitatibus quia necessarium est aliquam sal=
tem simul ut forma quam unit recipi in potentia obedientiali materiæ ———

Venio ad prædicatum situs, quod ut dixi in philosophia nihil est aliud
quam extrinsecum locatis quæ ut ubi circumscriptivo identificat realiter; unde quot
sunt aut esse possunt ubi circumscriptiva supernaturalia; tot sunt pos=
sibiles situs supernaturales, qua propter in dotibus gloriæ, in habitibus infusis nostro
appetitui sensitivo sicut dantur ubi circumscriptiva dotibus supernaturalis sic etiam
dantur situs seu extrinseca supernaturalia. imo in corporibus naturalibus dari pos=
sunt extrinseca supernaturalia illis indebita sicut dari possunt ubi circum=

circum scriptiva

circumscribilibus supnatalia Xa nu dicta §o 6o qd tandem sentiendum sit de pdicatis gmdo, et hitus inordo ad supnatalits

§o 6a qd tandem sentiendum sit de pdicamentis qmdo, et hitus, in ord. ad supernaturalitatem

In pdicato qmdo seu duratis tot sunt accid. supnatalia, quot sunt entitates substales, l. accidentales supnatales qa duratio est psistentia rei in sua exista eidem realit. sup. illa ti stet fralit. et realit. exista ut ad lo's phisicorum ostensum est. ergo quot sunt entites seu existe supnatales pmanentes aut successive, tot sunt durates pmanentes l. successive supnatales. neque vo fieri potest ut duratio rei natalis sit supnatalis etiam fralit. sicut nec exista angeli l. alterius rei natalis potest esse supnatalis: quo cco. sup. res natalis psistit et durat miraculose ultra id qd pmittunt nate leges tam quidem supnatalitas reperit in acti. duratibus talis rei non autem in ipsa rei aut in substas exista l. negati sicut sup. lazarus resurrexit supnatalitas non est reperta nisi in acti. reproductibus —

Denique in ulto pdicato habitus existimo nullum esse possibilem supnatalem primus pbatur pmitto pdicatum hitus non distare a denominati extra a vestib. l. armis corpus humanum circumdantib. ut plures volunt id potius distare in accid. extro sic vestito l. armato qd ab illis non est aliud qm pota pximo qm homo habet ut sibi vestes l. arma admodet et coaptet qm potam pbabilius video non distingui realit ab hoc id rone connata dumetaxat hic oia cas auctum gravium virorum qm rone non levi in dialectica firmavi —

Ex quibus deduco roni obgm dari debeat hitus supnatalis nam nihil qd reipsa identificatur sup. enti natali potest esse in suis supnatalis etiam fralit. ut qd 8a d. 1a obit tangebam, pterea qd debet ipsi enti natali, qd enim magis debitum alicui qm sua ipsius entitas

sine qua nec depota absoluta dici ex potest, id habitus identificatur cum
cum ubita habitus qui naturalis est ergo non potest esse supernaturalis in ma ca-
litate

Dicas vestes et arma ponunt habitus coaptari supernaturaliter
ut si toga vel lorica dillo[illegible] in hie. in divisibilibus tota toli hic et toto
quibus partibus illius ergo tota passiva non habitus in ordine ad hunc
modum vestiendi vel armandi erit supernaturalis. Affirmat q^a potest dari
[illegible] unius materia et forma uniant unione informationis supernaturali, et unius partes
integrantes conveniunt indivisibilibus supernaturalibus ex dictis q. 4ta [illegible]
ergo saltem possibilis est habitus supernaturalis qua partes identificat cum huiusmo-
di unione ac indivisibilibus supernaturalibus

Ex [illegible] ante negando [illegible] q^a eiusmodi tota passiva
ad modum vestitus vel armaturae supernaturalis est naturalis et improportionata non [illegible]
atque tota obedientialis passiva vel activa ad formas et effectus supernaturales est intrinsece na-
turalis et improportionata ut non convenit ad vestiri. ad affirmationem non nego habitum qui
partes [illegible] cum unione supernaturali possibilis habitus esse posse supernaturalem tantum
nego posse esse supernaturalem qualiter [illegible] est cum ubita absoluta habitus que
[illegible] sic vestiri et armari dicitur. habemus ergo in omnibus praedicamentis partes quasi inu-
bita, quasi et habitus dari entia supernaturalia physice completa, in illis [illegible] physi-
cae incompleta et modalia, in omnibus denique q. [illegible] differentias ac indivividua ord.
supernaturalis. q. 6^a vel omnia entia supernaturalia creata reponant in decem vulg-
aris praedicamentis Aristotelis, simul cum entibus naturalibus, [illegible] quod alij senserint

q. 6^a. V. omnia entia supernaturalia creata reponant in
decem vulgaris praedicamentis Aristotelis, cum entibus naturalibus

§. 1us

quod alij sentiant

Cabrera, 3^a p. q. 64 ar. 1° disp. 1^a paragrapho 6° versiculo itum
si quecumque, arcebat gratia, charitas, et reliqua entia supernaturalia creata non po

ni in pdicato id est pdicatum transcend. Quia lo fundato quia sci
entia sunt participatia Dei ut habet infinitum et plenitudinem. Verendi ergo
quod admodum attingunt Dei infinitum et plenitudinem, id est, quia est infinitus in
omni genere entis non est in nullo pdicato per aut reducibe, id est pdicatum
transcendit, teste S. Thom. 1a p. q. 3a art 5. ergo illi entia creata
supnatalia non sunt in pdicato id est pdicatum transcendunt ——

Petrus de herera, in salmaticensi academia primus theo
pfessor in suo tract. de charitate ut refert Gonzalez, mox adducendus,
credididit quod licet entia supnatalia non collocent in aliquo pdicato ex
his que Aris. ponit, collocant tamen in alijs pdicatis que cum
pdicatis Aristotelicis in nullo pdicato univoce conveniant id analogum.
tandem quam sentam significavit Ricard. 4to dist. 1a art 2o q. 3a ad
2um dicens recte defendi posse virtutes infusas non reperiri in aliqua
specie qualitatis naturalis de quibus loquitur (loquit) philosophus quia
qualitates natales non expectant ad idem sue pdicatum ac infuse ——

pbat herera suam sentam hac rone quia pdicatum qua
litatis quod constituit Aris. est ignobilius simplicit. pdicato substantiae et adeo
inter pdicamenta quarto loco enumerat, nisi accidentia supnatalia collocare=
ntur in pdicatis Aris. sequitur pdicatum qualitatis esse nobilius simplicit
pdicato substantiae quia qualitas supnatalis nempe gratia et lumen glorie que
ueit sub pdicato qualitatis est absolute perfectior omni substantia natali que solum
continetur sub pdicato substantiae ergo dicendum est sub pdicato qualitatis solum
collocari qualitates natales et sub pdicato substantiae substantias natales qua rone
nobilius erit pdicatum substantiae pdicatum qualitatis et sine dubio alterius
accidentis a quo substantia natalis nobilior est qualitate et quolibet accidente nat=
ali. Confirmat 1o quia divinitas participata est ens supnatale perfectum
et finitum quod ad nullum pdicatum Aris. pertinet ergo oportet constituere
speciale pdicatum supnatale ad quod pertineat. = Confirmat 2o plus di=
ferunt entia diversi ordinis quam entia eiusdem ordinis. Ergo substantia natalis et

qualitas natalis differunt quam supremo et praedicato ergo entia diversi ordinis. Ergo qualitas natalis et supernatalis a fortiori different quam supremo iure praedicato

Quanquam Gonzalez, 1a parte disputatione 28 sectione 3a numero 44 media gradiens via ait virtutes et ... supernatalia si dividerent rationes ... directe poni in praedicatis Aristotelis, quod nihil est quod obstet ... at si dividerent ... supernatalia ... participatae ... ordinis non poni ... in praedicatis Aristotelis, poni tamen reduci ad illa, id quod ... quoniam ... supernatalia ut talia sunt pertinent ad ordinem divinum, ergo directe et per se non pertinent ad ordinem creatum ... praedicatorum est ordo creatus, ergo talia ... ut supernatalia non pertinent ad praedicata Aristotelis directe et per se ... quaelibet qualitas non habent infinitatem intrinsecam et aliunde habent ... et analogiam ad praedicata Aristotelis, ... 2a Authoris conclusio

— § 2a authoris Conclusio — —

amplectenda est nihilominus est communis opinio quae universaliter affirmat omnia entia supernatalia creata in aliquo ex 10 praedicatis Aristotelis simul cum entibus naturalibus collocari, quaedam quidem per se et directe alia reductive, prout ... posuerit ita Scotus, 4to distinctione 6a quaestione 10 paragrafo ad quartum. Dominicus Soto, 4to distinctione 1a quaestione 4ta articulo 2o paragrafo ... hoc ... lurich, 1a 2ae quaestione 110 articulo 3o dubio 2o paragrafo 21. Salas ... 2ae ... tractatu 2o disputatione 3a sectione 9a numero 37 et disputatione 14 sectione 16 numero 13. Vazquez, 3a parte ... 2 disputatione 134 ... 3o numero 48. Suarez, 3a parte ... 3o disputatione 41. sectione 3a in principio. Fonseca, ... 3o metaphysicae ... 7o ... 5to quaestione 2a sectione 4ta paragrafo posterior ... et alii plures

annuit S. Thomas, qui 1a 2ae quaestione 63. articulo 4to docet virtutes infusas et acquisitas ... natales distinguere ... tamen quod ... virtus et quaestione 110 articulo 2o probat gratiam habitualem ... quod qualitas et 3a parte quaestione 63. articulo 2o testatur characterem ...

natalis qui et effectus 3us. sacramentorum reduci ad 2am speciem qualitatis non videtur super hic ingenium ll. ipsa qua habet modum potentiae instrumentalis quam ipsum putat non poni per se sub genere id reducibile tantum quod quaerere dicat alibi videre ___

ratio quod videtur manifesta nam illa pertinent ad unum idem praedicamentum quae in eodem genere conveniunt sed in eodem genere conveniunt entia supernaturalia et naturalia ut qualitas naturalis et supernaturalis, substantia naturalis et supernaturalis, relatio naturalis et supernaturalis, ergo pertinent ad idem praedicamentum. minor patet quia qualitas naturalis et supernaturalis abstrahi potest ratio communis completa qualitatis in qua conveniunt quae ratio univoce est univocae et non genus nam non transcendat ultra differentias qualitatum ut potentia in qualitas et contra transcendens ut causa sufficiens analogiae et collimi in illo tradebamus ergo qualitas naturalis et supernaturalis conveniunt sub eodem genere supremo qualitatis imo et sub eodem genere sub alternato similis nec virtute ut idem dicit de subiecto naturali et supernaturali et de relatione naturali et supernaturali. unio hypostatica et aliae uniones naturales vel supernaturales quae sunt plurimae et completae, non ponuntur per se directe in praedicamento sed id reducibiliter tantum sicut et materia, forma, et alia entia naturalia plurima incompleta. nullum ergo est ens supernaturale creatum et creabile quod ad aliquod de decem praedicamentis directe per se vel reducibiliter revocari non possit ___

illud obiter notabimus haec supernaturale ut sic non esse rationem univocam et genericam sed analogam quia commune est deo et creaturis substantiae et accidentibus quae vero conveniunt in ratione entis supernaturalis, quae in eo consistit ut sit quod indebitum sit naturae creatae et creabili, atqui deo et creaturis substantiae et accidentibus nihil est commune univocum sed analogum. ratio ergo entis supernaturalis analoga. dicitur de eis vocis inferioribus vel quod ultimas eorum differentias transcendat, nam differentiae huius fidei unionis hypostaticae, participationis divinae et qualitatis supernaturalis id quod artificiose notarunt Perez disputatione 4to scolastico de 3o ... 4 ... et Salas ... 25 ... disp.

6a d. 10. nº 203 circiter finem § 3a ad arguta responsio

§ 3a ad argumenta responsio

Ad fundamentum Cabrerae. R. quod entia supernaturalia sint participatio divinae infinitae non impedire contineri in praedicamento locorum, nec enim quae sunt infinita ... aut carent dispositione ... generalis ... possent dicti collocationi quod si quid praedicamento excludit non ideo est, quia est omnis supernaturalis, ideo est infinitum 2um enim et dispositionem praedicamentali carent, ... quod omnium communis ... ultima in ...

Ad rationem Herrerae dicimus ... praedicamentum substantiae ... tantum ... praedicamentorum quae ... pertinent ad ... praedicamentum, ... praedicamentum qualitatis esse absolute nobilius praedicamento substantiae quia sub praedicamento substantiae ... continentur solum substantiae naturales ... quibus omnibus antecellit gratia et virtutes ... quae continentur sub praedicamento qualitatis: Aristoteles autem optulisse videtur praedicamentum substantiae praedicamento qualitatis, quia ignoravit entium supernaturalium ... solum entia naturalia at si praedicamentum substantiae accipiat latius ... quod ... aut reducibiliter locum habet in ipso praedicamento ... categoria ... praedicamentum substantiae longe superat praedicamentum qualitatis quia sub se continet unionem hipostaticam Verbi divini ... naturam creatam quae ... qualitati supernaturali ... quae ... quae quaestione 4ta d. 12. decrevimus. ad ... confirmationem dicitur ... participationem ... incorruptibilium poni ... praedicamento quando ... sub quo ponuntur ... rerum naturalium. ad 2um confirmationem dicimus quae sunt ... ordinis sub eodem praedicamento plus differre 2um quod quae sunt eiusdem ordinis sub ... praedicamento ... absolute minus differre, ... conveniant ... eodem ... alia ... non

Argumentum Gonzalis facilime solvit ... in nihil quidam subtili ... quando dicit ... exempli causa ut accidens est ... poni in praedicamento ... loquitur de ... rationem communem accidentis ut sic ... est falsum, quia non accidentis ut sic quae in ... claudit ... est ...

d.ia. id analoga et inde non ponit per in predicato aliquo id vagat
per qq. predicata accid.s loquit de tali accid. scilicet qualit. simplic.
et hec pre ponit in predicato q.a est quoddam supremum genus accid.s ...
hoc ita est iam qualitas erit genus ad qualitates natales et supnatales ac
subinde vitt. etiam ut supnatalis erit pre sub predicato qualitatis q.a ois pro
... Similiter sub q. supremo alicuius predicati pre ponit sub ta-
li predicato ut est ... nec refert qd vitt.o ut supnatalis ... ad
... quia id non vult qd ut sic sit aliqd creatum et finitum. q.o 7.a
v. non solum entia positiva id etiam negates et pvates esse possint qd piam in-
trinsece supnatale. S.o p.a status q.is et aliorum op.s

q.o 7.a v. non solum entia positiva id etiam negates et pvationes esse possint qd piam intre su-pnaturale

S.o p.a status questionis et aliorum opiniones

tametsi nullum e veteribus aut ... habeant quaestionem hanc ... inveniter ...
mus, fecto ut habeant posteri que imitent ... id qd verisilius et
ioni ... esse videbit neq. enim inventis ... esse videmur ...
gant ad hoc institutum scribit Seneca, l. 1.o epistolarum inquiens ... sine
istis qui nunquam ... fiunt, in ... sequunt priores in qua nemo
non apoi ... deinde in re sequunt que ... quesivit nunquam
autem ... si ... fuerimus inventis. ... qui aliud sequit nihil
venit imo nec quesivit, qd ego non ibo per priorum vestigia d. ego v.o ...
veteri, ... priorum ... qd ... hanc maniam. qui ante nos ista
moverunt non domini nostri ... sunt. patet oibus veritas ...
est occupata multum ex illa etiam futuris relictum est ... ille philosophus
... hec quidem non ponunt non admitti aliquem negatem ... p-
vates supnatales quo admodum ... quem ... natales ...

nasci sufficientis luminosi d; impedire lumen in aere produci tenebras in aere factas in aere fieri modo supernaturali, ipsas tamen ordinarie naturalis esse et circumdes rationis ad tenebras quae fieri solent ex absentia luminosi. silicet negatio combustionis trium puerorum ad praesentiam ignis quae contigit in fornace babilonica deus suspendit suum generalem concursum, supernaturalis fuit et miraculosa triplici modo quia repugnat legi naturae et quod illis in debitum est quod causa naturalis sufficient applicata passo non agat in illud et quod d; huiusmodi denegat suum concursum. denique corruptio accidentium sacrali eucharistiae vel combustionem vel alio modo supernaturalis censeri debet ex parte modi efficiendi, nam quamvis ignis calefacto eam per se naturaliter disponat ad corruptionem id tamen solum fit quando est subiectum aptum ad generationem formae oppositae eo quod in natura non est possibilis alteratio ubi non est possibilis generatio, quia vero in sacrato altaris deest materia quae est primum subiectum generationis et corruptionis et illa debet produci a solo deo supernaturaliter, ideo talis corruptio accidentium panis et vini supernaturalis dici debet et revera est

Tota ergo dificultas in eo posita est an possibile sint negationes et privationes quae sint supernaturales simpliciter quo ad subitatem, seu quo ad suam esse intrinsecum remotis et qualis esse debeant huiusmodi negationes quae res et nodosa est et dificilis explicatu

Prima sententia esse potest nullam negationem esse posse intrinsece supernaturalem quia nullus author hactenus dixit supernaturalem intrinsece nisi rebus positivis realibus possibilibus, tum quia dificilimum est explicare quid nam negationes supernaturales habeant, tum quia eae etiam entia rationis poterunt esse intrinsece supernaturalia quod est inauditum

2a sententia excogitari potest nempe negationem et privationem rerum supernaturalium esse intrinsece supernaturalem, negationem vero et privationem rerum naturalium esse naturalem. et probatur tum quia id postulare videtur debita proportio tum quia negatio est eiusdem ordinis cum forma quam negat cum ab ea specificetur ergo negatio formae supernaturalis necessario erit supernaturalis quo ad subitatem et negatio formae naturalis necessario erit naturalis

3a sent.a affirmat possibile esse negatio et pbatio in
re supnatalis quae negent non solum fras supnaturales verum etiam natales quae
sent.a michi verior videtur et 4or assertionibus sequentibus explananda est
sit 2a verior op.o

§ 2a Verior opinio

Dico 1o non repugnant negatio et pbatio intus et essentialiter supnatales probat q.o id quod est proprietas entis supnatalis debet esse intus supnatale sed aliquae negationes et pbatio sunt proprietates entium supnatalium ergo erunt ab intus supnatales. Sequela est optima et major videtur manifesta quia proprietas solius entis supnatalis soli enti supnatali debet et non enti natali, quod autem nulli enti natali debet non potest non esse supnatale, sicut dicitur proprietas entis natalis quae nisi debet enti natali non potest non esse ab intus natalis. minor suadetur quia gratia visio beatifica caeteraque entia supnatalia postulant tamquam proprietas unitatem fralem et numeralem ac disti a quovis alio ente quae proprietates ex omnium op. inneganter distinctae. deus quoque qui est ens maxime supnatale habet aliquas proprietates negativas cuiusmodi sunt infinitas, invisibilitas incomprehensibilitas et plures aliae quae sine dubio sunt supnatales

Dico 2o non est necessarium quod omnis negatio et pbatio verum supnatalium sit essentialiter supnatalis sed aliqua esse potest omnino natalis probat in,i's quod quod est supnatale est bonum honestumque et post ord.m debitum sed aliqua pbatio frs. supnatalis non est bona aut mala sed indifferens in individuo ergo non est supnatalis. minorem ostendo quia si quis omittat actum supnatalem charitatis tunc temporis quo non urget praeceptum est indifferens in individuo, charitatis talis omissio non enim est bona usque potius sit pbatio actus boni et non est bonum et rationi dissonum omittere actum bonum; neque est mala quia non tenetur habere tunc actum supnatalem charitatis siquidem tunc non cadit sub praecepto sed est opus dili et supererogationis ut supponimus. et surget hoc magis quia omissio actus supnatalis charitatis urgente praecepto est mala et peccatum ergo a fortiori talis pbatio non potest esse essentialiter supnatalis

hinc expectat quod omnis productio vel negatio debita naturae est omnino naturalis id productio vel negatio rei supernaturalis ergo rei supernaturalis ergo debita naturae cuius ipse negatio vel productio rei supernaturalis est omnino naturalis. minor patet quia ipsis negatio rei supernaturalis aliquomodo est productas rei naturalis cum enim omnis res naturalis distinguatur realiter et essentialiter a rebus supernaturalibus et omnis distinctio dictat innegationem, sit sequens ut quibus rebus naturalibus sequatur tamquam proprietas negatio rei supernaturalis, certum est autem proprietas debitur rei cuius est proprietas et ab eo naturaliter emanare. deinde omnis forma supernaturalis est ei debita naturae cuius dicitur absentia supernaturalis et debita a ciudem naturae non in ipsius quod aliqua forma non debeat alicui subiecto sequenti debet illius absentia supernaturalis

— dico 2º non est necessarium ut omnis negatio vel productio rei naturalis sit ab intrinseco naturalis id aliqua esse potest ab intrinseco supernaturalis. quod patet 1º quia dicto quaevis supernaturalis differt a naturali et negatio rei naturalis et tamen est intrinsece supernaturalis quia est proprietas rei supernaturalis. 2º si deus in nihilum redigeret angelum talis huiusmodi annihilatio foret intrinsece supernaturalis quia nulli naturae potest deberi eam omnis natura aut esse corruptibilis est aut incorruptibilis si corruptibilis modus desinendi ei naturalis est corruptio, si incorruptibilis nullus modus desinendi potest esse illi naturalis. 3º productio speciei subsistentiae seu personalitatis naturalis quam habet humanitas Christi, et productio inhaerentiae actualis quae datur in accidentibus eucharistiae et desitio substantiae panis ac vini est realiter supernaturalis quia fieri nequit nisi a deo auctore supernaturali et supra omnes naturae leges id autem quod naturae natura postulat agens supernaturale non potest non habere cum omnino supernaturale

non sunt necessarius valentia, 1a p. disp. 4 q. 2 p. 4. ad 27. et 28. et vasquez, 1a p. to. 2 disp. 214 c. 4º. ano 23. ad 29. asserere negationem personalitatis creatae in humanitate Christi, absentiam substantiae panis et vini in eucharistia et negationem inhaerentiae accidentium in eadem esse non esse intrinsece supernaturalem sed extrinsece tantum et quo ad modum efficiendi, quod idem de desitione panis et vini sensit albertinus to. 1º q. 1 in theologicis ... in in corolariorum ex 1º p. philosophico dubio 3a et id ipsum de annihilatione docuit vasquez in dicta disp. c. 2º nº 10. et c. 4º nº 21. utrumque non satis ni-

hic p[ro]uadit o[mn]i p[ro]posit[um]

Dico 4to quecunq[ue] negatio aut p[ri]vatio que est o[mn]io indebita o[mn]i nat[ur]æ creatæ v[el] creabili censeri debet supernaturalis quo ad substantiam id q[uod] ibi removeat rem naturalem sibi supernaturalem. hec assertio patet ex dictis in 3o p[r]ecedentib[us]. et rursus p[ro]bat q[ui]a circa negatibus sive remotibus philosophandum nobis est p[er] analogiam. et proportionem ad res positivas id hæ convenit supernaturalis o[mn]io quando sunt indebitæ o[mn]i n[atur]æ erg[o] et illæ. So[lvitur] 3ª ronib[us] aliorum sit satis.

So 3ª ronib[us] aliorum sit satis

Ad fundam[entu]m p[rim]æ sent[enti]æ I X, inmo ba q[uod] minus [illegible] sic si non sint au[...] qui predestinent id satis esse si non sint qui adversent [illegible] n[ost]ra facile ex p[re]dict[is] firma q[uod] rone fulciat neq[ue] ex illa sequit[ur] entia ronis esse posse supernaturalia q[ui]a q[uo]d est supernaturale p[er] [se] ordinat ad p[er]ficiendam aliquo modo naturam sibi ponendo vel illa aliq[ui]d sibi removendo q[uo]d non habet ens ronis ut patet q[uod] de [...] negat inter supernatura[le] id tantum objecti de [...] alias oportet esse ronis fore o[mn]io supernaturale q[ui]a nullum [...] debilius [...] absurditatum.

Ad fundam[entu]m 2æ sent[enti]æ liquet ex dictis negat[io] rei supernaturalis posse esse naturalem et v[ic]e[ver]sa negat[io] rei naturalis posse esse supernaturalem [...] et negat[io] posse esse eiusdem ordinis cum forma quam excludit q[ui]a licet repugnet naturali forma esse non ab illa sola sed etiam a subiecto modo recipiendi formam ex quo potest esse diversi ordinis a forma quam removet sicut erg[o] relatio predicamentalis capit [...] actus ab obiecto et nihil omnino ex p[ar]te extremi naturalis dat relatio naturalis dicti [...] similis ad hanc supernaturalem et actus naturalis ac improportionatus [...] ferri potest in obiectum supernaturalem etiam formale sic negatio naturalis [...] improportionata removeri potest formam supernaturalem quibus ab illa removet [...] quales [...] ens supernaturale. So [...] variis divisione ex [...]

Quaestio 3a quotuplex sit ens supernaturale

§ 1us

Variae divisiones explanantur

Multiplex est divisio seu partitio entis supernaturalis quarum plures instant ex huius disputationis proposito. Primo ens supernaturale dividitur in increatum et creatum. 2o in substantiale et accidentale. 3o in spirituale et corporeum. 4o in simpliciter complexum et simpliciter incomplexum. 5o in absolutum et relativum. 6o in modale et non modale. 7o in positivum et negativum seu remotivum. 8o ens supernaturale creatum subdividitur in 10 praedicamenta. quarum divisionum exempla ante oculos non [illegible] ne longior sim, maxime cum ex dictis quibuscumque innotescant.

1a divisio est in ens supernaturale intrinsecum et extrinsecum. ens supernaturale intrinsecum dicitur quod formaliter et intrinsece est supernaturale, quale est gratia et virtutes per se infusae. ens supernaturale extrinsecum appellatur quod in sua entitate est naturale et tamen extrinsece seu denominative dicitur supernaturale, eiusmodi est potentia obedientialis tamen [illegible] quam passiva rebus naturalibus innata quae supernaturalis dicitur extrinsece [illegible] non quia in se et in sua substantia sit ordinis supernaturalis sed quia respicit formas vel effectus sive actus supernaturales, instrumenta quoque naturalia elevata ad effectus supernaturales dicuntur agentia supernaturalia denominatione extrinseca ab effectu vel actu supernaturali: obiectum etiam visibile supernaturali scientia vel amabile supernaturali amore vocatur supernaturale extrinsece ab actu supernaturali scientiae vel amoris quem terminat aut terminare potest.

2a divisio est in ens supernaturale simpliciter et secundum quid. illud dicitur ens supernaturale simpliciter quod est intrinsece supernaturale ac proinde in sua entitate excedit omnis naturae creatae et creabilis ut visio beata. id vero dicitur supernaturale secundum quid quod tantum est supernaturale cum aliquo addito et non absolute, qua ratione omnes virtutes ergo est supernaturalis 2o quod ex [illegible]

modo producitur, sed absolute est naturalis: sic Angelus dicitur supernaturalis 2° sensu quod est respectivus respectu equi verbi gratia quia est illi indebitus, et tamen his ut 2° sensu quod supernaturalis respectu lapidis quia licet sit naturalis absolute est potentia sibi debita sed lapidi nullo modo debetur. quare divisio haec non coincidit cum divisione entis supernaturalis in supernaturale quoad substantiam et quoad modum, itaque explicanda quia licet omne quod est supernaturale quoad substantiam sit simpliciter supernaturale et ideo omne quod est simpliciter supernaturale sit ~~simpliciter~~ supernaturale quoad substantiam et rursus omne quod est supernaturale quoad modum 2° sensu quod sed non omne sit supernaturale tamen. Verlit non enim quod quod est supernaturale 2° sensu quod est supernaturale quoad modum nam angelus est ut dicebamus est supernaturalis 2° sensu quod est respectivus comparatione equi cui non debetur non vero est supernaturalis quoad modum. Vero 2° expenditur divisio entis supernaturalis in supernaturale quoad substantiam et supernaturale quoad modum.

§ 2°

Expenditur divisio entis supernaturalis in supernaturale quoad substantiam et supernaturale quoad modum

ultima et celebris divisio est in ens supernaturale quoad substantiam et supernaturale quoad modum productionis tantum quam divisionem omnes recipiunt et talis est communis sententia theologorum. q. 105 art. 8° et q. 6° de pot. art. 2° ad 3um. illud est supernaturale quoad substantiam quod non solum est supernaturale quoad modum quo producitur, sed etiam quoad suam entitatem et speciem ac proinde petit fieri ab agente supernaturali velut gratia et gloria; illud vero est supernaturale quoad modum tantum cuius natura et entitas est naturalis et subinde 2° sensu produci potest ab agente naturali, sed producitur modo supernaturali et naturae indebito, cuius gratia est visus restitutus caeco et vita mortuo reddita et id genus cetera; non vero distribuit 3um membrum nempe ens supernaturale quoad substantiam et naturale quoad modum quia hoc ipso quod aliquid sit ens et in natura supernaturali produci debet modo seu actu supernaturali sibi vero sit naturalis sibi sit naturalis illi ut quod, 1° vero 4° admonui

illud ad 6ᵘ. non omittam opus non esse quod modo productio sive actio inter ... in entitate supernaturali quoadmodum sit simpliciter etiam res supernaturalis nam inter deus erit supernaturalis ex re quod fiat praeter fines supernaturales et praeter ordinarias naturae leges ubi gratia Angelus adeo productus ob fines supernaturales gloriae beatitudinis est supernaturalis quoadmodum productio quae producitur supernaturalia relata operantis in fines supernaturales quo ... facta dicitur entitatis supernaturalis in supernaturali 2° certam et 2° modum ... habet non solum in ... productis producti sive illi sint modi sive res, ... in ipsis actionibus inter quas quaedam sunt supernaturales in sua intra entitate ut productio gratiae et transubstantiatio Christi, quaedam vero supernaturales solum quoadmodum ex re quoniam licet sint entitatibus naturalis tamen procedunt a suis causis ob fines supernaturales et praeter ordinarias leges dicitur ... talis foret actio qua angelus solem circumvolveret retrogrado motu quae erit naturalis quoad entitatem quia procedit a virtute naturali angeli id quoniam exerceret praeter leges et fines naturae diceret supernaturalis quoadmodum talis quoque esset actio reproductiva de qua diximus ad 4ᵘᵐ. sub ... generatam posse esse entitatis naturalis et supernaturales quoad modum ex re quia posset res semel destructa reparari ad eos fines supernaturales et praeter naturae leges

Placet hoc loco Scotum liberare ab errore qui illi communiter imponitur a multis authoribus asserentibus illum ingenio a ... parasse ad ... igitur ... et in 4ᵗᵒ dist. ... q. ... parasse ... ad ... versiculo ... rursus etiam non probasse dictum dicitur. eo quod non admittit esse aliquid creatum supernaturale in se et in sua entitate, id tantum in ordine ad agens supernaturale. Verum Scotus minime negavit formas creatas supernaturales 2° certam et in sua entitate, nec id a viro catolico (ut ego opinor) negari potest, cum multae sint formae de quarum supernaturalitate intrinseca ... ambigi non potest, ut sunt gratia sanctificans habitus ... infusi fidei spei et charitatis nec non ... beata ——— unde ipse Scotus plane ... has formas accidentales esse entitative supernaturales nam in 2° dist. 28. q. unica parasse ad ... ingenue

fatet gratiam sanctificantem esse formam supernaturalem et per infusam et 1° dist. 17. q. 2ª parag. ad solutionem et 3° dist. 23. q. unica parag. ad quaestionem et dist. 27. q. unica parag. de 3° dico. asserebat dari in nobis habitus fidei spei et charitatis per infusos et inde supernaturales. et in 4° dist. 49 q. 11. ex instituto ostendit visionem beatam esse formam omnino supernaturalem nec fieri posse ab intus creato solis naturalibus viribus sine auxilio supernaturali gratiae

an scilicet Scotus sentiat actus credendi, sperandi et diligendi prout oportet ad salutem, esse entitatibus supernaturales vel solum quo ad modum aliquem accidentalem qui non potuit fieri per vires naturales res est dubia et in hoc 2um videtur inclinare 1° dist. 17. q. 2ª parag. ad solutionem circa finem et in 3° dist. 27. q. unica parag. de 3° dico quatenus asserit habitum infusum charitatis non requiri per istos actus et per modum videlicet per majorem intensionem actus aut per acceptabilitatem ad praemium supernaturale quia neutrum potest actus supernaturalis habere absolutum nuda id in hoc posset Scotus benigne interpretari in hoc communi et quidem modo loquendi Theologi, quem ultimo interpretabimur

in locis in dictis adductis duo docet Scotus, unum est formam supernaturalem non distingui semper a necessario a forma naturali in sua entitate quia forma quae est entitas naturalis potest esse supernaturalis si producatur ab agente supernaturali quod verissimum est in formis supernaturalibus tantum ex modo productionis. alterum est formam non institui supernaturalem per ordinem ad subiectum sed per ordinem ad agens supernaturale a quo producitur, quod ideo dicit Scotus quia credidit in subiecto solum dari potentiam naturalem ad formam supernaturalem quod esse falsum ostendimus ex q. 2ª sed inde non cogit Scotus negare formam entitatibus supernaturales

quamvis ergo ex omnium locorum collatione diiudicare possunt, non negat Scotus possibile esse et de facto dari plures formas intrinsece supernaturales quae per causas creatas naturalibus suis viribus fieri nequeant neque naturales sint ulli naturae creatae vel creabili, quinimo huiusmodi formas

fras admitit. addit Vu las Dei posse aliquomodo natalis humqa cuaste nata potuit informare ipsas natas hmqa pota subjectiba inquarc cipiunt et natalis dicit qz izclinat et apetitias natales innatas ad has fras supnatalis recipiendas. egtur etsiquibis fra natalis natalit qmlus est Exre petat fil et informare natas pota tamq innata corespondes ad recipiendas fras supnatalis dici noz debet natalis sicut negs inclinatio et apetitus innates ad tales fras dicit natalis sed obedialis qo q. 2a huius disp. cuiz attigi et disp 3a dibiss q. 4a uberius Afirmaui ubi 3a Scolus ostendi innobis noz dari natales apetitus innatus ad vidiendus Deus negs ad alias fras entitalide supnatalis Vo 3a cur actus virtutus volent agrabibus Dei supnatalis quo admodus

Vo 3a cur actus virtutus volent agrabibus Dei supnatalis quo ad modum

ad extremes et citeritaotalu dignus iudico actus virtutus soleri bocari adbitris theologis supnatalis quo ad modus insernu longe dib. qm hic usq Exponimus

et po quidem actus virtis natalis dicit supnatalis quo ad modus qatit inse sit entitalis natalis sed inperat abactu virtutis supnatalis Exterius bgo qlargitio elemosine acharit supnatalis imperata vocat aS tha q. 24 de pota art. 14 corp. supnatalis quo ad modus

2o actus natalis dicit supnatalis quo admodus Vo q accipiat valores morales meritis supnatalis Exrelat ad fines supnatales medio aliquo actu supnatali ut si dilectio dei natalis refrat ad deus medio actu supnatali charitis redit moralit meritorius pmiss supnatalis silicet aumentus gis et glo quos ad modus docuit Cayetanus 2a 2e q. 171. art. 2o paraSo ad horus vide

3o actus ipse qui est entitative supnaturalis dicit naturalis quoad entitatem et supnaturalis quoad modum intelligendo nomine entis ronem comunem et genericam illius actus que non est supnaturalis sed comunis actibus naturalibus, nomine vero modi differentiam ipsam que quasi qualificat et modificat genus recte appellat modus illius hac frasi S. Thomas 2a 2e q. 171 art. 2o ad 3um dicit dilectionem dei et cogn. licet operatur non esse supnaturalem quoad entitatem sed quoad modum et loquit clare de dilect. et cog. entitative supnaturali eo qd asserit ad illam eliciendam infundi nobis habitus supnaturales. nomine ergo entis solum significat ronem comunem amoris et cog. dei que haberi potest viribus naturae nam reperiat etiam in actibus naturalibus, nomine autem modi significat specificam differentiam que contrahit predictam ronem comunem redditque actum supnaturalem. quare putandum non est in actu supnaturali fidei dei v.g. charitatis dari entitatem singularem que sit naturalis et modum accidentalem superadditum qui sit supnaturalis sed evidendum potius est totam ronem indivisibilem licet esse supnaturalem ___

Quod iudicat S. Thomas, ibi distinguens in ratione supnaturalitis actus diligendi deum et cognoscendi eum in speculo creaturarum ab actibus faciendi miracula et cognoscendi incerta et occulta dei sapientiae qd priores sint supnaturales tantum quoad modum. posteriores vero sint supnaturales etiam quoad entitatem nam tamen etiam posteriores ex quo non sint supnaturales siquidem generice conveniunt cum actibus supnaturalibus. Ex suum thomas in dictis illorum actuum non tam attendisse ad rem ipsam longa et omnimoda paritas quemad modum dividi quo significant, igitur in singulis appellasse entitatem quod significat per modum substantis illud vero vocare modum quod significat ad modum alteri adjacentis et veluti modificantis; quia ergo dilig. et cog. deum implicat gradum genericam comunem cum actibus naturalibus cog. et dilectionis qui gradus significat per modum substantis et facere miracula et cog. incerta et occulta dei implicat gradum specificum seu integram speciem supnaturalem que etiam significat ad modum substantis non minus quam genus propterea asseruit S. Doctor in prioribus actibus non asseri supnaturalitatem quoad entitatem bene tamen in posterioribus quo...

quanta sit perfectio et excellentia entis supernaturalis 8o § Status Quaestionis reseratur

9o 9a quanta sit perfectio et Excellentia entis supernaturalis

8o §a Status Quaestionis reseratur

entia supernaturalia comparari possunt imprimis inter se deinde cum entibus naturalibus et utroque venimus: primum quia pro dignitate diversi multis retro annis in 3a charitatis disp. 1a q. 2a et anno superiore in 3a debitoris in 3a debitoris disp. 2a q. ultima ad quas solas nostros auditores remittimus. nunc mea intentio paucis supponenda potius est quam probanda ——

inter ipsa ergo entia supernaturalia primum dignitatis et perfectionis locum obtinet Deus. 2um unio hipostatica ipsius cum natura creata. 3um gratia sanctificans. 4um lumen gloriae cum visione beata. 5um charitas infusa. 6um fides divina. 7um spes supernaturalis. 8um reliqui habitus per infusi virtutes et donorum ultimum locum tenent alia entia supernaturalia tam spiritualia quam corporea ex quibus illa spiritualia corporeis antecellant istis ——

si autem comparatio fiat inter ens supernaturale et naturale dubitari non potest quin ens supernaturale in communi perfectius sit quam ens naturale in communi quia ens supernaturale complectitur Deum qui est primum et praestantissimum ens supernaturale infinite intervallo superat omnia entia naturalia creata. praeterea eandem rationem ens supernaturale creatum in communi est ex suo genere nobilior quam ens naturale quia ex se continet unio hipostatica quae est modus substantialis longe nobilior et eminentior omni enti naturali etiam substantiali de quo q. 2a ——

——— in dubitatum quoque mihi videtur quodlibet ens supernaturale absolute praestari enti naturali ... rationis ac denominationis exempli causa ... supernaturalem praestari ... naturali, colorem supernaturalem colori naturali, ubi supernaturale ubi naturali, relationem supernaturalem relationi naturali cognitionem supernaturalem ... cognitioni naturali ... ... id namque videtur postulare eminentiam entis supernaturalis ut sic supra ens naturale

et perficiat ceteris paribus enti naturali sibi simile

Tota difficultas inter doctores in eo versatur an quod vi accidens supernaturale sit perfectius omni accidenti et perfectius omni substantia ordinis naturalis quia inter duo sunt dicta et unus dubius. Primum dictum est qualibet substantia naturalis esse 2um quod nobilior quovis accidens supernaturale quatenus est ens per se nec alteri inheret at accidens supernaturale est entis ens ac perfectiori inheret substantiae naturali et ab illa dependet

2um dictum est accidens supernaturalia esse 2um quod excellentiora omni substantia naturali eo quod sint ordinis supernaturalis et habeant quo ipsa substantia ad ordinem divinum quod nulli subiecto naturali competit alterius accidenti supernaturali substantia naturalis cui inest eas quo informat ac perficit omnes autem alias causas 2um quod pertat potest

utrumque tradiddit S. Thomas apud nos 2a 2ae q. 110. art. 2o ad 2um. et questione 27. de veritate art. 1o ad 6um. comparans perfectum gratiae habitualis cum aia nostra afirmat ita habet sicut ex accidens et excessus, itaut aia, quae substantia est, excedat gratiam, quae est accidens; gratia autem quae est participatio supernaturalis divini excedat aiam rationalem et 2a 2ae q. 23. art. 3o ad 3um. comparans charitatem cum aia in perfecto eadem utilitate dicit et in quarto dicit 49 q. 1a art. 2o questiuncula 1a ad 1um. proponens beatitudinem supernaturalem cum substantia aiae cui inest eodem modo distinguit. in quibus locis noluisse videtur disputare de 3o in quo potissima difficultas posita est scilicet quis excessus sit absolute maior ac praeponderant. ac proinde quae sit simpliciter perfectior aia ne an potius gratia, charitas et beatitudo.

Id quod a nobis inspicienti generatim de quovis accidenti supernaturali et de quavis substantia naturali debebit tamen et ostitant tractandus est § 2o relatis diversis sententiis verior seligit

§ 2o

relatis diversis sententiis verior seligit

Sectae re 4tor ferentur sententiae duae extremae et solidiores mediae. prima sententia

Extrema docet universum. omnes substantias creatas naturales esse simpliciter nobiliores gratia charitate et quodlibet accidente supernaturali. Ita tenuerunt S. Tho. 1o dist. 17. q. 1a art. 1o ad 6um et clarius art. 2o ad 3um et in 2a dist. 26 q. 1a art. 2o ad 3um. Scotus 3o sententiarum dist. 13. art. 2a q. 1. paragrapho ad argumenta versiculo ad 2um dico et in 4to dist. ... q. 3a paragrapho Ideo ad 9um. versiculo 3a ratione ubi faber, disp. 43 ... 3o no 19. et 21. Fonseca, lib. 7o metaph. c. 8 q. 2a sect. 4a ... 2a. Suarez, lib. 2o metaph. disp. 32. sect. 2a no 32. ... lib. 6o de gratia c. ... ano 20 ad 13. Dubius esse videatur, Conradus 1a 2ae q. 110. art. 2 ad 2um. Lorca 1a 2ae q. 113. art. 9o. Egidius, 1a 2ae lib. 1o ... 4to q. 2a art. 1o fine. Cajetanus 2a 2ae q. 23. art. 3o ad 3um ... tius 3a p. q. 10. art. 4to paragrapho ad hoc dicit et Vasquez, 1a p. ... lib. 2o disp. 214 c. 3o no 17.

2a sententia omnino opposita affirmat omnia accidentia supernaturalia in genere tali simpliciter praeferendum esse omni substantiae naturali etiam angelicae. Ita sentiunt Gonzalez 1a p. disp. 28 sect. 3a ... 2a et aliqui juniores ex quibus eam audivi in publicis disputationibus.

3a sententia media inter utramque ascerit substantias quidem spirituales et intellectuales angeli et animae rationalis absolute et simpliciter superare gratiam virtutes et accidentia supernaturalia, at vero substantias corporeas v.g. coelum vel saltem aliquas abjectiores ab illis accidentibus simpliciter superari. hanc opinionem ... videntur Carthusianus, 1o dist. 17. q. 1a columna ultima paragrapho ad id quod tangitur ... item 2o dist. 26. art. 1o q. 2a ad 4um. Picus 1a p. q. 12 art. 1o dubio 3o fine. Heri..., 1a p. tractatu 4to disp. 48 c. 3o no 4to et ultimo no 68. Salas, 1a 2ae lib. 1o tractatu 2o disp. 3a sect. 2a no ... ad 3um. arguit 13 3a solutione Tumel, 1a 2ae q. 110 dubio 1o. Theophilus, in theologia naturali dist. 1a q. 3a art. 2o maxime no 7 qui omnes extendunt angelum et animam rationalem esse simpliciter nobiliores gratia charitate et reliquis accidentibus ordinis supernaturalis. Substantiis vero corporeis nihil ascerunt ... quod existimarent esse ignobiliores praedictis accidentibus, imo

Dive, sup.º et Salas, in responss.e ad 6.um pbat, q. arguli credunt inbus esse absolute pfectus lumine glae et volunt charit.

4.ta senta media est, q. visiss.a quas pr. habet pr.º est, quedam acid.a potiss.a ord.is supnaturalis qualia sunt gra habitualis charitas lumen glae et visso beata esse majoris pfectis simpliciter quabis iusta natali tam corporea qm spuali etiam possibili id q. nos solum inesse moris et 2.um huius estimationem ideliam in eternam et 2.um entitas phisicam: sic plane sentit S. Thom., p.a 2ae q. 112 a.to p.º ubi inde pbat gram a nulla iusta creata tamqm a causa principali produci posse q.a superat pfectum ois natur. creatae. quae ratio nulliis foret eficacitatis si solum ostenderet gram 2.um qd superare naturam creatam nos enim repugnat causam principalem esse 2.um qd impfectiorem suo effectu cum modo absolute sit equalis aut maioris pfectis qm ille. et q.e 113. a.to g.º ad 2.um. dicit bonum grae eternaliter qm bonum natur totius univ.i: quibus in locis S. Thom., iam senior mutavit sentam qm Junior in lib. sententiarum substinuerat

Sentiunt Capreolus 2.º dist. 26 q.e unica a.to 3.º ad 6.um Aureoli, Dom. prim. Ord. scilicet deliderma, Caid. b.a pfect q. 4.tae a.to 6.º in dubio speciali esse solum 4.ti arguli et Salias q.e p.a a.to 6.º Molina, p.a p.te q.e 12. a.to 1.º disp. 2.a ad 2.um Martinez, p.a 2ae q. p.a a.to p.º dubio 2.º ad 2.um Suriel, p.a 2ae q.e 112 a.to p.º dubio 3.º paragraf. 2.º Valentia, p.a 2ae disp. 8.a q.e 4.ta p.to p.º et 2.a 2ae disp. 3.a q.e p.a p.to primo paragrafo 3.º versiculo adhoc enim. Aragon, 2.a 2ae q.e 23. a.to 3.º ad 3.um

Ratio breviter est q.a pr. gram charit. et viss. magis coniungimur deo qm pr. qmlibet iustam natalem etiam possibilem ergo dicendum est eiusmodi acid.a excedere simpliciter impfect. oem iustam natalem etiam possibilem et a fortiori oia acid.a natalia patet sequela q.a pfectio creatae consistit in dicuncte et accessu ad deum qui est p.a men=

iura totius perfectis ergo hoc perfectior est creata quo deo magis diiungitur et ad illum propius accedit. ans probo quoniam praedicta accid. supernatalia sunt participationes nobilissimae deibus natis et perfectis illius nam per gratiam et charitatem efficit hom. l. angelus eminens dei filius adoptivus illius et heres suorum bonorum; per visionem beatam videt deum ut est in se diliguit quam suam felicitatem ac finem ultimum imo ipsa visio est ultimus finis summa felicitas ac beatitudo nec non hereditas creatis intuitalis, quorum nihil habet natura angelica et humana et alia natalis ergo magis diiungunt nos deo perfectae accidentia supernatalia quaecumque natali natura quantumvis praestantissima de hoc fusius vocis in pro gr. reditalis

Posterior pars eiusdem entis est aliqua entia supernatalia minus vera ac minus perfecta quam aliqua entia natalia nobilissima, quod etsi nullus d... de... pore. pte. relatis exprimit exprimunt tamen duobus verioribus et probat manifeste quia angelus et homo melior est simpliciter quam phys. l. linea qua deus pt. claritis supernatalis corporis gloriosi dinuant, et quam actio qua producit homo in resurrectione, et quam creatio quam qualitas panis miraculose servat in sacrato altaris ~~in sacrto~~ extra subiectum imo et quam ubi Christi dei sacrale et quam relatio supernatalis fundata in rebus supernatalibus, et quam modi aliqui supernatales sustales nempe unio informalis et dinualis, id quod et ex his liquet et ex de ulterius corroborat qualitet eis natale sit ex genere suo simpliciter ignobilius quam ens supernatale non tamen repugnat supernas in genere ignobilioris superare quo ad perfectiores inferiores aliquas ipsi genere nobilioris est authentico nomine exemplis quos illustrissimis monstravimus quae 4 la 5o 12.

9o ... decausis entis supernatalis 8o ... explicatur causa efficiens, exemplaris finalis et formalis entis supernatalis

9o ~~4~~ ... 10. decaussis entis supernatalis

8o 1o explicant causa efficiens, exemplaris, finalis, et formalis entis supernaturalis

non est sermo de entibus supernaturalibus quoad nempe Deum, Deus tal enim nullam ex causam illius proprie loquendo cum sit essentialiter ens a se et independens a quibuslibet aliis in sui quoad causam. quo ergo procedit de causis entis supernaturalis creati

et quidem quod attinet ad causam efficientem dubitari non potest quin Deus sit causa efficiens principalis omnium entium supernaturalium. deinde explorandum videtur dari posse causam instrumentalem creatam multorum entium supernaturalium imo in mat.a de sacramentis in q. disp. 3a q.e 3a ostendi de facto sacramenta novae legis esse physica instrumenta gratiae et q.e 4ta humanitatem Christi esse instrumentum physicum divinum divi verbi ad omnes effectus supernaturales et miraculosos qui post illius adventum in mundo fiunt, et q.e 7a in lib. et volumine lib. 1. Ang.e somni potentiam obedientialem innatam esse causas instrumentales comparatas actibus vitalibus supernaturalibus

nec solum creaturas bonas sed etiam malas esse posse instrumenta effectus supernaturalis, quod enim vetat quominus Deus possit elevare actum libitum intus malum et potentiam obedientialem quam sibi habet identificatam, per quem causat calorem vel aliam rem quam naturaliter producendo non poterat sicut elevabat aquam baptismalis ad producendam gratiam ergo recte potest effectus supernaturalis miraculosos producere ab actu vel habitu turpi sicut et a quibuslibet aliis &c

major difficultas est an sit vel esse possit aliqua causa principalis creata effectiva aliquorum entium supernaturalium et miraculorum. plauris ego verbis existimo quibus de facto plura sint entia supernaturalia quorum Deus solus sit causa principalis efficiens uti commodi sunt miranda productio Christi in eucharistia incarnatio et justificatio. et angelorum alia vero entia supernaturalia habent causas principales creatas cuius probatio pertinet ad varias materias theologicas in quas et in speciales sedes differo dicens hanc solum in specialia afferam unum vel alterum exemplum

insis si unio hipostatica est radix physica virtutum in Xpo

omnino quod est satis verisile dicendum erit eam dicendum erit eorum causam

principalem quoniam ex una parte est simpliciter perfectior his omnibus, ex

altera vero ut per se supernaturale earum. Ad rones autem causae principa-

lis ut ad verum 2um physicorum philosofabamur, nihil aliud exigit quam

quod sit per se supernaturale aliquius effectus et equalis aut majoris perfectionis quam

illum id quod sibi tale per se sit accidens sibi iusta sibi modum sibi res. 2o

gratia sanctificans est causa principalis habituum supernaturalium quoniam ab illa physice

sic fluunt supernaturales emanant sicut intellectus et voluntas ab aia et hic supp-

onitur, sicut ergo aia est causa principalis istarum potentiarum ita gratia illo-

rum habituum. 3o tamen ipsi et ceteri habitus infusi sunt causa princip-

alis motuum actuum supernaturalium eo quod sunt perfectiores illis atque intellectione

supernaturaliter ut in materia de ... dicendum 7o quod 3a probabimus fuit

4to quodlibet ens supernaturale habet relationes predicatum supernaturales dictis sibi

aut dissilis ad alia entia tam supernaturalia quam naturalia quae relationes ut ...

te re ipsa distinctae ab ipsis physice resultant sicut relationes naturales ab entibus

naturalibus Xo dicta in logica dicimus videlicet repugnet charitas quae sit cau-

sa ... gratiae habitualis ... unionis hipostaticae, non tamen repugnat videtur quod

... supernaturalis quae principaliter causant aliqua miracula de quo ex in-

... tractat 1a 2ae q. 112 ... et nos aliquid dicimus in ...

de sacramentis dicta 3a q. ...

... statuendum est causam ... entium supernaturalium crea-

torum esse deum sicut et entium naturalium eadem dicta intellecta potentia

naturalia quoniam ex ... sunt minus perfecta, minus perfecte imitant ...

excellentiam quam supernaturalia quae ... maiori ... minori ... perfe-

ctione eo magis minus ve assimilant eum quem imitant

causa finalis omnium entium ulta et principalis est ipsum

deus et eius gloria Xo illud proverbiorum 16. universa propter semet ipsum operi-

atus est dominus. aliae causae magis particulares dant Xo omnium nam

16. finis unionis hipostaticæ et exaltatio humanitatis Xpi et reparatio generis humani; finis vero gratiæ et aliorum habituum et actuum est visio beata ad quam manifeste natura ordinant et sic de alijs

causa formalis non distinguitur ab ipsa essentia entis supernaturalis quæ causa formalis metaphysica dici recte potest et solet. et propterea omne ens supernaturale creatum est forma naturalis. expectat ad genus accidentis quod est vel forma accidentaria vel est modus substantialis qui habet rationem formæ comparatione rei quam modificat. Sectio 2a gratiam et dona supernaturalia creari et non educi de potentia subiecti graves scholastici autumarunt.

Sectio 2a gratiam et dona supernaturalia creari et non educi de potentia subiecti graves scholastici autumarunt

Restat ut dicamus de causa materiali entium supernaturalium creatorum quæ non est aliud quam potentia obedientialis rerum in quibus recipiuntur. an vero entia supernaturalia producantur ita dependenter a causa materiali subiecti ac proinde creentur, an potius educantur de potentia sui subiecti et proinde quasi generentur. Veteris litigium est cuius decisio ad theologos expectat, tamen ex principiis philosophicis dependeat. Cum quia doctores solum disputant de gratia et reliquis habitibus infusis de illis non determinemus et inde faciemus iudicium de ceteris entibus supernaturalibus

1a sententia est multorum gravium quidem theologorum qui existimant gratiam sanctificantem creari et non educi de potentia sui subiecti illi sunt D. Angelicus sic S. 6bo 2o dist. 26. art. unico q. 4ta Ricardus, ibidem dist. art. 1o q. 2a Scotus, 4to dist. 1a q. 1a paraso idem dici potest. Capreolus, ibi q. 1a art. 3o ad argumenta Scoti 3a 3a ... Paludanus, q. 1a no 23. et 24. Major q. 1a ad 4um Grabiel, q. 1a art. 2o dub. 3a ... fine Argentinas, q. 1a art. 1o dub. 5 1a herera, in 2um sententiarum disp. 3a q. 4ta notabili 3o faber, 2o disp. 8. et in 4to disp. 12a d. 3a Martinus de Ledesma,

1.a p. 4.ti q. 3.a art. 1.o henriquez, quolibeto 4.to q. 3. ferrara lib. 4.to 1.a gentes c. 57. parasso desiderandus 2.o bega, lib. 7.o instit. Contineus c. 13. tradux, 1.a 2.e q. 112 art. 1.o Aragon, 1.a 2.e q. 24 art. 1.o [illegible] ex Suarez parasso ad confirmat. fonseca lib. 5.o metaph. c. 2.o q. 4.to sec. 2. et conimbricenses, lib. 1.o phisicorum c. 9.o q. 12. art. 6.o ad 2.um ——

Probat haec sententia 1.o ex scriptura in qua dicitur gratia in nobis creari baptismo 50. cor mundum crea in me deus ubi spiritus sancta supponit gratiam qua animam mundat a labe peccati conferendam esse per creationem et ita a deo postulat sibi conferri. et 2.a Corinthiorum 5.o et ad Galatas 6.o vitam gratiae appellat novam creaturam et ad ephesios 2.o creati in Christo Jesu in operibus bonis dicitur gratiae adesse gratiae ——

Probat 2.o ex D. Thoma qui 1.o dist. 14 q. 3.a corp. asserit gratiam non educi de potentia subiecti ex quo infert non produci a nulla creatura quia creatura nihil producere potest nisi per eductionem, sed quod non educitur de potentia subiecti creatur ergo 2.um praeceptorem Angelicum gratia dei creatur. et in 2.o dist. 26 q. unica art. 2.o ad 8.um gratia, ait, cum corrumpitur, simul etiam in nihilum recidit, sentit igitur gratiam desinere per anichilationem sed nihil anichilatur nisi quod prius creabatur quoniam anichilatio directe opponitur creationi ergo de mente D. Thomae gratia producitur per creationem ——

Probat 3.o ratione gratia non educitur de potentia subiecti in quo est ergo creatur patet sequela quia respectu formarum non datur medium inter educi ex potentia subiecti et creari sed necesse est his modorum alterum istorum. antecedens probatur quia nulla forma educitur de potentia subiecti nisi virtualiter contineatur in potentia illius, sed gratia non continetur in potentia subiecti ergo non educitur ex potentia illius. suadetur minor quia nec continetur in potentia naturali cum formae supernaturales non recipiantur in potentia naturali rerum naturalium sed in potentia obedientiali nec etiam continetur in potentia obedientiali quia haec est et entitatis de se formaliter naturalis ergo non potest virtute continere formas supra naturam gratiae ——

Probat 4.o quia ut aliqua forma educatur ex potentia subiecti et non creetur non satis est quod producatur in materia seu subiecto alia anima rationalis cum in materia producatur

cat non crearet, id requirit ulterius, quod subm habeat aliqm causalit tm aliquem concursum et influxum in genere causae materialis in ipsam fran id subm gratiae non potest habere hanc causalit nec influxum materialem ergo gratia eius gratia non educitur ex pota subli id creatur. minor probatur primo quia subm gratiae et aiae non est .l. angelus qui non est eiusdem ordinis cum ipsa sed longe inferioris quoniam pertinet ad ordinem naturae et gratia ad ordinem supernaturalem ergo non potest influere in gratiam. 2o gratia producitur a solo deo et non a creata ergo non fit ab aia .l. ang. in aliquo genere causae. 3o quia causa principalis non potest esse imperfectior effectu, sed aia .l. ang. est simpliciter imperfectior gratia ergo non potest esse causa materialis principalis gratiae neque enim in genere causae materialis datur instrumentalis cum in eodem genere causae nec d. neque aliquid aliud possit concurrere principaliter

ultimo probatur quia gratia sanctificans est accidens nobilissimum cum perfectissime participet diuinam naturam ergo petit modum producendi nobilissimum sed modus nobilissimus producendi est per creationem ergo. confirmatur primo gratia debet produci modo nobiliori quam accidentia naturalia sed haec educuntur de pota subli et plerumque generantur ergo gratia non producitur per eductionem sed per creationem. confirmatur 2o gratia est perfectior et nobilior absolute quam aia rationalis sed haec creatur ergo et illa

2a senta est dominici soti, 4to dist. 1a q. 2a ar. 3o ad 3um argum dicentis gratiam non creari sed concreari. fundamentum eius est quia gratia non educitur de pota subli sed fit ex nihilo ut probant arguta precedentis opinionis sed non fit ex nihilo per se primo cum fiat ad productionem subli cui inhaeret quod quidem per ipsam redditur gratum ergo fit ex nihilo ad productionem alterius quod est concreari

3a senta est cabrerae, 3a par. q. 2 art. 2o disp. 1a paragrapho 3o asserentis gratiam non creari nec concreari neque etiam educi de pota obedientiali aiae sed infundi et generari spiritualiter. pro qua senta adduci potest Cajetanus 1a 2ae q. 112 art. 1o quatenus ibi ait gratiam non creari, sic sed neque educi de pota subli. ceterum Cajetanus solummodo negat gratiam educi de pota naturali subli non vero de pota obedientiali ut patebit ex aliis

tus 8ª sequente referendis in quib. explicat qua rone lius vita intelligenda sit

Fundatur et gª int creat et educt dat medium illud est infusio id gra et charitas in fundunt nobis adeo ut dicat ad Rom 5º charitas Dei difusa est in cordib. nostris per spm Sm. et in Concilio tridentino sess 6ª c 7º in ipsa justificatione hec oia simul infusa accipit homo fidem spem et charitatem. ergo gra et alij habitus infusi non creant neque educunt de potª obedali subti id advenunt de foris infusi. sess 3ª neque grā neque ullam formam supnatalem creari sed vere generari et educi de potª obedali subti authe firmat

8º 3ª neque gram neque ullam formam supnatalem creari sed vere generari et educi de potentia obedentiali subti authe firmat

nobis magis placet opiº quæ int theologos nostri temporis magis recepta est nempe grā et reliqua entia supnatalia, quæ in nobis fiunt non creari id generari seu educi de potª obedali sui subti. ita durandus 2º dist 26 qª 2ª nº 14 Molina, 1ª pte qª 45 arto 1º parag Deniq, Valquez, 1ª pe disp 174 Valentia, 1ª pte disp 3ª qª 2ª pto 4to fine et 1ª 2æ disp 8ª qª 4ª pto Medina, 1ª 2æ qª 112 arto 1º parag nas ad 1m. et ibi Zumel, disp 1ª art 1º Zumel, disp 4to Curiel, dubio 3º ... 1ª 2æ disp 67. dubio 3º Cajetanus, 3ª pe qª 8ª arto parag in responsione ad 1m. et qª 13 arto 2º parag nota et qª 62 ar 1º parag ad obiect ubi cabezudo, difficultate 7ª ad 3m argum 4to ... Sayrus, lib 1º de sacramentis c 3º quarica arto 13. belarminus lib 2º de sacramentis c 11. parag 4to notandum henriques, lib 1 de sacramentis ... c 17. nº 3º. A Martinus, lib 1º qª 1ª theologª ex 2º phiosophico dubio 7º. art. 28. Suarez, lib 6º de grā c 2º

nº 8º. et in metaphisica disputatione 16. a numero nono hurtado, dispº 6ª phisicorum Vº 4tiº nº 28. Rubio, libro phisicorum ... 4to q. 4ta nº 32. et Murzia, libro 2º phisicorum disp. 2ª q. 1ª et alii —

eiusdem mentis fuit S. Thomas, nam 1ª 2æ q. 110 art. 2º ad 3um docet neque gratiam neque ullum aliud accidens creari proprie sed gratiam increata dici creari in nobis non phisice sed moraliter quatenus datur ex nihilo hoc est ex nullis meritis nostris et q. 113 art. 9º corpore afirmat creationem mundi ex parte modi agendi esse maius opus quam justificationem quia creatio est maximum dei opus ex modo agendi proptereaque quod rem producat ex nihilo, gratia autem justificans non creatur nec fit ex nihilo sed ex subiecto praesupposito. quam doctrinam valde notandam esse admonuit Cajetanus, ibi ut aparcat gratiam non creari apud Thomam. —

Dicit q. 3ª dicta art. 6º ad 3um inquit dicendum, quod gratia cum non sit forma subsistens, nec esse nec fieri li... ... unde non proprie creatur per modum illum quo substantiae subsistentes creantur. infusio autem gratiae accedit ad rationem creationis inquantum gratia non habet causam in subiecto, neque eficientem, neque talem materiam, in qua sit hoc modo in potentia, quod per agens naturale educi possit in actum, sicut est de formis naturalibus. En docet apte gratiam solum posse dici produci per creationem improprie et 2um quod quatenus eficit a solo deo non concurrente subiecto ... potentiis naturalibus. apertius q. unica de virtutibus art. 10. ad 13. asserit virtutes infusas a solo deo educi de potentia obedientiali ... et q. 27. de veritate art. 3º ad 9um tractat gratiam et alias formas accidentarias non creari proprie sed educi de potentia subiecti —

eodem expectat quod productio gratiae increata et virtutis appellatur generatio et regeneratio supernaturalis et spiritualis, generatio autem naturaliter ... ut forma genita educatur de potentia subiecti quae est actio opposita creationi. et quidem in concilio tridentino sess. 6ª capite 3º et 4tº productio gratiae dicitur

renascentia. et qui justificant, dicunt renasci et baptismus vocat
lavacrum regenerationis et adducit illud Joannis 3º. nisi quis renatus
fuerit ex aqua et spiritu sancto. et alia 1ª corinthiorum 4to inquit apostolus
in Christo Jesu per evangelium ego vos genui. et jacobi 1º voluntarie genuit
nos verbo veritatis. quibus in locis productio gratiae in nobis merito appellatur ge-
neratio et quoniam ista nativitas supponit aliam, qua in Adamo parente no-
stro prius spiritualiter geniti sumus ideo appellatur regeneratio non solum a tri-
dentino ubi sumitur idem etiam a paulo ad titum 3º. 5º 4ta praefata docta
rationibus communit

Praefata docta 3º 4tae rationibus communit

primo loco efficax est quia illud creatur quod producitur ex nihilo, sed gratia non
producitur ex nihilo, ergo non creatur sed potius generatur et educitur de potentia
animae et angeli. sequela est evidens et major patet ex definitione creationis quae
non est aliud quam productio entis ex nihilo. minor suadetur quia ut aliquid
quod producatur ex nihilo, fieri debet independenter a subiecto, et idcirco formae natura-
les corporeae non fiunt ex nihilo nec creantur quia producuntur dependenter
a materia seu subiecto ac subinde illud necessario supponunt tanquam causam materia-
lem quod est non fieri ex nihilo sed ex aliquo; 2º vero anima rationalis ideo fit ex
nihilo et creatur quoniam non dependet a subiecto sed naturaliter servari potest
extra omne subiectum, sed gratia ex natura sua dependet a subiecto in fieri et
servari quia est qualitas accidens. secunda ratio est quia si fiat modo illi
connaturali et naturae proportionato, dependeat a subiecto; quod si aliquando
naturaliter non dependet ut evenit in eucharistiae sacramento; id est supra
naturam. cum ergo aliunde non sit ullum probabile fundamentum ad asse-
rendum gratiam produci a deo sine hac dependentia a subiecto praeter naturam eius fa-
tendum est non creari nec fieri ex nihilo. qua ratione simul evincit non
creari ceteras formas accidentarias supernaturales et modos naturales supernatura-
les quia etiam de ratione modi est quod dependeat a subiecto in fieri et servari
respondebit aliquis primo ad hoc ut aliquid non creetur non satis est

quod dependeat a subjecto et quamquam id requiri quod dependeat a subjecto in genere causæ materialis influentis, gratia autem ex eo quod sit accidens inhærens subjecto solum habet quod pendeat a subjecto tanquam a termino inhærentiæ et unionis cum illo non tamen tanquam a causa materiali illius et propterea hæc dependentia non impedit quominus gratia creetur. sic anima rationalis in eo instanti suæ productionis dependet a materia quæ non potest materialiter produci ex materia cum ex natura sua sit forma corporis et nihil omnius hæc dependentia non obstat creationi illius eo quod non dependeat a materia tanquam a causa materiali influente in ipsam sed tanquam a termino unionis cum ipsa

Ego quidem libenter fateor ut forma aliqua non creetur sed educatur de potentia subjecti, requiri quod dependeat a subjecto in genere causæ materialis, nec necessarium quod producatur in subjecto et ab eo ut quamquam dependeat. quod recte monuerunt Suarez, Curiel, Albertinus, [?], hurtado, et Martinez, nempe ob eo ipso quod gratia et cetera accidentia supernaturalia magis nata dependeant in fieri et conservari a subjecto cui inhærent, nihilominus fiunt ab ipso subjecto per influentiam materialem, nam tam stricta dependentia plane oritur ex indigentia influxus materialis subjecti, unde omnes formæ naturales tam substantiales quam accidentales quæ in fieri et conservari dependent a subjecto, fiunt ab eo in genere causæ materialis et ideo educuntur de potentia illius et non creantur, anima vero rationalis licet in eo instanti suæ productionis dependeat a materia, non tamen ita pendet in conservari quia naturale est ei quod subsistat a corpore separata; unde eodem penitus concursu quo eodem genere actus quo nostra anima in corpore producitur posset produci extra corpus quia cum sit substantia spiritualis non potest habere cum ea a corpore. at gratia ut producatur extra subjectum, exigit alium majorem et uberiorem concursum et aliud genus actus quia cum sit accidens indiget concursu materiali subjecti cui inhæreat

Dicet alius gratiam et reliqua accidentia ordinis supernaturalis dependere in genere causæ materialis a subjecto ut elevato per potentiam obedientialem, ideoque non obstare creationi quæ solum postulat independentiam a subjecto ut naturale est quemadmodum responsio est Fonsecæ, et [illegible], ubi prius qui convenerunt nullam

fraç produci depotã subti nisi recipiat in potã natali illius ea que dicamus
graç et cetera ac̃id supnatalia noç educi de potã subti q.a solũ depe-
ndent ab illo ratione potẽ obedalis in qua subjectant

hec evasio facile refellit q.a non minus pendet ac-
cidens supnatale a potã obedali subti qm accidens natale a potã
natali id hec dependentia obstat creati ergo et illas dependentia eniç a subto
propterea obstat creati q.a creatio noç est productio ex aliquo, eo autẽ ipso qd
accidens producat dependenter a subto influenti qm subis obedali noç
ducit ex nihilo id ex aliquo q.a intrinsece supponit subm influens
suo influxu et causalitate natali ex quo fiat. quare falsum omnio est
illud solũ educi de potã subti qd in eius potã natali recipi potest nam satis
necessarium est fraç produci dependenter a subto obedali ut de eius potã sup
natali educat. unius ratio est q.a educi ex aliquo subto nihil est aliud
qm fieri in illud uel diverso natali eius nam hoc est fieri ex aliquo et
noç ex nihilo id ac̃id supnatalia fiunt in potã obedali rei natalis et
diverso materiali eius ergo merito dicunt de potã illius educi

2.o ratio sit q.a grã qndo desinit esse noç anichilat ergo qndo
qndo producit creat. Argua est optima q.a creati opponit anichilatio sic-
ut generationi corruptio et ita sicut nihil proprie corrumpit nisi qd ge-
nerabat ita proprie loquendo nihil anichilat nisi qd proprie creabat, et
ideo qd fit per creatẽ uel desinit, per anichilatẽ desinit proprie si noç vertat
in aliud. unde doctores omnes asserentes graç produci per creationem admittunt destru-
ctionem illius per anichilatẽ uel grã noç vertat in aliud ut est manifestum. ans
sumit ex do thõ, 1.a p.e q.a 104 ar.o 4.o ubi universaliter statuit tam
in operibus grãe qm natẽ nullam rem anichilari. et in solutione ad 3.m idem prin-
cipalem afirmat de accidentium destructione. et ratio eius quae militat in graç q.a
qndo illa desinit, qmbis nulla eius pars remaneat in subto adhuc noç redigit
in omnio nihilum, q.a manet in potã subti in qua divinebat, uel supponat subm
permanẽs, sicut supra dicebamus uel grã producit noç produci ex nihilo licet
nihil illius praesupponeret esse q.a fit ex potã natali subti in qua divinebat-

lq3. ex illa veluti ex subiecto educitur adde quod peccatum mortale physice destruit gratiam et non tantum meritorie et moraliter ut probavimus in materia de charitate disp. 4ta questione 3a ergo homo quoties mortaliter peccat est causa physica destructionis gratiae sed nulla res creata ex natura rei potest esse causa physica anichilationis sicut nec creationis ergo destructio gratiae in subiecto non est anichilatio sed productio corruptio

tertia ratio alia entia supernaturalia non creantur sed educuntur de potentia sui subiecti ergo idem de gratia dicendum est m.

nihil deest

in subiecto ergo idem de gratia dicendum est. Neque aliquis probo auctoris pariter ac distinctione neget alvarez, fonseca, et ariminensis locis supra memoratis qui universim afirmant omnes formas supernaturales creari, nihil enim dedit ab aliis authoribus contrariae opinionis nominatis paludanus, ferrara, et gradus asserunt formales id est charactere supernaturales quos ipsimet putant produci sacramentis non creari proprie sed educi de potentia subiecti. Ricardus etiam 4to dist. 43. articulo 4to questione 1a corporibus et questione 6a paragrapho videtur ergo statuit dotes gloriae quae apud ipsum sunt qualitates corporis supernaturales non creari sed educi de potentia obedientiali corporis gloriosi idipsum de actibus et in actibus fidei spei charitatis visionis beatae et aliis supernaturalibus qui fiunt a potentiis vitalibus probatur generatim accidentales quos nos eiusmodi actus creari non ponimus. clavius id instat in ubi sacrali Christi et aliis modis supernaturalibus quicunque fieri nequeant nisi in subiecto et dependent ab illo ex natura rei dependent ab influentia naturali ipsius subiecti

nec valet si dicat theologus formas supernaturales esse minus perfectas quam gratiae et id circo non effici per creationem sicut gratiae quae propter suam excellentiam id postulat contra hoc enim est 1o quia unio hipostatica est perfectior simpliciter gratia et tamen educitur de potentia obedientiali humanitatis

depota obedali humanitis creatoris nostri et post mod. illius erg maior existentia gris sup.ae scai accidentales supnatalis non obstat Piius educti. 2o qa nihil refert qd fra sit magis vel minus pfecta ut fiat vel creatz nam fra equi vel leonis est longe pfectior fra terre et ta- men non creat. sed generat sicut erg cetera accidentia supnatalia tamen stii sint eiusdem ordis cum gra et ipsa tota sua iusta supnatalia atque ima pota obedali suorum subjectorum recepta, nihil obest non pducunt sen- satz ita de gra et licitis infusis sentiendum est. 50, a corolaria superioris doctz

Lo ga.

corolaria superioris Doctrine

ex dictis colligo pro 1a Solum, gram non posse dici creari in rigore philosophico. pro quo sciendum est pprie loquendo dupliciter dici aliqd creari. 1o quidem creari dicit illud qd est ac pprie creat ex nihilo simul cum aliquo alio, quo pacto S. micahel dici potest creatus qa dum creatus est simul cum ceteris Angelis. 2o creari dicit id qd licet fiat pter acz generalibus sue eductibus tamen pducit simul tempe cum alia re que pprie creat sicut illud dicit generari qd pducit simul tempe cum alio qd pprie generat, sic fra celi in mundi exordio creata fuit qa licet pducta fuerit depndent ante ata ac subiecto non ex nihilo fuit tamen pducta simul cum mata celi que pprie creata est. ita intus et voluntas dici creant quibus educant depota aie qa pducunt una cum aia roali que est creat

hinc effecit nunqm gram creari 1o modo qa ipsa non creat est ac pprie simul cum alia re eo qd non fiat ex nihilo ideo ex pposito subiecto ut iam ostendimus, deinde gra que hiis dimanat sfont non potest creari 2o modo qa non pducit simul tempe cum alio ente qd creatz eficiat nam aia roalis et mata pro iam supponunt vel tempe crea- atz. Advertendum tamen est gram datam angelis, pris nostris smartibus

Xpo Dño et eius genitrici in ipso illo productionis momento concreata fuisse hoc posteriori modo licet producta fuerit simul cum substantia animae et angeli quae verè creata fuit ———

Contra opponas Divum Thomam qui 1a parte quaestione 45 articulo 4to corpore et quaestione 7 de veritate articulo 3o ad 9um ait gratiam in nobis non creari sed concreari. Respondendum erit Divum Doctorem non loqui proprie ac rigorose de concreatione ut nos sumus loquuti sed late et improprie prout concreatio significat quamcunque productionem rei factam dependenter ab alio cui inest. unde non solum de gratia sed de virtutibus supernaturalibus et quibus accidentalibus non substantialibus dicit non creari sed concreari quia creatio est rerum tantum subsistentium ———

Colligo 2o cum Doctore Cabrera productionem gratiae non esse actionem mediam inter creationem et eductionem quam volet esse fusio seu sed ductio gratiae in animam seu angelum nam philosophia non agnoscit medium inter creationem et eductionem. Ratio enim forma quae producitur in dependenter a subiecto tanquam a causa materiali et sic creatur, quae producitur dependenter ab illo et sic educitur de potentia subiecti. utrumque probatum est gratiam produci dependenter a subiecto inhaerentiae causae materialis, fatendum plane est gratiam non creari sed educi de potentia animae et angeli ———

Colligo 3o quae hactenus diximus intelligi debere de productione qua gratia producitur modo sibi connaturali, qua ratione producitur quotiescunque Deus eam nobis infundit, nam si produceret extra subiectum, aut in subiecto quidem sed independenter ab ipso in genere causae materialis et de potentia absoluta produci posset, tunc eius productio esset creatio, ut Daniel, Curiel, et Labe ... superius observarunt. ceterum ita produci per creationem non est gratiae connaturale ... eius naturam. eodem modo crediderim ceteras formas et modos supernaturales qui ex natura rei generantur posse dici creari si fiant extra subiectum sine dependentia materiali illius, exceptis actibus supernaturalibus, cui quia est essentialis eductio sui de potentia subiecti, omnino repugnat non educi sed creari. sed de hoc uberius in philosophia. Ad 6am argumentis

de 2a positis obiaq [illegible]

Solu argutis de 2a positis obiaq [illegible]

ad 1um arg[um] [illegible] dicimus, [illegible] scripta, afirmat gr[ati]am creari, n[on] uti voce creandi in rigore scholastico [illegible] aptum est q[uo]d eadem scriptura alijs in locis [illegible] 3a adductis dicat gr[ati]am generari [illegible] tamen generatio opponitur creationi proprie accepta. in his ergo scriptura [illegible] solet verbum creare late [illegible] [illegible] idem est q[uo]d [illegible] in qua acceptione salmo [illegible] de germinatione plantarum [illegible] emitte [illegible] [illegible] et creabuntur et renovabis faciem terrae et [illegible] [illegible] aeterna verbi generatio appellat creatio [illegible] creata est [illegible]. 2o [illegible] dicunt creari [illegible] gr[ati]am quatenus [illegible] eam ad nobis dei haereditatem [illegible] sicut creari dicunt episcopi et cardinales [illegible] ad episcopatum [illegible] cardinalatum [illegible] quae explicatio tradit [illegible] [illegible] [illegible] q. 45. [illegible] ad 1um. [illegible] gr[ati]a dicit creari [illegible] [illegible] moraliter quatenus dat absque meritis nostris quomodo fit aliqualiter ex nihilo ut [illegible] [illegible] [illegible] de gr[ati]a et lib[ero] arbitrio [illegible] et S. Thom. [illegible] q. 110 [illegible] 2o

ad 3um

ad 2um [illegible] S. Thom. manifeste a nobis [illegible] ut [illegible] vidimus. quare in [illegible] loco [illegible] quae nobis obiiciunt, solummodo negat gr[ati]am educi [illegible] naturali subiecti, unde optime infert [illegible] non posse educi a nulla creata [illegible] viribus [illegible] creata non operat [illegible] virtute nisi in [illegible] naturali subiecti. in posteriori loco [illegible] gr[ati]ae vocat anichilationem largo modo quatenus gr[ati]a [illegible] desinit, [illegible] amittit ita ut nulla [illegible] maneat, quo sensu idem S. D[octor] 4to dist. 11. q. 1. [illegible] 2o ad 1um [illegible] pronuntiat [illegible] quae corrumpit anichilari

ad 3um negat [illegible] [illegible] [illegible] majori negat minor [illegible] [illegible] non urget q[ui]a bene potest [illegible] virtualiter in [illegible] obedi[enti]ali [illegible] angeli atque ex eadem [illegible] educi [illegible] [illegible] obedi[enti]alis [illegible] naturalis [illegible] [illegible] non [illegible] naturaliter ad eamdem gr[ati]am [illegible]

elevatione supnatali ——

ad 4um. neganda est minor. ad 2m lius pbat pa-
tet ex nup dictis. ad - qz qmbis gra pducat a solo deo tanqm a ca=
usa principali aliqndo tamy pduit efficient a creatā tanqm ab instr=
umento et semp fit a subto tanqm a causa matali. ad 3m qz pbat ca=
usa matalis principalis et suu imfectus causandi modus potest esse ig-
nobilior effu, ut cernere licet in matā pa quæ est causa matalis prin=
cipalis fræ substali corpore longe pfectioris. qd ergo aia sit ignobilior
grā minime impedit quominus sit causa matalis principalis illius
—— ad ultim dx qd grā creet nō bene colligi ex lius nobilit
ac excellentia nō adhoc qd aliqd ens dicat creari - l. educi de pota su=
bli nō est ex pectanda maior - l. minor nobilitas lius sed spiialis natā
dependens aut idependens a subto. sic fra substalis corporea pstat
matā sub et tamen mata creat fra vo educit de pota mat. quo fit
ens supnatali ut tale est solus postulare pstantiorē durum qm ens na=
tali nō ita tamy ut hæc pstantia sit ingr. actis id in entitate lo qd effu
supnatalis pstit fieri durione entitatibe supnatali, effus vo natalis durna
entitatibe natali. et pfecto si ad pducendu entia supnatalia nessum fo=
ret genus actis pstantius lo qo fiunt entia natalia, nunq plura entia
natalia creent ut ang. aia roalis et mata 1a, nec creatio esset sufficiens
ut p los pducerent entia supnatalia sed altior et sublimior actio i=
llis tribuenda foret ——

ad fundam 2m sentz iam responsu est gram nō
fieri ex nihilo sed ex aliquo nempe ex potā obedali aia ex qua e=
ducit et ita nec creari nec decreari in nobis sed generari potius generati
supnatali et accidentali quæ nō dicit absolute simpliciter generationē
sius qd duntaxat ——

ad fundam 3m sentz nego maiorem nam idem ac=
cidens qd infundit et id educit in subm educi potest de pota illius ex
umplicausa lumen infundit in diafanu et educit ex lius pota et

calor infundit in aquam et parit educit de potentia licet: solum quod differunt infundi et educi quod primum significat habitudinem accidentis ad causam efficientem et secundum habitudinem ad causam materialem seu subiectum; et verum infundi non dicitur de omnibus accidentibus, sed de illis quorum causa efficiens est omnino extra subiectum ita quod subiectum nullam habeat efficientiam erga illa sed duntaxat materialem ut ex exemplis allatis palam fit; unde gratia recte dicitur nobis infundi quia a nobis non acquiritur seu efficitur, licet simul educatur de potentia obedientiali subiecti. sic etiam distinguit scientia infusa et acquisita non quod utraque non educatur de potentia subiecti sed quod una acquiratur proprio labore, altera a solo Deo sine labore donetur. et certe si scientia rerum naturalium quam Deus indidit Adamo recte dicitur infusa quamvis fuerit educta de potentia naturali subiecti quanto rectius gratia dicitur nobis infundi quam a solo Deo datur neque educitur de potentia naturali animae sed de potentia obedientiali. q.o 41. de proprietatibus entium supernaturalium §. 1.um de unitate, veritate et bonitate seu appetibilitate entis supernaturalis

q.o 41. de proprietatibus entium supernaturalium §. 1.um; de unitate, veritate, et bonitate seu appetibilitate entis supernaturalis

quatuor recensentur proprietates seu affectiones entis in communi, nimirum unitas, aliquid, veritas seu cognoscibilitas, bonitas seu appetibilitas; et de harum necesse est dicere entis supernaturali. singulas ergo compendiario perstringamus ______

Primum quod attinet ad unitatem, dicitur ens supernaturale non habere unitatem numericam, cum innumera sint entia supernaturalia numero distincta: nec unitatem speciei quia plurima sunt entia supernaturalia specie diversa non solum sub diversis praedicamentis sed etiam sub eodem: nec unitatem genericam quia ens supernaturale commune est Deo et praedicamentis Deo et creaturis nihil autem univocum quod potest esse commune divinis praedicamentis l. Deo et creaturis. igitur ens supernaturale ut sic solum habet unitatem analogam unius conceptus obiectivi abstracti a Deo et

creatis subita et accidenti ... fr̃alis distat ĩ lo qd sit qd ... dit ĩ debilis vi nat̃s creatẽ et creabili si vero loquamur de speciliaribus entibus supnatalibus maiorẽ habent unitẽ nã qd est unus ... beata in ... et angelis est una ... anima hiẽ infernus est unus ... genus ... subalternũ et sic de reliquis

altera affectio entis quæ vocat aliqd et distat ĩ esse ab alio sine dubio competit enti supnatali qd nõ modo distinguit realit sed realit etiã ab enti natali ... tactam q. ... ubi dici repug. qd ens supnatali quo ad subitã identificet realit cũ enti natali

rursus enti supnatali nõ deesse affectio bonitis cuj illud sit bonũ ac optimũ duplex atamẽ bonitas distingui solet ... in ord ad se, altera ĩ ord ad aliud et utrãq bonitẽ habet ens supnatale nã et sibi bonũ est quatenus habet debitã ĩ ... pdicatorũ ... et talis bonũ ... ipsi natã qm ornat ac pficit

ad bonitẽ sequit apetibilitas pqm ens supnatale ... terminare actus vitalẽ apetitus spualis sive volumtis imo si bonũ supnatale sit corporeũ ac sensibile terminare potest actũ apetitus sentientis ostendimus atamẽ ĩ ... dis. ... q. 4ta ens supnatale posse apeti ab ... Aug. tum apetitu illicito sive desiderio entitalibus supnatali tum etiã natali et impporcionatu eodẽ loco diximus innata nõ dari apetitũ in natũ ad ... supnatalis sed obedientialem duntaxat. ... 2a de veritate et cognocibilitate entis supnaturalis.

... 2a

De veritate et cognocibilitate entis supnaturalis

ultima affectio entis et veritas transcendentalis que per se et per ac=
cepta nihil est adequatio rei ad scientiam divinam ita ut talis sit res qualem
Deus iudicat eam esse habere et manifestum est quodlibet ens supernaturale esse verum
quatenus adeo adequatur scientiae divinae nec aliud habet esse quam quod iudi=
cat illud habere Deus.

Ad hanc veritatem sequitur intelligibilitas seu cognoscibilitas que propterea nomine veritatis significari debebit et de hac potissimum hic agendum est. querimus ergo an et quomodo ens supernaturale sit cognoscibile ab intellectu angelico et humano nec non a sensibus corporis tam internis quam externis id quoniam in alijs theologicis locis multa scripsimus aut scribemus de hac cognoscibilitate in presenti ea solum quasi compendio colligemus —

et sane scientia divina intuitiva quidditativa et comprehensiva cognovit quodlibet ens supernaturale re ipsa existens aut aliquando existiturum quod vero ut mere possibile et numquam producendum, cognoscit abstractive quidditative et comprehensive. de quo serio tractabam supra q. 14 de Deo scientie discrimen —

Quoad intellectum angelicum et humanum idem dicendum existimo, quamvis Angelus ut potentia perspicacior multo facilius rerum supernaturalium notitiam comparare valeat. et primo esse potest de cognitionibus apprehensivis vel iudicativis rerum supernaturalium: et rursus de cognitionibus iudicativis probabili vel evidenti: de intuitiva evidenti et abstractivis: de abstractivis quo ad quid est vel quo ad an est. et propterea de cognitionibus habitis lumine naturali ac proprio discursu et investigatione vel habitis lumine supernaturali et ex Dei revelatione. denique distinguendum est de rebus supernaturalibus secundum substantiam vel secundum modum tantum aut secundum esse possibile vel secundum esse existens aut futurum —

in primis dicit quod, ut unus sit absolute ens supernaturale adhuc potest homo vel angelus illud cognoscere naturaliter etiam evidenter quia habet necessariam connexionem cum objectis naturalibus que cadunt sub objecto cognitionis naturalis angelice et humane et ita quamvis hec naturali lumine cognoscit debebit incognita dici ut unius hec autem cognoscit quomodo a Deo naturaliter habemus non est qui=

ditatibus nec comprehensivis quo ad quod est et abstractivis licet habeat ex creatis que sunt effectus Dei de aliis in se ipso cognoscibilis non est nisi media cog. entitativis supernaturali.

Quinde ut (cogn.) naturalis et secluda revelatione potest quidem imperfecte a nobis apprehendi non vero perfecte et multo minus fieri potest evidens aut probabile judicium de misterio trinitatis at supernaturalis et ex divina revelatione cognosci potest tandem misterium non solum obscure ut a viatoribus cognoscit per fidem supernaturalem sed clare et evidenter quod quibus modis fieri potest. 1° cognosci potest Deus trinus et unus intuitive et quiditative licet non comprehensive, quo pacto videt ab omnibus beatis mediante visione beata 2° extra visionem beatam cognosci potest abstractive quo ad quod est imperfecte tamen quia nobis repugnet cog. supernaturalis perfecte quiditativa Dei que intuitiva non sit non tamen repugnat cog. imperfecte quiditativa et abstractiva qua una scilicet altera perfectio Dei cognoscatur. 3° bene potest communicari viatori evidens cog. trinitatis quo ad quod est que habere poterit intellectus ex Deo et abstractiva clare revelantis scilicet in actu fidei scilicet visionis beate aut in aliis effectibus supernaturalibus qui necessario connectunt cum ipsa trinitate que omnia cum diligentia discussimus in 1° libro de trinitate disp. 1ª que tota fuit de cognoscibilitate huius misterii nec non in 1° libro de visione disp. 3ª in qua actum est de modo quo Deus videt aut videri potest per visionem beatificam

Quod attinet ad entia supernaturalia creata ponendum est illa omnia posse clare et distincte cognosci supernaturaliter ab homine scilicet ang. non modo notitia abstractiva verum etiam intuitiva, nam si Deus, qui est scilicet entium supernaturalium intuitive videtur a beatis potiori jure videri poterunt eodem modo inferiora entia supernaturalia probatur quia quod quodlibet ens supernaturale est ex se cognoscibile saltem supernaturali lumine et quibus intellectus creatus saltem elevatus est cognoscibilis cuiusvis entis cognoscibilitas, quia quodlibet ens continetur intra capturam intellectus cuius non erit potentia specialis et universalis. quin imo de facto angeli cum fuerunt viatores cognoverunt abstractive per fidem multa entia

supnatalia que D, illis revelauit ut trinitas incarnatio gratia justificatio et haec eadem boni Angi vident modo intuitive et quidditatiue pro diversitate beatitudinis quam idem debetis, servata proportione ascendendum est.

2° nullum est ens supnatale quod non possit a nobis apprehendi natalit et seclusa quacunque revelatione saltem apprehensione imperfecta et obscura, cum nulla res ibi est possibilisque cum a nobis apprehendi non valeant simpliciter ita occurrant ut vice rei aliquam imperfectam notam efficiant sicut impossibilia que reipsa difficiliora sunt quam entia supnatalia neque inapprehensibilia veniunt ergo entia supnatalia non poterunt a nobis natalit apprehendi quod ulterius recte dicit Scotus quodlibeto 14 paragrapho de 2° ipsum mysterium trinitatis natali apprehensione a nobis cognosci possunt at vero entia supnatalia cognosci possunt natalit apprehensione perfecta quae determinet ad judicium evidens

Agibabile de huiusmodi entium possibilitate, existendis innotescit

3° loquendo de cognitione judicatiua hac dicit attendendum est majora Angeli vel hominis suapte natura et propria indagine non potest evidenter cognoscere entia supnatalia quo ad ista sive ut possibilia sive ut existentia v.g. unionem hipostaticam gratiam habitualem ubi Xpi diuini ctrilia, idque non solum agendo de cognitione intuitiva et quidditatiua sed etiam de abstractiva et quae ad eam est nata enim et existentia entis simpliciter supnatalis exigit ut sit perfecte incognoscibilis ab intellectu natali suis viribus insistente imo credere incarnationem nec probabilit quidem ab intellectu creato cognosci posse natalis viribus, quia ut de gratia visione beata et aliis entibus inferioribus quae satis verosimilit videtur posse probabilit agnosci ab Angelo vel homine citra Dei revelationem

at vero entia supnatalia quo ad modum tantum non repugnat cognosci evidenter ab intellectu Angi vel humano lumine natali id quod tam ut possibilia quam ut existentia huiusmodi sunt restitutio visus caeco, resurrectio mortuorum, penetratio duorum corporum in eodem loco et id genus multaque alia sunt supnatalia tantum 2° quod non excedunt vim natalem intelligendi hominis vel Angeli quam doctrinam confirmabimus [illegible] q. 17. ar. 1 ubi Sanctus Thomas disputat num Angelus possit cognoscere mysteria gratiae

Ex quo efficit hic. S. Ang. solo lumine naturae posse evidenter cognosci possibilem esse ordinem entium supernaturalium quae Deo vicini et Deum posse operari aliquid supra aut praeter naturam quod non potest non esse supernaturale saltem quoad modum.

Dubitari non immerito potest an facta revelatione et supposito supernaturali lumine possit intellectus naturali vi evidenter ostendere possibilitatem aut existentiam entium simpliciter supernaturalium quod dubium grave est nec minus quam 4or propositionibus expediendum videtur.

1a propositio. Supposita revelatione alicuius veritatis supernaturalis ex illis quas diximus in superioribus non esse cognoscibiles naturae viribus nequit evidenter ostendi eadem veritas aliqua ratione pure naturali v.g. posito supernaturali revelatione mysterii trinitatis et incarnationis divini verbi nequit petitis ex principiis naturalibus argumentis evidenter ostendi Deum esse 3um aut verbum fuisse incarnatum et incarnari posse. Ratio est quia si intra naturae limites consisterent sufficientia principia ad probandum evidenter praedictas veritates supposito lumine supernaturali illas revelante etiam illo non supposito possent illae veritates viribus naturae evidenter cognosci quia principia pure naturalia solo discursu intellectus investigari queunt ergo cum huiusmodi veritates non possint evidenter cognosci viribus naturae excluso lumine supernaturali neque illo posito cognosci poterunt.

2a propositio. Supposito supernaturali lumine manifestante aliquam veritatem supernaturalem bene potest viribus naturalibus intellectus invenire rationes et declarationes quibus eam probabilem reddat et ita contingit in mysteriis trinitatis incarnationis et eucharistiae post quorum revelationem inventa sunt plurima congruentia et exempla ex rebus naturalibus deprompta quibus probatur. Ratio horum mysteriorum enim ratio est quia intellectus illustratus lumine supernaturali excitatur ad indagandas rationes et exempla quae revera sunt in natura, eas quasi [illegible] verosimiles iudicat quas tamen ante illustrationem [illegible] insufficientes et improbabiles iudicaret.

3a propositio. Facta revelatione alicuius veritatis su-

naturalis possunt ex illa evidenter colligi per propria virtute intellectus aliqua veritates supernaturales quae nec locum habent velociter nesscio ubi rebellantis habitibus supernaturalibus evidenter colligitur possibiles esse actus supernaturales illis proportionatos et exactivos supernaturalibus voluntatis manifeste deducuntur actus supernaturales intellectus qui modo proportionato illis objecta proponant ex revelatione verbi divini intellectus qui inferet revelationem spiritus per voluntatem ne dei voluntas non sit minus potens et fecunda quam intellectus liceat

4a propositio omnia entia supernaturalia posita revelatione et extra eorum cognosci possunt a virtute creato medio actu naturali et improportionato id quod non tantum ut objecta naturalia id etiam et objecta fundamentalia quod in materia de visione divi quaestione 4ta et 6ta et 7a et in materia de eucharistia in appendice ad 2 disp. quaestione 8. exacte monstravimus nunc adverto tunc actus naturales et improportionatus ne posse 1. probabiles 1. certos et obscuros. talis est actus quo haereticus credit mysterium trinitatis 1. incarnationis quando dicit neque ille non potest esse supernaturalis eo quod in haeretico non maneat fides supernaturalis eo ipso quod dissentiat uni articulo fidei aliunde vero est certus eo quod innititur divino testimonio erit ergo naturalis et certus et obscurus; de quo iterum fusius in materia de fide

reliquum est ut non nihil dicamus de sensibus et quidem sensus interni scilicet cogitativa possunt ex directione intellectus objecta supernaturalia tamen non nisi confuse et imperfecte quia non in appetitu corporeo sint aliqui habitus infusi ut probabilior opinio fert et appetitus non possit eorum habitus objecta supernaturalia amplecti nisi proponant ab aestimativa quae illum gubernat ac regit necesse est in illa dari vim cognoscendi praedicta objecta sensus quoque externi percipere possunt objecta supernaturalia quarum claritas corporum gloriosorum videbitur a beatis oculis corporeis pro actus visus supernaturales omnino quaestione 12 et ultima de defectibus entium supernaturalium

Quaestio 12 et ultima de defectibus entium supernaturalium

in 1is in q. causæ efficientis multi effectus entium supernaturalium numerantur nam Deus qui per gratiam obtinet inter entia supernaturalia producit seu creatur tam naturali quam supernaturali quæ proinde sunt effectus illius. 2o Xa probabilius opinio. ab unione hypostatica physicè procedit gratia sanctificans. 3o ab huiusmodi gratia fluunt habitus infusi. 4o ab istis habitibus efficiunt actus supernaturales. 5o ab his omnibus entibus supernaturalibus emanant relationes prædicales supernaturales quibus adeo in vitam et adres naturales referunt. denique 9a causæ exemplaris ad efficientem reducuntur dicendum est Deum in q. causæ exemplaris habere per effectus omnia entia naturalia et supernaturalia quippe quæ ad illius imitationem fiant ——

in q. causæ materialis habent etiam suos effectus entia supernaturalia nam nullum corpus est quod non sit causa materialis ubi supernaturalis quod figit in spatio nec non actionis quam fit a causæ efficienti et passiones quam dependet a subiecto atque relationum prædicalium per quas ad alia entia refert. rursus quibus accidens supernaturale absolutum existit causaliter materialem in inherentia supernaturalis quæ in illo recipit et quam unit cum suo subiecto. corpora quoque supernaturalia inse recipiunt indivisibilia continuatiua et terminativa quibus corpus partes copulant et terminant ——

in q. causæ formalis seu modi naturalis omnia quæ accidentia ordinis supernaturalis sunt formæ, quæ cum subiectis adhærescunt causant formalis compositum quod ex ipsis et subiectis coalescit ——

tandem in q. causæ finalis omnia adeo ordinem trahunt cum omnia tam naturalia quam supernaturalia sint propter Deum tamquam propter finem ultimum licet peculiaria entia supernaturalia respiciant suos particulares fines quorum ubinde effectus existunt. appendix huius disputationis de miraculis

Appendix huius Disputationis De miraculis

ad complementum praesentis disputationis visum nobis fuit adjicere hanc appendi[cem] in qua aliquid de miraculis perstringeremus, quoniam res est digna quae a theologo sciatur nec opportunior occurrit locus de illa disserendi quam ubi a[gitur] de ente supernaturali siquidem miracula ut illico statuemus numeranda sunt inter e[ntia] supernaturalia quo ad essentiam aut saltem quoad modum. egit S. Thomas de miraculis [1.] parte quaestione 105 articulo 7° et 8° et quaestione 110 articulo 4°. et quaestione 114 articulo 4 et in 2° sententiarum distinctione 18. quaestione 1ª articulo 3° et libro 3° contra Gentes c[apitulo] 101 et 102. et quaestione 6ª de potentia et copiose Alexander Alensis, 2ª parte quaestione 4[2] et 43. Tum 1ª vox miraculum varie accipi solet

Sectio 1ª Vox miraculum varie accipi solet

Haec vox miraculum diversimode usurpatur apud auctores: in primis latissime dicitur mira[culum] quidquid ob raritatem vel excellentiam admirationem movet. qua ratione mira et prodigio[sa] opera artis ac naturae opera miracula dicimus unde quaedam celeberrima antiquitatis a[ed]ificia septem mundi miracula vocantur: et monstra dicuntur portenta et miracula na[turae] sicut etiam singularia quae de fontibus lapidibus arboribus ab historicis graphice narrantur, pro[di]giosa et miraculosa appellare ducimus quin imo homo ipse appellatur a talis naturae mi[ra]culum propter corporis structuram plane mirabilem ——————

Deinde miraculum sumitur minus late pro eo quod superat vires hu[manas]

aliarum causarum inferiorum. mirum modi sunt que fieri possunt ab Ang[li] l. demonib[us], non v[er]o ab h[omin]ib[us] l. reliquis causis inferiorib[us], v[erbi] g[rati]a q[uod] h[om]o ambulans supaquas non emergat lo[co] q[uo]d ibi detinat[ur] a bono l. malo Ang[e]lo q[uod] p[er] aere[m] ferat sicut a demone d[e]latus fuit Simon Magus: q[uo]d ignis d[e] c[e]lo cadat Ang[e]lo inde deferente; q[uo]d h[om]o sciat nunc que paulo ante apud Indos siebant demone illa sibi renuntiante; q[uo]d subito nascant[ur] Ranae Muscae et alia huiusmodi. nam enim demon probe sciat ex quib[us] causis res que q[uo]d gimnant optime potest aplicando activa passibis multa efficere non sine magna hom[inum] admirat[ione] ____

Circa miracula etiam spectant op[er]a que dicuntur aparentia phantastica et ficta que a demonib[us] l. h[omin]ib[us] fiunt et videntur v[er]a miracula esse q[ui]a illa habent non miraculis v[er]is sed tanta miracula non sunt sed mere Nugae, prestigiae, et rerum ludificationes. talia sunt ipse miracula que a magis et aliis nequissimis h[omin]ib[us] ac demonis p[er]petrant ut si h[om]o mortuus videat[ur] revivifice [illegible] g[ra]tia q[uo]d loquat[ur] et hic inde moveat[ur]. hoc enim potest demon p[er] esse cadaveri assistendo ____

Postremo miraculum p[ro]p[r]ie et stricte dicit[ur] apud theologos effectus aliquis qui superat vires uniuscuiusq[ue] creat[urae] si non quo ad substantiam saltem quo ad modum quo fit. taliruinde p[ro]duat adeo p[rae]ter [illegible] nat[urae] aut g[rati]e cursum. v[erbi] g[rati]a miraculum est cum subito alicui egroto restituit sanitas q[ui]a licet hoc vi causarum s[ecund]arum restitui potest non tamen subito et in momento q[ui]a id est p[rae]ter om[ne]m nat[urae] cursum et dicendu[m]. unde miracula admirati[on]em excitant q[ui]a nova et in solita sunt ad miranda atq[ue] miracula in hac alt[er]a acceptione dicunt[ur] miracula simpliciter et in se, miracula v[er]o in p[rim]a alia acceptione sunt miracula s[ecundu]m q[uo]d usque ad nos tantum.

[Quaestio] 2a; que sint nom[in]a quib[us] v[er]o; et p[ro]pria miracula in scriptura significantur ____

Dicuntur Dei et proprio miraculo nemo nobis futurus et eius nominis ordi-
mur. in ipsis vitalibus et nomen miraculum nostrum. et factum est grande miraculum
Isaie 29 admirationem faciam populo huic miraculo grandi et stupendo. et alia fre-
quenter quod nomen ut notat S. Thom. 1a p. q. 105 ar. 7o corp. ab admiratione
deductum quoniam miraculum videntibus admirationem movere solet, et quia admiratio oritur
ex eo quod effectus ignorata causa, illa dicuntur proprie miracula que fiunt causis
nobis occultis et incognitis. eadem de causa miracula dicuntur mira mir-
abilia quod admiratione digna sint. psalmo [illegible] qui facit mirabilia solus. et Ansel-
mus lib. de conceptu virg. c. 11 [illegible] que non natura creata sed solum Deus facit
semper miranda sunt. S. Gregorius hom. 2 in Ezechielem admirandum quod compre-
hendi potest mirum esse non potest, sed sola in miraculis non pote-
stis. S. Aug. lib. 6o de utilitate credendi c. 16. cur miracula modo
non fiunt et quia non moverent nisi mira essent aut insolita erant mira non essent
——— in miracula dicuntur virtutes portenta et prodigia virtutes quidem quia divi-
nitatis agere sola fieri possunt, ostendunt, portenta vero et prodigia quia specialiter
fieri portendunt, et explicat S. Thom. 2a 2e q. 178 ar. 1o ad 3um et quidem
1a Corinthiorum 12 dicit alii operatio virtutum. 2a Corinthiorum 12 signa ap-
ostolatus mei facta sunt super vos in signis et prodigiis et virtutibus. ad Galatas 3o
qui operatur virtutes in vobis ad Hebreos 2o affirmat apostolus doctrinam Evang.
confirmatam fuisse, contestante Deo signis et portentis et variis virtutibus ———
denique miracula passim in scriptura appellant signa Exodi 4o
dicit Deus Moisi virgam hanc sume in manu tua in qua facturus es sig-
na. Isaie 7o propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum ecce virgo conci-
piet et pariet filium mathei 12 petentibus phariseis a Christo Magister volumus a te
signum videre respondit Christus generatio prava et adultera signum querit et sig-
num non dabitur ei nisi signum Jone prophete. joanis 11 quid facimus
quia hic homo multa signa facit. actorum 5o per manus apostolorum fiebant signa et
prodigia multa in plebe et alibi sepissime ———
propterea autem miracula dicuntur signa quia significant Dei [illegible]

incuia

in cujus significationem fiunt id quod hoc notavit Magistra Didilini videntur namque Exodi 4to. visis miraculis Aarone patratis ex illis populus credidit verbis eius quae ad Mose dicebant. 3o Regum 17. Mulier illa Sareptana cognita filij sui resurrectione per illum facta dicit Eliae. Nunc in isto cognovi quoniam vir Dei es tu et verbum Domini in ore tuo verum est. et 18 viso miraculo ad preces Eliae invocatum super holocaustum populus clamavit Dominus ipse est Deus. Joannis 11. suscitato Lazaro multi ex Judaeis qui tantum miraculum viderant in Christum crediderunt. et prius c. 2o viso signo aquae versae in vinum quod Christus in nuptijs fecerat dicitur quod discipuli in eum crediderunt et Actorum 5o per multa miracula ab Apostolis edita in dies augebat multitudo credentium. un[de] aut[em] hic, stat[im] crederem nisi illis antea initium esse miracula signa verum esse dicta in majorem confirmationem efficiunt. eadem causa Christus Dominus edidit sua miracula suae divinitatis ubique confirmabat Mathei 9o ut sciatis quia filius hominis habet potestatem dimittendi peccata tunc ait paralitico surge. et c. 12 si ego in spiritu Dei ejicio daemonia igitur pervenit in vos regnum Dei et Marci ultimo no 20. et 1a Corinthiorum 14 no 22 et ad Hebraeos 2o no 4to doctrina evangelica dicit confirmata cum signis et miraculis quae confirmatio nulla esset nisi miraculum foret irrefragabile veritatis testimonium

illud autem annotavit Alexander, 2a parte q. 42 membro 1o ad ultimum hoc inter esse discrimen inter haec nomina mirabile, virtus, signum prodigium, cum portentum quod unum et idem esse dicitur mirabile virtus et signum quod comparatione ad idem nam mirabile dicitur respectu eius cui fit, virtus respectu per quem fit, signum vero respectu eius quod significat, porro signum dicitur quod vis miraculum ingentium significat aliquid per aliquod tempus quodcumque illud sit, at portentum et prodigium dicitur peculiare miraculum quod significat aliquid esse tempore futuro quibus inter nos latius accipi solet pro quolibet genere miraculi Loco 3o in quo nam ratio miraculi sita sit

Lo 3o; in quo nam ratio miraculi sita

sit

Aquí, lo 6o de Credibilitate credendi de 16 miraculis, inquit, dico quod quod arduum aut insolitum supra, per aut facultatem mirantis apparet. quam definitionem bene declarat S. Thom. 1a p. q. 105 art. 7. corp. et ad 2um dicit enim in miraculo arduum quoad debet esse opus difficile et potentiam excedens aliam naturae creaturae vires. insolitum vero dicit quod esse debet rarum et infrequens ut sic in videntibus admirationem excitet. denique dicitur esse supra, per aut facultatem mirantis quod miraculum fieri debeat per modum naturae universum et per ordinarias leges divinae providentiae. non potest nosse supra ipsum et facultatem hic qui visso miraculo miratur quique id solum potest aspicere quod ordinis naturae universae fert

Ulterius ut haec definitio et tota vera miraculi illustrior fiat dicendum est etc. 2. conditiones esse omnino necessarias ut aliquod opus sit proprie et stricte miraculosum quas recte assignavit S. Thom. 1a 2ae q. 113. art. 10. 1a conditio est ut miraculum a solo deo fieri possit atque adeo sit supra naturalem facultatem mirabilis causae naturalis creatae quod declarant indicat dicens vero miracula psalmo 71 qui facit mirabilia solus Joannis 3o ait Nicodemus nemo potest haec signa facere quae tu facis nisi fuerit deus cum eo et de 9o caecus ille cui Christus oculos restituerat audivit nisi esset hic a deo a deo non posset facere quod ymo etiam intelligit S. Thom. 1a p. q. 110 art. 4um et q. 114 art. 4to et 2a 2ae q. 178 art. 1o et 2o et q. 6a de potentia art. 3o et 5o et lo 3o contra Gentes c. 102 et 103. negat ab Angelis malo et a bono patrari posse proprie miraculum naturalibus viribus cui reliqua theologorum communis sententia. ceteris [illegible] Suarez, to. 4o de Angelis c. ultimo

quod non ita intelligendum est quasi solus deus possit [illegible] influere in miracula et nec instrumentaliter quidem creaturae [illegible] aliquid valeant, quamvis deus de facto regulariter ita contingat. et miracula quae viri sancti [illegible] patrare dicuntur plerumque efficiant ab ipsis solum moraliter [illegible] meritis ac precibus nisi ea impetrant adeo nihil enim non repugnat creaturas esse [illegible] instrumentalem miraculorum per solas potentias obedientiales sibi innatas sive per qualitatem neque naturalem neque additam quae [illegible] nata sit operationibus miraculorum quod [illegible] S. Thom. 2a 2ae q. 178 art. 1o ad [illegible] fieri posse qualitatem quae sit per [illegible] permanens operandi miracula solum videtur negare [illegible]

t inscripta Deus dicit solus qui facit [illegible]

supnatalis quae se extendat ad omnia miracula, non tamen negat posse fieri plures qualitates quarum quaelibet se extendat ad unum et plura miracula —— quin imo in 3° Sententiarum disputatione 3a q. 4ta monstravi humanitatem Christi Domini esse physicum instrumentum divinitatis ad patranda omnia miracula quae post eius Deputationem in mundo facta sunt quae fuit doctrina Sancti Thomae 3a p. q. 13 art. 2°. et q. 48. art. 6° et ibidem omnes viros doctos saltem aliquomodo physice concurrere ad propria miracula ut testant S. Thomas q. 6a de potentia art. 4to et 2a 2ae q. 178. art. 1° ad 1m. Gregorius lib. 2° dialogorum c. 30. et Augustinus lib. 10 c. 22 de civitate Dei ——

Dicitur ergo miraculum opus solius Dei quatenus sola divina virtus propria authoritate et principaliter patrare potest verum et rigorosum miraculum nec aliter id verum habere potest ut vidimus ——

Dicit obiectio si homo elevaret ad eo a faciendum aliquod quod non excedit Angeli facultatem verbi gratia ad ascendendum parva velocitate, tunc illud foret proprie miraculum quod omnibus non superat facultatem Angelorum nunquam desinit. respondetur superat tamen quoad id quod posset mediante potentia obedientiali et auxilio supnatali sive potentiali, et ita ille modus operandi est supra omnem naturam ac proprie, miraculorum ——

2a dictio est ut opus miraculosum sit praeter communem naturam aut gratiae cursum atque supra ordinariam Dei providentiam, nec enim sufficit ad proprium miraculum quod a solo Deo fieri possit nam creatio animae rationalis verbi gratia a solo Deo potest fieri et adhuc non est proprie miraculum quoniam non fit praeter cursum communem naturae cum qui petit ut in materia sufficienter disposita et organizata creet et infundat a Deo anima rationalis ——

hinc infero miraculum numerari debere inter effectus supnatalia quo ad substantiam saltem quo ad modum teste S. Thoma, 1a p. q. 105 art. 6 ad 2m. quia cum proprium miraculum sit illud quod superat omnem facultatem naturae et communem Dei cursum in ipso est naturae in debitum ac subinde supnatalem. et quidem erit supnatalem quo ad substantiam si effectus sit entitatibus supnatalis ut passio Christi Domini

et in carne quae verba fuit miraculosa Christi id Isaiae 7° propterea hoc dabit vobis Dominus ipse vobis signum. ecce virgo concipiet et pariet filium et tradit Cajetanus 1a parte q. 101. ar. 8°. in fine dum tamen ex quibus refragetur alensis 2a parte q. 42 membro 2° ar. 2°: erit vero supernatale quoad eumdem si fuerit effectus entitative naturalis et producatur modo in debito ut suscitatio mortui

In secundo variis justificationes ordinario modo factas non esse opus miraculosum extraordinarie vero factas recte posse dici miraculum ut definit S. Thomas 1a 2ae q. 113 ar. 10. prius patet quia licet justificatio principaliter ponit ficiatur soli Deo, tamen cum ordinario modo fit non fit supra communes leges gratiae id est Christi illas quae Deus ordinarie promovet scilicet vocando illos et perducendo ad imperfecta ad perfectas dispositiones quemadmodum Conscribit Concilium Tridentinum sessione 6a cap. 6°. ergo justificatio ordinarie non fit miraculoso modo posterius vero probat quia saepe Deus extraordinarie tam vehementer movet hominem et subito illum justificat quod contingit in conversione Sancti Pauli tunc enim oportet ut Deus corroboret intellectum et ad intelligendum velocius et apprehendendum efficacius malitiam peccati quam praedicta ordinaria ponit, qui modus justificationis extraordinarie vere miraculosus et longe excedit non solum vires naturales potentiae animae sed etiam modum quo Deus leges ordinarias servari solet ad operandum supernaturaliter

Quod hoc suadet videntur S. Augustinus tractatu 20 sermone 44 de verbis Domini in Joannem et S. Gregorius libro 3° Dialogorum capite 17 post medium et homiliam in Evangelia ante medium quatenus affirmant majus miraculum esse peccatorem ad Deum convertere quam mortuum ad vitam revocare quia majus est animam quam corpus resuscitare ergo sentiunt justificationem impii etiam ordinarie factam fore opus miraculosum. Respondeo solum probant miraculum sumptum late pro eo quod est supernaturale, constat autem animam aliquam magis miraculosam et minus supernaturalem, sicut resurrectio mortui est minus supernaturalis quam justificatio quia respicit terminum naturalem haec vero supernaturalem et tamen est magis miraculum imo simpliciter est miraculosa cum tamen justificatio ordinarie facta non sit simpliciter miraculum propter rationem exhibitam

3° Dico et ut miraculum sit opus rarum et insolitum, praeterea

q[d] in obvie ad miral. et ideo que [com]munit fiunt non sunt ipse mira[cu]=
la quibus sup[er] natalit obveniant ut justificatione ordinario modo
facta dicitur ut eum q[uod] apparet in actib[us] sup[er]natalib[us] qui [com]munit a nobis
elliciunt

nonnulli addunt 4[am] [con]ditionem scilicet quod effectus mira=
culosus aliquomodo fieri valeat a causa natali creata scilicet quo ad ali=
quas circunstantias vis illius excedat [ver]g[ratia] q[uo]d h[omi]o mortuus revivisceat di=
citur esse miraculum q[ui]a vita [eius] potest natalit haberi; q[uo]d h[omi]o alibet mox
in summa velocitate media pote obedali vocat etiam miraculum q[ui]a
aliquomodo elevari potest viribus natae quib[us] videt patrocinari S. Thos,
3 a p[ar]te q. 105. a[rticul]o 7[o] ad p[rim]um. [con]tra amrit p[ro]ducti grae et alio=
rum donorum supnatalium non esse miraculum; q[uod] vio excedat vires natae
nec aliqua ratione fieri valeat p[er] causas natales creatas. E[t] t[am]e[n]
quibus hec diff[erenti]a v[er]a sit in miraculis in ord[in]e nat[urali] non tamen est v[er]a in
miraculis in ord[in]e grae que possunt omnio excedere vires natae q[uo]d ex
ipse [con]venit S. Thos, [con]tra sup[r]a dicit justificat[ionem] extraordinarie
factam esse p[ro]prium miraculum ut tamen non possit fieri virt[ute] natali.

§o 4to v[er]a mirac[ul]a; quemadmodum, et simula=
tis discriminent et dignos=
cant

quoib[us] notis v[er]e et solida miracula a falsis et veris et adulterinis discer=
nantur fusius explicant. [ill]e Agu[ila], t[omo] 3o l[ibr]o 3o [con]trinit. al v[er]o ad
40. et [illeg.] 4[to] l[ibr]o [illeg.] q. [illeg.] q. 7. q. et quo [illeg.] notas insignia alli=
g[an]t potui q[uod] effectus superet vires totius natae creatae v[er]e si miraculum idit
eas, v[er]o non

2o si effectus miraculosus non habeat p[ro]portionem finem

bonum, sed tantum finem malum, videlicet ad confirmationem alicujus erroris, aut falsitatis, aut quod aliud bonis moribus, et sanctae fidei repugnans, non est verum miraculum sed apparens ac simulatum

3° si miraculum fiat cum verbis in vocationibus, et caeremoniis superstitiosis [illegible] ex pacto [illegible] cum Daemone volentibus, miraculum est fictum ex [illegible]

4to si patrator miraculi sit impius et flagitiosus, et ejus mores tales non congruat, aliunde quod miraculum patret ad confirmandam suam sanctitatem, non potest verum miraculum, quia miraculum verum fieri nequit in confirmationem falsi, ut sic sequentibus tangemus

Tum signum miraculi apparentis ponit S. Aug., si nimirum si qui edit majora miracula efficiat in minoribus, unde infert miracula quae ediderunt Magi Pharaonis Exodi c. 7. et 8. non fuisse solida, sed apparentia, quia qui fecerunt serpentes et ranas, non potuerunt efficere sciniphes, et muscas, verum tamen hoc signum non est infallibile, quia creatura non potest efficere miraculum verum nisi ex dei [illegible] potestate, et Deus [illegible] dare creaturae aliquae ad efficienda majora miracula et non minora ob justas causas

Ex quibus notis cognoscitur, quod sint prodigia illa, et stupenda opera, quae Antichristi facturus est, ad decipiendos homines, vera miracula non futura, sed commentitia, cujusmodi quoque etiam fuisse miracula, quae olim in eundem finem a gentilibus efficta legimus, nec dissimilia esse miracula, quae alii [illegible] jactant, et quae a Magis ope Daemonis venditantur, quemadmodum tradunt S. Thom. 2a 2ae q. 178. art. 1 ad 2m. Alex. 2a p. q. 43. Malvenda, to. 7° de Antichristo c. 14. Delrius, lo. 2° Magiae q. 7. Percrius, lib. de magia et alii.

quod si inter doctores graves aliqui judicant fieri posse vera miracula a magis, atque hujusmodi fuisse quae facta sunt a magis in Egipto et quae facienda sunt ab Antichristo, tantum intendunt haec miracula esse vera in ratione effectus positivi et realis, non in ratione miraculi, fuisse verum serpentes, et veras ranas, quae facta sunt a magis in Egipto, non vero fuisse prodigia miraculosa, cum facta fuerint naturaliter arte daemonum applicando activa passivis, unde haec miracula vocant miracula [illegible] quod et quo admodum tantum non simpliciter et absolute.

1° 5°. Deus nec per se nec per suos ministros edere potest verum miraculum ad aliquem errorem comprobandum

ex probatis l.a 1a. Reducit solutio illius q.m ag. d. posset facile miraculum verum in confirmationem falsi .1. permittere ut fiat ab iniusto et desperabili ministro quando prodent evidentes esse falsa adeo decidendum est et id fieri nullo modo posse ut sapienter asseruit S. Thom. quodlib.o 2o art. 6o ad 4.um quem sequuntur fere omnes theologi

probat id optima ratione S. D. quoniam si Deus faceret miraculum ad probandum errorem ac falsam doctrinam ipse esset testis falsitatis verum miraculum est testimonium seu signum in dicam verum ut id in cuius confirmationem efficit ut l.a 2a adnotabamus se implicat Deum esse testem falsitatis non minus quam mentiri cum id sit intrinsece turpe ideo quod periurium tam grave peccatum est quod reducit Deum in testem falsitatis quod ille nullo modo esse potest ergo implicat verum miraculum fieri adeo in confirmationem falsi

accedit quod miraculum est subscriptio et veluti sigillum quod veram doctrinam subscribit, obsignat ac munit, ut pro(p)ter dicit esse notam verae ac catholicae ecclesiae unde Christi dominus miraculis probabat veram esse quam docebat doctrinam pharisaei negabant miracula Christi esse vera et illa daemoni attribuebant quod admittentes coreputerit obiciebant Christi doctrinam esse vere dein, et illis omnes ecclesiae hostes tanto p. donant miraculorum ab eo et apostolis et martyribus edita magicis artibus adscribere existimantes sane non posse non esse veram doctrinam quam veris miraculis stabilit et ipsi daemones videntes miraculum esse firmum veritatis argumentum temptarunt falsis miraculis homines decipere et Simon Magus aliorumque Deus voluit permittere potestatem edendi miracula quo fidem nobis deciperent in aliis quam docebant: at quoniam malis otium non impulit pro ipsum quod istam dissuadendi eos in malorum et fide tamquam m. ... amandamus, res veniet hic in dicam venienti. quod 6a actio miraculosa non debet esse intrinsece supernaturali.

quod 6a actio miraculosa non debet esse intrinsece supernaturalis

ego quidem arbitror non esse necessarium quod actio interveniens in operibus miraculosis sit essentialiter et intrinsece supernaturalis in sua entitate sed sufficit quod sit supernaturalis extrinsece quia scilicet sit in circumstantiis indebitis producta. id quod imprimis probatur quia potest Deus patrare miraculum nulla actione positiva interveniente sed potius suspensione actionis sui concursus generalis debiti causis 2is qua ratione denegato universali concursu miraculose impedivit ignem babilonicum ne pueros in fornace cremarent Danielis 3. et suspensione etiam concursus effecit ut sol et luna ad horae imperium starent Iosue 10. ergo potiori jure poterit dari miraculum cum actione positiva quae sit naturalis tantum quo ad modum extrinsecum

imprimis 2o exemplis manifestis nam si sol retrocederet ab occasu ad ortum sicut ollim retrocessit 10 gradibus ad petitionem Ezechie ut presertim patet in 4to Regum 20. motus ille foret miraculosus ut docet Doctor S. Thomas 1a parte quaestione 105 articulo 2do ad 2um et tamen esset naturalis quo ad entitatem quia proveniret ab Angelo sed cum concursu impenderent propter finem supernaturalem ergo esset actio naturalis quo ad entitatem et supernaturalis quo ad modum et potest miraculosa. deinde si daemon totam terram moveret talis motus foret miraculosus ut auctor est S. Thomas quaestione 16 de malo articulo 10 ad 2um. et nihil minus esset naturalis cum sit talis qui fieri posset virtute naturali daemonis posito adeo suo concursu universali. quod ideo actu daemon non potest totam terram commovere, ideo est quia Deus ob bonum universi illi denegat suum concursum generalem. denique si homo ardenti febri correptus in extremo vitae discrimine versaret et repente cum talis calore non Christo naturaliter temperiem recuperaret, actio qua lumen recuperaret foret miraculosa et tamen esset ab intrinseco naturalis eo quod esset eadem quae antea erat ergo actio ab intrinseco naturalis esse potest miraculosa si tamen sit extrinsece supernaturalis eo quod fiat ob finem supernaturalem existentem sibi indebitum

solum objici potest quod S. Thomas libro 3o contra Gentes cap. 102 ratione 4ta ait. cum autem aliquis effectus producitur ab aliqua causa superiori mediantibus principiis propriis non est miraculum cuius ratio redit ad finem tertium quia Caietanus inquit, actio naturalis est de qua 6a disputatione articulo 6o post medium corporis in mi-

vaculis ait p̄duent aff^b, absq^3 actionib, natalib, erg^o sentit d. bus thos, actiones naturalium no^3 natalij non posse esse miraculosas quo-que etiam urget doct. q^o solus d^s reputat esse caussa miraculi si auth^3 actio miraculosa esse potest entitalibe natalis creata et poterit caussa miraculi

Alamq ay S. thos in s^u loco asserit acta facta medicis a sis caussis no^3 esse miraculosas serata, ibi parasse ad verlendum explicat id esse illigdum si fiat eo modo quo natura ait fieri ab huc caussis sed fiat eo temp^o et modo quo fieri nequit actio dicit miraculosa et sequentur supnatalis quo ad modum extram = in 2° loco renedit afft miraculosos fieri dic^o sactu supnatales nullh quo ad modum extram q^a fiunt p^r modum supnatalij et ex pote dei que no^3 subjacet legib^3 huius univ^bs. ad rones dicit creatu^3 bene potest esse caussas instrumentalem actis miraculosae eo auty in ipso q^d actio est mod supnatalis quo ad modum extram no^3 p^cedent a creata tamqm a caussa principali id tamqm a caussa principali de quo sermo ad hoc degenerali. so 7° no^3 oia miracula esse paria

so 7°

No^3 oia mirac^a esse paria

S. thos 1^a p^te q. 105 art^o 8° optime tenuit no^3 oia miracula fore equalia sed unum esse majus alio q^d clare eruit ex illis verbis Xpi de operibus miraculosis loquentis Joanis 14 op^a que ego facio et ipse faciet et majora horum faciet. quia enim nisi quis no^3 videat resurrect^e Lazari de qua fit mentio Joann. 11 esse longe grandius miraculum q^m divisio et exsiccationem Maris rubri ad imperium Mosis Exodi 14 et tamen divis^m esse adhuc majus miraculum q^m divisio Jordanis ad transitum israelitarum Josue 4to

notat S. thos ubi supra unum miraculum no^3 dici majus alio p^r paratu ad dividendum potius aqua efficit id p^r paratu ad facult^e natu q^m excedit et ita p^ut magis vel minus excedit facult^e natu dicitur majus vel minus miraculum et q^a q^t potest aliqd exced^r natu facult^e grad,

miraculorum distingui possunt. primum et summum gradum miraculi tenent quod excedunt facultatem naturae quantum ad substantiam sicut quod corpus humanum quod dum hanc vitam mortalem habuit glorificetur sicut glorificatum fuit et illustratum

corpus Xpi domini intransfiguratione ut constat id quod excedit facultatem naturae non quantum ad id quod fit sed quantum ad subiectum in quo fit sicut est resurrectio mortui et illuminatio caeci potest enim natura causare vitam sed non in mortuo et potest praestare visum sed non caeco. Tertium et infimum gradum habent illa miracula quae excedunt facultatem naturae quantum ad modum et ordinem faciendi sicut cum aliquis divina virtute subito curatur a febri et cum repente nubes coguntur et dant pluvias &c. ultimo cur deus aliquos viros sanctos miraculis illustret alios vero non item

Quaestio ultima

Cur deus aliquos viros sanctos miraculis illustret alios vero non item

Ultimo loco non immerito quaeratur ciolus aliquis quae causa sit quod cum obvia sanctitas aliquorum virorum illustrium minus sit testata miraculis signis declarata virtutum quoque operationibus insignita neque enim omnes sancti miraculis excelluerunt et claruerunt neque qui illorum maxime excelluerunt id est vero reliquos sanctitate superarunt id est claritate reliquos sanctitate superarunt non Joannes baptista, quo inter natos mulierum major non surrexit, signum fecit nullum ut dicit joannes 10. paucissima miracula legimus sancti Augustini, sancti chrysostomi, utriusque Gregorii, Nazianzeni, et Nyseni, quibus tamen non audemus Gregorium illum antepon thaumaturgum, hoc est miraculorum operatorem appellatum, quare et si semper constat viros sanctos claruisse potentia potentis atque miraculis, non tamen ad unum parat et hujus causam indagamus.

plures huius causas in venio apud doctores. 1º est quod sanctitas quae non miraculis id charitate extimanda est quam causam reddit S. Gregorius lib. moralium c. 8. illi virtutis probatio sanctitatis non est signa facere sed unumquemque ut se diligat. nam quae vera virtus in amore est et non in ostensione miraculi

veritas demonstrat que ait Joannes [illegible] inhoc cognoscent oes quia discipuli mei estis si dilectionem habueritis ad invicem.

2a causa exhibet aug. de 2o epistola [illegible] quod virtus ad miracula facienda est gratia gratis data et ideo inter reliquas gratias gratis datas numerat ab apostolo 1a Corinthiorum 12 ubi alij datur gratia sanitatum alij operatio virtutum quod etiam tradit s. thomas 2a 2e q. 178 art. 1o gratie autem gratis date ideo distribuuntur singulis pro suo beneplacito sicut enim ait augus. quod apostolus dicit non omnes sancti habent dona curationum nec oes habent diiudicationem spirituum ita neque in oibus memoriis sanctorum ista sicut miracula fieri voluit ille qui dividit propria unicuique prout vult.

3a causa reddit augus. lo 4to [illegible] [illegible] super illa verba dicens non omnes sancti ista tribuunt ne perniciosissimo errore decipiant infirmi existimantes in talibus factis majora dona esse quam in operibus justitie quibus eterna vita comparatur propterea dominus prohibet hinc gaudere discipulos cum ait nollite in hoc gaudere quoniam spiritus vobis subiiciuntur sed in hoc gaudete quod nomina vestra scripta sunt in celis.

4ta ratio est sancti hyeronimi mathei 7o ad illa verba nonne in nomine tuo prophetavimus &. dicentis miracula facta inter dum non esse meriti eius qui facit sed invocatio nominis Xpi &. alimenius sancti id agit ut homines cum [illegible] honorent ad cujus invocationem miracula fiunt. propterea miracula fieri possunt et solent non solum amicis sancti sed etiam aliis et impiis unde in extremo die multi dicent quod habet mathei 7o domine domine nonne in nomine tuo prophetavimus &. et innomine tuo demonia ejecimus! et innomine tuo virtutes multas fecimus et tunc confitebor illis quia numquam novi vos. et ne hoc mentiri credamus audiamus Xpum ipsum loquentem mathei 24 surgent pseudo Xpi et pseudo prophete et dabunt signa magna et prodigia ita ut in errorem inducant, si fieri potest, etiam electi. et constat etiam ex paulo 1a Corinthiorum 13. et prophetie donum et oia scientia esse posse haberi et montes transferri sine charitate [illegible]

ad extremum itendum non est quod ad hoc proposito ad bea
S. thom 2a 2e q. 178 a. 2o cor. d. nimirum licet a malis hominibus
fieri posse vera miracula ad confirmationem verae doctrinae licet ad probationem
sanctitatis aliorum quorum nomina invocant non tamen ab illis posse fieri
miracula in confirmationem propriae sanctitatis, quia verus est non quemadmodum mirac
ut firmus veritatis testis nec fieri potest ad confirmandum falsum ut
tanquam cum certo homo malus careat sanctitate non potest ergo vera
aliquo quovis sanctimoniam aliis testificet ac confirmet. et quidem
[illegible] 1a parte 180 et duobus sequentibus eruditione ostendit ex singul
historiis non tamen a malis hominibus verum etiam ab hereticis et schismaticis imo et pa
ganis fieri posse vera miracula [illegible] aliquem ad fidem aut
quae pertinent ad probandum, imo et [illegible] miraculis [illegible] libendis. [illegible]
ministro aliquando verum fuisse [illegible] impunitas malorum quam admodum signif
[illegible] [illegible] in expositione psalmi 77. in mittendo [illegible] Anglos [illegible]
[illegible] [illegible] quodam rege Angliae [illegible] post pentecosten qui est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] 26. tractat. [illegible] [illegible] beati et [illegible] affirmat beatum mod
[illegible] [illegible] qui se qui esse debet unde quaeque felix et [illegible] in 2o ait [illegible]
[illegible] [illegible] inter illa et distat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] perfecti [illegible]
comprehendit ambius quod licet actus identificat realiter cum [illegible] [illegible] tangat
[illegible] [illegible] cum est [illegible] 2a [illegible] [illegible] [illegible] dicit [illegible]

beatitudo objectibus cuiuslibet beati non vero est beatitudo formalis aliorum beatorum sed tantum sui ipsius quia beatitudo formalis aliorum est quoddam accidens menti ipsorum inherens. in 4to et ultimo articulo concludit quod quod considerabile est in quacumque felicitate id omne eminenter est in deo felicitate et beatitudine divina

hic ponit S. thomas coronidem hijs que expectant ad deum ut unum et trinum glorioso fine qualis est felicitas sempiterna finem faciat nos quoniam nihil habemus quod de tam felici fine adamus nam que omnibus beatis omnia sunt pertinent ad materiam de beatitudine de qua prima secunde quarum ad 3am, que autem deo summe beati propria sunt abunde explanant ab S. thoma, in litteris quam quesumus legant et omni studio lucant studiores disciendi finem facimus in tam glorioso fine dequiescentis intermissis paulisper litterarum studijs dum estibi calores deferverit atque languescunt utinam que dicimus in dei gloriam redundent nec non laus matris michaelis anno 1624 in vigilio apostolorum petri et pauli summam manum imposuimus —

1624

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Delectio De Iustitia
Dei ad Articulum primum
questionis 21. huius 1e p.^tis
Sancti thome
Per Patrem michaelem Des-
pinossa societatis Iessu
in Ganatensi collegio
anno Domini
1624

Preloquium

Cum in hoc Granatensi Gymnasio anno 1620. D. D. J. de
voluntate de cathedra edocerem et theologiae studiosis publice trade=
rem exponens q. 23. 2.ae 2.ae partis quae est de virtutibus dei, ex
plurimi quae nam virtutes morales in divina voluntate proprie et formaliter
reperirentur, de iustitia vero de qua dixerit S. Thom. in art. 1° eiusdem
quaestionis, ne verbum quidem feci quod ex curtis anni brevi filum orationis
praecidere arripuit, quare operae pretium duxi relectiones de divina ju=
stitia texere in qua filum illud retexere et redintegrarem ut a
nostris scriptis nihil deesset ———

Tractant de hoc argumento scholastici 2° sententiarum
dist. 27. et in 4.to dist. 46. et interpretes S.ti Thom. ubi s° dd.e 1.a p. q.
21. art. 1° et 1.a 2.ae q. ultima et 2.a 2.ae q. 80. et 3.a p. q. 1.a
art. 2° dum explicant per quam virtutem deus tanquam judex confert praemia
propter merita aut infligit supplicia propter demerita et peccata aut ac=
ceptat satisfactionem a nobis et a Christo oblatam pro nostris culpis, quadere
theologi et penis illis debitis, qua de re theologi huius seculi qua de re theologi
huius aetatis valde erudite et copiose scripserunt et magna contentione di=
gladiati sunt hinc quibusdam veram ac propriam justitiam deo conferentibus, Med=
ntibus: illinc aliis pugnacit denegantibus: nostrae partes erunt ...
quae ab utrisque partibus agglomerant ex penis et in hunc locum
congestis, brevi ac dilucide rem definire, ita enim fiet ut dia inter
se diuncta multa tandem afferant uberiorem, et ne etiam variis
in locis ad fastidium huiusque idem repetere cogamur quae sane theologiae
tempus quo ad eius fieri potest, summopere curare debet ne juvenes
studiosi, aut in in... huc illuc quod legent aut tempus studiorum sibi
designatum in una vel alia re inutiliter diuturnam ———

Distribuimus attamen relectionem in duas partes in quarum priori
tradimus praeludia et partes quaedam generalia quae ad intelligenda ea quae

dedici justa discenda sunt necessaria judicamus, in posteriori vero divinae dici justa perdignitate disputabimus. quod recte persensimus cum Divus Justinianus imperator institutiones seu instrumenta juris tradi voluit antequam in digestorum et codicis penetralia ingrederetur. verba Justiniani ex institutionibus de justitia et jure in principio sunt haec. incipientibus nobis exponere jura populi romani, ego diversim jura civilia nominis videntur posse tradi commodissime, si primo levi ac simplici via, post deinde diligentissima atque exactissima interpretatione singula tradantur; alioqui si statim ab initio rudem adhuc et infirmum animum studiosi multitudine ac varietate rerum oneraverimus, duorum alterum aut desertorem studiorum efficiemus, aut cum magno labore, saepe etiam cum diffidentia, quae plerumque juvenes avertit, serius ad id perducemus, ad quod leviori via ductus sine magno labore et sine ulla diffidentia maturius perduci potuisset. hactenus Justinianus. prior relectionis pars de praeludijs ad divinam justitiam investigandam et capessendam necessariis. quaestio prima quibus modis nomen Justitiae accipiatur.

Prior relectionis pars de prçludijs ad divinam ius= titiam per vestigandam et Ca pe= sendam

quçstio 1º

quibus modis nomeñ Ius= titiç accipiatur

nomen justitia varijs modis accipi solet quos p°. distinguere opor=
tet ut pateat de qua nos justa sermones instituamus, missis q[ua]lijs
just[itiae] acceptionib[us] q[uae] sunt politicae quas recensuit Aris[toteles] lib 5° Ethicorum
c. 1.

in p[rim]is justa latissime dicit[ur] collectio et cumulus ex omnibus omnium
virtutum, imo etiam quaevis particularis virtus, nam enim justum volumus q[uo]d
est adequatum et commensuratum suae regulae v.g.a ulna vel libra justa di=
citur si publicae mensurae pondere respondeat. et contra injusta si aliq[ui]d
plus aut minus habeat. justitia etiam dicit[ur] commensuratio et adequatio
cum hac reg[ul]a; q[uia] ergo omnis virtus sese adequat regulae et mensurae ipsi=
us nempe rectae rationi, et legi ac voluntati dei, id circo tam complexio omnium
virtutum quam singulae clarum recte justitiae appellant. in ea significa=
tione sumit[ur] frequenter justitia in sacra pag[in]a deuteronomii 9° ne dici=
cas in corde tuo propter justitiam meam introduxit me dominus ut terram
hanc possiderem, neque enim propter justitias tuas et equitatem cordis tui
ingredieris. salmo 4to sacrificate sacrificium justitiae et sperate in
domino et salmo 110 justa eius manet in seculum seculi. ubi Gene=
brard, notat justitiam apud hebreos omnem virtutem complecti. mathei 5°
inquit Xristus beati qui esuriunt et sitiunt justitiam nisi abundaverit
justitia vestra plus quam scribarum et phariseorum
scribarum et phariseorum unde Xrisostomus homilia 15. in matheum decla=
rans predicta verba Xristi, solet, ait, justitiam omnem pro universa animi appe=
llare virtutem et Nisenus, oratione 4ta de beatitudinib[us], post medium
in eadem auctoris verba sic habet omnis virtus hic nomine justitiae signi=
ficat[ur]. eodem modo accipit justa ab Anselmo dialogo de veritate c.
12. cum justam definit esse rectitudinem voluntatis propter se servatam

specialiter non semel accipit justa in sacra scriptura pro
misericordia. mathei 6° attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus ut
videamini ab illis. quo loco interpretatur Maldonatus justa pro inde esse
ac misericordia, et propterea loco justitiae pro[priae] Greci misericordiam legunt et

merito quidem, cum non nunquam erat de eleemosina et ita Christi subiicitur ergo facis eleemosinam et illa. psalmo 102. misericordia autem domini ab eterno usque in eternum et iustitia illius in filios filiorum pro misericordia usurpatur. psalmo 111. dispersit dedit pauperibus, iustitia eius (hoc est misericordia) manet in seculum seculi. 2a Corinthiorum 9o augebit incrementa frugum justitie vestre ubi fruges justitie vocat apostolus eleemosinas de quibus ibi agebat, quia sicut fruges in arva, sic ille in pauperes seminate multiplicantur.

Similiter justitia non raro accipitur in divinis eloquiis pro fidelitate seu veritate in adimplendis promissis psalmo 50. ut justificeris in sermonibus tuis id est ut verax sis in promissis. psalmo 39. justitiam non abscondi in corde meo veritatem tuam dixi. ubi perfecta per verba exponit per particulam sicut et psalmo 84. misericordia et veritas obviaverunt sibi justitia et pax osculate sunt. ad Romanos 3o quem proposuit deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius ad ostendendum justitiam suam. S. Ambrosius, et Salmeron, ibi pro iustitia intelligunt fidelitatem quandam, justitiam et gratiam Christi dandam sicut promisit, ita re ipsa nobis exsequitur; quamquam Chrysostomus, Augustinus, Thomas, Anselmus, Theophilactus, Toletus, Justinianus, et Cornelius, justitiam accipiant pro sanctitate quadam, in se Sanctissimam quam sane ostendit in Christo ostendit in Christo communicando nobis ex merito illius eandem gratiam et sanctitatem. Ex speciali titulo fidelitas dicitur justitia quoad sit pars potentialis justitie, propterea sicut omnes illa habet, qua etiam de causa, religio, pietas, et alie virtutes quas quarta 2e [illegible] inter potentiales justitie enumerabimus, non incongrue nomen justitie merentur.

Potiori jure nomen justitie tribuit charitati quod ipsa bonum reddat hominem toti legi divine [illegible] 2um theologos omnium aliarum virtutum forma existat, eo quod imperet et ordinet omnes illas atque earum actus ad finem supernaturalem. unde Augustinus lib. 7o de [illegible] et gratia de [illegible] charitas, ait, dei est, qua una vel justus est quicumque iustus est et de ultimo charitas inchoata, inchoata justitia est. charitas provecta

perfecta justa est. charitas magna magna justa est. charitas perfecta perfecta justa est.

hinc factum est ut gratia habitualis, qua coram deo santificamur, justa nominetur, et infusio ipsius gratiæ dicatur justificatio et qui gratiam habet dicatur justus ad Rom. 3°. nec autem sine lege justitia dei manifestata est, et infra, justitia dei per fidem Christi in omnes et super omnes qui credunt in eum, et illico ad ostensionem justitiæ suæ quæ verba de gratia santificante exponit omnis pene interpretum quam supra retuli joannis 3°. qui facit justitiam justus est sicut et ille justus est, Apocalipsis ultimo qui justus est justificetur adhuc et sanctus santificetur adhuc. et quidem Gratia dei vocatur justa duabus de causis. primo est quia nos facit rectas commensuratas quæ reddit diuinæ legi et fine supernatali ut potequæ non solum obliquitates omnes peccatorum contra legem dei tollat sed etiam habiles ac promptos efficiat ad totam legem meritorie et ut oportet implendam = altera est quia per gratiam reddit homo cuique quod suum est, deo reverentiam cultum et obedientiam plenam, proximis amorem, sibi victoriam conclusionem et virtutum incrementa eius enim non sola veniat in animam gratia sed multis stipata comitibus, nempe virtutibus omnibus; singullas suis potentiis ipsa distribuit ut homo justus his per se instructus nihil permittat quod equum sit et rectum, quibus de causis donum integrum quod primi parentes sibi et posteris acceperunt justitia originalis appellabatur.

Denique non modo virtutes et actus honesti earum quæ sunt legum observationes, sed leges etiam ipsæ justæ dicuntur, nam virtutes et actus earum deo nos commensurant formaliter, leges vero directive, tamquam normæ et regulæ quæ vias rectas ostendunt deutheronomii 4° eilis (inquit Moyses) quod docuerint vos præcepta atque justitias sicut mandavit mihi dominus. 2a paralipomenon 7°. si feceris juxta omnia quæ præcepi tibi et justas meas judicia observaveris, suscitabo tronum Regni tui salmo 88. si dereliquerint filij eius legem meam si justas meas profanaverint et mandata mea non custodierint

2° accipit justa prius quidem sed adhuc late pro virtute

quadam pro peculiari que a philosophis vocatur justitia Generalis seu legalis cuius munus est ordinare actus omnium virtutum particularium in bonum commune rei publicae illudque procurare de qua virtute fusior erit sermo infra q. 8o

2o justitia sumitur stricte et proprie pro quadam peculiari virtute quae est una ex 4or cardinalibus et voluntatem inclinat ad reddendum unicuique ius suum ad aequalitatem quoniam hic de ea disputamus quaerimus quam proprie et falsit in Deo reperiatur vel ut dilucidius progrediamur ante omnia illius naturam, eam et ipsi explanabimus, erit tamen de justitia distributiva et legali ac providentiali quibus non tam proprie et stricta justitia competit aliquid prelibabimus q. 2a quid sit justitia proprie et per se sumpta

q. 2a

quid sit justitia proprie et per se sumpta

Ulpianus lege justitia digestis de justitia et jure et Justinianus institutionibus eodem titulo in principio hoc modo justitiam definiunt, justitia est constans et perpetua voluntas jus suum unicuique tribuens quam definitionem approbat et exponit ex instituto S. thomas 2a 2ae q. 58 art. 1. Dissonant quod aliae justitiae definitiones quas philosophi et PP. asignant. Aris. lib. 5 ethicorum c. 1o post initium sic definit, justitia est habitus quo homines apti sunt ad res justas agendas et in libello de virtutibus justitia est virtus animi quae tribuit quod unicuique est par S. Ambrosius lib. 1o de officiis c. 24 ... fines justitia est quae suum unicuique tribuit S. Aug. lib. 19 ... de civitate c. 21. justitia est virtus quae sua cuique distribuit ... atione 4ta de beatitudinibus longe ante medium justitia est habitus tribuens unicuique id quod aequum est et quod cuique dignum est quae quidem definitiones ab illa juris doctorum solis verbis discrepant

et sane predicta definitio luculentius illustrabit si singulas eius partes exponendamus in primis justitia dicit voluntas ut denotet iacere in voluntate tanquam in subiecto, nam haec virtus non habet pro obiecto verum sed bonum quod ad vo...

unde pertinet charitatem officium illius est inclinare et movere voluntatem ut vellit unicuique reddere quod debet. nomine autem voluntatis S. Thomas intelligit actum voluntatis non potentiam non habitum quibus addat hoc actum positum fuire loco habitus non sequitur ex illa fidei definitione quam tradit Augustinus quaestione 40 in Joannem est credere quod non vides id est habitus quo inclinaris ad credendum aliquid obscurum unde reddit S. Doctor facile praefatam definitionem adaptari posse habitui virtutis si dicat justitia est habitus quo aliquis constanti et perpetua voluntate jus suum unicuique tribuit

2o dicit constans et perpetua voluntas quia justitia est positum habitualem deliberatum et firmum quod inclinet ad perpetuo reddendum alteri quod suum est qui enim stante semel aut bis, non autem semper, et in omni eventu vellet unicuique jus suum reddere non est vere justus nec haberet hanc virtutem

3o dicit jus suum unicuique tribuens quia maxime proprium justitiae est tribuere alteri quod illi stricta obligatione debitum est debet autem tribuere hoc jus ad aequalitatem alioqui non perfecte tribueret ac proinde non erit perfecta justitia quae petit constituere aequalitatem inter aliquos ut ipsum nomen insinuat et quod sequentibus amplius declarabit

hinc infert 1o justitiam semper esse ad alterum ut docuit S. Thomas supra articulo 2o et constat ex objecto justitiae quod ut infra dicam est aequale, nihil autem est aequale sibi ipsi sed alteri; non ergo est justitia vel injustitia eiusdem ad se ipsum sed ad alterum unde si petrus se ipsum occideret non peccaret peccato injustitiae quod si petrus postularet a Joanne ut petrum ipsum interficiat petrus quidem non peccabit peccato injustitiae quatenus interfecit se ipsum, peccabit tamen peccato justitiae quatenus est causa peccati alterius; deinde justitia debet esse ad alterum non tamen physice sed etiam moraliter ita ut alter sit sui juris ac potestatis, et non sub dominio ac potestate alterius qua de causa inter patrem et filium, dominum et

orbus maritus, et uxorem, non est proprie justa Aequo farre in 2° p. relectionis

infert 2°. justam esse virtutem moralem nam reddere unicuique jus suum et instituere debitam proportionem et equalitatem in actionibus quibus homines inter se communicant est pro honestum et rectum rationi dictum ac proinde Virtutis opus est, ergo justa virtus est. articulo 3° probat. S. thomas, et est virtus distincta ab aliquis non tantum theologicis sed moralibus, scilicet prudentia fortitudo, et temperantia, eo quod habet speciale obiectum ab obiectis aliarum virtutum distinctum ut idem S. Doctor statuit articulo 67.

infert 3°. justam non versari circa solas actiones ad alteram dispositas non autem circa passiones, sicuti versat temperantia et fortitudo ut testatur S. thomas articulo 9°. ex differentia philosophi neque enim justa curat ne homo nimium irascatur vel ne metuat vel ne plus aequo pecunias amet sed ut unicuique praestet quod ei debitum est quamvis ad hoc impediri posset per iras timorem vel pecuniis amorem huiusmodi et haec impedimenta praecipue per se tollere sed aliarum virtutum praesidio nanque virtutes se mutuo juvant dum quaelibet tollit aliarum impedimenta verbi gratia fortitudo moderatur timorem, mansuetudo temperat iras, liberalitas cohibet nimium pecuniarum amorem, fateor tamen justam 2°. moderari passiones quatenus illa moderatio est medium ad finem ipsius assequendum, possunt enim ergo velle moderari iram vel amorem pecuniis ne alicui injuriam faciam sed quod abinsque est virtute alterius virtutis sed finis illius non laedendi alterum ut proprius iustitiae

infert 4tum cur justa dicatur attingere medium rei reliquae vero virtutes morales medium rationis ut loquitur S. thomas articulo 10. equale enim quod est obiectum justitiae non taxatur a ratione comparatione ipsius operantis sed ex ipsa natura rei est determinatum, at temperantia et fortitudo ibi medium praefigunt iuxta rectam rationem ita ut comparatur operanti illud medium nec modum excedat nec deficiat unde in his virtutibus medium variabile per varietatem subiectorum quod enim respectu unius est me-

dius et equale respu alterius et nimius et respu alterius parus bq. qualitas ubi quies enim respu his voraciss.i et medioeris parat pari his et nimis excedens, at medius justi ius ex nata rei sumat non variat variectate personaru id distit inqualitas moralis qualitate proportiones et in distributione proportiones in bello

infert ullo proprius actus justi esse reddere unicuiq. qd suus est et vicissim non laedere jus alterius ut tradit S. Thom. Aristot. L. redditio autem lege juris fieri potest .l. ab ipso debitore dum solvit, .l. a iudice dum compellit ad solvendum .l. etiam ab ipso met creditore dum exigit debitum suum, si teneat ex justa illud exigere omnes enim per actum justi concurrere possunt ad redditionem juris, id debitor et fideli index et creditor fideli cogendo ex quo actu reddendi unicuiq. qd suus est suum simbolum justa accepit sub specie pulcherrimae virginis depicta stateram manu suspensam tenens ut significet officium eius esse in reddendo unicuiq. suum non minimus equalitatem servare qm in statera pondus pondori equando servari solet, qo 8.o qd sit obm justi .1.

q.o 3.o

qd sit objectum justitiae

Cum nata alicuius habitus .l. actus proprium obm optime intelligat ac declaret et obm justi sit ius, nomen autem iuris varios habeat significatus, ante oia eos proponemus ut clare constet in qua significatione jus obm justi esse dicat

jus ergo j.o significat artem qua iuris praecepta colligit vocat qs juris peritia, seu juris prudentia ut docuit Ulpianus, lege iusti digestis de justa et jure in qua significatione jus definit ibidem A Celsonino, iuris intellectus ars boni et equi 2.o jus sumit pro eo qd est bonum et equum ac legibus consentaneum

ut animadvertit Paulus juris peritus lege jus pluribus modis eodem titulo. 3º sumitur pro sententia judicis quo pacto judex dicitur dicere jus et per iure dicendo ut notavit idem paulus. 4to accipitur pro loco ubi fertur judiciarium testimonium eodem juris dicto hoc modo dicimus aliquem vocari in ius hoc est in locum ubi jus dicitur et coram judice comparens jus experiatur

5º Marcianus lege nonam eodem titulo de justitia et jure advertit jus aliquando usurpari pro necessitudine seu conjunctione quo sensu dicere vocabimus inter aliquos esse ius cognationis vel affinitatis = 6º jus significat legem eo quod haec sit norma et regula ipsius iuris in qua significatione sumpsit hanc vocem isidorus lib. 5 etimologiarum c. 3. et refert de jus Generale dicit cum dicit jus Generale nomen est, lex autem iuris est species hoc est peculiaris juris acceptio unde jus hoc modo sumptum dividit similiter nam jus aliud est naturale aliud positivum, jus positivum aliud est divinum aliud humanum; jus divinum aliud est vetus aliud novum; jus humanum aliud est Gentium aliud jus civile, aliud jus Canonicum, = 7º. jus sumitur pro morali et legitima facultate possidendi aut recuperandi rem aliquam vel utendi illa quo sensu dicimus habere aliquid iure suo in hac vel illa re et id nobis posse quod iure possumus ultimo frequenter sumitur jus a juris peritis et theologis pro justo et aequali

Dicendum igitur est dum justitiae esse jus sumptum pro justo et aequali ita docent S. thomas 2a 2ae q. 57. art. 1. et caeteri Doctores probatur facile quia justitia de qua hic agimus est virtus moralis specialis ut q. proxima definimus est ergo habet debitum obiectum speciale rone cuius differat a caeteris virtutibus, atqui nullum aliud obiectum illius assignari potest quam jus seu justum et aequale unde justitia aequalitatem quandam importat ut ipsum nomen indicat quae inter se adequantur ut vulgo dicunt justificari ut loquitur Aug. 8 de trin. loco allegato

Cuius intelligentia distinguendum est triplex objectum justitiae nempe objectum materiale quod, objectum materiale cui et objectum formale. objectum materiale quod est jus sive justum et aequale quod in actione externa constituit, objectum materiale cui est jus sumptum pro morali facultate qua creditor habet ut sibi solvat debitum, dicitur enim objectum justitiae in quem cedat debitum, et debitum unius esse non potest sine iure in altero nam sunt corelativa, licet, debitum enim iuri est debitum, fit ut objectum materiale cui justitiae sit ius alterius quatenus ille est habet legitimam potestatem ut sibi reddat ad aequalitatem id quod debet. objectum vero formale justitiae est honestas actionis externae quae relucet in eo quod constituat aequalitas inter solutionem et debitum ___

Sciendum quoque est ut aliquis faciat actum honestum justitiae non satis esse solvere debitum ad aequalitatem nisi solvens velit solvere propter honestatem justitiae quod commune est aliis virtutibus, neque enim sufficit facere actum in materia virtutis nisi ille fiat propter rationem formalem et finem talis virtutis nam si quis vellet dare alteri quod debet vel relevare miserias pauperis propter dei bonitatem is faceret actum in materia justitiae vel misericordiae et nihilominus non elliceret actum harum virtutum sed charitatis propter cuius motivum formale actum illum eliceret ___

Insuper notandum est virtutem justitiae non solum servare 1o servandam aequalitatem inter datum et acceptum sive inter satisfactionem et damnum illatum debitum 2o non faciendam inaequalitatem vel 3o non inferendum damnum commune enim est cuilibet virtuti diligere propriam honestatem et odio prosequi inhonestatem contrariam ___

Demum jus a legisperitis adverto jus sumptum pro formali facultate dividi in jus ad rem et ius in re. jus ad rem est jus quod quis habet ad aliquam rem aliquo titulo sibi debitam sed non obtinentam, quo pacto quis per collationem habet jus ad beneficium, et emptor per emptionem acquirit jus ut res empta sibi tradat. jus in re est quod

aliquis habet in re jam obtentam ne ab altero lędat, aut tollat quo pacto emptor jus habet in re sibi venditam et traditam ne ab altero damni fiat, scilicet aliud est jus reale, aliud personale jus reale est illud quod habet adversus alterum circa rem aliquo titulo obligatam ut circa rem hipothecatam vel oppignoratam, unde res eodem onere transit ad quemcumque possessorem quin in tali juri subiicit jus vero personale dicit quod competit alicui adversus personam aliquo modo obligatam non vero directe circa rem illius unde hoc jus non describitur re ad possessores et heredes, id est extinguitur extincta persona. quaestio 4.a utrum justa particularis adequate dividatur in distributivam et commutativam et quae sit utriusque natura. § 1. in quo posita sit huius quaestionis dificultas

quaestio 4.a

utrum justa particularis adequate dividatur in distributivam et commutativam et quae sit utriusque natura

§ 1. in quo posita sit huius quaestionis dificultas

Praemissa divisione justitiae in communi in generalem et particularem de qua hic agendum est ubi de justa generali seu legali diximus hic solum discernimus de justa divisione particularis in suas partes.

Ponendum autem est S. Thom., in qualibet virtute ex 4.or cardinalibus et principalibus distinguere 3.a genera partium quasdam appellat partes subjectivas quae scilicet sunt species illius virtutis retinentes rationem genericam illius, quasdam vero partes integrantes, quae non sunt aliud quam varii actus eiusdem virtutis, quasdam potentiales seu potestativas quae nimirum habent aliquam similitudinem cum la virtute unica partes quae deficiunt id est vero deficiunt aliqua et propria ratione illius

quare cum justa particularis sit virtus quaedam cardinalis

iz la quoq3 dividit S. Dd.or p.tes subjectibas integrales et potentiales. p.tes quidem subjectibas appellat p.tes justae participantes propriam ronem genericam illius qualis est commutatibam et distributibam in quib, salbat integre et perfecta ro et carentia justae et de his p.tib subjectibis sup. agit S. thom, 2a 2ae. q.e 61. ad 78 ——

p.te integrales bocat actus justae quib, jus alterius illesum serbat. quo v.o sunt actus potiss.i huius birtutis alt est tribuere unicuiq3 qd suum est alt non auferre ab alio qd suum est inferendo illi aliqd nocumentum aut injuriam et de his p.tib tractat S. Dd.or 2a 2ae q.e 79 ——————

p.te denique potales seu potestatibas justae appellat S. thom, quasdam birtutes justae anexas quae habent aliqm ritum justae q.a sunt ad alterum sed non habent v.s ronem etiam justae aut q.a in illis non serbat aequalitas aut q.a in illis non est ro debiti legalis sed moralis qd ex quadam honestate birtutis prodit eiusmodi birtes justae anexas et p.tes potales illius enumerat S. thom, 2a 2ae. q.e 80. a.lo unico, et sunt istae religio, pietas, obserbantia, obedientia, beritas seu fidelitas, gratitudo, bindicatio et liberalitas, et quib, 4or priores deficiunt a ppria justa defectu qualitatis, reliquae v.o deficiunt defectu debiti, de quib, qd singillatim disputat ex instituto S. thom, 2a 2ae. a q.e 81. ad 121 addendum est uis eodem S.o thom, 3a p.te q.e 85. a.lo 3.o birtutem penitentiae qua deo nos satisfacimus pro nostris peccatis esse de p.tibus potestatibas justae habentem quidem modum et effigiem justae ut sit ad alterum deficientem tamen a v.a ronem justae propie loq.do non reddamus illam aequale deo hoc ergo loco de p.b, subjectibis justae quae presenti instituto deserbire possunt disceptabimus //

Qo 2a justa particularis recte dibiditur in commutatibam et distributibam

Aris. lo 1o Ethicorum c. 2o et cum eo S. Thom. 2a 2ae q. 61 art. 1o et DD.res communiter in duas tantum partes dividunt justitiam particularem videlicet in commutativam et distributivam quam divisionem esse adequatam et optimam inde probat S. Doctor quia in republica triplex est habitudo 1a partis ad partem 2a totius ad partem 3a partis ad totum. et quidem virtus quae singulas partes disponit ad bonum commune totius reipublicae est justitia legalis quae etiam generalis dicitur quia habet pro obiecto bonum commune et generale. quae vero disponit ad partem est justitia particularis quae ea de causa particularis dicitur quia respicit bonum partis. porro ad partem duplex est habitudo nempe totius ad partem et partis ad partem; virtus ergo quae quae dirigit partem ad partem scilicet civem ad civem distribuendo equaliter inter ipsos cives in actionibus quibus inter se communicant dicitur justitia commutativa: quae vero dirigit totum ad partem distribuendo bona communia secundum proportionem dignitatis in ipsis civibus repertam, vocatur justitia distributiva quae proinde principaliter residet in principe vel magistratu ad quem expectat lege bona distribuere in privatis vero personis minus principaliter qualenus eos inclinat ut [illegible] distributiones ament ea quae legitime facta conquiescant, dummodo ac eas acceptandas teneant ———

aliter probari potest sufficientia eiusdem divisionis ex obiecto equalitatis quod justitiae commutativae et distributivae assignant. Aris. lo 1o Ethicorum c. 3o et 4o et S. Thom. 2a 2ae q. 61. art. 2o. quorum juxta omnium calculis probata est. enim justitia particularis respicit justum et equale tamquam proprium obiectum ut quaestione demonstratum est id. duplex genus tantum equalitatis dari solet ergo duplex tantum genus justitiae particularis esse potest. quod vero duplex tantum sit equalitas aperte constat nam equalitas una est inter duas res quae ab Aris. et aliis dicitur equalitas arithmetica hanc enim respicit justitia commutativa quae proinde dicitur attendere equaliter inter datum et acceptum, inter solutum et debitum ut si furatus sum 100. solidos restituere teneor ex justitia commutativa si vero commi 20 nummis 20 reddere debeo, si mea [illegible] mihi liberaliter promisi

6.

quod ipso me instituit debitorem, mille solvere astringor, et si damnum
.i. ius iurem intulli in satisfactione integre rependenda est iniuria .i. damnum. altera est equalitas inter duas proportiones que geometrica vocatur
quia non est rei ad rem sed unius proportionis ad aliam hanc desiderat
et servat justa distributiva cum bona communia distribuit quare
ad hanc justam ut plurimum requiri duerunt duas personas et duas res ut
que proportio servatur inter personas quo ad gradum ad dignitatem eadem servetur inter
res seu dona illis collata, verbi gratia distribuens spolia in bello inter pugnantes
pertinet ad justam distributivam quia pre oculis attendit equalitatem proportionum
ut ita munus se habeat ad munus sicut persona ad personam nam si cui
in prelio ubi spolia dividunt, dant 100, et ille duplo dignior persona
ut in exercitu qui signifer, signifero dari debent 50. et sic de alijs, hoc
enim justum et equale est. unde quando autem oriatur obligatio servandi hanc
equalitatem etiam si ex contractu ortum habeat semper pertinet ad justam distr=
ibutivam quia sicut equalitas semper ut eadem ita iusta erit eadem ——
justa ergo commutativa et distributiva quemadmodum
in ratione iustitie particularis in communi conveniunt, sic utraque conveniunt
in eo quod utraque est ad alterum, utraque respicit aliquo modo debitum ex
dicenda quia sequentie: utraque etiam equalitatem constituit utriusque etiam vi
olatio obligat ad restitutionem quibus enim satis probabile sit violationem solius
justitie commutative obligare ad restituendum que est multorum doctorum quamquam
virorum opinio, sed longe probabilior nobis videtur sententia S. Thome 2a 2e
quaestione 62. articulo 1o ad 3um et articulo 2o ad 4um dicentium etiam violationem
justitie distributive induxere obligationem restituendi, nec obstat restitutionem esse actum
justitie commutative, eo quod tantum restitui debeat quantum ablatum est ut
ex pendit S. thomas in dicto articulo 1o. nam ne violatio unius virtutis
non potest ab eadem virtute resarciri sed resarciri debet ab alia virtute
ut violatio temperantie non respersat per temperantiam sed per penitentiam que
disponit ad remissionem peccati intemperantie ergo similiter violatio justitie dis=
tributive non potest rependari per ipsam sed per commutativam rependari debet

— differunt v° int se 1° q^a iusta commutativa dat int personas priva-
tas .i. eos qui subeunt ronem personae privatae justa 1 vero distributiva versat
justa v° distributiva versat int personas privatas et int communitatem .i. eum qui
communitatem repraesentat. 2° q^a illa respicit conditionem rei alterius ut si vere
at aequale; haec conditionem personae (ut sit ne bonus an malus, dives an
pauper, nobilis an ignobilis, doctus an indoctus, idoneus ad officium
aut ineptus) ut 2^m proportionem illarum conditionum et dignitatum fiat distribu-
tio. 3° q^a obm illius est aequalitas arithmetica int res datas et accep-
tas huius v° obm est aequalitas geometrica seu proportionis ut eadem sit
proportio int res quae distribuuntur quae est int conditiones et dignitates per-
sonarum quibus fit distributio ——

ad q[uaesitum] haec rones mihi probant has duas justas differre essenti-
aliter et specie ut docent omnes, vel quoad electionem et 4° portionis, et sic
2a 2ae q. 60 ar° 3° ad 3^m et q. 2a 2ae q. 61. ar° 4 et ad 3^m imo 3^m rec arbitror
q[uod] S. Thomas affirmat in ar° 8° huius q[uaestioni]s justas commutativas et distributi-
vas esse duas species infimas, eo q[uo]d dicit dicto quae intra qualibet earum reperitur
e videntaria necessarium q[uo]d int multas conditiones sp[eci]e justae commutativae contrarias ut fur-
tum, homicidium, adulterium et t[ale]s uni [illegible] et eidem virtuti ponunt multa vitia
opposita ut liberalitati prodigalitas et avaritia ——

illud est adnotavit S. Thomas, 2a 2ae q. 61 ar° 4° ad 2^m licet
commutativa justa frequentius versat int personas rei publicae int se versari etiam potest int
rem publicam et ipsius membra, id respublica tunc se habet instar personae privatae, sicut
enim si respublica mutuo dat tibi 100 tenet tibis ex iusta commutativa
illa reipublicae reddere ad aequalitatem arithmeticam siquoque si tibis reipublicae
quoque si tibis reipublicae rem aliquam vendat tenet respublica ad aequal-
itatem arithmeticam solvere illi justum pretium. ulterius ex eadem justa com-
mutativa debet respublica stipendium militibus quos ad bellum conducit et
artificibus quos illa inserviunt inserviunt [illegible] sint, ex eadem q[uo]d justa
debet judicibus et aliis ministris publicis stipendia ipsorum officiis constituta q[uia]
in his stipendiis non ex spectat conditio personarum sed rerum quas praestiterunt et

et nihil aliud intendit quam ut in singulis constituat equalitas rei ad rem quod pertinet ad justam commutativam

Ex doctrina tradita facile est definire justam distributivam et commutativam et quidem commutativa justa est virtus quod tribuat unicuique jus suum secundum equalitatem arithmeticam, distributiva justa est virtus quod unicuique tribuat jus suum secundum equalitatem geometricam, quae definitiones ex his quae hactenus dicta sunt de natura utriusque justitiae explicandae sunt §.

2a obiectum justitiae commutativae est equalitas arithmetica rei ad rem

§. 2a. obiectum justitiae commutativae est equalitas arithmetica rei cum re

statuimus § praecedenti justam commutativam differre essentialiter et specie a distributiva leo [?] 1. maxime quod habeat diversum obiectum formale nam commutativa respicit equalitatem inter datum et acceptum quae dicitur equalitas arithmetica distributiva vero respicit equalitatem proportionis quae dicitur equalitas geometrica, sed quoniam id non difficultate non caret amplius examinandum est et in hoc § tractabimus de obiecto justitiae commutativae in sequenti vero de obiecto distributivae

et 1a obiectum justitiae commutativae unica ratio et refert difficultas quia non potest esse obiectum alicuius virtutis id sine quo esse potest aliquis actus talis virtutis, id aliquis actus justitiae commutativae esse potest qui non respiciat equalitatem dati et accepti ergo haec equalitas non est proprium obiectum justitiae commutativae maior per se patet et minor probatur quia si simpliciter promittere obligavit dari alteri aliquam rem tenet ex justa commutativa illam dare et tamen ibi non intervenit equalitas dati et accepti quia promissor nihil accipit a promissario ut supponimus id solum dat ex justitia id quod liberaliter illi promiserat et propterea nulla est ibi propria commutatio. similiter donator ex bi donationis tenetur de justa commutativa non repetere rem donatam cum tamen nihil a donatario accipiat ergo recte potest dari actus justitiae commutativae qui non constituat equalitatem arithmeticam inter datum et acceptum

ut hęc objectio dilucidius diluatur summatim explicandum est qua nos obligationem inducat humana promissio. nimirum rei gratia distinguenda est triplex promissio, una est promissio pura et simplex ac absoluta qua quis se obligat ad dandum alteri aliquid vel ad illud faciendum non tamen vult dare jus ad illud et hęc promissio inter homines non inducit obligationem justitiae sed solum fidelitatis quia obligatio justitiae requirit jus in alio ad quem est talis obligatio. ante promissionem vero his cui fit promissio, nullum habebat jus ad rem promissam ut supponimus nec promissio dat quia nihil donat alias jam non esset pura et simplex promissio sed donatio et si non rei ipsius saltem juris ad rem promissam non ergo simplex non ergo simplex promissio obligat ex justitia sed ex fidelitate quae exigit ut impleat quod promissum est. neque vero repugnat dari puram promissionem cum hęc pendeat ex sola voluntate et intentione promittentis qui potest nolle in praesenti quidquam donare alteri vel jus aliquid in illum transferendo solum fidem suam adstringendo et se ipsum debitorem constituere servandi in eius ad... honestatem quam fidelitas postulat. sic dominus si verbo promittat mercedem pro opere alieno debito tenetur illum solvere non obligatione stricte justitiae quia homo non est capax rebus respectu domini sed solum fidelitatis et ita si non solveret infidelis esset injustus non esset.

altera promissio est absoluta quidem sed donatoria quae licet nullum onus aut obligationem imponat alteri ut aliquid opus efficiat sed absolute promittat dare rem aliquam nihil sibi includit liberalem donationem juris ad rem promissam unde promissio hęc gratuita est et liberalis donatio et tamen posita promissione tenetur ex justitia implere promissum quia promissario dedit jus ad illum et ita si non impleat peccabit contra justitiam quia retinet rem ad quam alter habet verum jus lo imbibito

alia promissio est conditionalis seu conventionalis et honerosa qua nimirum promittit mercedem et praemium sub conditione operis condigni a promissario exhibendi, qua ratione dominus tunc promittit operariis quos conduxit talem mercedem, si tamen ex solverint. et hęc promissio sine dubio inducit obligationem justitiae commutativae completa conditione operis quatenus constituit debet

equalitas int. mercedem et laborem. mitto aliam promissionem quae fit Deo propter ejus utilitatem et honorem quoniam haec ad religionem pertinet, ut quod gratia ex ponemus et facile erit de illa discernere quando sine illa modo intelligi potest natura justitiae de qua agimus

Ex quo deducitur multum differre promissionem simplicem quae debitum fidelitatis constituit et promissionem donatoriam aut honerosam quae constituit debitum justitiae. 1° differunt quia illa non differunt jus et actionem adrem promissam et in quam non impedit quominus res dicatur postea gratis dare ut haec tribuit jus et actio adrem promissam et ita impedit gratuitam donationem. 2° illa donationem. 2° illa non ita stricte obligat ut sibi solet obliget ad restitutionem, haec vero sibi solet obligat ad restitutionem. 3° illa non necessario fieri debet alicui qui est sui juris ut patet in promisso domini ad servum patris ad filium et dicuntur hy. 1. ang. haec vero necessario fieri debet personae quae sit sui juris ut possit jus acquirere in rem sibi promissam. 4to his cui fit pura promissio vel cui aliquid debetur ex fidelitate, non potest rem promissam sua propria authoritate sibi vendicare, bene tamen potest his cui res promittitur et debetur ex justitia, sicut non posset recuperare quod suum est. ulto differunt hae promissiones quia obligatio fidelitatis quae ex simplici pollicitatione nascitur est personalis et non realis, loquendo cadat tantum in personam promittentis et non in bona illius, unde siquis ex fidelitate promittat aliquid alteri ipse quidem tenebitur dare quod pollicitus est, sed illa obligatio non transivit ad heredes, ad quos sua bona perveniunt, hoc est heredes promittentis non obligabunt ad solutionem promissi, quia ut dixi obligatio fidelitatis sicut etiam voti et juramenti solum est personalis, et cum promittente vovente et jurante perit. Caeterum obligatio justitiae quae orit ex pollicitatione donatoria .1. remuneratoria non modo est personalis sed realis, et ita transit ad heredes, unde heres qui promissa non solvit etiam jurata, nec perjurus nec infidelis est sed injustus quippe qui jus alterius ad bona, quae hereditate acquisivit non servat illaesum

Ex hac doctrina facile intelligitur quid sit fidelitas est enim virtus ratione cujus is qui aliquid promittit tenetur stare promissis propter honestatem

quæ reludit in implendo promiss. unde S. Aquin lib. 4° lib. 20. fides, inquit, appellata est in latina lingua ex eo quod fit quod dicit; ubi fidelitas vocat fides sola moralis ut distinguit a fide theolog. obst ad verba promissi. non obbligare neque ex justa neque ex fidelit. antequam accipit a promissario acpinde manere sui juris donec acceptet, unius ro est q. promisso est voluntas impendendi alteri beneficium, nemo aut impend. beneficium donec alteri sit gratum et acceptum, quare promisso videt hab. insitas conditiones si promissarius voluerit

quod ut clarius observanda maxime est doctrina S. thom. 2a 2æ q. 80 art. 1° ad 3um qui asserit fidelitatem quæ nascit ex promiss. no[...] tam virtutem a virtute sua veralite est enim fidelitas veritas quædam in promissis servandis; qua pro non minus v° et propria ro[...] juris, quæ sine falsitate non potest, teste eodem S° thom 2a 2æ q. 98 art. 1° reperit, cum qui non servat quod juramento promisit, quam cum aliquod falsum sub jure jurando asserat. veritas ergo includit fidelitatem et aliquod aliud, nam includit adæquationem externam, quæ mentis judicio conformat, sub quo absolute continet obm fidelitatis nempe adimplere promissum, quod est quædam veritas

Deinde ponendum est ex eodem S° thom 2a 2æ q. 109 art. 3 veritatem et sequenter fidelitatem esse p[...] potestatibus justitiæ eo quod aliquomodo convenit cum illa, sed absolute differt essentialit ab ipsa; convenit quidem cum justa, quia sicut justa est ad alterum sic fidelitas respicit alterum cui debet impleri promissum, et sicut justa equalitatem constituit in rebus, sic fidelitas constituit quamdam equalitatem conformando facta cum dictis, sed deficit a propria ratione justæ 1° quia obm justæ est jus sive equale obm v° formale fidelitatis est honestas quæ apparet in eo quod facta conforment dictis. 2° quia justa respicit debitum legale, quod fundat in jure quod creditor habet ad rem sibi debitam, fidelitas v° attendit debitum morale, quod fundat in honesta ipsius virtutis nam ro ipsa videt exigere, quod unusquisque habet suis promissis, et aroni oio alienum est hominem a fide alteri semel abstricta deficere. 3° aliquando justa intercedit inter duos nullo existenti pacto aut promiss. ergo qui alteri fuit injurius tenet ex justa

talis fact. non quidem qui talit fact promiserit id quod erit jus alienum unde orit obbligatio illud quo ad fieri posit retranliendi: at fidelitas semper supponit promissum. ex qua orit debitum et obbligatio efficiendi quod promittit. 4to quia etiam si ex pius requirat promisso ad debitum justum sicut addebitum fidelitis, id promisso fidelitis est simplex, promisso vero justum est simul est donatio .1. est   qualibus autem interit inter unam et alteram promissum ita ex positum est.

Ad difficultatem in baslibulo huius dicti proposita respondendum est data majori negando minorem et ad probationem dicendum primum plicem promissum non indicasse debitum justum, id fidelitis pro promissum vero quod simul est liberalis donatio in quod debitum justum, quare hac promisso posita promissor tenet ex justa commutabilitate donare promisario in quo ebentu licet non sit mutua acceptio et datio talis rei moralis differit ergo in hoc talis commutatio, quod unus solvit promissum alter vero amittit jus quod aliquis habebat, et hoc jus moraliter quaedam res quae ajuris peritis res incorporalis appellat, quae et donari et vendi et perscribi potest

Sententia 4ta obiectum justitiae distributivae est aequalitas geometrica

Suarez, in opusculis de justitia dei sectione 3. an° 3° usque ad 22. quem imittat Rebellus lib. 1° de justitia q 6° sectione 3a n° 24 contendit justitiae distributivae, non servare aequalitatem proportionalem inter plures personas, quam geometricam vocant, neque posito opposito et pro hab.

Probat 1° justa distributiva saepe non servat aequalitatem geometricam ergo haec non est obiectum proprio illius. ant videtur manifestum quia in sacerdote adeliatredem .1. beneficium, nam sunia tantum est cathedra .1. unicum beneficium ecclesiasticum debet digniori ex justa distributiva, et tamen in eo ebentu non est distributio bonorum facta usque proportione geometrica, quod magis urget si unus tantum dignus postulet, beneficium nam tam illi conferendum et tamen non est distributio bonorum

inter plures personas, uti ponamus unum tantum esse beneficium, et unum tantum candidatum et dignum non ergo justitia distributiva per se attendit proportionem Geometricam inter plures personas ———

Probatur 2º plures aliae virtutes quae respiciunt proportionem geometricam ergo haec non est objectum proprium et specificum justitiae distributivae probatur antecedens 1º quia etiam justitia commutativa servat aliquando etiam aequalitatem, nam si quis debitor habeat plures creditores inaequales, quibus non possit simul integre satisfacere, tunc recta ratione debet servare proportionem geometricam inter solutionem et debita, ita ut cui debet 100, solvat 50 et cui debet 50 solvat 25. ad quod obligat ex ipsa justitia commutativa similiter in contractu societatis lucra dividenda sunt proportione servata ad pecuniam capitalis ita ut qui maius capitale deposuit, maius lucrum reportet, et minus lucrum qui deposuit minus ergo in hac divisione lucri servatur proportio geometrica et tamen id pertinet ad justitiam commutativam ad quam spectat omnis obligatio orta ex contractu. 2º idem patet in virtute misericordiae nam quando aliquis ex affectu misericordiae debet succurrere pluribus pauperibus, si non possit omnibus integre succurrere debet servare proportionem geometricam consideratam magnitudine miseriae uniuscuiusque et facultate ipsius ad sublevandam miseriam quam ad modum ratio ipsa postulare videtur. 3º id ipsum reperitur in virtute observantiae quae unicuique defert honorem ac reverentiam secundum gradum suum unde si plures inaequalis gradus et dignitatis sint honorandi inter eos servat geometricam proportionem ———

Probatur 3º explicando quod non sit objectum proprium solius justitiae distributivae etenim objectum justitiae est jus ergo distributiva justitia circa id versari debet jus ergo quod est objectum justitiae commutativae est proprium dominium rei vel aliquid ei equivalens verbi gratia his a quo aliqua res ablata est habet jus ad rem illam quod consistit in dominio illius rei, at promissarius cui aliquid promissum est habet jus ad illud quod jus est aequale et aestimatur moraliter ut dominium nam tanti aestimatur jus ad rem promissam ante traditionem quanti dominium illius post traditionem jus enim ad rem valet rem. 3º deinde jus quod est objectum

2º. justis distributivis non est jus ita proprium ac rigorosum quod fundat inæ-
qualitatem dignitatis et conditione personæ quæ est ratio alicuius communi-
tatis ratione cuius debet dari aliquid suæ dignitati proportionale quod qui-
dem jus adeo non est dominium illius neque aliquid illi æquivalens ut quando
aliquis beneficium aut cathedram concurrens aliis petat non habet jus
rigorosum ad illam et tamen sit dignior persona habet jus minus proprium
quam dari potius quam alteri cum dignitas debet locum quod inter partes commu-
nitatis majorem proportionem quam alius in illa habeat

Communis tamen sententia affirmat justam distributivam
per se servare æqualitatem geometricam inter plures personas ac proinde quæ
hanc æqualitatem respicit tanquam obiectum proprium ipsius ita plane sensi-
mit Aristoteles loco 5º ethicorum cap. 3º. D. Thomas 2a 2æ quaestio 61. articulo
2º. prius 1a partis quaestio 21. articulo 1º dubio 2º nº 2º. Valentia ibi-
dem puncto 1º. navarchus, Arouca, paragrafo 2º. Gonzalez, disputatio 63. §
2a nº 4. Vasquez, disputatio 86 cap. 3º et Lessius 1a 2æ disputatio ultima
cap. 4º. 5º. et 6º. Molina, libro 1º. de justitia tractatu 1º disputatio 12. Lugo, libro
2º de justitia cap. 1º dubio 4º et libro 3. de perfectionibus divinis cap. 1º nº
6º. Soto, libro 3º de justitia quaestio 1a articulo 2º. Tory, 2a 2æ libro 2º disputatio
6a pluribus et disputatio 7a dubio 2º. Durand., 4º. dist. 46 quaestio 1a articulo 6º
et 7º. Salmanticenses, ibidem quaestio 1a articulo 1º. Ricard. articulo 1º quaestio 1º et aliis
passim nec ullus hactenus theologus aut philosophus moralis quem viderim
praeter duos citatos oppositum edocuit

Dicit Suarez, Aristoteles, D. Thomas, et alios antiquiores di-
centes justam distributivam respicere æqualitatem geometricam solum assignasse fre-
quentiorem actum huius justitiæ non vero intendisse hanc æqualitatem esse simpliciter
necessariam ad verum actum illius unde Aristoteles libro 1 ethicorum cap. 3º non
ut approbando asseruit justam distributivam considerare dignitatem personæ et D.
Thomas prima parte quaestio 21 articulo 1º dicit munus justitiæ distributivæ esse
dare unicuique cum suam dignitatem ... non vult explicat justam distributivam

proportionem geometricam

hoc vero responsum non satisfacit quia Aris. S. thom. et veteres scholastici assignarunt obiectum justitiae distributivae ut distinctum ab obiecto justitiae commutativae ergo censebant aequalitatem geometricam esse obiectum proprium et adaequatum justitiae distributivae ita ut neque justitia commutativa neque alia virtus circa hanc aequalitatem posset versari posse seu tendendum est neque Aris. neque S. thom. neque ullum ex antiquis de obiecto justitiae distributivae disputasse id illum omisisse quia non aliud obiectum illi assignaverunt quam predictam proportionem 2o quia sicut Aris. et S. thom. obiecto justitiae commutativae assignant aequalitatem arithmeticam rei ad rem sic obiecto distributivae assignant aequalitatem geometricam inter plures personas sed aequalitas arithmetica est proprium obiectum commutativae ergo aequalitas geometrica est proprium obiectum distributivae. 3o quia neque Aris. neque S. thom. in locis proxime allegatis nobis tradiderunt solum enim docent ad distributivam honorum esse considerandam dignitatem personarum quibus bona conferenda sunt quod debet intelligi servata proportione geometrica ut ibi et alibi declararunt

[illegible] communis sententia bona est quia justitia est virtus quae servat justum seu aequale unius alio unde obiectum justitiae est justum seu aequale seu jus haec enim tria idem significant ut quaestione [illegible] exponebamus in [illegible] autem justitia particularis solum potest considerari duplex justum et duplex aequalitas altera inter rem et rem quae dicitur aequalitas arithmetica altera inter plures proportiones quae dicitur geometrica ergo ab omnibus dicitur aequalitas arithmetica assignetur obiectum proprium justitiae commutativae restat ut aequalitas geometrica sit obiectum proprium justitiae distributivae quae proinde servat proportionem geometricam inter plures res et plures personas quando bona aliqua distribuenda et dividenda sunt, quando bonum non est dividendum et distribuendum quia est impartibile servat proportionem respectu personarum ut illud sit beneficium dandum digniori. ipse enim

impositionis vocabuli rem minus late patet quam res significata

id observat signum est hanc equalitatem geometricam pertinere ad justam distributivam quando per se ac primo attendit, quando 2° non nisi 2° et per accidens servat ad justam commutativam vel ad alias etiam virtutes ex quatuor principalibus unde si aliquis debitor habeat plures creditores inequales et omnibus integre persolvat quod debita etiam si ex soluti sequatur equalitas geometrica quoniam qualiter excedit debitum unius debitum alterius sic solutio excedit solutionem; ad hunc non servat justam distributivam sed commutativam quia hic equalitas proportionis 2° et per accidens respicit ad debitorem cum debita solvit, ille enim quamvis singulis creditoribus reddit, totum quod debet, solum per se consideravit equalitatem solutionis cum debito quamvis inter se proportionem habeant per se non attendit cum nulli creditori solvat comparative ad alterum. cuius signum est quod tantum persolvit uni quando simul cum aliis ipsi solvit quantum si illi soli persolveret, alioquin deberemus asserere cum quis nullis creditoribus restituit totum quod abstulerat, si debita sint inequalia servare justam distributivam quod nullus dicit actus enim restitutionis equalis opus est justitiae commutativae ex omnium sententia

Ad argumenta Suarij non erit difficile respondere ad primum negamus antecedens et ad probationem dicimus justam distributivam inter dari beneficiarii clerici res non distribuendas sicut accidit in collatione beneficii vel cathedrae, in quo casu licet deficiat proportio distributionis non tamen deficit proportio inter personas quam haberi debet respectu ad plures personas ita ut beneficium vel cathedra detur digniori. quo circa in tali collatione non attendit equalitas unius rei ad alteram regne ipse beneficii ad dignitatem personae quam per se consideraret commutativam sed proportio ad plures personas quod est minimum retinere debet distributiva ut a commutativa distinguatur; nisi quando etiam bonorum distributio facienda est hanc enim et plures res et plures postulat personas. in alio vero

exemplum quod unus tantum occurrit candidatum qui peteret cathedram vel beneficium illud quod erat dignus, necessario fatendum est cathedram vel beneficium debere illi conferre ex justitia commutativa, qui videtur communis doctorum sententia, nam omnes qui agnoscunt violationem justitiae distributivae in collatione beneficiorum nonnulli non obligare ad restitutionem, nihilominus fatentur in eo casu in foro uti his qui beneficium candidato digno denegaret, ad restitutionem illius obligari, quae solutio quo ad utramque partem. Est Vasquez, Lorenzi et aliis, ubi negatur

ad quaestionem negandum etiam est omni et ad primam probationem dicitur cum Vasquio, et toto, obligationem restituendi et solvendi debita cum proportione geometrica quando debitor non potest omnibus creditoribus integre satisfacere, ad utramque justitiam pertinere: ad commutativam quidem qualenus servat aequalitatem arithmeticam ex parte quae omnino servari nequit; ad distributivam vero quatenus servat aequalitatem geometricam et debitum proportione determinatur solutio quae debita excedunt. unde si debitor in praedicta hypothesi hanc proportionem non servabit, contra utramque justitiam simul peccabit. nec obstat eundem actum externum solutionis imperari ad [illegible] distributiva propter diversa motiva [illegible] honesti, quia eadem actio externa habere potest duplicem finem adaequatum ut alibi docui. Et quamquam debitor propone ad servandam utramque obligationem in actu externo non est necessarium ut solutio fiat propter honestum utriusque virtutis; potest enim impleri praeceptum de actu externo alicuius virtutis etiam si non fiat propter honestum illius virtutis ut videtur in eo qui elargitur eleemosynam [illegible] ob pravum finem.

ad alterum casum de contractu soluti [illegible] respondent duo doctores paulo prius allati obligationem servandi proportionem geometricam tunc pertinere ad justitiam distributivam, aequalitas geometrica ex quocumque [illegible] oriatur debitum semper est ac vicissim semper erit ob commune [illegible] virtutis.

ad alteram probationem [illegible] dico cum [illegible] non posset integre succurrere pluribus necessitatibus occurrentibus, satis videtur videri quod Vasquez, et [illegible]

res, doucerent, liberque illi hi reeurrere integri cui nec vili aliis relictis, quare si ois ex pdo. duo pporzlo recurrere debet nos servaret pporzo ex debito et oblig. sicut ille qui operat ex iusta. imo eti si admittamus has obligationes misericordie in aliquo eventu tamen did iusti ab oblig. servandi pporzionem geometricam ex justa distributiva nam misericordia solum obligat ex honesti virtutis justa vero distributiva obligat ex jure alterius quod est ulti. mate justi

ad ultam anditur probat licet pobservantias plurib exhibeamus debitum honorem non tamen in la distributio preservat equalitas geometrica id arithmetica quo cum uni exhibemus honorem solum respicimus dignitatem illius non aliorum sicut dici de illo qui ex integro solvit suis creditoribus, cum posuit. ob id tamen observantia non de ex justa commutativa eo quod desit a vera rone justi et quo perfectam equalitatem non instituit vel quo non operat ex debito legali sed ex debito morali et ideo ab illa collocat non justam uti sicuti potestativa ipsi ... monebamus

ad quid de justis distributivis et commutativis non posse distinguere penes illa jura dicendo falsum quippe ut quod suarez docuit jus justi distributive non est equalis distributionis cum dominio nam ut dici ex ... violatio justi distributive obligat ad restitutionem eo quod dicit equalitas quo est inmata ... justi pprie et rigorosum ad equalitatem reduci debet. ergo jus ad id quod distribuendum erat tanti estimari debet quanti estimat dominium illius. vero si spolia in bello capta aut bona aliqua rei publicae erant dividenda inter milites, vel cives, quilibet haberet jus ad partem suam quanti tanti vendi possit quanti estimaret dominium illius et qui distributionem illius sibi impediret deberet illam integre restituere ei qui jus habebat ad illam ergo jus quod respicit a distributiva equivalet dominio rei ... id quod definit lege. id apud digestis de verborum significationibus, id apud re quis hab. videt de quo habet actionem habet ...

qd pdi potest qo 2a v ad justam requirat dm passum seu repassio 2o 1o in justa dmutatibe semp reperit repassum in distributiba vo noz

qo 3a

v. ad justitiam requirat dm passum seu repassio

2o 1o in justa dmutatiba semp reperit repassum in distributiba vo non

qo hec alliis verbis pponit ab Aris lib 5 ethicorum c. 5. et al. tho. 2a 2e q. 61 ao 4o ay vilicet justum esse simpliciter idem qd dm passum qm qsz excitare videntur pth. pitagoricor qui asserebant justum positum esse in dm passo ita ut unusquisqz id patiat qd intulit ut si oculum eruit oculus ab eo eruat, si occidit occidat quae pena talionis appellari dmebit atqz eadem sententiam referunt ipso Aris apud Rhadamantum legislator ad judex cretensium integerrimus

[illegible] solum recte observat S. thom. namqz passio aut repassio apud morales philosophos [illegible] importare violentias verum [illegible] pati aut repati dicitur quando voluntarie recipit aliqd detrimentum in ppria psona aut in suis bonis, id hoc loco sumas accipi quaqz passio etiam voluntaria quae in dmutationibus inter bonis solet dm passum ergo seu repassum in ppsito significat equalitatem actionis et passionis ita ut quis tantum patiat quantum egit et tantum det obtantum det quantum accepit

in pposita ergo qne cum dicunt Aris et S. thom. quem dm bominibus philosophis et theologis verissime judicant. unum est injusta distributiba noz semp reperiri dm passum seu repassum qd ut mani festum qa ad iustam di justa noz requirit ut pbata ppter quem aliqd accipit admanibus, vel aliqd illi retribuat nam bona dmunia quae in republica redundant distribui debent inter cives ex justa distributiba, etiam si cives nihil reipublicae dferant. quo fit ut justum sumat et suo ambitu dmutationibus aut distributionibus dplectitur noz esse idem qd dm passum

qd si opponas eadem est mat[eri]a utriusque justitie nempe distribuentis et commutantis id in commutante semper respicit compensationem passarum modo dicemus ergo in distribuente. Ex utrumque justitiam habet candem materiam remotam nam eadem bona communia que ibi obveniunt ex justitia distribuente potest ipse postea vendere locare ac permutare ex justitia commutante non vero habet eadem materiam proximam, nam justitia distributiva proxime versatur in distributionibus in quibus non attendit equalitas dati et accepti id equalitas proportionum: at commutativa versatur in commutationibus in quibus attendit equalitas inter id quod unus accipit et alter dat quod est compassio et ideo hec est de ratione justitie commutative non vero de ratione justitie distributive. solutio colligit ex Sancto Thoma 2a 2e q. 61 articulo 3o ubi tractat an materia utriusque justitie sit eadem vel diversa

alterum qd Aristoteles et Sanctus Thomas asserunt est in justa commutativa semper respicere compassionem non in eo sensu quo Pitagorici et Adamantius voluerunt id in alio. etenim compassio dupliciter intelligi potest. primo ratione identitatis ipsius ita ut patiatur quis idem ipse quod egit et in hoc sensu non requirit compassionem ad justas commutationes in quo turpiter erraverunt Pitagorici et alij veteres. nam si homo plebeius Regem percutiat non satis facit in jure ad equalitatem si illi modo puniat id longe acerbius puniendum est ut pena equet delictum [illegible] quod ex majori vel minori dignitate personae offensae ac offendentis crescit aut decrescit injuria. item qui alterum furatus est non puniret condigne si idem vel illud alterum redderet id propter injuriam hinc proximo hinc reipublice illatam graviori pena plectendus est. 2o dicit compassionem ratione equalitatis valoris et estimationis moralis ita ut tanta sit moraliter compensatio unius quanta est operatio alterius, et hoc modo compassio necessario est de ratione justitie commutative, at quod justitie commutative idem est quod compassio, quoniam justa commutativa per se respicit tantum pretium ob equalitatem rerum que in commutationibus dant et accipiunt: quando vero res una aliam excedit in valore ex [illegible] pecunia vel alia ratione compensari debet

ymo ut loco citato animadvertit Aris. Numisma ad id inventum est ut fa-
cilius equalitas commutationum fiat

notandum tamen est quando dicimus ad actum justae com-
mutationis necessarium esse pactum et repactum ex parte utriusque, hoc maxime dici
esse in commutatione unius rei pro alia, nam in solutione debiti ex sola gratuita
missione praecedentis sicut ex stricto non requirit commutatio quod alius nihil re-
tribuit ut ponimus, ita neque stricto requirit repactum nisi reposito dicatur ut
unus det quod alius promisit et alter amittat jus quod acceperat § 2 dubii
incidentis enodatio

§ 2 Dubii incidentis Enodatio

Dubitant Aliqui si in omni actu justitiae requiratur omnino pactum seu repactum in hoc
sensu quod is qui aliquid dat alteri, aliquid etiam amittat loco ab se et acc
dominium illius quod retribuit et in hoc ipso repatiatur. Conveniunt Doctores actum
justitiae distributivae non requirere huiusmodi repactum, ex parte nostra non est ut distribu-
ens aliquid bonum commune perdet aliquo dominio, cum saepe diminuat bonum dis-
tribuendum non esse sub dominio et proprie distribuentis ut manifeste constat in elec-
tione alicuius praebendae aut beneficii

Discrepant vero an hoc genus repactum semper requiratur in actu jus-
titiae commutativae negant Suarez, disp. de justitia § 2a n° 24 et alteri
Aliqui qui dicunt inter deum et homines esse posse propriam commutationem quod deus non potest amitt-
ere dominium aliquarum rerum utriusque rei habet supremum et perfectissimum dominium.
afirmant Vasquez, 1a 2ae disp. 85. c. 4to n° 19 et Lorca, 2a 2ae so. 2o disp.
1o dubio 3o n° 6 et alii qui inter deum et homines negant propriam commutationem. ad quod
decendo sit dico in 2o sensu retributionis saltem negari non potest inter homines in omni ju-
sta commutatione reperiri hanc repactum quod in proprio commutatio versatur inter dationem et acce-
ptionem inter homines nullum non est vera datio et acceptio sine translatione dominii illius quod dat et
accipit, alias non esset propria commutatio si res data et accepta eodem modo maneret
sub dominio illius qui dicitur commutare ante et post commutationem

Ex quo patet solutio illius difficultatis sit ne deum

justs commutalibus mutua utilitas dantis et recipientis negant Suarez, afirmant Vazquez, et Lorca, respondeo ego vero opinor ratum inter hunc non dari verum commutationem sine mutua utilitatem dantis et recipientis quoniam communis qui aliquod recipit ab alio id de percipit aliquam utilitatem et commodum ut id commune constat

Contra obijcit Suarez, etiam ad actum justum commutalibus humanum id non semper esse necessarium. 1° quoniam qui implet promissum ex justitia saepe nihil percipit utilitatis ab alio, nam fieri potest ut promissio facta fuerit de offerenda re aliqua absque receptione alterius. 2° quoniam inter hos interdum solvit stipendium pro aliquo opere quod non est utile solventi stipendium verbi gratia si quis ex pacto tribuat alicui pecuniam quod alterum interfecit, saepe namque talis interfectio non est utilis solventi stipendium

ad hoc respondet bene Lorca, ad primum dicit nullum dubium dominium ad omnem actum justum commutalibus requiri utilitatem ex parte utriusque contrahentium in commutatione unius rei pro alio inceare autem argumenti non reperiri talem commutationem id implet rationem restitutionis in materia justitiae. addo ego etiam in eo casu reperiri utilitatem non modo ex parte promissarij cui aliquod offert asmitendi sed etiam ex parte promissoris quatenus impleta promissione extinguit in promissario jus ad rem promissam quod utile est promissori quoniam illo jure non extincto cogi posset comparere coram judice et male tractari commune solvat debitum. ad 2um dicit in eo eventu vel ex utraque parte rem aliquid pro estimabile alias non posset juste dari stipendium pro interfectione alterius unde hoc dicit re utilis dandi stipendium quoniam ad illa spectat aliquod commodum vel capit voluptatem quoniam 6a vero necessarium sit debitum et obligatio. ut quis faciat actum justum proprie 8° non requiri debitum et obligationem ad actum justum esse dicendum pauci senserunt

quaestio 6a. an necessum sit debitum et obligatio ut quis faciat actum justum proprie

Sº 1ª non requiri debitum et obligationem ad actus justi elliciendus pauci senserunt

inpugnari q[uod] non est sermo de actu interno justi nam certum dico est istum actum ellici posse sine debito et obligatione aliqua, v.g. si isti alteri debitor [?] aureos nec eos solvit q[uia] solvendo non est haberet actum inefficacem et simplicem affectum quo ex motivo justi ...placeret, iste sane actus ... justi ... et tamen debitor nulla obligatione teneret ad illum ellici, sicut nec teneret ad solutionem ob inopiam. ... si fidei jussor ... tempus ... eficaciter solvere debitum ... tempus actus eficax voluntatis ... ex ... tamen non fieret ex precepto justi quia sicut ... tempus ... non tenet solvere fidejussor, ita nec tenet velle solvere

sermo ... est de actu externo justi qui si mala ... actus interni quare sensus q[uod] ... aliquis faciat actum peculiaris virtutis justi ... sit ... actum externum debitum ... ex precepto ... justi, ... valet q[uod] omni justi sit semper debitum ex precepto justi v.g. an largitio pecunie non possit fieri ex justa nisi alteri debita ... possit ... ex justa ... talis largitio debita non est et ... est ... portiones de quolibet ... externo justi ...

Gonzales ... paragrafo attendenda est et paragrafo solide ... debitum ... justi ... obligationem et debitum ... 2ª paragrafo 2º advertendum et requirentem negat ad ... justi distributive requiri obligationem in distribuente, q[uod] ... sentire videtur Salas ... 2 ... tt ... 7 ... n. 1º probat hoc ... Gonzales q[uia] ... princeps distribuit bona ... inter cives attenta eorum dignitate, quin ad id ulla obligatione astringatur et tamen la distribucion est opus justi distributive non ergo actus huius justi requirit obligationem ... distribuente q[uod] videt ... S. Thomas ... 2ª ... 2º ... 1º

Conf. ubi agnoscit justam distributivam in rebus natalibus, dum illas distribuit pro suis facultatibus ex caris affectionibus, quam doctores confirmant cum Dionisio, et alii diversis nominibus, cum tamen respectu rerum natalium et omnino carentium non sit propria obligatio.

In valentia, ubi supra dist. 7 q. 1 p. 1 parasche quibus alias et Medina ubi supra de justitia q. 3 de 4 ...,
et aliqui Juniores nescio an res satis diversa, arbitrantur alias justam commutativam exerceri posse absque debito et obligatione operantis, probari potest ex S. Tho. ... in 4 ... 108.
... ad ... vindicationem ex ... judicis esse actum justitiae commutativae et tamen judex non semper obligatur ad sumendam vindictam et infligendam poenam, siquidem judex potest reum supplicio liberare et adhuc ... aliquid ... exercere actum justitiae commutativae, ergo non est necesse aliquem elicientem actum ... justitiae commutativae teneri ad illum eliciendum ... ex formali motivo justitiae.

Probatur 2. actus elicitus ex motivo formali justitiae nullam praesupponit obligationem in eo a quo elicitur, ergo actus justitiae non semper exigit praedictam obligationem eiusdem virtutis. Patet sequela quia omnis actus elicitus ex motivo formali justitiae est actus justitiae. Ant. suadetur omnis actus quo aliquis gaudet et optat jus alterius inviolatum servari, elicitus ex motivo justitiae, cum tamen ad illum eliciendum non obligetur.

Probatur 3. ex variis casibus in quibus absque ulla obligatione exercent justam commutationem, ut si duo velint inter se aliqua res commutare sub aequalitate utrinque dati et acceptione, id faciunt ex justa commutatione, cum tamen non teneantur ad commutandum. 2. idem convincit quando fidejussor ante assignatum tempus alterius debitum persolvit, quia idem permittit quando pactum absque obligatione fidejussoris solvit. Quarto eo quod famulus illi debebat ... facit actum justitiae, et si non debebat dare

Quani illa 20. 4to ille qui petit rem suam coram judice dicit posse petere et tamen non unus obligat ad petendum

Probat 4to aliqui quia mata aliarum virtutum potest operari sine obligatione ergo in mata justitiae pendibilius exemplum ... quod accurrit in actu jejunii vel religionis quem quis efficit quando non obligatur, nec ... fieri potest ex fine deferendi ... quando fit sine obligatione quando non urget obligatio ... et idem est de jejunio ex fine temperantiae

Probat ultimo tota ratio actus justitiae commutativae et obligationis est mata ... quia quaecumque lex obligans ad hunc actum ergo obligatio ad actum justitiae commutativae non est intra rationem illius ... videtur idem. ... probat non tota ratio justitiae commutativae est obligatio et mata ... legis obligantis ad illum ergo supponit naturam ordine ad legem et obligationem ... enim lex et obligatio est ... actu virtutis aliunde intra rationem ... enim lex facit ut actus habeat rationem huius vel illius virtutis ... ex lege, alioqui actus est mata supponit ad legem tamquam mata ... illius non est bonus ... malus ... indifferens et sic lex est ... actu malo ... indifferenti quod repugnat nec iam lex non est ... lex obligans ad ... observationem. 2a actionem externam justitiae non posse esse sine proprio debito communis ... opinio affirmat

2a actionem externam justitiae non posse esse sine proprio debito communis ac vera opinio afirmat

Dicendum ... est ... communi ... non posse fieri opus externum justitiae commutativae aut distributivae nisi debitum ... obligationem exsolvendum justa ... et ... alii justitiam semper esse ... debitum ... justitiae. ita S. Thomas 2a 2ae q. 61 ... ad 1um ubi ... justitiam commutativam et distributivam ... quod respiciant debitum ... differre ... 2um ... debitum

debiti nam 2um commutativis debet alicui aliqd qa est proprium illius 2um distributivis vero debet qa commune: quae quidem valde differunt inter se nam proprium debet alicui loco accepti ablati sponte l. invite commune vero debet sibi ex eo quod ipse est pars communitatis et quanto melior pars communitatis tanto major pars communis illi debet qd etiam optime docuit et explicuit ibi Cajetanus et qd ideo Art 1o statuit proprium esse justitiae virtutis specialis respicere debitum legale et strictum et ideo virtutes quae deficiunt ratione huius debiti, deficiunt etiam ratione justitiae propriae et appellantur potestativae illius

Accordant ex parte nostra pa pte q 21 Art 1o dubio 3o no 4o, Vasquez, ibi disp 81 cap 6o no 40 et disp 86 cap 3o no 19. Suarez, disp de justitia dei 8o 2o no 36. et deinceps et 8o 3o no 38. et sequentibus Lorca, 2a 2ae lo 2o disp 1a dubio 2o et disp 2a dubio 1o no 2o et disp 6a dubio 2o no 3o et disp 7a dubio 2o no 4o ad 8um inclusive Lesius lo 2o de justitia cap 2o dubio 1o no 7o Molina, lo 1o de justitia ttla 1o disp 12 paraso justitia et sequentes et Soto lo 3o de justitia q 4a Articulo 1o in 2a ratione pr dicto 2o in probatione ... ex quibus Vasquez, Suarez, Lorca, Molina, et Soto, agunt de utraque justitia nempe commutativa et distributiva ceteri vero loquuntur de justitia nulla adhibita dictione

1a huius veritatis ratio desumitur ex Sto tha, ubi inquit qa virtus justitiae specialis in eo differt a quibusdam virtutibus illi annexis quae partes potestativae justitiae vocantur, qd aut in eis non reperitur ratio debiti stricti et legalis aut non servatur aequalitas ut q 4ta art 1o explicatur et ergo ubi virtus aliqua ordinat unum hominem ad alium ex sola honestate virtutis et non ex proprio debito non potest esse propria et vera justitia quae respicit debitum strictum et legale, qd tale dicitur qa ad illud reddendum homo adstringitur lege aliqua l. alia stricta obligatione legi equivalenti; vera vero partes potestativae justitiae respicere solent debitum morale qd nascitur ex ...

quadam honesti virtus est q[3] tale est nisi illa satisfiat honestas morum di-
servari non potest ut patet in fidelitate et veritate .i. sive non modo
et decore servari posse ut constat in liberalitate et affabilitate ergo sine
proprio debito quo violato injustitiam committeret non intendit proprie
justitia

2a ratio non potest esse virtus obedientiae proprie sumpta, nisi
ubi praeceptum est ergo nec potest esse proprie virtus justitia nisi ubi intendit obligationem
ex debito servandi aequalitatem. Sequela patet a paritate et quia nulla ferre ratio adducta
est de praecedente probatio antecedentis quod etiam non militet de obedientia ani ...
inter s. thom. 2a 2ae q. 104 art. 2o quem sequuntur lessius, lib. 2o de justitia
c. 46 dubio 4to no 23. et sanchez, lib. 2o summae lib. 6o c. 1. no
1o et 2o cum aliis multis qui docent obedientiam quae est virtus specialis, inclinare
subditum ad exequenda superiorum praecepta quia praecepta sunt, ita ut ratio quam
spectat ad obediendum sit quod id praecipiat superior, sicut et inobedientia quae est vitium
speciale, inclinat ad omittenda praecepta eo quod praecepta sunt, unde subditus non
exercet formalem actum obedientiae ut est actus specialis, quoties cunque implet
praeceptum superioris sed quando implet ea motus ratione quod praeceptum est, nec formaliter
inobedientiae, ut est vitium speciale, reus est, quoties cunque actum praeceptum ex-
sequi omittit, sed quando omittit ea ductus ratione quod praeceptum est. ex quo de-
ducit objectum obedientiae et inobedientiae specialis esse solum praeceptum ad culpam mortalem
aut venialem obligans quia cum ea quae sunt sub consilio, adnullit obligant,
neque eorum executio est de se proprie obedientia

Objicies, ille subditus servat perfectionem obedientiae qui non expectato
praecepto superioris exequitur voluntatem illius sibi cognitam et ad ipsius nutum ...
instituit, quem admodum saepe testantur ... et vitae spiritualis magistri ergo
objectum obedientiae non est solum praeceptum ad culpam obligans quandoquidem perfectissima obedientia
salvari possit sine ullo praecepto = Respondent lessius, no ... et sanchez ...
2o non quia obedientia illius qui cognita voluntate superioris etiam sine praecepto
eam exequitur, non esse strictam et propriam obedientiam cum haec necessario ...

p̃ptũ legitime impositũ, ie dici pfectissimã obedã, tunc qã versat' secũ voluntã superioris exequendã que ee solet mata obedã. tunc qã indicat in subdito animũ pmptissimũ ad pfecte obediendũ, qã ubi pria obedã exequat voluntã superioris, qndo subditus tã tantu facit ut qualit cunqs sibi notant totis virib, exequat, argũ est qndo illa obligaverit multo magis exequaturũ et oõ contemporaturũ

qd si pietas ad quoq virtũ ptineat obedire qndo nuq est p̃ptũ superioris obligans ad ullũ id sola eius voluntas significat Alũ nũ textu, nº 25 et Sanchio, dicto º lº nº 20 ptinere ad qndã virtũ specialẽ que vulgo dicit obedã, sed pria obedã pfectior est enim ...ro pure ...to dicit quod quis se voluntati superioris inoperando ad modũ sibi pcipiat sibe nõ. hoc enim pr habet pculiarẽ honestũ que ee potest obm pculiaris virtis

illud int est int prios et strictos obedõs et int justã pprie dictã qd obedã respicit tanqm obm qdlibet p̃ptũ in mata cuius cunqs virtis nam siquis exequat p̃ptũ charitis aut virtis qã p̃ptũ est facit actũ obedã prĩ, at pria justã respicit tanqm obm debitũ ex eadẽ justa neqs enim sufficit ad ronẽ pprie justã si pcedat debitũ solius religũ aut mistũ ... alterius virtis a justa distinctẽ id pcedere debet debitũ et p̃ptũ ex justa qd bene observavit Torres [illegible] et insinuant Schri dd a nobis citati

3º vero. in actu externo justã commutativẽ et distributivẽ semp servat aliqua obligº et debitũ ergº nulla justã pprie ee potest ubi nulla int cedit obligº. anũ pbo pmũ in actib, justã commutativẽ. in ipsis enim solutio debiti ee nequit ubi debitũ non est, qui enim alteri nihil debet, non potest aliqd elargiri pmodũ solutis. similit in actu restitutionis tantũ debet restitui qntũ ablatũ est. et in realinfacti qui alteri facit in fenus et injurias tenet integre resarcire injuriã illatã demũ in commutatione rei pre est obligº servandi equalitẽ int data=

tus et acceptus alias dimiterent in justa clariq; exceptione orit obligq inretributore ex vi juris separati ab alio pro opus acc exhibitus et obblatus ——— Quinde ad actus justq distributibus oio requiri obligq indistibiiunti inde fit aptus qa nisi talis obligq precedat noq erit distributio ex justa id ex liberalitate alicus voluerit distribuendis. circidus autq est hanc obligq. justq distributibus oriri ex multiplici do noq 1o oriri potest ex pactu unius quidus roneq qa 4ta vel 4ta in responsione ad 2us assignavimus 2o orit ex qualitate bonorus dimensius et jure qd alij habent ad labona vgo si bona dimensia reipublicus aut dimunitis dividenda sint intibus, xo lorus merita dividi debent et noq alit. 3o praefata obligo oriri potest ex promissione pono enim ex dictis qa 4ta vel 3a ex promissione acceptata intdus oriri obligq justq quare si ex tali promissione oriat obligo servandi equalitas geometricus que est huius justq obm, erit obligo justq distributibus ———

Coroborat magis hanc ronus, qd-unicbi tluij asserit, nullus inde esse posse ppias justus dimutatibus aut distributibus ante lices promissus loqd ante illos nulli debet aliqd retribuere, and ex ipso verbo pacto et pollicitatione posit d, obbligari ex ppia justitia sive la dimutativa sit sive distributiva noq et huius loci examinare id disputandus ut in altera p. relectionis ———

Ex his inferrimus justus in altero particulare debitus in altero jus ad debitus noq debitus enius esse nequit sine jure alterius cus sit lius corelativus debitus enim jus est debitus vg si ego habeo jus ad equs adversus te, te michi equi debitor es, et vice versa si equs michi debes, ad equq tuus habeo jus unde etias debitor et creditor mutuo referant noq sicut his qui debito tenet debitor dicit ita his qui adversus illud jus habet creditor appellat vo 3a aliorus fundamenta dellent

vo 3a aliorus fundamenta dellentur

ju. quae 8° 9° in contrarium allata sunt, aut difficile distribuunt ad fundatum Gonzaly, dicimus si quando princeps bona distribuit inter privatas personas absque ulla obligatione non operari dictum justitiae propriae sed ex liberalitate misericordia charitate vel alia ejusmodi virtute nec contradicunt S. Thomas et Dionisius, qui cum de deo loquuntur res suae distributionis rerum naturalium non sunt loquuti de justa distributione propria sed latiori significatione quatenus nimirum significat operationem Dei Christi naturalium exigentiam cujuslibet creaturae etiam irrationalis justitiae autem propria sicut et amicitia gratitudo et fidelitas non est nisi inter personas intellectuales et rationis capaces

Ad 1um probationem, dicimus S. Thomas, in collocatione dominicae vindicationem ex parte judicis pertinere ad justam commutationem quando judex obligatur ad eam, secus vindicatio non pertinebit proprie ad justam commutationem. unde idem S. Doctor subdit ibidem vindicationem ex parte personae privatae quae sumit vel petit punitionem alterius non esse propriae justitiae sed virtutis aliam specialem quae est post potestatem justitiae cujus ratio dicta tradita petenda est quia scilicet his qui sumit vel petit vindictam alterius non semper operatur ex obligatione justitiae et constat de hoc amplius declarabit quod sequenti ubi de justa vindicatione

Ad 2um dicimus praedictum antis actus enim internus factus ex motivo justitiae saepe non supponit obligationem in eo quod elicit, at actus externus semper supponit obligationem. ad probationem antis quatenus huic doctrinae advertatur dicendum est actum quo quis gaudet vel optat ut creditori solvat debitum a suo debitore non posse elici ex motivo justitiae quia non versatur circa materiam justitiae scilicet circa debitum cum supponamus ab eliciente illum actum nihil alteri deberi deficiente autem materia justitiae non potest homo operari ex ratione formali et fine justitiae nulla enim virtus operari potest nisi circa propriam materiam suis propriis objectis materiali ut supra notum est; sic qui gaudet de moderato usu cibi et potu quem

in nobis videt, et tamen non habet actum temperantiae ex proprio motivo huius virtutis quia non potest uti cibo et potu sicut nos utimur utimur, et ego gaudeo et opto a dominicanis servari precepta morum superiorum et tamen non persevero [illegible] actum obed. quia illa precepta non erant michi imposita et obed. verat [illegible] preceptum imposita ut qui obedit, tamquam [illegible] propriam mat. et obm.

ad 3m dx in nullo [illegible] ex [illegible] mutatione absque obligatione in [illegible] et in aliis voluntariis mutationibus dat quidem obligationem reddendi rem aliquam pro re accepta, que obligatio non nascitur ex solo valore rei accepte, sed ex conventione seu pacto expresso vel tacito inter accipientem et dantem quod idem reperitur in [illegible] contractibus nam si quis verbi gratia det alteri certam summam pecunie pro qua posset ab eo iuste equum emere neque expresse aut tacite paciscatur cum altero ut pro tali pecunia det equum non tenebitur alteri licet pro eo quod pecuniam accepit dare equum aut rem equivalentem sed poterit tamquam liberaliter donatam accipere. quod etiam explicari solet exemplo operarii qui non vocatus neque conductus sua sponte in aliena vinea laboraret nam tunc dominus vinee nihil teneretur ei persolvere de iustitia tametsi eius labor dignus esset stipendio ac mercede numquam ergo ex operatione unius oritur obligatio iustitie in alio eo precise quod talis operatio sit mercede aut stipendio digna sed ultra requiritur ut ex alterius voluntate et pacto explicito vel implicito fiat quoniam nemo potest de iure obligari ab alio preterquam qui superior non est nisi interveniente consensu et voluntate illius

in 2o casu fide iussor solvit ex iustitia ante prescriptum tempus ergo absolute solvere tenetur. neque obstat ratio iustitie quod solvat tempore non debito quia ratio et ad 3m iustitiam quod solutio debeat [illegible] iustam licet non sit debita cum circumstantiis temporis vel loci sicut obiecta respicit rem preceptam rem iustam non tamen cum circumstantiis que per se non cadunt sub precepto ut quotidie experitur

iz 3° casu hoc ipso qd paulus vult solvere nomine francisci qd ipse franciscus debebat, consequenter vult transferre in se obligationem solvendi quæ franciscus astringebat et ipsum deobligare ab honere solvendi aeque inde non sine obligatione solvit ——————

in 4° casu ille hoc dicit X petere rem coram judice qua utitur jure qd habet ad propriam rem, non tamen qua faciat actum justitiæ specialis virtutis ut notavit lurianus, disputatione 1a citata sectione 1° n° 9. cui donat vasquez, 1a 2æ. disputatione 91. c° 2° n° 87. dicens accipere pecuniam debitam et illam exigere a debitore non esse actum justitiæ commutativæ, proprie id potestativæ scilicet vindicationis, qua nullus ex justitia debet accipere æqualem compensationem sui debiti, quam quam ut vix fatear satis probabile videatur qd Debellus lib. 1° dejustitia q° 3° & 4° n° 23. et q° 4a & ultima n° 28. tradit eandem justitiam commutativam quæ debitorem inclinat ad solvendum debitum creditori, inclinare creditorem ad illud debitum petendum, et accipiendum sicut virtus pietatis quæ inclinat ad debitum obsequium prestandum parentibus, eadem propterea inclinat ut faciant filios suos sibi obsequentes, imo vasquez, ibi. Docuimus 3° parte lib. 4° q° c. 25 n° 3° dubio unico n° 15. fatetur petere debitum pecuniarum vel aliud qd ablatum est vel mutuo datum esse simpliciter actum justitiæ commutativæ cum tamen illud petere quis non teneatur, qua scilicet id qd petit est ex justitia commutativa debitum petendi ————————————————

ad 4am Dx ea habitus divinum obedientiæ virtutem natas ex quibus orbem habet ut aliquæ virtutes non requirant obligationem præcedentem sui obiecti ut actus illarum sint in materia peculiari aliarum vel illam obligationem exigant sine obiecto et justa ——————

ad ultimum cui nimium fidit valentia, Dx inter dum obiectum justitiæ esse natura prius omni lege qua obligatio ponendi illud obiectum non nascitur a lege, sed a promissione vel mutua pactione et stipulatione, inter dum vero non esse prius omni lege quando scilicet obligatio a lege ipsa nascitur qd autem approbavit obiectum justitiæ esse materiam legis, et legem non posse esse nisi de obiecto

bono et honesto innare est q. a lege obin legis nec precepti debeat esse bonum et honestum id non debet esse in mata justitiae aut in hac mata ipsas leges instituat, idem potest in mata aliarum virtutum sicut charitas q. res instituit in mata obediendi legem licet res ipsa quae lege cipit posita esse in mata aliarum virtutum antequam intelligat lex, non tamen potest esse in mata obedientiae quae nullo recipit res praeceptas aut postam

qo 7a: De mata justae vindicationis

Vo 1a: Redenda est in nobis specialis virtus quae justa vim dicitur appellata

S. Thom. ab omnibus receptus 2a 2ae q. 108. art. 1o docet vindicationem qua condigna pena pro injuria rependitur esse justam et honestam opus virtutis si modo convenienti ac legitimo fiat. ut autem conveniat et legitime fiat non debet fieri a vindicante ea intentione ut ei qui illum lesit, malum inferat nihil aliud intendendo nam hoc modo vindicta est actus hodii et charitati oppositus neque excusat ex tali q. alius injuste malum intulerit nam non excusat a culpa qui odit hodientem et... ... ... vinci a malo hoc enim est vinci a malo q. prohibet apostolus ad Rom 12. dicens noli vinci a malo sed vince in bono malum debet ergo intentio vindicantis vinci salit ferri ad aliquod bonum q. acquiri possit per penam peccantis v.g. emendationem eius ad cohibitionem aliorum ad satisfactionem pro sone offensis et honorem

Praeterea statuimus justas vindicationes esse principibus specialem virtutem a ceteris realiter ac essentialiter distinctam ita S. Thom. art. q. 108 art. 1o corpore ubi justas vindicationes enumerat tanquam virtutem specialem inter partes potestatibus justitiae et de illa agitatur sicut de aliis virtutibus tractat q. 108 inquietis art. 2o ostendit esse specialem virtutem q. etiam concurrunt ibi Cajetanus et ceteri DD. quos infra referebimus. unde ratio quo fundamento suarum dicit de justa disp. 1a s. no 1o et duobus sequentibus detraxit vindicationes neque in justitiae neque in probata persona esse specialem virtutem

-ly id ad charit. I. justa legale I. Ø mutalibus ptinere Xo Civi
motibus qd ad infligendas penas attinet

Pbat id. S. Ddor qa virtus ponunt in nobis ad pseguenda debito modo inclinatã natalẽ que expectant ad jus natale et ideo ad qmlibet inclinatã natale determinatas ponit. sua virtus specialis idj= ustã vindicans ponit ad specialẽ inclinationẽ natalẽ debito modo psequendas ergo et virtus specialis maior. pbat qa hec virtus ponit ad removenda nocumenta que repellit ho pro hoc qd se defendit a injurias ne inferrant ullam illatas ulciscit non quidẽ intentione nocendi id auferrendi detrimenta unde Cicero, lb 2o de inventione folio mihi 12 sic justas vindictas definiuit vindicatio est per qm vis et injuria et oio oe qd obesse (idest ignominiosũ) defendendo et ulciscendo propulsat qm deffez. referunt et apbant. S. Agnes, R 4o llo. lo §. qu. q. 3L. et. S. thas, 2a 2e q. 108 aro 2o in fine corpis. ergo vindicatio est virtus specialis

Afirmat so qa justa vindicans respicit speciale honorẽ psuali ergo et specialis virtus patet Iregica qa virtus differunt essalit ex divo motibus psali scilicet ex divo rone boni honesti qm respiciunt aut. suadet qa licet reddere malẽ p malo nempe malẽ penale p malo penali qd fit in vindicta non sit per se amabile et honestẽ bene tamẽ est amabile et honestẽ si fiat intuitu specialis boni qd ibi relucet videlicet qa delens est malefactores puniri debita pena, ut ita fiat aliqua reparatio et compensatio injuriae et pro illeza salis fiat nequaquam enim negari potest quin elluceat specialis honestas in hoc qd quis injurias p prius propulset desistendo ut inequalitas qm ab alio passus est ad equalitatem reducat ut ita aliqua fiat satisfactio et hec honestas specialis est obm psale p prius justas punitive

Afirmat 2o qa virtus cuius especialia vitia extrema opponunt directe et sic specialis ab alijs distinguit nam ut vulgo jactat in medio consistit virtus quando extrema sunt vi=

spatit indulte inforlitude temperantia et alijs minor pbat

Circa ad vindicationi opponunt directe duo vitia specialiter extrema crudelitas quidem aut ex vitio pro excessu remissio vero in puniendo defectum ut S. Thom. in ead. ar. 2o ad 3um animadvertit ista quae vindicatio tenet medium ac mensuram in puniendo arcendus ergo est vindicationem esse specialem virtutem ab aliis distinctam

hinc intelliges justam vindicantibus duos habere actus principales unum est vindicta seu vindicatio quae fit pro ultione injuriae sibi illatae et castigatione malefactoris et hic actus vindictae et si a judice seu republica procedit ipsa authoritate exerceri valeat ab privata persona exerceri non valet nisi publica authoritate quia nemo privata sua authoritate potest ulcisci injuriam sibi illatam hic enim non est actus virtutis vindicti quia est usurpatio alienae potestatis et jurisdictionis superioris ad quem solum expectat huius actus executio quare privatae personae solum licet petere desiderare ac procurare ut judex puniat malefactorem illique debitum suplicium infligat, alter actus est defensio ne inferant injuriam et hic actibus personae privatae licitus est nam quilibet etiam privata authoritate seipsum defendere potest.

intelligitur etiam decisio illius casus an pars laesa teneatur donare injuriam sibi factam in foro externo utputa an pater cuius filius iniquae occisus est teneatur non insectari homicidam et vindictam illius expetere ac procurare coram judice an vero licite possit litem intendere donec vincat et optineat ut reus mortis patibulo suspendatur vel alia extrema poena plectatur. Ludovicus de Vega, pro 1o casum mentis casu ... docto et erudito [illegible] teneri scilicet ... non solum non odisse malefactorem et si demonia charitatis signa exhibere sed etiam donare injuriam in foro exteriori nec ad vindictam coram judice procedere et quia non posse absolvi alter ...

verius tamen videtur quod docent Lessius, l. 2o de justa. c. 47. dubio 4to no. 27. Vasquez, 1a 2ae q. 2o disputatio ultima no. 7o et frequentius doctores posse licite scilicet ... expetere vindictam malefactoris coram judice quia est debitum est vindicatio in ordine juris fini

et non probata authoritate est opus virtutis juvat etiam ut malefactor impoenitentiam concipiat. tunc ad exemplum aliorum ne illi a scelera audeant attentari unde sine vindicta scelerum bonum respiciendo maxime quod est legum observatio instare nequit

Ad id enim non nego melius esse pro bonum cedere juri suo injuriam quam gratis condonare quam vindictam procurare (neque enim ad opus virtutis etiam melius nos obligat) quemadmodum etiam bonum est delicta eorum et legem agnoscere melius tamen est legem non cedere atque ab illa potest permittit abstinere quod attamen multo melius sit praeterquam eum ignorantia manifestum videtur quia etsi affectus vindictae sit honestus et studiosius commodo quo diximus tamen periculum rebett ne charitas violet et hodie existent scandalum quoque in populo gignit solet at in condonatione elucet charitas in proximum imitatio Christi et propriae caelestis victoria sui aedificatio proximi singularis fiducia in spectande remissionis adeo remissio namque peccatorum his qui proximis injuria remittunt peculiari titulo promissa est; tandem ex ipsa condonatione sequitur lucrum animae malefactoris §o 2o justa vindicativa non est proprie justa sed per potestatis illius ——

§o 2o

justa vindicativa non est proprie justa sed per potestatis illius

Debellur 1o. dicunta quod 3a §o 4ta existimat justam vindicativam tanquam in judice residet, quam nequam dat in probata proprie, ex vi de proprium justam commutativam ac inde proprium subjectivam justam proprie sumptam probat id quoniam in vindicta attendit equalitas arithmetica rei ad rerum ilicet poenam ad culpam ut sicut per culpam laesa fuit respublica et proprie probata ita per poenam nostrum impositam fiat ei compensatio et satisfactio equivalens. Unde judex ac gubernator reipublicae lege justa tenet punire malefactores quod si probata proprie non tenet injurias proprias

ultioni idgratis condonari potest id non tollit quominus ultiones puniunt ex justa commutatione nam cum creditor pecuniam exigit ut sibi solvat iam pro vendita non tenet ex justa exigere pecuniam id illud libere condonare potest at tamen tam judex quam creditor actus justitiae commutativae exercent ergo similiter tam judex quam pars laesa exercent justitiam commutativam in punitione delicti ——

nihil ominus ego reputo justam vindicantem in puniendo quatenus poenam pro delicto a parte laesa exigit atque a judice ipsi debito imponit non esse propriam justam sive commutativam sive distributivam sed potestativam illius hac ratione non inter partes subjacentes sed inter partes potentiales justitiae computat allegat D. Thom. 2a 2ae. q. 80. art. 1. ad eadem quod de causa de illa specialiter dicit q. 108. id ex professo tractant Cajetanus utrobique, pius, 1a 2ae q. 21 art. 1o qt. Cubio 8o no 4to Molina, ibi parafo 2o dicendus est et to 1o de justa tract 1o disp 12 fine Vazquez, 1a p. de disp. 201 c. 4to no 27. et 1a 2ae disp 223. c 2o no 7. Valentia, 2a 2ae disp 1a q. 1a p. 1a ad 1m. et q. 26. p. 2o. Lorca, 3a p. disp 40 no 8o Lessius l. 3 de perfectionibus divinis c. 30 no 14 et 15. et satis significat Scotus, 4to dist. 14 q. 2 parafo insta quod veniendo ad affirmationem ——

ratio quam assignant S. Thom. primo loco Vazquez, Valentia, Lessius, et Pius, haec est quia licet justa vindex sit affinis ac similis justitiae commutativae in eo quod constituit aequalitatem inter rem et rem, scilicet inter poenam et delictum deficit tamen a perfecta et rigorosa ratione justitiae quia non supponit strictam obligationem ac debitum ad eam aequalitatem constituendam: nam is qui damni sibi illati compensationem petit aut remittit non debet ex justa petere id potest gratis condonare et ita caret debito quod est de ratione propria justitiae ut praecedente ostendebamus atque haec ratio satis convincit vindicationem in 1a probata non esse actum justitiae commutativae id evincunt verba specialis illi ancestris quae dicit justa vindex eo quod pars laesa non tenetur exigere poenam sed potest eam misericorditer remittere ——

quod 2o

8°. Qd vero attinet ad vindictam quae a judice exercetur 24
major est difficultas; nam judex ex munere suo tenetur lege justitiae poenam
infligere quam obligationem. Contraxit ex peculiari contractu vel quasi contractu cum
republica ergo nihil obstat quominus vindicta ex parte judicis exerceatur
justitiae commutativae. nihil obstat S. Thomas in utroque loco superius recitato
in responsione ad 3um. Cajetanus, Molina, et Lessius dicunt duplicem ob-
ligationem ratione in judice considerari unam moralem erga reum ad puniendum illud
alteram legalem erga rempublicam cui est adstrictus ratione officii ut jus ad
ministret sontes plectendo et illos quidem plectere ad justam vindicativam
hanc ad commutativam et uno actu utrique satisfieri hoc enim ipso quod reum
condigne punit judex satisfacit obligationi qua reipublicae tenetur = itaque ille
actus est elicitus prime a justa vindicativa; imperatus vero a justa com=
mutativa —

Præcipue majori lucro dicendum est ministros publi=
cos quibus jus dicere pertinet rei publicae tam in civilibus quam in crimin=
alibus ex officio incumbit ex commutativa justa teneri id muneris præ=
stare civium obid a republica stipendia et tributa accipiunt ut suis ci=
vibus jus dicant eorumque defendant bono quod communi totius reipublicae pro=
spiciant quare ii ex pacto cum republica tenentur ad legem omnia præstanda et præterea
ex eadem justa commutativa obligantur ad resarcienda omnia damna quae
reipublicae et civibus obveniunt cum injustis officijs decernunt —

judex ergo quando in civilibus jus dicit duplicem ra=
tionem exercet actum justitiae commutativae scilicet et quia justa commutativa ex
munere suo tenetur talem actum exercere. et quia cooperatur ad justam commutativam
exercendam et servandam inter cives quando vero jus dicit in criminalibus
cum non cooperetur ad justam commutativam id vindicativam exercet actum
justitiae commutativae quatenus id exercet quod ex justa commutativa ex
munere suo præstare debet ex quibus ruit omnino Nebelli fundamentum
quod Dominus dicit ratione quidditativa justitiae legalis. Ego ad ... iniquibus
est quaedam specialis virtus quae justa legalis sive generalis dicitur

q.º 8.ª

De ratione quidditativa justitiæ legalis

§. 1.º

Asserenda in nobis est quædam specialis virtus quæ justitia legalis seu generalis dicatur

Omnium ac verior sententia affirmat justitias particulares quæ huc usque expendimus ponendas esse justitias generales sive legales quæ est peculiaris virtus distincta ab omnibus aliis ita S. Thomas 2.ª 2æ q.e 58 art.º 6.º ubi Cajetanus Aragon, Lorca disp.e 8.ª dubio 1.º Valentia, disp.e 5.ª q.e 2.ª punct. 2.º Molina, tract. 1.º de justitia disp.e 1.ª post princ. Ægidius, lib. 2.º de justitia c. 1.º dubio 3.º Rebellus, lib. 1.º de justitia q.e 3.ª sec. 2.ª Lugo, lib. 3.º de justitia q.e 2.ª art.º 1.º Suarez, disp.e de justitia Dei sectione 4.ª n.º 6.º quod atamen hac in parte censerit Scotus, Gabriel Vasquez et alii putant esse vix agnoscere justitias legales et peculiares virtutes alii dividunt illas solere appellare justitias generales sive legales collectionem aut cumulum virtutum omnium ut possunt conducere ad servandum commune bonum nobis, qui ac majora properamus in re non magni momenti morari non libet —

Probatur 1.º illa est virtus peculiaris quæ habet peculiare objectum formale distinctum ab objectis aliarum virtutum sed eiusmodi est justitia legalis ergo est peculiaris virtus minor ostenditur quia hæc virtus respicit pro objecto formali bonum commune inclinat enim et movet ad servandas leges et exercendos actus aliarum virtutum propter commune bonum rei publicæ familiæ .1. communis quod objectum honestum est et peculiarem habet bonitatem et finem ergo justitia legalis peculiaris virtus qua principes ac superiores imponunt et curant quæ ad commune bonum expectat et subditi idem bonum tuentur —

Probatur 2.º quoniam in nobis reperitur q.e ex ordo

licet p.i intra et ordo totius ad p.s et ordo p.j ad totum ergo et ex
quoque justitia distinguenda est, scilicet distributiva, commutativa et
legalis, commutativa quidem p.s intra, distributiva totum ad p.s, le=
galis vero p.s ad totum dirigit unde commutativa et distributiva dicuntur
justitia particularis quia respiciunt partem, legalis vero dicitur justitia generalis
quia respicit totum seu communitatem aliquam.

Dicat quis justitiam legalem non distingui a pietate
et obedientia a pietate quidem quia justitia ista succurrit reipublicae in periculo aut
necessitate aliqua constitutae quod videtur officium pietatis quae ex S. Thom.
2a 2ae q. 101 art. 1 inclinat ad remedium debitum cultum
et honorem non modo parentibus sed reipublicae ac patriae in qua homo na=
tus est ab obedientia vero, ex eodem S. D. 2a 2ae q. 120 art. 2 ad
2um justitia legalis obtemperat legibus quod videtur obedientiae munus non ergo
necesse est assignare peculiarem virtutem quae sit justitia legalis

Propter haec Lessius resp. probabile existimavit justitiam lega=
lem non distingui a pietate et obedientia mihi vero non videntur ista sufficere ut acceptam
communi sententiam dissideamus. et sane S. Thom. in 2a 2ae de his virtu=
tibus tanquam omnino dissimilis disputat ex professo inde ubi quas jam allegavi.
Deinde justitia legalis non coincidit cum pietate tum quia haec solum versatur circa
communitatem patriae illa vero versari potest circa communitatem extraneam. tum etiam
quia pietas versatur circa patriam ut patria est at justitia legalis si quando respicit
bonum patriae praecise tantum attendit bonum patriae ut est commune bonum, quod vero
idem sit bonum patriae per accidens se habet comparatione illius quod apte insinu=
avit S. Thom. in illa q. 101 art. 3 ad 3um. praeterea haec justitia confunde=
nda non est cum obedientia quia virtus obedientiae movet ad operandum ex debito fine
ac motivo formali nempe quia actus praeceptus est et contra eam peccatum ex contem=
ptu praecipientis justitia autem legalis operatur propter commune bonum et peccatur
contra illam non ex contemptu praecepti aut praecipientis sed ex contemptu bo=
ni communis ~~neque vi~~

neque vim habent quae superius adducebamus nam

justa legalis non semper versat circa bonum patriae nec quando versat circa illud versat ex eadem ratione formali qua pietas ut praedictum est quando vero d. thom. dicit justam istam obtemperari legi non intelligit ex fine et ratione formali obedientiae, sed ex fine boni communis quod oritur ex observatione legum. ex distinctione enim legalem justam versari posse circa observationem cuiusvis legis, quidem quilibet quam liber potest quis observare ob commune bonum quod est obiectum formale justae huius virtutis

Ex his infero 1.º justam legalem in principe et subditis esse eiusdem speciei quod bene notavit valentia, et talis enim ratio est quia tam in principe quam in subditis habet pro obiecto formali commune bonum, notat quod d. thom. 2.ª 2.ᵉ q. 58 art. 6.º corp. aliter esse in principe ac in subditis, nam in illo est principaliter et architectonice, quia disponit res in bonum commune in hoc est 2.ª ratione administrative quia exequitur ea quae conducunt ad bonum commune non alia ratione quam quia ad illud conducunt

Infero 2.º justam legalem et epiqueiam non esse duas virtutes specie distinctas epiqueiam contineri sub justa legali tanquam partem illius, nam justa legalis est quae curat observari leges tam secundum verba illarum quam secundum intentionem legislatoris, epiquia autem lex interpretat secundum mentem legislatoris, constat vero, sive quis observet legem secundum verba illius sive eam interpretatione legis posse fieri formaliter propter commune bonum atque adeo propter eandem rationem formalem non ergo specie est praedicta virtutes essentialiter distinctae, id quod videtur confirmare doctor angelicus d. th. 2.ª 2.ᵉ q. 120 art. 2.º ad 1.

Infero 3.º hanc virtutem qua quis curat commune bonum reipublicae posse vocari justam legalem sive generalem. justam quidem quia respicit alterum non scilicet non privatum; legalem quia se extendit ad omnia quae lege sancita est propter commune bonum, atque leges ipsae destinant; generalem vero tum ex parte finis ad quem ordinatur, quia ordinatur ad rempublicam, tum ex parte obiecti formalis quod respicit, quia respicit bonum commune et generale, tum denique ex parte materiae circa quam versat, neque enim putandum est hanc virtutem habere peculiarem aliquam materiam, sed materiam generalem, eo quod versari possit circa observationem cuiusvis legis, et circa

ilus oium ingnihy inbant ad ommune bonum; sicut enim obed[ientia] versat[ur] in mata oium virtutum sub peculiari quadam rone illi et ut cadit sub preceptione sic justa legalis versat[ur] in mata virtutum oium sub sua rone peculiari nempe ut mata virtuti prod[ucit] ad bonum comunitatis // 10[m]o justa legalis non est propria et rigorosa justa id p[er] lius potestaliba //

§ 2[um]

justa legalis non est propria et rigorosa justa id p[er]. lius Potestaliba

non desunt qui afirment justam legalem ac consequenter justam ac principi p[ro] illius subjectibus esse veram no sunt Aragon 2a 2æ q[uaestio] 58. art[iculo] 1[o] Rebellus, lib. 1[o] de justa q[uaestio] 2 a f[ol] 2 a no 19. Suarez dispende justa d[e] 4[t]a no 6[o] et lib. 12 de gra c[ap] 3 a. no 4to ad medium et lib. 1[o] de relig[ione] lib. 3[o] c[ap] 4[o] no 7[o] ———

suadet 1[o] horum senta ex D[ivo] Thoma qui 2a 2æ q[uaestio] 58. art[iculo] 1[o] estatuit justam 27 propriam ronem esse ad alterum tum ad alterum particularem tum ad comunitatem. et hoc 27 asseruit pertinere ad justam legalem sicut ergo istam justam habe propriam ronem justæ — [illegible] indicta q[uaestio] 58 egisset de justa legali q[uaestio] 60. incipit disputare de p[ar]t[icularibus] potestalibus justæ q[uo]d est evidens argum[entum] S. D[octo]r[em] non dubitasse virtutem hanc inter p[ro]p[ria]s potestalibus justæ esse p[er] subjectibus ———

suadet 2[o] justa legalis est perfectior quam particularis ut q[uaestio] 3[a] estatuit id particularis est v[er]a et propria justa ergo et justa genalis, nullus enim discrimen assignabit ———

suadet 3[o] illa est propria justa que respicit propriam aliquod et peculiare jus tamquam obm[iectum] ipsius id justa legalis respicit propriam aliquod [illegible] obm[iectum] ipsius distinctum ab jure q[uo]d est obm[iectum] justæ comutalibus et distributibus ergo est propria justa major patet q[ui]a obm[iectum] justæ est jus ergo virtus que habet p[er] obm[iectum] propriam et peculiare jus censenda est propria

ac peculiaris justa. minor probat respondendo a juris peritis distingui dup-
plex jus seu dominium unum particulare seu bassum alterum universa-
le seu altum et utrumque in republica quibus probata probatio habet jus
et dominium particulare seu bassum suarum rerum virtute cuius de illis potest pro
libito disponere. republica vero habet quoddam jus et dominium universale et
altum erga bona civium ratione cuius uti potest bonis ipsorum civium in com-
munem utilitatem quando necessitas id postulaverit, justa ergo legalis inclinat
hominem ad servandum praedictum reipublicae jus et ita urgente necessitate reipu-
blicae leges cives obbligant ex hac virtute ipsi reipublicae vel legi qua
ad fieri poterit subvenire ut Suarez, Lessius, Debilus, Aragon, locis
supra memoratis docuere.

ego tamen dico justam legalem non esse virtutem ac stricte
justam ad quam licet probabilem. ita Lorca, prima secundae disputatione 44 de gratia paragrapho
hac ergo ratione Valentia, 2a 2ae disputatione prima quaestione 2a puncto 2o paragrapho Adhuc
aliam opinionem tenet, 2a 2ae tomo 2o disputatione 8a dubio 2o satis probabilem
judicavit Salom, ubi prius. ducor in hanc sententiam quia utique
bene probatum est nulla propria justa esse potest ubi obbligatio ac debitum non
intercedit, sed non intercedit aliqua obbligatio faciendi actum externum justae lega-
lis in aliqua materia ergo haec justa legalis non est propria justa. minor patet quia
si quis observet legem aliquam vel exerceat actus aliarum virtutum ob commune
bonum id quod absque ulla obbligatione vel elicit actum justae legalis cum proprium
sit huius virtutis omnes alias virtutes in bonum commune ordinare ac dirigere non
non etiam inclinare ad leges observandas immo etiam movere principes ad novas
leges condendas et ad procurandum curam custodiam boni communis gratia fieri enim
potest actus huius virtutis citra ullam obbligationem.

Respondent adversarii aliquando esse obbligationem efficiendi actum ex-
ternum huius virtutis in peculiari materia verbi gratia si dux aut respublica praeciperet
triticum vendi non nisi tali vel tali pretio cives tenentur ex justa legali
vendere triticum taxato pretio non majori: similiter si lege prohiberet ne merces
deferant extra civitatem vel regnum etiam tenentur ad id praestandum

hec fuga reicit 1.º q.ª talis aliquando fiunt actus huius justitiae ab eo qui nullo obligationis vinculo obstringitur faciendi eos et tunc eius ex se sunt actus religionis, misericordiae, aut pietatis ob bonum publicum ergo tales hi actus non pertinebunt ad talem ac propriam justitiam ergo licet demus interdum elici actus justitiae legalis ex debito et obligatione, dicendum erit hos actus non elici ex debito stricto ac rigoroso justitiae id ex honestate peculiaris virtutis sicut etiam ad actus aliarum virtutum ex propria ratione justitiae deficientium interdum obligamur ex debito morali eiusdem virtutis quod non sufficit ad perfectam justitiam, patet haec consequentia q.ª actus justitiae legalis elicitur ex obligatione et sine illa non erit eiusdem speciei ———

reicit 2.º q.ª talis universaliter videtur id quod non recte supra asseruit hanc justitiam non habere peculiarem materiam externam id per materiam virtutum omnium vagari ac proinde nunquam urgere obligationem faciendi actum externum illius in aliqua materia nam in primis siquis ineat contractum cum republica circa probata bona obligabitur ex justitia commutativa servare aequaliter cum republica circa illa bona adquam etiam servandam obligat respublica in eo eventu tunc ergo non tunc non est singularis obligatio justitiae legalis. 2.º non dat obligationem eiusdem justitiae quando rex, vel respublica ratione necessitatis occurrentis eget bonis civium, tunc enim erit obligatio misericordiae quae obligat ad sublevandam miseriam alterius quod si respublica fuerit patria ver... probata praeterea poterit ea obligatio pertinere non modo ad misericordiam id etiam ad pietatem sicut cum pater est in necessitate aliqua obligatur filius succurrere illi non solum ex misericordia id etiam ex pietate. 3.º in violatione alicuius legis semper est peccatum speciale quae lex semper instituit actum in materia peculiaris virtutis ut in exemplis illis de lege prohibente ne merces exportentur extra civitatem vel regnum vel ne triticum vendatur ultra pretium praescriptum, consideranda est materia inqualis lex instituit actum nam interdum pertinebit ad misericordiam si fiat ad succurrendum necessitati civitatis vel regni interdum erit peccatum charitatis violare illam legem, si prohibeat actus

ille tangm nimia negotiatio et ex varijs cy poterit lex distribuere actus in materia diversarum virtutum quibus remote ordinet ad commune bonum, et ita ex nullo apparet necessitas peculiaris justitiae legalis in cuius vi-olatione violet jus aliqd peculiare distinctum a jure justitiae commutativae et distributivae ___

Unde recte intellexit Torres, Aegidius, Soto, Valentia, et alii-os non violari virtutem hanc nec esse peccatum contra illam nisi quis violet ea-qui aliqm ex ipso motivo ex pretio communis boni, quo cum non dicit peculi-are jus externum et peculiaris materia huius justitiae, ex sola materia-li cum peculiari materia non potest assignari malitia peccati contra illam id est peculiari respectu contra commune bonum. Praeterea S. Thom. 2a 2ae q. 59 a. 1o corp. et q. 79 a. 2o corp. non videtur agnovisse peccatum contra hanc virtutem nisi ex ipso motivo ex pretio boni communis faciendum aliquid et injustas leg-alis dicere in transgressione legis et praecepti ex motivo ex pretio boni communis

___ ad argumenta pro parte maris respondemus ad primum dicimus S. Thom. solum dicendum justitiam legalem non, cum commutativa et distributiva in aliqua ratione communi justitiae quam proprie participat non tamen ex ratione justitiae exac-ta et propria egit de justitia legali q. 58 non quia sit proprie subjectiva jus-titiae, sed cum disputasse de justitia particulari voluit simul agere de justitia ge-nerali antequam disputaret de speciebus subjectivis et potestativis justitiae par-ticularis ___

ad 2um ex eo quod defendamus justitiam legalem esse impropriam justitiam nihil detrahitur praestantiae et excellentiae respectu aliarum justitiarum detrahimus non et reliquas impropria justitia est et tamen est praestantior justitia commutativa et distributiva quae habent proprie [illegible] rationem justitiae ___

ad 3um [illegible] constat ex dictis non dari proprium aliquid et peculiare jus quod possit esse objectum huius justitiae distinctum ab obiecto justitiae com-mutativae et distributivae, cuius violatio illius juris induceret obli-gationem restituendi sicut violatio justitiae distributivae dicebamus

D. Thã, resp. q. 4ta. 2a posita enim inequalitate facta
per p. 2a aliqd. jus justi surgit statim obblig.o reducendi illam
ad equalitatem 8o 3a eadem justa legalis omn. virtutum moralium
princeps censeri debet

3o 3a

eandem justa legalis omn. virtutum moralium princeps censeri debet

S. Thã, 2a 2æ q. 58 ar. 12 primatum ac principatum int. oes
virtes morales jure optimo tribuit justæ legali. id q. probat tum auth-
thã Aris, lo. 1o Ethicorum c. 1o asserentis justam legalem esse præclariss.am
virtutum, nec esse vesperum nec luciferum ita admirabile; tum ex obti
excelentia eo qd. verset. cira bonum omune, reliquæ vo. virtes morales
circa bonum particulare, omune autem bonum particulari præeminent. addi-
dit qd. sicut charitas ex eo eliam oes virtes tam morales qm theologas su-
perat qd. eas oes ordinet ac dirigat in ultimum finem ita justa legalis oes virtes
morales precellit qd. oes eas ordinet ac dirigat in omune bonum ——

Ciendum tamen est misem religm et obedm, dici a Do
thã virtes maximas nam 2a 2æ q. 30 ar. 4to fatet misem esse no=
biliss.am virtutum omn. quæ ad proximum expectant et q. 81 ar. 6o principem
facit religionem int. oes virtes morales et q. 104 ar. 3o ante ponit obed.am
reliquis moralib. virtutib. qd. saltinus vim judico quatenus hæ 3. virtes
propt. peculiarem prerogativam extra 2um qd. superare videntur. Misso enim
primatum sibi vendicat ex pe. subti eo qd. superiorem nata exigat supe-
rioritatem quendam et inmunitatem a miseria qm ab altero auferre studet. reli-
gio aliis virtutib. moralib. antecelit ex pe. obti qm circa cultum deo
exhibendum occupat. obedo excedit rone boni creati relinquit propie volun-
tatisqm propt. deum deserit cum tamen ceteris minus bonum deserri soleat.
ceterum si sit sermo de prestantia absolute et simplicit. nam video cur justa
legalis omn. virtutum moralium prestantiss.a censenda nam sit et rones facit

-sali praedent ——————

addit S. Ddor eodem Ano 12 justam particularem reliquis virtutibus moralibus praeire una excepta justa generali, quia illa respicit bonum in ord ad alterum, tertia vero bonum proprium et major laus major quoque difficultas sit in quaerendo bono alieno quam proprio. propter hoc tamen justam particularem virtuti religionis minime ante posuerim, cum quia non minor difficultas reperiatur ex parte obiecti religionis tum maxime quia cultus et honor dei quem contemplatur religio valde excedit obiectum justae particularis. quare cum S. thom. justam liceat reliquis virtutibus praefert, ceteris tantum quae circa passiones aptitus sensibilis moderandas versantur excipiendas est ——————

ab utraque comparatione excipienda est prudentia quae cum ad omnes pertineat nos tamen proprie virtus dicitur S. Auly thomas, et Aris, comparatione videnti justam legalem et particularem cum virtutibus moralibus in debentibus recedentibus quare ceduce ae moderatrice est ipsa prudentia ideo quod perfectior simpliciter illis omnibus etiam utraque justa unde S. thom. 2a 2ae q. 123 articulo ultimo affirmat int. virtutes cardinales primum locum occupari prudentiam, 2um justam, 3um fortitudinem, 4tum temperantiam, ——————

reperierat hoc loco disceptandum an in principe et gubernatore humano reperiatur justa quaedam quam nonnulli juniores providentialem docent quod illa sit et vero proprie ratione justae contrahat de qua hic omnia ex tractandis q. 12 perspicua fient ——————

explicuimus hactenus naturam et proprie justae quae virtutis maxime necessariae est in qualibet materia propositam habet naturam virtutis ~~multi nos indocti hac aetate~~ de qua suscepit disputatio, ex defectu enim talis cognitionis quod multi nos indocti hac aetate nostra passim errarunt circa materiam et conditiones justitiae considerantes nonnulla quae in eam acceptiam justam quadrare nequeunt jam vero ad omnes justam, quas adfieri possunt explanandum, quo nostra expectat oratio feliciter progrediamur ——————

Explicit prima relectioni pars 2a die Maji anno 1624

Posterior

relectionis pars De divina justitia qua deus retribuit premia meritis; infligit justitia pecatis, acceptat satisfactionem pro culpis nostris, ac denique totum hoc universsum sapientissime gubernat

Q.º 9.ª

A. V. Deo Veniat vera ac pia justa

Sectio 1.ª

partem afirmantes tuentur graves theologi

ante quam ad singulas justitiae species descendamus, examinare oportet
an Deo vere ac proprie conveniat virtus justitiae an potius illi repugnet

valde jubat huius rei tractationem permittimus quoad ea quae de singulis speciebus justitiae
dicturi sumus

Prima sententia asserit in Deo esse formaliter proprias justitias se-
clusis imperfectionibus quas haec virtus in nobis habet. sic sentiunt plu-
res ac sapientes theologi qui Deo concedunt omnes aut aliquas species justitiae cum
omni rigore ac proprietate, inter quos Valentia, Granado, Theophilus Ra-
bera, Naguna, Albarez, Aubius et copiosse acuteque Suarez,
tribuunt Deo respectu nostri justitiam propriam tam commutativam quam dis-
tributivam. deinde Caietanus, Ferrara, Capreolus, Solus, Ricardus, Argen-
tinas, Vazquez, Ripa, Gonzalez, Pius, Navarrus, Durand, Gradus, [illegible]
alias et Belarminus etiam si Deo negent justitiam commutativam, admittunt
tamen in eo perfectam justitiam distributivam. contra Alfonsus Mario credidit
in Deo reperiri propriam justitiam commutativam non vero distributivam quam
nos referemus quoad sequentia. quibus annumera Silvium 2a 2ae q.
1a arto 2o dubio 3o et Albertinum to 1o corolarium q. 2 ex theolog.
ex 1o v. philosophicae dubio 3o qui sine ulla distinctione inter deum et hominem
admittunt has rationes justitiae

cui quibus favent Glossa institutionibus de justitia et jure sta-
tim in principio et lege de justitia digestis de justitia et jure, nam exponentes definitionem
illam Ulpiani justitia est constans et perpetua voluntas jus suum unicuique
tribuendi testant de sola divina justitia fuisse traditam, quoniam illae
voces constans et perpetua voluntas soli justitiae divinae primo aspectu vide-
ntur [illegible] quod idem sentit Bartolus dicta lege justitia et Cerinus [illegible]
eadem lege statim definitione justitiae divinae et humanae accommodavit
eo quod justitia etiam humana sit constans et perpetua voluntas quantum
fert humana fragilitas

Fundamentum huius sententiae multiplex est, sed [illegible]

scripta et pr. multis in locis Deus est justus, predicant eum quod justas laudant ad haec loca inservient proprio inter tropo et figura ex plicari possunt ii justas Deo tribuimus 2um romanorum formales ipsius omni imperfectione remota ergo immerito tamquam metaphoricam interpretabimur

2um est quia Christus Dominus satisfecit aeterno patri pro nostris delictis de toto rigore justitiae ergo inter Christum et Deum fuit perfecta ac rigorosa justitia non ergo repugnat ex propria justas inter duos [illegible] ac consequenter nostri ad Deum et Dei ad nos esse poterit justa 2um omnes perfectas

3um est quia Deo tribuenda est proprie ac formaliter omnis virtus quae in sua ratione formali et essentiali nullam includit imperfectionem sed justa est virtus moralis quae in sua ratione formali ac essentiali nullam includit imperfectionem nam justitia definitur esse constans et perpetua voluntas jus suum unicuique tribuens in quo nulla relucet vel minima imperfectio ergo justa proprie ac formaliter Deo tribuenda est. valet ad huius confirmationem quod cum virtus aliqua ex nobis ad Deum transfertur necesse non est illam transferri cum omnibus imperfectionibus cum quibus in nobis reperitur alioquin nec misericordia, quae in nobis est cum quadam compassione et dolore de miseria alterius, proprie est in Deo qui non compatitur nec dolet de nostris miseriis; nec etiam Deo scientia conveniret, quae in nobis est cum discursu de quo non discurrit ergo licet in Deo non sit justa cum imperfectionibus cum quibus in nobis materialiter et accidentaliter conjungitur, si tamen intelligatur in sua formali ratione et abstrahatur ab imperfectione recte poterit Deo adscribi. id haec et alia fundata magis ac magis urgebunt per 6am et sequentibus

... ... gratia authores huius opinionis assignant multiplex esse discrimen inter justas divinam et inter justas humanam quae scilicet inter ipsos haec intercedit. primum quod justa divina non specificatur ab aliquo bono creato sed a sola bonitate increata Dei, et ita tantum materialiter versatur circa honestatem vel bonitatem creatam quae scilicet

inhoc quod jus suum cuibis tribuat, ac justitia humana
tum°. eumit ipsa a bonitate creata qd discrimen aliud reperitur int(er) mi-
s(ericordia)m et fidelitatem ac liberalitatem divinam et humanam. 2um est qd nullum
jus justum potest hab(ere) creata erga Deum nisi illud det ab ipso
Deo ex anta gra(tia) sua promissi(oni)s qua nobis aliqd pollicit(us) est et se debi-
tum debitorem, neq(ue) enim D(eus) potest a nulla creata ad aliqd faciendum
eum astringi ac obbligari int(er) hos. 3um enim est jus justum absq(ue) volunt(ate)
et promissione alterius quibus enim ex natura sua habet res fcone suam
per verum dominium ac jus ut eum nemine ledat. 3um qd nullum jus pro-
test dari creatum qd non sit sub ordinatione supremo et universali domi-
nio divo. a quo oia realiter pendet quare cum D(eus) aliqd ex justa tri-
buit nobis nullum ac abdicat dominium illius, ignis est int(er) hos, ing-
uib(us) jus unicus separari potest a dominio alterius qo potest aliqd al-
teri dari abdicando a se dio dominium illius. 4um discrimen est q
int(er) hos is qui jus habet in aliud, ex hac v(ero) fit illi superior qa habet
illum sibi subjectum et obbligatum ad jus reddendum urgendo et vi etiam coacti-
va illum compellere possit; D(eus) vero non ita subdit p(er) hoc jus h(abitu)s erga ipsum,
qa aliud in reditione illius manet supremus dominus et superior. Secunda jus-
titiam p(ro)prie et p(re)sse sumptam in Deo non esse v(eri)or senta est et sapientum
doctorum authe probata.

Secunda justam p(ro)prie et presse sumptam in Deo non esse verior senta est et sapientum doctorum authe p(ro)bata

ego vero re mature p(er)pensa p(ro)babilius censeo Deo non deberi justitiam
in rigore et p(er)fectione sive ea commutativa sit sive distributiva sive
quaevis alia quae integram et p(er)fectam eius justi participat habet
hanc sententiam plures patronos et defensores nostri ultimi hostis quos ad
hanc s(ententiam) recensere libet. et in p(rimi)s S. Thom nullatenus illi adver-

iat et patrocinat potius multis in locis quae quaestione ulla expendemus

Ex nostris candidi sententiae Circulis et modicus quidem tutant Arubal, 1a 2e q. 21 n. 5 Molina, ibidem parag. 4o addendum est et duob. sequentib. et lib. 1o de justa et jure tract. 1o disp. 2a parafo obiicba, palaus, 1a 2e disp. 8 et 86. et 1a 2ae disp. 223. et 3a parte lib. 1o disp. 7a et duab. sequentib. et lib. 4to q. 85 art. 3o dubio unico Leonardus Lesius lib. 2o de justa et jure cap. 18 dubio 15 n. 88 in fine et lib. 11 de perfectionib. divin. cap. 6o n. 61 et 62 et lib. 13 de ijsdem perfectionib. toto cap. 2o. Ludovicus Turres, 2a 2ae lib. 2o disp. 1a dubio 1o n. 7o et dubio 2o n. 1o et dubio 5o plurib. et disp. 6a dubio 2o n. 3o et 4o Martinus decanus 3a pars cap. 18 n. 20 et deinceps Thomas Sanchez in summa lib. 1o lib. 4o cap. 22 n. 8o et 9o Vincentius filliucius lib. 1o operis moralis tract. 6o cap. 5 n. 17. et lib. 20 tract. 21 cap. ultimo n. 483. Egidius chonicus, lib. 2o de sacramentis disp. 1a de penitentia dubio 4to n. 23 et in opere egregio nuperrime in lucem edito de actib. supernatalib., disp. 8a dubio 2 n. 3o et 4to Corinus, in psalmos 118 versiculo 137. ad la verba justus et domine Cornelius, 2a ad timotheum 4to versiculo 8o

Ex externis id ipsum docent durand, 2o dist. 27. q. 2a et in 4to dist. 46 q. 1a paludanus in hac dist. 46 q. 1a art. 1 barolis q. unica art. 1o, supplementum Grabielis q. 1a art. 2o 2e 2a et iterum dist. 49. q. 4ta art. 3o dubio 3o ad medium Silister faber, in 3um librum sententiarum dist. 49. cap. 2o et 3o. trigonus in om. prz. Sti bona 5. q. 17. art. 1o dubio 1o. pesantius 1a 2e q. 21. disp. 1a Lorca, 1a 2e disp. 44 de gra parafo his premissis et 3a pars disp. 1a toto 2e 1a Salom, 2a 2ae q. 57. art. 4to in respons. ad 3um et

et 4um

accedit Alexander 1a p. q. 29 membro 1o ubi docet in deo non esse justitiam ut dicit debitum, sed ut dicit condecentiam divinae bonitatis; justa autem proprie dicta non est sine debito

Dionat. S. 66o 4to dist. 46. q. 1a ad 1um cum affirmat nullam justam esse in deo quo ad debitum, sed quoad effluxum bonitatis suae et autem de ratione justae debitum quare plane negat deo esse justam proprias et solum concedit condecentiam suae bonitati

suffragatur apud Scotus, 4to dist. 46. q. 1a paragrafo de 1o videndum est ad medium ubi asserit in deo non esse justam commutativam simpliciter, bene tamen esse distributivam sed non sumit proprie justam distributivam, sed large improprie tunc quia facit cum [illegible] hanc justitiam, distribuendo singulis rebus suas perfectiones naturales in quo non convenit propria justa quae est solum ad creaturas rationales respicit quod debitum morale non physicum, item quod ibi reddit hanc justam non esse aliud quam condecentiam divinae voluntatis ex qua condecentia semper operatur deus, cum tamen non semper operetur ex justa propria tum denique quia in paragrafo ad argumenta primi partis involuti 2i [illegible] rationi convenientiam esse quod justitia in deo non sit virtus specialis moralis sed [illegible] dictam a voluntate sed sit ipsa voluntas in quantum est prima regula bene operandi

favebit vehementer Medina 1a 2ae q. 114 [illegible] nobis 1o [illegible] ad finem dicat inter nostra opera quatenus agit [illegible] et inter mercedem vitae aeternae esse justam commutativam: et 3o [illegible] num dicit meritum [illegible] esse proprie condigno et de justitia; ceterum idem se ipsum explicavit in eodem 3o ad 1um dicendi. cum ait esse quia deus justam simpliciter inter opera nostra et mercedem vitae aeternae quatenus est aequalis condignitatis inter utrumque. et in responsione ad 4um argumentum ex initio positis. docet quod si deus non refert premium justis quod illis politicus fuit meri-

dux est injustus non erit enim ex dubio quod ibi movebat afirmat cum ex veritate et fidelitate debere dari justis promissam mercedem non vero ex justa et quo ad quod ultimo dubium ultimo teneto Xpum dominum satisfacisse pro nobis ex toto rigore justitiae non quoad id ord. ad cum sit propria justa siquidem deus non potest ex justa obligari, id quo satisfactio Xpi fuit equalis et infinite major debito etc. explicat parafrasis ad ultimum argumentum D X. sentit igitur Med. nobiscum dum adeo excludit atributum justitiae cum pro pietatem tamen et si inter merita justorum et premium admittat justam simpliciter ob equalitatem valoris et dignitatis quod attinet ad modum loquendi et verum tantum arguit ex deo dari modum et speciem justitiae in multalibus atrequisite quod ostendemus

nec Minus propique nostram sententiam amplecti est S. Anselmus in proslogio c. 10. cum ad dum ait. justus est non quod nobis reddas debitum sed quod facis quod decet te summe bonum. et idem asserit esse justam dei et clementiam divinam ipsum quod justum est non quod reddat debitum sed quod faciat quod eum decet, at justa propie sine debito salvari nequit ex dicta quod vero ergo sentit Anselmus in deo non reperiri propie et propie id in latiori significatione, et quamvis verum sit cum verbo suo ad promissum instituit debitorem tamen hoc ipso quod Anselmus dicat ipsum non esse justum quod reddit quod debet non vult ex promisso dei oriri talem rationem debiti et obligationis qualis ad justam propiam requirit et idem S. pat. in c. 11. illius libri scribit id solum justum est quod vis et non justum quod non vis. quibus verbis satis ex dicat justam in deo non esse aliud quam clementiam ipsius, nam illud dei majestatem decet quod ipse vult fieri

quod si dixeris Anselmum nihil de justa propia dixisse sed tantum meminisse justitiae impropie: ob id tamen non rejicies de deo propiam justam haec solutio infirma est, nam Anselmus ibi ex professo agit de atributo justitiae dei deo. ergo cum de justa propia nihil

dixerit credendum esse clare in Deo non agnoscere [illegible] ex parte negat
Deo justitiam ex debito ergo negat justitiam proprie quae non nisi ex debito
esse potest ergo eminenter Anselmus, in Deo non est justitia proprie neque com-
mutativa neque distributiva sed solum est justitia lato modo

3o 3a optima ratio a priori pro eadem sententia

Unica ratio laudis efficax a priori ind[?] firmans nostram sententiam est illa quam
doctor Angelicus supra proxime memorati usurpant et nos in hunc modum
firmamus: virtus quae in sua ratione formali et ipsa includit imperfectionem non
potest ex creaturis ad Deum transferri cum proprietate, sed justitia in sua ratione for-
mali et specifica ut ab Aristotele, aliisque Doctoribus definitur includit imperfectionem ergo non
potest ex creaturis ad Deum transferri cum proprietate. Sequela est evidens et major est
communis apud theologos quia cum Deus sit ens perfectissimum nulla imperfectio in illum cadere po-
test. minor vero ostenditur quia debitum proprie et stricte sumptum est quod proprie debetur
alteri quod suum est, non est autem vera et propria datio aut redditio alicujus sine ab-
dicatione et translatione dominii illius quod datur; id enim quod post dationem ille
manet sub dominio et potestate dantis ac ante dationem, vel ac proprie non dicitur
dari alteri, ergo de ratione formali justitiae est quod is qui dat alteri aliquid ex justitia abdicet
a se dominium illius et transferat illud in illum cui non tribuit ergo obligatio stricte im-
bibit imperfectionem in eo quod obligari dicitur, nimirum aliquid esse ex alicujus dominium
et plenam potestatem non. ergo Deus potest ex propria justitia obstringi et obligari creatu-
rae quod non potest aliquid ita dedicari quod abdicet a se dominium illius sicut ipsum
non maneat absolutus dominus doni collati sicut creatum ipsius et omnibus doni colla-
ti Deus habet perfectissimum et supremum dominium ——

Confirmatur quia in humanis nullus obligatur alteri simu-
lo stricte justitiae ad dandum aliquid nisi se privet dominio illius transferendo illud
dominium in alium ergo nec Deus potest obligari creaturae stricte justitiae ad dandum ali-
quid creaturae nisi se privet dominio illius, sicut ergo hoc est impossibile, ita et Deum
obligari ex justitia neque enim haec translatio dominii rei datae pertinet ad rationem
formalem justitiae proprie, sed ad rationem materialem illius, ac proinde ablata illa translatione

non manet propria justa de cujus ratione est Vo et propria dalio que sine translatione dominij salvari non potest

Confirmat 2o quia si Deus obligaretur Angelos juste ad gloriam nobis conferendam, vgo. quos nobis injuriam facerent, si nos ad gloriam et sui visionem non admitteret ergo possemus de injuria conqueri et si esset tribunal aliquod intermed. et praesentatam judicie ad glae collationem compellere quae non videtur conforme summo juri, quod Deus habet in creaturas

huic rationi duplex exhibetur solutio prima est vna Deus creaturae tribuit jus suum propria justam nullam ac dominium abdicare nullo quo jure privari sed ipsum ob suam eminentiam ita tribuere jus et dominium in rem aliquam et simul maneat sub illius potestate quod autem inter hoc et id quod transfert in dominium alterius non maneat sub potestate conferentis oritur ex limitatione creatorum. quare ad Vm. et perfectam justam non requirit ut is qui aliquid tribuit alteri perfecto dominio talis est quod ita aliquid alteri tribuat ut constituat sub proprio et particulari dominio illius quibus aliqua ratione maneat sub universali dominio dantis cuius exemplum affert inercialis. nam singuli reipublicae cives habent particulare jus ad dominium in sua propria bona. et nihilominus respublica vel princeps habet universale dominium ut eisdem bonis utatur quando necessitas urgeat ergo similiter creata habere potest particulare jus ac dominium in rem sibi a domino promissam quibus Deus adhuc maneat universalis ac supremus dominus eiusdem rei

Sane ego non intelligo quo pacto Deus promissum tribuat creaturae jus et dominium in rem quam promittit quin abdicet a se illud jus quod tribuit, quia si Deus illud dominium non tribueret creaturae haberet illud apud se ergo eo ipso quod illud creaturae dat caret illo sicut in humanis ille qui alicui tribuit aliquod jus non retinet illud sed ab se illud abdicat. accedit quod si Deus non daret jus ac dominium hi in rem aliquam ipse Deus esset plenarius dominus illius rei quia solus ipse haberet dominium illius at si hi dominium tribuat iam non est plenus dominus illius ergo vel probat aliquo dominio ergo non potest Deus obligari hi. Exo.

justa sine la diminutione sui supremi dominij qd implicat —

Exemplum qd affert noz est ad rem nam jus satis verisi-
videt qd q^a Dd^a ex nostro turiano, in dicabamus principem noz hab-
ellum proprium dominium in bona civium etiam necessitate urgente quoniam
in ea ex templo cives noz tenent succurrere omnino necessitati ex justa lege
tamen ex Misericordia pietate et quidem strictiori obligatione qm ulli necessi-
tati privatae. id sto princeps habeat universale dominium ad utendum
bonis civium quando necessitas postulaberit certe tunc cives noz habent
dominium particulare et imperfectum et particulare omnino suis bonis
utantur, sicut dicta extrema necessitate cives habent dominium particulare
ad disponendum de suis bonis princeps vero nullum habet dominium super
illa. at d. dicit dare dominium particulare creaturae super res aliquas quo
eodem tempore quo ipse retinet universale dominium super illas cum tamen d.
possit hab. apud se particulare illud dominium si creatura noz tribueret
erga aliquo jure se ipsum probat qd arguit absolutam imperfectionem —

posterior solutio est cum d. offert justis jus ad premium
quodam modo se privare dominio, et illud transferrat in creaturam, ergo cum
actu charitatis offert justo gradum aliquem gloriae licet gradus iste absolute man-
eat sub dominio dei aliquo tamen modo d. amittit jus qd erga illud ha-
ebat, 1o q^a posita tunc promissione quae ad hanc justam necessaria est noz potest
est noz perdere illum gradum gloriae offerre qui justo qui elicuit actum chari-
tatis

2o q^a posita eadem promissione noz potest auferre vasa gloriae
a justo nec destruere id tenetur pp eternitatem servare cum tamen Deus 2us
Deus potens sit destruere qd produxit

haec solutio magis nobis displicet qm procedens q^a nullus Dd^{or}
qui dum justam reddunt est, unum Mendiorez qui author hujus est solutio-
nis ausus est admittere deum privari aliquo dominio cum se obligat ex justitia
et merito quidem q^a maxima perfectio est in deo dominium et jus in creaturas
ergo si privet aliquo jure et dominio probat aliqua perfectione qm tamen habe-

ret si justa non haberet, ergo etc. dicendum est justam importare
Deo imperfectionem ac subinde illi non competere quod nos tendimus etc.
si dicatur Deum habere justam negandum est cum omnino deficiat cui
abdicari a Deo aliquod dominium, etenim plenum Dei dominium in na-
turas fundatur in dependentia essentiali creaturae a Deo ergo sicut impossibile est esse creaturam
aliquam quae Deo non sibi subjiciat absque quod dependeat tam in essendo quam in
operando, ita impossibile est dari creaturam quae non cadat sub plenum domi-
nium Dei.

Quod autem posita promissione gloriae non possit Deus libere de illa dis-
ponere non probat restringi aut coarctari Dei dominium supra gloriam quia ab-
solute et in sensu diviso potest de illa pro suo arbitratu disponere quod
sufficit ad plenum et absolutum dominium sicut Deus habet supremum et plenum
dominium in causam erga gratiam sanctificantem quam ex fidelitate promisit bene
agentibus, quamvis licet supposita promissione non possit illam non dare nec datam
auferre Deus tamen potest absolute et in sensu diviso, et Deus habet
plenam et omnimodam libertatem ad producendum vel non producendum mundum
quamvis licet ex suppositione voluntatis producendi mundum non possit non pro-
ducere illum id absolute et in sensu diviso potest illum non producere.

Ex dictis deducitur non solum negare ex propria justam in Deo compara-
tione hominis, sed etiam nec in hac comparatione Dei, quia homo et quaevis alia creatura ni-
hil potest dare aut offerre Deo quod non multo magis sit proprium Dei quam creaturae,
propria autem et rigorosa justa cualitatis postulat ut debitor habeat saltem perfec-
tum dominium solutionis quam creditor, at licet lib. [illegible] Aug. sit dominus suorum
actuum liberorum qualiter in sua potestate sunt, ita est illos efficere et non
efficere et dum hos actus efficit, constituit sub dicto dominio aliquid quod poterat
non constituere, nihil omnino ratione libertatis praedictae minus perfectum dominium ma-
jorum operationum habet quam Deus, unde non potest illi dare aliquid sibi perfecte
proprium et non potius alienum, et consequenter [illegible] exercere nequit erga Deum D.J.

et stricta justa obqm roni sequente Comuni theologorum et juris peritorum schola statuemus in humanis non posse esse propria justa inter Doium et mancipium secus bona que ita sunt mancipij atque et plus quidem sunt ipsius domini ut quotidianus labor quotidianus et quidem sub Dominio mancipij rone libertatis, qa laborare potest et non laborare, et ceterum qa hiusmodi labor eo ipso quod est sub dominio domini et multo magis est sub dominio et potestate Domini qm ipsius mancipi qa qd qd mancipium acquirit domino acquirit, id circo secus hiusmodi laborem non potest esse vo Comutatio justa inter servum et dominum

predicta rone uberius instat et confirmat

rones superius factas non lebit firmare possemus ex conditione Dei et creature cum Deus se habet ad creaturas sicut pater in humanis se habet ad filium et dominus ad servum, id inter patrem et filium non Deum emancipatum inter Dominum et servum non potest esse propria justa in his que sunt propria patris et domini ergo nec inter Deum et creaturam majori et sequenti patent minorem tradunt philosophi cum Arist. 8o ethicorum et Dominus theologi cum Sto Thom. 2a 2e q. 57. Ar. 4o ex juris ductis legem oportebat codicis de bonis que liberis et lege id bestimorum digestis de peculio, et instituta per quas personas nobis acquirit parafo item bobis et rro est apta qa bona filij aut servi sunt etiam patris et dominij qa nihil potest filius aut servus habere proprium qd non cadat sub dominium sui patris aut dominum unde jura passim clamant qd qd servi .1. filij familias aquirunt domino .1. patri acquirere et nemo erga sua bona potest justam servare cum alio sed erga bona alterius ergo inter patrem et filium Dominum et servum non potest esse justa propria et stricta ———

Ex qua Doctrina plane colligitur inter Deum et creaturas non posse esse justam proprie loquendo bona omnia creature sunt ipsius dei neque potest deus aliq-

modo ita oferre creatr ut non maneat plenus dominus et perfectio est non obstante hoc supremo Dei dominio super creatas et bona illius possent intercedi vera et rigorosa justa inter deum et hominem. non video uer eiusmodi justa esse non posset inter patrem et filium dominum et servum et bona quorum inter illos non est abdicatio et translatio dominii nova quae illius operatio unde licet Aristoteles et alii philosophi non agnovissent justam illam inter deum et homines quam adversarii asignavit tamen non ignorassent similem justam inter patrem et filium mancipium et dominum eo bona quae sub dominio domini et patris instituerunt

Quod ut clarius hec nostra percipeat non nulla observanda sunt primum id quod diximus de servo et filio solum habere locum in filio non emancipato qui ad hue sub patria potestate instituit, et in servo non manumisso qui ad hue est sub domini potestate; solus namque est filius emancipatus et servus jam manu missus posse inire contractus juste cum patre vel domino loquor jam sint sui juris ac potestati habeant. Quae primum inde bona propria quae non sint sui patris aut domini quae propter ea possent eiusmodi permutare vel alienare, aut alio modo pro libito de illis dispondere

Secundo observandum filium familias ante emancipationem posse habere aliqua bona propria quorum ipse est dominus. denique quibus antiquiori jure cesarum pater erat dominus omnium bonorum filii quae perfectitia sunt et ut filius habeat dominium et usum fructum castrensium bonorum et quasi castrensium, adventitiorum vero bonorum habeat dominium, pater autem usum fructum, denique profectitiorum, quae scilicet a patre vivo proveniunt vel proxime eius causa dant, neque dominium neque usum habeat ut refert lege cum oporteat codice de bonis quae liberis; et instituta per quas personas nobis paratur igitur liberi et in nostro regno castelle lege 5a. et 6a. titulo 17. partita 4ta. nunc ergo jure

bearum filius non emancipatus recte potest cum patre inire contractus et exercere justam commutationem si habeat bona castrensia aut quasi castrensia vel adventitia quorum habet proprium et peculiare dominium quod in patrem transferre potest vel abdicando illo: contra bona vero profectitia quae vere sunt ipsius patris non potest propria exercere justam quae autem sint haec quadruplicia bona late explicant Molina, lib. 1o de justitia tractatu 2o. a disputatione 130. usque ad disputationem 134 et Lessius, lib. 2o de justitia et jure cap. 4o dubio 3o.

similiter servus potest habere aliqua bona propria quae non sint domini ut si aliquid acquisierit extraordinario labore in quo nullo modo dominum defraudaverit vel si servo aliquid donetur vel legetur ea conditione ut ad dominum non perveniat, vel si sibi detur aliquid in compensationem injuriae et circa haec bona servus non potest propria justa intercedere inter mancipium et dominum adeo ut ex illis bonis possit et valeat mancipium seipsum redimere et ascribi [illegible] liberare

unde quando Aristoteles asseruit inter filium familias et patrem aut inter servum et dominum non posse intercedere strictam justam loquitur de bonis filii quae sunt solius patris vel magis sunt patris quam filii et de bonis servi quae vel sunt solius domini vel magis domini quam servi: cum ergo nos et quidquid nos habemus sit sub dominio Dei et multo magis quam filius et bona ejus sub dominio patris vel servus et bona sub dominio domini sui idcirco nostri ad Deum vel Dei ad nos nulla esse potest perfecta justa

hinc intelligitur cur pater creatus et dominus ita possint donare filio et servo propria bona media promissione ut circa illa possit exerceri propria justa, Deus vero non possit ita donare creaturae bona ipsius etiam pacto et promissione intercedente ut inter ipsum et creaturam sit exacta justa etenim pater et dominus ita promittere possunt filio et servo ut eis cedant aliquid proprium in quo ipsi dominium non habebant ergo possint ascribere dominium ac jus suorum bonorum illud quam in servos et filios transferre: Deus autem non potest id creaturae cedere ergo semper maneat dominus creaturae et bonorum illius. quare ante pactum inter patrem creatum et dominum ex una parte et filium atque servum ex alia

non pro

4to. non potest esse vo. justa leg. ppias bona patris et domini beneditam post pactum et donationem at int deum et creaturas neq ante pactum et pmissum neq post illas esse potest ppia justa q etiam facta dei pmiss. nihil habet creata qd non sit ipsius dei in quo circa ex pmisso et verbo suo non erit oblig justi ppie id potius fidelitis ut dl 7a co[n]clusione monstrabo

Ex obiter vo filius posse peccare peccato injustitiae ut si accipiat bona patris contra volunt eius erit injustus et obbligabit ad restitutionem pretera si parentum occidat, peccat vo justa qualenus sine legitima auth. interimit hom. est enim in hoc scelere duplex malitia altra vo justa rone subiti psone quem ledit, altera vo pietas rone circunstantie eiusdem psone, sicut si filius fornicet cum Matre, non peccat tantum vo pietatis qua facit vo reverentiam debitam Matri id etiam vo temperantiae sicut peccaret cum alias Mulier extranea simpliciter fornicarie, et qui occidit clericum non modo omittit sacrilegium vo religionem ppt circunstantiam psone id etiam injustam ppt subitam eiusdem psone. simili modo servus potest peccare peccato injustiae vo dominum potest enim usurpare pecuniam domini locationabilis in vita et tunc ea restituere debet cum possit potest etiam fugam vo jus et fa. capescere hoc enim furtiques est. tum etiam dominus injustus erit si servum mutilet occidat vel infamet, nam in vita membris et fama tuendis ac servandis servus non subest domino id est nec juris unaulam int deum et creaturas ppia injusta non reperiat dl 12 et 13 aperiemus

8o 8a eadem veritas altera rone aposteriori corroboratur

Altera rro ex loco desumit qa si in deo est vo justa ppia ratio nostri innobis vitium erit ppratio dei cum eadem rro sit id hoc dici non potest ergo minor pbat hec justa nostri ad deum non est religio, nec penitentia nec alia virtus specialis ut in dubio ostendam

in ij Rebellus, lo. jo de justa q 4. dl 2a

no Bo. et Suarez, disp. de justo du 8. 2o. nº 15. et lib. 1 de religione libro 3o. c. 4to. Admidunt religionem esse justam erga deum, ac proinde solutionem voti quod deo facimus quatenus est aut religionis ad propriam justam pertinere unde sequenter inferunt sacrilegium et blasfemiam quae sunt vitia religioni opposita esse injuriam factam deo justam quam erga illum servare debemus

Verum hij autem fallunt in eo quod asserunt virtutem religionis esse justam nam pro libito et sine fundamento fundunt virtutes quas philosophi et alij omnes distinxerunt quis enim unquam negavit S. Thomas, doctor qui 2a. 2ae q. 80. art. 1o. docuit religionem non esse partem subjectivam seu speciem justitiae id partem tantum potentialem eo quod deficiat a justitia in eo quod sit ad alterum, et reddat debitum desiciat vero a specifica ratione justitiae quia non reddit equale ut S. Thomas, in eiusdem pro discentiunt Durandus dist. 9. q. 1a. nº 9. et 10. Granado, 1a. p. disp. 2a. 3a. 7o. disp. 4ta. q. ultima nº 43. Vasquez, 1a. 2ae. disp. 8. nº 14 et 55. et c. 4to. nº 27. et 1a. 2ae. disp. ultima de 2a. a nº 15 ad 19. et 3a. p. disp. 7a. c. 4to. nº 19 et sequentibus Torres, 2a 2ae. disp. 1. dubio 1º a nº 7. et dubio 1 nº 5. Ragusa, 1a. disp. 20 parafo 2o. versiculo quaeres adquam Cabrera, 3a. p. 1a. art. 2. disp. 7. parafo 3º nº 20. Tapia, lib 2o. de justa et dubio 1o nº 1o Sanchez in summa lib. 1o. lib. 4to. c. 11. nº. 9. et 17. Petrus Navarra lib 2o de restitutione c. 1o. dubio 8º nº 16 et 17. Valentia, et Filiucius, infra adducendi

Ait Suarez, duplicem esse religionem. alteram quae generaliter reddit deo debitum cultum, alteram quae specialiter ipsi debet honorem pro modum ... observantiae et prioris munere sibi tanquam ... justae erat ad deum nostram vero posteriorem quomodo autem S. Thomas, dixit religionem esse partem potestatibus justitiae voluit esse partem potestatibus justitiae humanae de quo loco ... nos autem dicimus

haec vero distinctio duplicis religionis noba est nam licet apud

dibus thom. duplex religio inbenitur scilicet acquisita et infusa duplex tamen religio utramque acquisita et utramque infusa ll.o dibus obm in audita et q.a S. thom. 2a 2ae q. 81. articulo 2.o corp. et ad 3m. et alius int. ptes docent virtutem relig.is quae uni deo cultum deferimus esse unam 2am 2ae ut ph. at homines et ipsum suarez in illo lib. 2o de relig.e. et 3.o idem baldo probabile judicavit et proble=matice defendit

neque facit ad rem institutum illa dist. qua non apparet cur relig.o exhibens deo honorem pro modum observantiae non sit v.a justa ergo dam sicut et prior relig.o, hinc qua sicut habet jus ad honorem pro modum observantiae ergo si illud jus ad v.am justam etiam istud sufficit. et v.a si istud non sufficit nec illud sufficiet, et utramque erit obm relig.is virtus moralis et justa dic.a dictum

deinde ego quidem fateor S. thom. divisisse relig. et in pr. potestatibus justae quae est int. pr. quia relig. egit de 2ae illa certa rone qua alia justa pro pia non est quia xristiniarum esse justam aliquam humanam dic. et humanae hac revera m. definit et inter p.s dividit et dillis qm neo ord. agerit et ningue neq.it de alia justa nisi de humana unius p.s potestatibus dicit esse religionem. praeterea quorum dicit religionem et p.s potestatibus humanae justae si utraque v.s ac pro pie justa et homines hac vires rone etiam dicitur ponit humanam justam esse p.s potestatibus relig.is nec justam dicitur siquidem et illis silis nec sub illa directe distinct tangm alius pr.

accedit eodem qd observantia quae inferior collit acrebe=ret majores non esse pro pia justa id p.a potestatibus illius quia fundat in jure qd majores habent supra inferiores rone excessus nec dig=nitatis. et pietas qua filius veneratur parentes non est pro pia justa id p.a potestatibus illius quia fundatur in jure qd parentes habent erga filium rone generalis ergo nec relig.o qua creata exhibet deo debitum cultum et honorem erit pro pia justa id p.as eius potestatibus quia fundat in jure

qd habet erga creatam rone summ̃ excellentiæ ipsius et omnimodæ dependentiæ creaturæ a deo in fieri et conservari unde S. thom. 2a 2æ q. 106 ar. 1o consit. hæc virtus qui paravit instituendo has int potestatibus justitiæ q̃a retinent aliqm̃ rationem justitiæ eo qd sint ad alterum sed non habeant integram eam justitiæ q̃a deficiunt a rone æqualitatis erga religionem non esse propriam justitiam nostri erga deum et q̃a deus non potest reddere æquale et q̃a cum nos simus aliqd dei ut tales ex quibus deo magis est ipsius qm nostri

Hinc colliges 1o votum tam absolutum qm conditionale quo nimirum aliqd deo vovemus in beneficium aliqd nobis præstat esse actum solius religionis ac non propriæ et imperfectæ justitiæ imperandum religione per potalis justitiæ propriæ ps. nemo negat q̃a per votum statuit aliqd faciendum ad gloriam dei qd est formale relig. obm. posterior pars inde patet qa dicens thom. 2a 2æ q. 88 ar. 5o ait votum esse actum relig. cum tamen q. 58 ar. 1o dixerit religionem esse partem potalem justitiæ, tum etiam q̃a transgressio voti non inducit obligationem restituendi rem ut cum tamen transgressio justitiæ commutativæ propriæ obliget ad restituendum, tum denique q̃a deus habet plenum dominium cujusque rei voto promissæ non ergo separat dominium illius ex loco illo vovendo, cum res non potest abdicare a dominio rei pro altero transferendo nulla ergo rone propriæ commutatis intervenit respectu dei qdo aliqd ipsi pro re qm illi vovemus, praeterquam quod ex solutione voti nihil utilitatis et commodi deo accedit qd etiam fore necessarium ad propriam commutationem justitiæ q̃e eo dicendo dicebamus

Colligo 2o dominium rei voto promissæ manere apud voventem, ita tradit S. thom. 4o dist. 38. q. 1a ar. 3o quæstiuncula 2a. et habetur ex lege siquis rem prodigalis de pollicitationibus ubi dicit voto personam obligari non rem atque dominium translatum esse res ipsa manet obligata, et egregie advertit ibidem Glossa rone hujus est qa promissio ad votum pertinens inducit debitum solius relig. promissio autem ut dicens debitum justitiæ strictæ transfert jus et dominium rei promissæ in eum cui promissio fit. nec obstat hoc

dominium quoniam habens illi praeivit ad belli executionem qua ra-
te potest judex compellere subditos ne sint sacrilegi sicut nec alia cri-
mina gravia pertinent tamquam subditi ad jurisdictionem illius in cuius favorem ba-
tur cedit

colligo 3.º non parte habentem ubi sint debitorem adstringe-
re bello quolibet quamquam vellit se obligare ex justitia, nec enim potest se propter
hoc obligare ex justitia hic quoniam bellum non hic id deo sit licitum sumi-
turo hic fiat actio. S. Thom. 2.ª 2.ª q. 40. art. 1.º ad 3.um nullus
quoque potest ex justitia obligari Deo quod licet ad hoc impossibilis est de
justitia quare si debebit bellare ex voto eam justam conditione debito-
rum belli Deo institueret, manebit reliquit obligatus instar obligationis ex
justitia humanae et ita transgrediens bellum tenebit resarcire damna sequ-
uta parte in cuius favorem bellum erat et ea parte [illegible] tenebit
licet haeredibus qua debitum justitiae humanae ad hoc obligaretur non eo modo
[illegible] praeiudicat ac debere resarcire damnum, et transgressio in piam
belli non habebit malitiam naturalis faciendo, qua nequit vovens de justitia
obligationem sibi imponere id solum religionis obligationem ad omnia alia ad quae
justa obligaret et propterea transgressio solius religionis erit et ita unica culpa

colligo 4.º ablas[phemiam] et sacrilegium non opponi justitiae sicut pie
ut volebat, Suarez, [illegible] blasphemia teste S. Thom. 2.ª 2.ª q. 13.
art. 1.º et contra fidem si continet assertionem erroneam et haec dicitur blasphe-
mia haereticalis, et est contra solam religionem quando non continet assertionem er-
roris, [illegible] contra honorem Dei et haec vocatur blasphemia simplex, sacri-
legium etiam ex omnium theologorum sententia peccatum est contra solam religionem. et
ita S. Thom. in 2.ª 2.ª q. 99 art. 2. expresse agit de vitiis religioni oppo-
sitis. quia ibi agit de sacrilegio quod est contra honorem quem religio exhibet
Deo

alii Doctores existimarunt poenitentiam qua Deo pro pec-
catis satisfacimus esse speciem justitiae licet ad eam ita habetur, 4.º dist. 14
q. 2.ª paragrapho in ista q. art. 2.ª Durand. ibi q. 2.ª Gabriel, q.ª

Mro. 3o. dubio 3o. Marsilius, q. 10. a. 1o. ... et Suarez, 3a. p. tom. 4o. disp. ... nº 11. et 17. ... Verdigo ... nº 13. differunt ... inter se quod Scotus et Marsilius, volunt virtutem penitentie pertinere ad justitiam inter Deum et nos, alij vero quae virtus in vindicatione ... forent quare ... Mart. ... solo Suarez, hec impugnemus ———

Ratio ... penitentia quae ... adversus ... [illegible] ... nostris peccatis ... ad ... justitia pertinet ... tradit ... [illegible] ... ubi ait ... penitentia sit pars justitiae tamen ... justitiae simpliciter quia non ... equale ... et in 4o. dist. 14. q. 1a. ... [illegible] ... ex ... religio et pro justitia ... pro peccatis ... et penitentia ... justitia ... debet ———

Unde communis opinio ... penitentiam ... subjectiva ... vindicatiis ... justitia ... [illegible] ... definit. ... justitia quia non reddit ... equale ... [illegible] ... sic tenent ... in ... dubio 1017. Henriquez, lib. 1o. de sacram. penit. ... 19 nº 3o. Filiutius, ... opus moralium ... 6o. ... nº 17. Egidius, ... lib. 2o. de sacram. disp. 1a. de penit. dubio 4o. ... dubio ... 4o. ... paragrafo ... disp. ... Antonius ... Salmanticensis, ... 2o. dubio ... Vasquez, ... disp. ... 4o. ... 3a. p. lib. ... disp. 7a. ... 4o. ... et lib. 4o. ... Nº 3o. dubio unico et multi alij quos ipse allegat ———

... manifesta ... penitentia non pertinet ... ad justitiam vindicativam quia primarius finis illius non est satisfacere ... de injuria ... et ... illam et ... satisfaciat pro pena temporali peccati debita, tamen ... minus ... et non ... penitentia ... ad destruendum

ũo realis culpæ. 2º non plinet in rigore ad justam distributivam qª hæc virtus non distribuit pœnam intuitu multas sed omnino deu reddere equale quo ad potest commensurando pœnam culpæ et ita similiter est justa commutativa. 3º neque est vindex spem uniq justa commutativa sibilis et humana eo quod respiciat jus divinum quod est ex similitudine qua jus humanum sicut illi decauet gratitudo hic adducam differt ex aliter gratitudine hæc inter se. 4º nec est specialis justa commutativa hic adducam, tum qª non reddit nec reddere potest equale pro peccato mortali ad cuius destructionem ipsa ordinat se ad ruinam reddit equale pro peccato veniali et pro pœna temporali, tum qª licet reddent equale deo immortali extra satisfact nihilominus benicit deo emolumentum ga ratisfactio et alia bona nostra sunt ipsius dei bonum et ita comparamur ad illud sicut servi ad dominum et filius familias adhuc ante emancipationem inter quos justa commutativa propria non requirit in his reb equæ sunt sub dominio patris et domini non ergo virtus pœnitentiæ est justa propria et simpliciter ad deum ergo vº religio diximus loco diximus ———

aliq denique M.ª arbitrant justam hic ad duas specialem virtutem ninaliq religio pœnit justa sibili religiosis virtutibus realis et aliter distam eius ofitium istam dare illeg jus divum, aut ligam reactiva vestitam contra istam justam militant quæ in 3º et 4º et ultimus et quæ afirmamus hic ut probemus nullum jus habº deum erga creatam cui non satisfaciamus aliter virtus ajusta distam ———

Concludimus ergo religiosum et pœnitentiam esse imperfectam quandam justam qualis inter deum et hominem esse potest nec aliam perfectam speciem justæ intelligi esse potest. ———

6.ª objicit 1ª argum pro divina justa ex scripta dictis et patribus deprompta

restat ut proponamus et diluamus argumenta quibus ostendi solet deum habere veram justam qua remuneret merita justorum et acceptat satisfact

locum specialis [illegible] et 3º argumentum remittit ab authore eternis scripta filio
christi. Cum justus sic frequentissime predicant et liceat justo [illegible] calidissime
cog[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] et metaphoram intelligi possint si [illegible]
tribuimus [illegible] merito et perfecto justo et imperfecti iustitia non est ad [illegible]
[illegible] fugiendum

Et quidem sacra scriptura multiplici fere significat ista [illegible]
servat retribuendo premia bonis operibus psalmo 17 retribuet michi
dominus secundum justitiam meam et psalmo 10 justus est dominus. Tandem jud-
icium horum mathei 20 proponit Christus parabolam vineae in qua [illegible]
parat [illegible] operario [illegible] vita eterna mercedi et denario
diurno que omnia satis indicant in conferenda gloria pro nostris laboribus servari
[illegible] legem justitie [illegible] apostolus ad Corinthios 3º ait unusquisque
propriam mercedem accipiet secundum suum laborem et ad corinthios 5º refert unus-
quisque [illegible] prout gessit sive bonum sive malum et [illegible] 2ª ad Timotheum 4º
reposita est michi corona justitie quam reddet michi dominus in illa die justus
judex [illegible] pro bono certamine suo pro [illegible] laboribus quem locum
exponens ibi S. Thomas lectione 2ª corona inquit justitie dicit quia
ex [illegible] justa reddet, id est [illegible] vita eterna ex gratia [illegible] [illegible] sibi
gratia quibus ad [illegible] merendi, justam quibus ad [illegible] qui [illegible] Christus
volunt. Tandem ad hebreos 6º scribit non enim injustus est deus ut ob-
liviscatur operis vestri, sentit ergo paulus deum fore injustum si bona
opera [illegible] non remuneraret [illegible] dicimus [illegible] de bonis
operibus per peccatum mortificatis et rursus per penitentiam vivificatis, si de
operibus vivis et numquam mortificatis de quo agimus. unde S. Anselmus
predictum locum, grandis, ait, esset injustitia dei si bona opera non incipiunt
remunerata relinqueret, et S. Thomas lectione 3ª asserit [illegible] digni
[illegible] justitie

Docent idem Concilium [illegible] Arausicanum 2um Canone 18.
et habet [illegible] 2º [illegible] sic statuit: debetur merces bonis operibus si fiant,
sed gratia que non debetur precedit ut fiant ubi verba illa debetur [illegible]

integre esse fuerunt et id circa munera agris ad distinguendum a supra (?) dicitur tridentinum sess. 6 c. 16 de justif. vitam aeternam dandam esse justis et tamquam gratiam et tamquam mercedem. Verba (?) fuerunt bene operantibus usque in finem et in deo sperantibus proponenda est vita aeterna tamquam gratia filiis dei per jesum christum misericorditer promissa et tamquam merces ex ipsius dei promissione bonis ipsorum operibus et meritis fideliter reddenda. haec est enim illa corona justitiae quam post suum certamen et cursum repositam sibi aiebat apostolus a justo judice sibi reddendam non solum autem sibi sed his qui diligunt adventum eius. tandem tridentina synodus.

Laudandum loquendi modum accipiunt PP.ᵉˢ chrysostomus ... hom. 4ᵃ de lazaro ... medium si justus est ... et his et illis reddet pro meritis. bernardus ... de gratia et libero arbitrio ad finem ... de corona nobis gloriae ex justitia ... pollicitus fuit. Aug. ... 2° ... de libero arbitrio ... dedit justa inquit ... non enim injustus deus qui injustos fraudet mercede justitiae ... 4ᵗᵒ ... Galianus, ... longe ... in medium ... ipsius quod abesset, erit justus si ... excludat a regno ut alios ... omittam.

Ad haec et similia texta duobus modis respondemus. 1° dicimus cum scriptura divina et PP.ᵉˢ ... modo ex plicanda ... sine metaphora itaque esse ponenda, ut ubi usus alicuius dicti proprius ... imperfectum deo repugnat, metaphora necessario admittenda cum ergo ... manca ratio justitiae ... in rationem formalis includat imperfectionem ... quam deo ... repugnat necesse est ut cum metaphora scriptura divina et PP.ᵉˢ intelligant quoties deum justum appellant, et ipsi justitiam adscribunt.

Firmant hanc responsionem deo cum est quod scriptura divina et PP.ᵉˢ deo attribuant ... frequentissime et tamen quae in sua in sua formali ratione includunt imperfectionem, scilicet tristitiam et dolorem de malo illato ab illo ad beneficium quod insinuimus et ad quod ... 10. huius ... osthenditur fuit causa cum S. tho. et aliis theologis adversus lactantium, et suarum,

Ideo rejicimus iram in rigore et proprietate predicta qz dicta metaphorice tamen iust. specialis alterius est, qd multa sint dicta exempla. Dationis etc.

inquibus contribuit justa quae puniat mala peccata et tamen justa puniti bonis ac vindicatibus in Deo nobis nobis nos et p. sic justa videlicet specialis ut ex q. 7o partis divitat. et partis divitabit et q. 41. id qd facit

I[illegible] Suarez hoc nullo loco allegando quietata superius predicta 3a. nostras sententias reservabit

[illegible] in [illegible] modo [illegible] multo melius non opus ea ad metaphoram [illegible] vide Caj. [illegible] p sic justus inter et nobis inter quidam remunerabis virtus quae ipsi debent nos vide quedam justa generalis aliqua metaphora in aliis [illegible] reperit in qua acceptione non raro justa tribuit Deo inscripta it p. ut [illegible] plurimis [illegible] quorum per hujus relationis [illegible] nobis cum [illegible] Deus [illegible] fidelis est in promissis [illegible] unde fidelitas [illegible] inscripta justa dicit ut loco citato meruimus et merita nos sit [illegible] justa dat etiam [illegible] justus qui equalitatem servat inter merita et premia in qua dominus [illegible] justa reperit

[illegible] hoc triplici sensu 2a ad timotheum 4o. Gloria dicit corona justa [illegible] q. dat ex fidelitate [illegible] q. dat ex dignitate meritorum vide S. thomas [illegible] corona inquit justa dicit qm d. ex ma. justa reddet [illegible] q. dat justis [illegible] justorum et salvatoribus dicit [illegible] dicit corona justa [illegible] coronam [illegible] quam nomine justa [illegible] significari putat

[illegible] eodem pacto [illegible] dicit non enim injustus est deus ut ob[illegible] cat [illegible] dicit aliquis deus injustus si minime retribuerit quam opera merentur [illegible] q. nos servaret fidem quam [illegible] nobis [illegible] aut q. non servaret equalitatem inter merita et premia [illegible] qd s. thomas [illegible] ingrediens [illegible] nos intelexit verba citata apostoli deberi ex actu justa, ait enim in illis ex sermone [illegible] meritorum premitivis qm [illegible] dicit [illegible] Dei et merita tamen [illegible] penitentis et ideo dicit qd justus est [illegible] qd fit qui multa bona fecit post penitentiam illa restituantur ita enim [illegible] est qd ad modo ad justa justa plus qm illo

qui nullo bona op.a meritoria fecit.

Tali modo alia testa quae deo tribuunt justa in remune-
ratione meritorum intelligenda sunt. s. de justa rone fidelitatis. l. de justa rone
communis rone quatenus in remuneratione illa servat quaedam equalitas ad
dignitatis meriti respectu promissae nec vacat hoc loco singula testa ex in-
stituto expendere. Sic fuerit de eo apostoli qui in hac mata [illegible]
judicant expendisse

Recte egit Vasquez 1a p. disp. 86 fine et Lorca
2a 2ae lib. 2o disp. 6a dubio 2o n.o 4o, tamen ii adeo removeant
et ex aliis justitiam nihilominus illi credunt justum sine metaphora
quoniam in deo reperit affectus fidelitatis et affectus servandi aequalitatem
inter merita et praemia, ac proinde credunt posse deum dici justum proprie
sic ut distinguit a metaphora non tamen proprie ut distinguitur a
communi quia deo ut [illegible] omnium manet non reperit justitia propria et spe-
cialis qualis est distincta et ab aliis virtutibus affectibus reperit justitia
communis accepta pro affectu servandi fidelitatem et aequalitatem aliquam. quare quo-
tiens quaerit an deo conveniat justitia proprie ita distinguendum est aut enim
illud proprie opponit metaphorae aut opponit communi. si pri modo deo con-
venit justitia proprie, si posteriori non convenit.

§ 7. Expedit argumentum desumptum ex fidelitate sive promissione et pacto quod dei cum justis iniit

Argumentum sit ad meritum condignum necessario est promissio et pactum quod
se obligaverit ad reddendam justis mercedem. Sed ex promissione et pacto circum-
modo deus erit debitor justis proprie ergo habet propriam justitiam quando dat
justis mercedem intuitu operum meritorum de condigno. major probanda est a [illegible]
1a 2ae q. 114 ubi ex aliis de merito disputat a theologis et modo
[illegible] probat quia non potest esse meritum de condigno nisi [illegible] apud qui[illegible]

meremur teneat ac obliget reddere premium seu mercedem. Deus autem cujus
supremus dominium omnem non potest nobis obligari nisi obligatione ex ipso
narrat quia creaturae simpliciter obligari ac necessitari nequit cum ipsimet
iis diget jam obligatione et debitum ex ipso deo nasci, non potest nisi nec
dei pacto et promissione qua libere ac voluntarie voluit nobis obli-
garem, neutiquam enim alius modus excogitari potest, unde Concilium Tridentinum
sess. 6a c. 16 definit vitam eternam reddi tanquam mercedem operibus jus-
torum ex dei promissione et Concilium Moguntinum c. 3o opera, inquit, jus-
torum sunt digna remuneratione vitae eternae, quam deus bene operantibus mercedem
misericorditer promisit. S. Bernardus tractatu de gratia et libero arbitrio sub finem idipsum
suggessit ibi promissum quidem ex misericordia sed jam ex justitia persolvendum. et
ergo qui meritum spectat coronam justitiae id est justi dei nomine justum quippe
est ut reddat quod debet, debet autem quod pollicitus est et elligant quoque S. Augu-
stinus in enaratione in psalmum 83 c. ... sinit finem declarans quod sit illud apostoli
ex 2a ad Thimotheum 4to reposita est michi corona justitiae quam reddet deus in
illo die justus judex quod, ait, sibi reddet, nisi quod sibi debet, unde sibi de-
bet id est quod ei dedisti. quis prior dedit illi et retribuet ei. debitorem domi-
nus ipsum fecit se non accipiendo sed promittendo. et serm. 10 de verbis apostoli
debitor nobis factus est deus non aliquid a nobis accipiendo, id quod ei pla-
cuit promittendo nobis, ut dicamus ei redde quod promisisti quia fecimus quod
jussisti. tandem S. Thomas 2 distinctione 27 q. 1 articulo 3o ad 4um in ipsa solu-
tione deus, ait, non efficit debitor nobis nisi forte ex promisso quia deus bene
operantibus premium repromisit, et ideo non est inconveniens si ab ipso quis me-
reri possit ex quo aliquo modo debitor est ... minor probatur argu-
talis suadet tum quia S. Bernardus et S. Augustinus apte loquuntur de debito justitiae illud
quod asserunt ortum habere ex divina promissione et pollicitatione. tum quia ... et S.
Thomas, reddunt gloriam ex vi divinae promissionis habere rationem mercedis coro-
nae et premii; at merces corona et premium ex justitia debetur. tum etiam quia inter
hominem promittentem, promissum donandi liberationis inducit obligationem justitiae ... quod
efficiat ... ergo etiam inter deum et hominem promissio inducit de-

bibus justè unum etiam conferat hominis jus ad praemium quod adeo promittit

Ad hoc argumentum respondemus et ad meritum condignum justus non nisi requiri quidem pactum et promissum quando Deus se obliget dare justis praemium id pariter. Concedimus etiam id quod omnes testantur omnes Authores nostri operis quorum fauorem recitauimus inde ex promissione et verbo suo non oriri obligationem justè praemii, sed solius fidelitatis quamquam fidelitas in scriptis Sanctis et Patribus saepius vocat justa, maxime quando nititur promissione conditionali quae sit sub conditione operis condigni prout ea ascripta Sanctis et Patribus vita aeterna quae nobis debetur ex fidelitate sub conditione operum condignorum, vocari solet corona justitiae, merces justa a judice justo conferenda

Ex quo sit aperte esse discrimen inter promissa humana et diuina, nam inter homines qui alteri mercedem promittit sub conditione alicuius operis, opere posito tenetur ex justitia mercedem soluere et si non soluat injustus tenetur, quia talis promissio justè et dominium in eius praemium alteri tribuit eo quod alter est sui juris neque est in alterius dominio et potestate ut supponimus. At si Deus promittat nobis aliquid sibe promissione absoluta sibe conditionata non obligatur ex propria justitia ad promissa implenda quia nos semper manemus sub dominio et potestate eius ita non potest nobis conferre jus et dominium quo praemium ab eo promissum cadat plene sub dominium nostrum quod quod enim nobis promittit semper manet sub absoluto eius dominium et potius est eius quam nostrum. Sicut ergo si dominus seruo promittat seruo ut seruus est, debet quidem ex veritate et fidelitate vestem illi dari non ex stricta justitia et ita sine huius lege seruus potest vestem promissam negare aut etiam concessam auferre eo quod seruus vestem illam non possidet alio jure quam serui ac proinde domini sui est. Sic ergo cum omnis creatura qualibet promissione Dei facta sub potestate Dei tamquam serua sub domino plenae potestatis jure permaneat quae ad omnia et semper quae possidet, etiam videlicet quod si eam aliquid creatum promittat, ex sola promissione nullas inter ipsum et nos erit obligatio justitiae sed fidelitatis, dictat igitur ex nullo Deus erga nos aliquam justitiam esse sibe ante promissum sibe post illam

atque inde efficitur si sit impossibile Deum esse partem et potestatem

non staret ug. a liberis operibus, quia non tribueret illi beatos actus beatit. Debebat, nemini faceret injuriam, quia ad hunc posita pollicitatione relinet plenum et absolutum dominium rerum suarum cum cuius potest debitis, libito disp. ac proinde citra injuriam et injustitiam posset non promissam relinere et limitare. Nego: quia justitiae denegaret praemium quod promisit, aut iam collatum auferret mutabilis iam fidelis et falsus esset, et non justus.

Urgebit aliquis ex Concilio trid. sess. illa 6 c. 16 cuius verba ad verbum supra subsequente recitata manent in quibus Concilium distinguit duos titulos quibus gloria confertur justis, nimirum ut hereditas filiis et ut merces operariis et et c. 16 quas alias instituit in deo promissiones, una est qua gloria promittitur ut gratia et ut hereditas quae respondet contra illud pauli ad Rom. 8. si filii et heredes, altera qua promittitur ut merces et corona justitiae, ergo reddit ex posteriore promissione quae est sub conditione operis cum meritorum de condigno majus debitum, minimum ex priori promissione quae est simplex et absoluta nam ex priori ista promissione oritur debitum fidelitatis, ergo ex posteriori oritur debitum justitiae.

Confirmatur 1o promissio seu pactum sub conditione operis digni inducit obligationem justitiae, petitur ostendi, quia implens conditionem dignam in promissione inclusam justitiae jus sibi acquirit, at qui intra suum et hanc intendit promissionem et pactum sub conditione operis digni, promittit enim deus justo vitam eternam si servabit mandata Matthaei 19 si vis ad vitam ingredi, serva mandata; ergo postita observatione mandatorum deus obligatur de lege justitiae ad vitam eternam reddendam.

Confirmatur 2o quia hoc differt meritum de condigno a merito de congruo quod meritum de condigno ex propria justitia debetur praemium, praemium quia habet moralem valorem et dignitatem cum praemio, at meritum de congruo non debetur nisi ex justitia propria sed ex fidelitate vel equitate quia non habet equalem valorem et dignitatem cum ipso praemio illi promisso, ut videtur dicitur in gratia sanctificante et remissione peccati quae promittit peccatori si penitentiam agat, et nihil eius non debet ex justitia sed ex fidelitate quia contritio seu penitentia solum meretur de congruo infusionem gratiae et remissionem peccati, ergo deus ex propria justitia tenetur retribuere meritis de condigno correspondentia illius promissione.

respondendum tamen est rem quidem discrimine dis-
linguendam. Duas promissiones respectu gloriae, unam gratuitam qua gloria promittitur ut haere-
ditas gratiae, alteram remuneratoriam, qua eadem gloria promittitur ut merces meri-
torum de condigno. Utraque istarum promissionum non eo differunt quod gratuita
includat obligationem fidelitatis remuneratoria vero obligationem justitiae strictae, nam
utraque re ipsa includit obligationem solius fidelitatis. Utrumque quia obligatio
quae ex promissione remuneratoria nascit major est et obligatio stricte justitiae similior
propter condignitatem et aequalem valorem meritorum cum gloria, quam illa quae oritur ex promissione
mere liberali et gratuita nullum meritum requirente aut certe meritum congruum,
improportionatum et inaequale praemio exigente, eo quod gloria dicitur conferri ex promi-
ssione remuneratoria tanquam merces et corona justitiae. quare cum obligatio quae est
in deo ad remunerandum major sit quam obligatio gratuitae ordinis promissionis, minor ta-
men quam stricte justitiae, medio modo se habens, efficit plane ut in deo
sit quaedam justitia improprie media modo se habens inter propriam et strictam justitiam et inter
fidelitatem gratuitae promissionis qua reddit unicuique quod operibus condignis ex ipsa
dei promissione debetur; haec tamen ratio justitiae non excedit limites fi-
delitatis in qua sunt varii gradus quorum alii sunt justitiae strictae similiores talem
qualem credimus istum quod deus nostra merita de condigno remuneret ———

ad primum confirmationis dico promissionem onerosam quae fit sub condi-
tione operis condigni, bene inducere obligationem justitiae proprie positis operibus quando confert
jus rigorosum ad rem promissam transfert quia dominium illius in promissarium, se-
cus vero non, et quia promissio onerosa quamvis justis promittat gloriam in vitam
meritorum, non confert jus rigorosum ad gloriam nec transfert in illos domini-
um licet quoniam etiam post promissionem remanet apud deum plenum dominium
gloriae, ideo talis promissio non inducit in deo debitum justitiae proprie ———

ad 2um confirmationis dico meritum de congruo et de con-
digno multis differre. 1o quia meritum condignum est proportionatum et aequiva-
lens praemio at meritum congruum est improportionatum et inaequale praemio. 2o
illud semper innititur promissioni, hoc vero interdum non nititur promissione aliqua sed sola congrui-
tate operis ob quam praemium datur absque praecedente pacto et promissione.

3º illud ex se debet ex propria justitia ut in humanis communiter accidit hoc nunquam debet ex justitia propria id ad summum ex fidelitate. Vnde tamen ad meritum de condignum non exigitur quod semper debeat ex propria justitia nec in eo casu sit a merito quia id inter deum debere potest ex sola fidelitate quod non modo in civilibus, verum etiam in humanis usu habet. nam si quis laboraret in vinea alterius et eius vinum sola simplici promissione promitteret mercedem ita ut solum se vellet obligare ad illam reddendam debito fidelitatis et non justitiae quia nimirum nollet conferre jus ad rem promissam licet tunc labor ille mereret condigne mercedem, attamen hanc non deberet illi ex justitia propria sed ex fidelitate contraxerat

Laudandum dubiorum occurrit quod promissione et verbo suo deus instituat se ac si sic debitorem premii quod meritis promisit, non obstante ibi id etiam nobis quia illud possibilius est. qua iure dicunt primo vinee D. Thom. 1a 2ae q. 21 art. 4 ad 3um. et 1a 2ae q. 114 art. 1 ad 3um. Vendit deus promissione et pacto nostris debitorem id ibi quod etiam dicerat S. Aug. lib. 1 confessionum c. 4 ubi reddis debita nulli debens, donas debita nihil perdens, et Anselmus in prosologio c. 10. justus est domine non quia reddis debita sed quia facit quod decet te summe bonum ex ad verba idem D. Thom. 2º dist. 27 q. 1 art. 3 ad 4um in solutum quod inquit non efficit nobis debitorem nisi ex promisso. et 2a 2ae q. 109 art. 3º ait virtus veritatis seu fidelitatis est ad alterum etiam respectu dei nam ergo quod sit fidelis respectu hominis quoniam implet promissionem illi factam, etiam erit debitor hominis ex vi hujus sententiae. et S. Aug. sermone 10 de verbis apostoli ait. debitor nobis factus est non aliquid a nobis accipiendo sed quod ei placuit promittendo nobis. ex Chrysostomus lib. 2 homilia 3º in Matthaeum longe ab initio. hic salvari te dei gratia fateris, ut ne ille sibi debitorem faciat quando cum aliquid fecerimus habemus deum pro debito debitorem Cyprianus, lib. de opere et eleemosynis sive debito misericorde hic profert deum debitorem sibi reputat debitum. et Fulgentius, in prefatione in lib. ad Monimum quod, reddidit, ipsum sua largitate dignatus est facere debitorem

mihi magis arridet posterior iste loquendi modus, quia promissio non potest non inducere debitum respectu cuius qui sit promissio si ab illo acceptet id quod promittit multa bona homini a quibus cuius promissio acceptat fit ergo debitor illi sicut

qndo unus ho aliqd alteri pmittit efficit debitor ille . nec adversant se ipsa ddes foris modi loquendi nisi dor sibi adversari vellimus qa cum dicunt cum verbo suo non vestitui debitorem nobis id sibi non tam ad leg nisi adstringit qm ad causam et tradi obbligat. attendunt unde tamen vollunt debitum et obbligatum dici non posse orisi ex nobis et nostris meritis nec alio qo extra id ex suo pacto et pmissu ac libera volunte quare sponte nobis obbligare voluit quod dixi. Ergo Deus fit satis Argumento et declarat cuius virtutis actus sit in deo retributio pmi pmeritis.

Deus fit satis Argumento et declarat cujus virtutis actus sit in deo retributio pmis pmeritis

Itaque actus quo deus vult dare pmium et acceptare satisfactionem pro peccatis nobis inmittis et alicuius virtutis non potest autem esse actus alterius virtutis qui justitiae pprie. ergo deus habet pprium justam quia det pmium meritis et acceptet nostram satisfactionem minor probat ergo deus quo non est actus misericordiae hec non fundet in pmissione nec exigat meritum et dignitatem ex pte opis nec est actus liberalitatis qa hec etiam non supponit debitum vel obbligatum neque est actus fidelitatis qa fidelitas solum obbligat ad standum pmissis etiam si ex pte eius cui pmittit non sit meritum nec dignitas sicut et ex pte peccatorum quibus deus pm. retribuit et remittit culpas aut penas et enim actus justitiae ———

... sunt qui credant retributionem pmiis pmeritis esse actum gratitudinis in deo sic philosofant vasquez, 1a 2e disp 223 c. 8o no 80 et 15 et alias et lorca, 1a 2e disp 44 degra parafrasis pmitis imolorcam addit posse etiam dici esse actum justitiae legalis ———

... ego tamen teneo virtutem gratitudinis pprie et formaliter non reperiri in deo et consequenter remunerationem meritorum non esse actum huius virtutis id quod sapient tradiderunt Granado, 1a pte 3o 30 tr. 7o disp 4a a alta no 41 et 42 salas, 1a 2e tr. 1o tr. 7o disp ... 1o suares,

Vs 12 de grã d. 30 ar.° 2° ad 19 theologi, in eua natali theolog. Cisti 2° q. 2ª a.° 1° n.° 34 Egidius chonicus, in 1° Quodlib. in quodlibet 2ª dubio 1° n.° 4° in quibus de vident Antiquiores p.s et theologi qui ne verbum quidem faciunt de atributo gratitudinis in tamen de veritate, fidelitate, promissa, et aliis dei atributis frequent loquunt, nec etiam inexplicite loquimur dum ess gratum hic sic liberalitas aut ingratum si illis non benefaciat at si affectum gratitudinis in deum caderet aliquod eius vestigium in his libris sacris dei nota ad nos pervenit in veniremus

Pro ajori [?] huius est q.° virtus gratitudinis in eua ratione formali includit imperfectionem ergo adeo ablegando est. Sequela patet ant. ostendo ex natura et obiecto huius virtutis nam 2ª S. Thom. 2ª 2ᵉ q. 106 a.° 1° gratitudo est virtus qua quis beneficium acceptum compensat ac proinde respicit alterum ut benefactorem, id repugnat dei majestati et bonitati summae quod aliunde accipiat beneficium et nos respiciat ut benefactores ergo minor est quod deus non merita nostra non sunt beneficia respectu dei sed obsequia et servitia illi debita deus enim ut probat infra bonus sibi sufficiens est nullius quod beneficii est capax cum igitur nemo gratus esse potest nisi ei a quo utilitatem et beneficium recipit et nostra obsequia deo inutilia sint plane efficit deo non debere formalitatem gratitudinis quanostra merita remunerat

Firmatur 1° gratitudo respicit benefactorem ut superiorem et per se loquendo quatenus S. Thom. in a.° 3° q. illius dignitatem benefactor ingratum talis est causa beneficiali et ideo beneficiatus obsolvit ad benefactorem est ad patrem aliquo modo ergo cum repugnet deum respicere alium ut superiorem non potest habere gratitudinem separatim hoc 1. angi sicut illam rationem non habet religionis pietatem aut observantiam quod hae virtutes essentialiter respiciant alium ut superiorem et per se loquendo

Firmatur 2° inter homines servus non est benefactor domini et ideo non habet dominus esse gratum ex liberalitate ergo multo minus homo erit benefactor dei et ita nec obligabit ex gratitudine ad beneficium hominis compensandum sunt enim quod quod servus praestat domino non est beneficium respectu domini sed obsequium. in quod quod homo praestat deo non est beneficium respectu illius sed obsequium sibi debitum quam rationalis

[illegible] videt. [illegible] dominus [illegible] exemplum [illegible] hominis cui servus ad nutum obedit interrogat, numquid gratiam habet servo illi qui facit quod ei imperaverat. et respondit non puto esse. excludit gratitudinem a domino respectu servi. illico subiungit. sic et vos cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis dicite, servi inutiles sumus, quod debuimus facere fecimus. esse gratitudinem eliminat adeo respectu nostri quod nihil deo praestamus quod illi debitum imo quod non non sit unde [illegible] relatus a divo Thoma, in Catena super hunc locum [illegible], inquit, quod qui apud nos dominantur, non referunt gratias, cum aliqui subditorum statuta sibi persequuntur obsequia.

[illegible] opponi potest quod potius inter hos potest dominus obligari servo ex gratitudine quemadmodum ex [illegible] divi Thomae, in illa quaestione 106 articulo 3o ad 4um cum Seneca, libro 3o de beneficiis capite 21 [illegible] quidem servus praestat quod a servo exigi solet, ministerium est, ubi plusquam a servo necesse est, beneficium est. ubi enim in affectum amici transit, incipit vocari beneficium, et ideo dominum servis ultra debitum facientibus gratiae sunt habendae. ergo pariter cum homo sit dei servus, quoties ultra debitum deo servierit, illi gratia seu gratitudo haberi poterit et debebit maxime quando affectu amici deo servierit, nam [illegible] divi Thomae opus ex affectu amicitiae efficitur vocatur beneficium.

hoc respondemus et sic [illegible] intuitu solidum apparet id recipere facile est nam imprimis ex illo sequitur quod hi quae cadunt sub praeceptum non possunt sub [illegible] obiectum seu materia debitum gratitudinis quoniam sunt obsequia necessario quae a servo domini exiguntur ergo haec opera non remunerant a deo ex gratitudine ergo cum omnia merita de condigno sibi sint praecepta sibe [illegible] eadem virtute remuneravit, nullum meritum hic ex gratitudine apud deum remunerabit.

ulterius servitus hic ad deum major est quam servitus hominis ad hominem, nam licet homo sit sub dominio hominis quo ad aliquos actus humanos servitio et domino [illegible] proportionabatur non tamen est sub dominio illius quo ad vitam et membra nec quo ad omnes actus sicut [illegible] 4ta ad [illegible] at homo est servus dei

quo ad oia que habet q.a tam corpus qm aiã et os hominis actiones cadunt sub Dei dominium. quo fit inrigore nullum ex opera. bis qd non sit Deo debitum nullis titulis etiam si absolute non cadat sub preceptum sed sub consilium in sit opera consilii licit inactu 2.o non percipiant adeo bene tamen pui sunt in actu. quia potest D. la peis et exig. ci bellet. 2.o quo modo etiam percipiunt sinon absolute saltem ex suppositione nam homo ipso qd se determinat ad operandum tenet recte et honeste operari. 3.o qd qd ho facit debet Deo ex gratitud ini debito nunqm potest ad equalitatem satisfacere lum q.a beneficia adeo in ipsum collata maxima et in num. sunt tum etiam q.a ipsum bonum opus qd ho facit est nobis dei beneficium. ut ad illud ut ad illud efficiendum ad iuvet adeo ma gra. ergo ex illo magis crescit qm minuat debitum gratitud. ergo nunc fieri potest ut ex istis operibus indii obsequium fac tis resultet in deo obbligatio gratitudinis nam ex solutione debiti etiam equali non orit noba obbligatio solis in eo cui fit satisfactio multo q. minus orit ex inequali

altá rro aposteriori obqm retributio meritorum in deo nequeat ex actu gratitudinis et q.a etiam si hec virtus deo conveniret non posset abilla proced. talis actus eo qd retribuere merita supponit in deo promissum et pactum illius in qua fundat ergo non potat ex opus gratitudinis. ans negat abalquibus, sed videtur alorca, et iux quidem ut [illegible] ex doctrina Sti. prudentis. Deinde probat tum q.a fidelitas et gratitudo sunt virtutes diversae imo et disparatae, quoniam una non fundat in altera sed obbligatio promissionis spectat ad fidelitatem ergo in promissione est ad gratitudinem; tum etiam q.a obbligatio gratitudinis solum orit ex vi beneficii gratis accepti et int. hos versit ergo non ex promissione. unde S. thom. indicata q. 106 a.o 1.o ad 2.um distat int. hos retributionem justitiae prob. ex debito legali qd ex pacto procedere solet, retributionem vero gratitudinis fieri tantum ex debito honesti nam rro ipsa dictat oportere beneficium gratis impensum respondere aciendo pensare ex quo sequitur remunerationem meritorum non ex actu justitiae legalis ut aiebat lorca, q.a hec justa non fundat in dibus promissum ut q. ex videbimus

aplius igit. Respondemus ad argum. inicio Sti. factum actus q. eo ad debet esse promissum ipsum meritum condigno il acceptare satisfactionem justorum ad fidelitatem pertinet veluti docent lerca, Coninckius, lucianus, filiucius, et Egid.

ios chonis, adductis de 2a qa fidelitas est que obbligat stare pmisis, po-
sito aut pacto quo D. pastitit cum justis dare illis glam si bene operent D.
debet stare pmissis et dare glam bonis opib. justorum ergo collatio glie
est actus fidelitatis. nec obstat qd opa justorum sint meritoria glie de condigno
qa licet fidelitas non petat meritum et dignitatem ex parte eius cui fit pmisso de
neqe illud excludit cum ad meritum ex vi justa dico requirant pmittit qd
opus meritorium habeat dignitatem et equalem valorem cum pmio. 2o qd pmisso pmij
in qua meritum fundat conferat jus rigorosum ad pmium ita ut in illius co-
llatione transferat dominium in pmissarium et eo abdicet apromitente unde si hoc 2m
deficiat ut vl deficit in deo respu nostrorum meritorum illius si pij dat, ex p-
misso non nascit debitum justum pie de fidelitatis quae est pars potestati-
va justi et sic proxima animat verbi

Sed instant adversarij donum qd D. hi tribuit ex fidelitate
est gratuitum et liberale sed gla exempli caussa non dat justis intuitu meritorum
gratis ac liberalit ergo non dat ex fidelitate in qua est evidens minor illius patet qa gla
non dat justis gratis sed pt merita digna dicente paulo ad Ros 4to ei
qui operat, merces non imputat scdum graam sed scdum debitum et pa Corinthiorum
3o. unus quisqe pprium mercedem accipiet scdum suum laborem. quib. verbis clare ex-
cludit gra et misso a remuneratione bonorum opum. et ascrit illas simplicit de-
beri tamqm mercedem et stipendium majori suadet, qa qmvis D. sua pmissione con-
stituat nobis debitorem ex fidelitate sed hoc debitum non excludit graam et missionem,
sic enim pa gra et remisso peccatorum ex gratuita misso et liberalit nobis do-
onat et tamen qa adeo pmissa est fidelitatis debito nobis debet. Ex his dictis
majorem non esse universalem verum. qa ipse donum confert adeo ex fidelitate ob m-
erita digna lex qd pmisso cui illa collatio nitit, non transfert jus et do-
minium doni pmisi in creatore et eius huiusmodi pmisso non inducit obligationem
justitiae sed fidelitatis qmvis ex parte eius cui donum pmitit sit meritum et
dignitas ut exprimimus vo qa ascrit 4to argumento et declarat, obstat adsint
dum et Xpu doicum sint meruerit pfecta ac rigorosa justa

Lo 9a.

ocurrit 4to argumento et declarat obiter an inter Deum et Christum Dominum intercesserit perfecta et rigorosa justitia

4tum argumentum Christus Dominus satisfecit pro nobis de rigore justitiae ita quod inter Deum et Christum servatae fuerint omnes leges et conditiones rigorosae et exactae justitiae ut praeter quaestionem 1am numero 2o probari solet, ergo Dei ad Christum fuit perfecta justitia contra etiam Dei ad hominem. Contra D. Augustinum non potest perfecta justitia.

et si de hoc nobilissimo argumento late disputaturi sumus ad quaestionem 9 disputationis sequentis non potuit hoc loco praeteriri quoniam est unum ex fundamentis quibus nititur contraria sententia quam per breviter respondentes indicabimus aequanimi[tatis] viam existimantes in locum [illegible] contradicentes.

Dupliciter ergo intelligi potest satisfactionem Christi Domini fuisse ex toto rigore justitiae. in 1o si dicatur fuisse ex rigore justitiae in proprie quia scilicet fuit aequivalens gravitati omnium peccatorum pro quibus Christus Dominus hujusmodi satisfactionem obtulit. in hoc sensu verissimum est Christum satisfecisse pro nostris peccatis nos quod redemisse ex rigore justitiae quia de satisfactio Christi non indiguit gratuita condonatione et liberali acceptatione Dei qua debitum ex parte remiteret siquidem ratione infiniti valoris et dignitatis a parte ibi verbi convenientis fuit aequalis gravitati omnium peccatorum imo et superabundans in quo sensu intelligendi sunt S. Thomas S. Bonaventura et alii patres et scholastici antiquiores siquando asserant satisfactionem Christi fuisse ex rigorosa justitia nos in hujusmodi locutionibus magis aequalitatem rerum quam justitia exigit quam omnimodam proprietatem ipsius justitiae consideravit.

2o modo intelligi potest Christum satisfecisse de rigore justitiae scilicet justitia proprie et stricte ita ut in tali satisfactione servent leges omnes stricte ac rigorosae justitiae in quo sensu res est controversa apud theologos quorum aliqui Doctores affirmant Christum ex propria et stricta justitia plenissime satisfecisse. melius vero id negant Arrubal, ..., vel quaestione 21 in fine commentarii Molina ibi paragrafo 4to addendum

est et sequenti. thes. pius dubio 2° n° 1° Alexander, pecarius disp. 3ª de 2ª in 2ª soleat. Tesius lo 3 de perfectionibus divinis disp. 2° n° 12. Salon, 2ª 2ª q. 87. art° 4°. incrispontm ad 3ª ludovicus lores 2ª 2ª lo 2° disp. 1° dubio 2° n° 6° et disp. 1° dubio 1° n° 9° Vasquez 3ª p. disp. 7ª et quals requisitis Becanus 3ª p. de Lo Lorca 3ª p. disp. 8ª Bartolomeus de Medina 3ª p. q. 1ª art° 2° dubio ultimo pecilis in paras adultger quej de joanes de Medina, codice de restit. q. 3° q. 1ª joanes Vincentius, relecti. de gratia Xpi q. 1ª art° 2° dubio 1° Dominica que sic auctor ibi scribit. antiqui legant et id ipsum sectarie sentire tenent. Alexander, 66° Scotus, Durand., Paludanus, Gabriel, alij q. Veteres et Juniores. Ve 2ª aladi qui propterque negaberunt de ad hug ex . . . ac rigorosam justam

hecius doctis varis asignant rones quib., relictis una et altera, nunc ex libenda est que loco titulo 3 3 p. aceduamus liberabit. pr. q.ª si Xpi Sederet ut h° sic lolus et quo adimat natas et quo adoc licos operatos erat sub dei dominio et multo magis q.m sub dominio ipsius humanitis quare . . . di ad Veteros . . . pero hac rone ex nequit facta et rigorosa justa ut dicimus sic medio ad Xpus. si V° Sederet ut d., veris verbis domus equale domus habebat operatus Xpi domini ac ipsius pat. q.ª et eque d. ac illis, id nos divus id idem eo dominium divo tamquam titulo . . . q.d erat superius humanitis q.m terminabat: oportet autem q.d debitor qui ex V° justa satisfacit habeat ipsius equale ac divus domus satisfactis ac creditor cui fit satisfactio ut ita distituat sub lius dominio aliq.d cuius antea nos erat domus . . . q.d . . . ict. injuria

posterior rro sit nos potest. ex solutio et satisfactio sic et peculiaris justa viri sit debita ex propria justa . . . Xpi nos debebat satisfac. pro nostris peccatis ex propria justa cum nos satisfecit filius ex propria ac peculiari justa. . . . que . . . et major q. . . . abunde

videt monstrata minores ostendo qa hi pro peccato iudeos dimissum non debeban
satisfactionem Deo ex justa propria ergo nec Xpi debebat ex justitia. 2a. satisfa
haec inequa et manifesta. qa Xpi eandem obligationem subdit satisfaciendi Deo
qm illi habebant. siquidem nullo alio titulo obligabatur et ad satisfaciendum
nisi qa hanc onus et obligationem ipse suscepit ut eorum debitum persolveret;
ergo hi non tenebant obligatione justitiae adaequatae, neque Xpi pro illis solvens obli
justitiae ad id tenebitur; qd vero hi non debeant Deo ex justa propria satisfactionem
peccato suo, qd erat anni, facile suadet 1o. qa hi solum tenent Deo satis
faciendo pro peccatis ex virtute charitatis vel poenitentiae, id neque charitas neque poenitentia
est pars subjectiva justitiae, id partibus potestativa deficiens a ratione justitiae ut
fere ex S. Thom. et caeteris scholasticis communi, ergo hi non tenent satisfactionem Deo
ex propria justa. 2o. qa obligatio satisfaciendi alicui ex justa propria semper
ortum habet ex justa violata; ubi enim justa violata non est justa ipsam
postulat satisfactionem et compensationem, haec enim solum fit ex justa ad reducendam ad
qm inequalitatem antea factam contra justam aequalitatem, at qui hi peccantes pro
pro superbia vel intemperantia vg. non peccant contra justam propriam erga Deum
alioqui sequeretur contra duplicem virtutem specialem peccare, ac proinde qdlibet peccatum in
duplici specie malitiae dividitur. altera contra humilitatem vel temperantiam. vg. altera contra justam
erga Deum violando jus illius qd qm sit absurdum et paradoxum supra 12 de
monstravimus. adde qd quibus omni peccato est duplex malitia specialis sunt duplex ratio
peccati altera contra justam erga Deum altera contra specialem virtutem talem per mat. qa sp
cialem virtutem vg. temperantiae non erit satisfactio ex justa quidoquidem illa non est contra
justam. ac proinde nec nos nec Xpi tenebimur ex justa pro illa satisfactionem et tamen de
satisfactione Xpi pro quibus peccato eodem modo loquuntur omnes theologi nulla facta
partitione unius vel alterius malitiae

illud advertendum censui qd licet Xpi actus propria actus omnium virtutum
quibus satisfecerit tamen voluntas satisfaciendi Deo et compensandi injurias hominum
in actu aliarum virtutum in satisfactionem dirigebant et ordinabant vel fuit actus religionis qui
ad nullam aliam virtutem reduci potest nisi ad religionem posito qd ad propriam justam pertinere
nequeat. etenim Xpi non potest velle Deo satisfactionem pro poenitentia, sicut nos pro illa

Vero

voluntas satisfac. Ergo qd Xpi nosit capax virtu. penit. ut sole quod ad emendandas correptiones, et destructionem ipsius peccati ordinet ut 3a p. q. 2o. a. 1o. 2o. et alibi invenit add. auctor habuit erga virtus relig. in Xpo ad nostra expianda peccata cuius bonum quod in nobis habet penit. virtus quoniam a ipsis maneat peccatis eiusdem naturae virtu. relig. interest separare honorem Dei ejusque peccato Dei maiestati admissa unu interest eundem honorem et reverentiam Deo exhib. nam eadem est dilectionem nostro et eiusdem virtu. est procurare aliqd bonum et eius malum contrarium impedire ac repellere quare recte docuerunt lorca, et vinzentius suppo voluntas satisfaciendi Deo pro nostris peccatis in Xpo fuisse actum elicitum relig. quamvis reclamet vasquez, ibidem nouum actum peculiaris virtu. id ad virt. virtus spectare

——— eo nostram henriquez, lo 1o summae Cap. 10 no 2 dicisse timere et impie negari ab aliquibus rigorem justi. in Xpi Dei satisfact. id explicit ipse facto nam id qd negat a gravibus Theologis tam veteribus quam recentibus et multis quidem nec familiis nec iure optimis fundatis non potest non esse probabilet et pius quare non debuit tam severa nota damnari si admittat ex parte opus. ipsius humanitatis infinit. valor et dignitas exclusa dei promiss. et pacto ut a nobis et a pluribus doctoribus admittit fortasse henriquez solum voluit impium et temerarium esse negare Xpum satisfecisse rigore justi. in omnino rerum quas explicuimus ita ut eius satisfactio non sit equalis debito qd sane temeritatis et impietatis notari posset ———

ex quibus elicit solutio argumenti nobis oppositi. id est hanc solutionem quam peculiarem approbavit loco citato idem peculiarem, ibi exhibet aliam solutionem dicendo posse medii satisfact. Xpi fuisse ex dolo rigore justi. ipsic quamvis inter Deum et nos neget ppria justa id qd fusius tractavit 3a p. q. 1a a. 2o disp. 6a quae solutio non caret probabilitate quia inter Xpum et nos magnum viriat discrimen qd non est huius loci examinare sed materie de incarnate

So 10. obiacis et 5o argumento expendit qui. v. int. Angelos et hom. aut int. ipsos Angelos reperiat virtus justi.

sus argus non solum int[er] ang[elo]s sed etiam int[er] ang[elu]m et ho[minem] esse potest justa et injusta p[ro]p[r]ie cum tamen ang[el]i int[er] se et cum ho[mine] comparati sint [illegible] natu[ra] et conditione ergo non dissimili ra[tio]ne int[er] Deum et creaturas ra[tiona]les justa et injusta p[ro]p[r]ie ascendant.

Cl[aru]m doctores antiqui dissident de re et [quantum] quod attinet ad ang[elo]s [inter se] cum eis vel comparatos. Vasquez 1a 2ae disp. 228 c. 1o no 9o et 10 concedit in uno ang[el]o erga alium non posse esse p[ro]p[r]iam justam vel injustam. Lorca 2o to 2o disp. 1a dubio 2o nihil certi ausus est definire existimans rem esse utrinque valde dubiam. Suarez disp. de justa dei s[ec]t. 2a no 9o et rebellio[ne] [et] lib. 1o de justa q. 4ta s[ec]t. 2a no 10. consentit int[er] ang[elo]s habere locum justam et injustam p[ro]p[r]ie acceptam quib[us] ego magis assentior. cum enim ang[el]i habeant dominium aliquorum bonorum cuiusmodi est p[ro]p[r]ia fama honor libertas et id q[uod] multum unus alium inonoraret vel infamaret aut violentiam inferret contra eius voluntatem tenendo illud alicubi et quasi in loco alligando vel in suo impetu vel actualem [illegible] [pre]sentia locali ded[i]cando ubi, certe contra justam commutativam peccaret. [Quoniam] vero unicuique jus suum in suis bonis servare intenderit, contra justam commutativam fallerit.

Quod vero spectat ad ang[elu]m respectu ho[mini]s Vasquez, Lorca, Suarez, et Rebellus, ubi supra conveniunt ang[elu]m posse esse justum et injustum erga ho[minem] [et] ergo ang[elu]s [illegible] justo etiam si malus sit, [illegible] ho[mine]s [illegible]. poterit ergo peccare peccato injustitiae contra ho[minem]. non tantum contra realem [illegible] injustum esse furtum et homicidium sed etiam contra affectum illud peccatum faciens, vel damnum inferendo alicui [in] suis rebus domesticis, vel infama infamando ipsum vel invita accidenti quod quo pacto non pugnet cum doctrina D. Tho[mae] 1a p. q. 63. a[rt]o 2o ibidem explanabimus. Deinde Suarez et Lorca, dicunt non posse ho[minem] peccare contra justam respectu ang[el]i quia nullum potest illi inferre damnum. oppositum verius judico cum Rebello, nam si [illegible] S. Michaelem, [vel] q[uia] infamaret loquendo eum de turpi aliquo vitio apud nationem aliquam notaret, contra justam commutativam delinqueret et ad resarciendum damnum famae, quo ad posset, ratione eiusdem justitiae teneretur.

illud p[rese]nti instituto deserbit non sequi esse justam int[er] Deum et creaturas etiam si p[ro]p[r]iam justam int[er] ang[elu]m et ho[minem], vel int[er] ipsos ang[elo]s admittamus

q^a int^r hos ideo potest esse d^a justã q^m habent ppria bona quorum sunt domini et quæ non cadunt sub dominio alterius et propterea possunt ace abdicare locum dominio tribuendo illa alli at d nihil potest ex ppia justã dare creatis q^a qd qd illi dederit nihilo manet sub lius dominio neq enim sit nequma doius hominis nullius rei dominium ase abdicare et increaturam transferre potest, sicut creata eliq nihil potest dare deo qd nõ sit dei et magis illius qm suum. S^o 11. proponit ulltu argum ad^o desumptum q^a sicut et peccatum est ppria injusta d^a deum

S^o 11.

proponit ulltu argum adbtario desumptum q^a sicut et peccatum est ppria injustitia d^a deum

ulltu argum petit ad^o sicut ad deum esse potest ppria injustitia erg^a et ppria justa dequa patet q^a contrariorum eadem ratio esse debet. aiu multis madet atq^e insis inscripta peccata nostra injurias dei et injustas vocant. 2ª parallipomenon 6° peccabimus, inique fecimus, injuste egimus salpmo 31. confitebor ad versum me injustas meas domino eclesiastici 9° non placeat tibi injuria injustorum et d 31 deprecatio peccatis recede ab injustã

2° concilium tridentinum, sess^e 14 c 8° sic ait. nove dicitur justum ratio exigere videtur ut si peccatis satisfaciamus ne ita nobis absque ulla satisfactione peccata dimittantur et occasione accepta, peccata leviora putantes velut injurii et contumeliosi spiritui s^o in graviora labamur. quibus verbis statuit et nos debere ex justa satisfact^e deo pro peccatis qd verum non esset nisi peccando justitiam erga deum violaremus, et nisi peccata nostra forent injurias et contumelias dei

3° S. thom 2^a 2^æ q^e 64 art^o 5° ex pre tutat lex quire ipsum occidit peccare d^a justam respu dei q^m deus qui est doiis hominis, privat re quadam sua nempe vita. verba eius incorp^t alli sunt qui se ipsum vita privat in deum peccat sicut qui alienum servum interfecit peccat in deum cuius est servus et in solutum s. occisio sui ipsius est peccatum d^a charitatem

oparat adre ipsum. Opparat autem ad Dominum et ad Deum habet rationem peccati etiam oppositionem ad justam. praeterea 1a 2ae q. 71 art. 6 ad ultimum et 3a p. q. 86. art. 2o corp. et 10 2 lo d. Gentes d. 14 ratione prima Deus est de peccatum esse offensam Dei contra illud jacobi 3o in multis offendimus omnes at offensa est peccatum contra justam

4to quia debet peccatum multis titulis esse propria injuria et offensio Dei in quicquid letaliter peccat, primum ... est et privat Deo jure ac honore ultimi finis dum suum finem ultimum instituit in creatam quod est valde in juriosum Deo. 2o quia qui peccat, transgreditur legem divinam. in ... at in humanis qui transgreditur legem principis in oculis eius vel ipso vidente aut praesente specialem illi injuriam irrogat unde David ad plenam ... minis ... ... Deo fecit propterea dicit tibi soli peccavi

4 offensam ... addidit et malum coram te feci quia ista circumstantia ... 3o quia non solum habet Deus jurisdictionem in creaturas quia non solum habet Deus jurisdictionem in creatas tanquam supremus legislator et gubernator sed etiam dominium potestatem tanquam absolutus eius Dominus ergo homo tenetur servare divina praecepta et vitare peccata ... non ... tantum sed etiam ex justa, ergo quoties peccat non modo peccat contra obedientiam debitam Deo ut gubernatori sed etiam contra justam debitam Deo ut eius domino quoniam abutitur re propria Dei contra eius voluntatem quod est aptum justam nam acceptio seu usus rei alienae invito domino injusta quaedam est. sic enim si servus legem Regis non servet peccat quidem ex inobedientia non ex injustitia quia Rex in ... habet dominium jurisdictionis non proprietatis, at si servus non faciat opus a domino ... peccat ex injustitia quia dominus habet dominium proprietatis in opera servi ... quod jure servitutis illi debeantur

5o si non in omnibus peccatis, saltem in illis, quae directe tendunt contra honorem et gloriam Dei, negari non potest quin sit verum injustitia et injuria et quia Deus apte cernit injustitiam in actu quo homo consideratur destruere aut laedere deum si possibile esset. deinde qui idolis exhibet cultum Deo debitum, qui divinas imagines ... qui blasphemat ac perjurat, qui in Deum probra et maledicta jactat, Deum speciali titulo inhonorat ac proinde gravius illi injurius est. ...

si quis Deo falsum factum imponat v.g. quod mentiatur quod non habeat providentiam ... qui errorem gentibus relinquit ad Deum veritate pertinere persuadeat, sine dubio Deum inhonoraret infamaret apud hominem. ergo peccaret contra justitiam sicut enim peccat contra justitiam hic qui infamat hominem dicendo coram aliis aliquod falsum factum de illo quod non fecerit contra eum justitiam qui ipsum infamat et ... tenebitur ex justitia hoc damnum resarcire et Deo satisfacere.

Damnum vero ... est quod violat jus alterius facit illi ... injuriam et injustitiam, sed quisquis peccat violat jus divinum, quia Deus habet jus ut ab homine honoretur ... peccatum autem inhonorat quoniam omne peccatum est contra ... honorem ergo omne peccatum hic est ... injuria et injustitia contra Deum = nec refert quod peccatum non ... aliquo modo in bono utili quia injuria et injustitia non solum consistit in ablatione ... boni utilis sed etiam ... boni ... etiam si ... nullum capiat utilitatem. quod patet quia ubi est dominium et proprium jus ubi autem est proprium jus si ab alio laedatur est injuria et injustitia quae non est aliud quam laesio juris alieni ... honor majoris momenti est quam utilitas ergo si utilitas potest esse materia justitiae vel injustitiae potiori ratione erit honor divinus quo ... pati possit damnum et ... non quidem in bonis intrinsecis sed in extrinsecis nimirum in fama honore et reverentia. contra illud dari poterit vera injuria ac injustitia Sectio 12 monstrat nullum peccatum esse ... injuriam et injustitiam contra Deum sed lato modo

Sectio 12 monstrat nullum peccatum esse proprie injuriam et injustitiam contra Deum sed lato modo

quo ... probatur ... argumentum Deo ... sunt quae ... nullum est ... peccatum esse aliqualem injustitiam injuriam ... majestati ... apud ... ex ... debet

ut evident rebimit argulo facto in d[ic]to superiori quum majori propinquitate ad verbo peccatum praesertim mortale bifariam dici posse offensam Dei, primum quia privat gratia et amicitia qua conjungimur deo ut ultimo fine. 2o quia deo displicet eo quod sit contra legem et voluntatem eius et hoc posteriori modo magis proprie dicitur offensa Dei. in isto hoc posteriori modo ad hanc offensam duplicem dicit aut directe quando aliquid directe contra deum facimus vel dicimus ut quando convitia jactamus in ipsum vel aliud deum collimus aut ipsum hodium habemus. aut indirecte quando aliud peccatum contra eius legem et voluntatem committimus. neque enim principes aliquem tunc solum dicimur offendere quando aliquam ei injuriam directe irrogamus in fama honore vita aut bonis, sed etiam quando vel mandata eius transgredimur vel aliquid, quod ei displicet, facimus.

altrum est nullum peccatum esse propriam injuriam et offensam dei quae sit contra justitiam erga ipsum deum sed peccatum dicit injuriam offensam et injustitiam contra deum lato modo. sic philosophantur pius 1a 2æ q. 21 art. 1o cabio 1o no 1o tores 2a 2æ tu 1a dist. 1a cabio 1o art. 4to et cabio 1o plures lorca 2a 2æ disp. 4ta no 3o contra finem vasquez 1a 2æ disp. 4to no a 4 et 2o 2æ disp. alia art. 2o art. 11 ad 15 et 3o 2æ disp. 2a art. 8 no 22 et disp. 7a art. 4to no 30. et ceteri oes qui negarunt in d[ic]to 2a propriam justitiam his erga deum etiam negant injustitiam propriam. imo plures et gravissimi scholastici quibus sunt sequendi negant justitiam commutativam propriam contra deum negare debent propriam justitiam contra ipsum, nam haec 2a justitia commutativa esse deberet

Suadent isti auctores 1o quia propriae vel et stricte injuria ac injuste est quod inferat vel damnum et laesionem in bonis alterius ad quae adeo quod ab illo tollat aliquod bonum quod ei sit utile seu commodum sed peccatum non laedimus nec damnificamus deum in bonis suis ita ut ab eo tollamus aliquod bonum utile seu commodum ergo nullum peccatum est propria et stricta injuria ac injusta contra deum. sequela patet et minor est certa quia peccatum solum patit damnum seu laesionem in fama honore et aliis bonis extrinsecis ex quibus ipse nullum commodum vel utilitatem capit eo quod ipse

nulla re creata egeat dicentis propheta Dauid Psalmo 15 dixi meus es tu quoniam bonorum meorum non eges. unde Job 6 c. 35 dicit si peccaveris quid ei nocebis et si multiplicatae fuerint iniquitates tuae quid facies contra eum. major probanda erit secunda quia sequentia inqua videbimus justam commutationem non versari in eo commodum nec bonum utile, et quoniam ex creatis nihil deo commodi vel damni provenire potest ideo inter illum et nos nullam vere justam commutationem vel injustam sicut deum ad nos non est gratitudo vel ingratitudo quia quamvis deo offeramus opera quae illi sint grata et accepta non tamen sunt illi utilia gratitudo autem et ingratitudo respiciunt bona utilia quae beneficia propterea dici solet ____________

Ducunt 2o quia non est necessarium virtus specialis justitiae quae respiciat jus dei vel illud illi in observando vel restituendo quid deo ejusmodi fuerit id id nefi... praestat ... alias virtutes a justa dei ... simili nullum est speciale peccatum injustitiae quod sit contra deum jus ... laedi poterit peccata aliis virtutibus opposita. probatur ante quia jus illud quod deus habet tanquam supremus dominus ... ut honorem et cultum illi deferamus, observatur sufficienter per religionem quae non est propria justa ... potestatibus: jus quod deus habet tanquam legislator et gubernator est ejus legibus obtemperemus servatur per obedientiam. jus quod habet tanquam benefactor est illi gratias agamus et referamus servatur per gratitudinem: jus quod habet ut finis tanquam ultimus finis amemus finaliter servatur per charitatem: illud vero jus generale quod habet deus ut observent eius praecepta ... quae fiunt peccata, satis observatur si observent eius praecepta, observant autem per varias virtutes; quod si jus istud laedat illud compensamus ac deo pro nostra possibilitate satisfacimus per poenitentiam; iam autem dici ... commune ... poenitentia sicut etc. ... ad ... justitia atque haec non ... bene penetrant ... ad nostrum institutum confirmandum ____________

Ultimo id probare possumus rejiciendo quos modos quibus confundit peccatum ac propriam injuriam et injustitiam contra deum. ... est rebellio. 1o Dejusta quam ... et Valentia ... dispositione ... 2 q. 22.

ptia? opinatio neque obstat 2o. et duobus regardantis distinctionis rationem proprie injuriae et injustitiae non videtur omnibus peccatis inconvenit. pro illis tantum quae directe sunt contra famam et honorem Dei ut falsum testimonium s. videlicet contra Deum; in caeteris vero peccatis datur quidem injustitia et injuria tali modo quatenus sunt contra legem et voluntatem Dei quae sane est circumstantia generalis omnium peccatorum sicut et etiam hodie inobedientia et ingratitudo reperitur in omni peccato non quidem proprie ut est vitium charitati obedientiae et gratitudini contrarium id minus proprie et tamquam generalis circumstantia universalis peccati ——

Hic dicendi modus tametsi probabilis sit et multi non videtur verus tamen non habet firmum fundamentum et absolute proposito argumento instabit hic propter rationem a nobis factam tamquam Ea quae adducta sunt ad probandum peccatum esse proprie injustum contra id de omni peccato probant si ergo de aliquibus non probant de nullo probant ——

2us modus dicendi est Suarez disp. de justitia Dei s. 2a a n. 3 ad 16. et 3a p. t. 4o disp. 15 s. 2a no 16 et fusius t. 3o de gratia l. 7o c. 14 a no 48 usque ad 62. asserentis in omni peccato reperiri duplicem speciem infimam malitiae et peccati unam specialis injustitiae contra Deum alteram contra virtutem cui singula peccata opponuntur v.g. intemperantiam eo quod ipse intemperatus contra temperantiam et in se injustus erga Deum contra justitiam erga ipsum et sic de aliquibus [illegible] ratio est quia infima species peccati desumitur ex infima specie virtutis cui opponitur, sed quodlibet peccatum opponitur directe justitiae speciali erga Deum quae est infima species virtutis nostro ascendendum est quodlibet peccatum praeter speciem infimam contra aliam virtutem ex propria materia et objecto desumptam habere etiam alteram speciem infimam malitiae contra justitiam erga Deum. sicut adulterium habet duas species infimas peccati nempe intemperantiam et injustitiam et blasfemia haereticalis habet alias duas duas nempe infidelitatem et irreligiositatem ——

Sed hic dicendi modus parum habet probabilitatis et refellitur [illegible] quia novus et singularis est unde Vasquez supra [illegible] id quod Suarez [illegible] valde absurdum et nunquam auditum in schola; Torres fatetur usque hoc tempus nullum esse qui dixerit. Rebellus docet id esse contra omnes doctores [illegible] qui clare negant in omni peccato reperiri speciem injuriae et injustitiae contra jus divinum. Valentia

etiam eius aucta est malitia injustitiae contra Deum in illo peccato quod quis ex pressa intentione vellet detrahere Deo honorem

refellitur 2° quia non minus jus habet Deus ut honoretur per virtutem quam ut non inhonoretur per peccatum oppositum et in quolibet actu virtutis non datur duplex ipsi infima virtutis una ex propria materia et obiecto altera justitiae erga Deum ergo in actu temperantiae non datur ipsi una temperantiae et altera justitiae contra Deum ergo neque in quolibet actu peccati est duplex ipsi malitiae et peccati una ex propria materia et obiecto altera contra justitiam erga Deum

3° refellitur quia haec duplex ipsi malitiae neque a communibus tractatur neque a peccatoribus agnoscitur neque a poenitentibus in confessione aperitur, quae malitia ergo dicenda est. quo ex peccat quod omne peccatum est aliquo modo hodiernum ingratitudo etiam obedientiae Deo non tamen propria ita ut habeat specialem malitiam hodiernae ingratitudinis et obedientiae ergo idem dicendum de injuria et injustitia inclusa in omnibus peccatis asserendum est

Ex hac doctrina aguntur intulit Vasquez, peccatorem non obligari ex propria justitia ad satisfaciendum Deo pro peccato quia non est propria obligatio justitiae ad satisfaciendum nisi quando praecedit propria injuria quae in nullo peccato invenitur contra Deum. quare sola charitatis lege tenemur ut cum Deo reconciliemur et ad eius gratiam redeamus atque illi satisfaciamus. 8° in Dx ad argumentum 8° 11° positum

8° §.

Dx ad argum 8° undecima positum

ad argumentum igitur cuius causa tam longe profati sumus negandum est ante adversus probata prius quam respondeamus pro notandum diximus omnes probationes ibi adductas ut satis suadere in omni peccato reperiri propriam rationem injuriae offensionis et injustitiae quod quam sit absonum etiam auditum satis ex plicatum manet

quare ad satis illius anti probationes Dx peccatum vocari injuriam

iꝫ juriaꝫ et injustaꝫ Dᵒ Deum noꝫ quidem ꝑprie nam et ꝑ Ver. bio. rem gᵒ dicit qui credit Deriorem ipsum injuriam sibi facit. et tamen nullus potest peccare Dei ipsum peccato injusto ꝑprie ut gᵉ 2ᵒ monuimus et oib. inferro est id tali modo et generali quadam rone gᵒ nimirum non equat regulæ ronis seu legis quem admodum oīs virtus etiam justa nuncupat ut gᵉ 1ᵃ notavimus ga nimirum equat regulæ ronis. adde Xᵒ doctam asignatam infine Sis Cᵉ huius gᵘ peccatum noꝫ metaphoricæ tantum id etiam ꝑpie dici potest iꝫ juriam et injustam noꝫ ut ~~particula quæ~~ opponit speciali justitiæ sed ut opponit roni generali justitiæ quæ dicit de oi virtute quatenus servat equalitatem cum præscripto ronis ——

Ad 2um ꝑbatum dicendum Delium, tridentinum, in eodem sensu fuisse loquutum ac scriptam ex qua Delia suas defs.ᵉˢ dicto spū asistente et dirigente aut colligunt aut depromunt ——

Ad 3um ꝑbatum s. thom. dicit, cum quis se ipsum perimit peccare Dᵒ justam respū dei, sumpta justa iꝫ lata significatione noꝫ etiam ibi dicit illum peccare Dᵒ justam similiter legalem reipublicæ et tamen justa legalis noꝫ est justa in rigore ac ꝑprie ut gᵉ Dᵒ X positum fuit. unde petrus de nabara, lib 2ᵒ de restitutione cᵉ 3ᵒ nᵒ 3 s. et Gregorius sayrus, in clavi Regia lib 7ᵒ cᵉ 9ᵒ dubio 2ᵒ apti defendunt homicidam sui ipsius noꝫ peccare Dᵒ justam noꝫ solum comparatione sui id neque comparatione dei s. reipublicæ. præterea de peccatum ait thom. dicit offensam dei noꝫ rigorose ut offensa est ꝑpria injusta id tali ut declaravimus ——

ad 4am ꝑbatum nego peccatum aliquo titulo in ꝑpriam offensam et injustam Dᵒ deum et ꝑᵒ hᵒ solum debet ꝑ significare sibi deum finem ultimum iꝫ suis actionibus s. finalit et ex hac parte charitatis et spū s. virtualiter et interpretative ꝑ actus patientiæ humilitatis et aliarum virtutum moralium. qua propter si pro debito noꝫ satisfaciat peccabit Dᵒ charitatem s. spem, si vero noꝫ satisfaciat posteriori peccabit Dᵒ aliquam virtutem moralem noꝫ vero Dᵒ justam strictam erga deum quæ nec videt necessaria nec possibilis. deinde ex eo ꝑvenit quod peccator peccet iꝫ imperfectum noꝫ est ꝑprie iꝫ justus et injurius deo sicut etiam ille qui transgreditur legem principis coram illo noꝫ tenet inferre illi injuriam Dᵃ justam ~~videt~~ gravius peccet nisi far-

iam verbis contumeliosis coram eo diceret se nihil facere praeceptum diceret se nihil facere praeceptum [illegible] quod ille efficeret. illud vero clare deludit quod omne mortale peccatum esse contra Deum potiore jure quam violatio legis contra principem nam quodlibet mortale ante ponit creaturam Deo qui autem violat legem latam a principe non ante ponit principi suam voluntatem: rursus Deus semper adest ubique praesens et coram eo committuntur peccata omnia in deinde quae specialem malitiam contrahunt, princeps vero plerumque non videt legum suarum violationem. postremo quibus Deus habeat dominium proprium nostrarum operationum honestarum quarum per peccatum distrahit ad haec peccando non fit illi stricte injuria quia per peccatum nullum damnum re ipsa infert Deo sicut neque ex nostris bonis operibus aliquod emolumentum Deo accrescit neque utilitas, alicuius fit ablatio. peccatum dicitur injuria et injustum generali quadam ratione quia non est aequale regulae rationis

ad idem probatur etiam in peccatis quae directe tendunt contra Dei honorem non invenitur propria injustitia et injuria nam in illo actu quo quis vellet Deum destruere si posset non potest esse injustitia quia peccatum injustum non invenitur in interius de exterius et affectus voluntatis habet pro obiecto actum externum injustum. quo circa si hic impossibilis est actus internus non habet pro obiecto materiam injustitiae ac proinde esse nequit peccatum injustum id hodie dici et vere si potest illum affectum circa obiectum impossibile videndum est virtus peculiaris justitiae circa Deum videndum etiam contra angelis virtutes charitatis et temperantiae contra omnium communem theologorum quia etiam in illis potest esse illis affectus circa materiam harum virtutum. eadem quoque ratione videndum foret in hoc respectu Dei justitia et injustitia eiusdem rationis cum ea quae est inter homines quia bene possit homo peccare desiderans inferre Deo damnum eiusdem rationis cum damno quod infert hominibus si esset possibile. porro sacrilegium simplex blasfemia, perjurium, idolatria, et irreverentia contra imagines Dei non opponunt justitiae proprie sed religioni quae est pars potentialis justitiae et ideo numerant alii theologi, 2a 2ae a quaestione 92 inter vitia religioni opposita in illo casu videndum non est peccatum speciale injustitiae proprie sed potentialibus partibus nempe religioni cui convenit proprium est Deum honorari ac venerari quod si peccat contra justitiam qui alterum infamat ideo est quia homini honor et fama est utilis illis

illi q[3] egit ad multa eo v[o] non est utilis fama et honor extrus hic, nec illis in digit eius regnum et quod si ipsi placeat est, qui ipsi placeat facile posuit in mentib. hic. quamlibet honorem sibi debitum deturbare et animum recuperare, et quamlibet eroremq. op. amentib. hic. expellere qd tamen hic non potest cl. honorem sibi debitum ab alijs hic.

Cad ultam plac. Dnitat ex dictis non sufil. ad injustam spiam si fiat ea jus alterius eius modo non fiat lessio et detrimentum quoniam malam justam habe debet utilitam aliquam unde licet q habeat jus ad honorem qui peccatum aufert nihil eius non sit illi propria injuria peccando q nullum patit damnum sui in Dmodum qd autem honor dei sit majoris momenti quam utilitas non arguit illam esse mutam iustam id debeo eo ex nobiliori virt. videlicet ex virt. relig. q[o] 20. an in remunerat. bonorum op. servet q vel justam Dmutatibam vel distributibam. 8[o] 1[a] Actor. placita.

q[o] 20 an in remunerat[e] bonorum op[us]. servetur vel justam Dmutatibam vel distributibam

8[o] 1[a] Authorum placita

Docta q[i] procedentis multo illustrior et firmior redet re llegando adeo ipsi ad ad spiic justam qd in hac et sequentib. q. pstabimus incipimus q[3] a justa Dmutatibam et distributiba et distributibam quae ab oib. ipsi exacte justam judicant et petimus an in retribuendis pmijs pmeritis dignijs justorum exerceat q utrang justam vel altera tantum.

1[a] sentia ascrit in deo esse salit ac spiic justam tam Dmutatibam quam distributibam qua meritis justorum pmia decernit q[a] et servat q qualitatem arismeticam inter meritum et premium, et etiam inter meritum et pmium et etiam equalitatem geometricam int. ips[a]. justorum ut qua p person[a] se excedunt in dignit. eadem se excedant in ipsis pmijs. ita Valentia, [illegible] dis[p] 21. q[a] 2[a]. p[to] 5[o]. Granado, [illegible] Ovola 3[o]. t[o] 7[o]. disput. 4[a]. Theophilus in theolog[a] natali dist. q[e] 2[a] a[o] 5[o] n[o] 95. et 96. Nebellus t[o] 1[o] de justa q[e] 4[a] [illegible]

Suarez, in opusculis relect. de libert. divis voluntatis disp. 2a § 2o et disp. integra de justa dei et to 3o de gra lo 12 c. 30. et 3o de to 1o disp. 4la § fa. et 6o Laguna, 3a p. disp. 3a paragrapho 6o et disp. 2o paragrapho 2o Albarez, 3a p. disp. 4la no 33. et disp. 35 no 20. Cabrera, 3a p. q. 1a Ao 2o disp. 7a. et 8a. et Lubius, in 4ly sentarum dist. 46. initio et multi Juniores qmbis Albarez, dicat Xpus ne capax justitiae commutativae erga deum nos aut puras creaturas ———

in eandem sentam afert Capreolus 2o dist. 27 q. 1a Ao 3o ad 1um ad injuriam. quoniam post medium illius soluti distinxit justam commutativam non de deo 2um propias acceptionem id qd anti dixerat ad 1um lib. sentarum mox referendam. Iterum in fine eiusdem soluti ut accordet quendam textum S. thae observat actum meritorium dupliciter considerari. uno modo 2um justam suam, put scilicet intelligit procedere ab libo arbitrio, et sic in remuneratione non servari propie justam commutativam qua non est equalitas meriti ad premium ; alio modo put idem actus procedit ab divina gra et ab la significat et sic in remuneratione illius servari justam commutativam non tamen 2um qd est simpliciter, qa inter talem actum ut agra procedentem et inter gloriam est equalitas dignitatis et ideo magis propie resplendet justa commutativa qmbis non est propie ——————————

2a senta tenet, nequid refert premia meritis, e Xpo ... propias justam distributivam, non vero propias justam commutativam, ad modum suae et veluti effigiem illius. ex tenent in hac q. 21 Ao 1o. Cajetanus, Vanez, Nipa, Gonzalez, pius, Nazar, Wabarclus, Turnel, qui regularius dixerit 1a 2e q. 114 Ao 1o disp. 3o. et 4la ubi tradens ... responsum ad 2um. Salas 1a 2e to 1o tract. 7o disp. 7a no 8o. Aragon, 2a 2e q. 62. Ao 4lo. belarminus, lo 5o de justificat. c. 16 fine Balduinus, in manuali theolog. lo 1o c. 20. Ruard, tapper, Ao 12. de Lutherus parapho 3o et diffa. Sotus lo 3o de justa et jure q. 8a Ao 4lo ad 1um ferara, 1o de Gentes c. 93. parapho sed dubium et parapho ad casus ebidem. capreolus, 1o dist. 41 q. 1a Ao 1o

dr. 14 et ad argumenta 2um eandem dist. hispalensis 2o dist. 27 q. unica Mo 3o notabili 1o Ricard. 4o dist. 46. Mo 1o q. 1a Argentinas ibi q. unica Mo 1o et alii

3a sententia ait in meritis remunerandis servare Deum proprie justitiam commutativam qua merces et stipendium respondet labori, id non servare proprie justitiam distributivam secundum modum illius quatenus majus minus de stipendium reddit plus minus de laboranti sic notat Azor. lib. 3 institutionum moralium lib. 1 c. 10 q. 3a

§ 2a In retributione meritorum non exercere Deum proprias justam commutativam secundum modum illius prior pars ut sententiae colet

ultima sententia eadem quoad veritatem arcuit in Deo non esse ullam proprie justitiam commutativam nec distributivam quae afferat omnia merita, quam clare exponunt multi et doctissimi antiquiores et DDres quos fideliter allegavi q. 3a § 2a et ideo a longa eorum relatione supersedeo. id prior in hac § adeo excludemus justitiam commutativam inter 3o 4a distributivam

et in sua tanta est doctorum dissensio in negando Deo justam commutativam proprie et merito in Deo poni possit. ut nostram sententiam fundatam... etenim si pauci doctores huius etatis excipias quos § 1a huius q. 1a et 3a sententiam retuli, etiam omnes justitiam commutativam adeo elliminarunt, nec enim solum hi qui nullam justitiam proprie Deo agnoscunt istam justitiam efficiant quibus hii et nomine et gravitate magni fieri debeant ex illa § 2a q. 1 quae satis imitat inter quos praecipue includendi sunt Valquez 1a p. disp. 101 et 1a 2ae disp. ultima c. 1o et duobus sequentibus et Turrianus [illegible] quaestione opusculo 11 disp. unica dubio 4o et 1o, verum etiam plures et sapientiores ex aliis qui Deo justitiam distributivam concedunt, imitant commutativam ab eo rejiciunt multi in 2a sententiam § praecedente memorata nominare licet. nobis sane sufficeret nullum esse ex scholasticis antiquis qui justitiam commutativam Deo attribuat et ex Sto Thoma, id fiet manifestum q. ultima

neq³ veterum theologorum authoritas, valebat dicendo
eos loqui de immutabilitate justitiae, ut imperfectionem quae in creaturis reperitur
reperitur, ut qua eos in deo ne inficiant non tamen absque imperfectione sicut cetera
quae deo tribuunt nam hoc effugium fundamento caret. 1° quia sicut plures ii
perfectiones accidentaliter annexa justitiae liceret doctoribus ex professo disputantibus de
hac re absolute negare deo justitiam immutabilitatem nihil aliud explicando,
liceret etiam absolute negare in hominibus voluntatem et operationem cetera quae etiam in no-
bis accidentaliter habent annexam imperfectionem at haec attributa absolute deo tribuunt
tribuunt igitur justitiam immutabilitatem in sua ratione formali ii volunt imperfectionem sine qua
nec esse nec intelligi potest et ratione minus ii deum volunt negueat quam tamen alia
attributa non habent. 2° quia multi ex his doctoribus non negant deo absolute
misericordiam id sublata imperfectione quam in nobis habet, ut ergo eadem distinctione non loquuntur
si credunt justitiam immutabilitatem esse in deo ut proprietatem seclusis imperfectionibus quas
habet in nobis. 3° quia plures eorum qui deo negant immutabilitatem absolute
sine ullo additamento tribuunt distributivam quae ut imperfectionem non minus deo repu-
gnat quam immutabilitas ergo eodem modo negant immutabilitatem quo tribuunt
distributivam, id distributivam tribuunt sine imperfectione ergo immutabilitatem etiam sine im-
perfectione negant quia sine imperfectione tamen esse salvari nequit ——

Unum fundamentum sit quia cum deus praemiis rependit praemium non
se privat et spoliat dominio illius ergo non dat praemium ex vera justitia im-
mutabilitate. ant. probatur et apud omnes quia deus non potest se privare dominio alicuius
rei ut minus bis rei habeat supremum et perfectissimum dominium. sequela autem suadet
quia justitia immutabilitas requirit equalitatem dati et accepti atque ita exigit ut
sit vera datio et vera acceptio at non est vera datio et acceptio sine translatione
dominii eius quod dat et accipit secus non erit propria immutatio si res data
et accepta eodem modo maneret sub dominio eius qui dicit immutare ante
et post immutationem. sic ratione ostendit creaturam nihil deo dare proprie posse
nec deum accipere quia omnia quae a nobis dari possunt, ipsius est dominium et
licet creatura offerat deo obsequia quae potest non offerre, et eo ipso quod offerat,
illa constituat sub dei dominio in actu 2° tamen id non sufficit ad veram dationem

lunga non potest aliquid existere quin necessario cadat sub dei dominio imo et magis ita quam ipsius si quidem dedit illi virtutes activas et durum ad illud existendum, potest quod optime in praedicet nesciret; tum etiam quia creata non se privat dominio boni operis quod deo offert, praeterea quod latinus habet dominium illius qualemcumque illud existit at deus liberum opus existit et offert potest absolute non existere potest absolute non existere et offerre; non ergo inter deum et creatam intercedit propria commutatio de esse translati et abdicationis domini sine qua vera datio et acceptio quae ad justam commutationem necessaria est, dicitur nequit. quam rationem uberius prosequitur sunt quae 2a 3a et 4ta

Suum fundatum sumit ex sancto thoma 1a 2ae q. 21 articulo 1o corpore. Alii jam subjiciunt deo q. 3. ratione 7ma et in 2o sententiarum distinctione 27 quaestione unica articulo 3o corpore quibus in locis lo arguto ait ut probat non esse in deo propriam justam commutationem non potest dari virtus aliqua ubi non datur objectum illius cum omnis virtus suum capiat absolute id inter deum et creatam non datur aequalitas dati et accepti quae est objectum justae commutationis ergo inter deum et creatam non datur justa commutativa cum principium minorum probat sanctus doctor quia deus nihil potest proprie accipere a creatis contra illud job 22 quod prodest deo si justus fueris &c. aut quid ei offeres si inmaculata fuerit via tua &c. et 35 si juste egeris quid donabis ei, aut quid de manu tua accipiet &c. Contra aliud apostoli ad Romanos 11. quis prior dedidit illi et retribuetur ei. quasi diceret, nullus. subdit enim proprius. quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia. id ut verum fatear priora tanta sunt job ab priora nostrum ad prius institutum confirmandum quam ullum parvi in quo apostolus non negat deum nihil ex nobis accipere emolumenti id ait deum ac priorem in largitione donorum quia nihil nos deo dare possumus quod ab ipso non accepimus cum ipse bonorum omnium author existat

hic ergo sanctus doctor efficaxest si in sano sensu intelligatur deum non posse accipere aliquid a nobis. id enim non ita debet intelligi ut nullo modo possit deus aliquid accipere a creatis cum hoc sit evidenter falsum nam reverentia exhibemus plura bona opera et deo illa offerimus quae in eius honorem gloriam et laudem cedunt atque haec ipsa opera deus a nobis quodammodo accipit et in illis complacet. quare in eo sensu dicit non posse aliquid a nobis accipere quod scilicet non possit accipere aliquid quod sit

illi utile et commodum et id verissimum est et recte persuadet duobus testimoniis primum job superius adductis et insinuat luce 17. sic et vos cum feceritis omnia que precepta sunt vobis, dicite servi inutiles sumus - que verba tametsi aliud sensum magis accomodatum habeant ex [illegible] maldonatum nostrum, ad hunc tamen admittunt cum quem beda, et lira tradiderunt nimirum ideo nos dici servos inutiles parati deo quia nostris laboribus et obsequiis nihil deo utilitatis afferamus quod etiam in dixerunt david psalmo 15 dominum ait deus meus es tu quoniam bonorum meorum non eges lanang et cibus excellentia ut nulla re creata indigeat nec aliquid extra se in suum cedat utilitatem etiam si honorem gloriam et laudem maximam illi afferat, praeterea quod illud dicit vs et proprie utile et commodum alteri quod conducit ad aliquam perfectionem intrinsecam illius vel certe juvat ad perfectionem extrinsecam aqua intrinseca perfectio eius dependet ita ut sine illa eque bene ac cum illa minime se haberet id honor et gloria extra que deo praebentur cum bene operamur s. religiose cum colimus non conducit ad perfectionem intrinsecam dei nec requirit ad servandam s. actuitatem illius cum deus nullo pacto egeat existentia creaturarum ergo huiusmodi bona extra vs et proprie non sunt utilia deo ergo deus nihil a nobis accipere potest quod in suam utilitatem cedat quare proprie non est justitia commutativa inter ipsum et nos ac nequit de quo plura dicemus sequenti

nec obstat quod dicit 2a ad timotheum 2o si quis ergo emundaverit se ab istis erit vas in honorem sanctificatum et utile domino, ad omne ad omne opus bonum paratum. nam hic non intendit apostolus justorum opera esse deo utilia proprie ac proprie id latiori modo quoniam deo gloriam et honorem externum afferunt unde s. thomas in hunc locum lectione 4a ascrit justos dici vas utile domino nonquam deus indigeat servitio eorum id quo utilitatem suam cedat in honorem dei

illud libenter concesserim quod etiam concesserunt doctores nostri opus deum incolatum premio promissio sub modum et illum justum commutativum, primo quia cum qualiter omnia opera nostra sint deo sunt etiam aliquo modo nostra eo quod libere illa faciamus, et ita cum ea ad dei gloriam ordinamus ac referimus quodam bonum deo damus pro quo ipse mercedem rependit et sequuntur inter nos et

Idq; clare ex̄ pꝫ ex S. Aug. lib. 4° l. 83. qq. q. 31. paraq ap°. definiens justam in hunc modum justá est habitus animi communi utilitate conservata suam unicuiq; tribuens dignitatem. Censet ergo non posse esse justam unius erga aliũ sine commodo et utilitate illius ita ut qui aliqd accipit ex justa ab alio semp obtineat aliqd lucrum seu commodum ______

Consentit S. Thom. 3a p. q. 26 ar. 1. corp. et lib. 1° Contra Gentes c. 93. rone 7a. et in 2m sentent. dist. 27 q. unica ar. 3° in fine corp. ubi inde pbat deo non debere ppie justam commutatibus quia nihil accipit a nobis, qd non alia rone verum esse potest, ut ex superiore colligebamus, nisi quia deus non accipit a nobis aliqd qd in eius commodum et utilitatem cedat ______

Cum ergo mutuam utilitatem dantis et accipientis ea velit ex̄igi ad justam commutatibus et ppterea hanc virtutem non habere locum in deo resp. accipie, Quod id ipsum testant nobiliores theologi Cajetanus 3a p. q. 21 ar. 1. paraq 11a sequ. Dom. Sotus, ibi disp. 3a ar. 2° in 1a. pbatione. Vasquez, disp. unica c. 3° pius dubia sunt n° 5° et 6° Navarretus, Scholor. 2° in pbatione ac sententia disp. Arigonus 1a p. q. 21 ar. 1. dubio 10 ad 1a rone 5°. Valdesius 1a p. disp. 86 c. 4° n° 20. 21. et 24 item 25 disp. ultima c. 5°. n° 80 et deinceps. Lorca 2a 2ae ar. 21 disp. 3a dubio 1° n° 3, et duobus sequentibus, et Lessius lib. 13 de pfectionibus divinis c. 11 n° 81 et sequentibus ______

Ac licet bonum rones nomen cognata et obloqua alicuius virtutis cui competit et inde colligat an illa virtus ad deum transferri possit, maxime attendendum est ad communem philosophorum doctrinam et ad deffinitiones quae a sapientibus assignari debebit, nam si quibus pro arbitratu nobis liceret distinguere deffinitiones nihil firmum et stabile in theologicis disputationibus haberemus. nam enim nominum significationes ac proinde eorum descriptiones ex communi hominum judicio pendeant, nemini licet ppia auctoritate quomodocumque recta rone uti sibi videat, significata nominum et descriptiones prout placuerit, rebus tribuere et quo voluerit detorquere. si ergo Arist. S. Thom. S. Aug. et pbatiores theologi viderant omnem justam commutativam esse utilitatem dantis et accipientis ubi non fuerit haec utilitas, ut non est inter nos et deum neque

erit obm nec a fui justz Immutatibc p pie loquendo. p quo facit quot quot Imutari iz bentz sunt et p pisserit utilitati Immutantium ergo credendum est hoc nomen justa Immutatiba impositum adsignificandam virtz que extra rone specifica respiciat utilitz Immutantium iz datis et acceptis. falit 2o qd nisi utilitas nulla foret ad justam dicendum est in pacto et volunt boli inter justam Immutatibz inter datum et acceptum uq eo lizet illz nihil modi et utilitis inde cupiat qa debito stricto ac legali debemus solvere bolum et tantum solvimus quantum promisimus ac proinde solvimus equale qd tantum dici non potest Instat ex dictis q 9a te. pa

nec nolum est eo denegat aliquam virtz qa ivalit respicit aliqd obm qd pter suam imperfectz virtuti debz ne non potest, cujusmodi autz ex obm virtutis non ex alio colligere solemus quam ex Imuni dd dicendi. sic iram adeo excludimus ad 93. 20 hujus qd p. quoniam ex Imunium philosophorum et theologorum non sat est ad iram qd det affectum vindictz, sed ulterius requirit qd sit dolor et tristitia de malo illato ab eo in quem quis irascit, et rursus qd ira verset circa obm arduum et difficile, et quoniam Deo dolorem et tristitiam patti minime potest nec illi aliqd est arduum et difficile, id circo proprie nobis non irascit ut vindictam sumit de injuriis ipsi factis. qua pter Mactantium, et suarium, qui loco citato Deo attribuebant iram 2um proprie qd crederent iram in sua rone frali non includere dolorem et tristitiam nec respicere aliqd arduum nec et difficile sed has imperfectiones hasce sibi accidentalit annexas irrealit, coloci refellimus pter ea qd nobis jis affectum Iminiscerent que pe philosophis, et theologis ignota est. aut dirili rone iz hac relectz q 9a se. adeo rejicimus virtutem gratitudinis qa de Imuni dd dicendi. sentz obm gratitudinis non est solum opus gratum et acceptum alteri sed debet ex beneficium qd sit utile ei qui gratitudinem habe dicit, et qa opus nostra quamlumbis sint grata et accepta Deo non sunt beneficia respu ipsius non illi ullam utilitz afferunt ideo non sunt obm et mala sufficiens gratitudinis ergo nec nostra opa etiam si deo grata sint atque honorifica erunt sufficiens mata et obm justz Immutatibz separati dici quoniam illi nullam utilitatem afferunt et ex

recepit actu placitus mala huius virtus est utilitas commutantium ——

Ad 1m prim. adversus DX dicit. Atque, non ex parte alibi locorum quod quod ad justam commutationem necessarium est nam nec in ore loco requisibilitate bonum inoperantis nec in positione debitum hoc debet esse illegale cum tamen eiusmodi debitum ad propriam justam requirat ut ipse alibi tradidit, ie. dicimus licet in illis locis non dixerit utilitatem commutantium esse materiam justae commutationis, id tamen perspicue dixit in locis a nobis adductis ——

Ad 2m Redit aut et negat inequa adversus probationem dicit ex quo primo et 2o instare meritum l. demeritum apud Deum non fundari in propria justitia id infidelitate que est proprie potestatibus justi non subjectiva, itaque ut opus sit meritorium parum refert quod sit utile ei apud quem meret id satis supponitur et quod habeat equalem valorem et dignitatem cum premio quod alter pollicitus est. igitur est de justitia commutante ut ex positis manet ——

Ad 3m iam attendi justam commutationem abstractam desideratum equalitatem respectu utilitatis individualis et acceptis sicut et gratitudo abstracta desiderata respicit beneficium non bonum utile et circa aliquid arduum et difficile et propterea non possunt in ratione equali fundari abinde facione propter quam de eo oio repugnant. quod de permisso asserit non urget loquitur permissio facta hic. et permissio facta deo pertinent ad virtutem speciem et 3o diversi non illa in duit debitum fidelitatis sive relig. et ideo mirandum non est si una spectat versari circa materiam utilem ei cui fit permissio altera vero non minus quam urget. quod opponit de amicitia que tantum abest ut spectat fundari in communicatione bonorum utilium ut potius tanto excellentior sit amicitia quanto minor fuerit respectus amicorum ad propriam utilitatem et commodum unde dicit, lib. 8o ethicorum cap. 2o secat amicitiam distinctione in amorem benevolentiae [illegible] ratione cuius amicus amico vult aliquod bonum non expectando illi aliquam commoditatem l. utilitatem que ipsi proveniat ab amico igitur amor ille erit mercenarius et concupiscentiae non amicitiae ac benevolentiae et ita eidem pluries quam bis lib. 2o magnorum moralium cap. 12. in principio et lib. 8o ethicorum ad Nicomachum cap. 7o non sunt a fine negaverit inter hos. et cum amicitiam vulgarem et communem qualis inter equos sunt respicit ad id eodem lib. 8o ad Nicomachum cap. 12 in medio apostolus dicit sibi inesse amicitiam erga eum tangere et [illegible]

bonum ex aliis, nunquam tamen cum eo nos communicet hoc bonis quae ipsi utilitatem aliquam pariant. firma igitur permanet nostra sententia quam ex doctoribus et theologis pronuntiabimus nos posse ac proprie justitia commutativa uniri erga alium sine commodo et utilitate illius. Propositio 4a neque in redditione premiorum dumtaxat ... et proprie justitia distributiva posterior pars eiusdem sententiae est

Propositio 4a;

neque in redditione premiorum dumtaxat ... et proprie justitia distributiva posterior pars eiusdem sententiae est

altera pars nostrae sententiae erat dumtaxat nos habere specialiter ac proprie justitia distributiva quae reddat premia promeritis quam tenent quot quot ... negarunt in deo esse ... ac proprie justitiam distributivam justa est quaedam ... sub justitia proprie dicta ut nemo ... balbus ... disputatione ... et ... disputatione ultima ... ad 7 ... et ... dispensatione unica ... 4to et ... et id ipsum ... ... allegatus

probatur ... qui ex justitia distributiva aliqua bona inter plures ... dominio ... bonorum illud ... transferre in eos inter quos illa distribuit id est dominus premii quod nobis confert propter merita et nos abdicat ac dominium illius nec illud in nostra transfert sed post collationem premii manet ... illius ergo nos distribuit premia ex ... justitia distributiva. minor et ... patet. major probata fuit ... ad 7 ... justitiae ... est quod alteri ... et nos potest ... proprie quis dare aliquid alteri sine abdicatione et translatione dominii ... quod eodem modo manet sub dominio ... et post ... proprie ... dici ... qui bona distribuit debet transferre eorum dominium in alium ... eorum bonorum quia ... et necesse ... distribuens bona ... probet aliquo dominio et ... intelle=

cloribus ad providendum de beneficijs qui non habent dominium illius et ideo non possunt transferre in alium, ideo ex justitia distributiva tenentur elligere personam digniorem, ingenium jis qui providendum de beneficijs instituit noluit eiusdem dominium transferre

Quod probatur ex re ne durempta et natura justitiae distributivae, ita quod est munus huius justitiae et ita distribuere bona communia inter plures ut servetur proportionem in equalitate geometrica, non aristmetica, quae est objectum proprium justitiae in equalitatibus, id est, in collatione praemiorum non attendit nisi proportionem in equalitate geometrica, ergo non habet vim et propterea justam distributionem. Quod majoris lucis stabilitur. in quaestione 4ta in qua diximus istam communem justam inter politicos distingui quod in equalitatibus non intendat sed equalitatem aristmeticam in adipiscendo ut nimirum qui debet solvat 200. et qui ab altero accipit domum redat precium equivalens at distributiva praecise et ex sua ratione respicit equalitatem geometricam bonorum communium ita ut quemadmodum proportio servatur inter plures in dignitate servetur in distributione bonorum verbi gratia si idem ex scalis duplo majorem dignitatem quam miles duplo plus premium de spolijs bello parta accipiat et sic de alijs: et in munere beneficiorum melius et pinguius beneficium conferri debet candidato magis digno et minus pingue minus digno. minor vero est quia in premijs quae de justitia confert, propter merita solum pretendit quilibet quod mereatur et secundum merita conferat premium nec ullam rationem habet personarum quod cum alijs servat et ita quemvis remuneraret perinde atque si solus eiusdem operis praemium esset premium unde Apostolus ad Romanos 2o, reddet inquit, unicuique secundum opera eius et 1a Corinthiorum 3o unus quisque propriam mercedem accipiet secundum laborem suum et Christus noster apud Matheum c. 16. filius hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis et tunc reddet unicuique secundum opera eius

Confirmatur 1o quia cum bona opera communia inter plures distribuuntur ex justitia distributiva magis singulis obvenit quam si inter paucos dividuntur ac cent ut constat in ex spolijs in bello comparatis id vero deus distribuit premia justis non minus tribuit singulis quam si unus aut duo tantum justi operarentur ergo in distributione servat propriam justam distributionem

Confirmatur 2o quia si unus tantum esset justus quibuslibet eternam

mess

meruerit eodem modo quo illum remuneravit, ac modo ipsum remuneraret sim-
ul cum aliis, id tunc non remuneraret illum ex justa distributione ... eodem
modo major patet quanto plus minus de premij tunc haberet quemmodo haberet
... ac forent equalia ... utroque solum attendi ... equaliter major ...
... quia in remunerandi illius justi non attenderet ... proportionem inter plures personas quae
... premium omnino justi distributione: haec enim necessario debet esse unius ad plu-
res personas. quae de causa si unus solus cathedram aut beneficium petunt illum
... digniores non possunt cum lo ... justo distributione ... commuta-
tiva tamen quam ad modum quo 4to ... commutativa ... convenimus

Confirmatur 3o. licet modo justi recipiant premia inequ-
alia ... inequaliter meritorum etita inde resultet equalitas Geometrica
inter premia et personas ... quae sicut se excedunt personas in dignitate ... ita
et premia se excedunt. id tamen nihil refert quo in collatione premij ... justi-
... proportio non viderat primario et per se ... et 2o. ... nec
... solum ... ... quae ... ... ut tamen ... ac-
cipiat sicut cum quis habet multos creditores ... equales in omnibus debita
... solum ... respicit equaliter inter debitum ac solutum ... viderat
justa commutatione et gratis inde resultet equalitas proportionis quo sicut excedunt
debita excedant et solutio: nihilominus ... proportionem debitor non attendit ...
... solvit id ... solutum ... sequitur ... non servat justam
distributionem ... ut ... faciunt

atque hac ratione non solum ... in duo non esse justam distri-
butionem ante promissionem ... post illam quo ... post promissionem non servat ... equ-
aliter proportionem ... ante promissionem ... alia commutativa ... distributiva justa
... et commutativa ... esse nequit quoniam ut quod ... nullam justitiam ...
esse potest ubi nulla obligatio intercedit ... attamen nulla obligatio ... constringit an-
tequam promissio ... obligatio ergo ante promissionem nulla justa ... dis-
tributiva ... reperit

Petitur an in distribuendis premijs servetur ... justa
distributio. ... ... magis ... modum

justi[tiam] commutativam quam distributivam quae utraque attendit aequalitatem arismeticam et pariter geometricam ... dist. 86 ... dicit eam vero modum justitiae commutativae non distributivae ... in fine ... dicit eam vero modum et hanc utramque justitiam commutativam quidem quatenus servat aequalitatem arismeticam inter merita et praemia distributivam vero quatenus servat aequalitatem geometricam ... proportio sit inter praemia quae est inter merita ... non venerunt ... eam non habet modum et ... justitiae distributivae eam modo dicat non ... et ... pro geometricam proportionem ... considerenti tantum ...

§ 5

oppositiones contra doctam §i Praecedentis

... justitiae distributivae ... nostra ... ubi matthaei 20 ... in regno suo ... dextram et sinistram ... distributio non fit nisi facta collatione personarum et meritorum ... videat aequalitas proportionis ... qui ... distribuerent ... videtur ... dicit ... multae sunt ... dignitate et meritorum ... aequalitate ... mansio ... praemium inaequale tribuat ... ad Rom. 2 ... non est acceptio personarum ... meritis bonis operibus ... accepta ... opponitur non commutativae de distributivae justitiae ... 2a 2ae q. 63 ... ad ... justa distributiva ... remunerari bona opera justorum et sane non ... apostolus bonum ... reddere unicuique ... nisi juste ... opposita est acceptioni personarum ... acceptio opponat distributiva ... justae distributivae

haec tota facillime a nobis explanantur ... contrariam et ... variis mansionibus ... variis meritis fieri potuit ... aequalitatem ...

in eadem fuerat, negarent ut fideret de dubitabilibus et non [illegible]
sint, alt habita fuit non alterius id collatio facta in unicuique pro
solo lucro quod acquisierat, unus quisque remunerandus est pro futuro aut
aliarum utilitatum.

[illegible] ad aliud multi valorum doctorum ingenium satis probabile est
quod asseruerit Vasquez, 1ª 2ae disp. 16 cap. 4 in [illegible] distributivam pro bonis operibus acceptit
tantum opponi justae distributioni, et aliis commutationibus quod idem reddit quasi
duo dicere aliquam contendunt coram judice de [illegible] famulum, unus hero receptum
stipendio solvendo et judex stipendium auferet famulum et adjudicaret hero, id-
que faciunt non ignorationem, nisi quod [illegible] bene erat [illegible] et facto di-
cunt accepto [illegible] et tamen fecerunt duo injustam commutationibus quod obrepsit
[illegible] non reddit quae ex stipendiis et [illegible] quam ex illa justa rei
debebat. [illegible] hanc ergo opus ex lege quod de dicit non acceptor
[illegible] reddit unicuique [illegible] non reddit [illegible] in redditione
[illegible] justae distributionibus id satis est in rebus commutationibus [illegible]
modum illorum.

Deinde [illegible] verbis S. Thomae [illegible] receptas [illegible]
[illegible] personarum solum est justae distributionibus respondendum, ut [illegible]
dicit, [illegible] accepto personarum in remuneratione meritorum non [illegible] deinde bi-
lium oppositum [illegible] justae [illegible] similitudinem illius quia [illegible]
illius quod nullo modo [illegible] accipit negando justis [illegible] id potius [illegible]
[illegible] merita retribuit ut ipse [illegible] promisit.

Oppono [illegible] verba S. Dionisii [illegible] nominum
de medium [illegible] justa omnia disponit et determinat, omnia [illegible]
[illegible], nec permixta custodiens, [illegible] quae sunt omnibus, quod unicuique ad modum [illegible]
buit [illegible], quae unum quodque [illegible] quae sunt attingit, dignitate. quibus plane
laudat [illegible] omnibus justae quae omnibus distribuit [illegible] quod ut [illegible]
[illegible] justae distributionibus.

Ex his verbis S. Dionisii nequaquam probari [illegible]
justae distributionibus [illegible] aequa reddit [illegible] distribut. [illegible]

positione perfectionem quae non negamus. Formatur hanc solutionem quod justitia ibi agit de distributione bonorum natalium quatenus illis fit aliquid ei datur quod illa recepta nata debetur, vg. qui hic afectiones et praedicata nobilia vel minus nobilia Ang. Existens ordo specialis certo ordine corporum quibus cum rebus operationes vitales aliis non vitalibus ... mirabilis varietate efficit communicabiliter ... redibit ... radicitus, dedit autem indistributio honorum perfectionum natalium non ... justitia ... quod non ... distributum ... sine qua non potest obligare justitia ... perfectiones natales ex quo distribuuntur rebus realibus ... ex plerabus ... justitia ... non ... bona ... natales non sunt bona ... singulis rebus ... perfectiones ... debeant ... gratis ... quod natales habebunt ... modum ... creaturis ... bonis natalibus ... collatio bonorum gratuitorum non servatur ... justitia distributiva ... gratuita ... et liberalitas nec refert quod bona natalia debeant ... quatenus illarum naturarum exigit talis rerum perfectiones et operationes sine quibus non ... naturalis quoniam illud debitum ... et non morale quod non sufficit ad ... justitia ... longius ... qui ... auctoritate ... in distributione bonorum natalium ... et justitiam agnoscit.

... qui cooperatur ad actum alicujus virtutis ex affectu ipsius illam alteri suadendo et ... operatur ... operationem ... virtutis ... distributionem movet ortatur et suadet ... ut ... distribuantur quae distribuenda sunt ... justa distributio.

Ex ... absque dubio ... virtutis quae nobis ... amat et optat ... distributionem ... illam ... et suadet, id vero non sufficit ut dicamus ... justitiae distributionem ... in ... temperantiae fortitudinis religionis pietatis gratitudinis aliarum virtutum moralium quae ... religioni ... quod

q illas amat in nobis et dualiter acquisit ut cuique d habeat esse juste distributibus eorum ... ulterius requirebat ut debbet ... quantitatem geometricam inter justos quod est illius justitiae obiectum et nemo debet abdicare ac dominium ... collatis ... nec debet potest ut dicimus

... justa distributiva et videtur rationans ... distribuendo bona communia inter plures ... attendendo pre qualitatem geometricam id q distribuit bona communia supernatalia attendenda pre qualitatem geometricam ergo in distributione bonorum supernaturalium ... justitiae distributivae. major ... minor ... quoniam ... bona communia ... qualiter ... merita ... illis ... circa in bonorum distributione non ... intendit ... unicuique tantum quantum meruit quod pertinet ad justam ... majori ... minori ... plus aut minus premium ... imo et ... equalitatem arithmeticam inter merita et premium ... resultat equalitas geometrica supposita ... et premiorum inequalitatem ergo non potest ... equalitatem et non alteram

Affirmat ... quo in ... non ... id ... reperit inequalitas ... donarum et munerum in qua fundat inequalitas distributiva premiorum ... quod pertinet ad justitiam distributivam ergo ... patria ... non ... id ... summa ... mirabilem varietatem munerum et dignitatem quibus inequales coronae correspondeant ergo ... inequalia premia largitur ... equalitatem proportionalem ... respicit, ita ut uni tribuant ... merita unius in dupla proportione excedunt merita alterius et ... modo unius insigniat aureola Martiris, alius ..., alius Virginis, ... inequalis eorum dignitas exigit ... inequalitatem

Affirmat 2° nulla bonitas ... potest ... dei ... ipsius dei, quippe qui est ... omnis boni ... inequalitate geometrica meritorum et premiorum ut ... bonitas et rectitudo ergo ... distribuit

p[re]mia p[ro] meritis, haec equalitas i[n][con]sistit. alia est r[ati]o h[uius] iniusticie i[n] [con]sistendo: non r[e]cedit ne[cessari]o ab id omne q[uo]d bonu[m] est, et idem i[n] solut[io]ne pluriu[m] debitoru[m] inequaliu[m] patet i[n] tradendo isla[m] equalitatem arithmeticam, tam etsi non sit ibi iuncta etiam equalitas geometrica ____________

Ad argu[mentum] p[rimu]m ex negando minorem et ad p[ro]bat[ionem] dicit duo q[uae] et directe velle servando equalitatem int[er] merita et mercedes, et [con]sequens per se diss velle ut majori merito majus p[re]miu[m] d[e]t[ur] et minori minus, q[uo]d v[er]o i[n]de emergat equalitas p[ro]portionu[m] p[er] accidens et [con]comitanter se habet ad dist[ributione]s iusta[m], l[ice]t q[uo]d ut [con]renumeraret merita unius no[n] habet ratione[m] istius p[ro]portionis q[uam] non alia habet, quando quidem deus si vel alterutri ipse no[n] eode[m] modo merita illius remuneraret, etiam si q[uo]d illa[m] p[ro]portione[m] ignoraret debito iusticie ... satisfaceret, veluti debitor, qui pluribus ex volu[n]tate agru[m] debet stipendia solita, iustaq[ue] non [est] ille integre servando ... si ignoraret equalitatem p[ro]portionu[m] inde resultantem, et l[ice]t p[otius] ... unicuiq[ue] daret id q[uo]d mereret, et ad nihil aliud attenderet ____________

Ad r[ationem] [con]firmat[ionis] dato ante nega[tionem] ... et divisionum est etiam non i[n] distributione spoliorum per se habet r[ati]o p[ro]portionis dignitatum int[er] pliantes et ita princeps no[n] distribuit spolia signifero, nisi respiciendo ad dignitate[m] ultimam signiferi ex[ce]dit ... i[n] dig[nitate] tantu[m] distributio illius excedat ab illius distributione et sic de ceteris. unde fit ut quo pauciores sunt pliantes l[ice]t plures spoliorum singulis obveniat. at non deus distribuit p[re]mia int[er] iustos no[n] respicit p[er] se et p[er] se ad p[ro]portione[m] dignitatum q[uo]d patet p[rim]o q[ui]a ut remuneret merita S[ancti] Petri nihil refert q[uo]d habeat talem p[ro]portione[m] non aliis S[anct]is id soluni attendit q[uo]d mereatur et equalem mercedem p[ro] meritis accipiat. 2[o] q[ui]a si solus S[anctus] Petrus p[ro] meritis fuisset beatus eisdem bonis ... quibus modo illa[m] non aliis p[ro]meruit, non plus beatitudinis adeo accepisset q[uam] accipit modo q[uo]d arguit ... debet deus solum per se tradere q[uo]d unusquisq[ue] p[ro]meret non v[er]o q[uo]m ... p[ro]portione[m] servet non aliis ____________

Ad 2[am] [con]firmat[ionem] ... deus velle quidem amare et intendere p[ro]portione[m] geometricam que resultat ex distributione p[re]miorum inequalium non meritis, no[n] v[er]o ... per se ducat ad ... iustam

nis singulis justis id quod est quaedam bonum honestum et quod non potest non velle, quam honestum in rebus ipsis unde eius voluntas sit causa talis bonitatis, hoc vero potest non velle: pro 3° quae surgit ex collatione plurium debitorum quia ex una parte ad non requirit ad solvenda debita de justitia ex altera vero parte voluntas humana non nisi vult quam bonitatem in rebus ipsis propterea quod non est causa illius ad supponit aliunde causatam quod 11ᵃ Deo conveniat proprie justa vindicativa qua puniat nostra delicta 8° quod servat vere justam vindictam in punitione peccatorum //

q° 11ᵃ v. Deo conveniat proprie justa vindicativa qua puniat nostra delicta

8° quod servat veram justam vindictam in punitione peccatorum

Salva fide negari nequit in Deo esse affectum et voluntatem puniendi peccatores quod vocamus quae dicit justa vindicativa seu punitiva, ex qua procedit effectus ipsius, qui dicit vindicta, vindicatio aut punitio. hunc enim affectum et effectum passim deo adscribunt sacra volumina. salmo quod judicavit orbem terrarum in justitia et populos in aequitate. lucae 18. dico vobis quod cito faciet vindictam illorum. ad Rom. 1°. qui cum justam dei cognovissent, non intellexerunt quoniam qui talia agunt, digni sunt morte. et cap. 12 michi vindicta, ego retribuam dicit dominus. apocalipsis 19. vero et justa judicia sunt eius qui judicavit de meretrice magna quae corrupit terram in prostitutione sua et vindicavit sanguinem servorum suorum de manibus eius. in deus etiam nomen ira ista justitia significat ad ephesios 5° propter haec venit ira dei in filios diffidentiae. et alia si ex tanto

et tamen oportuit maxime deum aequitatis judicem injurias sibi illatas ulcisci et vindicare nec sine malo impune tollere ... per punitionem malae ... a peccatis abstinemus et ad bonorum operum studium impellimur. si enim vindicta non esset pauci admodum virtutem colerent. id ipse omnes in obi=

rum, et non voluntatem; sicut sublata justa vindicatrice e republica omnia erunt plena latrociniis et flagitiis, ita sublata vindicta divina omnia erunt plena sceleribus adversus omnes virtutes. Tanquam est hominum conditio ut longe amplius minis et suppliciis arceantur a flagitiis et ad officium virtutis incitentur quam beneficiis et promissis alliciantur.

Utrumque. Duo alia bona haec justa efficit: unum est injuriae divinae compensatio, alterum violati ordinis in universo instauratio. Duo enim mala peccatum perpetravit, unum injuria Dei cum peccator ipsum contemnit et se illi quodammodo praefert; alterum perturbatio recti ordinis, cum se Deo non subjicit et publicae rectitudinis statum pervertit. Utrumque malum justa vindicta emendat. Cum enim peccatori debita poena infligitur, injuria Deo irrogata aliquatenus compensatur, nam qui de voluntate sua aliquid ab altero passus est satisfactionem quandam accipit, cum videt illum vicissim contra suam voluntatem pati, et qui ab altero contemptus est illius poena et depressione honoratur. Poena cum supplicium infligitur, violatus ordo instauratur, nam qui divinae gubernationi se subtraxerat suo judicio quod volebat, iterum eidem gubernationi subjicitur cum pati cogitur arbitrio Dei. Cum ergo inordinationem quam peccatum inducerat, justitia ista e medio tollat, maximum bonum et summa rectitudo in universo illius amplissimae republicae censeri debet.

Quae hoc loco non abre tractari possent, cum de mirabilibus operibus ac stragibus justae vindictae Dei ab exordio mundi ad finem usque seculi editis aut edendis, cum de multitudine et magnitudine poenarum quas divina justitia peccatoribus infligit, cum de gravitate peccati ob quam tot et tantas poenas meretur, quae omnia copiose et luculenter pertractat noster Leonardus Lessius, libro de perfectionibus divinis, a capite 4° ad 21, idcirco a nobis data opera praetermittuntur.

Restant duae dubitationes enodandae, una est an Deus habeat proprie et proprias justas vindicativas sicut illi quas creat in judice humano nisi forte pro lata ad injurias vindicandas; negat Vasquez 1. parte disputatione 85 capite 4° n° 26 et 27; et ratio est disputatione illa de 3° modo. Qui id probat quoniam teste D. Thoma, 2a 2ae quaestione 108 art° 2° virtus vindicativa est quae inclinat ad punitionem injuriae factae et revocationem damni illati per illius mali illius compensationem, id est

nullum damnum in nostra peccata infert aut inferri potest ergo Deo non est proprie virtus vindicativa que tendat ad remediandum damnum illi illatum. qua ratione dicit [illegible] alibi probavi [illegible] Deo non [illegible] proprie iram quam habet est appetitus vindicte qui damnum venit

ergo [illegible] in Deo proprie ac formaliter reperiri justam vindicativam seu virtutem vindicativam [illegible] imperfectionis quam in nobis habet annexam, que ut dicimus [illegible] quas ego allegi quam [illegible] referam [illegible] sequentia videlicet quod apta [illegible] Sti Thome q. [illegible] q. 47. art. 1o ad 3um. ubi ait quod licet peccator nullum damnum et nocumentum in ipsum Deum inferre possit nihil ominus [illegible] meruit proprie vindictam de peccato [illegible] quatenus est quidam [illegible] et injuria ipsius Dei [illegible] quatenus infert nocumentum aliud qui ut [illegible] et [illegible] ipsius Dei [illegible] externe fame et honoris aliquale damnum pati dicitur a peccatoribus quod [illegible] potest [illegible] justam vindicativam.

quare [illegible] quod [illegible] imponit [illegible] ad vindictam requiri damnum illatum quod [illegible] sufficit publicam legem et majestatem ac honorem legislatoris [illegible] etiam si inde nullum aliud damnum [illegible] meruerit hoc enim [illegible] magnum malum est et ut pena [illegible] possit et debeat neque [illegible] ira proprie a Deo excluditur quia [illegible] appetitus vindicte ideoque ira excludit dolores et tristitiam [illegible] ab altero illatum [illegible] quod [illegible] adequatum [illegible] quod Deo non requirit [illegible] ad quod [illegible] huius [illegible] Sto Thoma et aliis [illegible] scholastici [illegible] ratiocinabamur. [illegible] justa vindicativa Dei non est proprie et stricta justitia commutativa aut distributiva sed pars potestativa illius [illegible]

Conclusio 2a justa vindicativa Dei non est proprie et stricta justitia commutativa aut distributiva sed pars potestativa illius

Alt.^m dubit. est an hec justit. punitiba seu vindicativa qua deo tribui=
mus vel [illegible] proprie justitia pertineat [illegible] aliquam justitiam illarum 2. ancillarum.
quam docere [illegible] a principio dic quorum aliqui putant eandem justitiam retri=
butivam iz retributivam premiorum praemiis atque inflictivam penarum pro demeritis et
peccatis, quidam [illegible] dibersimode [illegible] denuntiant bonorum et
de punit. malorum quorum placita et fidelit. referebo antiquum ... ju=
ram juditium

1.^a ergo sententia est eorum qui faciunt justitiam vindicativam [illegible]
[illegible] ac rigorosam justitiam licet in ipsa justitia assignanda multum int. [illegible]
discrepent; alij credunt esse commutativam ut Sotus, lib. 3.º de just. q. 5.
art. 4.º Cad. [illegible] Aragon, [illegible] 2. 2. q. 62 art. 4.º ll.^a
solut. primi arguti. et Azor, tom. 3.º institutionum moralium lib. [illegible] c. 40.
q. [illegible] 4. [illegible] Soto et Aragon, [illegible] dicentem [illegible]
tionem premiorum et punit. peccatorum ... iz illa [illegible] justitia distributiva
[illegible] commutativa sat Azor, [illegible] commutativa

alij dicunt justitiam punitivam [illegible] ad distributivam [illegible]
[illegible] 1.º dist. 45. art. 1.º ad argutum [illegible] Ricard, 4.^a dist. 46.
art. [illegible] Cajetanus 2.^a 2.^e q. 62 art. 4.º ll.^a responsionem ad [illegible]
[illegible] lib. 1.º tit. [illegible] n.º 1. Valverde [illegible] 2. [illegible] para=
graf. [illegible] versiculo ll.^a authentica

alij putant duum in puniendis impiorum eclerum utramque [illegible] justitiam
commutativam et distributivam, de quorum numero est Val.^a [illegible] in [illegible]
Dr. Granada, tit.^a 7.º disp. 4.^a [illegible] 4.º et disp. [illegible] Trebellius lib. 1.º de just. [illegible] q. 4.^a [illegible]
1.^a n.º 30. et [illegible] n.º 37.

2.^a sententia dicit justitiam dei vindicativam neque esse proprie justitiam commutativam
neque distributivam, id justitiam quandam providentialem seu gubernativam [illegible] pugnat
[illegible], dist. [illegible] justitia [illegible]

3.^a sententia afirmat [illegible] justitiam neque esse proprie commutativam neque distributivam
distributivam, ceterum neque etiam esse justitiam providentialem neque proprie esse justitiam vindicativam

iustitia nobis adquam autem virtutem expectat negotiatis explicat in dubio, defendit Vasquez 1.a 2.ae disp. 81. c. 4.to n.o 26. et 27. et disp. 86. c. 2.o n.o 10. et c. 3.o n.o 18 et p. 3.a disp. alta c. 8.

Porro cum sententia eadem quae vera videtur ut potius favorior iis quae de justa vindicatione hum.ae q.e 1.a scripta sunt, dum ait alteram et justam Dei vindicationem non esse veram et proprie justam neque commutativam neque distributivam in quo haec sententia convenit cum duobus proxime praecedentibus, alteram et eandem justam esse virtutem specialem in Deo quae sit pro potestatibus justam utrumque manifestum tradit Malderus hic ad art. 2. ex sententia 2.o eiusdem et sequitur Thomas Dicastillus, dubio citato Lessius, lib. 2. de perfectionibus divinis c. 3.o n.o 18. Torres, 2.a 2.ae disp. 4.o n.o 7.o annuere quod videtur S. Thomas qui 2.a 2.ae q. 108. ubi vindicationem justam enumerat tanquam specialem virtutem inter potestatibus justam quae retinent illud quandoque illius, a proprio autem et 3.a ratione ipsius debiliunt circa de legalibus, sicut de aliis virtutibus, justum amat, dicit q. 108. ubi eo capitulo, eodem ergo modo de justa dei vindicatione philosopharet S. Doctor cum nihil sit quod obsistet

2.o 3.a Probata doctrina rationibus communitur

Prior pars nostrae sententiae erat justam Dei punitionem non habere proprie et exactam rationem justitiae, id quod triplici ratione primo quidem probamus derivatione proprie justitiae et debitum legale ut q. 1.o manifestum fuit non est debitum, nec obligat punire haec peccata, ergo in punitione peccatorum non exercet proprie justam. minor patet quia Deus puniendo non solvit debitum ad proprium reddit ut ibi solvat, solvere enim iis qui peccat prior ipso quod peccat, debitorem de poenae condigne constituit et jus habet jus ad illam infligendam ut sibi quod admodo offensa satisfiat quare optime potest Deus absque ullius injuria praedictam poenam minuerit condonare, sicut quilibet homo potest gratis condonare poenam debitam injuriae sibi factae qua de causa in quaestione proxima probabamus etiam in hominibus justitiam vindicativam non esse veram et strictam justam

at dicat quis qui petit debitum a debitore elicit actum
v. justitiae quia ille actus non videt ex alterius virtute exercitium, quam pu-
nit peccata, petit debitum a debitore vero exercet actum virtutis justitiae. Ex
negatione autem actus quo creditor petit debitum a debitore reddi non est actus
proprie justitiae ut post Vasquez et Turrianum q. 6. § 3. a nobis allatos
recte docuit Suarez disp. de justitia Dei § 3. n. 10. et ratio est quia petere
debitum non est reddere jus alterius quod est proprium munus justitiae nec respicit jus alte-
rius, id jus proprium, unde etiam fit sine debito et obligatione quam diximus esse
de ratione justitiae solet autem ille actus dici justitiae negative potius quam positive quia
non est injuriosus et praeterea quia induxit alterum ad faciendum actum justitiae quem
ad modum quando aliquis rem suam apud alium inventam clam accipit quia aliter recuper-
are non potest dicitur operari contra justitiam, et quia justitiam non laedit et quia substi-
tuit se qualiter quam alter substituere debebat ex justitia, id fecit ac proprie non eli-
cit actum justitiae quia per illum actum non reddit alteri jus suum, sed proprium, quod remittere
quod posset illi liberaliter remittere. quare patet cum Deus puniens peccatorem non reddit
jus illius id proprium non exercet actum virtutis justitiae peccatorem proprium puniendo. in
quo sane valde differt retributio poenae a retributione praemii nam ad praemium quod
est bonum quoddam voluntarium recipiendi potest ipse habere jus, ad poenam autem
quae est malum in voluntarium nemo dicitur habere jus, sed potius reddi juri
alterius, ut ab eo puniri possit ______________________________

Probatur 2º quia propria justitia non habet locum in Deo nisi sup-
ponit pacto et promissione illius, id justitia vindicativa in Deo non fundat
in pacto et promissione eius ergo non est propria justitia. major patet ab omnibus
theologis. liquet ex probatis q. 2. § 7. minor ostenditur, 1º quia ad vin-
dicatam non exercendam in justitiam omnia et promissione Dominicalis propria nam etiam si Deus
nullam poenam ponit in eis Dominicalis est peccatori, indignus supplicium peccati
illius infligeret, exercerit vero actum justitiae vindicativae, loquor peccator
tamen ratione peccati erit dignus supplicio et Deus peccatum offensus acquisierat jus ad
ipsum supplicium infligendum, sicut inter homines exerceri solet justitia puniendo

unius erga alium nullo pacto nulla ve comminatione intercedente. 2º quia quamvis deus promissione vel comminatione obliget se ad conferendam poenam hoc tamen debitum et obligatio non est justitiae cum non tribuat jus peccatori ad poenam minatam quod est proprium justitiae, sed est debitum et obligatio fidelitatis ratione cuius tenetur implere promissa

probo 2º quia impunitio malorum non servat condiciones justitiae commutativae nec distributivae ergo nec propriam justitiam. ant. ostendo quia ratione utriusque justitiae commutativae et distributivae est debitum, et ideo utraque si inde careret, fundari deberet in divina promissione at, ut vidimus justitia vindicativa dei nec supponit debitum ex parte dei nec fundatur in alia promissione non ergo est propria justitia commutativa nec distributiva. specialiter non esse justitiam distributivam exinde ostenditur quoniam ex [illegible] 1º glorie [illegible] 1º et [illegible] thomas 2a 2ae quaestio 61 articulo 4º in justitia distributiva non reperitur 2ª partium vel reparatio id in punitione reperitur reparatio quia poena ad eo inflicta peccatori commensuratur cuius delicto ergo justitia punitiva dei non est distributiva. item deus in poenis non servat proportionem geometricam primo et nec ad personas attendens at qui justitia distributiva per servat huiusmodi proportionem quod autem deus has proportiones in poenis non per attendat eodem modo probandum est sicut de personis retribuendis quae praecedenti probabamus. christus in poenis solam attendit deus quantum peccata uniusquisque merentur quam vero proportionem cum aliis habebat non considerat, et ita tamen quemque supplicio afficit deus simul cum aliis aeris solus esset. unde scriptura clare testatur in puniendis solum attendi adeo aequalitatem poenae cum culpa deuteronomii 25. pro mensura delicti erit et plagarum modus. et apocalipsis 18 de supplicio meretricis magnae dicitur reddite illi sicut ipsa reddidit vobis, et duplicate duplicia [illegible] secundum opera eius. et iterum quantum glorificavit se et in deliciis fuit tantum date illi tormentum et luctum

atque hinc elicitur deum in puniendis peccatis servare modum et illum quidem justitiae commutativae quatenus attendit aequalitatem arithmeticam inter poenam et peccatum quod est proprium commutativae id quod subtiliter observavit

Cajetanus 2ª 2ª q. 61 Aº 4º in 3 lex quod omnes intra statum est thia dicit ibidem in responsione ad primum. arcendo enim Civitas Judicialis attendi ratione immutabilibus justitia probitatis et rationes praecipue mentis et amplitudinis peccati

posterior pars videtur fuit justitia vindicatalibus civitatis potestatibus vel justitia quae facile probatur quod haec justa est civilis vel justitia in 3 loco quod est alterius, et vices Instituit aequalis inter replicatas et peccatas consistit tamen aequitas justitia Consistit civili legalis quod ad speciem justitia necessaria est ergo est species justa id est illius potestas quod vices in huius universi Gubernationi et administrationi servet quod vel justitia legalis nec providentiales Principis et habet vel justitia legalis

q. 12 V. in huius univ. Gubernatione et administratione servet quod vel justam legalem sui providentialem

80 1º quod habet vim justam legalem

nonnulli crediderunt in Consequentia speciem justitia legalis hij sunt Pesantius 1ª 2ª q. 21 Aº pen. disp. unica Nº 2º Suarez disp. de justitia 4ta nº 4º Argentinas, 4º civili 46 q. unica Aº 1º et Baioli, ibi q. etiam unica Aº 1º Convincit quod haec justa includit imperfectam ergo speciem actualiter non explicit Consequentia ans. suadent quod justa legalis est ad alterius tangens sibi superiorem et tangens ad communitatem cuius est pars quae justitia habet, respicit quod jus ad bonum alterius tangens quod excellentius quam speciem locum quod est bonum commune, id haec indiget eas requirit quandoque quidem nec comparat ad ullam communitatem tangens pars. nec jus bonum vel alterius quasi alterius et excellentius quam speciem respicit potest ergo justa legalis non potest

Consequentia speciem. 3º

Dicendum tamen est Cum habet justitia legalis 2ª pars speciem. sic speciem, hic Aº 1º dubio 4to. Navarrus Tract. 28. paragr

aso 6º versiculo poterat hic, locca, 1ª 2ª disp. 44 de gra paraso haec erg. rone Rebellius, lib. 1º quaesto q. 4ª sect. 4ª Conimicens. Sotus, lib. 3º de justa et jure q. 1º art. 4º ad 1m. joannes Scotus, 4º dist. 46. q. 1ª paraso, ecco videndum et alij ——

mobeor 1º qa justa legalis est virtus inclinans ad aliquid faciendum ob commune bonum id est multa facit ob commune bonum ergo habet propriam justam legalem. major constat ex q. 2º minor probatur qa conditit plurimas leges ob eam rationem quoniam conferunt ad commune bonum huius unitatis. 1. ethicorum: Navius platus aliis virtutibus quas nos efficimus, ordinat ac dirigit in bonum publicum; procurat etiam utrosque prioritiamur bonum commune in tendentis ipsum commune bonum ergo multa facit ob commune bonum ac nobis in de habet legalem justam ——

mobeor 2º qa ut author est in dist. thoma 2ª 2ª q. 58 art. 1me 6º corp. justa legalis est inprimis principalit. et architectonice qa ea dirigit ut attendant commune bonum inmobilis aut 2ª et quasi administralibus, qa exequuntur ea quae conducunt ad commune bonum et qui adillud conducunt ergo sicut in dio principe reperitur justa legalis 1º et architectonice ut disponat et dirigat in nobis quae ad commune bonum expectant, at in nobis erit minus principalit. et administralibus ut exequamur quae bono communi inserviunt, unde patet quam sit debile et minorum ab eo unitatis fundamentum ——

Mobeor 3º qa ex eodem d. thoma, 2ª 2ª q. 61 art. 1º ad 3m. justa distributiva non solum est inprincipe distribuente bona communia id etiam in civibus ingenium similiter sunt justa distributiva principes facta cum tamen debitum distribuendi non est ex parte singulorum civium quibus habent creditoris id ex parte principis qui tamen tenet debitoris in faciendo distributione inter cives. ergo illo modo justa legalis non tantum erit in civibus, qui sunt veluti debitores quibus incumbit exequi quae faciunt ad commune bonum id etiam in dio principe maxime qui tamen creditor justa a civibus exigit debitum illud. ——

... unde arripiat aliquis ansam obiectandi nobis p̄ falsam doctrinam d. tho. non est, ... cogi repugnet, ut ... justa distributiua uel commutatiua sine debito ... exigendi ... credendum ... creditor ... nempe petere aut ... debitum a debitore ... potest gratis illud remittere, ergo petitio uel acceptio debiti non est actus propie justitie ... creditoris in quo ... tiua non est ponenda justa commutatiua uel distributiua ad exigendum debitum ... debitore ... in membris rei publicæ ... non est justa distributiua ut ... justa distributio facta p̄ rempublicam ... ut ... thomas

... tho. non dicimus in ... qui sunt debiti creditores ... principis uel rei publicæ esse justam distributiuam ad petendum debitum absolute ... manifestum est eiusmodi petitionem non esse actum justitie ... quod nullam imponat obligationem creditori ... dicimus in ... justam distributiuam ... justa distributio ... plus petant quam sibi ex justa distributione debetur, et ad id tamen ex justa distributiua obligant.

Cuius doctrinæ magis explicandæ gratia notandum est quod ... et creditor non teneatur ex justa ad petendum absolute debitum, tenetur tamen ex justa ad non petendum injuste id est ad seruandas aliquas circumstantias ex ... quod debitor illud petere, quasi non seruet peccat contra justam. eadem namque justa qua debitor inclinat ad soluendum debitum ut oportet, creditor inclinat ad non exigendum injuste, si exigerit quasi quemadmodum debitor delinquit contra justam si debitum quando et in quo loco et in qua materia et quibus et cui debet non soluat, sic creditor illicite ... justam peccauit exigendo plus quam debet uel in materia in qua debitor non tenetur soluere ut si exigat frumentum uel oleum cum non debeat nisi pecunias uel in alio ... exigat uel in loco indebito uel ab eo qui non debet nisi in defectum principalis debitoris uel authoritate propria sibi debitum accipiat quod non nisi authoritate publica facere debebat et ita de alijs circumstantijs ... ex ... et ... modum in exigendo debitum quam in soluendo ... ergo non sunt multiplicandæ virtutes morales

quarcq una creditorq dirigat ad exigendum debitum, sed oportet alteram ad solvendum sit plane ut advocaq ipsa civilis utrumque ofilium ex parte tollit; petitio ergo debiti erit actus justus non ratione justitiae, sed ratione circumstantiarumque; quae distinctiones addiderint quae hic dicimus ex his quae [illegible] ll dic 2a et saepe alias in hac relectione scripsi.

Adjiciendum denique est justitiam legalem dici non esse per se justitiam, quod eadem ratione probandum est qua quod dicitur l. 2a illa quae probabam de justitia legali in nobis residente, etenim nec debitum et obligationem dicit, sed est perfecta justitia, id justitia legalis in qua non requirit obligationem ad debitum, ergo non est vere perfecta justitia; minor probatur quia non obligat ad faciendum aliquid in nobis nisi sua voluntaria promissione, at ante eius promissionem intelligitur exercitium justitiae legalis quatenus pararet ut a nobis fiant multa quae redundant in commune bonum et gratia eiusdem boni communis plures leges utilitatis fert l. 2a quod justitia legalis asserenda est inde justitia providentialis.

§ 2a

Justitiam legalem asserenda est inde justa providentialis

Non esse necessarium addere in ea justitiam aliquam quam providentialem vocant, quod justitiam legalem reputarunt Pius hic ad [illegible] dubio 4o no 5o Valbarcha, [illegible] 28. paragrapho 6o versicula [illegible] authorum. Valquez, 1a 2ae disp. ultima c. 8o no 77. et 82. non alia ratione moti quam quod illa justitia nova sit et in scholis in audita et quod quod quod quod per illam putari dicitur per alias virtutes putari valeat.

Rectius tamen justitiam providentialem in ea ponere Rebellus lo. 1o de justitia q. 4a s. 4a no 23. et s. ultima no 89. Lezius, lo. 1o de dicibi perfectionibus c. 1o no 2o Suarez, in opusculis relectione de libertate divina disp. 2a s. 2a no 39. et 40. et disp. de divina justitia s. 4a no 4o ad finem usque et lo. 3o de gratia lo. 12 c. 30. no 21 ad 24

Probat 1º a priori, quia ibi debet esse illa virtus specialis constituenda est, quae respicit speciale obiectum formale, nempe specialem honestatem et aliunde nullam imperfectionem includit, id hujusmodi est justitia ista providentialis, ergo ibi debet constituenda est. Minor probat quia obiectum formale justitiae providentialis est hujus arcitoris et debita proportio rerum in ordine ad se, sive in ordine ad bonum totius universi, sive ad Dei sapientiam et bonitatem ita ut Deus vellit aliquid facere, quia est debitum ac proportionatum alicui rei, sive quia hujus natura id postulat, sive quia magis congruit ordini universi, sive quia decet Dei bonitatem et sapientiam, quod sane obiectum affert specialem honestatem quae non pertinet ad alias virtutes, ergo justitia providentialis habet pro obiecto specialem honestatem, deinde nullam dicit imperfectionem ut per se videtur, non est arcenda ergo in Deo est ista justitia per quam Deus juxta sapientiam, omnia in numero, pondere et mensura disposuit. Dicamus praeterea quod providentialis vocatur quia servat debitum providentiae et ordinis.

Probat 2º respondendo singillatim ad alias virtutes cum quibus ab aliquo haec justitia confundi posset ostendendo quod ab illis etiam distinguitur et 1º distincta misericordia quia hujus obiectum est sublevatio miseriae seu defectus alterius, obiectum vero hujus justitiae est congrua rerum dispositio quae magis Deum ac res ipsas decet, unde accidit aliquando unum obiectum reperiri sine altero, nam si Deus Angelis qui deciderunt, dedisset auxilium efficax quo providentia non peccarent, id opus esset misericordiae quia mediante eo auxilio nata Angelorum in malum prona a miseria peccati liberarent, non tamen esset opus justitiae providentialis quia in conferendo eo auxilio non servaret debitum providentiae modum, siquidem magis decuit divinam bonitatem et providentiam aliquos ex Angelis reprobari quam omnes praedestinari, nam praedestinarent autem omnes si omnibus efficax auxilium ad non peccandum atque ad perseverandum in gratia conferret. 2º laudem justitiam differt a justitia legali quae solum est ad partes virtualem et respicit pro obiecto motivum bonum commune at justitia providentialis etiam respicit creatas rationis [illegible] partes et habet pro obiecto debitum rerum proportionem. 3º differt a justitia vindicativa quae versatur inter solas creaturas rationales quae sunt injuriae capaces, respicit quod pro motivo honestatem quae relucet in compensatione et correptione injuriae illatae quae non convenit justitiae qua agimus. 4º differt a justitia commutativa et distributiva quia praedicta justitia providentialis non est propria justitia cum neque versatur inter personas rationales neque respiciat jus ad debitum rigorosum seu jus ac debitum cum quod in ipsis rerum

nali A. in suo gradu clarum ord.de ac disposit. fundalius et justa immutabilibus et
distributiba sunt a justis justa unicuique tribuerent inter se roales respiciant
quod jus ac debitum rigorosum et ita deo non spectant usitamini justa providalis
deo spectat id quod ante eius pollicitationem et factum illius.

Probat 3° ex variis operibus inquit mirum in modum relucet
ita justa providalis sui gubernalibus et quidem in operibus natis id est clarius
nam ex ista justa quod debit singulis rebus naturales affectus et pro integrales dignos
hic pedes et manus inde et volucris et igni calorem ac siccitatem, licet absque
vitio injustitiae alio deficeret quam ratione posset eiusmodi affectus denegare et
deficeret denegat. similiter opus huius justitiae est quod terra sit discooperta aquis
ut sic aptum sit et aliorum animalium habitaculum et quod aqua ascendat usque ad replendum
vacuum et similia quoniam id est quod admodum debitum in ord.de ad suum unius dispositionem.
venio ad opera gratiae ex quibus aliqua sunt eiusdem justitiae effectus et quod verbo incar-
nando providerit de matre virgine et ab originaria culpa servatam, quod naturae conve-
nerit realiter potius quam ei realiter et peculiariter gratiae, communis hereditatis potius quam eidem
orbatam quod remaneret aliqua merita de suo quae non fundant in eius dono
nisi ut et denique ex eadem justitia quod remunerarit merita digna vitae in nulla
in loco fideret promissio in quo ipsa fundarent et suam dominus in alio loco ex
libris de gratia vitae.

De extremum de his justitia videntur loquuti aliqui PP.
S. Dionisius, c. 8° de divinis nominibus post medium ita ait: justitiam dei lau-
dat quod omnia unicuique pro dignitate tribuat, quod modum pulcritudinem ordinem, ac
quod distribuit et ordines ho qui quod aequitatis est, unicuique definiat et oibus
ius cuique actionis author sit. quibus ap. S. Aug. ... patet justitiam dei versari
circa id quod unicuique tribuit quod eius natura debet quae justitia non est alia
quam providalis quam tuemur.

Castellianus, lib. 2° de Mansione Dei, c. 2 bonitas, inquit,
dei operata est mundum justa moderata est. ubi paulis explicuit quod sit huius justi-
tiae obiectum scilicet rebus debitum praedicti modum dando rebus productis proprias ac perfe-
ctas naturales debitas id enim significat verbum illud moderari scilicet rei

faciendi modum percipere

S. thom. 1a p. q. 21 ar. 1o ad 3um de hac iusta agit, cum ait. debitum dei est aliquid rei creatae quod habeat id quod ad ipsam ordinat sicut sibi quod habeat manus et quod sibi alia animalia serviant et sic etiam deus operatur justitiam quando dat unicuique quod sibi debetur secundum rationem suae naturae et conditionis. et ar. 4o definit in omnibus operibus dei reperiri misericordiam et justitiam ex illud prophetae psalmo 24 universae viae domini misericordia et veritas. nomine namque veritatis justitia intelligitur quae est quaedam veritas ut ar. 2o idem S. doctor ex professo [illegible] hic actus justitiae quae in omnibus operibus dei exercetur non est [illegible] propria id valde impropria scilicet [illegible] vindicativa quod [illegible] ex [illegible] angelum [illegible] in eos ar. 4o dicens [illegible] circa quam exercetur justitia [illegible] in omnibus [illegible] quia semper facit quod debitum est [illegible] et boniti nec [illegible] ipsius rerum [illegible] et propriam manus justitiae vindicativae et vidimus [illegible] 2a [illegible] asserit [illegible] [illegible] servare cum justitia longe magis [illegible] justa [illegible] et [illegible] servare cum justitiam quando [illegible] omnia quae illi debent ex suppositione quod illa [illegible] et ultima quod sensit S. thom. de divina justitia. [illegible] in eruenda et explananda mente S. thomae variant interpretes

q. 13 et ulta quod senserit S. thom. de divina justitia

[illegible] in eruenda et explananda mente Sti. thome variant interpretes

quod S. thom. senserit in hac de divina justitia valde difficile est judicare, [illegible] de causa huius examinis distinctimus [illegible] variis [illegible] 13 medium [illegible] quam [illegible] collatis Sti. Dris. mente facilius [illegible]

et quidem quadruplex est [illegible] justitia de qua hactenus disputatum [illegible] 3 posteriore [illegible] de [illegible] nimirum [illegible] distributiva, vindicativa legalis et [illegible] ex [illegible] singulas [illegible] quae fuerit sententia Sti. thom. de justitia vindicativa [illegible] vidimus [illegible] ex mente Sti. Dris.

tiam justam ipsi exercendam in nos ... et primam justam commutantem vel distri-
buentem in pro... potaly illius: nam b. D. Thomas 2a 2ae q. 61 art. 4o ad ...
... ... judicio ... justam commutationibus ... ... punit nostra pe-
ccata non aliud ... ... modus et effigies quaedam justitiae commu-
tativae in malorum punitione quatenus attendit aequalitatem arithmeticam inter culpas
et poenas ... ... Cajetanus ibidem observavit ———

... justam legalem in q. 12 ... ... Anglo ...
non obscure colligimus illam principaliter et architectonice in deo reperiri ...
tamen a ... justitia quod non exigat debitum et obligationem ———

... justam ... in eadem q. 12 ... ...
... ... quibus ... illam tribuunt ...
... qui ... crediderit ... quidem non ... ac ... justam ... ... da-
tur ———

tota difficultas est ... ... habet ... justam
commutationibus vel distributionibus quae integram eorum justitiae rigorosae partium part-
... ... defendunt ... ... adscribuntur justam distributivam 2am
... commutationibus vero penitus ab eo rejiciunt: Suarez disp. de justitia ...
... ... 4 ... ... utramque justam commutantem et distribuentem
... ... et plurimi ... quibus ... negat justam commutati-
bus ... negare justam commutationibus naturaliter sumptam ... in perfecti-
onibus quae ... nobis inveniuntur ... ... 86 ... 2o ... ...
... ... penitus justam commutantem et distribu-
entem 2am rigorem ... adeo excludunt ut id ipsum nos reputamus quemadmodum
... sequenti ... faciemus. Sit 2a mens Sti Thomae elucidat

Sit 2a mens Sti Thomae elucidat

... sunt ... testimoniorum quibus ... videtur ... ... admittere ... ex
actam justam ... ... expectant ... illa in quibus deo tribuit justam absolute
et simpliciter ... 1a 2ae q. 21 art. 3o corp. meritum ... ...

ritus dicunt in ordine ad retributionem quae fuit 2um justa, ac ergo in art. 4o deludat
actus nostros bonos vel malos habere rationem meriti vel demeriti apud Deum, apte scribit
in Deo esse justitiam quae deservat praemia meritis et supplicia demeritis et q. 112 art.
3o ad 3um dicit quod si Deus non retribuisset ad primum actum meritorium 2um quod agens
reddit, fefellisset Deus justitiam quam ipse statuit. et 2o 2ae q. 58 . eaque incipit agere
de justitia speciali quae est virtus moralis cardinalis in littera art. 2o ad 2um asserit
in Deo esse justitiam ab aeterno. quatenus habet voluntatem et propositum retribuendi unicuique
secundum jus suum, licet effectus hujus justitiae non fuerit ab aeterno dicendum.
sed aliud quod pertinent alia testa in quibus S. Doctor asserit in Deo non esse
justitiam commutativam 2um proprietatem sed 2um quemdam modum ac illam distributivam aut sim-
pliciter. Deo Doctor id testatur expresse q. 21 art. 1o et libro 1o contra Gentiles c. 93 . tertio
firmat et in 2o dist. 27 q. 1a art. 3o corpore in quibus locis eodem modo ne-
get commutativam et videat distributivam, atque commutativam neget 2um proprietatem
hoc eodem modo videtur videt distributivam ut Capreolus, Ferrara, Cajetanus De-
tri- et alii discipuli quos q. 20 vel [illegible] perspicacissimus inter plurimos id [illegible]
ut est inter alios, ipse S. Doctor [illegible] optime scripsit pre a in 4to dist.
46 q. 1a art. 1o ad 1am corpore ubi haec sunt verba de vero distributiva
justitia Deo proprie convenit potest, in quantum scilicet aequalitatem proportionis servat in
communicatione bonorum suorum dans unicuique proportionabiliter 2um suum mo-
dum. sed justa commutativa quam aequalitas constituit inter dantem et accipientem
accipientem Deo competere non potest 2um propriam acceptionem quod [illegible] dicens
te videtur merita creaturae, sed quidam modo commutativa justitia inveniri in Deo repu-
tatur [illegible] [illegible]
ego vero existimo S. Thomam non ponere in Deo justitiam 2um proprie-
tatem nec commutativam nec distributivam et de commutativa res est ex dictis ma-
nifesta et apud omnes fere thomistas indubitata distributiva vero non possunt
non fateri cum proprie in Deo fuisse admissam a Sto pastore in libro sententiarum et videtur
est in verbis adductis, caeterum in summa theologica aliud videtur sensisse. unde Cap-
reolus antiquus doctor fidelis et thomista in 2o dist. 27 q. 1a art. 3o
ad 2um. Reservavit sententiam quam S. Doctor in libro sententiarum de justitia distributiva

sequutus fuerat, qm dixerat deo proprie No., postea in summa retractare qd
ex his, que subiciam, perspicuum fiet

Porro S. Thom. 1a 2e q. 114 Ar. 1o corp. plane ne=
gat nostri ad Deum esse meritum simpliciter, eo qd inter nos et Deum non sit justitia
simpliciter, putat enim ibi non esse meritum simpliciter ubi justitia simpliciter non est; ergo
de mente S. Thome, inter nos et Deum nulla est justitia proprie et simpliciter, nam
si aliqua esset saltem distributiva, sufficiens esset ut apud Deum meritum simpli=
citer esset, hic enim debitum simpliciter induit et Deus hanc ex mente S.
Doctoris in locis praecitatis distribuit praemia secundum merita, nihil ergo deesset ad meri=
tum simpliciter

Verum ne error aliquis irrepat in doctrina S. Thome, operae pretium erit
adnotare ii viderent omnia que ipse docuit, negari non posse meritum simpliciter
nostri ad Deum posita semel gratia Dei, nam cum concedat posita gratia esse meritum di=
gnum vite eterne, id qd sine manifesto errori negari nequit, eo ipso concedit debitum me=
ritum simpliciter. Quid enim est aliud meritum simpliciter quam meritum dignum et equale prae=
mio. quare cum loco proxime relato S. Doctor negat etiam supposita gratia esse nostri ad
Deum meritum simpliciter solum vult esse meritum [illegible] rigorosum ad
praemium nam hoc genus meritis simpliciter non datur nisi ubi datur justitia simpliciter
ad aliud genus meritis simpliciter quale nos defendimus et inter nos et
Deum tantum requirit equalis valor et dignitas inter opus meritorium et mercedem
in quo attendit quedam ratio justitie lata quidem cum communiter non proprie ac
proprie dicte, hanc enim apte negavit S. Thom. ubi supra rep.

Porro in 2a 2e q. 61 Ar. 4o attendit plane S. Doctor
non esse idem justum simpliciter id est in omnibus et contrapassum, quia latius patet justum
quam contrapassum, est enim aliquod justum nempe distributivum in quo non est contrapassum
ut qd [illegible] hujus rescilis ex Aris ostendit. Opponit autem sibi [illegible] arg. hoc mo=
do judicium divinum est simpliciter justum et in eo observat contrapassum ergo idem est
justum et contrapassum. Dicit autem hisce verbis. ad quartum ergo dicendum qd illa
forma divini judicii attendit secundum rationem commutative justitie prout scilicet compensat
praemia meritis et supplicia peccatis. quibus indicat in judicio Dei non reperiri

justus simpliciter hoc est univerz, id tale justus nempe [illegible] Rex suos et illos ut ita ostendat non in ei justo reperiri [illegible] dei judicio [illegible] et quia erat justa distributiva melius responderent in [illegible] non est justus simpliciter quia solus est justus distributivus [illegible] justus [illegible] mutabilibus reperiri [illegible] debebat ibi justus simpliciter hoc est universaliter [illegible] 3° quia idem S. Dr. 1a p. q. 21. a. 1° corp. et in solut. [illegible] expressissime testat justas distributivas quam inde [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natales in quo tamen non [illegible] [illegible] justus et ibi Cajetanus explicuit et satis ipse S. Dr. declaravit lib. 2° [illegible] Gentes [illegible] et 29 et ibi Ferrariensis nosque abunde ostendimus q. 10 [illegible] in expositione [illegible] dionisii et q. 12 [illegible] 2° non ergo admittit S. Thomas in deo [illegible] justas distributivas

4to quia eodem pacto philosophat S. Dr. de justa dei [illegible] [illegible] praemijs promeritis et in infligendis suppliciis pro peccatis ut [illegible] 1a p. q. 21 a. 1° ad 3um fine et 1a 2ae q. 21 a. 3° corp. et 2a 2ae q. 61 a. 4to ad 1um [illegible] in puniti peccatorum non ex [illegible] [illegible] justus [illegible] justa punitivas quae est [illegible] potestativa justa [illegible] 2° [illegible] Thomas [illegible] [illegible] ergo [illegible] meritorum non ex [illegible] [illegible] justas [illegible] fidelis quae est [illegible] potestativa justa

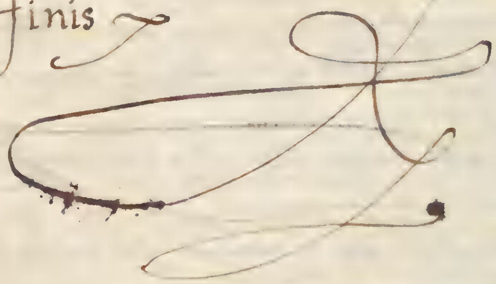
testa quae in [illegible] afferebant non difficiles patiunt explicatur [illegible] testa [illegible] quae [illegible] ex illis tantum colligi deum habere justas non quidem [illegible] large et [illegible] accepta ut [illegible] [illegible]

Ad alia testa posteriora quae iam diximus [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] justas distributivas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Carolus Themistanus princeps [illegible] animat [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] S. Thomas 1a p. q. 21 a. 1° et lib. 1° [illegible] Gentes [illegible] 93 et [illegible] [illegible] theologi deo tribuerint justas distributivas et negaverint [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deo 2us [illegible] facile ut explandum causa [illegible] videt quod justa distributiva [illegible] ratione [illegible] non claudit [illegible] imperfectione [illegible] [illegible] et idem justa dei majorum [illegible] habere videt [illegible] distributiva quamvis

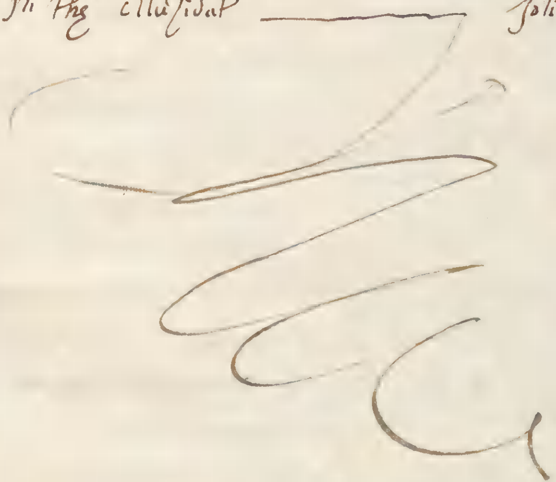
commutativa. et 1° justa commutativa versari solet inter aequales distributiva vero inter superiores et inferiores, quia aut superior est or creatura. 2° justa commutativa semper requirit in operante ab dicatum dominii, inmo datum gm inter Deum non exigit distributiva at quia non potest dare nobis aliquid abdicando a se dominium illius 3m commutativa postulat mutuam utilitatem dantis et accipientis distributiva vero non item; at qui quia ex nostris operibus nihil utilitatis et commodi accipit quae omnia ex docto in hac relectione tradita probata sunt. et hactenus de gravissima et utilissima relectione cui colophonem addimus pridie beati Aloisii Gonzagae, nec nobilissimae familiae nostrae quidem minimae societatis hornamenti amplissimi qui vigesimum quartum aetatis annum ingressus, cum adhuc theologiae navabat operam Romae suum obit felicissimae vitae sanctimonia et miraculis clarus

anno 1624

Finis

Tabula

habitus logice docentis distinguitur ab habitu logice utentis, quod probo, habitus logice docentis, facilitat ad usum regularum; sed habitus logice docentis distinguitur ab habitu logice utentis, probo consequentiam: si habitus logice docentis distingueretur ab habitu logice utentis habitus logice docentis facilitat ad usum regularum; sed facilitare ad usum regularum est logica utens, v. facere voces logice utentis; sed habitus logice docentis non distinguitur ab logice utentis; distinguo quoad voces concedo: quoad obiecta nego; 3a sic argumentor, voces non distinguuntur ab obiectis, sed neque obiecta a vocibus = nego antecedens: probo si distinguerentur ab obiectis voces non explicarent ea quae obiecti, sed voces (ut intelligat obiectum) explicant eius obiecti; sed voces non distinguuntur ab obiectis, ergo neque habitus logice docentis non distinguuntur ab habitu logice utentis = Arte voces distinguunt, sed ~~seu~~ voces nostrae logice docentis, et utentis, distinguunt; ~~sed voces logice docentis et utentis~~ sed distinguere quoad voces non sufficit ~~sunt quoad voces non quoad obiecta~~ sed distinguantur =

Este Argumento lo hizo Don Joseph de Castro y Lena ~~[illegible]~~ año de 1719 de henero 23

Mrgos Senoras &c

Martin Lopez Rodriguez
de mo lina vecino de la ciudad de
Grada con el pro con luis jodnez
de porarsa d[illegible]

